

K. III. 957

DOCUMENTE
PRIVITOARE LA
TÂRGUL ȘI ȚINUTUL LĂPUȘNEI

PUBLICATE DE
AUREL V. SAVA

BUCUREȘTI
FUNDAȚIA REGELE CAROL I
1, Strada Wilson, 1
1937

10825

8410

9 (N7)

Nu se îngre-
șește scara.

DOCUMENTE

PRINTELE LA

TÂRGIU ȘI TÂRZIEU LA PUȘNEI

DOCUMENTELE LĂPUȘNEI

DE REDACTAT

AUREL V. SAVA

PROFESOR LA ȘCOALA

Biblioteca Documentară
Piața Nouă
București

1028

1028

Nu se împru-
mută acasă.

DOCUMENTE

PRIVITOARE LA

TÂRGUL ȘI ȚINUTUL LĂPUȘNEI

PUBLICATE DE

AUREL V. SAVA

PREȘEDINTE DE TRIBUNAL

Biblioteca Documentară
Piatra Neamț
Regiunea Bacău

10.205

BUCUREȘTI

№ 2. Inregistrare
data 20.05.1957

DOCUMENTE

IMPRIMĂRIE 14

TĂRGUL ȘI ÎNȚINUTUL LĂPUȘNEI

k. III. 957

ANUL I. 1957

Biblioteca Documentară
Piața Ștefan cel Mare
București

1957

TÂRGUL ȘI ȚINUTUL LĂPUȘNEI

Ținutul Lăpușnei își trage numele, probabil, dela târgul Lăpușnei, care și el ca multe alte târguri moldovenești, a fost botezat după numele văii pe care era așezat.

Este în afară de orice îndoială că târgul Lăpușnei — modestul sat de astăzi — este unul dintre cele mai vechi târguri ale Moldovei. El exista probabil și în veacul al XIV-lea, în acea epocă îndepărtată când se întemeiază Domnia Moldovei și când apar, prin urmare, cele dintâi documente oficiale moldovenești, din care ni s'au păstrat până astăzi extrem de puține.

Că a existat totuși ca târg cu rol însemnat în viața economică a țării în veacul al XV-lea, încă mai înainte de urcarea pe tron a lui Ștefan cel Mare, stau mărturie documente categorice.

Astfel un document din 1454, August 25 dela Petru Aron Voevod hărăzește mănăstirii Moldavița din actuala Bucovina, o scutire de vamă la Lăpușna pentru trei care de pește aduse dela Dunăre sau dela Nistru ¹⁾.

Același domn, la anul 1456, Iunie 29, arătând că au venit la el pârgarii Liovului (Lwow) cu privilegiul cel mare ce aveau dela tatăl său Alexandru cel Bun și s'au rugat ca să le mai scadă din taxele de vamă, le-a dat un nou privilegiu în care între altele se stabilește să se plătească vamă la Lăpușna 30 de groși pentru 12 cântare de mărfuri tranzitate către Ținutul Tătăresc; de asemenea să plătească la Lăpușna vama Cetății Albe pentru mărfurile ce nu treceau prin Cetatea Albă; se mai așeza taxă de export la Tătari 2 groși de vita cornută și 30 de groși pentru suta de oi. Se

¹⁾ M. Costăchescu, *Documentele moldovenești dinainte de Ștefan cel Mare*, II, Iași, 1932, p. 509.

prevedea că se desființează vama din Tegheneachiciu (probabil Tighina), plătindu-se în schimb vamă numai la Lăpușna ¹⁾).

Se mai cunosc două documente dela Ștefan cel Mare cu privire la vama din Lăpușna. Prin cel dintâi din 1460, Iulie 3 domnul reînnoiește vechiul privilegiu al Liovenilor, fixând taxele vamale ce urmează să plătească la Lăpușna pentru mărfurile ce duc Tătarilor din Crimeia ²⁾).

Pe baza acestui privilegiu, în anii următori, Liovenii au călătorit prin Moldova, pe «*drumul moldovenesc*» până la Cetatea Albă, de unde apoi pe apă pluteau către Caffa în Crimeia ³⁾. Din același drum se desfăcea, probabil spre miazăzi de Lăpușna o ramură care, trecând peste Dunăre, prin Dobrogea, ducea la Constantinopol.

Un al doilea document, tot dela Ștefan cel Mare, cu data de 1 Aprilie 1470 acordă mănăstirii Neamțului dreptul de a aduce trei care de pește fie dela Chilia, fie dela bălți, fie dela Cetatea Albă sau dela Nistru cu scutire de vamă în mai multe locuri, printre care la Lăpușna ⁴⁾.

Căci vama în Moldova era organizată, pare-se după modelul stăpânitorilor de mai înainte: Tătarii. Negustorii erau obligați să oprească neapărat carele lor în anumite orașe, care în felul acesta obțineau un venit important. În aceste târguri negustorii plăteau o vamă mică, în afară de vama cea mare achitată la graniță sau, mai ales, la Suceava. Localitatea în care se afla vama devenea astfel un loc de popas obligatoriu ⁵⁾.

Cele patru documente de mai sus emanând din cancelaria voevodală a Moldovei și în special cele două privilegii comerciale ale Liovenilor, sunt o dovadă evidentă că Lăpușna era un punct economic important pe marele drum internațional care lega Polonia și Ardealul de Crimeia și Marea Neagră.

O confirmare și o precizare asupra situației administrative a localității ne-o aduce un document din 1489 care, în mod expres, numește Lăpușna, târg ⁶⁾.

¹⁾ *Ibidem*, pp. 792, 793.

²⁾ I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, București, 1913, p. 273.

³⁾ N. Iorga, *Istoria comerțului românesc*, I, 1929, București, p. 102.

⁴⁾ I. Bogdan, *op. cit.*, I, p. 144.

⁵⁾ N. Iorga, *op. cit.*, pp. 82—86, 99, 101. N. Iorga, *Istoria românilor prin călători*, I, 1928, București, p. 80. C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, I, ed. II-a, 1935, București, pp. 505—506.

⁶⁾ L. T. Boga, *Documente basarabene*, IV, 1929, Chișinău, p. 12.

Pierderea Cetății Albe și a Chiliei a avut drept urmare o deplasare către miazănoapte a hotarului sudic al Moldovei dintre Prut și Nistru. Odată cu această deplasare de hotar, pentru instalarea dregătorilor de margine s'au înființat târguri noi; târguri mai vechi au căpătat de sigur o nouă și mare însemnătate. După cum pârcălabii de Cetatea Albă s'au așezat vremelnice, la începutul veacului al XVI-lea în neînsemnatul Ciubărciu de astăzi, tot astfel și Lăpușna a trebuit să capete o nouă și mare importanță.

Din localitate cu însemnătate comercială prin faptul așezării ei pe drumul Liovenilor către Levant și Crimeia tătărească, prin pierderea Cetății Albe și Chiliei, Lăpușna devine de sigur din vamă internă, vamă de margine. Localitatea căpătând deosebită importanță strategică și administrativă, apar aici o serie întreagă de dregători: mari vătafi de ținut, pârcălabi și hotnogi. Și dacă nu putem vorbi nimic despre limitele pe care le-ar fi putut avea ținutul Lăpușnei în epoca lui Ștefan cel Mare — documente hotărâtoare în această privință lipsesc —, se îngheabă acum un ținut, « volost », al Lăpușnei, în hotare determinate, ce vor rămâne de acum înainte statornice,

Totuși, cu toată cucerirea Cetății Albe de către Turci, Polonia nu par a fi părăsit drumul moldovenesc către Levant.

În 1557 Erasm Otwinowski însoțind pe Zolkiewski într-o solie polonă la Turci se întoarce pe acest drum al Lăpușnei. După ce trec Dunărea la 1 Octomvrie 1557, poposesc în Lăpușna la 6 Octomvrie și stau aci încă o zi. Lăpușna ar fi aparținut fratelui domnului, care era vameș¹⁾.

Un document din 1569 ni-l arată pe vameșul din Iași Mateiu, alătura de Paraschiva din Lăpușna și de « *tovarășii români* », judecându-se chiar în Liov, probabil pentru afaceri comerciale²⁾.

De asemenea, pe același drum, chiar prin Lăpușna, trece în anul următor călătorul polon Andrei Taranovschi³⁾.

Este foarte probabilă o înflorire a târgului Lăpușnei sub domnia oarecum mai îndelungată a voevodului Alexandru Lăpușneanu, care poartă numele localității, despre care se spune că s'a născut în Lăpușna, fiu al Anastasiei, fată de târgoveți din această localitate⁴⁾

¹⁾ P. P. Panaitescu, *Călători poloni în țările române*, București, 1930, p. 8.

²⁾ N. Iorga, *Ist. com. rom.*, I, p. 188.

³⁾ N. Iorga, *Ist. rom. prin călători*, I, p. 179.

⁴⁾ N. Iorga, *op. cit.*, p. 179 și *Ist. com. rom.*, p. 285.

și al cărui frate, după cum am văzut, era vameș și stăpânea târgul în 1557.

După moartea lui Alexandru Lăpușneanu, moldovenii, prinzând de veste că Tătarii se pregătesc să prade țara, au luat din timp măsuri de pază în mai multe locuri, între care și la Lăpușna, astfel că, atunci când Tătarii au năvălit în vara anului 1568, după ce au pustiit 34 de sate, au putut fi loviți prin surprindere de către moldoveni și nimiciți ¹⁾.

La 26 Iulie 1589 se afla în Lăpușna un trimis al Brașovenilor pentru culegere de informații ²⁾.

În sfârșit, dovadă că la Lăpușna se încrucișa drumul Tătarilor cu acela al Polonilor este o scrisoare din 1594 a lui Aron Vodă domnul Moldovei către hatmanul Zamoyski, prin care se anunță o apropiată năvălire tătărească asupra Moldovei: «*Domniile Voastre, să le tăiați drumul, căci vor trece prin țara noastră, anume Lăpușna* » ³⁾.

În Aprilie 1602, Lavrin Piaseczynski, sol polonez, se întoarce, de asemenea, dintr'o solie la Kazi Gherei hanul Tătarilor de Perecop urmând itinerarul: Limanul Nistrului, Cetatea Albă, Ciubărciu, Lăpușna, Țuțora, Iași ⁴⁾.

În cronica muntenească a biv vel stolnicului Dumitrache ni se dau și locurile de popas ale armatei turcești care în 1769 a plecat din marginea Bugeacului dela Han Tepesi la Bender. Drumul trecea prin Lăpușna, Bățeni, Chișinău, Ceaprazia, Bender ⁵⁾.

Poate acesta este drumul numit «*șleahul tătărăsc*» din marginea moșiei apropiate Heleștienii ⁶⁾, după cum drumul Cetății Albe este poate «*drumul măjilor*» care trecea chiar prin târgul Lăpușnei la jumătatea veacului al XVIII-lea ⁷⁾ spre a urma către sud valea Cegâlnicului.

¹⁾ Dr. Andrei Veress, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, I, București, 1929, p. 272, nr. 329.

²⁾ N. Iorga, *Doc. p. l. ist. rom. Col. Hurmuzachi*, XI, p. 837.

³⁾ P. P. Panaitescu, *Documente privitoare la istoria lui Mihai Viteazul*, București, 1936, pp. 9—10.

⁴⁾ P. P. Panaitescu, *Călători poloni în țările române*, București, 1930, p. 11.

⁵⁾ V. A. Urechia, *Istoria evenimentelor din Orient în Analele Academiei rom.*, seria II, tom. X, București 1889, p. 366.

⁶⁾ Document în colecția mea.

⁷⁾ V. doc. nr. 186.

În orice caz, este evident că multe drumuri duceau... pe la Lăpușna, împrejurare ea singură suficientă pentru a ridica o localitate la o însemnătate deosebită economică și administrativă.

Pe lângă dregătoriile ținutului Lăpușna, Târgul Lăpușnei avea și el administrația sa municipală distinctă. În fruntea târgoveților, ca în toate celelalte târguri ale Moldovei, sta un șoltuz ajutat de 12 pârgari ¹⁾. Un act din 1611 vorbește despre șoltuzul și pârgarii de Lăpușna ²⁾ în număr de doisprezece, cari aplicau pe diversele acte, spre întăritură, pecetia târgului cu crucea în mijloc și cu inscripția: « PECETE LIPOȘNI » (doc. nr. 15 și 48).

În 1606 întâlnim pe un Dumitru « *diac ot trăg Lăpușna* », figurând într'un act referitor la altă regiune ³⁾. În târg se mai aflau vameșul, care percepea pentru Domnie vama târgului, după cum, probabil se aflau diferite bresle de negustori și meseriași cu staroștii lor, după cum era cazul în alte târguri.

Pe lângă diversele moșii — cu și fără sate — din ținut, cu diferiți proprietari, a existat și o moșie domnească a târgului. Această moșie, pe care era așezat și târgul și încă câteva sate alcătuia ocolul târgului, iar veniturile respective aparțineau domnului Moldovei ca unui adevărat proprietar de moșie. Ocolul târgului va fi fost și aci, ca și în altă parte, proprietatea rămasă domnească după epoca nesfârșitelor danii domnești care este veacul al XV-lea și începutul veacului al XVI-lea. Dar și aici la Lăpușna, ca și la alte târguri, ocolul s'a micșorat cu încetul din pricina aceluiași obicei cunoscut al domnilor Moldovei de a face danii boierilor lor credincioși pentru a și-i apropia și pentru a-i răsplăti.

Din moșia Târgului Lăpușnei Petru Rareș a făcut danie boierului său Drăguș vornicul « *siliștea Pulberenii, care-i în ținutul Lăpușnei, pe Cogâlnic și o vale Namisnicul* », « *care au fost drepte domnești din zilele de demult* » (doc. nr. 55).

La 1641, Aprilie 22, domnul Vasile Lupu dăruiește boierului său Ștefan armașul « *o siliște cu numele Spăriații din ținutul Lăpușnei, care această siliște a fost dreaptă a noastră, domnească, ascultătoare de ocolul târgului Lăpușna, ca să aibă să-și așeze sat* » (doc. nr. 36).

¹⁾ Ioan C. Filitti, *Vechea organizare administrativă*, Buc., 1935, p. 28.

²⁾ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, V, pp. 241—242.

³⁾ Academia română, doc. nr. 8/LVI.

În 1606 e cunoscut și un « *chihae ot târg Lăpușna* ». V. N. Iorga, *Studii și documente*, VII, p. 373, nr. 2.

Tot astfel ne este cunoscut că Doni, feciorul vitreg al Hâncului, stăpânul moșiei Ghețăoanii de lângă Chișinău, « *ar fi făcut-o schimb cu domnul Dabija Voevod luând din hotarul târgului Lăpușna și apoi iarăși la același domn s'ar fi stricat acel schimb, rămânând Făureștii loc gospod și Donii ș'au luat Ghețăoanii* »¹⁾.

Cu începutul celei de a doua jumătăți a veacului al XVII-lea Lăpușna a avut multe de suferit și începuse să decadă. Mai întâiu prăpădul revoluției lui Gheorghe Ștefan la care Lăpușnenii au participat prin Ștefan serdarul, prin Dărieștii și prin Luca pârcălabul. Imediat după aceea o năvălire tătărească; întemeierea serdăriei de Orhei, care se substituie cu încetul autorității pârcălabilor de Lăpușna, Orhei și Soroca în administrarea ținuturilor respective; înaintarea către nord a hotarelor Bugeacului tătăresc și din această pricină nesiguranța drumurilor către miazăzi; înființarea Chișinăului, la încrucișare de drumuri, pe noua cale comercială, mai sigură, a Benderului; revoluția lui Mihalcea Hâncu, Apostol Durac și Constantin clucerul împotriva lui Duca Vodă își are rădăcini adânci în acest ținut, pe valea Lăpușnei prin Hâncul, pe valea Bâcului prin Constantin clucerul; trecerea hatmanului Kunicki către miazăzi ca să prade Bugeacul; răspunsul sângeros al Tătarilor pe care îl ispășesc localnicii dintre cari nu puțini se înrolaseră în armata hatmanului polon; iernatul Tătarilor tot pe aceste meleaguri în vremea domniei lui Dumitrașcu Cantacuzino, toate acestea aduc după sine prăbușirea târgului important de altădată. Pe ruinele Lăpușnei se ridică de acum târgul Chișinăului, nou punct de vamă, pe redeschisul drum comercial al Tighinei.

Venitul pe care îl putea deci aduce domniei moșia târgului Lăpușnei, se micșorase considerabil. Nu este prin urmare lucru de mirare că la 1694, August 23 domnul Constantin Duca Voevod dăruiește mănăstirii Sfântului Ioan Zlataust din Iași, ceea ce mai rămăsese nedat din vechiul ocol al Lăpușnei: « *o moșie domnească, anume Târgu Lăpușnii, tot cât s'a alege locul târgului Lăpușna, cu vatra târgului Lăpușnei și cu tot locul cu tot venitul, cu iazuri și cu tot ce or fi pe moșia domnească* »²⁾.

Nu mult timp după această danie, pe vremea uneia din domniile lui Mihai Racoviță « *un Lupul Matafagiul au hotărît locul*

¹⁾ I. N. Halippa, Труды, I, Chișinău, 1900, p. 204 și Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, X, p. 209.

²⁾ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XI, p. 55.

târgului Lăpușnii ». Printre oamenii bătrâni de care s'a servit la punerea semnelor a fost și unul, Antoni Mârza « *din Țara Turcească* » (doc. nr. 186).

Cu toate acestea în 1724 târgul exista încă. Un oarecare Matei Alcazi dăruiește episcopiei Hușilor, de care, din punct de vedere bisericesc depindea, până când s'a creiat de către Ruși, în 1812, mitropolia Chișinăului, atât ținutul Lăpușnei, cât și ținuturile Orhei și Soroca, o pivniță făcută de el, « *pe drepti banii săi în târgu Lăpușna* ». Aflăm din același document că în târg se aflau ulițe, printre care « *ulița din deal* », că « *bărbiiaria* » era un loc în deajuns de cunoscut pentru a servi pentru identificare și că vorbindu-se că cineva era așezat « *între jidovi* » se poate face presupunerea că exista în târg o quasi-mahala jidovească și în consecință o breaslă « *a jidovilor* ». Printre alți martori semnează în zapis Șerban « *protopop ot Lăpușna* ». Este de asemenea de remarcat că se dăruiește numai pivnița nu și locul respectiv care « *iaste loc domnesc* », ceea ce constituie o dovadă evidentă că locurile de casă ale târgoveților din Lăpușna au cunoscut regimul proprietății embaticare (doc. nr. 148). Nu se putea dar face niciun act de înstrăinare a clădirilor sau construcțiunilor făcute pe pământul târgului, fără știrea și consimțământul veșnicului proprietar, mănăstirea Sfântului Ioan Zlataust din Iași.

O nouă hotărnicie se mai face și în 1768 la stăruința egumenului Paisie, în care hotarul moșiei târgului este arătat foarte amănunțit (doc. nr. 186). Mai bine de un veac veniturile Lăpușnei merg către mănăstirea Driana din Rumelia, căreia îi era închinată mănăstirea sfântului Ioan Zlataust, până în Decembrie 1813, când ca urmare anexării Basarabiei de către Ruși, egumenul face un schimb și o dă păhărnicesei Tudosia Leon și prin ea boierilor Tomuleț, familie care a stăpânit-o până în vremurile noastre. Locuitorii târgului Lăpușna, « *obștiea târgului Lăpușna* » se împotrivesc prin răzvrătire și procese, care au durat aproape un veac încheiat, pretențiunilor familiei Tomuleț, care îi socotea simplii clăcași, câtă vreme, « *bătrânii noștri* », spun Lăpușnenii, « *după documenturile domnești ce avem, trăim fără nici o supărare den parte stăpânului acei moșii* » ¹⁾.

¹⁾ Aurel V. Sava, *Crâmpoie din viața Basarabiei sub Ruși*, Chișinău, (sub tipar), pp. 65, 68 și urm.

Cu ajutorul indicațiunilor răzlețe din documentele deosebitelor sate am încercat să reconstitui hotarele vechiului ținut al Lăpușnei. Această încercare chiar de ar avea unele greșeli de amănunt, inerente lipsei de documente pentru unele localități, cred că, în liniile ei generale, va reda în destul de precis înfățișarea teritorială a ținutului nostru ¹⁾.

Spre apus limita ținutului Lăpușnei a fost Prutul începând cam din dreptul Cioreștilor — Cioara de astăzi — și mergând spre miazănoapte pe lângă Călmățui (Codrești), Obileni, Bălăurești, până la satul astăzi dispărut Coluneștii. Acest sat pare a fi fost așezat cam în dreptul Grozeștilor de astăzi. Despre Grozești nu cunosc nicio indicație documentară.

Din dreptul Grozeștilor hotarul ținutului pornea, probabil cu direcția sud-vest — nord-est către valea Nărnovei, urcând apoi pe valea Sacă, afluent al Nărnovei, cuprinzând în spre răsărit Măriniciul, Heleștienii, Petrosul și Nisporeni în interiorul ținutului și lăsând în afară Băcșenii arătați într'un document din 1669 ca așezați la capul ținutului Iași (nr. 92), Tănjeleștii, Soltăneștii, Tăbăneștii, Vărzăreștii și Vulcăneștii în ținutul Iașilor. Această regiune limitrofă din ținutul Iașului a făcut parte pe vremuri din braniștea domnească (nr. 13).

Dela Vâlcănești, hotarul despre miazănoapte, mergând spre răsărit, îl formează valea Bucovățului — care-și trage numele dela codrii învecinați (nr. 7 și 10). Satele de pe malul drept sunt în ținutul Lăpușnei: Dolna, care nu este decât Corneștii de altădată (nr. 118 notă), Miclăușenii, Lozova și Vorniceni. Satele din spre miazănoapte, de pe malul stâng se aflau în ținutul Iașului, care se întindea peste Prut, până aici: Ciorești, Sadova, etc.

Dela vărsarea Bucovățului în Bâc hotarul se poate însemna cu precizie. Mai multe documente îl arată în mod lămurit. Astfel: « *apa Bâcului unde se împreună ținutul Orheiului cu ținutul Lăpușnei* » (nr. 105) sau « *Lăpușna niciodată n'au avut împărțășire în apa Bâcului* » (nr. 203) sau, în fine, « *moșiile din Lăpușna, ci merg până în apa Bâcului n'au vaduri di mori, ci numai moșiile di Orheiu* » (doc. nr. 176).

Prin urmare, satele de pe malul drept al Bâcului făceau parte din ținutul Lăpușnei, câtă vreme satele de pe malul stâng al

¹⁾ V. harta dela finele volumului.

Bâcului erau cuprinse în ținutul Orheiului. Ceva mai mult: dreptul de a se folosi de apă îl aveau numai Orheienii. Numai ei, ca proprietari ai satelor de pe malul stâng al râului, aveau dreptul să-și facă iazuri și mori în apa Bâcului.

Această delimitare se poate verifica și prin documente. Astfel, Pânășeștii — Volosăanii de altă dată —, Curhucenii, Cojușna, Strășenii, Chișinău, Buicani, Sângera, până la « *săleștea hotarului gospod ce-i zic Luțanii* », de unde se începea raiaua Benderului, se aflau în ținutul Lăpușnei, câtă vreme Vărzăreștii de pe Bâc, Tătăreștii, Sireții, Highidișul, Drăslicenii, Măgdășeștii, Budeștii, Mireni, Cobusca, Coșcana, de-a-lungul Bâcului până la Nistru se aflau în ținutul Orheiului. Aci, între țărmul orheian al Bâcului și Nistru se afla pe vremuri un ocol al Tohatinului, din care Giaun Mârza, la sfârșitul veacului al XVII-lea își făcuse, după spusa cronicarului, loc de așezare pentru sate tătărești, însă pentru scurtă vreme, până în 1699.

Se vede deci că satul Chișinăului se afla la limita din spre nord a ținutului Lăpușnei. Atunci când, după cum vom vedea, în veacul al XVIII-lea Chișinăul, făcut târg de Evstratie Dabija Vodă, se va desvolta astfel încât să adăpostească nu numai pe pârcălabi, ci și pe serdarii de Orheiu, a trebuit să i se adauge un hinterland însemnat către nord: toată regiunea dintre valea Bâcului și aceea a Ichelului. Mutându-se în Chișinău, serdarii de Orheiu, în mod firesc a trebuit să ia naștere un ținut întrunit al Lăpușnei și Orheiului, care a dăinuit până la 1812.

Către miazăzi delimitarea ținutului este însă mult mai greu de făcut pe bază de documente, pentru că începând din veacul al XVI-lea, în această parte a Moldovei, între Prut și Nistru, așezându-se Tătarii, ținutul Lăpușnei a devenit ținut de margine; hotarul ținutului s'a confundat cu hotarul țării. Cum este și firesc nu s'au păstrat documente anterioare referitoare la moșii sau sate moldovenesti intrate sub stăpânire tătărească. Nu putem de aceia vorbi cu suficientă precizie de un ținut al Tigheciului, de unul al Cetății Albe, de un ținut al Ciubărciului sau de vreun alt ținut intrat sub stăpânire străină. De asemenea nu știm dacă tot sudul Lăpușnei, incorporat ca margine de țară acestui ținut a făcut și mai înainte parte din ținutul Lăpușnei, în ipoteza când un asemenea ținut a existat și pe vremea lui Ștefan cel Mare. Fapt este că ceea ce a rămas moldovenesc după delimitările dela sfârșitul veacului al XVII-lea a continuat să fie moldovenesc chiar și

acolo unde s'au instalat vremelnici Tătarii, nu prin stăpânire de fapt, ci prin tradiția dreptului de proprietate păstrată de răzeși sau proprietari în genere, asupra moșilor, cu sau fără sate, uneori cu așezări vremelnice de sate. Moșia este elementul statornic fundamental al proprietății și al așezării de Stat românești. Toate aceste moșii, din spre marginea țării au aparținut neîndoelnic ținutului Lăpușnei, ținutul de margine al țării, în această parte.

În lipsa oricărui alt obstacol natural, înaintarea tătarească pare a se opri către mijlocul celei de a doua jumătăți a veacului al XVII-lea de-a-lungul valului superior al lui Traian. Acest hotar este cunoscut în istorie sub denumirea hotarului lui Halil-Pașa, care în 1672 era comandantul Cameniței de curând cucerită¹⁾. Potrivit arătării din cronica lui Amiras acest hotar: « *se începe dela hindichiul lui Traian, Impăratul Râmului și merge până în Nistru* ».

Cu aproximație acest hotar pleca din dreptul vechei siliști a Luțenilor din malul Bâcului — veche așezare a călărașilor domnești²⁾ — și cobora direct spre sud pe valea Calinderului până în valea Botnei cuprinzând înlăuntrul său teritoriul pe care se află astăzi satele Balmaz, Scroafa și Baccealia. Din valea Botnei, în dreptul Sălcuței lua linia valului Traian către apus închizând iarăși, înlăuntrul său satele Taraclia, Baimaclia, Batâr, Selemet, Grădiștea, Ialpujelel, Sărățica Nouă, Copcui, până la Leova.

Tendința de expansiune a Tătarilor, deveniți din ce în ce mai numeroși, a înfruntat cu ușurință neînsemnatul obstacol al « *hindichiului lui Traian* ». Încălcărilor, mai mari sau mai mici, au de jure, din punctul de vedere al stabilirii hotarului ținutului Lăpușnei, o valoare relativă. Din acest punct de vedere noua rășluire formală a teritoriului de 32 ceasuri lungime și 2 ceasuri lățime, despre care vom da mai jos știri noi, nu aduce atingere hotarelor ținutului, câtă vreme Tătarii stabiliți aici, recunoșteau implicit suzeranitatea Moldovei prin plata ușurului și alâmului, asupra cărora vom reveni, mai jos și cu altă ocazie, în legătură cu ținutul Grecenilor și Hotărnicenilor³⁾.

¹⁾ Hurmuzachi, *Doc. p. l. ist. rom.*, III, pp. 289—290.

²⁾ V. harta din dos. nr. 36 dela Direcția Cadastrului din Chișinău.

³⁾ Vezi pentru detalii asupra evoluției hotarului bugecean, remarcabilul studiu al d-lui Gh. I. Năstase, « *Hotarul lui Halil Pașa* » și « *cele două ceasuri* » în *Viața Basarabiei*, anul II, nr. 4—6, care epuizează materia referitoare.

Administrația acestui întreg ținut și supravegherea supremă a marginii — în special până la înființarea serdăriei — o aveau dacă nu marii vâtafi de Lăpușna, pârcălabul sau pârcălabii de Lăpușna, pentru că se pare că existau doi pârcălabi.

Întâlnim, în adevăr în 1581, la Lăpușna un mare vâtaf Bodeiu ¹⁾, a cărui competență teritorială se întindea până la Copanca în apropierea Tighinei, iar către 1595 pe marii vâtafi Mihalcea și Constantin (doc. nr. 15), probabil conducătorii cetelor de slujitori domnești, dar nu pot preciza rosturile lor în conducerea ținutului. Pârcălabii erau însă, neîndoielnic, căpeteniile administrativ-militare ale ținutului și superiorii ierarhici ai hotnogilor, despre cari vom vorbi mai departe.

Dau aici o listă cu numele pârcălabilor de Lăpușna și apoi de Chișinău, cari apar în documentele ce-mi sunt cunoscute:

Către 1595 era pârcălab, probabil la Lăpușna, Toader Cehan (doc. nr. 15). În 1642 erau pârcălabi de Lăpușna Fote și Drăguș ²⁾. În 1655 tot la Lăpușna este pârcălab Luca, ginerile lui Darie spătarul și ctitorul bisericii Sfântului Nicolae din Iași (doc. nr. 55). În 1667 aceeași dregătorie este ocupată de Ion Cărăbăț ³⁾. În 1658 un Văscan pârcălabul avea moșie la Bostancea în ținutul Lăpușnei (doc. nr. 60). În 1669, Luca pârcălabul de Lăpușna din 1655 apare ca pârcălab de Chișinău (doc. nr. 84), schimbare care marchează deplasarea centrului administrativ al regiunii dela Lăpușna la târgul nou înființat al Chișinăului. Căci în adevăr, Chișinăul a fost făcut târg de către Eustratie Dabija Voevod, cum arată expres un document de mai târziu ⁴⁾. Același domn al Moldovei a căutat să alipească satul Visternicenii la moșia târgoveților din Chișinău (doc. nr. 75). Noul târg avea situația privilegiată de a se afla așezat la încrucișarea drumului Lăpușna-Orhei cu drumul Tighinei din ce în ce mai umblat. Înainte de a porni către cucerirea Cameniței, Turcii întăresc Tighina. Sub domnia lui Antioh Cantemir însăși voevodul stă pe șantier în timp ce se reparau zidurile și șanțurile cetății... Către Ruși și către Poloni drumurile

¹⁾ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, p. 373, nr. 9, 1 și Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XIX, p. 151.

²⁾ I. N. Halippa, Труды, I, Chișinău, 1900, p. 176.

³⁾ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, III, p. 101.

⁴⁾ I. N. Halippa, *op. cit.*, p. 203.

armatei turcești duceau prin Chișinău la Tighina. În chipul acesta drumul Iași-Chișinău devine dintre cele mai umblate.

Șleahul cel mare pleca din Iași, trecea Prutul la Frăsinești, o stație de poștă, ridica la Vălcineț, scobora apoi drumul lângă Săpoteni, și prin Tuzora, Strășeni, Chișinău, Luțeni ajungea la Tighina, urmând Valea Bâcului.

Pe vreme de iarnă, pe îngheț, se putea face drumul dela Iași la Vălcineț în zece ore; de asemenea, plecând din Vălcineț dis de dimineață, seara se poposea în Chișinău ¹⁾.

De-a-lungul drumului sunt așezări de călărași. Dela unii dintre ei avem satul Călărași, lângă actualul orașel Călărașii, fostul târg al Tuzorei (doc. nr. 198). Un alt grup este al călărașilor de Luțeni — locul morții lui Ștefăniță Vasile Vodă — despre cari fac pomenire documentele satului Burnărești al mănăstirii Golăi.

În 1669, Septemvrie 25 e pârcălab de Chișinău Andronachie, ce semnează grecește ²⁾. În 1676, Hasanachi, pârcălab de Chișinău, răzeș de Cobusca (doc. nr. 104), este strămoșul « Hasanovilor » din vremea stăpânirii rusești. În 1680 Năstase pârcălab de Chișinău (doc. nr. 108). În 1698, Grigoraș Sava este pârcălab tot la Chișinău (doc. nr. 119), împreună cu Bogos pârcălabul, răzeșul dela Seceteni, care ne este cunoscut din Cronica lui Ion Neculce. Tot Bogos ocupă aceeași dregătorie și în 1706 (doc. nr. 123). În 1720 Pavel Chirica pârcălabul, este un nume de asemenea pomenit de Ioan Neculce (doc. nr. 130). În 1740 un Ștefan — fără arătarea numelui de familie — este pârcălab de Lăpușna (doc. nr. 148). În 1757 și 1759 este pârcălab de Lăpușna Ursul, probabil ascendent al familiei cu același nume din satele Manoilești și Văsieni (doc. nr. 166, 174). În sfârșit, în 1764 un regest pomenește de un Toma Dragu că ar fi fost pârcălab de Lăpușna (doc. nr. 177).

Părcălăbia a decăzut însă cu încetul prin înființarea serdăriei în cea dintâi jumătate a veacului al XVII-lea. Fenomenul se evidențiază printr'un document cunoscut din 1730 dela Grigore Ghica Voevod, document prin care se încearcă a se delimita competența administrativă și judecătorească a pârcălabilor de Orhei, Lăpușna și Soroca, în raport cu aceea a serdarilor ³⁾.

¹⁾ Jean Bell d'Antermony, *Voyages depuis St. Petersburg en Russie dans diverses contrées de l'Asie*, III, Paris, MDCCLXVI, apud *Uricarul*, XXIV, p. 223.

²⁾ Document inedit din colecțiunea d-lui Ion Pelivan.

³⁾ Academia Română, mss. Nr. 237, f. 474 v.

Iniințarea serdăriei, concentrarea atribuțiunilor de pază a marginii în persoana acestui dregător a avut încă și o influență deosebită din punct de vedere al istoriei interne a Moldovei. Sub puterea serdarului stătea o puternică forță militară alcătuită în special din maziliu celor trei ținuturi. În veacul al XVII-lea cronicile încep să vorbească de Orheieni, de Lăpușneni și de Soroceni ca de niște grupări ostășești cu individualitate bine determinată. Revoluțiile și războaiele nu se pot concepe fără serdarul de Orhei. După cum Ștefan serdarul a fost factor determinant în revoluția lui Gheorghe Ștefan împotriva lui Vasile Lupu, tot astfel proporțiile extraordinare ale mișcării anti-grecești a lui Mihalcea Hâncul se pot explica în special prin calitatea de serdar pe care au avut-o ambii conducători ai mișcării Hâncul, ca și Durac.

Nu este însă locul să insistăm aici asupra serdăriei de Orhei. O vom face în studiul preliminar la volumul ce intenționăm a da la iveală asupra ținutului și târgului Orhei.

Ținut de margine, Lăpușna, a fost sortit să stea în calea oștilor leșești, și căzăcești și să sufere de pe urma cumplitelor năvăliri tătărești. Pentru apărarea țării, în special împotriva Tătarilor, încă din vremea lui Ștefan cel Mare se începe colonizarea cu ostași a regiunii din spre Bugeac și Nistru. Cu rezerva ce fac asupra datei exacte, cred cu tărie în autenticitatea documentului lui Cozma Răzanul ¹⁾ și sunt bucuroși că în volumul de față am putut aduce informațiuni în această direcție ²⁾.

Satele Gangura, Răzării și Mălușcenii — Băcioiul de astăzi — poartă numele ostașilor lui Ștefan cel Mare așezați aici « *ca să fie straje împotriva Tătarilor, așa precum au fost până acuma fiind din ceata boerului nostru Gangur* ».

La 1588 exista la Lăpușna o căpitănie pusă sub conducerea influentului străin, cămărașul cel mare Bartolomei Brutti ³⁾, originar din Albania Venețiană ⁴⁾.

Pentru paza acestei margini se stabilește în 1730 că: « *mai înainte vreme au avut sârdarii hotnogi de strajă pi la toate marginile*

¹⁾ Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, I, p. 287.

²⁾ V. nr. 204.

³⁾ N. Iorga, *Basarabia noastră*, p. 26, Hurmuzachi, III—1, pp. 95—96.

⁴⁾ N. Iorga, *Ist. com. românesc*, I, p. 208.

acestor ținuturi¹⁾ și ce să lucra dila dâșii avea știre sârdarii și stricându-să acele bresle în locul acelor hotnogi au rămas de pun sârdarii nemesnici pe la margine de sânt și de straja marginii și ce să lucrează, de la dâșii iau înștiințare »²⁾). În adevăr în 1592 îl aflăm pe Marcu Rangul « *hotnog ot volost Lăpușna* », de altfel băștinaș din Visești, sat așezat între Prut și Nârnova³⁾). Este cunoscută mai de mult existența unui Crăstian căpitan de Lăpușna în 1650⁴⁾). În 1655 aflăm de existența lui Ștefan Pagul, izbașa « *ce a fost hotnog cu călărași de paza marginii* ». Era probabil fratele lui Mihalcea Hâncul, viitorul serdar⁵⁾).

Un alt hotnog la 1639 este Ștefan Cociorvă, răzeș din Săceteni (nr. 32). Un document din 1706 vorbește de un Lupul hotnogul (Nr. 124). Dispariția hotnogilor este constatată la 1730 de către domnul Grigore Ghica¹⁾). În locul lor apar nemesnicii și căpitanii de margine. În 1723 este cunoscut un alt Crăstian căpitan za Lăpușna⁶⁾). La 1732 Sandul Buceță, fiul lui Simion Căpățână biv vel căpitan își caută prin judecată moșia ce i se cuvine la Hâncești (doc. nr. 145).

Obligația strajei marginii către Tătari o aveau toți locuitorii satelor aflate în imediata vecinătate a hotarului țării. Astfel și oamenii din satu Puhoiul, ce este la ținut Lăpușnii ». Este extrem de interesantă cartea domnească din 1765, Martie 29 dela Grigore Alexandru Ghica Voevod prin care acesta acordă Puhoienilor foarte importante privilegii și scutiri « *fiind șezători la margini și la loc ca acela unde să află de straj ca o strajă celorlalte sate* » (doc. nr. 178).

De altfel, este un lucru știut, că locuitorii dela margine erau privilegiați și din punct de vedere al obligațiilor lor către stăpânii moșilor respective. Hrisovul din 3 Ianuarie 1805 al domnului Alexandru Moruzi statornicea prin « *pontul* » VII că « *satele dela ținuturile Lăpușna, Orhei, care să hotărăsc cu raiaoa Benderului. . . să aibă a lucra pe jumătate* »⁷⁾). Hrisovul nu face decât să reproducă

¹⁾ Ținuturile de sub jurisdicția serdarului de Orhei adică Lăpușna, Orhei și Soroca.

²⁾ V. Academia română, mss. 237, f. 474 v.

³⁾ V. nr. 190, p. 231.

⁴⁾ N. Iorga, *Studii și documente*, VI, p. 26.

⁵⁾ V. nr. 47, p. 69.

⁶⁾ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, IV, I, p. 42).

⁷⁾ D. Codrescu, *Uricar*, II, p. 126.

dispozițiuni aproape tradiționale. Astfel încă mai înainte așezământul pentru boieresc al domnului Grigore Calimah din anul 1768, Mai 28 prevedea la punctul VIII că « *satele ce vor fi pe marginea hotarului țării Moldovei să lucreze pe jumătate, adică 6 zile să lucreze pentru un an în trei vremi* » ¹⁾. Asemenea și așezământul anterior al lui Grigore Ghica Vodă din 1766, Ianuarie 1 ²⁾.

Conștiința importanței lor de locuitori ai marginii îi face pe niște oameni așezați pe moșia Hâncești să pună « *pricină că este margine* » și să refuze categoric de a da venitul locului (nr. 183).

Aceste privilegii acordate locuitorilor din ținutul Lăpușnei, desființându-se deodată cu răpirea Basarabiei, noua stăpânire rusească nu a putut fi primită cu simpatie de țărănime și sunt nenumărate dosarele vechi care evidențiază nu numai această stare de spirit, ci și acte fățișe de răzvrătire, dintre care, poate, cea mai caracteristică este chiar răzvrătirea locuitorilor târgului Lăpușna ³⁾.

În orice caz, la finele veacului al XVIII-lea când organizarea militară a Moldovei era aproape inexistentă nu mai erau așezate pentru paza marginii către raiaua Tighinei și Bugeac decât numai două căpitânii: una la Salcea și alta la Bățeni ⁴⁾.

Mai multe documente din acest volum aduc mărturii nouă despre ființa și prăpădul năvălirilor tătărești, ca și despre alte fapte în legătură cu istoria generală. Astfel, un document dela Petru Rareș ne spune că documentele Vărzăreștilor s'au pierdut « *când au prădat Tătarii țara noastră* » (doc. nr. 6). Un altul vorbește de prăpădul grozav din vremea lui Ioan Vodă cel cumplit: « *toate s'au prăpădit în zilele lui Ioan Vodă de Tătari, când toată țara s'a prăpădit și însăși Ioan Vodă a perit* ». Același document relatează un episod, nu în deajuns de cunoscut din vremea luptelor lui Ioan Vodă și anume acela al refugiului jupâneselor moldovene și a lui Huru pârcălabul Hotinului în țara leșească, cu care ocazie au fost jefuite (nr. 19). Un document vorbește de vremea « *când prada lui Vasile Vodă* » ⁵⁾. Un altul de « *multe răscoale și prăzi ci au dat piste moșii dumilorsali într'aceali părți de loc, precum*

¹⁾ D. Codrescu, *Uricar*, IV, p. 14.

²⁾ D. Codrescu, *Uricar*, II, p. 217.

³⁾ Aurel V. Sava, *Crâmpoie din viața Basarabiei sub Ruși*, p. 65 (sub tipar).

⁴⁾ L. T. Boga, *Paza marginii*, p. 21.

⁵⁾ V. nr. 115, p. 137.

ştii toată lumea »¹⁾), cu care ocazie se pomeneşte şi de un bătrân, luat rob la Turci. Darie spătarul pierde documentele moşiei sale « *când au prădat Tătarii ţara* »²⁾). O informaţie foarte preţioasă, în special pentru că este culeasă dintr'un document local, este aceea referitoare la trecerea hatmanului căzăcesc Kunicki prin meleagurile lăpuşnene³⁾). Ştefan Darie stolnicul pribegeste din ţară « *pentru căci ne-am fost rădicat pe Duca Voevod* »⁴⁾), pasagiu referitor de sigur la marea răscoală a lui Mihalcea Hâncul şi Apostol Durac serdarul. Tot astfel aflăm de abia acum de bătrâneţea îndelungată a eroului şi ctitorului lăpuşnean, Mihalcea Hâncul originar din Secăreni de pe valea Lăpuşnei cum şi de faptul că el a căzut în robie turcească pe vremea domnului Dumitraşcu Cantacuzino⁵⁾), poate deodată cu cele două femei din sat din Tutoveni despre care ne povesteşte o carte domnească a lui Mihai Racoviţă Voevod⁶⁾). Mai târziu cade rob la Tătari Ştefan Meghea din Suriceni⁷⁾ şi încă şi mai târziu Gheorghe Vleju din Sferja⁸⁾). Acesta din urmă se întoarce acasă, se căsătoreşte, dar în 1803 fuge din sat ca să se întoarcă din nou la Turcii, dela care fugise. O informaţie nouă este şi aceea că în răzeşia satului Pojoreni era bătrânul de baştină al lui Cantemir Vodă.

Prin statornicirea Tătarilor în Bugeac se stabilesc cu încetul şi raporturi de vecinătate, încă din a doua jumătate a veacului al XVII-lea. Pe vremea lui Gheorghe Ştefan un paharnic ia doi boi din sat din Iurcenii « *la un slim* »⁹⁾), cuvânt care, se susţine, ar însemna sfat tătăresc sau adunare de tătari, sens care ne pare însă îndoielnic.

Serdarilor de Orhei li se dă în seamă la începutul veacului al XVIII-lea « *să poarte grija pentru caii tătărăşti sau tâlharii de cai tătărăşti sau turceşti* » şi sunt investiţi cu dreptul de a judeca şi globi pe aceşti tâlhari¹⁰⁾.

¹⁾ V. nr. 92, p. 120.

²⁾ V. nr. 107, p. 132.

³⁾ V. nr. 147, p. 170, 171.

⁴⁾ V. nr. 117, p. 139.

⁵⁾ V. nr. 118, p. 141, 142.

⁶⁾ V. nr. 128, p. 152, 153.

⁷⁾ V. nr. 191, p. 231.

⁸⁾ Document inedit în colecţia mea.

⁹⁾ V. nr. 63.

¹⁰⁾ V. Academia română, mss. 237, f. 474 v.

Un drum ce trece pe lângă moșia Heleștieni se numește « *șleahul tătărăsc* » ¹⁾; apare familia Tătaru, iar o așezare din valea Băcului se numește Tătăreștii ²⁾.

În sfârșit, Tătarii din Bugeac și din raiaua Benderului neavând în destul loc de cultură se învoiesc cu domnul Moldovei să li se îngăduie să ia în arendă locuri de hrană din cuprinsul Moldovei și anume din hotarul lui Halil Pașa, despre care am vorbit mai sus, cale de 2 ceasuri lățime și 32 de ceasuri lungime, de-a-lungul Bugeacului ³⁾.

Ei trebuiau să plătească moldovenilor zeciuiala sau în tătărește *ușurul*. Pentrucă multe din moșiile din această regiune erau domnești, *ușurul* respectiv era un venit al Domniei. El era perceput direct de către *ușurgii* sau era scos în vânzare prin licitație publică « *la Cochii Vechi* ».

Ușurgii comiteau însă abuzul de a strânge *ușurul* și dela moșiile boierești, mănăstirești sau răzășești, fapt care determină o plângere a boierilor către domnul Matei Ghica, iar acesta prin hrisovul său din 7263, Septemvrie 25 pune capăt abuzului, poruncind pe de o parte să nu se mai scoată în vânzare la Cochii vechi « *moșiile boierești* » — fără să pomenească însă nimic de moșiile răzășești —, iar pe de altă parte ca *ușurgii* să nu strângă *ușurul* dela aceste moșii ⁴⁾.

În volumul de față vedem că la Hâncești, pe valea Cogâlnicului în 1756 « *se hrănescu tătarii dela Bei Mârze* » — o localitate dela sud de Hâncești, așezată tot în valea Cogâlnicului —, că tătarii i-au împins pe locuitorii din Hâncești până în sat cu aratul și cositul și că nici nu vor să-și dea venitul (doc. nr. 166 și 167), abuz tătărăsc prelungit, pentrucă încă și în 1803 e proaspăt în amintirea localnicilor (doc. nr. 198).

În urma plângerii răzășilor din Hâncești la 1756, Iulie 10 domnul Matei Ghica poruncește serdarului de Orheiu să cerceteze dacă în adevăr răzeșii din Hâncești sunt drepti stăpâni ai acestei moșii, pentru ca în caz afirmativ să li se dea în anul următor

¹⁾ Doc. inedit în colecția mea.

²⁾ V. n-rile 3, 62, 80, 140.

³⁾ Melchisedec, *Cronica Hușului*, p. 53.

⁴⁾ *Ibidem*, p. 231; *Arhiva* din Iași, VIII, p. 360; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, IX, p. 272. O copie originală la Arh. St. București Episcopia Hușilor, p. 55, doc. 9.

dijma ridicată de către uşurgii. Se vede din hrisov că pe 1755 şi 1756 uşurul s'a vândut la Cochii Vechi şi că deşi uşurgii au încasat dijma, ei n'au mai restituit-o proprietarilor, căci, spune cartea domnească, «*aşa s'au hotărît de aice*». De aceea probabil hrisovul din 1754, Septemvrie 25 se ocupa numai de moşiile boiereşti, fără să pomenească nimic de cele răzăşeşti! (doc. 166).

În 1757, Iunie 23 Scarlat Ghica Vodă împuterniceşte pe egumenul dela mănăstirea Dancului să ia dijma dela Tătarii ce ară şi cosesc pe moşiile Uşereştii şi Bârlădenii de pe apa Prutului din ținutul Lăpuşnii, pentru ca pe viitor să nu o mai ia uşurgii (doc. 170).

În 1760, Iulie 28 Ioan Theodor Voevod împuterniceşte de asemenea pe Filip Catargiu fost mare spătar să-şi ia singur uşurul prin vechil de pe moşiile sale Burnăreştii şi Scripiţenii — nu Silipiţeni — şi Picioroganii din ținutul Lăpuşnei, care se aflau «*în cele două ceasuri şi afară din cele două ceasuri*»¹⁾.

În 1763, Decemvrie 10 Grigore Ioan Vodă împuterniceşte mănăstirea Goliei să ia zeciuiala de pe moşiile Burnăreşti şi Bubuioagi, aşezate dincolo de hotarul celor două ceasuri, dar pe care «*ajung de se hrănesc tătarii*» (doc. nr. 176).

Cea de a doua ocupaţie rusească a Basarabiei alungă pe la 1772 tătarimea din Bugeac şi Turcii Benderlii. Locuitorii moldoveni ce-şi strămutaseră vechile aşezări spre miazănoapte către codru, în locuri mai adăpostite coboară către vechile aşezări. «*Marginea*» mai ferită de atacuri tătareşti, aduce o mai mare siguranţă interiorului.

Serdarii de Orhei se aşează temeinic în scaunul lor dela Chişinău. Ținutul îşi capătă oficial denumirea de ținut al Lăpuşnei şi Orheiului. După ce a fost ars aproape din temelie, Chişinăul renaşte din cenuşe, progresează în mod vizibil pentru ca la începutul veacului al XIX-lea, intrând sub stăpânirea rusească, să poată fi făcut din reşedinţă de ținut reşedinţa Oblastiei şi apoi a guberniei. Intrat sub stăpânirea rusească oraş moldovenesc al Moldovei a devenit sub stăpânirea străină capitală a Basarabiei spre a continua să fie astăzi centru «*basarabenismului*», această noţiune care n'are în ea istoric decât tradiţia stăpânirii Basarabilor munteni nu asupra întregii regiuni, ci numai la gurile Dunării

¹⁾ Gh. Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, IX, p. 270.

și la marea cea mare și amintirea unei stăpâniri străine, care pentru a o deosebi de restul Moldovei, a adoptat pentru întreaga Basarabie o denumire pe care o purta până dincolo de 1812 numai Bugeacul.

Cuvântul Basarabia nu se întâlnește în niciunul din documentele vechi ale ținutului. Să mi se ierte această stăruință, dar este necesară, după cum socot nimerită și o cercetare atentă a numelor de localități din regiune în lumina documentelor istorice. O asemenea cercetare furnizează, pentru acei cari au nevoie de ea, o nouă și evidentă dovadă despre continuitatea neîntreruptă a vieții românești și despre compacta integritate etnică și istorică a regiunii.

Descălicătorilor de sate, vechilor boieri moldoveni întemeietori de răzășii, li se păstrează amintirea în numele statornic al localităților de astăzi. Câte un document necunoscut până astăzi ne dă la iveală odată cu tâlmăcirea numelui așezării răzășești și veste despre câte vreun înaintaș peste care se așezase negura de nepătruns a vremurilor.

Satul Măgdășești — corect Măgdicești — de astăzi este satul cumpărat de Mihul Măgdiciu în zilele lui Ștefan cel Mare (doc. nr. 5). Amândouă satele Vărzărești, și cel de pe Bâc și cel de pe Nârnova, sunt satele urmașilor lui Stan Vărzaru, urmași ce se judecă pe vremea lui Petru Rareș (doc. nr. 6). S'a dat astăzi Vărzăreștilor de pe Bâc denumirea Vărzăreștii noi, denumire nejustificată istoricește. De ce oare nu s'ar adopta și la noi sistemul întrebuițat în apus de a deosebi, cum făceau de altfel și strămoșii noștri, diversele localități cu același nume prin adăugirea văiei pe cari sunt așezate: Vărzăreștii pe Bâc, Vărzăreștii pe Nârnova ?

Bobuiogii — nu Bubueci — își trag numele dela Toader Bobuiog, fost pârcălab al Romanului între 1515—1524 (doc. nr. 11). Pârjoltanii și-au căpătat numele dela familia lui Iuga Pârjoltă, ai cărui strănepoți stăpâneau la finele veacului al XVI-lea moșia din apropiere Tăbănești pe Nârnova (doc. nr. 13). Burnărești, astăzi greșit denumit Botnărești, pe hotarul județului Tighina, este satul lui Burnar vornicul, socrul marelui logofăt Ioan Golia (doc. nr. 18). Seliștea Mândăoaia de lângă Călimănești, tot pe valea Nârnovei, poartă numele Anghelinei, fata aceluiași vornic Burnar, văduva lui Mândău armașul (doc. nr. 31, 191). Toporul își trage numele dela Ioanăș Topor, ai cărui nepoți trăiau pe vremea lui Ștefan

cel Mare (doc. nr. 107). Moșia Cărăbăț este moșia pârcălabului Cărăbăț cu care se mândrește istoria satului Ciuciuleni din Lăpușna (doc. nr. 33, 186). Gangura poartă numele lui Gangur, pârcălabul de Orhei al lui Ștefan cel Mare (doc. nr. 204).

Mălușcenii — moșie pe care se află situat satul Băcioi poartă numele unui ostaș al pârcălabului Gangur (doc. nr. 204). Tot dela un ostaș al aceleiași Cozma Răzanul avem satul Răzenii (doc. nr. 204). Satul Dahnovici nu este decât partea ce s'a cuvenit protopopului de Orhei Ioan Dahnovici, ginerile lui Gavril Donici în succesiunea lui Ștefan Darie stolnicul la începutul veacului al XVIII-lea (doc. nr. 130). Valea Rangului și moșia cu același nume poartă amintirea lui Marcu Rangul ce era « hotnog ot volost Lăpușna » în 1592 (doc. nr. 187). Hârjauca, mai întâiu satul și apoi mănăstirea își trage numele dela Manea Hârjauca tot din vremea lui Ștefan cel Mare (doc. nr. 42). Coluneștii, moșie de pe Prut este fosta proprietate a unui boier Colun, poate Colun stolnicul lui Petru Rareș (doc. nr. 157). Urmașii lui Mihalcea Hâncul serdarul pretind la finele veacului al XVIII-lea că și satul Hânceștii ar purta numele gloriosului lor strămoș, dar nu reușesc să facă dovada temeiniciei pretenției lor de a fi recunoscuți stăpâni ai satului (doc. nr. 199).

Alteori fostul proprietar al moșiei este pomenit prin denumirea dregătoriei sale. Astfel Vornicenii sunt fostul sat al vornicului Vena ce a trăit în vremea domnului Alexandru cel Bun (doc. nr. 200), Visternicenii pomenesc pe străvechiul lor proprietar Eremia vistiernicul, unchiul lui Ștefan cel Mare, Ușereștii este satul lui Vlad ușerul din vremea lui Ștefăniță Vodă (doc. nr. 12 și 13). O origină asemănătoare are de sigur și Stolnicenii, care nu sunt și ei decât satul vreunui stolnic până astăzi încă neidentificat.

Fenomenul se observă chiar atunci când proprietarul moșiei a fost o mănăstire. Nemțenii, Bărboienii și Dancu nu sunt decât fostele moșii ale mănăstirilor Neamțul, Bărboiu și Dancu (doc. nr. 13).

În sfârșit, tot din documente aflăm că satul Mândra nu-i decât fosta Poiană a Mândrei din veacul al XVII-lea (doc. nr. 42), că Răciula, satul și mănăstirea sunt așezate în poiana Răcilei întâlnită în documente din veacul al XVIII-lea ^o), că este mai corect istoricește Conojeni decât Drăgușenii noi cum îi spune azi satului (doc. nr. 8), că e mai corect Săpoteni, de unde familia boierească

Săpoteanul, decât românizatul (?) Șipoteni (doc. nr. 20), Bubuiogi decât Bubueci, Măgdicești decât Măgdășești, Highidiș decât Ghidighici și mai ales Buțeni în loc de I. G. Duca, etc.

Cercetările pur filologice vor extrage din acest volum, pentru studiile de strictă specialitate, materialul ce va fi găsit folositor. Socot însă că este foarte importantă constatarea că marea majoritate a satelor ținutului Lăpușna păstrează și astăzi — sacră moștenire a unui trecut îndepărtat — amintirea nealterată a numelui strămoșilor cari, din vremurile de demult, au pus aici temeiurile unei nesdruncinate vieți naționale românești.

Este o tradiție sfântă care impune forurilor noastre administrative respect pentru moștenirea multiseculară, căci, după cum bine spune un document din colecția noastră: «*așăzările părinților nu socotim cu cale să le strice feciorii*»¹⁾ și de aceea păstrarea cu sfințenie a numelor tuturor satelor. Niciunul din ele nu este străin. Iar dacă cumva stăpânirea străină a lăsat în urma sa o amintire pângăritoare, datori suntem să restabilim vechile și adevăratele nume ale satelor moldovenești, căci aceste nume nu sunt creațiuni artificiale, ci un fenomen firesc al vieții băștinașe.

¹⁾ V. doc. nr. 175, p. 204.

1.

1502, Martie 11.

Ștefan Voevod dă lui Duma Hurduescu și altora un loc din pustie la Schinoasa lângă lacul ce este mai sus de Ulmi ca să-și așeze sat (Regest).

7010, mart 11. Copii dipi cartea dela Domnul Stefan Vvod cuprinzătoare că văzând adivărată slujba slugilor sale Duma Hurduescu și fratele său Irimia și Dragoș și Cupcia li-au dat și li-au întărit în pământul Moldavii un loc de pustii la Spiroasa ¹⁾ lângă lacul carile este mai sus di Ulmi sau parte din Cogâlnic ca să așază acolo un sat care să fii cât vor pute cuprinde pentru lăcuința aceluiaș sat până la 20 casă.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche do. Nr. 4806/1819, fila 11 verso ; extras din hotărîrea cu data de 1819, Iunie 28 a judecătoriei ținutului Orhei. Originalul se afla în 1819 la răzeșii Vutcărăi din satul Ialoveni și le servește spre a-și dovedi temeiul stăpânirii lor în moșia Băzdăgeni. Duma Hurduescu dă numele său localității Hurduești de care vorbește mai târziu documentul din 1644, Septemvrie 6 înfățișat și el în același proces de aceeași răzeși Vătcărău (V. mai jos Nr. 45).

Documentul de față nu l-am întâlnit pomenit în altă parte.

2.

1521, Iunie 14.

Ștefan Voevod întărește împărțirea satului la Păr, anume Perenii de pe Lăpușna. Jumătatea din jos rămâne Bradului, feciorul Giurgei și verilor lui Balș, Buda și Ileana, copiii Anei, iar jumătatea din sus curgătorilor din Andrușca Hârlău și Duma Hârlău. (Copie).

¹⁾ În regest se cetește Caspiroasa, formă rotacizantă pentru Spinoasa, pârau ce curge în valea Isnovățului. Există și o suburbie a Chișinăului cu numele Spinoasa în care și astăzi locuiește o familie Vutcărău.

Suret dipi ispisocul lui Stefan Vvd. D. Țării Moldaviei, scris de Oanța în Suceava.

Înștiințare facim pren această carte a noastră tuturor cui vor căuta asupra ei sau o vor auzi cetindu-o precum au venit innainte noastră și innainte tuturor boerilor noștri a Moldaviei slugile noastre Bratul, ficiorul Giurgii și verii lui Balș și fratile său Buda și sora lor Ileana, fiei Anii și nepoată lor Negșa, fata Anei și verile lor Mara și Stanca și Cerna fetile [...lipsă on rând întregu...] Anușca și Irina, fetile Andrușcăi Hârlău, toți nepoți [...lipsă...] de bună voia lor de nimeni săliți, nici asupriți ș'au împărțit dreptă ocina lor din drept uricul lor și den ispisocul ei l-au avut moșul lor Petre [...lipsă...] Alicesandru Vodă un sat pi Lăpușna, la Păr, anume Perenii și s'au venit în parte slugii noastre Bratului, ficiorul Giurgii și verilor lui Balș și frăține-său Budei și surorii lui Ilenii, fiei Anii, s'au venit în parte lor giumătate [...lipsă...] despre răsărit și o moară pi Târnușa cum și slugii noastre Zbiarăi și surorilor lui Armancăi [...lipsă...] fiei lor Andrușcăi Hârlău și verilor lor Mariei și Stancăi și Cernii fetilor Dumei Hârlău și nepoatei lor Neagșii fetei Anei s'au venit în parte lor iarăș giumătate de sat Perenii, giumătate ce din sus, parte dispre apus și moară în Târnușa. Deci văzând noi această de bună voi a lor între dânșii toemală și bună împărțală, noi încă așijderea și dila noi am dat și am întărit mai sus numitilor slugi a noastre Bradului feciorul Giurgii și verilor lui Balș și frățane-său Budei și surorii lor Ilenii ace di mai sus numită giumătate de sat de Pereni, giumătate cei din gios, parte ce dispre răsărit și moara pi Târnușa pentru ca să le fie lor dela noi uric cu tot venitul și fiilor lor, nepoților, strănepoților, prestrănepoților și la tot neamul lor cini li să va alegi mai de aproape nestrămutat niciodinioară în veci, iar hotarul acei giumătăți de sat din Pereni parte ce din gios despre răsărit și cu moară în Târnușa despre tot hotarul să fie giumătate și după vechiul hotaru pân unde s'au apucat din vac și până undi au pus semne credincios boeriul nostru Vlad ușeriul, precum spre aceasta esti credința a mai sus numitei Domniei Noastri Ștefan Vvod. și credința a preiubitului frate a Domniei Mele Petru și credința a tuturor boerilor noștri a Moldaviei a mari și mici, iar spre mai mare tărie și întărirea tuturor acestora de mai sus scrisă am poroncit credincios boeriului nostru lui Trotușan logofăt să scrie și cătră adivărată carte noastră aceasta pecete noastră să legi.

Dipi sârbie pi limba moldovineasc s'au tîlmăcit la anul 1808, iul 4, polcovnic Pavăl Despre (= Debrici) ot mitropolii.

Copia suretului adeverită la 1819, Septemvrie 24, de comisia hotărîturilor ținutului Orhei cu pecetia comisiei și semnătura ȋlenului Sichiraș.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 1339, fila 116.

Vezi mai jos Nr. 132 hotarnica Perenilor din 1722, Mai 26 în care se vorbește despre bătrânul Hîrlău.

3.

1528, Martie 1.

Petru Voevod întărește Oanei și fraților ei Iurie și Ion o parte din satul Tutovinești cumpărat de ei dela Ana, fiica Șendrei, nepoata lui Martin. (Copie).

Cu mila lui Dumnezeu Noi Petru Voevod D. zemle Moldavscoi.

Precum au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri a Moldaviei Ana, fata Șândrii, nepoata lui Martin și de a ei bună voe de nimi sălîtă, nici asuprită și au vîndut a sa dreaptă ocină și uric a moșului ei Martin și din ispisoc ci l-au avut el dela cel mai dinnainte de noi Ilieș și Ștefan Voevod o bucată di pămînt din hotarul satului ei din Tutovinești slugilor noastri Oanii și fraților ei Iuri și lui Ion drept 120 zloți tătărăști. Deci Oana și frații ei Iuri și Ion au plătit toți deplin acei mai sus arătați bani 120 zloți tătărăști surii lor Anii, fiica Șândrii, nepoatii lui Martin și dinaintea noastră și dinaintea boerilor noștrii a Moldaviei. Deci vîzînd și noi ce de bună voe a lor tocmală și deplină plată, pentru aceia și noi așijderea și dela noi am dat și am întărit slugilor noastre Oanii și fraților lui Iurii și lui Ioan ace di mai sus zisă bucată di pămînt din hotarul satului ei din Tutovinești ca să le fie lor și dela noi uric cu tot venitul lor, fiilor, nepoților, strănepoților, prestrănepoților și la tot neamul lor ce li să va alegi mai deaproape, nestrămutată niciodineaoră în veci, iar hotarul aceștii bucăți di loc di pămînt ci-i din hotarul satului din Tutovinești s'ar fi începînd din capătul pîrăului a matcii țarinii până la capul pîrlogului din vale, di acole la deal până la hotarul Tătărăștilor, iară dispre alte părți după vechiul hotar până unde s'au hrănit din vechiu și spre aceasta este credința a însuș Domniei Meli de mai sus numit Petru Voevod și credința a pre iubit fiului nostru Bogdan și credința tuturor boerilor noștrii a Moldaviei a mari și a mici și spre mai mari tărie și întărire tuturor acestor de mai

sus scrisă am poroncit credincios boeriului nostru Toader logofăt să scrie și să legi și pecetea la această adivărată carte a noastră.

Au scris Grigorie Bogzovici în Huș 7036, mart 1

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4828/1820, fila 192. Originalul se afla în 1821 în stăpânirea lui Iordache Donici.

Tutovineștii sau Tutovenii este un sat astăzi dispărut. Pare a se fi aflat între actualele sate Gălești și Tătărești, altădată în ținutul Orheiului. Vezi mai jos Nr. 9, 62, 128 și în special hotarnica de sub Nr. 80.

4.

1528, Martie 30.

Petru Voevod întărește nepoților lui Lașco din Ișnovăț două sate, unul din sus și altul din jos de Cheile Ișnovățului și un al treilea din sus de Salce (Regest).

7036, marte 30. Copii di pi ispisocul sârbesc dela Petriu Vvod prin care să arată că pi slugile sale Luca și surorile lui Ana și Cerna fii Mărinii și nepoților lor Miile fiul lui Mușii i Giurge și surorilor lor Magda i Vasca și Ana fii lui Petru și iarăș nepoții lor Giurge și surorili lui Ana și Mărina fii Sirinei, toți nepoți lui Lașco din Ișnovăți i-au miluit cu deosăbită mila sa și li-au dat și li-au întărit lor în pământul Moldovii a lor drepte ocini și moșii din uric di întăritură ci au avut moșul lor Lașco din Ișnovăți dela strămoșul său Ilieși Voevod un sat pi Ișnovăți pi din gios di capul Cheilor, alt sat pi din sus di capul Cheilor și satul mai pe din sus di Salce, care aceste sate să li fii lor uric cu tot vinitul după a lor vechi stăpânire.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4806/1819, fila 11 verso. Originalul se afla în 1819 la răzeșii Vutcărai din satul Ialoveni.. Unul din sate este Băzdăgenii, moșie care face obiectul judecăței din 1819, Iunie 28 a judecătoriei ținutului Orhei. Pe o hartă din 1812, Ghenar 26 aflată de mine la Direcția Cadastrului din Chișinău găsesc însemnat «Capul Cheilor» pe valea Isnovățului la eșirea văei din «siliștea Cheilor» pe care se văd numeroase case — probabil Ialovenii de astăzi și mai înainte ca valea să intre în «chei». Din jos de Chei pe malul drept al Isnovățului se vede însemnată, pe moșia Băzdăgenii o seliște veche fără case. Din sus de Chei este mai întâi însemnată pe dreapta o seliște «a Folteștilor» și ceva mai în sus pe stânga «siliște Ialovenii», în dreptul căreia se varsă în gârla Isnovățului, Ruhuleanca unită cu Bostancea.

Bănuesc o greșită transcriere a cuvântului «Cheili» prin «Chirli», trecută ca moșie a vornicului Nestor Ureche în 1617 (G. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, III, p. 269).

5.

1529, Martie 9

Petru Voevod întărește stăpânirea lui Petre Măgdici și a fraților lui pe jumătate de sat din Măgdicești, pe Ichel, pe care a cumpărat-o tatăl lor Mihul Măgdiciu dela Șandru Onăscul. (Suret).

Suret dipe un uric sârbăsc dila Petru Voevod.

Cu mila lui Dumnezeu, noi Petru Voevod, Domnu Țării Moldovii, facem știri cu această carti celor ei vor căuta spre dânsa și celor ce vor auzi cetind-o, precum acestu adivărat slug[a] noastră Petre Magdiciu și frații lui Andriica și Jurja și Brătil[ă], fii Mihului Magdiciu ni-au slujit noi drept și cu credință. Drept acie văzindu dreaptă și cu credință a lor slujbă cătră noi, i-am miluit pre dâșii cu osăbită a noastră milă și li-am dat și li-am întărit a lor dreaptă ocină de moșii, giunătați de sat ot Măgdicești, ce esti înpotriiva Ichilui, protolici ¹⁾ dila Băcu, pe din gios de fântână, ce-au fostu cumpărat tatul lor Mihul Magdiciu în zilele părintelui Domnii Meli a lui Ștefan Voevod dila Șandru Onescul, fiul lui Ștefan Ungurean și cu privileghiea dila străunchii noștri Ilii și Ștefan Voevozi. Această moșii să le fii lor și di la noi uricu cu tot vinitul, lor și fiilor lor și nepoților și strănepoților lor și a tot niamul lor, cini s'ar alegi mai de aproape, nielătit niciodănoară în veci. Și hotar aceștii giunătați de sat ot Măgdăcești, ci esti înpotriiiva Ichilui, protolicii ¹⁾ ot Băcu, începându-să din sus din hotar fântânii drept pisti câmpu la Ichili, iar dispre alti părți să fii după hotar vechiu, pe unde au stăpânit din vechiu și spre aceasta esti credința Domnii Meli mai sus scrisului Petru Voevod și credința pre iubitului fiului Domnii Meli Bogdan și credința boerilor noștri: credința dumisali Grozava vornicul, credința dumisali Negrila, credința dumisali Tălabă, credința dumisali Scripea, credința dumisali Vlad și a dumisali Mihul părcălabilor de Hotin, credința dumisali Cârjea și a dumisali Huru părcălabilor de Niamțu, credința dumisali Danciului și a dumisali Zberăi părcălabilor Noigrățsih, credința dumisali Barboțchi portar de Suceavă, credința dumisali Drăgșan spătar, credința dumisali Dumșa vist., credința dumisali Liciul post., credința dumisali File păh., credința dumisali Toader stol., credința dumisali Ioan

¹⁾ Sic!

comisul, credința a tuturor boerilor noștri din Moldova a mari și mici, iar după viața noastră cine va fi Domnul pământului nostru din fii noștri sau din niamul nostru sau iaraș ori pi cini îl va alege Dumnezău a fi Domnu pământului nostru a Moldovii, acela să nu stri[ce] a noastră danii și întăritură, ci și acela să li întărească și să li întimiezi lor cu toată viniturii și să li de și să li întărească, căci li esti lor dreaptă ocină de moșii și spre mai mari țării și întăritură spre această mai sus scrisă am poroncit credinciosului nostru boeru Toader logofăt a scrii și a spânzura pecete noastră spre această carte noastră.

S'au scriisu de Dumitru Popovici în Vaslui. Let 7037, mart 9

S'au tălmăcit di mini di pi ispisoc domnesc sârbesc fără di nici o grișală. U Hotin let 1772, iuni 22.

Andrei Iașchevici pisar ot cetate Hotinului.

Documentul în colecția mea. Scrierea foarte citeață. Pe verso «*Suretul de pol sat Măgdecești ce s[ă] cheamă Poșiștii*».

Documentul e important fiindcă ne arată pe Mihul Măgdici întemeietor al satului, care și astăzi se numește Măgdășești, situat între Chișinău și Orhei, aproape de limita județului Lăpușna.

Șandru Onescu, primul proprietar al satului, trăia probabil în 1490, Ianuarie 16, când Ștefan cel Mare confirmă lui Mănăilă Cioplescu stăpânirea unei treimi din satul Călmățuiul, tot din județul Lăpușna (I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, I, p. 389). Bogdan face probabil o eroare atunci când îndreptează «Onecu» din originalul regestului unui act prezentat în 1803 de stolnicul Ioan Cheșcu, prin «Onica» în loc de «Onescu».

Numele pisarului a fost citit în alt document Andrei Râșcâvici (Gh. Ghi-bănescu, *Surete și izvoade*, VII, p. 299).

6.

1533, Martie 28

Petru Voevod întărește stăpânirea urmașilor lui Stan Vărzaru pe jumătate de sat pe Nârnova, la Gura Socilor, care se numește Vâscoaia, jumătatea din jos și pe din jos la Fântâna Husului și pe jumătate de sat la Pitușca Sacă, la Fântâna Varcina și un sat pe Bâc la fântâna din malul Bâcului, moșii ale căror drese se pierduseră când au robii Tătarii Moldova (Original).

† МАСТІЮ БЖІЮ МЫ ПЕТРЪ КОЕКОДА ГЕНДРЪ ЗЕМАН МОЛДАВСКОН. ЗНАМЕНИТО ЧИННИМ НС СИМ ЛИСТОМ НАШИМ КЪСЪКМ КТО НА НЕМ КЪЗРИТ НАН ЕГО ЧТЪЧН ССАКШИИТ, ОЖ ПРІНДОША ПРЪД НАМИ И ПРЪД

сени нашими моладавскими бояре сдѣла наши гакриа и сестра его
 настѣ дѣти михѣла и тиж племенниці нх настѣ и магда дочки
 пѣтра и племенник нх оничка и сестра его настѣ дѣти мартини ||
 и тиж племеникове нх юнн и брат его тоадер и сестри нх дева и
 ерени и наѣна дѣти черноти и племеникъ нх маѣнна и сестра его
 анѣшка дѣти илчини сени сноукоке стана карсарѣ || и жаловали нам
 великою жалогою и съ великою марторію и съ околными межѣями
 рекъши аж приклаѣе цю они нмалн от даніе от предков наших от
 наѣнна и от стефана коеводке || и от сто почикшаго родѣтелѣ
 гедѣами стефана коеводѣ на полокина село на нрѣновѣ с оустѣе
 сочилор цю сѣ тепер зоветъ кѣскода на нижнаа полокина и по
 нижна едно мѣсто от село с колодѣзъ хѣсоулок и на полокина
 село [на сѣхон] питѣшки с крѣница карчина и на едно село на
 бѣцѣ с крѣница от брѣгъ бѣка а тѣи приклаѣи они изгнѣс(.)
 коли коевали татароке наѣнш земаю и коли нмили та (. . . rupt . . .)
 но мы видѣвши великою нх жалобѣ и великою марторію съ окол-
 ными межѣями цю они марторисали прѣд нами и прѣд наѣшими
 бояре а мы також и от нас есми дали и потвѣдили сдѣсѣ нашѣмъ
 гакриас и сестри его настѣ дѣтем михѣловим и племенница нх
 настѣ и магдн дочкамъ пѣтра и племеникъ нх онички и сестри
 его настѣ дѣтем мартини и тиж племеником нх юнн и братъ его
 тоадеръ и сестрам нх деки и ерени и наѣни дѣтем черни и пле-
 меником нх маѣнна и сестри его анѣшки дѣтем илчини сени
 сноуком стана карсарѣ полокина село на нрѣновѣ с оустѣе сочилор
 цю сѣ зоветъ кѣскода нижнаа полокина и по ниж едно мѣсто от
 сѣло с колодѣзъ хѣсоулок и полокина на сѣхон питѣшки с крѣ-
 ница карчина и едно село на бѣцѣ с крѣница от брѣгъ бѣка како
 да естѣ им от нас зрик съ кѣсем доходом им и дѣтемъ нх и
 снѣча[том] нх и прѣсноучатомъ нх и працісрѣтомъ нх и кѣ семъ
 родъ нх кто сѣ намъ избверет нан ближнѣи непорѣшено николиже на
 вѣки. а хотар тѣм кѣсѣм кишеннсаним полокина село || цю на нрѣ-
 новѣ с оустѣе сочилор цю сѣ зоветъ кѣскода нижной полокина и поло-
 кини село на сѣхон питѣшки с крѣница карчина и на нрѣновѣ ж едномо
 мѣстѣ от село с колодѣзъ хѣсѣлок || и село цю на бѣцѣ с крѣница
 от брѣгъ бѣка да естѣ от сѣнх сторон съ сеними сѣнами старыми
 хотари по кѣда из кѣка оживали. а на то естѣ кѣра нашего г[о]с-
 [по]д[ст]ка вышеннсанаго мы петра коеводѣ и кѣра нрѣкѣзлюб-
 леннаго с[ы]на г[о]с[по]д[ст]ками богдана и кѣра бояр наших,
 кѣра папа хѣрс дворника, кѣра папа тотрѣшана, кѣра папа скринка,

кѣра нана владѣ и нана тоа||дера прѣкалабове хотин[скихъ, кѣра нана
данчула и]¹ нана личѣла прѣкалабове немецкихъ, кѣра нана збѣрри
и нана крачѣна прѣкалабове новоградскихъ, кѣра нана мнѣла портарѣ
сочав[скаго, кѣра нана драгнана спатарѣ, кѣра нана глакана кне-
тѣрника, кѣра нана лѣбета постѣлника, кѣра нана понѣксѣла чаш-
ника, кѣра нана колѣна столника]² кѣра нана дрази||на комиса и
кѣра [кѣси бояри нашихъ молдавскихъ великихъ и малыхъ. а по нашемъ
жикотѣ и г[о]с[по]д[ст]ва кто есѣдетъ господарѣ нашѣи земли отъ
дѣти нашихъ или отъ нашего рода или пакъ есѣд]³ кого б[о]гъ изберетъ
господаремъ || быти нашѣи молдавско[и] земли тотъ бы емоу не-
п[ор]ѣшнѣ ⁴ нашего даанѣа и потвѣрженѣа [али аби емоу оут]кѣрѣди ⁵
и скѣрни занѣж соутѣ имъ правое отнынѣи. а на болѣе кѣрѣностъ
и потвѣрженѣе томѣ въ семѣи книженнѣанномѣи келѣи есѣи нашѣмѣи
кѣрѣномѣи нашѣ тоадерѣи логофетоу писати и печать нашѣи прикѣсити
къ семѣи лѣстоу на||шемѣи.

писалъ козма кѣцѣл.

хѣсохъ кѣето хѣма мартъ кн.

Traducere:

Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Petru Voevod, Domn Țării Moldovei.

Facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor care vor vedea-o sau o vor auzi citindu-se precum au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldoveni sluga noastră Gavril și sora lui Nasta, copiii Mihului și iarăș verii lor Nasta și Magda, fetele lui Petru și vărul lor Onițcu și sora lui Nasta, copiii Martinei și iarăș verii lor Ion și fratele lui Toader și surorile lor Deva și Irina și Ileana, copiii Cernitei și vărul lor Maxim și sora lui Anușea, copiii Ilcei, toți nepoții lui Stan Vârzaru și s'au jeluț nouă cu mare jalbă și cu mare mărturie și cu megieși împrejurași, zicând că privilegiile pe care le-au avut ei de danie dela strămoșii noștri dela Iliăș și dela Ștefan Voevozi și dela sfânt-răposatul părintele Domniei Mele Ștefan Voevod pe jumătate de sat pe Nârnova, la gura Socilor, care acum se numește Văscoaia, pe jumătatea din jos și pe din jos, un loc de sat la Fântâna Husului și pe jumătate de sat la Pitușca Seacă, la Fântâna Varcina și pe

^{1), 2), 3), 4), 5)} Pasagiile puse între paranteze sunt rase, sau rupte în original. Completarea lipsurilor s'a făcut cu ajutorul altor documente contemporane.

un sat pe Bâc la fântâna din malul Bâcului, iar aceste privilegii le-au pierdut ei când au prădat tătarii țara noastră și când [... rupt...]. Deci noi văzând marea lor jalbă și marea lor mărturie cu megieși împrejurași, care au mărturisit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri și noi asemenea și dela noi am dat și am întărit slugei noastre Gavril și surorii lui Nastei, copiii Mihului și verilor lor Nasta și Magda, fetele lui Petru și vărului lor Oni-țcu și surorii lui Nasta, copiilor Martinii și iarăș verilor lor Ion și fratelui lui Toader și surorilor lor Devei și Irinei și Ilenei, copiii- lor Cernei și verilor lor Maxim și surorii lui Anușca, copiii Ilcei, tuturor nepoților lui Stan Vărzaru jumătate de sat pe Nârnova la Gura Socilor, care se numește Văscoaia, jumătatea din jos și pe din jos un loc de sat la Fântâna Husului și jumătate la Pitușca Seacă, la Fântâna Varcina și un sat la Bâc la fântâna din malul Bâcului, ca să le fie lor dela noi uric cu tot venitul lor și copiilor și nepoților lor și strănepoților lor și răstrănepoților lor și la tot neamul lor cine li se va alege mai deaproape, nestrucăt niciodată în veci. Iar hotarul tuturor acestor mai sus scrise: a jumătăței de sat, cel de pe Nârnova la Gura Socilor care se numește Văscoaia, jumătatea din jos și a jumătăței de sat de pe Pitușca Seacă la Fântâna Varcina și pe Nârnova a unui loc de sat la Fântâna Husului și satul cel de pe Bâc, la fântâna din malul Bâcului să fie din toate părțile cu toate vechile lor hotare pe unde din veac au trăit. Și la aceasta este credința Domniei Noastre mai sus scrisului, Noi, Petre Voevod, și credința prea iubitului fiu al Domniei Mele Bogdan și credința boerilor noștri, credința panului Huru vornicul, credința panului Troțușanu, credința panului Scripcă, credința panului Vlad și a panului Toader pârălabii Hotinului, credința panului Danciul și credința panului Liciul pârălabii de Neamț, credința panului Zbiare și panului Crăciun pârălabii Romanului, credința panului Mihul portarul Sucevei, credința panului Drăgșan spătarul, credința panului Glăvan visternicul, credința panului Albotă postelnicul, credința panului Popescu paharnicul, credința panului Colun stolnicul, credința panului Draxin comisul și credința tuturor boerilor noștri moldoveni mari și mici. Iar după viața noastră și Domnia noastră cine va fi domnul țării noastre din copii noștri sau din neamul nostru sau încă pe oricine altul îl va alege Dumnezeu să fie domnul țării noastre, al Moldovei, acela să nu strice dania și întărirea noastră

ei mai ales să li-o întărească și să le-o înputernicească pentru că le sunt lor drepte ocini. Iar spre mai mare întărire și înputernicire a celor de mai sus scrise am poruncit credinciosului nostru panu Toader logofătul a scrie și pecetea noastră a atârna de această carte a noastră.

A scris Cozma Cățel

Huși 7041, martie 28

Documentul în colecția d-rei Ec. Țvetinovici din Chișinău. Este scris pe piele. În stare foarte rea. Pecetea căzută. Dimensiunile 47 cm. lungime pe 37 cm. lățime. Rupt complet la îndoitură astfel că nu se pot citi aproape de loc două rânduri. Am putut însă completa lista boierilor divaniți cu ajutorul altor documente contemporane.

Fântâna Husului își are numele dela Husul, vechiu nume moldovenesc. Un Stanciu Husul avea moșii în regiunea Tigheciului pe vremea lui Ștefan cel Mare. Dela un Husul își trage numele și târgul Hușilor. (Melchisedec, *Cronica Hușilor*, pp. 6—9, 13, 14, 16 și Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade — Cuzeștii*, VII, p. XXXVII).

Identificarea tuturor localităților se face prin hotarnica Vărzăreștilor de pe Bâc (Vezi mai jos, Nr. 203).

Credem că Maxim, fiul Ilcei nu este altul decât Maxim Hărăbor postelnicul (Vezi nota de sub doc. Nr. 29).

Mai se cunosc pentru Vărzăreștii de pe Nârnova și alte documente: Vezi Visarion Puiu, Ștefan Ciobanu, C. C. Tomescu și St. Berechet, *Documente din Basarabia*, p. 52; *Uricarul*, XVIII, pp. 407, 410, 411; *Uricarul*, XXIV, p. 421. Vezi și mai jos doc. Nr. 29, 30, 46, 94, 96, 171 și 203.

La 21 Mai 1819 al doilea postelnic Pavel Măcărescu cerând împărțire din moșia Vărzărești de pe Bâc, răzășii dau următoarea spiță de neam:

Stan Vărzaru		
Nasta		
Petrea		
Aftinia		
Anghelina	Lupu	Ursul

Bătrânul Lupu urma să fie împărțit între Vasile Horopceanu și Ilinca, mama lui Pavel Măcărescu (Dos. 377/1819 al judecătoriei ținutului Orhei, în arhiva veche a tribunalului Lăpușna). Această scoborire a lui Măcărescu din Stan Vărzaru ne explică de ce tocmai tatăl și bunicul său sunt aceia care au refăcut pe ruinele mănăstirii lui Vărzar, schitul Măcăreștilor, actuala mănăstire Vărzărești. (St. Berechet, *Mănăstirile, în Basarabia* (monografie) Chișinău 1926, p. 210).

7.

1545.

Copia suretului unui ispisoc dela Petru Voevod în care se arată hotarele moșiilor mănăstirei Căpriană.

Copii dipe condica mănăstirii Căprienii, cari condică au adus-o la schitul Hâncului, Necodim dicheul Căprienii.

7053 [1545]. Suret dipe uricul sirbesc a domnului Petru Vvod.

Hotarul sfintii mănăstiri Căprienii din hotarnică să începi hotarul dila Ișnovăț, esti pîiatră dispre răsărit și alta înpotrivă, ci esti piste Ișnovăț dispre amiază-zî să hotărăști cu Mimorăanii și să coboară dincoaci, în Vale lui Coste și să suia drept la dial, înspre răsărit și esti pîiatră în multe și purcedi înspre miază-noapți pin vărsătura apii, pin mijlocul poenilor și să hotărăști cu locul Trușănilor și esti pîiatră. Pâr aice au mersu tot împreună cu a Mimorănilor hotar, de acolo purcedi pin codru pe vărsături deasupra Trușănilor și pi diasupra Cojușnii și pe diasupra Voloșănilor, tot pe vărsătura apii și să scoboară drept înspre Bâc pe o val ci să numești Domneasca. În gura văei aceștie esti moviliță și pîiatră. De acolo mergi drept piste Bâc în ținutul Orheiului, la movila ce esti în gura văei Găleștilor și esti puș cu pîiatră. Și di acolo purcedi înspre apus, pe zare dialului cu hotarul Găleștilor, prin fundul văei Căldăroasă și lovești mai sus di gura văei țarinii și în zare dialului esti pîiatră și mergi pe multe dialului pâr' să împreună cu hotarul Vărzăreștilor într'o vâlcică; să coboară drept la vale în siliște Vărzăreștilor pin talpa casei lui Stan Vărzariu s'au pus pîiatră și mai la vale fântână cu budăiu de stejar. Și purcedi arătore spre hotarul Pitușcii pâr' la Voloate și[i] să sue drept pin voloate la dial, iaste moviliță și pîiatră. De acolo purcedi pin vărsătura apii drept multe alătore cu hotarul Pitușcii, pe la țigla ce mari cu dumbravă, unde să hotărăști și să împreună cu hotarul Păuleștilor, iaste pîiatră și să coboară drept înspre apus în Vale Păulească, esti moviliță și pîiatră și taii curmeziș pâr' în zare dialului la ruptură spre Bâc, unde să împreună cu hotarul Neșcanilor și tai drept piste Bâc, în gura Verchii și pe mijlocul văei Verchiei să sui la dial și în multe esti pîiatră și purcedi tot zare mai la dial diasupra Tuzorii și pe mijlocul codrului pi diasupra Uneăștilor și pi diasupra Horodiștii dispre Bâc, pâr în poenile Cunilii și acolo esti țigla mari, goală, fără copaci

și pîiatră și coboară drept la vali și treci piste Cunila și să sui la dial la lacul cu rogozul lui și mergi pin mijlocul codrului și să coboară la Lacul Negru și treci piste vale Ciorăștiilor pin poeni și să sue la dial pi Vale Noarbei și ias[ă] deasupra Ciorăștilor pâr diasupra Răcățăului și mergi pin dumbravă spre Bâcovăț și să înpreună cu Corneștii, iaste pîiatră în drum și treci piste Bâcovăț în ținutul Lăpușnii, drept la dial și să înpreună cu hotarul Cârsteștilor și al Căzâneștilor și a Săcărenilor și mergi pe mijlocul codrului pâr' în Poiana Cârlanilor și mergi pe margine poenii dispre amiazizi înspre răsărit mai gios di fundul Vălcinețului, iasti pîiatră intro costișă și să sui pâr în muche dialului și mergi în gios drept pin codru și să apropie di undi să vād marginile Târnovecii, din gios dispre mănăstiri, esti pîiatră în codru undi am stătut de am arătat marginile poenii și dila pîiatră să coboară drept la vale și tae pe vale Târnavecăi mai sus de luncă în marginile poenii dispre mănăstire esti pîiatră și dila pîiatră să sui drept la dial în mijlocul codrului, pîiatră și buor domnescu într'un stejar și   culme dialului în gios înspre răsărit între Botna și între Cătarha diasupra ulmilor pâr' în fundul Suricii, în poiană, esti pîiatră și purcedi pi culme între Surice și între Cătarha diasupra Pojorănilor și să înpreună cu hotarul Mimorănilor mai sus dintăiu pomenit într'o moviliță drept acel hotar întăi pomenit și dila moviliță să coboară la vali piste Cătarha și să înpreună cu hotarul di unde am purces dintăi în siliște Zăpenilor și a Mimorenilor.

Acest suret, fiind părintele egumenul bolnav, l-au trimes la mâna, ins  oamenii din Ciorăști au zis că nu s[ ] odihnesc nici pe acest suret, ci să scoată hotarnica că vechi  i de a scrii iar ca  i aceasta, atunce să n'uib  ei a mai răspunde nici pintru Ciorăști, nici pentru alte părți  i dejma acestor părți cari cer țăranii să st  p r' să va scoati hotarnica ac  vechi  i s'au pus zioa la trei s pt m ni di zile să scoată hotarnica.

Vasile Costachi biv vel logofăt

7256, mart 15

Această copii s'au scos di mine intocma dipe condica mănăstirii Căprienii

1811, oct. 25

Dumitru Meleghe vornic de poartă.

Notă. – Documentul se află în arhiva mănăstirii Hâncul din ținutul Lăpușna. Un scurt regist e publicat de L. T. Boga  n *Documente basarabene*, V, p. 11. (Vezi mai jos foarte importanta mărturie a spătarului Constantin Catargiu cu data de 1812, Mai 13 în care se argumentează temeinic falsitatea documentului).

8.

1552, August 15.

Alexandru Voevod întărește lui Stan, Floarei și lui Dumitru o parte din satul Conojeni cumpărat de ei dela Călmățuiiu și Stanca și dela surorile lui, soțiile lui Hrăbor pârcălabul, a lui Frunteș și a lui Leon vameșul. (Regest).

12. 7100, Avgust 15. O copie di pe uricul domnului Alexandru Voevod cuprinzătoare precum au venitu innainte Domnii Sali și a boerilor sluga Domnii Sale Călmățuiiu i Stanca și sora ei fămeia lui Frunteș și sora lui Hrâmbul pârcălabul, fămeia lui Leon ce au fost vamiș de nimine săliți, nici asupriți ș'au și au vândut a lor driaptă ocină și moșie din dresă de împărțală ce au avut moșul lor dela fratele Domnii Sali Ștefan Voevod cel tânăr din giumătate de sat din Conojăni a patra parti, parte din gios pe Târnușa, den giumătate satului slugilor domnii sali...¹⁾ și Ioanii și Stanii și lui Dumitru și Stanii și...¹⁾ drept 200 sloți tătărăști pe care bani i-au dat deplin în mâna lui Călmățuiiu și Stancăi și surorii ei, fămei lui Frunteș și fămei lui Leont ce au fost vamiș innainte Domnii Sale și a boerilor, unde văzând bună învoială și tocmală și plată deplin și dela Domniea Sa li-au întărit lui Stan, Floarii și lui Dumitru pe ace a patra parte din sat din giumătate satului partea din gios giumătate din Târnușa, iar pre despre alte părți pre hotar cel vechiu pe unde au inblat den veci.

Arhiva Statului Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 906, fila 329.

Am atribuit regestului data de 1552, August pentru că la 7100 [1592] domnea Aron Vodă. Un Alexandru era în adevăr pretendent susținut de către Ieniceri, dar n'a obținut înscăunarea (A. D. Xenopol, *Istoria Românilor*, ed. III-a, V, p. 126). Alexandru Voevod pomenit în regestul de mai sus nu poate fi decât Alexandru Lăpușneanu și aceasta pentru că din cuprinsul regestului vedem că unchiul vânzătorilor — ceea ce presupune oarecare trecere de vreme — a avut drese de împărțeală pe moșie dela fratele domnului Alexandru Voevod, anume Ștefan Voevod cel tânăr. Alexandru Voevod a avut ca frate pe Ștefăniță Vodă numit de cronicar Ștefan Voevod cel tânăr (Gr. Urechie și Simion dascălul, *Letopisețul Țării Moldovei*, Ed. Const. C. Giurescu, p. 92 și urm.), care moare cu 24 de ani mai înainte de urcarea pe tron a fratelui său Alexandru Lăpușneanu, interval de timp destul de mare, ca să poată explica de ce în regest în ce privește stăpânirea pământului s'a schimbat o generație de proprietari în timp ce la domnie se afla

¹⁾ Locuri libere în original.

fratele care a confirmat stăpânirea unei generații ce s'a dus. Am ales data de 1552 [7060] 33, fiind un număr din două cifre asemănătoare cifrei tot din două numere a registului 7100 = 33.

Hrâmbul pârcaľabul poate fi Hărăbor fost pârcaľab al Hotinului până în 1551.

V. p. Conojeni ispisocul din 1636, Aprilie 4 (L. T. Boga, *Documente basarabene*, VIII, p. 8).

9.

1560, Martie 6.

Alexandru Voevod întărește lui Anton și surorii lui Sofiei, copiii lui Neghină, a patra parte din satul Tutoveni, ce au cumpărat dela Andreica și femeia acestuia Nasta. (Copie).

Noi Alexandru Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldavii.

Facim înștiințari precum au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldovinești sluga noastră Andriica și fimeia lui Nastea de a lor bună voe de nimi săliți nici asupriți și au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din dresă de cumpăratură ce au avut Ion Jigora dela Petru Voevod a patra parte satul Tutoveni din partea din gios a patra parte, aceia au vândut-o slugii noastre lui Anton și surorii lui Sofiei, ficiorii lui Neghină drept o sută zloți tătărăști, cari bani i-au plătit Anton și sora lui Sofiea toți deplin în mâinile celor de mai sus scriși Andriica și fimeii lui Nastei dinaintea noastră și dinaintea boerilor noștri. Deci noi văzind a lor bună învoială și tocmală și plată deplin, așijderea și dela noi am dat și am întărit slugii noastre lui Anton și surorii lui Sofiei ca să fie lor și dela noi uric și cu tot venitul lor și fiilor, nepoților și strănepoților și a tot neamul ci să va alegi mai aproape nerușuit niciodinioară în veci, iar hotarul acei de mai sus scriși a patra parte din a patra parte din sat din Tutoveni din partea din gios ca să fie din tot hotarul a patra parte, iar dispre alte părți după hotarul cel vechi pi undi au umblat din vechiu.

Pentru aceia credința Domniei Meli de mai sus scris Alexandru Voevod și credința a pre iubiți fiilor Domniei Meli Ioan și Bogdan și credința tuturor boerilor noștri mari și mici, iară după a noastră vieață cini va fi Domn Țării aceștiea să nu strici a noastră danie și întăritură ci mai vârtos să de și să întărească că și noi am dat

și am întărit di vremi ci este lor dreaptă cumpărătură pre a lor drepti bani, iar pentru mai mare credința și întăritură a celor de mai sus scrisă am poroncit cinstit și credincios boerului nostru Ion Moghila logofăt să serie și a noastră pecete cătră această carte a noastră să o legi.

7068, Mart 6.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4828/1820, fila 192 verso. Originalul se afla în 1821 în posesia lui Iordache Donici.

10.

1579, Septembrie 21.

Petru Voevod întărește lui Zaharia o jumătate de sat din Ciutești de sub Codru, la obârșia Nărnovei în ținutul Iașilor, pe care Zaharia a cumpărat-o dela copiii lui Toma Spancioc și ai Marinei. (Original).

мѣстѣю бжѣю шв петръ коєвода гндръ земли молдавскон.

знаменито чиним не сѣм листом нашим кѣсѣм кто на нем кѣзрит или чтѣчи его || оусланил оу прѣдшѣи прѣд нами и прѣд кѣсѣми нашими молдавскими колѣри келкими и малими мѣрина жена томи спанчок || и сѣ дѣти сконими шваншкон и братѣж его николѣж и андроник и сестра их костанда манка. дѣти томи спанчок и мѣрини по их доброн коли никым непонѣдени а ни прислोकани и продали скою правою || отниш и кыкшлениѣ родителем их и не приклиѣ за коуежно что имали родители их тома || спанчокъ и марина от богдана коєводи алеѣандрович полокина село от чѣтеци под бѣковиноу с обрѣшиѣ наръкен что естѣ оу колоести ѣскон та продали слѣсѣк нашимъ захарѣѣ за четиры сто злати || татарскихъ и кѣстакшесѣ слѣга наш захарѣѣ и заплаати оуш исполнотѣи с злат татарскихъ || оу рѣкы тѣм кѣсѣм кышенисанным и тиж приклиѣ кѣпѣжно что имали они еце дали с рѣкы за захарѣи прѣд нами и прѣд нашими колѣри ино ми видѣвши их доброволѣи токмеж и полною заплаати а ми такожде от нас есми дали и поткрѣдили слѣсѣк нашимъ захарѣѣ томѣ полокина село от чѣтеци под бѣковиноу с обрѣшиѣ наръка како да ест ѣмѣ от нас ѣрик и отнина сѣ кѣсѣм || доходом ѣмѣ и дѣте[мѣ и сночатомѣ] и правнотомѣ и правѣратомѣ [и кѣсѣм родѣ] кто сѣ ѣмѣ избрет наближнѣи непорѣшено николѣже на кѣки а хотар [томѣ] полокина село от чѣтеци || под бѣковинѣ оу обрѣшиѣ наръка что ест с колоести ѣскон да ест от кѣсѣго хотар полокина || а от иншихъ

сторонѣ да ест по старомѣ хотар покѣда изъ вѣка оживали а на то ест вѣра нашего гдѣка вышенисаннаго петра коеводи и вѣра болѣр нашихъ вѣра пана козма м[s]rgrѣ дкорникъ, вѣра || пана салѣвалъ дворе-ника, вѣра пана килѣи, вѣра пана картика и пана юн(?) прѣкала-бокѣ хотинскихъ. вѣра пана бржнѣк и пана шефѣла голѣю прѣкала-бокѣ немецкѣи, вѣра пана мѣргѣла, пана голѣюкиа прѣкалабокѣ || ро-мански, вѣра пана балика портар сѣчавскѣи, вѣра пана яни постел-ника, вѣра пана кожока ||, вѣра пана бѣрти, вѣра пана кокоарѣ столника, вѣра пана стронч кистерника, вѣра пана попѣскѣла комнеа и вѣра кѣсѣхъ болѣр нашихъ молдавски великихъ и малыхъ [а по на-ше]мѣ жикотѣ кого || богѣ изберетъ быти господаремъ [нашен мол-давской земан] тотъ кы емѣ непорѣшна наша дланѣ и потврѣжде-нѣ але акъ емѣ дал [и оукрепна занѣ]же есми дали и потврѣдили почто ест емѣ пракаа отнина || и дѣдина и кѣпленѣе. а на балшен крѣпости и потврѣженѣе томѣ сѣемѣ кыше писаномѣ || велѣли есми нашемѣ кѣрномѣ георгѣе логофѣтѣ писати и наша печатъ завѣсити кѣемѣ истѣномѣ листѣ нашемѣ.

юрашке пис. 8 іасъ хѣпн сеп. ка.

афѣсмаг. ¹⁾

Traducere.

Cu mila lui Dumnezeu Io Petru Voevod, Domn Țării Moldovei.

Facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor celor ce o vor vedea sau o vor auzi citindu-se precum au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldoveni mari și mici, Mărina, soția lui Toma Spancioc și cu copiii ei Ionașcu și cu frații lui Nicoară și Andronic și sora lor Costanda maica, copiii Tomei Spancioc și ai Mărinei de a lor bună voe, de nimeni siliți nici asu-приți și au vândut a lor dreaptă ocină și cumpărătură a părintelui lor și din privilegiul de cumpărătură ce au avut părinții lor Toma Spancioc și Marina dela Bogdan Voevod Alexandrovici, jumătate de sat din Ciutești sub Codru la obârșia Nărnovei, care este în ținutul Iașului; pe aceasta au vândut-o slugei noastre Zahariei pentru patru sute zloți tătărăști. Și s'a sculat sluga noastră Zaharia și a plătit toți deplin, 400 zloți tătărăști în mâinile tuturor acestora mai sus scriși și de asemenea privilegiul de cumpărătură

¹⁾ O înșirare de litere și semne neînțeleasă.

ce au avut ei, încă l-au dat în mâinile Zahariei, dinaintea noastră și dinaintea boerilor noștri. Deci noi văzând a lör de bună voe tocmeală și plată deplină și noi, de asemenea, și dela noi am dat și am întărit slugei noastre Zaharia această jumătate de sat din Ciutești de sub Codru, la obârșia Nărnovei ca să-i fie lui dela noi uric și ocină cu tot venitul; lui și copiilor lui și nepoților și strănepoților și răstrănepoților și la tot neamul, cine i se va alege mai apropiat, nescricat niciodată în veci. Iar hotarul acestei jumătăți de sat din Ciutești, de sub Codru, la obârșia Nărnovei, care este în ținutul Iașului să fie din tot hotarul jumătate, iar despre alte părți să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au trăit.

Iar la aceasta este credința Domniei Noastre mai sus scrisului Petru Voevod și credința boerilor noștri: credința panului Cozma Murgu vornic, credința panului Slăvilă vornic, cr. p. Bilăi, cr. p. Vartic și p. Ion, pârcălabii Hotinului, cr. p. Brânză și p. Șteful Golăe, pârcălabii Neamțului, cr. p. Murgul, p. Golăe pârcălabii Romanului, cr. p. Balica portarul Sucevei, cr. p. Iani postelnicul, cr. p. Cojoca, cr. p. Burte, cr. p. Coccoară stolnicul, cr. p. Stroici vistiernicul, cr. p. Popescul comisul și credința tuturor boerilor noștri moldoveni mari și mici. Iar după viața noastră pe cine îl va alege Dumnezeu să fie domnul țării noastre moldovenesti, acela să nu strice dania și întăritura noastră ci mai ales să i-o dea și să o întărească pentru că i-am dat și i-am întărit, căci îi este dreaptă ocină și moșie și cumpărătură. Și pentru mai mare putere și întăritură a acestor mai sus scrise am poruncit credinciosului nostru Gheorghe logofătul a scrie și a atârna pecetea noastră la această adevărată carte a noastră.

A scris Iurașeu

În Iași, 7088, sep. 21.

Colecția Academiei Române, fost Pec. 275, azi 3/CCIX. Pecetia căzută. Donațiunea regretatului Paul Gore.

Am tradus « под Ёсковинсу » cu sub Codru, pentru că Ciuteștii se află așezat în regiunea Codrului Băcului și pentru că denumirea Codru este cea întrebuințată în toponimia locală. Satul există și astăzi în comuna Seliște a veche, care ar putea fi tocmai vechea așezare a Ciuteștilor.

În 1807 în ocolul Codrului din ținutul basarabean al Iașului sunt trecute într-o catagrafie, făcută de stăpânirea acelor vremuri, amândouă satele: Ciuteștii, răzășesc cu 44 de gospodării și Săliștea, proprietatea negustorului Dimitrie Carastate cu 105 de gospodării (I. N. Halippa, Труды, III, p. 101).

11.

1582, Decembrie 13.

Petru Voevod întărește Anei, jupâneasa lui Ioan Golăe fost mare logofăt și fiului său Mihail și fiicei sale Cristina un sat Bubuiojii cu mori în apa Bâcului. (Original).

Иъ петръ коекода божію мноюстію господарь земли молдавскон.
о ж прїидошъ прѣд нами и прѣд нашими || молдавскими болѣри
анна жєнаница нашимъ кѣрномъ ѡн голѣ[и] вѣк вел логофет и чад
его мѣхана и дочка емѣ крестина оуматы нас и кѣспросити соен от
гедѣми лнст за потврєждєнїе на своа праваа отнннѣ и кѣшеж єдно
село на бѣцѣ и съ млинн на бѣцѣ на имѣ бѣсѣжїи от исписок
цю имѣа нан прѣжде от гедѣми таже ми и съ нашими мол-
давскими болѣри искахом и обрѣтохом аж баше праваа отнннѣ и
кѣшеж нашимъ кѣрномъ ѡн голѣи логофет тѣм ради г[о]с[по]д-
ств[а]ми дадох и оукрѣпила жєнаницем и сном им выше речєннѣ тоє
прѣдречєнное село цю на бѣцѣ и съ млинн ѣ бѣцѣ на имѣ бѣсѣ-
жїи како да єст им и от господєствами село и исписок съ кѣсем
доходом и ни да сѣ неѣмнишаєт прѣд сим лнстом нашим.

сам гедѣиъ велѣа

пис оу насъ велѣтъ хѣа дѣк гї

(L. P.) андрю логоф.

рошка

Traducere.

Noi Petru Voevod cu mila lui Dumnezeu, Domn Țarei Moldovei.
Adică au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri
moldovenеști Ana, jupâneasa credinciosului nostru Ioan Golăe
biv vel logofăt și fiul său Mihail și fiica lui Cărstina rugându-ne
și cerșind dela Domnia Mea carte de întăritură pe a lor dreaptă
ocină și cumpărătură un sat pe Bâc și cu mori pe Bâc anume
Bubuiojii, din ispisoc ce a avut mai înainte dela Domnia Mea.
Deci noi și boerii noștri moldovenеști am căutat și am aflat
că fiind dreaptă ocină și cumpărătură credinciosului nostru Ion
Golăi logofăt, de aceia Domnia Mea am dat și am întărit jupănesei
și copiilor ei mai sus pomeniți acest mai sus zis sat, care
este pe Bâc și cu mori în Bâc anume Bubuiojii ca să le fie lor și

dela Domnia mea sat și ispisoc cu tot venitul și altul să nu se amestece peste această carte a noastră.

Insuși Domnul a poruncit. Seris în Iași în anul 7091, dec. 13.

(L. P.)

Andreiu logofăt.

Roșca.

Originalul și două surete unul foarte greșit al lui Simion Cheșcu uricarul și altul al lui Evloghie dascălul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, filele 100, 101 și 106. Pe original pecetie cu ceară roșie, aplicată.

Satul Bobuiogii este destul de vechiu. Exista în orice caz pe vremea lui Ștefan cel Mare. Își trage numele dela Toader Bobuiog fost părcălab de Novograd între 1515—1524, după care dată figurează în documente ca logofăt. Lui i se dăruiește satul: « *pe Bâc, pe celălalt mal al Bâcului situat între Drăgan și Purcelul* » împreună cu alte sate de către Bogdan Voevod, fiul lui Ștefan cel Mare. În 1518, Aprilie 22 i se întărește din nou același sat cu aceeași denumire de către Ștefăniță Vodă. Toader Bobuiog zidește apoi mănăstirea Humorului din Bucovina căreia îi dăruiește între alte moșii și satul « *Boboiugi pe Bâc între Drăganul și Purcelul cu mori pe Bâc* », după cum rezultă dintr'un document dela Alëxandru Lăpușneanu (Vezi Teodor Bălan, *Documente bucovinene* I. pp. 59, 60). Se poate deci ca mănăstirea Humorului să fi vândut apoi satul logofătului Ion Golăe. Bobuiogii este cumpărat în secolul al XVII-lea de Vasile Lupu Voevod și dat apoi de acesta lui Iane sulgeriul. (Vezi L. T. Boga, *Documente basarabene*, II, p. 11). Gheorghe Ștefan îl dă lui Ștefan Darie stolnicul (L. T. Boga, *op. cit.*, XI, p. 5).

12.

1583, Aprilie 8.

Petru Voevod judecând pe Frățian și frații lui Toader și Ionașcu, copiii Marinei, nepoții Armancăi și strănepoții Oanei cu Poroseaci biv stolnic, Gavril Hagerău, Ungureanul și Iutcu dă rămas pe cei din urmă recunoscând celor dintâi dreptul la o bucată de loc din Hăjerăi, cumpărată de strămoșul lor Oană. Se pune fierie. (Original).

пѣтръ коєкода б[о]жѣю м[н]а[о]стѣю г[о]сп[о]д[а]рѣ земли молдакскон.

о ж прѣдощѣ прѣд нами и прѣд на||ниими молдакскими болѣри фръцїиан и кратїа еѣ тоадер и ионашко дѣти мѣрини || кишци арманки прѣконшчатоке оани и кѣси оншци и прѣконшчатоке оани и тегали на наши сабги на поросѣчи бик столник и на гакриа хѣже-рѣс и на шнѣрѣнша и на ютка и на счих палеменнѣкоке сице рексч

аж били исписани на дѣд нх оана от испривнаѣ кѣнежно цю имаа
 дѣд нх оана от стараг богдан коеводї къ едно мѣсто били ег
 исписани а на дрѣгое мѣсто маи ниже они не били ег написани и
 казали тако аж не кѣниа дѣд нх оана съ нх дѣдовѣ и но ми и съ
 нашии болѣри и съ нашимъ сѣкѣтомъ сѣднѣом нх праведномъ сѣдѣ
 по законѣ земскомоу и дадохом како да божит съ кѣ божияники
 сѣдга наш поросѣч и гаврила хѣжерѣс и шнѣрѣниа и сѣихъ племе-
 никѣ нх како некиа кѣниа дѣд нх оана еднѣс кѣкатѣс земли от
 села от хѣжерѣи таж коли било на днѣ а они не принесли ни един
 божияник коли било на днѣ и востаи от къ сѣг нашег закона а
 фрѣцїиан и братїи ег тоадер и нѣнашко и кѣси нх племеникѣ || они
 шираклии от прѣд нѣми и поставили соби фѣрїю кѣ златъ сѣ наи
 кнѣтѣр и но от сѣда на прѣд да неимают нх тѣгати и ани до-
 кивати никѣлиже на кѣки прѣд сѣмъ листомъ нашимъ.

гѣднѣ казала.

иисѣ сѣ исѣ лѣтъ 734 аи и

(L. P.)

стрѣичъ кѣмъ лѣтѣ и исѣла

бѣсѣниа

Traducere.

Petru Voevod cu mila lui Dumnezeu, Domn Țării Moldovei.

Adică au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri moldovenеști Frățian și frații lui Toader și Ionașcu, copiii Mărinei, nepoții Armancăi, strănepoții Oanei și toți nepoții și strănepoții Oanii și au pârît pe slugile noastre pe Porosăci biv stolnic și pe Gavril Hăjerău și pe Ungureanul și pe Iutcu și pe toate rudeniile zicând astfel cum au fost șters pe moșul lor Oană din privilegiul de cumpărătură ce a avut moșul lor Oană dela bătrânul Bogdan Voevod, într'un loc l-au fost șters iar într'alt loc mai jos nu l-au fost scris și au arătat precum că moșul lor și cu copiii lui nu au cumpărat. Deci noi și cu boerii noștri și cu sfatul nostru i-am judecat cu judecată dreaptă după legea țării și am dat ca să jure cu 24 de jurători sluga noastră Poroseaci și Gavril Hăjerău și Ungureanul și toate rudele lor că nu au fost cumpărat moșul lor Oană o bucată de pământ din satul Hăgerăi. De aceia când au fost la zi, ei nu au adus nici un jurător când a fost la zi și au rămas din toată legea noastră, iar Frățian și frații lui Toader și Ionașcu și toate rudele lor s'au îndreptat dinaintea noastră și și-au pus fierie 12 zloți în vistieria noastră. Deci de acum înainte să nu mai

aibă a-i pâri și să nu mai năzuiască în veci peste această carte a noastră.

Domnul au arătat.

Scris în Iași anul 7091, ap. 8.

(L. P.)

Stroici vel logofăt a scris

Băseanul

Originalul în dos. Nr. 7 din Arhiva Direcției Cadastrului din Chișinău la fila 96. În același dosar, fila 95 un suret din 1786, Iunie 2 al lui Gheorghe Evloghi dascălul.

3.

1589, Mai 8.

Petru Vodă întărește lui Simion sulgerul și Giurgii și lui Ion Tofan și lui Marcul satul Ușăreștii, pe Prut, în ținutul Lăpușnii, partea lui Vlad, sat pe care l-au cumpărat dela Grigore păhărnicelel, fiul lui Veveriță. (Suret).

Copii dipi un suret scos dipi ispisoc sârbăsc dela Petru Vvod din let 7097, mai 8.

Precum au venit innainte noastră și innainte boerilor noștri ai Moldovii a mari și mici sluga noastră Grigorii păhărnicelel, feciorul răposatului Veveriț, de nimine silit, nici asuprit ș'au vândut a sa driaptă ocină și danii a tatălui său Veveriț, un sat anume Ușăreștii pe Prut în ținut Lăpușnii însă parte lui Vlad, ci să va alege și ci-a fi fost avut Vlad, iar hotar nimică n'au avut de cătră *braniștea* Domnii Meli; aceia au vândut-o slugilor noastre lui Simion Sulger și Giurgii și lui Ion Tofan și lui Marcu drept 450 sloți tătărăști din ispisoc de danii ci-au avut Veveriț dela Ilieș Vvod și s'au sculat slugile noastre de mai sus scriși și au plătit tot deplin 450 sloți tătărăști în mânuli lui Grigori păhărnicelel, feciorul răposatului Veveriț.

Pentru aceia ca să le fie lor de acmu și dela noi acel sat Ușăreștii, parte lui Vlad, ci să va alegi, iar în braniști nici un hotar să nu aibă și altul să nu s[ă] amestici presti aciaștă carti a noastră.

Stroici logofăt

S'au tălmăcit de Ghiorgii Evloghi dascal, l. 1781, iuli 17 d.

Verso: 7097, mai 8

Petru Vvod pentru Ușerești.

Suretul, împreună cu alte acte ale moșiilor Coluneștii și Ușereștii s'a găsit la primăria comunei Bujor din județul Lăpușna, de unde au fost înaintate Prefecturii județului Lăpușna. Mi-au fost încredințate de către d-l profesor C. Tomescu dela Facultatea de Teologie din Chișinău, care cu deosebită amabilitate mi-a pus la dispoziție originalele cu toate că și D-sa se ostenise să le transcrie.

Braniștea domnească de lângă Iași se întindea, după cât rezultă și din documentul de față și peste malul stâng al Prutului. Satul Ușereștii al păharnicului Grigore Veveriță pare a fi fost la limita din spre miazăzi a Braniștei. Despre acest sat vezi mai jos Nr. 43, 44, 88, 89, 90, 125, 129, 149 și 172. Satul intră în stăpânirea lui Vasile Banul mare medelnicer la începutul veacului al XVII-lea și acesta îl vinde în 1644 lui Profir marele vameș. La rândul lui Profir îl vinde în 1669 marelui vameș Păun care și el îl dăruște mănăstirii Dancului.

La 1817 se găsea în ținutul Iașului din Basarabia un ocol al Braniștei în care intrau următoarele 30 de sate și moșii: 1. *Cățăleni* al serdarului Iordache Vartholomei; 2. *Mitocu Neamțului* al mănăstirii Neamțului; 3. *Bărlăureștii*, răzășesc; 4. *Zbiraia* a camerherului Ioan Balș; 5. *Poicești* tot a camerherului Ioan Balș; 6. *Grozeștii* al căminarului Ioan Pruncu; 7. *Tițienii* a mănăstirii Bărboiul din Iași; *Valea Trăisteni* a Mariei Durubățoia; 9. *Sălăștenii* al serdarului Iordache Vartholomei; 10. *Bădrăsoaia* a căminarului Ioan Pruncu; 11. *Isaicani* a moșierului Stoian Solomon; 12. *Tânjeleștii* a căminarului Zamfirache Ralea; 13. *Mărinici*, răzășescă; 14. *Băzdăga* a postelnicesei Ileana Iancu; 15. *Soltănești* a căminarului Zamfirache Ralea; 16. *Frăsinești* a comisului Constantin Iancu și a altor răzeși; 17. *Băcșanii* a lui Iancu Cogălniceanu; 18. *Măcărești* a vistiernicului Grigoraș Sturza, boier din Moldova; 19. *Brătuleni* a paharnicului Vasile Coroiu din Moldova; 20. *Florișoia* din care o parte a sulgerului Pascal Tudori și o parte a medelnicerului Antonie Patiniotis; 21. *Cetireni*, răzășescă; 22. *Onțăștii*, răzășescă; 23. *Mătăleștii* a lui Dimitrie Carastati; 24. *Vulpeștii* a Parascoviei Tufescu din Moldova; 25. *Mănăilești* a medelnicerului Manolache Andrieș; 26. *Costuleni* a mitropoliei din Iași; 27. *Dănușeni* a logofătului Constantin Balș boier din Moldova; 28. *Ursești* a banului Nani (sic) Canta din Moldova; 29. *Ungheni* a postelnicesei Caragea din Iași și 30. *Mănzăteștii vechi* a sârdăresei Maria Onofrei.

Despre braniștea domnească vezi Radu Rosetti, *Cronica Bohotinului*, 1905 București, p. 1 și Melchisedec, *Cronica Hușului*, pp. 43, 58). Dimitrie Cantemir scrie în *Descriptio Moldaviae* că pentru fânul trebuitor la Curtea domnească era un șes lângă Prut numit Braniște, pus sub supravegherea marelui comis. Existau slujbași speciali cu numele brănișteri a căror ocupație era strângerea fânului.

Ușereștii după o hartă veche din 23 Februarie 1825 se mărginește la răsărit cu Horjeștii și Scorțeștii de care se desparte prin valea Lăpușnei, la Nord cu Scorțeștii și Tălăeștii, la Sud cu Toporul și la apus cu Bărlădenii, care îi închide accesul la Prut. Vlad despre care vorbește documentul e probabil Vlad ușerul lui Ștefăniță Voevod (Vezi mai sus Nr. 2) și dela dregătoria lui vine numele satului.

14.

Circa 1589.

Petru Voevod întărește lui Ciobanu și Grigore părțile de moșie ce au cumpărat în Tăbănești, pe Nârnova, la ținutul Lăpușnei dela strănepoții lui Iuga Pârjoltă. (Original).

петръ коевода бжїѣю мѣстїѣю гспдръ земли молдавскон.

уж прїи[дошк] прѣд нами и прѣд нашими болѣри наѣна, дочка [со]хники, кнѣска каска, прѣшнѣска юга пр[ѣжол]тѣ по еи доброн колѣ никим непонѣждѣна а ниписанована и продала свою пра[кою] отнинѣ и дѣдинѣ от исприкилїе за кнѣс[наенїе] что имал прѣдѣд его юга прѣжол[тѣ от]¹⁾ прѣдобраго александра [коевода]²⁾ продала чокан[s и галиг]орїе за стѣ злат татарских да . . . и и от нас отнина и кнѣс[наенїе] съ [кѣсем] доходом и от то.. тиж прїи[дошк] прѣд нами и прѣд нашими болѣри наѣна и брат его андроник, дѣтѣ мѣрїи, кнѣзи м[арш]ки, прѣко-нѣчатове накиж юга прѣжол[тѣ] но нѣ доброн коли никим непонѣждѣни а ниписановани и продал[и и]х [отнинѣ и дѣ]динѣ накиж от тогож [ре]ченаго срика кѣснѣ части елико сѣ [изберет] от тогож кнѣс[наенїе] села, та продал чокан[s и галиг]орїе за пет[дѣсѣт] за[ат] татарских. тѣм рад к[ако] да] ес им и от нас отнинѣ [и съ кѣсем] доходом и ни да с неѣмниае прѣд сим листом нашим]¹⁾

гспдръ реч

(Pecete domnească)

вел логофет искал

Traducere.

Petru Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldovei. Adică au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri Ileana, fata Soficăi, nepoata lui Văsca[n], strănepoata lui Iuga Pârjoltă de a ei bună voe de nimeni silită, nici asuprită și și-a vândut dreapta ei ocină și moșie din privilegiul (dresul) de cumpărătură ce a avut strămoșul ei Iuga Pârjoltă de'a prea bunul Alexandru Voevod, « anume din Tăbăne di pe Nârnova ot ținutul Lăpușnii » partea lor, ce li se va alege. Aceasta au vândut-o lui Ciobanu și lui Grigore drept o sută de zloți tătărești... și dela noi ocină și cumpărătură cu tot venitul. Și iarăș au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri Pavel și fratele său Andronic,

¹⁾ Hârtia e ruptă în acest loc.

²⁾ Un rând complet ros și rupt în original.

copii Mariei, nepoții Mărușcăi, de asemeni strănepoții lui Iuga Pârjoltă de a lor bună voe de nimeni siliți, nici asupriți și și-au vândut dreapta lor ocină din acelaș pomenit uric « toată parte lor ce să va alege dintr'acel mai sus scris sat ». Aceasta au vândut-o ei lui Ciobanu și lui Grigore drept cincizeci de zloți tătărești. Drept aceia să le fie și dela noi ocină și cu toate veniturile și altul să nu să amestece înaintea acestei cărți a noastre.

Domnul a zis.

Vel logofăt a iscălit.

Actul original precum și un suret se află în arhiva mănăstirii Vărzărești din județul Lăpușna. Originalul este într'o stare foarte rea, cu rupturi și rosături. Se afla în această stare încă din 1757, August 23 când îl traduce Simion Cheșcu uricarul, care înseamnă că a făcut suretul « precât s'au putut cunoaște, fiindu vechiu și stricatu și văletul fiind la rumtură nu să cunoaște ». Am pus în traducere între semnele citației pasajele din suret care permit să se completeze în unele locuri originalul. Pe verso suretului se găsește următoarea însemnare: « Acest suretu di pe uricu scos ce mi l-au dat Costantin Iancul din Cârstești, l-am datu la mâna cumătru-său lui Ilie Siman în curte gospod la bașbulucbașe și mi-au datu 15 părăle ».

Am fixat data de 1589 din cauza asemănării textului cu ale altora deja publicate. (Vezi G. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise* vol. I, partea I, pp. 63—66; și *Surete și izvoade*, XX, p. 16).

Moșia Tăbăneștilor este așezată de ambele părți ale văii Nărnovei și e învecinată la Apus cu Soltăneștii, la Răsărit cu Șendrenii, către Nord cu Seliștea și către Sud cu Gălușceștii. În 1617 avea parte în Tăbănești vornicul Nestor Ureche tatăl cronicarului. (G. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, II, p. 169). În 1776 marele logofăt Vasile Razu intră prin cumpărături de părți în Tăbănești și-și deosebește în partea despre miazănoapte moșia boierească a Tăbăneștilor. Răzeșii își dăruiesc părțile lor schitului Vărzărești în 1805. (Doc. în colecția mea).

Numele Iuga Pârjoltă ne lămurește asupra originilor satului Pârjolteni, aflat nu departe de Tăbănești, tot în județul Lăpușna.

15.

Circa 1595.

Mărturie dela Mihalcea și Constantin marii vâtafi ai ținutului Lăpușnei precum și dela șoltuz cu 12 pârgari și dela mulți oameni buni precum a vândut Grigore, fiul lui Isac, nepot Oanii lui Toader Cehan pârcălabul a treia parte din a treia parte din sat din Dieșeni pe care o avea Oană cu ispisoc de cumpărătură dela Petru Voevod. (Original).

Се мѣ мѣхалца и константин келѣц катаж колост ланѣшнѣн || и
шолтѣз съ кѣ прѣгари и мнози люде добри скѣдтелствѣм || съ сѣа
наш лнстом ѣко прѣиде прѣд нами гангорне снѣ исак || кнѣк оани
по ег добрую колю никим нешонѣжен а ннпрн||слокан и продаа
скою пракою отнинѣ и кѣнежна дѣд ег || оани от исписок кѣнежно
еж имаа дѣд ег оана от петра коекоде || от село дненнани от третаа
част третаа част еж он соби кѣнна || от дрѣгич снѣ аркат та про-
дааи нанѣ тоадер чехан прѣкѣлаб || за а кон добру цѣнокан за три-
десет и пет талер сребрених и зааа||тна кѣ рѣки емѣ инѣ мѣ ѣко
кнѣдѣан есми а мѣ скѣдтелствѣм да имаеѣ себе чиннт и исписок
гспѣскѣ.

(L. P.) аз никоар срнкар писах

Traducere.

Adică noi Mihalcea și Constantin mari vătafi ai ținutului Lăpușnei și soltuzul cu 12 pârgari și mulți oameni buni mărturisim cu această carte a noastră cum a venit înaintea noastră Grigore, fiul lui Isac, nepotul Oanii de a lui bună voe de nimeni silit nici asuprit și a vândut a lui dreaptă ocină și cumpărătura bunului său Oană din ispisocul de cumpărătură ce a avut bunicul său Oană dela Petru Voevod din satul Dieșani din a treia parte a treia parte pe care și-a cumpărat-o dela Drăghici, fiul lui Arvat. Aceasta a vândut-o panului Toader Cehan pârcălabul pentru un cal bun prețuit drept treizeci și cinci de taleri de argint și i-a plătit în mâna lui. Deci noi dacă am văzut și noi mărturisim ea să aibă a-și face și ispisoc domnesc.

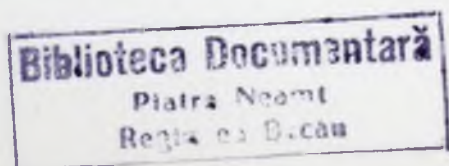
Nicoară uricarul am scris.

Originalul în colecția Academiei Române, pecetei Nr. 27/LXXIII. Remarcabilă pecetia târgului Lăpușnei care, figurează în anexele acestui volum: în mijloc o cruce înconjurată de legenda: *печете лнпошнн*. Se mai văd două pecetei mici ale celor doi vătafi, amândouă pe inele.

Documentul s'a publicat în rezumat de d-l N. Iorga în *Studii și documente*, V, p. 74.

Satul Dieșani poate fi unul și același cu Dăiceni, actualul sat Bardarul. (Vezi mai jos Nr. 71 și 135).

La 1611, Martie 12 Constantin Movilă Voevod întărește lui Nicoară uricarul un loc de prisacă « *în codru mereu* » la Bătrâna, la fântână pe baza unei mărturii tot dela marii vătaj ai ținutului Lăpușna și dela șoltuzul cu cei 12 pârgari ai târgului Lăpușna (Gh. Ghibănescu. *Surete și izvoade*, V, Iași, 1908, p. 241). Acelaș Nicoară uricarul cumpără în 1597 dela un Ion Mârza a treia parte din moșia Dragomirești, din valea Lăpușnei (*Uricariu* XVIII, p. 230), moșia cari azi se numește Mârzoaia, lângă Iurceni.

16.

1596, Iunie 28.

Eremia Movilă Voevod întărește visternicelului Ignat și lui Procopi, fecior lui Coste a șasa parte din satul Ciuciuleni și Volosăni, pe care au cumpărat-o dela nepoții lui Danciul Loze șetrar. (Copie).

Noi Eremia Movila Vvod cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldovii.

Fiind innainte noastră și innainte boerilor nostri credinciosul Pazașco (= Patrașco?) și sora lui Floare și fiul lui Petre și nepoții lui Danciul Loze șătrar nefiind di nimi săliți, nici îndemnați ci di a lor bună voi au vândut a lor dreaptă ocină din niam în niam a șasă parti din satul Ciuciuleni și Voloșanii și cu moară di apă cu patru chetri și cu codru și cu livez strămoșești și cu vii dumilorsali cinstiți visternicelul Ignat și Procopi, ficior lui Coste în triizăci di taleri di argint și cini va ceti sau va auzi încă să aibă a o întări fiindcă ne-au slujit noi cu dreptati și le-am dat la mână acest ispisoc di cumpărătură ca să li fii lor și ficiorilor lor și să nu fii supărați di nimi nici odinioară în veci. Pentru aceia am poruncit dumnealui vel logofăt ca să scrii și a noastră peceti să legi.

În Eși let 7104, iuni 28.

(L. P.)

Vel logofăt Gheorghi.

Dila sârdărie Orheiului.

Fiind întocma copie aceasta cu ordinal s'au întărit și de cătră această sârdării posleduindu-să cu ordinal și fiind adivărată, în Chișinău s'au încredințat cu iscălitura și punire pecetii împărătești.

1815, ghenari 19.

(L. P.)

Ioan Sturza spat.

Toma Stamati pahr.

Zasidatel Darii Bobeica.

Documentul în colecția mănăstirii Frumoasa — Orhei.

17.

1598, Mai 26.

Eremia Movilă Voevod întărește Anei, jupâneasa răposatului Ion Golie logofătul partea din țiganii rămași dela tatăl ei Burnar vornicul în urma împărțirii ce a făcut cu surorile sale Anghelina și Ileana (Suret).

Suret.

Eremie Moghila Vvod. cu mila lui Dmnzău, Domn Țări Moldovei.

Dat-am și am întărit Annii, giupănesii răposatului Golăia logofăt a ii drepti țigani strămoșești anumi Fâsea Cibotar și cu fii lui Mandila i Orzea i Gona i Anghelina i Băbălița i Sofroniia Vlaicoaia și cu fii săi Ivan și Calea și fii Danciului anumi Ionașco și Anna și nepotul lor Eremie și ficiorii lui Vișan anumi Balomo Grecul și Catrina i Stana și cu fiii lor i Răncea cu fimeia lui Mamuda cu fiii lor și alți țigani anumi Mihna cu fiii săi Ursul și Goisa și sora iai Anna și Dumitra i Cioprăca văduvă cu fiică sa Stana și copiii săi i Vasco cu fimeia lui Mamuda cu copiii lor și dresuri ce-au avut dela Ioan Vvod și de întăritură dela Petre și Iancul Vvoz și din ispisocul de împărțială ce-au avut dela acest Petre Vvod împreună cu surorile iai Anghelina i Ileana, fetile lui Burnar vornic și a giupănesii lui Antemii, dar acești țigani de sus arătați au rămas în partea numitei de sus giupănesii osăbit di surorile iai Anghelina și Iliana și pentru aceasta tij dăm și întărim Annii giupănesii Golăia logofăt a ii drepti țigani și cumpărătură anumi Mihoci țiganu cu fimeia lui Stana și copiii lor Ion și Gliga i Nechifor i Iliana i Anisiia i Anghelina i Mărie și Brat cu fimeia lui Grozava cu copiii lor Condre i Avram i Gligorie i Agrăpina i Chirana i Parasca și ficiorii Bratii și Magdălinii Procop și Andronic i Vasilie și Vasilie cu fetile lui Antemiia i Odochiia și Mura cu fetile lui Iliana i Nastasiia i Ionașco Ciurea cu fămeia lui Gasta și copiii lor Chirina și tij Ignat și frații lui Țangul i Ursu i Mărica i Odochiia copiii Antonii și dresuri de cumpărătură ce-au avut dela Ioan ¹⁾ Bogdan Vvod și ispisooace de întăritură ce-au avut dela Ioan Vvod și dela acest Petre și Iancul Vvoz, acii de sus arătați țigani să fie iai și dela noi drepti țigani și întăritură și altul să nu s[ă] amestici.

Domnul au zis. S'au scris în Suceava let 7106, mai 26.

(L. P.)

Stroici vel logofăt au învățat

Asămine di pe sârbie s'au tălmăcit di mine 795, mai 5.

Din dos. Nr. 7 al Direcției Cadastrului din Chișinău, fila 4.

Cea mai mare parte din țiganii arătați în acest document sunt apoi dăruți de Ana Golăe în 1604, Mai 30, mănăstirei Vatoped (V. mai jos Nr. 21).

¹⁾ În loc de «Io».

18.

1598, August 15.

Eremia Movilă Voevod întărește împărțirea averei rămase de pe urma Antimii Burnăresei între cele trei fete ale ei și întărește uneia din ele Aniței, cneaghina lui Golie logofătul a treia parte din Bila-vinți, a treia parte din Burnărești, a treia parte din Turcești și un loc ce se chiamă Colacul. (Original).

Иѡ еремѣа моголаа коекода бжѣю мастрѣю гспдрѣ земли мол-
дакскон.

о ж прѣидоша прѣд нами и прѣд нашими бжѣри анница кнѣ-
гинѣ голыасѣ и сестри еи ангелина и наѣна дочки антимѣи бжр-
нѣрѣсѣ по нѣх добри коли никим неопѣждени а ни присилкани
и разделани промеж собою своихъ прѣдѣлѣхъ отинни и дѣднини села
на имѣ билакиници и бжрнѣрѣици и тжрѣици и дѣкѣ части от крѣ-
бѣиани и едно мѣсто что с именѣет колакѣа и достало сѣ кѣ част
анници кнѣгини голыасѣ третѣа част от билакиници и третѣа част
от бжрнѣрѣици и третѣа част от тжрѣици и едно мѣсто цю сѣ
именѣет колакѣа а кѣ част сестри еи ангелини достало сѣ тиж
третѣа част от билакиници и третѣа част от бжрнѣрѣици и третѣа
част от тжрѣици и третѣа част от крѣбѣиани а пак кѣ част сестри
нѣх наѣни достало сѣ тиж третѣа част от билакиници и третѣа част
от бжрнѣрѣици и третѣа част от тжрѣици и третѣа част от крѣ-
бѣиани ино ми видѣвши нѣх доврокою токмежѣ и прѣко сѣ раздѣ-
ленѣе и лагодно междѣ нами а ми такожде и от нас дали и
потврѣдили [сѣми кнѣш]ереченно[и анници]¹ кнѣгини голыасѣ тотѣ
прѣдреченниѣ части за [отинни] на нѣ еи част тре[тѣа
част от била]киници и третѣа част от бжрнѣрѣици и [третѣа част]¹
от тжрѣици и едно мѣс[то что с именѣ]ет колакѣа како да ест
и от нас сѣ кѣсем дохѣдом и ни дас неѣмниѣет прѣд симъ лнстомъ
нашимъ.

сам гспдрѣ казаа.

и нѣ сѣчакъ като зрѣ аргѣтѣ еи
(L. P.)

иѡ еремѣа коекода.

стрончи кѣа логофѣтѣ сѣча и искаа
стрончѣ логофѣтѣ.

дѣмитрѣсѣ хѣскокичѣ.

¹) Pasagii roase, mâncate, care lipsesc în original.

Traducere.

Io Eremia Movilă Voevod cu mila lui Dumnezeu, Domn Țării Moldovei. Iată au venit dinaintea noastră și dinaintea boerilor noștri Anița cneaghina Goliasă și surorile ei Anghelina și Ileana, fetele Antimii Burnăreasa de a lor bună voe de nimeni silite și neasuprite și s'au împărțit între ele ale lor drepte ocine și moșii satele anume Bilavinți și Burnărești și Turcești și două părți din Vrăbieni și un loc ce să chiamă Colacul și a căzut în partea Aniței cneaghina Goliasă a treia parte din Bilavinți și a treia parte din Burnărești și a treia parte din Turcești și un loc ce se chiamă Colacul iar în partea surorii ei Anghelinei au rămas de asemenea a treia parte din Bilavinți și a treia parte din Burnărești și a treia parte din Turcești și a treia parte din Vrăbieni, iară în partea surorii lor Ilenii a căzut de asemeni a treia parte din Bilavinți și a treia parte din Burnărești și a treia parte din Turcești și a treia parte din Vrăbieni. Deci și noi văzând a lor de bună voie tocmeală și dreaptă împărțire și invoirea dintre ei încă și noi asemenea am dat și dela noi și am întărit mai sus zisei Aniței jupănesei Goliasă toate aceste mai sus pomenite părți de ocină «ce s'au vinit»¹⁾ în partea sa a treia parte din Bilavinți și a treia parte din Burnărești și a treia parte din Turcești și un loc ce se numește Colacul ca să-i fie și dela Noi cu tot venitul și nimeni să nu se amestece peste această carte a noastră.

Insuși domnul a arătat. Scris în Suceava, anul 7106, august 15.

(L. P.)

Io Eremia Movila Voevod

Stroici marele logofăt a învățat și a iscălit.

Stroici logofăt

Dumitru Huscovici

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. 7, fila 109, Pecetie mică aplicată. La fila 108 în același dosar un suret din 7250, August 6 al lui Tănase logofătul de taină.

Pentru averea ce le-a rămas dela părinți Anița, Arghelina și Ileana, fetele Antimii Burnăresei fac trei împărțiri deosebite: una pentru țigani (V. doc. Nr. 17), cea de față pentru moșii și prin judecată, una, pentru vite, bucate și lucrurile din casă (V. doc. Nr. 19).

¹⁾ Completat după suretul aflat în același depozit.

19.

1598, August 17.

Eremia Movilă Voevodă rămase pe Anghelina și Ileana, fetele Antimii Burnăresei care s'au jeluît împotriva surorii lor Anița, cneaghina lui Ion Golie fost logofăt pentru averea rămasă pe urma mamei lor în sat la Vrăbieni, care avere s'a prăpădit și s'a jefuit de Tătari și de Poloni, când a pierit Ion Vodă și când a fugit pârcălabul Huru din cetatea Hotinului în Țara Leșască. (Original).

Но еремїѣа моглаа коєкода бжїю мастью гспдръ земян молдакскон.

ож прїѣдоша прѣд нами и прѣд нашими колѣри ангелина и сестра еѣ наѣна, дочки антїмїѣа бѣрнѣрѣе и тѣгаали на сестра нѣх анниѣа кнѣгинни голѣки бикшїи логофет радї част нѣх цю имали от м[а]ти нѣх антїмїѣа бѣрнѣрѣеж токар коли и краки и кобили и окци и пчели и скни и похижїе домокоє и жито что бѣло тоє кѣсе остало от м[а]ти нѣх кѣ село нѣх крѣбїани рекшїи аж тїи комати сѣт сѣи кѣ рѣцѣк анниѣи кнѣгинни голѣкас а анниѣа кнѣгиннѣ голѣкас екѣдѣтелствокала нам кшїно сѣ амєрохїе стар. от таш еж бѣла сѣбѣ с отцѣк нѣх бѣрнар дворник и с м[а]ти нѣх антїмїѣа бѣрнѣрѣеж даждо сѣмрѣкти нѣх аж что бѣло част ангелина сестри еѣи кѣсе ское кѣзѣла част скою и от товари и от кобили и от окци и от пчели и от скни и от похижїе домокоє от рѣки голѣки логофет и кнѣгинни еѣ анниѣи когда отдали еѣи за мѣж еѣи мѣндѣс армаш при дни Іван коєкода и еѣе дали еѣи и от кози накрїтих и от телегари что с еѣи пришло а част наѣни кобили и пчели и дом сѣк кѣсе похижїе и скни и жито кѣсе изгѣло при дни Івн коєкода от татарѣи коли кѣсе земаѣ изгѣла и сам Івн коєкода изгѣа а окци и товари коли и краки изкадѣла бѣла нѣх голѣки бик логофет и кнѣгин[на] еѣ анниѣа тогда даждо хотїи и тамо жакокали лѣхове тїи комати кшїно сѣ товар голѣки бик логофет когда побег хсрс прѣкалѣе от хотїи сѣ кѣсѣми кнѣгиннѣми до лѣдскон земян нѣно ангелина и сестра еѣи наѣна зостали от кѣ сѣи нашего закона анниѣа кнѣгиннѣ голѣки бик логофет отиракилас и поставила собѣи фѣрїю с наш кїстѣр нѣно от сѣда на прѣд да не имаѣт колїе тѣгати за сѣю тѣжѣс ангелина и наѣна на сестра скоа анниѣа кнѣгиннѣ голѣки бик логофет а ни на дѣтїи ни на кшїци еѣи ни докїкати николїж на кѣки и такожде еѣи записе что бѣла сѣтворен от м[а]ти нѣх антїмїѣа бѣрнѣрѣеж на тїи комати и на сребро и на пшїкшїи

и на похитѣ и на кѣсе скоа имѣиѣ съ изник за сѣмрѣтъ за раз-
деленіе комати еж била раздѣлила им м[а]ти нѣх антиміѣ ми-
растрѣсахом ег и ни запис от зѣларѣ дворник пакиж на тоѣ также
срѣахом ег и ниѣн записе от ниѣх такожде а аце обрѣцетсѣ въ
нѣкаа крѣма нѣкѣи записе междѣ ниѣми да сѣ неимает кѣровати
ани сѣдитиѣк протож ии да сѣ нешмниает прѣд сѣм листом наѣним.

сам гспднѣ казал (L. P.) пис сѣчак като хзрс август зѣ
ереміѣ моглаа коекода.

стронч вел логофѣт счнл

(indescifrabil)

дсминтрѣс хѣскович.

Traducere.

Io Eremia Movilă Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn Țarei Moldovei.

Adică au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri Anghelina și sora ei Ileana, fetele Antimii Burnăresei și au pârît pe sora lor Anița, cneaghina lui Golie fost logofăt pentru partea lor ce au avut dela mama lor Antimia Burnăreasa marfă, boi și vaci și iepe și oi și albine și porci și pojijia casei și hrana care au fost, toate aceste au rămas dela mama lor în sat în Vrabieni zicând că aceste bucate sunt toate în mâinile Aniței, cneaghina Goliasă, dar Anița jupâneasa Goliasă ne-au mărturisit împreună cu Ambrosie bătrân din Iași, care a fost slugă la tatăl lor Burnar vornicul și la mama lor Antimia Burnăreasa până la moartea lor, precum ce a fost partea Anghelinei sora ei toate ale sale le-a luat, partea sa și din marfă și din iepe și din oi și din albine și din porci și din pojijia casei din mâinile Golăi logofătul și a cneaghinei lui Anița când au măritat-o cu Mândău armașul în zilele lui Ioan Voevod, și încă i-au dat și din carete și din telegari ce i s'au venit, iar partea Ilenei iepe și albine și casa cu toată pojijia și porci și hrană, toate s'au prăpădit în zilele lui Ioan Voevod de tătari când toată țara s'a prăpădit și însăși Ion Voevod a perit, iar oile și marfa, boi și vaci le-au fost dus atunci Golie biv logofăt și cneaghina lui Anița până la Hotin și acolo au jefuit Leșii aceste bucate împreună cu marfa lui Golie biv logofăt când a fugit Huru pârcălabul de Hotin cu toate jupânesele în Țara Leșască.

Deci Anghelina și sora ei Ileana au rămas din toată legea noastră, [iar] Anița cneaghina lui Golie biv logofăt s'a îndreptat

și și-a pus fierie în visteria noastră. Deci de acum înainte să nu mai aibă a pâri pentru această pâra Anghelina și Ileana pe sora lor Anuța cneaghina lui Golie biv logofăt și nici pe copiii și nici pe nepoții ei, nici să năzuiască niciodată în veci și deasemenea un zapis ce a făcut mama lor Antimia Burnăreasa pe aceste bucate și pe argint și pe bani și pe pojiie și pe toată averea ei cu limbă de moarte pentru împărțirea bucatelor care le-au fost împărțit lor mama lor Antimia, noi l-am rupt și alt zapis dela Zbiarea vornicul iarăși pe aceasta deasemenea l-am rupt și alte zapise dela alții de asemenea și dacă se vor afla după oarecare vreme oarecare zapis între ei să nu aibă crezare și să nu se judece de aceia și nimeni altul să nu se amestece peste această carte a Domniei Mele.

Insuși Domnul a arătat. Scris în Suceava în anul 7106 august 17.

(L. P.)

Erimia Movilă Voevod

Stroici vel logofăt a învățat.

(semnătură indescifrabilă)

Dumitru Huscovici

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 92. Hârtia de foarte proastă calitate, de culoare închisă. Pecetie mică aplicată pe hârtie.

Documentul aduce o mărturie nouă asupra bejeniei la Hotin a jupănelor moldovene. Se găseau în adevăr aici împreună cu Huru, socrul voevodului, soția voevodului și soția lui Irimia pârcălabul cu încă șapte soții de boeri. (Hurmuzachi, *Documente* 11¹, p. 713; A. Verezs, *Doc. priv. ist. Ard., Mold. și Țării Rom.* II, p. 43; Sever Zotta, *O mistificare genealogică: Ieremia Golia*, Cluj. 1931, p. 8). Una din cele șapte soții de boeri era așa dar și Anița, soția lui Ioan Golie logofătul.

20.

1603, Noemvrie 9.

Eremia Movilă Voevod împuternicește pe cneaghina lui Golia să stăpânească ocina Colacul din ținutul Lăpușnei. (Original).

† Еремѣа могила коєкода в[о]жѣю м[и]а[о]стѣю г[о]сидрѣ земаи молдакскон. дади есми сес лист гсдкми кнѣгинѣки голѣас на то она до ест моцна и силна и снм листом гсдкми дрѣжат своа права отнинѣ от колост лапшшинон гдѣ сѣк звет колакса сѣк кес хотар по гдѣ хотарѣа поконнаат алеѣандрѣс коєкодѣ от врѣх горѣ

от могла даждо ѱрѣка и открьѣт по гдѣ княи стѣлаи ѿко никто
да немает брати а ни сѣно косити а комѣ с минт крик да ста-
нет лицем прѣд гедѣми прѣтож никто да не смѣет дрѣжат наи
онпрат прѣд снм анстом гедѣми.

гспднк реч.

иис оу сѣнотѣни ат хзрѣї, ноєв ѿ

(L. P.)

юрашко логофт счла

Харага

Traducere.

Eremia Movilă Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldovei.

Dat-am această carte a Domniei Mele cneaghinei Goliesei pentru ca ea să fie tare și puternică cu această carte a Domniei Mele a ține a sa dreaptă ocină din ținutul Lăpușnei unde să numește Colacul cu tot hotarul pe unde-s hotarele răposatului Alexandru Voevod din vârful dealului dela movilă până la Giurca și de pin-prejur pe unde au fost stâlpii ca nimeni să nu aibă a ara sau a cosi lân, iar cui se va părea cu strâmbătate să stea de față dinaintea Domniei Mele. Deci nimeni să nu cuteze să stăpânească sau să oprească înaintea cărții Domniei Mele.

Domnul au zis. Scris la Săpoteni anul 7112 noev. 9.

(L. P.)

Iurașcu logofăt a învățat

Haraga

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. 7, fila 115. In același dosar un suret la fila 88.

În Noemvrie 1603 Irimia Movilă se găsea așa dar la Săpoteni, în limitele actualului județ al Lăpușnei. O lună mai târziu în Decemvrie 21 el se găsea la Văsieni tot prin locurile acestea (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XX, p. 123), înapoiindu-se apoi la Iași mai înainte de 26 Ianuarie 1604 (*Academia Română*, doc. Nr. 25, pachet 79). Săpotenii, iar nu Șipotenii cum din greșală i se spune astăzi oficial satului, pare a fi fost o localitate importantă, ce putea fi prielnică popasului domnesc și chiar oștirilor. Prin 1563 în Săpoteni a fost și tabăra domnului Ștefan Tomșa înainte de a porni să alunge din domnie pe Despot Voevod. Aci se pare că au fost omoriți soldații nemți credincioși lui Despot Vodă, (Grigore Ureche și Simion dascălul, *Letopisețul Țării Moldovei*, ed. Const. C. Giurescu, p. 138).

Vezi despre Colacul, St. Berechet, *Cinci documente basarabene*, în *Rev. Soc. Istorico-arheologice bisericești din Chișinău*, vol. XVI, p. 126.

21.

1604, Mai 30.

Eremia Movilă Voevod întărește mănăstirei Vatoped mai multe moșii și țigani pe care le-au dăruit mănăstirei cneaghina Ana, văduva marelui logofăt Ion Golăi, spre pomenirea neamului său și al soțului ei, îndatorindu-se și călugării s'o îngrijască dacă va cădea în sărăcie sau de va fi bolnavă. (Original).

† Нѡ Еремїа могла коєкода бжїю млстїю гспдръ земли молдавскон. о ж прїнде прѣд нами и прѣд сими нашими молдавскими колѣри великими и малыми кнѣгинѣ поконномъ голѣи логѣт намена анна по еи доверон колѣ пикил непонсждена и а ни прнслокана та дала и помавала и шкрѣпила стаа монастир стаа гора люонскаго назикаемн ватопет едеже ест храм благоукщенїе прѣки и четѣи и прѣблагословенїе владѣе нашен брѣде прно дѣк мрїи къ за дши дѣдом и прѣдѣдом и родителем их нанс лазор голѣи и кнѣгини си наѣна поконномъ пнс голѣи логѣт из вѣ за дши родїтелем кишречениѣ кнѣгини анни голѣис пнс дсмитрѣ и кнѣгини си антемїа и вѣ за дши чадом их мѣрка и самонїа и лазор и гангорїе и миѣана и дсмитрѣ логѣт и кнѣгинна си кретна и чад их стефан съ едно село на нмѣ рѣжницїи на чсхрѣ и съ млинн с чсхрѣ и половина село от голѣции и съ мѣсто за млин с ботна и половина село от теркилеци и съ мѣсто за млин с скрата и половина село рсѣи и съ мѣсто за млин с ботна и третая часть село от тѣрчери и съ мѣсто за млин с брѣлад и село вѣрнѣрѣцїи на вѣк и съ мѣсто за млин с вѣк и едно мѣсто за пасикѣ с бранице съ садове и съ мѣсто за сѣдник с прѣст и съ дрѣгое мѣсто за пасикѣ что зовет долина котокока и тиж едно мѣсто за домоке от трѣг пасскаго гдѣ билн домоке поконномъ пнс голѣи логѣт и съ мѣсто за дсгѣне что билн нм кнѣспленїе и едно мѣсто за покарне за пико от трѣг пасскаго и шес фалчи за кнноград от гор геднѣ и съ пикице каменїи и четири фалч за кнноград от нашен трѣга каслвискаг и крамѣ и садове и холопи цигани именнм фѣскѣ съ женою и съ дѣти сконми и съ кретѣ фѣрѣа съ женою и съ дѣти сконми и марко съ женою и съ дѣти сконми и снмнѣи съ женою и съ дѣти сконми и рѣничѣ съ женою и съ дѣти сконми и мамѣда и съ жен и съ дѣти сконми и раж заѣтар съ жен и съ дѣти сконми и прокон и съ каснлїе брат еи и кондрѣ чѣрѣ съ женою и съ дѣти сконми и наѣна дочка мѣрїи

Traducere.

Io Eremia Movilă Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn Țărei Moldovei. Adică a venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldovenеști mari și mici cneaghina răposatului Golie logofătul anume Ana de a ei bună voe de nimeni nevoită și nesilită a dat și a miluit și a întărit sfintei mănăstiri din Sfântul Munte numită Vatopet unde este hramul prea sfintei și prea curatei și prea blagoslovitei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea fecioarei Marii pentru sufletele moșilor și strămoșilor și părinților lor panul Lazor Golăi și a cneaghinei lui Ileana, al răposatului pan Golăi logofăt și pentru sufletele părinților mai sus zisei cneaghine Ana Goliasa, panu Dumitru și a cneaghinei lui Antimia și pentru sufletele copiilor lor Mărica și Samonia și Lazor și Gligorie și Mihail și Dumitru logofăt și cneaghina lui Cristina și copilul lor Ștefan cu un sat anume Rujinții pe Ciuhur și cu mori în Ciuhur și jumătate de sat din Golăești și cu vad de moară în Botna și jumătate de sat din Terchilești și cu vad de moară în Sărata și jumătate de sat Rusii și cu vad de moară în Botna și a treia parte de sat din Turcești și cu vad de moară în Bârlad și satul Burnăreștii la Bâc și cu vad de moară în Bâc și un loc de prisacă în Braniște cu livezi și cu loc de sădit pe Prut și cu alt loc de prisacă care se numește Valea Cotocovii și de asemenea un loc de case în Târgul Iașilor unde au fost casele răposatului pan Golăi logofătul și cu loc de dughene ce i-au fost cumpărată și cu un loc de berărie ¹⁾ în târgul Iașilor și șase fălci de vie la Dealul Domnesc și cu pivnițe de piatră și patru fălci de vie la târgul nostru al Vasluiului și cramă și livezi și sălașe de țigani anume Fâsea cu femeia și cu copiii lor și cu Cristea Furul cu femeia și cu copiii lor și Marco cu femeia și cu copiii lor și Simion cu femeia și cu copiii lor și Reancea cu femeia și cu copiii lor și Mamuda cu femeia și cu copiii lor și Raia zlătarul cu femeia și cu copiii lor și Procop și cu Vasile fratele lui și Condrea Ciurea cu femeia și cu copiii lor și Ileana fata Murii și sora lor Nastasia și Vasile fratele Ciurii cu femeia și cu copiii lor și Ciopârca cu fiica sa Stana și Ana fata Ludii și Sofroniea și feciorul ei Ivan și sora lor Calea și Ionașcu Tremurici și Andreica și Mălanca și Odochia și Eremia și Irina și Ghinea cu femeia și cu copiii lor. Deci noi văzând a ei de bună voe danie, ce a dat și a miluit și a

¹⁾ fabrică de bere.

intărit sfintei mănăstiri, pentru aceia ca să fie toate aceste mai sus scrise sfintei mănăstiri și dela noi neștrămutat niciodată în vecii vecilor până când va fi sfânta mănăstire. Iar monahii dela această mai sus scrisă sfântă mănăstire să aibă a-i face câte două pomeniri mari pe an din an în an cât timp va fi sfânta mănăstire; o pomenire să fie a doua zi după dumnezeiasca arătare a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, iar cealaltă pomenire a doua zi după Înălțarea Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu paraclisuri și cu colive și prin dare de băut fraților monahi la trapeză; și să pomenească deapănarea pe toate aceste mai sus pomenite drepte suflete la sfântul dumnezeescul jertfelnic în toată vremea cât va fi această sfântă mănăstire. Și de asemenea mai sus scrisa cneaghina Ana Goliasă astfel s'a așezat și s'a învoit dinaintea noastră și dinaintea sfatului nostru cu mai sus scrișii monahi dela această mai sus zisă sfântă mănăstire că arătând încă ea și văzându-se că a căzut ea în vreo sărăcie sau din bucate sau de va rămânea fără copii sau de va cădea deasemenea în vreo boală, monahii dela această mai sus scrisă mănăstire să aibă a o căuta și a o îngriji până la darea sufletului ei și să-i facă câte două perechi de haine unul de iarnă și altul de vară și a o căuta și cu bucate din cele ce Dumnezeu va da și vă întări sfintei mănăstiri, din toate să aibă a-i da și a o îngriji, iar cine ar îndrăzni a strica și a sfărâma dania și miluirea ei ce au dat ea și au miluit sau din copiii ei sau din nepoții ei sau oricare din neamurile ei acela să fie afurisit și de trei ori blestemat de Domnul Dumnezeu Făcătorul Cerului și al pământului și de 318 părinți dela Nicheia și de 12 slăviți mari apostoli și de 4 evangheliști și să aibă împărtășire cu Iuda și cu de trei ori blestematul Arie și cu alți jidovi necredincioși care au răstignit pe Hristos; sângele lui pe ei și pe copiii lor, care este și va fi în vecii vecilor. Pentru aceia nimeni să nu se amestece peste această luminată carte a noastră.

Seris în Iași leat 7112, mai 30.

(L. P.)

Eremia Moghila Voevod
Însăși Domnul a arătat.

Stroici vel logofăt a învățat și a iscălit
Stroici logofăt

Eremia Băseanul ¹⁾

¹⁾ Este dăruit în 1618, Martie 8 de Radu Voevod cu satul Popăuți din ținutul Orheiului (St. Berechet, *Doc. slave în Revista Arhivelor* I. p. 337).

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 5. Vezi un document asemănător cu data de 7114, Mart 30 în *Buletinul Ioan Neculce*, fasc. 5, 1925, p. 32.

22.

1609, Noemvrie 30.

Constantin Movilă Voevod întărește lui Chiriță Dumitrașcu vel postelnic jumătate de sat din Ciocănești de pe Prut, dela ținutul Lăpușnei, ce a cumpărat dela nepoții lui Vlașin. (Original).

Нѡ кѡстантин мѡгнѡла кѡекодѡ кѡжѣю мѡстѣю гѡспѡръ земѡн мѡлдавскѡн.

ѡж прѣдѡшѣ прѣдѡ намѣ || и прѣдѡ сѡнамѣ нашѣмѣ мѡлдавскѣмѣ болѣри гакрѡн сѣтъ нѡн сѣтъ анесѣн сѣстри гакрѡн || сѣн грѡсѡ и плѣменицѣ намѣ мѡгѡдѡкѡнна дѡра петрѡнкѣн и нѡн ѡнака и братѣ еѣ нѡнашко сѣн || и кѡтраинкѡ и гѡлгорѣ сѣтъ маркѡ и тѣж плѣменицѣ нѣ некифѡр сѣтъ нашкѡ и дѡмитрѡс сѣтъ || хрѣб кѣсѣн кѣшѣн клѡшнѣн некимѣ неѡнѡждѣнѣ а неѡнѣсѣлскѣнѣ и прѡдалѣ нѣ пракоѡ ѡтѣнѣнѣ || и дѡдѣнѣ ѡтѣ сѣриѣ что имѡл дѡдѡ нѣ клѡшнѣн ѡтѣ стѣфанѡ кѡекодѡ на сѣло чѡкѣнеѣнѣ что сѣтъ || на прѣтѣ сѣ колѡстѣ лѡнѣшнѣнѣ. нѡлѡкѣнѣ сѣло частѣ кѣшнѣнѣ тѡ прѡдалѣ нашѣмѣ вѣрѡнѣмѣ нѡчѣнтѣнѣ болѣри кѣрицѣ дѡмитраинкѡ кѣл постѣлѣникѣ за чѣтирдѣсѣтъ тѡлѣр сѣбѣрѣнѣнѣ и запѡлатѣнѣ || намѣ кѣсѣн неѡлѣкѣнѣ сѣ нѣнѣнѣ гѡтѡкѣнѣ прѣдѡ намѣ нѣнѣ мѣнѣ вѣдѣкѣшнѣ дѡбрѡнѣ волѡ тѡкѣмѣж || и неѡлѣкѣнѣнѣ платѣ тѣмѣ радѣ и ѡтѣ насѣ далѣнѣ и нѡтѣврѣдѣнѣнѣ нашѣмѣ вѣрѡнѣмѣ || кѣшнѣнѣсѣнѣ еѣтъ кѣрицѡ дѡмитраинѣ кѣл постѣлѣникѣ како дѡ еѣтъ еѣмѣ прака ѡтѣнѣнѣ || и кѣкѣшнѣнѣ сѣтъ кѣсѣмѣнѣ дѡхѡдѡмѣнѣ и сѣтъ кѣсѣмѣнѣ стѡрамѣнѣ хѡтарѡмѣнѣ и нѣнѣ дѡсѣ не ѡмѣнѣшѣетѣ прѣдѡ сѣмѣ лѣстѣ гѡдѣкѣмѣ.

самѣ гѡспѡдѡнѣ рѣчѣ. (L. P.) нѣсѣ сѣмѣ лѣтѣ. хѣрѣнѣ нѡвѣ. лѣ.

кѡстантинѣ мѡгнѡла кѡдѡ.

кѣл кѡрѣникѣ неѣкалѣ

хѡрѣнтѡнѣ

Traducere.

Io Costantin Movila Voevod cu mila lui Dumnezeu, Domn Țărei Moldovei.

Adică a venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldoveni Gavril fiul lui Ion, fiul Anesiei, sora lui Gavril

fiul lui Grosul și verișoara lui Măgdălina, fata Petricăi și popa Onaca și fratele lui Ionașcu feciorii lui Pătrașco și Grigore fiul lui Marcu și de asemenea verii lor Nechifor fiul lui Pașco și Dumitru fiul lui Hrib, toți nepoții lui Vlașin de nimeni nevoiți, nici siliți și au vândut dreapta lor ocină și moșie din uricul ce a avut moșul lor Vlașin dela Ștefan Voevod pe satul Ciocăneștii ce este pe Prut în ținutul Lăpușnei, jumătate de sat partea din sus; aceasta au vândut-o boerului nostru credincios și cinstit Chiriță Dumitrașcu vel postelnic pentru patruzeci taleri de argint și le-a plătit lor toți deplin cu bani gata dinaintea noastră. Și noi văzând a lor de bună voe tocmeală și plată deplină pentru aceasta am dat și am întărit boerului nostru mai sus scris Chiriță Dumitrachi vel postelnic ca să-i fie lui dreaptă ocină și cumpărătură cu toate veniturile și după toate vechile hotare și nimeni să nu se amestece peste această carte a Domniei Mele.

Insuși domnul a zis. Seris în Iași anul 7118, noemv. 30.

(L. P.)

Constantin Movila Voevod.

Marele vornic a iscălit
Hariton.

Originalul la Academia Română. P. CLXXXVI, Nr. 12.

Ciocăneștii, astăzi dispărut era probabil în apropiere de Podul lui Topor, despre care se spune că tot Constantin Movilă l-a dăruit lui Chiriță postelnicul. Vezi mai jos doc. Nr. 99 din 1672, Mai 23.

23.

1610, Noemvrie 26.

Constantin Movilă Voevod întărește lui Dumitrachi Chirița marele postelnic un sat Highidișeuți pe Bâc, care se numește « acum » Hăgerenii, cu loc de iaz și moară în Bâc pe cari le-a cumpărat dela strănepoții lui Hăgerău și dela neamurile lui. (Original).

Но Костантин могила коекода вжѣю мѣстѣю гспдрѣк земаи молдакскон.

Ож нрѣндонин пред нами и пред нѣшми болѣри фрѣцѣжи и крат его Тоадер и Ионашко и Марко и Крѣчѣн сноке Мѣркии кнѣци Оани гѣг и племенници нм флорѣ снѣ нѣги кнѣк анни и ганиѣца снѣ Ион кнѣк нѣги и Ион сѣ кратѣж и снѣ дрѣгнини кнѣци гаврил

хъцереѣ и петръкъ снѣкъ томи книжка насти и андроник рошка снѣкъ¹⁾
и мърника дъца юска книжка поросѣч и тофана дъца снѣгърѣна и
цефѣнѣж дъца дан и ангелена дъца исан и сѣсѣ снѣкъ¹⁾ и
коресѣтѣн снѣкъ хиланмон хъцереѣ и тоадер хѣрѣла снѣкъ косте и кес рѣдѣ
им сѣн кници и прѣконѣци Ион хъцереѣ и братѣ ѿго лѣски и сестри
им мара и настѣк и козми и Иканѣ и лазор и Настѣ и Оани по
нѣх добронѣх коан некѣм непѣнѣждѣни а ни прѣсналовани и продали
нѣх правою отѣнѣ и дѣдинѣнѣ от не прѣклиѣе за кѣнѣжно что намали
дѣдоке нѣх книписаниѣх от старѣи богдана коекодѣ едно село на
имѣкъ хъгидниѣкѣци гдѣ кил старѣи стак что с тепер зокет хъцереѣни
на бѣка и сѣкъ мѣсто за стак и за мани сѣ бѣка что с колоост
¹⁾ та продали они кѣсѣн ишѣмѣс кѣрѣномѣс и почетѣнѣномѣс
колѣкрѣнѣнѣс пѣнѣс дѣмитракѣн кѣрѣци кѣанкомѣс постѣланѣнѣс за¹⁾
ста талер сребѣнѣх и нарѣдѣнѣе иѣреж что намали иѣре они емѣс дѣлан
тѣкъм радѣ како да ест емѣс и от нас сѣрик и отѣнѣс и потѣкрѣждѣнѣе
сѣкъ кѣс дохѣод и ни дас нѣс сѣмишаѣт.

гедѣнѣкъ рѣч

(L. P.)

ишѣс сѣ нас като хърѣѣ новѣк. кѣс

КОСТАНТИН МОГИЛА

ПЕТРАШКО КЕЛ ЛОГФТ СЧ И ПЕКАЛ

НЕБОЖАТКО

Traducere.

Io Constantin Movila Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn
Țărei Moldovei.

Iată au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri Frățian
și frații lui Toader și Ionașco și Marco și Crăciun, feciorii Măricăi,
nepoții Oanii Gug și verii lor Florea, feciorul Neaghi, nepotul
Anii și Gliguță feciorul lui Ion, nepotul Neaghii și Ion cu frații
lui, feciorii Drăghinii, nepoții lui Gavril Hăgereu și Petrea feciorul
Tomii, nepotul Nastii și Andronic Roșca, feciorul
și Mărica, fata Iuscăi, nepoata lui Poroseaci și Tofana, fata Ungu-
reanului și Ștefănia fata lui Dan și Anghelina fata Isaii și Ursul
feciorul
și Boreșchii, feciorul lui Hilimon Hăgereu și
Toader Hertul feciorul lui Coste și tot neamul lor, toți nepoți
și strănepoți lui Ion Hăgereu și fratelui lui Luca și surorilor lor
Mara și Nastea și Cozmii și lui Ivan și Lazor și Nastei și Oanii de a
lor bună voe de nimeni siliți, nici asupriți și au vândut a lor dreaptă

¹⁾ Loc lăsat liber în original.

ocină și moșie din privilegiul de cumpărătură ce au avut moșii lor mai sus scriși dela bătrânul Bogdan Voevod un sat cu numele Hăghidișeuți unde a fost iaz vechiu care acum se numește Hăgereni pe Bâc și cu loc de iaz și de moară pe Bâc, care este în ținutul acesta l-au vândut ei toți credinciosului și cinstitului nostru boer panul Dumitrachi Chirița marele postelnic pentru sute taleri de argint și dresale ce au mai avut încă i le-au dat. Pentru aceea să-i fie lui și dela noi uric și ocină și întăritură cu tot venitul și nimeni să nu se amestece.

Domnul a zis.

Scriș în Iași anul 7119, noemv. 26.

(L. P.)

Constantin Movila Voevod

Petrașco vel logofăt a învățat și a iscălit

Nebojateo

Originalul și un suret al lui Gheorghe Evloghie dascalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7 filele 98 și 99.

Hăgerenii sau Highidișeuții par a fi actualul Ghidighici sau Hidighiș din apropierea Chișinăului. Cf. L. T. Boga, *Documente basarabene*, X, p. 13, un document din 1656 referitor la satul Durlești în care e pomenit Codrescu din Hângerei (?).

24.

1612.

Surița, fata Nastei din Drăgușeni vinde un bătrân de moșie Petrii și fratelui său Ionașcu, feciorii Milei din Stolniceni. (Original).

Adică eu Surița fata Nastii din sat din Drăgușeni scriu și mărturisăsc singur cu acestu zapis de niminea nevoită nici asuprită ci de bună voe mea am vândut dreaptă ocină și moșie dipe imă-mea din vatra satului în jos un bătrân tot Petrii și frățini-său lui Ionașcu ficii Milei ot Stolniceni dreptu 20 lei bani gata și o iapă cu mânzu și o vacă cu vițel să fie dreaptă cumpărătură lor și feciorilor lor și nepoților și strănepoților în ve[a]cb neclătit și ne rușit, iar din feciorii mei și din fiicele mele sculându-să vreodată să n'aibă a să amesteca la cumpărătura Petrii, iar cine va scorni din neamul meu v'o pâra să nu să creaze nici la o judecată și să aibă a-să face și dres domnescu pi zapis și la acest zapis s'au tâmplat mulți oameni buni și bătrânii, anume

V Ită 7120.

eu Ion Plopă eu Toader Bobeică ot Drăgușeni

⊕

⊕

eu Ion din Chipirceni

⊕

eu Vasile Buza ot tam

⊕

eu Dumitrașco Coceală ot tam, ne-am iscălit și ne am pus

⊕

și degitile.

Arhiva Manuc bey, Hâncești.

25.

1615, Ianuarie 17.

Ștefan Voevod judecă și dă rămas pe Ursul stolnicul cu ai săi care pretindeau să se împărtășească într'o a treia parte din satul Lunca Mare de pe Bâc pe care pâritul Avram cu ai săi o cumpăraseră dela un Anton bătrân, nepotul Ursului. (Copie).

Noi Ștefan Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldaviei.

Pi cum au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri sluga noastră Ursul vel stolnic și giupâneasa lui Antimiea și nepoții lui Gheorghii Bătă și Luca i David și alții toți nepoți ai lor și au tras înaintea noastră pi Avram și pi frati-său Ștefan pentru a triia parte dela sat cari să chiamă la Lunca Mari la Bâc din ținut Orheiului pi cari au fost cumpărat Avram biv dvornic dela un nepot di cei mai sus numiți anumi dela un Anton bătrân... pentru 10 taleri și Domniea noastră am giudecat cu tot statul nostru și așa am aflat... și am dat ca să stăpânească ce mai di sus parte ficiorii lui Avram cari au fost dvornic pentru acel uric, pentru acea parte ca nu cumva el să ascundă și am triimes Domniea me pi Sava Țopa ca să facă cercetări acolo lui... ficiorul lui Avram ei au fost făcut lor acole, pentru acele și la alte locuri și au găsit pentru acelea că au dat tot în preț 30 di talir și 95 talir și un bou asupra lor au luat acest preț și ei au eșit di acolo cei di mai sus numiți Antimiea, Gheorghii și Luca și ficiorii lui David mai mici, nepoții lui Avram și au pus lor ferie 12 galbini de acum să aibă

ei ca să ție ace mai di sus scrisă din sat dila Lunca Mari toată partea cum să cuvini cu dreptate și să fie lor dat cu tot venitul.

U Iași 7123, ghenr. 17

(L. P.)

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4.828/1820, fila 196.
Pasajele punctate sunt tot astfel și în original.

26.

1619, Decembrie 18¹⁾.

Gaspar Voevod întărește lui Lupu logofăt partea de moșie ce a dobândit dela nepoți ai lui Mihul Pupăză în satul Bălăurești, de pe Prut, în ținutul Lăpușnei. (Regest).

Ispisocul domnului Gaspar Vvd cuprinzătoriu că au venit de față innaintea Domnii Sale și innainte tuturor boerilor Domnii Sale Magdalina și soră-sa Anghelina și fratile lor Gavril fii Nastasii, nepoții Mihului Pupăză și de bună voia lor ș'au vândut dreaptă ocina și moșiea lor adică toată parte a maicii lor Anastasiei, cătă să va alegi din satul Bălăureștii di pi Prut, ce-i în ținut Lăpușnii din ispisocul de întăritură ci l-au avut dela Irimiea Movila Vvd. boeriului dums. Lupului²⁾ logofăt drept cinzeci taleri cari bani i-au și plătit toți deplin în mâinile vânzătorului și văzând Domnie Sa ace de bună voia lor întri dânșii tocmală și deplină plată au dat și au întărit numitului boeriu toati aceli de mai sus numiti părți pentru ca să fii dums. și dela Domniea Sa ocină și cumpărătură și întăritură cu tot venitul și altul să nu să amestici.

Tribunalul Lăpușna, s. II-a, dos. Nr. 844/1819, fila 749 verso.

27.

1628, Februarie 3³⁾.

Miron Barnovschi Movilă Voevod întărește lui Ionașcu Rusul pe lângă alte moșii a patra parte din satul Volosânii de pe Bâc în ținutul Lăpușnei. (Regest).

¹⁾ În original 7128, dechemvrie 18.

²⁾ Lupul Hăbășescul.

³⁾ În original 7136, februar 3.

Ispisoc dela domnul Miron Barnovschi Movila Voevod prin cari să întărești lui Ionașe Rusul pe lângă alte cumpărături și o a patra parte din satul Volosânii de pe Bâc cu tot venitul pe cari au cumpărat-o dila Nastasiea fata lui Miron, nepoată lui Andrei.

Arhiva Statului Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 901, fila 21 verso.

Volosânii de pe Bâc este altul decât Volosânii mai des Volucenii de lângă Ciuciuleni pe care-l pomenesc alte acte din acest volum. Volosânii de pe Bâc nu e altul decât Pânășeștii de astăzi. Intr'un document din 1732 se vorbește mai întâi de Andrei, Iordache și Agapie Panăș din Voloseani și către sfârșit despre Pânășești ca neam de oameni (L. T. Boga, *Documente basarabene*, XIII, p. 1).

28.

1632, Iulie 13¹⁾.

Alexandru Iliăș Voevod întărește cumpărăturile lui Ionașcu Rusul vornic de gloată printre care a patra parte din Volosânii de pe Bâc. (Regest).

Ispisoc dela domnul Alexandru Iliăș Voevod prin cari iarăș pe lângă alte cumpărături din alte moșii întărești lui Ionașcu Rusul vornic gloatnii și această a patra parte din Volosâni, ce-i pe Bâc, după ispisoc de sus²⁾.

Arhiva Statului Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 901, fila 22.

29.

1634, Ianuarie 30.

Carte de pără și de rămas dela Moisi Movilă Voevod da ă preotului Istrate și preotesei sale Călina, strănepoții lui Hărăbor postelnicul împotriva neamurilor lor, răzeșii din satele Vârzăreștii de pe Bâc și din Vârzăreștii de pe Nârnova. Se pune fierie. (Original).

Иъ Моисей Могила коекода бжѣю мастѣю гспдръ земли молдавскон.

Ож прѣидонѣкъ прѣд нами и прѣд нашими болѣи мабеник наше пои истратѣ и нападѣа его кѣлиник и брат ен Никѣа снѣе

¹⁾ In original 7140, Iulie 13.

²⁾ Vezi mai sus nr. 27.

оанни кнѣзи тоадер сѣлжар прѣконѣци хѣрѣбор постѣанник и тѣгаа
за лице прѣд ннами на кѣспми люди от село кѣрзѣреци на кѣк
кѣ колоест орхѣускомѣ и от ннних кѣрзѣреци что на нѣрнока кѣ
колоест іаским рекѣце прѣд нами како¹⁾ сѣт и они племеници сѣ
тими люди и имает и они отнѣс там кѣ тѣх сѣлах третѣа част
село кѣ тѣх дѣк сѣлах и петѣа част от тѣнжелѣци а тѣх люди
от окѣх кѣрзѣреци они казал[и] како не сѣт им племеници ничтѣ
ани имают отнѣс кѣ тѣх сѣлах ино гспѣдкми и сѣ нашим сѣвѣ-
том сѣвѣдѣхом нѣх правѣднним сѣвѣи нѣ законѣ земскѣи и дадохом
кѣрзѣрецим закон земскѣи божити на стѣе евангѣліе сѣ кѣ люди
добри от окрѣтѣким межѣани како не сѣт им ничтѣ племеници а
ни имают отнѣс тамо и поставнѣхом им дѣнѣ кѣ дѣа недѣли таж
когда бѣа на дѣнѣ они прѣидошѣ на дѣнѣ а божиници не моглишѣ
принесити нѣх зостѣа от прѣд ннами и от кѣс закон земскѣи а
кнѣписаннѣх мѣкнѣк наше нѣи истрѣтѣи и нападѣи еѣ кѣаннѣ и
брат еѣ наѣсѣа снѣе оанни кнѣзи тоадер сѣлжар прѣконѣци хѣрѣбор
постѣанник онѣ сѣрѣкнѣсѣа от прѣд ннами и поставнѣа собѣи фѣерѣю
кѣа заѣт како имает дѣрѣжати третѣа част от село кѣрзѣреци на
кѣк кѣ колоест орхѣускомѣ третѣа част от село кѣрзѣреци то на
нѣрнока ѣа колоест іаских и петѣа част от тѣнжелѣци и да еѣт им
и от нас отнѣна и дадѣннѣи и сѣрик сѣкѣм дохѣдом и да не
имает мѣн тѣгатѣс за сѣа тѣж николиж кѣ кѣкѣи кѣчѣити и ни
даѣс неѣмѣнаѣт.

гспѣднѣ рѣч.

ѣ іас кѣт зѣрѣк гѣн ѣ

(L. P.)

гѣанѣк кѣл логофѣт ѣи іскаѣа

крѣтѣк дамиѣан

Traducere:

Io Moisi Movila Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn Țărei Moldaviei. Adică a venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri rugătorul nostru popa Istrate și preoteasa lui Călina și cu fratele ei Nacul, copiii Oanei, nepoții lui Toader sulgerul, stră-nepoții lui Hărăbor postelnicul și a pârît de față înaintea noastră pe toți oamenii din satul Vărzărești de pe Bâc din ținutul Orheiului și din celălalt Vărzărești care este pe Nărnova în ținutul Iașilor

¹⁾ In original како.

cum că ar fi și ei veri cu acești oameni și au și ei moșie acolo în aceste sate a treia parte de sat din aceste două sate și a cincea parte din Tânjelești. Dar acești oameni din amândouă [satele] Vârzărești au arătat că nu le sunt de loc veri și că nu au moșie în aceste sate. Deci Domnia Mea și cu sfatul nostru am judecat cu judecată dreaptă, după legea țarei și le-am dat Vârzăreștilor legea țarei să jure pe sfânta evanghelie cu 24 de oameni buni din megieșii împrejurași cum că nu le sunt lor de loc veri și că nu au moșie acolo și le-am pus zi în două săptămâni. După aceasta când a fost la zi (=când a venit ziua) ei au venit la zi, dar jurători n'au putut să aducă ci au rămas dinaintea noastră și din toată legea țarei, iar mai sus scrisul rugătorul nostru popa Istratie și preoteasa lui Călina și fratele ei Nacul, copiii Oanii, nepoți lui Toader sulgerul, strănepoți lui Hărăbor postelnicul s'au îndreptat înaintea noastră și și-au pus fierie 24 de zloți ca să aibă a-și stăpâni a treia parte din satul Vârzărești de pe Bâc în ținutul Orheiului, a treia parte din sat din Vârzăreștii cel de pe Nârnova din ținutul Iașilor și a cincea parte din Tânjelești și să le fie lor și dela noi ocină și moșie și uric cu tot venitul și să nu se mai pârsască cu această pâra niciodată în vecii vecilor. Și altul să nu se amestice.

Domnul au zis.

În Iași anul 7142, Ianuarie 30

Ghianghea vel logofăt a învățat și a iscalit.

Cristea Damian.

Documentul pe hârtie albă mare, cu pecetea aplicată de ceară, căzută. În colecția mea. Un regist în Condica de judecată Nr. 48 pe anul 1786 în Arhivele Statului Iași, p. 210—215. Cf. *Uricarul*, VI, p. 266.

Asupra localităților vezi nota de sub documentul Nr. 6 cu care este în strânsă legătură. De remarcat că ambele sate Vârzărești și cel de pe Bâc și cel din valea Nârnovei își trag numele dela același proprietar originar Vârzaru.

Hrăbor postelnicul, sau cu numele întreg Hărăbor Maxim postelnicul este un boier credincios al domnului Petru Rareș, figurând în divanul domnesc până la moartea domnului între anii 1541 și 1546. Continuă a fi postelnic și sub domnia lui Iliăș Vodă, fiul lui Petru Rareș în 1547 și în 1548, când trece pârcălab de Hotin în care calitate îl aflăm în anii 1549 și 1550. Tatăl său pare a fi fost comisul Jurj Hrăbor, care în 1507 cumpără moșie la Blănești, pe Bârlad în ținutul Tecuciului (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, IX, pp. 12 și 162; cf. și M. Costăchescu, *Documentele Mold. dinainte de Ștefan cel Mare* II, p. 331, nota 1). Mama sa pare a fi fost Ilcina, fiica lui Stan Vârzaru dacă ar fi să-l identificăm pe Hrăbor postelnicul cu Maxim, fratele

Anuşcăi şi fiul Ilcinei din documentul cu data de 1533, Martie 28, publicat mai sus. (Vezi Nr. 6).

Hrăbor postelnicul a avut fiu pe Toader sulgerul. Călina preoteasa, nepoata postelnicului Hrăbor, cu soţul ei preotul Istrate sunt părinţii lui Luca pârcălabul, întemeietorul neamului boierilor Luculeşti şi Adămeşti. (Vezi mai jos nota de sub documentul Nr. 67).

30.

1634, Februarie 10.

Carte de pâra şi de rămas dela Moisei Movilă Voevod la mâna preotului Istrate din Cristeşti şi a preotesei sale Călina, nepoata lui Toader sulgerul împotriva răzeşilor lor din satele Vărzăreştii de pe Bâc şi Vărzăreştii de pe Nârnova. (Original).

Io Moisi Moghila Voevod **Божію властю господарь земли молдавскон.**

Scriem cum au venit înaintea Dumnii Meali rugătorul nostru popa Istratie din Crsteşti şi cu preteasa lui Călină şi cu fratele ei Nacul, feciorii Oanei, nepoţii lui Toader sulgeariul de s'au pârît de faţi cu ai săi răzeaş din Vărzăreşti din Bâc şi cu Vărzăreştii din Nârnova pentru ocină. Deci au rămas popa Istratie pre Vărzăreşti din toată legea fărăi şi au cheltuit popa Istratie la aceasta pâra şease galbeni buni. Deci cine să va afla de oamenii lor ocinaşi depreună pre această parte să aibă a întoarce popei lui Istratie din cheltuiul[ă], iar carele nu va întoarce să n'aibă treabă în ocină, nici a ara, nici a cosi, nici în jir, până nu v[a] întoarce din cheltuiala mai sus scris[ă]. Dreptu aceaie nime [să nu] cuteaze a treace sau a intra piste cartea Domnii Meali.

§ Ias lt 7142, fv. 10.

сам господнъ влакѣ.

(P. D.)

Gheanghea vel logf. 84.

Colecţia d-rei E. Țvetinovici Chişinău. Pecetie rotundă de tuş, roşie.

Cuprinsul în legătură cu acela al documentului precedent. Din alăturarea ambelor documente rezultă că dreptul de răzăşie, câştigat de reclamant prin judecată, nu-i aparţine numai lui ci şi «ocinaşilor» săi, care devenind deplin drept copărtaşi, sunt obligaţi să întoarcă, proporţional, cheltuelile, altfel neputând intra în stăpânire.

31.

1637, Noemvrie 28.

Vasile Voevod întărește lui Busuioc căpitanul și soției sale Antimiei părțile lor de ocină și cumpărătură din moșiile Salcea, Solotfenii sau Vrăbieni și Călimăneștii de pe valea Nârnovei din ținutul Lăpușnei, Colacul de pe Prut și Brădiceștii din ținutul Fălciului. (Suret).

Suret de pe un ispisoc vechiu sârbesc dela Vasile Vvod din leat 7146, noemv. 28 scris în Iași de Borăleanul.

Precum Domnie Me am dat și am întărit slugii noastre lui Bosuioc căpitan și giupânesii sale Antimii, fetii lui Măndău, nepoata lui Burnariu [...lipsă...] a lor drepte ocini și moșii giუმătate de sat Salcea și giუმătate de sat Solotfenii, ce să numești acmu Vr[...lipsă...] ¹⁾ ce sint în ținutul Lăpușnei pe apa Nârnovii lângă Pietrosul [...lipsă...] cade balta în Prut, unde au fost Obrejiia [...lipsă...] și Călimăneștii tij pe Nârnova și Colacul pe Prut, ce iaste în hotarul Ciorăștilor din uric ce l-au [...lipsă...] dela vechiul Alecsandru Vvod. Așijdere am mai dat și am întărit de mai sus numitului slugii noastre lui Bosuioc și giupânesii lui Antimii a lor driaptă ocină și cumpărătură din giუმătate de sat Brădiceștii, din partea din sus [...lipsă...] ce le este lor driaptă ocină și cumpărătură dela Ion, nepot Bunescului drept 35 taleri de argint ce-i în ținut Fălciului din [...lipsă...] danie și întăritură ce au avut dela Moisi Movila Vvod. Așijdire au mai arătat dinainte noastră și dinainte sfatului Domnii Mele un zapis de mărturie și de cumpărătură dela mulți oameni buni și slugi domnești dela Gheorghe biv armaș și dela Țogoe din Răspopi și dela [...lipsă...] dela Brădicești și dela Cociorvă ot tam scriind și mărturisind într'acel zapis precum au venit dinainte lor Busca și sora ei Mărica, fetele Saftii, nepoatele Neagului și ș'au vândut toate părțile lor de ocini și de cumpărături ce [...lipsă...] din Chiricești cât să va alege din partea cea din gios dintr'acel de mai sus numit sat Brădiceștii din tot locul cu tot venitul. Apoi tij au

¹⁾ Probabil Vrăbieni. Vezi mai sus documentul Nr. 19.

mai venit dinainte celor de mai sus numiți oameni Mărica, fata Stancului, nepoata lui Ion Bunescului și ș'au vândut toată parte ei de moșie câtă să va alege dintr'acelaș de mai sus numit sat Brădiceștii drept 15 [...lipsă...] buni cu tot venitul. Așijdire au mai venit innainte lor Drăghiciu, ficiorul lui Ion Bunescul și Ionașcu, ficiorul [...lipsă...] Bunescul și ș'au vândut toată a sale [...lipsă...] moșii, toate părțile lor câte să vor alege [...lipsă...] multă... vro... doao... rânduri... bune...] să fie întăritură [...lipsă...] ocină și cumpărătură [...lipsă...] ce-i în ținut Vasluiului [...lipsă...] a treia parte ce este a lor driaptă [...lipsă...] i-au fost ei cumpărătură [...lipsă...] și dela Mierăuță fiii lui Gavril, nepoți Saftii [...lipsă...] drept aceia toate acestea de mai sus numite sate și acelea părți de ocine să fie de mai sus numitului slugii noastre lui Bosăioc căpitanul și giupănesii lui Antimiii, fata lui Mândău armaș, nepoata [...lipsă...] vornic și dela Domniea Me drepte ocini și moșii și cumpărături și uric și întăritură lor, fiilor lor și la tot neamul lor cine li să va alege mai de aproape nestrămutat nici odinioară în veci. Și altul să nu ste inprotiv cărții noastre aceștie.

Insuș Domnul au poroneit.

(Locul pecetii gospod)

Gavriil vel logofăt

De pe sârbie pe cât s'au putut cunoaște și a să înțalegi pe limba moldovenească s'au tălmăcit la anul 1800, iuni 13.

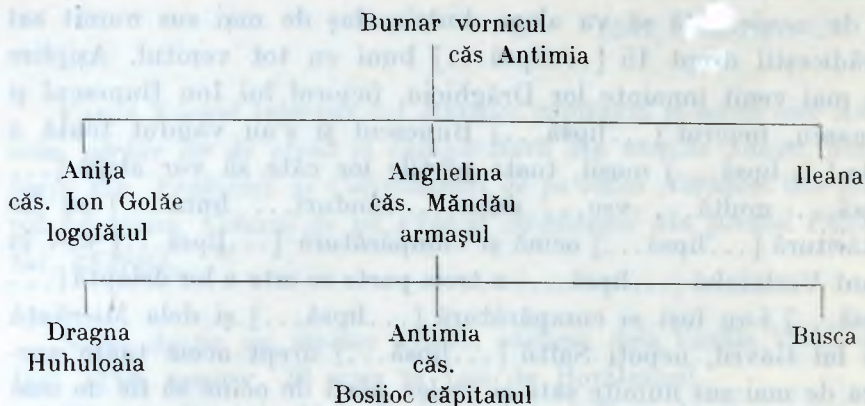
polcovie Pavel Debrîț ot Mitropolie.

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 138, fila 10. Un regist într'o hotărîre din 27 August 1821 a judecătoriei ținutului Orhei aflat în dos. Nr. 4997/1814 din Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna. Un alt regist se află la fila 525 verso din dos. Nr. 2400 al Tribunalului regional aflat în Arhiva Statului din Chișinău. În acest din urmă regist se adaugă când se vorbește de Salotfeni: «*Salotfenii sau Vrăbienii*».

Documentul de față — pe lângă celelalte publicate mai sus — vine să completeze știrile genealogice ce avem asupra descendenților din Burnar vornicul, ascendent al soției marelui logofăt Ioan Golăe.

Adăugind și știrile pe care ni le aduc două documente publicate de Gh. Ghibănescu în *Ispisoace și Zapise*, II, p. 1, pp. 126 și 150 din care rezultă că Mândău armașul a avut trei fete și anume pe Dragna Huhuloaia, pe Bosicoaia

și pe Busca, proprietare în Turcești-Vaslui, moșie pomenită în volumul de față, obținem următoarea schiță genealogică:

Cf. Sever Zotta, *Mănăstirea Golia*, în *Buletinul Ioan Neculce*, fasc. 5—1925, pp. 28, 29.

Vezi pentru strănepoți de ai lui Burnar vornicul, răzeși de Lăpușna, la sfârșitul veacului al XVIII-lea și asupra satelor Vrăbieni, Colacul și Salcea, Șt. Berechet, *Cinci documente basarabene în Rev. Soc. istorico-arheologică bisericească din Chișinău*, vol. XVI, pp. 122, 126, 127. Satului Salcea i se mai spunea și Chirvășărie.

Dela Burnar vornicul vine numele satului Burnărești de pe Bâc, astăzi deviat în Botnărești. Dela Măndăoaia, fiica lui Burnar, a rămas de asemenea numele moșiei cu același nume, din valea Nărnovei. (Vezi mai jos Nr. 184 și 193).

32.

1639, Aprilie 16.

Ionașcu, fiul Sofroniei și Dragotă vând lui Ștefan Cociorvă hotnog partea lor de moșie din satul Săciteni. (Copie).

Zapis vechi sârbăsc în cuprindire adică:

Noi Ionașcu, fiiul Sofronii [...lipsă...] și Dragotă scriem și mărturisim cu această scrisoare a noastră precum am dat toată parte noastră de ocină și de moșie din satul Săcitenii ce să va alegeți parte noastră de moșie și de cumpărătură, aceia am dat-o lui Ștefan Cociorveiu hotnog pentru [...lipsă...] care am fost dat-o noi pentru oarișcare nevoi ce am avut asupra capului și la această tocmală a noastră au fost oameni buni și bătrâni și megieș di prin pregiur anume Săbruci din Ialoveni și Moisăi ot

tam și Toader tij și Petre și Crețul tij și iarăș Crăciun di Săciteni și Drăgan și Marcu tij. Aceștiea toți au fost la tocmala noastră. Deci dar dacă cineva s'ar afla din frații noștri sau din săminția noastră să-i de lui Ștefan un bou și zăci zloți bani [...lipsă...] cei mai sus numiți cu această scrisoare toți scriim așa și mărturisim ca să s[ă] știi.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 897/1820, fila 42 verso.

33.

1640, Mai 18.

Divanul întărește lui Darie și Ghinie, copiii lui Cărăbăț pârcălabul daniile ce le-au făcut în sat în Ciuciuleni și în Voloceni, Vârvara din Voloceni, părți din sat pe care și aceasta le avea dela tatăl ei Gheorghe diacul și dela unchiul ei Dumitru comisul. (Regest).

O scrisoare dila boerii Gavrilas Matieș vel logofăt, Toader Petriceaicu vel vornic și alții prin care întăresc daniea ci au făcut și au dăruit Gavril și cu fimeia sa Vârvara, fata lui Gheorghii diacul din Volosăni lui Darii și surori-sa Ghinii, ficiorii lui Cărăbăți pârcălabu, niști părți di ocină partea lui Gheorghii diacul, tatăl Vârvarii și partea unchiu-său Dumitru comisul, fratele lui Gheorghii și partea mătuși-sa Anghelinii călugăriții ci au fost sor lui Dumitru și Gheorghii cât li să vor alegi din sat din Ciuciuleni și di Volosăni 2 părți în Ciuciuleni și 3 părți în Vuluceni cu doi vaduri di moară în Târnușa, partea Măriei, ima Vârvarii, precum și din Drăgușeni iarăș partea lor ci li să va alegi.

Arhiva Statului Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 1339, filele 77 și 157.

Cărăbăț pârcălabul este probabil un descendent al lui Petrea Cărăbăț vornicul, care mai întâi luptând pentru domnul său, Ștefăniță Vodă, înfrânge în 1518 pe tătarii dela Perecop (Grig. Ureche și Simion dascălul, *Letopisețul*, Ed. C. C. Giurescu, p. 91), se revoltă apoi contra domnului său, care pentru hicleie îi ia moșii și țigani (Melchisedec, *Cronica Romanului*, I, pp. 170 și 173; Iacov Antonovici, *Documente bărlădene*, IV, p. 19). La 1525 e cunoscut un Cărăbăț, căpitan al Moldovei de jos (N. Iorga, *Chilia și Cetatea Albă*, p. 183, citând *Acta*, tom. VI, p. 325, Nr. 297). Un document îndoelenic îl arată în 1525 pe Cărăbăț pârcălab de Vaslui (*Arh. ist. I.*, p. 57, 58).

Cărăbăț pârcălabul, pare-se Dumitru Cărăbăț (Vezi mai jos Nr. 55, 67, 85), pomenit în documentul de față, are și el un necaz cu Vasile Voevod, care răscumpără dela el prin exercitarea unui adevărat retract seniorial satul Pulberenii și Valea Nemesnicului, care fuseseră mai înainte domnești

(Vezi mai jos Nr. 55). Gestul lui Vasile Vodă poate avea vreun tâlc mai adânc dacă luăm în considerație ce atitudine au avut față de acest domn Luca pârcălabul, ginerele lui Cărabă, Darie spătarul, fiul său și Ștefan serdarul socrul fiului său. (In ce privește Luca pârcălabul și Ștefan serdarul vezi mai jos Nr. 36, 48, 49, 67 și 85).

Darie spătarul împreună cu Antiohie aga și Andronic serdarul apare ca partizan declarat al lui Gheorghe Ștefan (V. A. Ureche, *Miron Costin, Opere complete*, I, p. 614). Gheorghe Ștefan își arată favoarea sa către Darie în 1654 Septemvrie 13 când îi dă satul Bubuiogii de pe Bâc din ținutul Orheiului, luat domnesc pentru că proprietarul Iani sulgerul pribegise din țară. I-l dă lui Darie pentru că Iani rămăsese dator lui Ștefan serdarul, socrul lui Darie, cu o sumă de bani (L. T. Boga, *Documente basarabene*, XI, p. 5). Tot Gheorghe Ștefan îi dăruiește satul Măcicașii din ținutul Tutovei (*Ibidem*, p. 24).

In anul 1654 Darie este sulger (*Ibidem*, p. 5).

In 1657 este mare comis (V. A. Ureche, *op. cit.*, I, p. 691 și mai jos documentul Nr. 58 și 59 și G. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, VI, p. 160). Cu același rang cumpără în 1658 părți de moșie la Șerbești în Vaslui (Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, p. 163).

In 1659, Iunie 15 semnează alături de boierii Divanului vel spătariu (Gh. Ghibănescu, *Isp. și zapise*, III, I, p. 109). In același an în luna August 12 semnează cu numele întreg Darie Cărabă vel spătar o mărturie (L. T. Boga, *Documente basarabene*, XVI, p. 4). In 1659, Septemvrie 27 vel spătar împrumută cu 40 de galbeni pe Radul liv spătar și pe Gavril hatmanul, care îi dau zălog moșia Zaluceni din ținutul Orheiului (Diacon Paul Mihailovici, *Regestele actelor moldovenești din arhiva dela Constantinopol a Sf. Mormânt*, Chișinău, 1934, p. 10), pe care moșie o restituie în 1663, Iunie 12 după ce primește 200 lei dela păhărniceasa Antimia (*Ibidem*, p. 13), fata lui Grigore Ureche. In 1667, Februarie 24 Al. Ilieș Voevod îi întărește lui Darie spătarul cumpărăturile sale din Popești, Pocreaca și Poiana Cărnului (Ac. Rom. ms. 827, fila 5 v, 11 și 31).

In 1667, Martie 12 Iliaș Alexandru Voevod îi întărește stăpânirea asupra a 13 moșii și anume:

1. Pribestii Cohărmănești
2. Parte din Popești
3. Măcicașii de jos din ținutul Tutova
4. Stâlpenii din ținutul Fălciului
5. Răducanii din ținutul Lăpușna
6. Obileni, pe Prut, din ținutul Lăpușna
7. Cățelenii din ținutul Lăpușna
8. Călimănești din ținutul Lăpușna
9. Sperieții din ținutul Lăpușna
10. ½ din Stolniceni din ținutul Lăpușna
11. Părți din Drăgușani din ținutul Lăpușna
12. Voloseni din ținutul Lăpușna
13. Perișorul din ținutul Lăpușna
14. Buboigii pe Bâc din ținutul Orheiului. (L. T. Boga, *Documente basarabene*, XI, p. 24).

În 1671, Iunie 21 Darie spătarul era încă în viață (Vezi mai jos Nr. 97).
Idem în 1678, Februarie 9 (Vezi Nr. 107).

Se poate deci afirma că Darie spătarul a fost unul dintre cele mai de seamă figuri din istoria ținutului Lăpușna, în care avea nu mai puțin de nouă moșii. După cum se va vedea, multe spițe de neam răzășești îl au în frunte. De altfel numele Cărbăț a rămas și în toponimia ținutului (Vezi mai jos Nr. 186 și N. Iorga, *Boieri și răzeși în Bucovina și Basarabia în cele dintâi decenii după anexare*, Extras Analele Acad. Rom. Seria II, Tom. XXXV, p. 33).

34.

1640, Mai 18.

Vasile Voevod întărește lui Darie și surorii sale Ghiniei părți de ocină în Ciuciuleni, Voloceni și Drăgușeni. (Regest).

Cartea d. Vasile Voevod ci întărești lui Dare și surorii sale Ghinii părți di ocină di moșii di sat Ciuciuleni și din Voloceni, 2 părți di Ciuciuleni și 3 părți di Vuluceni și di Drăgușeni și doi vaduri di moară din Târnușa ci lor li-au făcut danii Gavril și cu soția sa Vărvara, fiica lui Gheorghii dieacul.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 1339, fila 77 și 157.

35.

1640, August 13.

Vasile Voevod întărește stăpânirea lui Ionașcu vornicul asupra unui sfert din Volosăni de pe Bâc. (Regest).

Ispisoc dela Domnul Vasile Voevod prin care iarăș pe lângă alte cumpărături întărești lui Ionașc biv vel vornic și această a patra parte din Volosăni ce-i pe Bâc în ținutul Lăpușni.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 901, fila 22.

36.

1641, Aprilie 22.

Vasile Voevod face danie lui Ștefan vel armaș siliștea Sperieții, ascultătoare de ocolul târgului domnesc al Lăpușnei, ca să-și așeze sat. (Original).

[Ми]лостію кожю Нw кашліе коєкода гсндрк зєман молдавскон. знаменито чиним с сим листом н[а]шим късѣм кто на нем къзрит или чтѣчи его сєанишит. о ж тот истинни кѣрїти болѣринк н[а]шк ||

стефан кел арман сажил от младенства его и н[а]шим прѣдним
 гспдрым прѣжде нас вышних потомже и нам сажил ешеже прѣжде
 н[а]ше г[о]сподства зѣлосѣ правдою такожде || и въ г[о]сподствоканіе
 н[а]ше егда гъ къ посла масть свою на нас и дароваа нам скинтро
 и гспдство съдѣржителя и влада[тел] быти къ н[а]шим земли
 молдавскон сажил гспдкми съ къ сѣм || сердца свою съ правою
 и кѣрною сажесѣ такожде и дни гспдкми сажѣше тѣм и мы
 кидѣше его правою и кѣрною сажесѣ до нас жаловаа естми емѣ
 осокион н[а]шим масти || и дали и помакаа естми емѣ от нас от
 н[а]шим земли молдавскон една селище на имѣ спѣрїѣцїи от к[о]-
 лост лѣншинон, что тоа селище было пракаа н[а]ше гспдрска при-
 сажино къ окол трѣг н[а]шк лѣншинон да имает ѿ сѣдати [сек]ѣ
 село того радї тоа прѣд реченнаа селище спѣрїѣцїи съ вес хотар
 что ест от окол трѣг лѣншинон како да ест || прѣд реченномѣ
 кѣрномѣ болѣринѣ н[а]шимѣ стефан кел арман пракаа отина и даанїе
 и маканїе от гспдкми съ къ сѣм доходом емѣ и дѣтим емѣ и
 оначатом и прѣ||оначатом и прѣкоротом и къ сѣм родѣ его кто
 сѣм изберет ближнїишїи непорѣшнно им николїже на кѣки кѣчинѣх
 а хотар тѣки прѣд реченнїи селище спѣрїѣцїи от окол лѣншинон
 да ест емѣ хотар по своим старам хотари от къ сѣм стѣрѣни
 по кѣда из кѣка ожикаа а на то ест кѣра н[а]ше гспдства више
 писаннаго мы || Ив Василїе коеводѣ и прѣкѣзавленнаго и сѣрдеч-
 наго сна гспдкми стефан коеводї и кѣра болѣр н[а]ших кѣра
 пана тодѣранко великаго дворника долнїи земли и кѣра пана || тоадѣр
 петричнїко великаго дворника горнїи земли и кѣра пана гавриа
 хѣрман и пѣркѣлак сѣчакски и кѣра пана костантин стѣрча и
 попѣкѣла пѣркѣлакове хотински || и кѣра пана савин прѣжесѣла и
 пѣтрашко пѣркѣлакове немецки и кѣра пана гѣвргїе чапника
 пѣркѣлакове романски и кѣра пана апостол катарїнѣла постѣаника и
 кѣра пана григорїе браке || спѣтарѣ и кѣра пана гѣвргїе чапника
 и кѣра пана юргакн кистѣрника и кѣра пана тома столника и
 кѣра пана бѣлан комиса и кѣра къ сѣм болѣр н[а]ших великих и
 малих а по н[а]шим жикотѣ || и гспдстванїе кто бѣ. избѣрет от
 дѣт н[а]ших или от н[а]шего родѣ или пак бѣд кого бѣ избѣрет
 гспдрѣ быти ѿ н[а]шим земли молдавскон да непорѣшит н[а]ше
 даанїе и м[и]локанїе нѣ акн емѣ || дал и зѣрѣниа и понокиа по что
 ест емѣ пракаа данїе и млоканїе от гспдкми рад его пракаа и кѣрнаа
 сажѣа а нан бѣанїе крѣпост и потѣрженїе тим къ сим више-
 писанїа || келал естми н[а]шимѣ кѣрномѣ и почитенномѣ болѣринѣ

пашь гакриланш мѣтїанш келнкомс логофетс писати и н[а]ше печат
прикѣсити къ семс истинномс || листс н[а]шемс.

С нас като хрѣмѣ мѣца април къ дни.

писал григоріе шандир.

Иъ василан воевода

Traducere.

Cu mila lui Dumnezeu Io Vasilie Voevod, Domn Țării Moldovei.
Facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor cari vor vedea-o sau o vor auzi cetindu-o că acest credincios boer al nostru Ștefan vel armaș a slujit din copilăria sa a lor noștri înaintași domni, care au fost înaintea noastră și mai pe urmă și nouă ne-a slujit încă mai înainte de Domnia noastră, cu multă dreptate. Tot astfel și în Domnia noastră, când Domnul Dumnezeu și-a pogorît mila sa către noi și ne-a hărăzit nouă sceptrul și Domnia, să fim stăpânitor și oblăduitor în țara noastră a Moldovei, a slujit Domniei Mele din toată inima sa cu dreaptă și credincioasă slujbă; tot astfel și în zilele Domniei Mele slujește. De aceia și noi, văzând a lui dreaptă și credincioasă slujbă către noi, l-am miluit pre el, cu osebită a noastră milă și i-am dat și l-am miluit dela noi în țara noastră a Moldovei cu o siliște cu numele Spăriații din ținutul Lăpușnei, care această siliște a fost dreaptă a noastră domnească, ascultătoare de ocolul târgului nostru Lăpușna ca să aibă a-și așeza sat. Drept aceia această mai sus zisă siliște Spăriații cu tot hotarul, care este din ocolul târgului Lăpușna ca să fie mai sus zisului credinciosului boer al nostru Ștefan vel armaș dreaptă ocină și danie și miluire dela Domnia Mea cu tot venitul lui și copiilor lui și nepoților și strănepoților și răstrănepoților și la tot neamul lui, care se va alege mai apropiat nestrîcat lor niciodată în vecii vecilor, iar hotarul acestei mai sus zise siliști Spăriații din ocolul Lăpușnei să-i fie lui hotarul după vechile sale hotare dinspre toate părțile pe unde au trăit din veac. Și la aceasta este credința Domniei noastre mai sus scrisului noi Io Vasilie Voevod și a prea iubitului și al inimei [mele] fiu, al Domniei Mele Ștefan Voevod și credința boerilor noștri: credința panului Tode-rașco marele vornic al Țării de jos și cr. p. Toader Petriceicu marele vornic al Țării de sus și cr. p. Gavril hatmanul și pârcălab al Sucevei și cr. p. Constantin Stârcea și Popescul, pârcălabii Hotinului și cr. p. Savin Prăjescul și Pătrașcu pârcălabii de Neamț

și cr. p. Gheorghită și Lambrino, pârcălabii de Roman și cr. p. Apostol Catargiul postelnic și credința p. Grigore Ureche spătar și cr. p. Gheorghie paharnic și cr. p. Iurgachi vistiernicul și cr. p. Toma stolnicul și cr. p. Bălan comisul și credința tuturor boerilor noștri mari și mici. Iar după viața și Domnia noastră pe cine Dumnezeu îl va alege din copiii noștri sau din neamul nostru sau iarăși pe oricine îl va alege Dumnezeu a fi Domn în Țara noastră a Moldovei, să nu strice dania și miluirea noastră ci să i-o dea, să o întărească și să o înoiască pentrucă îi este a lui dreaptă danie și miluire dela Domnia mea pentru dreapta și credincioasa lui slujbă. Iar pentru mai mare tărie și întăritură a acestor mai sus scrise poruncit-am înși-ne cinstului și credinciosului boer al nostru panul Gavrilas Măteias marele logofăt a scrie și pecetea noastră a atârna de această adevărată carte a noastră.

In Iași, anul 7149, luna April 22 zile.

Io Vasili Voevoda

A scris Grigore Șaidir

Pergament cu pecetie, în bună stare. Dimensiunile 49/40 cm. Se află în arhiva castelului Manuc-Bey din Hâncești, județul Lăpușna. Pe verso documentului se găsește o însemnare rusească cu cuprinsul următor: Очищено въ Леовскомъ карантинѣ. Апреля 10 дня 1826 года. Лѣкар Зѣминскій №. 7

Ștefan armașul este unul și același cu Ștefan serdarul. Identitatea rezultă din coroborarea a două documente și anume: cel din 1654, Septemvrie 13 prin care Gheorghe Ștefan întărește lui Darie sulgerul, ginerile lui Ștefan serdarul satul Bubuiogii de pe Bâc (L. T. Boga, *Documente basarabene*, XI, p. 5) și cel din 1667, Martie 12 prin care Iliș Alexandru Voevod întărește același sat lui Darie spătarul, ginerile lui Ștefan vel armaș. (*Ibidem*, p. 24 și 25). În acest din urmă document se face chiar mențiune de cuprinsul pergamentului de față.

Ștefan serdarul a avut mare importanță politică în domnia lui Vasile Lupu, ceea ce nu l-a împiedicat să facă parte din complotul lui Gheorghe Ștefan. În Letopisețul Țării Moldovei Miron Costin scrie că aflând de răscoală Vasile Lupu: «*la mai mari griji au stătut Vasilie Vod de Sărdariul, fiind atâtea oști pe aceale vremi și marginea toată pre seama lui. Ce îndată au scris la serdariul Ștefan să vie cum mai de sârg la curte*». (V. A. Ureche, *Miron Costin, Opere complete*, I, p. 587). Venit la Curte și întrebat de Domn serdarul se apără: «*Cine au fost, Doamne, mai crezut la Măria Ta și cinstit ca mine și m'ai scos din obiele și den sărac m'ai îmbogățit? I-au zis Vasilie Vodă: Așa știu și eu!*» (*Ibidem*, p. 588). O aluzie dar la miluirile cu moșii, dintre care una se vădește și în documentul de față.

Ștefan serdarul este omorât deodată cu Ciogoleștii de către seimeni. (*Ibidem*, p. 589).

Satul Sperieții — ce a făcut mai întâi parte din ocolul târgului domnesc al Lăpușnei — trece dela Ștefan serdarul asupra fetei sale Axinia, soția lui Darie (Cărăbăț) spătarul. (Vezi mai jos Nr. 49 și L. T. Boga, *Documente basarabene*. XI, p. 25). Axinia spătăroaia dă acest sat Sperieții lui Ștefan Darie stolnicul, probabil fiu al ei și apoi dela Ștefan Darie trece în stăpânirea uneia din cele două fete ale sale și anume în stăpânirea Sinicăi, căs. cu Toader Mălai biv. vtori medelnicer (Vezi mai jos Nr. 131). În această privință documentul din 1766, Februarie 28 publicat mai jos (Vezi Nr. 183) cuprinde, cred, o eroare genealogică atunci când o numește pe Sinica Mălăiasa, fată a lui Ștefan vel armaș.

37.

1641, Mai 10.

Vasile Voevod dă rămas pe Andronic din Sireți de sus în pricina de judecată ce a avut cu Văsiian și Ștefan pentru o parte de ocină din satul Porturești de pe Bâc din ținutul Orheiului. (Regest).

Carte domnului Vasilie Voevod prin cari si cuprindi că s'au pârit înaintea Domnii Sale Andronic cu toată sămințanie din Sireți di sus cu slugile Domnii Sale Văsiian și Ștefan și alti săminții a lui pentru o parti di ocină din satul Porturești ci esti pi Bâc în ținut Orheiului și după urmare giudecății Andronic au rămas din giudecată, iar Văsiian și Ștefan să stăpânească parte din Porturești pentru cari au și pus heră[ie] arginți în visterie Domnii Sale ca să nu mai pârască aciastă pricină în veci.

Tribunalul Lăpușna, arhiva veche, dos. Nr. 801/1820, fila 46.

38.

1642, Ianuarie 30.

Vasile Voevod dă câștig de cauză lui Toader Văscan din Iuriești contra lui Hariton din Cheile Ișnovățului pentru o parte de ocină din Bâzdăgeni. (Regest).

7150 ghenari 30. Carte dila domnul Vasile Voevod cuprinzătoare că s'au pârit de față Toader Văscan din Iuriești cu Hariton din Chei pentru o parte di ocină [din Bâzdăgeni]¹⁾ ce au cumpărat Hariton dila răzăși a lui anumi Grigorcea, fără di știre lui Toader

¹⁾ Din Bâzdăgeni adăugat din alt regest aflat în același dosar la fila 16.

rămâind Toader pi Hariton adecă să întoarcă Toader lui Hariton ceiaci au dat Hariton și să fii lui Toader ocină.

Arhiva Tribunalului Lăpușna, dos. Nr. 4806/1819, fila 19.

Regestul este în legătură cu cele ce poartă data de 1502, Martie 11; 1528, Martie 30, și 1644, Septemvrie 6. (Vezi mai sus Nr. 1, 4 și mai jos Nr. 45).

39.

1643, Februarie 23.

Danul vinde jignicerului Mihăilă Săpoteanul partea sa de moșie din Vărzăreștii de pe Bâc. (Regest).

7151, fevr. 25. Zapis ci dă Danul cu ficiorii săi cuprinzătoriu că parte ci să va alege din moșiia Vărzăreștii di pi Bâc au vândut-o lui Mihăilă Săpoteanul jignicer drept trii zăci taleri.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 62/1819.

Vezi moșiile lui Mihail Săpoteanul jignicerul, printre care, în special, Tuzora pe care astăzi se află comuna urbană Călărași din județul Lăpușna (dec. Nr. 198) în ispisocul de întăritură dela Vasile Lupul cu data de 1642, Aprilie 5 (L. T. Boga, *Documente basarabene*, VII, p. 24).

40.

1643, Martie 31.

Vasile Voevod face danie lui Ionașcu Rusul biv vornic, pârcălabul Orheiului satul Tohatinului de pe Nistru, din ținutul Orheiului, sat care a fost din vechile vremi domnesc. (Original).

[И]лостію бїю мы Нш каснаїе коекода гпдръ земан молдакскон. знаменито чиним с снм листом ншм къснм кто на нем къзрит нан чтсїи иго ссаншнт ож тот истинни нша || вѣрнїи болярин ѿвнашко рсѣла бык дворник иѣркѣлаб орхюескомѣ сѣзжнл прѣжде ннним скѣто почнкшм гспдрн прѣжде нас быкшнх съ правою и вѣрною сѣзжѣ || а днес гспдкми сѣзжѣше. там н мы кнѣаще иго правою и вѣрною сѣзжѣ до нас жалокали естми емѣ особною ншею маетїю и дали н помякали естми емѣ от нас с ншен || земан молдакскон едно село на нмѣ тохатншѣ съ кес хотар н съ кес прхѣод что с касет орхюескомѣ на рѣцѣ ннстрѣкѣ что то село был прав ншѣ гспдрекн от || старо дакннх н дал нам кнше ннсан ѿвнашко дворник шест конн добрнх что тнх конн гспдкми дадохом нх къ

boer al nostru Ionașcu Rusul biv vornic, pârcălabul Orheiului a slujit înaintea altor sfânt răposăți Domni care au fost înaintea noastră cu dreaptă și credincioasă slujbă, iar acum slujește Domniei Noastre. Deci și noi, văzând a lui dreaptă și credincioasă slujbă către noi, l-am miluit pe el cu osebită a noastră milă și i-am dat și l-am miluit dela noi în țara noastră a Moldovei cu un sat cu numele Tohatinul cu tot hotarul și cu tot venitul, care este în ținutul Orheiului pe râul Nistrului, care acest sat a fost drept al nostru domnesc din vechile vremi și ne-au dat nouă mai sus scrisul Ionașcu vornicul șase cai buni, pe care cai Domnia Mea i-am dat în slujba țării. Drept aceia acest mai sus zis sat Tohatinul pe râul Nistrului în ținutul Orheiului să fie mai sus zisului boer al nostru Ionașcu Rusul biv vornic dreaptă ocină și danie și miluire și uric și întăritură cu tot venitul lui și copiilor lui și nepoților și strănepoților și răstrănepoților și la tot neamul lui cine se va alege mai apropiat nestricat lor niciodată în vecii vecilor. Iar hotarul acestui mai sus zis sat Tohatinul pe râul Nistrului în ținutul Orheiului să fie din toate părțile după vechile sale hotare pe unde din veac au trăit. Și la aceasta este credința Domniei Noastre mai sus scrisului Noi Io Vasilie Voevod și a prea iubiților și dela inimă fii ai Domniei Mele Ștefan Voevod și Ioan Voevod și credința boerilor noștri: credința panului Grigore Ureche marele vornic al Țării de Jos și cr. p. Toader Petriceicu marele vornic al Țării de Sus și cr. p. Bălan și Apostol pârcălabii Hotinului și cr. p. Savin Prăjescul pârcălab de Neamț și cr. p. pârcălab de Roman și cr. p. Gavril hatman și pârcălab al Sucevei și cr. p. Apostol postelnicul și cr. p. Iurgachi spătarul și cr. p. Gheorghie paharnicul și cr. p. Iorga visternicul și cr. p. Toma stolnicul și cr. p. Coste comisul și credința tuturor boerilor noștri mari și mici. Iar după viața și Domnia Noastră pe cine îl va alege Dumnezeu din copiii noștri sau din neamul nostru sau iarăș pe oricine îl va alege Dumnezeu a fi Domn în Țara noastră a Moldovei să nu strice dania și miluirea noastră ci să i-o dea, să o întărească și să o înoiască pentrucă îi este și dela noi dreaptă danie și miluire pentru dreapta și credincioasa lui slujbă ce ne-a slujit nouă și țării noastre. Iar pentru mai mare tărie și întăritură a acestor mai sus scrise poruncit-am însu-mi cinstului și credinciosului boer al nostru panul Toderașcu Ianovici marele logofăt a scrie și pecetia noastră a atârna de această adevărată carte a noastră.

În orașul nostru de scaun Iași, la anul dela facerea lumii 7151, iar dela întruparea Domnului Dumnezeu și mântuitorului nostru Iisus Hristos 1643, martie 31.

A scris Șaidir.

Pergamentul foarte frumos, bine conservat în colecțiunea d-lui Anatolie Iaroșevici proprietar din comuna Vadul lui Vodă din județul Lăpușna. (Lung 57,5 cm, lat 37 cm). Pecetie mare de ceară, atârnată.

Ionașcu Rusul pârăcalabul Orheiului, întemeietor al istoricei familii Russo, a mai avut și alte averi în limitele actualului județ Lăpușna (Vezi mai sus Nr. 27, 28, 35 și mai jos 76 și 84).

Este deosebit de importantă informațiunea pe care ne-o dă documentul de față cum că satul Tohatinul « *a fost drept al nostru domnesc din vechile vremi* ». Asupra originelor acestei proprietăți domnești de aci dela Nistru ne aduce informațiuni un document din aceeași epocă și anume dela 1639, Decembrie 12 prin care Ion Vasile Lupul, fiul lui Vasile Lupul dă și întărește lui Ghica stolnicul « *un sat anume Bilacăul, ce-i pe Nistru în ținutul Orheiului, care acel sat a fost drept domnesc ascultător de ocolul Tohatin* ». (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, IX, p. 134).

A existat dar în limitele actualului județ Lăpușna nu numai un ocol domnesc al Lăpușnei (Vezi mai sus Nr. 36), ci și un ocol domnesc al Tohatinului. Să fi existat oare un târg vechiu la Tohatin?

Să fie oare vreo legătură între târgul Onițcanilor, aflat în aceeași regiune și ocolul Tohatinului?

A se vedea în legătură cu această regiune mai jos documentele Nr. 197, 199.

41.

1643, Septembrie 9.

Vasile Voevod întărește nepoșilor lui Vasile Drăguș vel pitar mai multe părți de moșie din Săciteni pe care le-au răscumpărat prin judecată dela Vasile Suruceanul. (Copie).

1-iu. 1817, iuni 8 zile, copii întărită de Dipartamentul al 2-le, iar acum judecătoria politicăscă dipe un ispisoc sârbăsc dela D. Vasile Vvd din 7152, săptm. 9 scris în Eși în cuprindire:

Precum am dat și întărit noi slugilor noastre Toader și fratelui său Crețul și surorii sale Bălina, ficiorii Savvii din Ialoveni și lui Ștefan Cociorvă și fratelui său Vasilie, ficiorii lui Necoară, nepoții Savvii pe a lor dre[a]ptă ocină și răscumpărătură din satul Săcitenii dintr'un bătrân a patra parte, carile parte au fost dre[a]ptă ocină și moșii boeriului nostru Vasiliu Drăguș biv pitar și așijdire și pe alti părți de moșii pe doi bătrâni dintr'acelaș sat din Săciteni, ce au fost de cumpărătură boeriului nostru mai sus scris Drăguș

biv pitar, care aceli mai sus scrisă părți de ocină le-au fost vândut Vasile Drăguși pitar Vasiliu Suruceanul drept 25 unguri.

Drept aceia au stătit slugile noastre Toader și Crețul și soara lui Balina și Ștefan și Vasiliu și s'au părut înaintea Domnii Mele cu Vasile Suruceanul pentru aceli părți de ocină și s'au rămas pe Vasiliu Suruceanul și s'au răscumpărat dela dânsul aceli părți de ocină și i-au dat lui cinci boi de negoți și zăci galbini ungurești, pentru că au fost nepoți și răzăși lui Vasile Drăguși, iar Vasiliu Suruceanul nu s'au rudit cu dânsul nici nepot, nici răzăși.

Pentru aceia și dela noi să li fii slugilor noastre mai sus scriși Toader și fratelui său Crețul și surorii lor Bălina, feciorii Savvii și lui Ștefan Cociorvă și fratelui său Vasiliu, ficiorii lui Necoară, nepoții Savvii, aceli mai sus scrisă părți de ocină. dre[a]ptă ocină și mușii și răscumpărătură și uric și întăritură cu tot venitul nerușuit, nici odinioară în veci vecilor și niminea să nu să amestice piste această carte a Domnii Mele.

Insuși Domnul au poruncit.

Trib. Lăpușna, s. II, dos. Nr. 897/1820, fila 44. O altă copie de pe suret, ceva mai incompletă s'a depus în același dosar și e reprodusă la fila 42.

Intemeindu-se pe acest ispisoc, judecătoria ținutului Orhei hotărăște la 1827, Noemyrie 15 că « *moșiea Săcitenii, toată, să se facă în trei bătrâni și un bătrân să-l ei urmașii lui Vasile și Ștefan Cociorvă, ficiorii Necoării, nepoții lui Ialov și doi bătrâni să ei urmașii Bălinii, a lui Toader și a Crețului, ficiorii lui Sava Ialov, nepoții lui Ialov* ». Completarea numelui strămoșilor din ispisocul de față o face judecătoria pentru că în satul vecin Ialovenii este: « *un bătrân Ialov și au făcut pi Sava Ialov și să de în doao adică Bălina, Toader i Crețul, ficiorii Savvii i Ștefan Cociorvă i Vasile Cociorvă, ficiorii Necoării, nepoți lui Sava Ialov* ». Rezultă dar că Săcitenii, nu Sociitenii cum se spune astăzi satului pendinte de comuna Ialoveni, ar fi o roire a satului Ialoveni care apare așa dar mai vechiu decât Săcitenii. Ialov despre care e vorba mai sus pare a fi trăit către începutul veacului al XVI-lea. El pare a fi însă numai urmașul altui Ialov, întemeietor al satului, pentru că nu este decât « unu » dintre bătrânii răzășiei din Ialoveni.

42.

1644, Iunie 28.

Vasile Voevod întărește lui Ilie Bânzar stăpânirea asupra unui loc de sat anume Hârjauca, căruia i se spune și Poiana Gataci, loc cumpărat dela fii Irinei Șanțoaia. (Regest).

Ispisoc sârbesc împreună cu tălmăcirea lui dila Domn Vasili Voevod prin cari întărești stăpânirea lui Ilie, ficiorul Cozmii Bânzari

și soției sali Vasilicăi pi un loc di sat ci să numești din vechi Hărăjavca ¹⁾, iară acum Poiana Gateăi pi amândoo fețile pân' la capătul Poenii Mândrii ²⁾ și la capătul Poenii Danciului, pi amândou fețili cu loc di heleștei, cu moară Hărăjavnii ci esti în ținutul Orhei cu fânați și cu tot venitul ci l-au cumpărat dila Grigorce și surorile lui Nastasiea, Ileana și Găța, fiei Irinei Șanțoei din Vovinești drept 45 galbini bani buni ce și ea l-au avut dila Manea Hărăjavna cu uric dila Ștefan Vodă cel bătrân.

Colecția mănăstirei Hârbovățului, jud. Orhei și anume extras dintr'o condică intitulată: « *Cnigă cuprinzătoare pentru moșiile mănăstirii Gherbovățului în care sânt cuprinsă [trii] opredelenii anume: dela Comisia hotărîturilor una, dela Mejăvoia [Con]tora una și altă întăritoare dela judecătoria polițicească* », fila 34.

43.

1644, August 22.

Vasile Banul marele medelnicer vinde lui Profir marele vameș întreg satul Ușereștii, de pe Prut, din ținutul Lăpușnei, pe care-l avea baștină și cumpărătură dela neamurile sale. (Original).

Adecă eu Vasilie Banul marele medelnicear scriu și mărturisescu cu cestu zapis al mieu însumi pre men, de nime nevoit nici asuprit am vândut a mea dreaptă ocină și cumpărătură tot satul Ușerești ce-i pre Prut în ținutul Lăpușnei cu vad de moară în Prut și cu bălți de peaște și cu fânaț și cu tot venitul, acesta l-am vândut dumisale lui Profir vameșul cel mare dreptu treisute și cinzeci de taleri bani de argintu ce acestu sat Ușerești ne-au fost noao de moșie depreun cu alte sementii ale noastre și m'am tocmît cu toat sementiile meale carii au avut ocină într'acel sat și am cumpărat toate părțile rudelor meale a treia parte din tot satul am cumpărat dela Drăguna și dela sora ei Candachiea, featele Nastasiei, nepoatele lui Toader Ungurul și altă a treia parte o am răscumpărat dela Cernica, ginerele lui Giosan și dela Gavril, nepotul lui Giosan, ce această a treia parte de satu au fost

¹⁾ E vorba de satul Hârjauca, lângă care se ridică mănăstirea cu același nume. Altădată în ținutul Orheiului este astăzi înglobat în județul Lăpușna, comună în plasa Călărași.

²⁾ Satul Mândra, intrând astăzi în componerea comunei Hârjauca. Cf. Zamfir Arbore, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, p. 146.

cumpără[tura] lor dela Drăgan Urescul și alte părți iarăș am cumpărat dela nepoții miei dela Andrei și dela Stanca și Grozava și Batin și Acsana, ficior Anușcăi și dela Dumitrașco și dela Vasilie, ficiorii Drăguței și dela Gligorie și Guțul, ficior Trofanei și dela vara mea Annița fata și dela toți oameni lor și s'au sculat dumnealui Profir vameșul și mi i-au plătit deplin acei bani ce mai sus scriu 350 de taleri bani buni întru mâna mea dinnaintea a tuturor boiarilor mari și mici. Dirept acea ca să-i fie dumisale dreptă ocin și cumpărătură și direase ce am avut pre acel sat de cumpăratur și de pâră încă le-am dat întru mânule dumisal și mai pre mare credință am pus peceatea și am iscălit și eu Dumitrașco uricariul am scris să s știe.

u Ias vl. 7152, av. 22.

Vasile Banul vel med.

Frangule vameș martor¹⁾

Direcția Cadastrului Chișinău, Arhiva mănăstirilor străine, dos. Nr. 36, fila 1.

44.

1644, Septembrie 5.

Cartea veliților boeri prin care întărește « prietenului lor » Profir vameșul satul Ușereștii de pe Prut din ținutul Lăpușnei, cumpărat dela Vasile Banul marele medelnicer. (Original).

Се оубо мы Тодерашко великѣи логѣтс и григорѣ спѣкѣ великѣи дворникѣ долинѣи земан и гакрина Хетман и Феона || великѣи дворник кышинѣи земан и юрдакѣи вел сиктар и георгѣи великѣи чапник норга вел кыстѣарник и ба||нѣа вел меделничар и ларали вел кашчар и Еремѣа вел шетрар и цѣфан вел арман и рѣковичи чехан втори логѣтс и георгѣи цѣфан третѣи логѣт и каснаѣи рошка и тодерашко и моцок и константин чогалкѣ дворник глотнѣи и инѣх болѣри от двор гендѣи еи маѣт.²⁾ scriem și mărturisim cu ceastă scrisoare

¹⁾ Iscălitură greciască

²⁾ În traducere românească: « Iată adică noi Toderașco marele logofăt și Grigore Ureche marele vornic al Țării de sus și Gavril hatmanul și Feona marele vornic al Țării de jos și Iordache marele spătar și Gheorghe marele paharnic și Iorga marele vistiernic și Banul marele medelnicer și Iarali marele clucer și Eremia marele șetrar, și Ștefan marele armaș și Racoviță Cehan al doilea logofăt și Gheorghe Ștefan al trilea logofăt și Vasile Roșca și Toderașco și Moțoc și Constantin Ciogolea vornici de gloată și alți boieri dela Curtea domnească a milostivirei sale.

a noastră cum au venit înaintea noastră fratele nostru Vasilie Banul marele medelnicear de a lui bună voe de nime nevoit nice asuprit și au vândut a lui direaptă ocină și cumpăratur tot satul Ușerești pre Prut în ținutul Lăpușnei cu vadu de moară în Prut și cu bălți de peaște și cu tot venitul acela au vândut priiatinului nostru lui Profir vameșul cel mare dreptu trei sute și cinzeci de taleri de argintu, ce acel sat Ușereștii iaste lui direaptă ocină depreun[ă] cu alte seminții a dumisale și s'au tocmnit cu dânșii și au cumpărat a treia parte din tot satul dela Drăguna și dela Candachiea, featele Nastasiei, nepoatele lui Toader Ungurul și a treia parte au răscumpărat dela Cernica ginerile lui Giosan și dela Gavril nepot lui Giosan, partea lui Drăgan Urescul și alte părți au cumpărat dela [ne]poții lui dela Andreica și dela Stanca și Grozava și Batin și Acsana, ficiori Anușcăi și dela Dumitrașco și Vasilie ficiori Drăguței și dela Gligorie și Guțul, ficiori Trofanei și dela vară-sa Annița fata

¹⁾ și dela alți oameni a lor. Deci noi văzându de a lor bună voe tocmală și plată deplin făcut-am dumisal lui Profir vameșul această scrisoare dela noi ca să-i fie lui de credință și mai pre mare credință ne-am pus peceteile și am iscălit și eu Dumitrașco Vlățea am scris să s[ă] știe.

Ș IAC AT 3PHI cen e

Toderașco vel logofăt Ureache vel vornic Theona vel vornic iscal.
Gavril hat[man] Iordache vel spatar
Iorga vel vistearnic Dumitrașco [larali] vel clucer
Gheorghii Ștefan logft iscal. Eremia vel șetrar isal.
Costantin Ciogole vornic az Moțoc vornic az Vasilie Roșca vornic
az Toader vornic iscal

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 36, fila 9.

45.

1644, Septembrie 6.

Vasile Voevod dă rămas pe Hariton din Cheile Ișnovățului care a părît fără dreptate pe Toader Văscan din Hurdești pentru o parte de ocină din sat din Bâzdăgeni. (Copie).

¹⁾ Loc liber în original.

Copii dipi un zapis di moșiea Băzdăgenii în cari scrii.

Noi Vasile Voevoda boji milostiv (*sic*) Țării Moldavii.

Adică s'au pârit di fața innainte Domnii Mele Har[i]ton din Chei ¹⁾ și cu Toader Văscan din Hurdești pentru o parti di ocină din sat din Băzdăgeni ci sint în ținutul Lăpușnii și cari parte di ocină o ari Harton [cumpărată și dresă] ¹⁾ n'au avut, nici au arătat innaintea Domnii Mele, ci s'au fost legând fără ispravă di acê parte di ocină. Pentru aceia Domniia Me am socotit și am aflat cu adivărat cum n'ari Harton nici o triabă la acê parti di ocină ci s'au fost acolisit fără ispravă și au rămas Harton din toată lege fără ca să nu mai aibă a mai pâri pre Toader Văscan di această pâra nici odinioară în veci.

Aici vro doo cuvinti n'am putut dizlega în sfârșit.

(Pecete gospod).

7153, săpt. 6

Mazilu Simeon Petcu răzăș di Băzdăgeni am scos această copii și trag parte me din bătrânu Crâste.

Colecția d-lui Ion Sănduță din Ialoveni. Un regist în dosarul Nr. 4806/1819 din Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna, fila 19. El are însă data de 7 Septembrie.

În copie după cuvântul Hariton urmează « *că ști a lui și di veci* » care n'au niciun înțeles. Le-am înlocuit cu « *cumpărată și dresă* » din registul aflat în dosarul Tribunalului Lăpușna.

46.

1645, Ianuarie 15.

Zamfira, fata vornicului Vartic vinde lui Mihailă Săpoteanu partea ei din moșia Vărzărești de pe Bâc. (Regest).

7153, ghenarii 15. Copii di pi zapisul ci dă Zamfira, fata lui Vartic vornicu, nepoată lui Mihailă Corpaciu cu alții a iai prin cari vându o a patra parte din moșia Vărzăreștii de pe Bâc lui Mihailă Săpoteanu, iar Iurcenilor le-au lăsat o a patra parti din Vărzăreștii dela Nârnova.

Tribunalul Lăpușna, arhiva veche, dos. Nr. 62/1819.

¹⁾ Cheile Ișnovățului. Vezi mai sus Nr. 1, 4 și 38.

47.

1645, Aprilie 25.

Vasile Voevod întărește lui Profir vameșul cel mare o parte din satul Bârlădenii de pe Prut, dela ținutul Lăpușnei pe care a cum-părat-o dela strănepoții popii lui Ivașco și lui Ion. (Original).

† Нw каснаѣ коєкода к[о]жїю м[н]лостїю г[о]сп[о]даръ земли молдавскон.

вж прїидоше прѣд нами и прѣд кѣснми нашими молдавскими волѣри великихъ || и малыхъ цѣфан и съ братїахъ емс тѣнасе и сестра нхъ марїа и съ шѣрин имъ леонтїе с[н]н[о]ки глнгорїе и съ брата-ничеке нхъ дрѣган и сестра егъ сннн и кїюл докош и тиж дѣмитра и съ братъ ен кндрїци сннн манка и тиж || мардарїе и съ братїахъ емс сннн истратїе кѣсн кншци и прѣконшци пош икашко и нон по нхъ доброн коли некнм непоншдени а ннприселокани и продаан скоа пракаа отнна и дднна отъ шнк что нмаа дѣдове нхъ пош икашко и Іон отъ богдана коєкода отъ полокина село крѣкѣдѣни отъ шестаа част. третаа частъ что на прѣтъ с к[о]лостъ лѣншнню отъ катрѣ село и отъ полѣ и отъ царнш и отъ кес прїходъ та они продаан сдѣга гспѣдкми профир мнтникъ кѣ радї осмдесѣт и петъ лѣсков и че-тири лѣсотъ за фїналдрѣш что онъ даа цѣфанки пагѣа юзбанѣ за нѣкнхъ домоке что съ тѣорна юзбан цѣфан на тоа частъ за отншъ почто онъ бнл кѣнл прѣкїн отъ дѣмитра дочка манка кѣзна-нїа ннннхъ паемннцн еа кншннсаннмъ а потомъ кѣсталсѣ тнхъ кншннсаннмъ паемннцн дѣмитра и кратна тнхъ ннзн кѣ снѣ цѣфа-ноки юзбанѣ и кѣсталсѣ сдѣга гспѣдкми профир кѣ мнтникъ и платна нспѣкннн тнхъ ннзн кншннсанн лѣсков бнтнхъ и четнри лѣсотъ за фїналдрѣш кѣ рѣкн тнмъ кнш прѣдѣжннцн кѣсн кншци и прѣконшци пош икашко и Іон отъ прѣдъ нами и прѣдъ нашими волѣри и но мн іако шкндрѣхомъ нхъ доброволоное токмежъ нспѣкннн заплатѣ амн и отъ насъ ецѣжъ дадохомъ || и потѣрѣднхомъ сдѣсѣкъ гспѣдкми профир мнтникъ на тоа кнш прѣдрѣченна отъ полокинѣна село крѣкѣдѣни отъ шестаа частъ третаа частъ отъ катрѣ село и отъ полѣ || и отъ царнн и съ сѣнннжатнмн и съ кес прїходъ како да бжъ емс пракаа отншъ || и кншннлентїе и шнк и потѣрѣженїе съ кѣсѣмъ доходомъ ннпоколѣкнмн ннколанж на кѣкн и нн да с не шмншае прѣдъ снмъ нстннншъ лнстѣ нашемс.

самъ гспѣднѣ кѣкѣа

с насъ атъ зрнѣ мѣца анъ кѣ

(L. P.)

тодранко кѣа лѣгфѣ.

дѣмитранко

Traducere.

Io Vasilie Voevod cu mila lui Dumnezeu, Domn Țării Moldovei.

Adică au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldovenești mari și mici Ștefan și cu frații lui Tănase și cu sora lor Maria și cumnatul lor Leonte, copiii lui Grigore și cu nepoții lor de frate Drăgan și cu sora lui, copiii lui Neniul Doboș și de asemenea Dumitra și cu fratele ei Vidruță, copiii Maicăi și deasemenea Mardarie și cu frații lui feciorii lui Istratie, toți nepoți și strănepoți popii Ivașco și Ion, de a lor bună voe de nimeni siliți și neasupriți și au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din uricul ce au avut moșii lor popa Ivașco și Ion dela Bogdan Voevod din jumătate de sat Bărlădeanii din a șasea parte a treia parte, care este pe Prut în ținutul Lăpușnii, din vatra satului și din câmp și din țină și din tot venitul, aceasta au vândut-o ei slugi Domnii Mele Profir vameșul cel mare pentru optzeci și cinci de lei și patru coți de finlandrăș pe care el le-a dat lui Ștefan Pagul izbașa pentru niște case pe care le-a făcut izbașa Ștefan pe această parte de ocină, pentrucă el a cumpărat mai întâi dela Dumitra, fata Maicăi, fără știrea celorlalți nepoți ai ei mai sus scriși și după aceia s'au sculat acești mai sus scriși nepoți ai Dumitrei și au întors îndărăt acești bani lui Ștefan izbașa. Și s'au sculat sluga Domnii Mele Profir marele vameș și a plătit deplin acești bani mai sus scriși 85 de lei bătuți și patru coți de finlandrăș în mâinile vânzătorilor de mai sus, toți nepoți și strănepoți popii Ivașco și Ion dinaintea noastră și dinaintea boerilor noștri. Și noi dacă am văzut a lor de bună voe tocmeală și deplină plată am dat și dela noi și am întărit slugii Domniei Mele Profir vameșul această mai sus pomenită din jumătate de sat din Bărlădeani din a șasea parte a treia parte din vatra satului și din câmp și din țină și din fâneată și din tot venitul ca să-i fie lui dreaptă ocină și cumpărătură și uric și întăritură cu tot venitul neturburat de nimeni în veci și nimeni altul să nu se amestece peste această adevărată carte a noastră.

Însăși Domnul a poruncit. In Iași anul 7153 luna april 25.

(L.P.)

Toderașcu marele logofăt.

Dumitrașco.

Originalul și un suret în Arhiva Direcției Cadastrului din Basarabia, dos. Nr. 36, filele 13 și 14. Am tradus **Братаничеве** prin nepoți de frate. Veliții boieri, la 1669, Iunie 26 îi numesc veri. (Vezi mai jos Nr. 89). Ștefan Pagul izbașa este poate unul și același cu Ștefan izbașa fratele lui Mihalcea Hâncul. (Vezi mai jos regestul cu data de 1657). Pagul pare a fi o poreclă, nu un nume de familie. Iată ce spune o hotarnică din 1755 a moșiei Toporul aflată tot la Direcția Cadastrului, dos. Nr. 127, fila 35 verso: «*acel Pagul au fost hotnog cu călărași de paza marginii și fiind cu musteață albă și cu alta neagră îi zice pagul*». Punctul de pază s'ar fi aflat la Podul lui Topor, pe Prut în dreptul satului Toporul de astăzi. V. un Ștefan Pagul vătav la 1673 Februarie (Gh. Gh bănescu, *Surete și izvoade*, V, Iași 1908, p. 28).

48.

1647, Martie 20.

Răzmeriță vinde lui Ștefan armașul cel mare părți de moșie în Drăgușeni. (Regest).

1-iu. 7155, martii 20. Zapes a lui Răzmărița, ficior lui Ionașcu Robul din sat din Drăgușăni, cu care vinde parte tătâni-său și parte mătușii sale Tudosea, ei au fost sor cu tată-său Ionașcu Robul dintru un bătrîn doai părți care bătrîn să împărță în trei părți, iar a treia parte au rămas nevândută, pe care părți le-au vândut lui Ștefan armașul cel mare drept 20 taleri bani buni innainte a mulți oameni buni în târgul Lăpușna, care zapes să vede și întărit cu pecete Lăpușnii.

Extras din Arhiva Statului, Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 906, p. 220.

49.

1647, August 12.

Vasile Voevod întărește lui Ștefan vel armaș între altele și jumătate din satul Trifeni din ținutul Lăpușnei. (Regest).

Copii de pe ispisocul domnului Vasile Voevod din let 7155, avgust 12 prin care pe lângă altile întărești în stăpânirea lui Ștefanu vel armașu, tatăl spătăresii Acsânii, mumii lui Andreiu Darii și giumătate de sat din Trifeni.

Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna, dos. Nr. 4686/1824, fila 1.

Dosarul n'a intrat încă în Arhiva Statului spre a fi inventariat. Regestul este extras dintr'o jalbă a «*sfetnicului curții*» Ioan Pruncu cu data de 15

Ianuarie 1824 și în care cere să i se hotărânicească moșiile ce are în ținutul Lăpușna și anume satul întreg Mlădineștii și jumătate de sat din Trifeni. El arată că moșiile le are clironomie de pe strămoșul său Andrei Darie și arată în jalbă documentele ce are pe Trifeni, întru cât pentru Mlădinești nu este nicio pricină. În afară de ispisocul de mai sus Ioan Pruncu mai arată: « *Copii de pe împărțala pominiti spătăresăi Acsănei, prin care înparte den moșiile Dăriești, le înparte fiilor săi, aflându-să încă în viață, bez alte moșii ce le-au clironomisit fii ei după ce au murit și prin cari dă fiului său Andriiu Darii pe lângă altile sat întreg Mlădineștii și pol sat Trifenii pe valea Lăpușnii* » și o carte de întăritură lui Andrei Darie pe aceste moșii. Cât privește felul cum au trecut moșiile la el dela Dăriești, Pruncu se referă la învoiala ce a încheiat cu vărul său spătarul Iordache Darie, care se află în alt dosar de judecată pentru moșia Cobăleni și pe care l-am găsit în Arhiva Statului. Pruncu spune și că e determinat să ceară hotărnicia pentru că locuitorii din sat din Trifeni s'au apucat să vândă părți din moșie, fără să facă publicații și fără să se știe dacă au dreptul să vândă. Trifenii sunt actualul Pașcani. (Vezi mai jos Nr. 79).

50.

1649, August 12.

Vasile Voevod întărește feciorilor lui Petre sin Suruceanul o danie dela unchiul lor Simion Puiul în satul Bosănceni. (Regest).

Ispisoc din 7157, august 12 dela Vasile Voevod întărind dania ci au înfătoșat Grigori și Dănilă ficii Petrii sin Suruceanu dela un unchiu a lor Simion Puiul, ficior lui Văscan ci le-au dăruit giământati dintr'un bătrân din satul Bosă[n]cenii pi apa Bosancea ci esti în ținutul Lăpușnii.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 5802/1821, fila 145 verso. Cf. suretul publicat deja (L. T. Boga, *Documente basarabene*, VII, p. 34).

51.

1654, Martie 24.

Gheorghe Ștefan Voevod întărește lui Dumitrașco Brad, feciorul Gligorcii Brad din Ciuciuleni părțile de moșie ce i-a dăruit mătușa sa Nastasia, nepoata Horotceanului din satele Horotca, Drăgușeni și Stolniceni din ținutul Lăpușnei. (Suret).

Suret de pe un uric a lui Gheorghie Stefan Vvod din veleat 7162, mart 24.

Noi Gheorghie Stefan Vvoda cu mila lui Dmnezeu Domn Țării Moldaviei. Adeacă au venit innaintea noastră și innaintea a lor

noștri moldovinești boeri mari și mici Dumitrașco Brad, feciorul Gligoreii Brad din sat din Ciuciuleani și au adus un zăpis de mărturie dela mulți oameni buni anumi Dămiiian Grecul din sat din Ciuciuleani și nepoți de acolo și Grigorie ginerile lui Grozav de acolo și Ionașco feciorul Neanelui de acolo și Dumitrașco feciorul lui Tighinean de acolo și Necula feciorul lui Carpu de acolo și alți oameni buni scriind într'acel zăpis cum au venit înaintea lor Nastasiea, fata Horotceanului, ¹⁾ nepoata de a ei bună voe de nime nevoită nici asuprită și au dat și au dăruit toate părțile ei de moșie ce să vor alege din sat [Horotca] ¹⁾ ce iaste la ținutul Lăpușnii și din sat din Drăgușeni și din sat din Stolniceani cu vad de moară pre apa Botnii ¹⁾ și cu tot venitul ¹⁾ și au dăruit nepotu-său lui Dumitrașco, Brad pentru sufletul ei. Deci văzind acel zăpis de danie dela acei oameni buni și Domniea Mea m'am milostivit și am dat și am întărit ca să-i fie lui dreaptă ocină și moșie și tuturor feciorilor săi și altul nime din nepoții ei sau din ruda ei să n'aibă

¹⁾ de moșie în veci preste cartea Domnii Meale.

Sam gospodn veleal

Radul vel logofăt.

S'au scris asămenea de pe uricul cel vechiu pe cât s'au putut înțālege, fiind foarte veachiu și sfărmat la anii dela Hs. 1799, avgust 6 de mine

Matei (?) Mogâlde.

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 134, fila 3.

52.

1654, Mai 9.

Chirilă Colivă vinde lui Gheorghe Roșca vistiernicul satul Manulești de pe apa Cogălnicului din jos de Iuriești, până la locul domnesc, cumpărat de tatăl său Mihail Colivă dela Gheorghe, fiul lui Nicoară. (Original).

Adecă eu Chirila, feciorul lui Mihăil Colivă din Olești scriu și mărturisăscu cu cest zăpis al meu de nime nevoit, nici asuprit

^{1, 1, 1, 1, 1}). Loc liber în original.

ce de a mea bună voe, având tată-mieu Mihăilă Colivă cumpăratură un sat Manuleştii pre apa Cogâlnicului cară sat l-au cumpărat tată mieu Mihăil Colivă dela Ghiorghie fecioru lui Nicoară şi fiind eu datoriu dumisaal lui Ghiorghie Roşca vistiarnic cu două sute de galbini bani buni şi neavând eu prilej să mă plătescu de acea datorie m'am rugat dumisaal pentru lipsa mea şi au priimit dumnăalui acesta sat pentru cât datorie au avut la mine şi m'am ştiut şi eu mântuit şi direasă de cumpăratur ce-au cumpărat tată-mieu încă le-am dat la mâna dumisaali ca să-i fie dumisaal moşie în veaci cu tot locul şi cu tot vinitu şi cu vad de moară într'apa Cogâlnicului, iară hotaru acestui sat să începi din gios de Iurueşti şi mergi spre câmpu pân în locul domnescu şi aceasta zăpis l-am făcut denaintea dumilorsaali Răcoviţ Cehan logofăt i Ionaşcu Rusul vel dvornic şi pentru credinţa şi eu am iscălit şi dumnăalor boiarii ca să s[ă] ştie.

U Ias 7162, mai 9

az Chirilă Colivă iscal

Racoviţ Cehan vel logofăt Ionaşcu Rusul vel vornic iscal
Adronachi vel uşiar prelijitu-m'am şi eu la această tocmală.

Documentul în colecţia mea.

Locul domnesc despre care se face vorbire este acela al Târgului Lăpuşnei.

53.

1655, Februarie 20.

Gheorghe Ştefan Voevod întăreşte lui Mihalaşcu Pancu şi fraţilor săi Todiraşcu, Mereuţă şi cumnatului său Grigore părţile de moşie ce au cumpărat în satul Negreşti de pe valea Işnovăţului în ținutul Lăpuşnei dela Buculei şi neamurile lui. (Copie rusească).

Io Gheorghe Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn Țărei Moldovei.

[Adică] au venit de față dinaintea noastră şi a boerilor noştri mari şi mici Mihailaşcu Pancu cu fraţii săi Todiraşcu şi Mereuţă şi cu cumnatul lor Grigore şi ne-au arătat nouă un zăpis de mărturie dela mulţi oameni buni şi împrejuraşi anume dela preotul Tănase din Volnieşti şi Nicula din Negreşti, Silvestru tot de acolo, Andrei tot de acolo, Macarie tot de acolo, Constantin Suştman tot de acolo, Ioana Şuştman, Hărbota Grigore din Mileşti şi dela

alți mulți oameni buni și bătrâni în care scriu și mărturisesc că venind la ei Buculei cu fratele său Ionașcu și sora lor Elena, copiii lui Sofronie nepotul lui Martin au mărturisit cum că ei de nimeni siliți de a lor bună voe au vândut ocina lor părintească cât li se va alege din conac, sat, jumătate de țarină ¹⁾ și din tot venitul satului Negrești dela ținutul Lăpușnei mai sus pomenitului Mihailașcu Pancu și fraților săi Todirașcu, Mereuță și cumnatului lor Grigore pentru șase vaci cu viței și douăzeci de taleri.

Drept aceia și Noi, văzând zapisul mai sus pomenit de mărturie dela oamenii de acolo am dat crezare și încă dăm și dela noi și întărim mai sus pomeniților cumpărători partea de moșie din satul Negrești ce este pe apa Ișnovățului cu tot venitul ca să stăpânească nerușuit din neam în neam. Și nimeni să nu se amestece.

Insuși Domnul au poruncit.

In Iași 20 Fevruarie, anul 7163.

(Pecetia domnească).

Ionașcu Rusul vel logofăt

Poiană

După o copie rusească aflată, împreună cu alte acte, într'un dosar a procesului dintre proprietarii Ion Suruceanu și Enacache Păun pentru moșia Negrești. Copia poartă titlul: „Переводъ съ сербской грамоты“ și traducerea se datorește translatorului oficial Han Iavițchi. Dosarul în Arhiva Statului din Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 4522, fila 97.

V. p. Volnăești și Negrești ispisocul dela Vasile Voevod cu data de 1636, Aprilie 4 (L. T. Boga, *op. cit.*, VIII, p. 3 și 6).

54.

Fără velet [cca 1655] ²⁾, Iulie 14.

*Carte de judecată dela Ionașcu Rusul vel logofăt prin care împu-
ternicește pe feciorii Horăi să stăpânească partea lui Gherman din
sat din Pojoreni, dând rămași pe Mager, Pătrașcu și Cărpoaia.
(Regest).*

Carte de judecată a lui Ionașcu Rusul vel logofăt cuprinză-
toare precum s'au pârît de față feciorii Horăi anume Sandul i
Gheorghii și Andrei cu Mager și Pătrașcul și cu Grigore pentru

¹⁾ In copia rusească: „Изъ усадьбы, села, полъ Царины“.

²⁾ Ionașcu Rusul a fost mare logofăt în anii 1654—1657.

o parte de ocină din sat din Pojorăni, parte lui Gherman Magir și Pătrașco și Cărpoai au zis că nu are nicio treabă ficiorii Horăi cu parte lui Gherman că Gherman li-au fost moș lor, iar ficiorii Horăi au spart zapisul dela Gherman acel de danie cu cuvânt că ș'ar fi dat parte sa Gherman din sat Pojorăni tătâni-său Horăi pentru sufletul lui și să aibă Hora a-l comânda pre Gherman, arătând ficiorii Horăi și dresă domnești pe parte lui Gherman și că văzând zapis de danie dela Gherman cum și dresăle domnești, au giudecat ca să aibă a ține ficiorii Horii parte lui Gherman din satul Pojorăni câtă să va alege cu tot venitul, iar Mager i Pătrașco și Cărpoia și cu alți frați ai lor să nu aibă treabă la partea lui Gherman.

Arhiva Statului, Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 3580, fila 57 verso.

Moșia Pojorenilor este foarte interesantă din punct de vedere istoric. Moșie răzășească se împărțea pe patru bătrâni și anume: Bălea, Mager, Pătrașco și Cărpoia. Bătrânul Bălea a fost *bătrânul de baștină al lui Cantemir Vodă*, cum o spun documentele (Vezi mai jos Nr. 137 cum și răzeșii în procesul lor ce au la Înaltul Sfat al Basarabiei (Arhiva Statului Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 3580 fila 7). Bătrânul Bălea a intrat prin moștenire în stăpânirea vornicului Constantin Palade. Ceilalți trei bătrâni s'au împărțit între răzeși în două căci Mager a fost sterp. Din cele două jumătăți una a rămas răzășească, iar cealaltă a trecut în stăpânirea unui oarecare Hortolomei Mânălungă, dela acesta prin danie la popa Sile și dela acesta tot prin danie episcopiei Hușii, care prin schimb a dat-o tot vornicului Palade. În 1813 « Pălădoia » o vinde pitarului Casian Suruceanu, care se judecă cu răzeșii. Procesul se poate urmări în dosarul sus citat în care se găsesc și alte regeste decât cele transcrise și publicate în volumul de față.

55.

1655, August 5.

Gheorghe Ștefan Voevod dăruiește lui Luca pârcălabul Lăpușnei siliștea Pulberenii de pe Cogâlnic și Valea Nemesnicului, moșii domnești din ținutul Lăpușnei. (Original).

† Нѣ ГИѢРГЫ СТЕФАН КОЕКОДА БЖІЮ МЛСТІЮ ГСПДЮ ЗЕМАН МОЛДАВСКІИ. ѡЖ ТѢТ НСТИНІ СЛБГА || НШК ВАРНА ЛБКА ПАРКАЛАБ ЛАПШИНЮ СЛЖИЛ ГСПДМН СЪ ПРАКОЮ И СЪ ВАРНОЮ СЛБЖЕБ ТЛМ || И ГСПДКМН ВИДЖІЕМ ЯГѢ ПРАКА И СЪ ВАРНОЮ СЛБЖЕБ ЖАЛОКААНСТМЫ ЕМОУ ѡСОБНОЮ НАШКЮ || МЛСТІЮ И ДАЛН И ПѢМНОКААНСТМЫ ЕМОУ СЪ ЕДНА СИЛНЦА НА НАМѢ ПБЛБЕРЖНИИ || ЧТО Ѣ КЛѢСТ ЛАПШИНЮ НА КОГЖАНИКѢ И СЪ ЕДНА ДѢЛНИНА ЧТО СѢ ИМЕНЕШЕ НАМНШЫКѢА ЧТО || ТОЕ СЕЛѢ

бѣлѣрѣанин и тоа дѣлѣнна на мѣсникѣа бѣли праки гспдрки из дав-
нихъ дни || а къ дни поконнаго петра квекодѣ гспдрѣ егѣ бѣла пѣ-
млокаа съ того сѣлѣ и съ тоа долина || на боларина своемѣ дръгѣши
дворника и дръжали они от тоа вѣмѣа даж къ дни ва||снаѣки
квекодѣ а тогда вѣсталеа снѣе дръгѣшоки и прѣдали тѣе сѣлѣ
пѣбѣрѣанин и тоа долина на мѣсникѣа карабѣцѣоки паркалаа а каснаѣе
квекодѣ некѣ||схотѣхъ и рекоч ѣакѣ неподѣбатѣсѣа никомѣ кѣпѣти
отина тоа что гпдрска бѣла || нѣнѣ пакѣ пѣдѣбатѣсѣа гпдрѣм
кѣпѣти и вратѣа каснаѣе квекодѣ пѣзи карабѣцѣоки || паркалаа и пакѣ
зѣстала того сѣлѣ и тоа долина гспдрскѣа того ради какѣ да бѣ-
дет || тоѣ сѣлѣ пѣбѣрѣанин и тоа дѣлѣнна на мѣсникѣа прака дааниѣа
и мѣстѣанѣе салгал || нѣним лѣком пѣркѣлаа ѣ дѣтим егѣ и оу-
ночатоа и прѣмѣнѣчатоа и прѣщѣратоа и къ сѣм || рѣдом ѣмѣ
кто сѣа избѣрет а пѣ нѣним жикот и гспдрѣканѣе егѣж избѣрет гѣ
бѣкъ битѣ гспдрѣа земан нѣшъ мѣлаа[кѣсѣи] наи от рѣдѣ нѣни наи
погрѣсѣхъ нѣшъ наи от нѣно пѣлѣменик дааѣе || почитѣт и поновит сѣю
книгѣ гспдрѣамѣа за мѣлоканѣе тѣого гѣ бѣ дапочтѣт и съ храниѣт къ
гспдрѣкѣмѣ || и къ бѣдѣщѣи ваѣцѣа дѣшѣгѣа аѣелѣнж непочтѣт и непѣ-
новит нѣж ѣкѣрѣнит сѣю книгѣ нѣшъ за мѣло||канѣе нѣкѣпоперѣт прѣзѣ-
рит и нехаѣет тѣж да ѣст проклаѣт и анаѣема от оѣа и сна и стѣго ||
дѣа трѣѣѣе едѣнѣсѣѣиѣа и от тѣнѣи стѣх отѣи нѣже къ никѣи и
чаѣт да пѣлаѣчит ѣдѣнѣс || и арѣвѣс и съ нимѣа къ едѣно да кѣсѣ-
лисѣа мѣѣстѣа амин. писѣ оу ѣасѣхъ ат ѣзѣгѣ мѣѣа аѣгѣстѣе ѣ дѣ.

саам гспдрѣа кѣлаа.

Нѣнѣ гпдрѣи ѣѣѣфан квекодѣ.

кѣнтѣжн

Traducere.

Io Gheorghe Stefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldovei.

Adică această adevărată slugă a noastră credincioasă Luca pârcălab de Lăpușna au slujit Domniei Mele cu dreaptă și cu credincioasă slujbă. De aceia și Domnia Mea văzând a lui dreaptă și credincioasă slujbă l-am miluit pe el cu a noastră osebită milă și i-am dat și l-am miluit pe el cu o siliște anume Pulberenii, care-i în ținutul Lăpușnei pe Cogâlnic și cu o vale care să numește Namisnicul, care acest sat Pulberenii și această vale Namisnicul au fost drepte domnești din zilele de demult, iar în zilele răposatului Petru Voevod, Domnia Sa au fost miluit cu acest sat și cu

această vale pe boerul său Drăguș vornicul și au ținut ei din vremea aceia până în zilele lui Vasile Voevod, iar atunci s'au sculat copiii lui Drăguș și au vândut acel sat Pulberenii și acea Vale Namisnicul Cărbățului pârcaľab, iar Vasile Voevod n'au vrut și au zis că nu se cade nimănui să cumpere moșia aceia care a fost domnească, ci iarăș să cade să o cumpere Domnia și a întors Vasile Voevod banii lui Cărbăț pârcaľabul și iarăș a rămas acel sat și acea vale domnești.

Drept aceia precum ca să fie acel sat Pulberenii și acea vale Namisnicul dreaptă danie și miluire slugei noastre Luca pârcaľabului, feciorilor lui și nepoților lui și strănepoților și răstrănepoților și la tot neamul lui cine se va alege. Iar după viața și Domnia noastră pe cine îl va alege Domnul Dumnezeu să fie Domn Țării noastre Moldovei sau din neamul nostru sau din păcatele noastre din alt neam, dacă va socoti și va înoui cartea Domniei Mele de miluire pe acela Domnul Dumnezeu să-l cinstască și să-l păzească în Domnia sa și în vieța ce va să fie, sufletul său, iar dacă nu va cinsti și nu va înoui, nici va întări această carte a noastră de miluire, ci o va călea și o va strica, acela să fie blestemat și anatema de Tatăl, de Fiul și de Sfântul Duh, treimea cea de o ființă și de cei 318 sfinți părinți dela Nicheia și să aibă partea lui Iuda și a lui Arie și cu ei în acelaș loc să locuiască. Amin.

Scriș în Iași anul 7163, luna August 5 zile.

Insuși Domnul au poruncit.

Io Gheorghe Stefan Voevod

(L.P.)

Contăș

Documentul se află în posesiunea mea. Scriș pe hârtie, Pecetea aplicată, mare, rotundă, a căzut. La Academia română se află șase surete ale aceluiaș document. Pachetul LVIII, doc. 41.

Am transcriș în originalul slaven cu *и* și nu cu *і* o literă care are aproape înfățișarea unei virgule și care se întâlnește și în cuvântul *и*ма.

56.

1657.

Mihalcea Hâncul armașul și cu fratele său Ștefan izbașa cumpără partea de moșie a Condrei din Condrești. (Regest).

Nechita ficiorul lui Vasili Blacăș (?), nepot lui Marcu cel roș, strănepot Condrii lui Volocu din Condrești au vândut toată partea

Condrii din Condrești Mihalcii armaș și frățini-său lui Ștefan Izbaș cu zapis din anii 7165 drept un cal bun prețăluit în 40 lei.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 5807-I/1816, fila 122. Vezi un Ștefan Izbașa în 1687 (G. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, VII, p. 141 precum și nota de sub doc. Nr. 47).

57.

1657, Ianuarie 14.

Gheorghe Ștefan Voevod rânduește pe Marcea din Ciuciuleni și pe Simion din Policeni să judece pricina dintre Dumitrașco Brad și cumnatul său Ion pentru o parte de moșie rămasă dela Nastasia, sora mamei lor. (Suret).

Suret scos de pe o carte gospod dela Gheorghie Ștefan Vvoda din vleat 7165, ghenr 14.

Noi Gheorghie Ștefan Vvod cu mila lui Dmnezeu Domnu Țării Moldavii.

Scriim Domniia Mea la slugile noastre la Marcea de Ciuciuleni și la Simion de Policeani dămu-vă știre că s'au pârît de față innaintea Domnii Meale Dumitrașco Brad cu cumnată-său cu Ion pentru niști părți de ocină partea Nastasiei carea le-au fost sor îmei lor zicând Iosip că nu le face parte Dumitrașco dintr'aceale părți ce le ține el singur, iar Dumitrașco ne-au arătat un zapis dela câțiva oameni buni scriind cum acea mătușă a lor Nastasia s'au dat lui Dumitrașco cu tot ce-au avut și i-au dăruit pentru sufletul său toate părțile ei ce au avut de ocină prin toate ocinile, de care lucru Domniea Mea v'am ales de oameni buni. Deci foarte să socotiți pre dreptate și să chiețați pre acei oameni carei scriu în zapes de vor mărturisi ei cum s'au dat lui Dumitrașco cu tot ce-au avut și va fi zapisul adevărat, iară Dumitrașco să-ș ție toate părțile de ocină ce să vor aleage Anastasiei cu tot venitul, iară ei să nu aibă nicio treabă, iară pentru alte părți ce le sânt la împărțală despre îma lor iarăș să fie pre dreptate și foarte pre dreptate să socotești și să ne dai știre.

Sam gospod vleal

(Locul peceti gospod)

S'au scris de pe cartea cea domnească fiind vechi și sfărâmată asemenea pe cât s'au putut înțelega de mine Matei (?) Mogâlde la anii dela Hc. 1799, avgust 7.

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 134, fila 5.

Documentul este caracteristic întru cât prin el se recunoaște expres actul juridic al « comândului », formă tipică de testament în vechiul drept românesc. Cf. doc. Nr. 21, 51, 54 și 62.

58.

1657, Martie 3.

Gheorghe Ștefan Voevod judecă pricina dintre Dumitrașco Brad și vărul său Andrei pentru partea de ocină din Horotca, a Nastasiei Horotceanu mătușa lor și îi dă drept lui Dumitrașco să întoarcă lui Darie comisul banii cu care cumpărase dela Andrei o parte în moară în Horotca. (Original).

Noi Gheorghe Ștefan voevoda БЖІЮ МЛСТІЮ ГСНДРК ЗЕМЛА МОЛАДАКСКОЮ.

Adec au pârît de faț înaintea noastră Dumitrașco Brad pre vărul său Andrei pentru parte de ocină din Horotca partea Nastasiei fata Horotceanului mătușe lui Dumitrașco Brad zicându Andrei Horotceanul [rupt] Anastasiei că i-au fostu și lui mătușe, iar Dumitrașco Brad au arătat un zăpis dela mătușe se Nastasiia făcut denaintea a mulți oameni cum ș'au dat toată partea ei cu tot venitul ce i s'au ales din sat din Horotceni nepotu-său lui Dumitrașco Brad [rupt] Andrei [] au vândut [] mătușe-sa ce au a[vut] în moar în Horotca lui Darie comisul. Deci Domniia Mea i-am giudecat să-ș ție Dumitrașco Brad partea ce i-au dat mătușe-sa Nastasiia din tot locul precumu-i spune zăpisul, iar ce va hi cumpărat Darie comisul să-i întoarcă Dumitrașco Brad căci iaste el rudă mai aproape și de această pără să nu să mai pârasecă.

САМ ГСНДРК КАЗАЛ

(L.P.)

ОГ ІАС АТ ХЗРЪІ, МАРТ І

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 134, fila 6, cu un suret căruia nu-i lipsesc greșeli de transcriere. Originalul în foarte rea stare, rupt și cu lipsuri în mai multe locuri.

59.

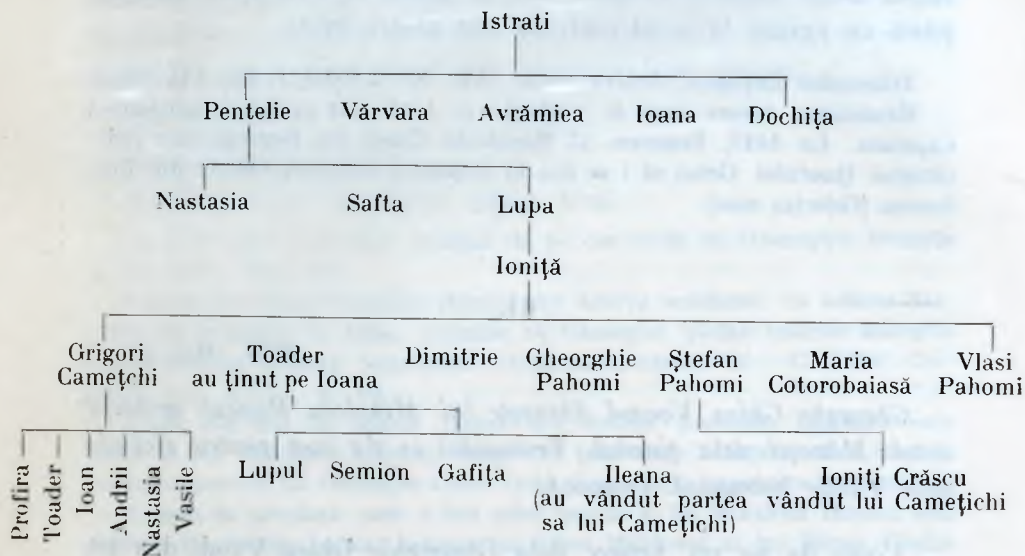
1657, August 11.

Darie comisul se învoește cu răzeșii de Ciuciuleni ca să se poată și ei așeza în Volosăni când se va face sat (Regest).

O mărturie a lui Darii comisul ci s'au tocmit cu Istrate din Ciuciuleni și cu Carp și alți răzăși ca când să va faci sat în Volosăni să aibă și ei treabă precum și ei în Ciuciuleni.

Arhiva Statului Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 1339, fila 77.

Carp era căsătorit cu Gafița sora lui Istrati. În colecția mea documentul din 1801, Mai 1). Despre Istrate vorbesc mai multe documente din acest volum. D-l Nicolae Foltea din Ciuciuleni mi-a adus o spiță de neam găsită în familia Camenschi din acel sat care începe cu Istrati, «*talpa moșiei Ciuciuleni*» :

În spiță, cu data de 1850, Mai 2 se mai spune: «*Coboritorii din Ioniță, fii Lupii...*» ... «*stăpânesc în trupul moșiei Ciuciuleni o a tria parte în o al cincilea parte ci umblă această moșie, iar în trupul moșiei Volosăni o întreagă a patra parte din patru bătrâni ci umblă această moșie și anume tot de pe suitorii lor Ioniță, fii lui Pahomi...*».

În 1596 (V. mai sus Nr. 16) Ciuciuleni și Volosenii făceau un singur trup și se împărțea pe șase bătrâni. Nu se poate preciza când s'au deosebit cele două moșii și cum a ajuns să stăpânească Istrati Ciuciuleni întreg.

60.

1658, Iulie 26.

Vasile Căpotici face hotărnicia moșiei Bostancea din ținutul Lăpușnei. (Regest).

7166, iuli 26. în copie tij încredințată de comisie.

Hotărnică dela Vasile Capotici prin cari arată că din poronca gospod ci i-au adus Văscan pârălabilul ca să-i aleagă o moșii din ținut Lăpușnii anumi Bostancea au mers la numita moșii și strângând oamini bătrâni megieși și înpregiuraș o au și hotărit-o împregiur la capul din sus dispre moșiea mănăstirii și Mimorânii deasupra Ișnovățului pintri moșiile dispre Ișnovăți și Bostancea pân în capul din gios și la deal pân în zarea dispre Ruhuleni și în sus pinte moșiea Bostancea și Ruhuleni până au agiuns la capul moșii dinspre Trușăni, iar di acolo la vale spre Ișnovăț până au agiuns la locul undi au pus piatra întâi.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 5.802/821, fila 145 verso.

Mănăstirea dispre care se vorbește în text este probabil mănăstirea Căpriana. La 1819, Ianuarie 15 Manolache Coadă din Bogzești cere judecătoriei ținutului Orhei să i se dea în stăpânire bătrânul Văscan din Bostancea (Colecția mea).

61.

1659, Mai 2.

Gheorghe Ghica Voevod dăruiește lui Mihalcea Hâncul serdarul satul Mănești dela ținutul Trotușului ce s'a luat pentru viclenie dela Vasile hatmanul. (Copie).

Copie de pe un hrisov dela Gheorghie Ghica Vvod. din let 7167 Mai 2.

Noi Gheorghii Ghica voevodu, bojii milostiūu gospodar zemli Moldavii.

Adecă acestu adevărat al nostru credincios boiarin Mihalcea Hâncul sărdariul slujit-au altor domni cu dreptate și cu credință, iar astăzi și Domnii Mele au slujit și țării noastre cu mare dreptate și cu credință. Pentru aceia văzându Domnie Me slujba lui cea dreaptă, milostivitu-ni-am și spre dânsul cu osăbită mila

noastră și am dat și am miluit noi pre dânsul într'a noastră țară, într'a Moldovii cu un sat anume Măneștii la ținutul Totrușului, care sat au fostu a lui Vasile hatmanului, fratele lui Ștefan Vvd. și l-am luat Domniea Me de viclean, pentru care lucru de multe ori s'au ridicat cu oști din Țara Unguriască și au venit cu sabie asupra Domniei Meale și au făcut multe nevoi și prădare săracilor în țară; ce Dumnezeu nu li-au agiutat, ci tot s'au întorsu și cu rușine. Pentr'aceia acela sat Măneștii că să fie boierinului nostru Hâncului sârdariu di driaptă ocină și dare și miluire lui și feciorilor lui și nepoților și strănepoților și apoi rodul ci să va alege lui aproape, neclătit nici odinioară în veci. Așijderea pre urma noastră cine va alege Dumnezeu să fie Domn într'a noastră țară a Moldavii din feciori noștri sau dintr'a noastră seminție sau pe cini Dumnezeu va alege, să nu strice a noastră danie și tocmală ci să aibă a-i da și a-i întări pentru slujba lui ce cu credință ci ni-au slujit, iar cini va strica a noastră danie să fie neertat de Domnul Dumnezeu ci au făcut ceriul și pământul și de toți sfinții și să aibă parte de Iuda și cu procliatul Arie. Amin.

Pis u Ias.

Sam gospodnă seazal.

Iscălitura lui Gheorghe Ghica Vvd.

Această copie s'au scris asemenea de pe cea vechi de Gheorghe Evloghi la let 1785, Iunii 28.

Extras din dosarul familiei Hâncul din Arhiva nobilimei. In Arhiva Statului din Chișinău. In 1654, Ianuarie 14 Gheorghe Ștefan întârise Măneștii mănăstirei din cetatea Neamțului. (Academia Română 36 — CLXXV. Creșterea col. XXVI, p. 62).

Poate cea mai de seamă figură din istoria ținutului Lăpușna este aceea a lui Mihalcea Hâncul, boier de țară care a înțeles să se răzvrătească împotriva lui Gheorghe Duca Vodă și, implicit, împotriva grecismului.

E greu de precizat care a fost rolul politic al lui Mihalcea Hâncul sub domnia lui Vasile Lupul. Letopisețul Țării Moldovei al lui Miron Costin ne povestește că cei din urmă ostași cari l-au urmat pe Vasile Lupul, atunci când se înscăunează la Domnie Gheorghe Ștefan au fost « Hânceștii »: « *Iară Vasilie Vodă, văzându risipa oștii sale, au purces și el deodată foarte cu pușini pre lângă sine den capitele slujitorilor și din Hâncești unii și l-au luat întru sine, apărându-l cu mare lauda sa și veste și pomenire cinstei. La vreme ca aceea să stee la nevoia Domnului cu cinste veșnică hiecăruia este* »¹⁾.

Că printre acești credincioși ai lui Vasile Lupul a fost și Mihalcea Hâncul ne-o spune același cronicar când vorbește de cea de a doua domnie a lui

¹⁾ M. Cogălniceanu, *Letopisețe*, Tom. I, 1872, p. 339.

Gheorghe Ștefan: « *Ce domniă Ștefan Vodă fără de grije; numai o seamă de Lăpușneni, ales Hânceștii, nu erau deodată așezați și fugise Mihalcea Hâncul la Turci. Ce agiungându Ștefan Vodă cu bani la Pașa de Silistra l-au fost prins Pașa și l-au trimis în obezi la Ștefan Vodă; și l-au ertat și l-au pus armaș al doilea* »¹⁾. Un regist din acest volum confirmă această arătare prin faptul că ni-l vedește pe Mihalcea Hâncul armaș în anul 1657. (Documentul Nr. 56).

Sub Gheorghe Ghica, Domnul ce urmează și care pare a pedepsi pentru « hienie » pe toți partizanii lui Gheorghe Ștefan, răzvrătiți contra lui Vasile Voevod, Mihalcea Hâncul, după arătarea acestui document din 1659, Mai 2 pare a fi fost serdar. Gheorghe Ghica îi dăruiește satul Măneștii din ținutul Troțușului, confiscat dela Vasile Hatmanul, fratele lui Gheorghe Ștefan.

Continuă a fi vel serdar sub Ștefăniță Vodă, fiul lui Vasile Lupul. Acesta îi reîntărește stăpânirea asupra satului Mănești în 2 Ianuarie 1660²⁾. În același an, la 11 Octomvrie semnează în calitate de serdar un act al Divanului alături de ceilalți veliți boieri³⁾.

În vremea aceea, ne spune din nou cronica, Constantin Basarab, cu oaste căzăcească venea să-l gonească din scaun pe Ștefăniță Vodă. Acesta, auzind, că rivalul său trece Nistru pe la Soroca i-a ieșit cu oastea sa înainte la Coiceni peste Prut « *și au pus tabără acolo... iară câtă oaste era o trimisese Ștefăniță Vodă toată, în frunte innainte pre Răutu cu Catargiul și cu Grigori paharnicul și cu Mihalce Hâncul serdariul* ». Moldovenii sunt învinși de către Chelșca cazarul și Constantin Basarab intră în scaunul Moldovei pentru câteva zile din începutul lui Februarie 1661. În aceeași lună cu ajutorul tătarilor Ștefăniță se reîntoarce în scaun, iar Constantin Basarab fuge la Poloni.

În același an « *cât s'au desvărat* », lui Ștefăniță Vodă « *i-au venit poroncă să trimită oaste în Țara Ungurească și dela munteni, iar așa, asupra lui Racoți; și au trimis Ștefăniță Vodă pre Mihalce Hâncul sârdarul și pre Voicecovschi, căpitanul de lefecii cu o mie de oameni* »⁴⁾.

Cronicile nu ne dau nicio știre despre rolul jucat de Mihalcea Hâncul sub domnia lui Istrate Dabija Vodă. Trei regeste din acest volum din 1663, Mai 20 (70), 1664, Martie 27 (74) și 1665, Iunie 12 (75) ne încredințează că Mihalcea Hâncul și-a păstrat și sub acest domn, serdăria.

La sfârșitul primei domnii a lui Gheorghe Duca Vodă — 1666, Mai 4 — este vel medelnicer și Domnul îi întărește moșia Ghețaoanii pe Bâc, de lângă Chișinău⁵⁾.

Tot medelnicer este în același an — 1666, Noemvrie 8 — sub domnia nouă a lui Ilieș Alexandru Voevod care îi întărește daniile și cumpărăturile sale din moșia Secărenii, din ținutul Lăpușnei⁶⁾.

¹⁾ *Ibidem*, p. 347.

²⁾ Nicolae Popovschi, *Istoria Bisericii din Basarabia în veacul al XIX-lea sub ruși*, 1931, Chișinău, p. 493.

³⁾ G. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, vol. III, Partea I, Iași 1910, p. 159.

⁴⁾ M. Cogălniceanu, *Letopisețe*, I, p. 371; Cf. N. Iorga, *Studii și documente*, VI, p. 83.

⁵⁾ I. N. Halippa, *Труды*, I, p. 200.

⁶⁾ L. T. Boga, *op. cit.*, X, p. 13.

După Ilieș Vodă venind Domn Duca Vodă, cu a doua domnie « *cu cât au fost la domnia dintâi bun, cu atâta la a doua domnie s'au arătat rău și cumplit* ». Lăpușnenii, Orheienii și Sorocenii se răscoală. În fruntea lor se află Mihalcea Hâncul serdarul, Constantin Clucerul și Apostol Durac serdarul. « *Fugit-au toată boierimea care încotro au putut; iar Duca Vodă văzând că s'au ridicat atâta țară asupra lui au eșit din Curtea Domnească cu toată casa lui. Hânceștii au intrat la Curte și prin casele boierești și negustorești din târg, stricând și jefuind și prinzând pe Greci. Pre câți i-au găsit pre toți i-au omorât* »¹⁾. Aceasta se întâmpla în primele zile ale anului 1672.

Răsculații stăpânesc de fapt Moldova toată luna Ianuarie și începutul lunii Februarie. Pentru a preveni reîntoarcerea cu ajutor turcesc a domnului alungat, Hâncul și Hăbășescul cerură ajutorul Polonilor, oferindu-se ei să întrețină oastea leșască și să închine în schimb Moldova suzeranității polone²⁾.

Duca Vodă cu ajutorul lui Halil Pașa serascherul de Babadag și al lui El-Agasi din Bugeac înfrâne pe răsculați lângă Pașcanii de pe Ichel și Hâncul cu Durac se refugiază peste Nistru la Rașcov.

De aci face numeroase incursiuni, după jafuri și informațiuni în nordul Moldovei, până chiar prin luna Iunie 1672, după cum rezultă dintr'un raport cu data de 30 Iunie, din Mohilău³⁾. Răzvrățiții stăpâneau de fapt Nordul Moldovei cu Soroca și Hotinul.

Ofensiva turcă îi gonește însă pe malul ucrainean al Nistrului. Singur Rașcovul rezistă atacurilor turcești.

Însăși sultanul se pune în fruntea expediției sale pentru cucerirea Cameniței. La 10 Iulie este primit cu alai la Iași și puțin după aceea la 16 August Duca Vodă este mazilit.

La 27 August Camenița capitulează, pacea se încheie la 13 Octomvrie. La 20 Octomvrie turcii pleacă către casă, noul Domn Ștefan Petriceicu Hasdeu rămânând el să păzească Hotinul⁴⁾.

Nemai fiind Domn Duca Vodă, dușmanul său, Hâncul pare a se reîntoarce în țară. Așa ar rezulta din faptul că este judecat ca « biv serdar » de către Ștefan Petru Voevod la 1673, Iunie 17 în cetatea Hotinului (documentul Nr. 102).

Și încă o nouă schimbare de Domn. Acesta, Dumitrașcu Vodă, la începutul anului 1674, de teama incursiunilor polone, opri pe lângă sine pe Tătari, pe care-i așează în ținuturile Orhei, Lăpușna, Iași, Hârlău și Fălciu. Aceștia lui după atâta sbucium. Singur el ne spune în diata sa: « *că dându-ne Dumitrașcu Vodă la robie ca plătind bani ce mâncându-le țara* (sic!), iară mie jefuiriă cumplit țara și după două luni trecură Nistrul, ducând cu ei robi numeroși. Printre aceștia se afla probabil și Mihalcea Hâncul, potolit lângă căminul

¹⁾ I. Neculce, *Cronica lui*, Ed. Procopovici, p. 218 și M. Kogălniceanu, *Letopisește*, II, p. 6.

²⁾ N. Iorga, *Studii și documente*, IX, p. 146—14.

³⁾ Ioan Moga, *Rivalitatea polono-austriacă și orientarea politică a țărilor române la sfârșitul secolului XVII*, 1933, Cluj p. 8 și 9.

⁴⁾ *Ibidem*, p. 14.

nu mi-au agiuns din toată agonisita mea 1000 lei și m'au luat Turcii rob și m'au dus la Roșiea » (documentul Nr. 118).

Feciorul lui Mihalcea Hâncul, Dumitrașcu a vândut tot ce a avut și l-a răscumpărat.

În adevăr sub Antonie Rusăt Voevod este stolnic și la 1676 domnul îi întărește să stăpânească « *bucata ace de loc din Lăpușna cu moară, fiindcă și Ghețoanii, care i-au dat în schimb au doi iazuri și vaduri de moară în Bâc* » ¹⁾.

Faptul că s'a văzut scăpat din robia tătarască a avut de sigur o puternică înrăurire asupra sufletului războinicului nostru. Așa a zămislit ideea sa de a face o mănăstire și tradiția locală, care dăinuiește și astăzi, spune că mănăstirea a fost ridicată în semn de mulțumire că pe locurile unde se înalță astăzi, în mijloc de codru, și-a găsit ascunziș și mântuire de tătari fata lui Hâncu, nu face decât să confirme această presupunere a noastră.

În adevăr, la 1677, Decemvrie 9 Mihalcea Hâncul dăruiește mănăstirii făcute de el la Vlamnic « *Vlamnicul de în deal și Vlamnicul den vale despre Pereani până în hotarul Perenilor și despre Cârsteștii până în hotarul Cârsteștilor și a Căzăneștilor. Așijderea și spre Lozova până în valea ce se chiamă hotarul Lozovii până în vărsătura apei. Așijderile despre Miclăușeni până în obârșia Târnușii*. De asemenea îi mai dă « *un bătrân ce se chiamă în Cornești în fundătura Băcovășului ce l-am cumpărat dela Andreiu Horopcianul și dela Burlă călugărul și dela surorile lui din vatra satului Cârsteștilor* » ²⁾.

De aci înainte bătrânețea îl împiedică să mai ia parte activă la viața politică a țării, până la moartea sa, care pare a fi avut loc în 1698, Ianuarie când și-a făcut și diata (documentul Nr. 118).

Rolul său politic se poate explica prin legăturile adânci ce exista între el și ostășimea din ținutul Lăpușnei. În adevăr, în calitate de serdar de Orhei, avea sub conducerea sa călărimea recrutată în această margine a țării, în special mazilii din Lăpușna, Orhei și Soroca cu care sub îndelungata sa dregătorie a avut strâns contact. Pe de alta, fiind răzeș într-o mulțime de moșii din ținutul Lăpușnei — în special — de pe valea Lăpușnei, între el și ostașii săi erau și legături de rudenie mai mult sau mai puțin apropiate. Numai astfel se poate explica faptul că vorbesc cronicarii de « o samă de lăpușneni, ales Hânceștii » ca de o masă considerabilă de ostași în strânsă legătură cu eroul nostru.

Un alt fapt de relevat este acela că fiul său Dumitrașcu era căsătorit cu fiica lui Constantin Clucerul, altă căpetenie a revoluției ³⁾.

Locul de baștină al lui Mihalcea este satul Secăreni. În acest sătuc de pe valea Lăpușnei trăiesc și astăzi după aproape 300 de ani urmașii săi, cei mai săraci « dvoreni » ai Basarabiei. Astăzi țărani simpli, nemai păstrând nicio tradiție familială — sunt singurii nobili care n'au avut nici contact, nici foloase de pe urma aristocratiei stăpâniri rusești. Tot pe moșia Secărenilor există și astăzi mănăstirea Hâncului, la izvorul Cogălnicului.

¹⁾ I. N. Halippa, Труды, I p. 201.

²⁾ L. T. Boga, Documente basarabene, IX, p. 1.

³⁾ V. doc. Nr. 154.

Despre ascendenții lui Mihalcea Hâncul documentele nu ne aduc nicio informație. A avut însă un frate, pe Ștefan Izbașa ¹⁾.

A fost căsătorit de două sau chiar de mai multe ori ²⁾. Pe una din soții a chemat-o Marula și era fata unui Costin, băștinaș în Pocșești și poate în Băcșeni, Cârstești, Perieni și Ialoveni ³⁾, moșii în care se dovedește în orice caz, cu certitudine, că a stăpânit și Mihalcea Hâncul.

O altă soție a sa a fost Nastasia, văduva unui Potlog, din care descinde familia mazilească Tăbâță din Iurcenii ⁴⁾.

Alte moșii de baștină a lui Hâncu au fost Ghețaoanii, astăzi înglobată în Vistierniceni, suburbie a Chișinăului și Brătenii în valea Lăpușnei ⁵⁾.

A mai cumpărat părți de moșii la Secăreni, la Condrești, la Cornești pe Bucovăț și în Așbăca ⁶⁾. Prin Dumitrașcu Hâncu s'a continuat neamul Hânculeștilor. El a fost — cum era și firesc ca unic fecior — copilul preferat al tatălui său. Singur Mihalcea Hâncul ne spune în diata sa că a trăit cu el 43 de ani după moartea jupănelor lui. De altfel singur Dumitrașcu s'a sbătut și a cheltuit ca să-l răscumpere pe tatăl său din robia tătarască ⁷⁾.

În 1668 Dumitrașcu era vătaf de stolnicei. Urmașii îl arată mai târziu stolnic ⁸⁾.

Tatăl său îi lasă moșia părintească a Secărenilor, în care însăși el Dumitrașcu făcuse cumpărături, după cum mai cumpăraseră pământ și la Pașcani ¹⁾ și la Cornești pe Bucovăț ⁹⁾ actualul sat Dolna.

Se căsătorește cu o fată a lui Constantin Clucerul, alt boer de frunte din partea locului — ascendent, necunoscut până azi — al poetului Constantin Stamate. Constantin Clucerul îi dă zestre, între altele, părți din moșia Molești ¹⁰⁾.

Fată mai mare a lui Mihalcea Hâncul a fost Maria, căreia tatăl său i-a dat zestre moșia Condrești ¹⁰⁾. Pare a nu fi avut urmași, fiindcă această moșie este stăpânită douăzeci și doi de ani mai târziu de Miron Hâncul, fiul fratelui ei Dumitrașcu ¹¹⁾.

Alte două surori, fete ale lui Mihalcea Hâncul au fost Alexandra și Chelsia. Acestora le-a dat tatăl lor « Băcșeanii, Cârsteștii, Perienii, Ialovenii, Pocșeștii, unde au fost baștina lui Costin socrul lui Mihalcea Hâncul ¹²⁾.

Din Chelsia nerămânând urmași, în 1741, Aprilie, Tofana și cu feciorul ei Apostol, ce s'au răspuns că să trag din Alexandra, fata lui Mihalcea Hâncul »

¹⁾ V. doc. nr. 56.

²⁾ V. doc. nr. 118.

³⁾ V. doc. nr. 154.

⁴⁾ V. nota de sub doc. nr. 86.

⁵⁾ I. N. Halippa, *loc. cit.*, 200 și 201 și documente din colecția mea.

⁶⁾ V. doc. nr. 70, 74, 78.

⁷⁾ V. doc. 154.

⁸⁾ V. doc. nr. 81.

⁹⁾ V. doc. nr. 75, 78, 79.

¹⁰⁾ V. doc. nr. 154.

¹¹⁾ V. doc. nr. 154.

¹²⁾ V. doc. nr. 92, 154 și 201.

dau în judecată pe urmașii lui Dumitrașcu Hâncul cerând dela ei împărțire din toate moșiile Hânculești. Grigore Ghica Vodă ținând seamă de împărțirea făcută de Mihalcea Hâncu și de faptul că Dumitrașcu Hâncul dobândise el parte din moșiile revendicate, le atribue Alexandrei și Chelsiei numai părțile de moșie din cele cinci sate mai sus pomenite, cuvenite atât Alexandrei cât și surorii ei Chelsiei... Alexandra a fost făcută cu Marula, fata lui Costin. Aceeași mamă pare a fi avut și Chelsia, deși acest lucru este contestat de urmașii Alexandrei în 1741. (Vezi mai jos Nr. 151).

În ce privește urmașii lui Dumitrașcu Hâncul vezi mai jos Nr. 154 și 201.

62.

1660, Martie 5.

Ștefan Vasilie Voevod întărește cumpărăturile și daniile lui Constantin biv vornic din satele Gălești, Voinova, Tătăraști, Tutoveni, Drăgușani, Inești. Holboca și Ciuciuleni. (Copie).

Suret di pi ispisocul domnului Ștefan Voevod.

Facim știri precum au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștrii a mari și a mici boeriul nostru Costandin biv vornic și au arătat înaintea noastră niști zapisă dela oameni megieși di prinpregiur scriind întru același zapisă precum au cumpărat din 6 bătrâni din satul Găleștii din Pârjota giumătate din trii bătrâni partea lui Bătă, cari au cumpărat lueș dela Ciocan, fratele lui Grigori Tătarul pentru 35 taleri bătuți și iarăș dintru patru bătrâni dintru acelaș sat Găleștii dintr'on bătrân a triea parte cari i-au dăruit lui Bejan Ciocârlan pentru sufletul părinților lui. Și iarăș altă parte dintru acelaș sat din patru bătrâni dintr'un bătrân a cincea parte cari au dăruit lui Măricuța Cergoae și cu fata ei Fetița și cu nepoții ei Gheorghii și Negrul și iarăș altă parte dintru acelaș sat ci să va alegi partea Anisie, fata Nastii, nepoata Maicăi. Și iarăș altă parte din satul Voinova ci să va alegi partea lui Pavăl cari au cumpărat el dela Gavril din Puținței și dela fimeia lui Nastasiea, fata lui Pavăl ficiorul Paraschivii dintr'un bătrân a șaptea parte ci să înparte acel bătrân Coropcineștii drept 30 lei noi și altă parte dintru acelaș sat Voinova ci să va alegi partea Urâtii, fata Voinovanu Savii, nepoata Costii, care au dăruit-o pentru sufletul părinților ei. Și iarăș altă parte dintru acelaș sat ci să va alegi partea lui Loghin, cari au dăruit

lui Vasili, ficior lui Ștefan și Acsăniea nepoata lui Loghin pentru sufletul lor. Și iarăș o parte din satul Tătărăștii, întru acelaș ținut a Orheiului din partea din sus din șapte bătrâni, un bătrân cari au cumpărat el dela Tănasă și dela frati-său David ficiorii Hulii, cari acel bătrân au fost lor di baștină și alt bătrân din șapte bătrâni ci au fost di cumpăratură tatului lor Hulii drept doi boi di negoț prețuiți drept 30 lei și cinzeci lei bani gata. Și iarăș o parti ci să vă alegi partea Măricăi, fata lui Pavăl din satul Tutoveni ci au cumpărat el dela Tănasă și dela frati-său David drept 70 lei noi. Și iarăș a patra parte din partea di sus din satul Drăgușani întru acelaș ținut a Orheiului partea lui Bălan ci au cumpărat el dela Mihăilă ficior lui Bălan drept 45 lei bătuți. Și altă parte dela Togan ci au căzut el întru o gloabă și neavând cu ce plăti au dat ace parte drept 20 lei și au plătit capul său. Și iarăș a cincea parte dintru acelaș sat Drăgușani cari au dăruit lui Ionașcu Săpoteanu și cu frati-său Mașteiu cari parti au fost dăruit Vasili ficiorul lui Bilan dums. lui Savin biv vornic pentru oarecare moarte di om ci au făcut Vasili sin Bilan, iar Savin vornicu au dăruit ace parte lui Ionașcu Săpoteanul și lui Maștei. Și iar altă parti dintru acelaș sat ci să va alegi partea Urâtii, fata Titii și a frăține-său Ionașco cari au cumpărat el dela Vasili ficior lui Loghin, nepot lui Macsin din Ghidighiș drept doi boi di negoț și 50 lei bani gata. Și iarăș ci să va alegi partea Urâtii, fata Nastii, partea din satul Ineștii, cari au dăruit lui Urâta pentru sufletul părinților ei. Și iarăș o parti di ocină din satul Hloboca Nacului din giământate di giământate a cincea parte ci au cumpărat el dela Vasili, ficiorul Nicului, nepot lui Sisco din Hloboca drept 55 lei. Și iarăș ci să va alegi din moară, partea Savii, ginerile popii lui Costandin din Ciuciuleni partea lui din moara din sus și din loc cari este stâlpit, cari acel loc au fost a Anghelinii și a Măricăi Boghioae și din moară și din loc ci să va alegi partea lui au cumpărat el drept 30 lei.

Pentru aceia și Domniea Me dacă am văzut aceli zapisă dela atâța oameni buni am crezut și dela noi încă am dat și am întărit celui de mai sus scris boeriului nostru Costandin biv vornic pi aceli părți di ocină ca să fie lui dreapte ocin și cumpărături cu tot venitul. Și altul să nu să mai amestici.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4828/1820, fila 190. Un regist al aceluiași document se află la Arhiva Statului din Chișinău, dos. Nr. 211 al Tribunalului reginal, fila 223.

63.

1660, Iunie 22.

Ștefan Vasile Vodă împuternicește pe Vasile Nohit din Iurceni să oprească partea de ocină a Istrătoaei pentru doi boi ce au luat paharnicul de i-au dat la slim. (Original).

Noi Stefan Voevoda КЖЮ МЛОСТИЮ ГИДАРЪ ЗЕМАН МОЛДАКСОН.

Dat-am cartea Domnii Meale slugii noastre lui Vasilii Nohit din Iurceni ca să fii tari și puternic cu cartea Domnii Meale a ținea sau a opri o parte de ocină ce să va vini partea îi Istrătoae[a] din Iurceni pentru doi boi ce au luat paharnicul de i-au dat la slim și au aruncat să-i plătească bucat[e]le ficii ei anumi Ștefan și Ilii. Acum nu-i mai p[oa]ti ¹⁾, nici are cu ce-i plăti. Deci ca să aibă a-i opri acea moșii cu tot vinitul pân îi va plăti lor, iar cui va părea cu strâmbul să vii de faț, să-ș întrăbe.

ИНАК НЕ БЪДЕТ

САМ ГИДНЪ КЕКА

or las lt 7168, iun. 22.

(P. D.)

Răcoviț vel logofăt 84.

Alecsandru

Foaie de hârtie. Pecetie roșie cu tuș. Colecția d-lui Ion Tăbârță din Iurceni jud. Lăpușna.

Cuvântul *slim* se găsește și în Cronica lui Neculce: «Avea slugi tâlhari la casele lor, de ținea drumurile, de ucidea Turcii și fura bucate din Bugeag, cai, iepe. Și să făcea farmutale totdeauna și slimuri cu Tătarii pentru faptele lor și nu putea să zică nime nimic de frica lui Gavrilă. Și Domnul deși știa, răbda». D-l Al. Procopovici dă cuvântului slim înțelesul de: «sfat tătarăsc, adunare de Tătari» (*Cronica lui Neculce*, I, p. 116, nota 231). Într-o carte domnească dela Mihai Racoviță din 1723, Octomvrie 8, (vezi mai jos Nr. 134), rezumându-se documentul de față se spune: «să opriască și să stăpâniască parte de moșie... pentru doi boi ce i s'au luat din sat la un slim și s'au aruncat să-i plătiască bucatele». Fără a fixa vreun alt înțeles cuvântului slim, ni se pare totuși că slim pare a însemna un fel de rechiziție făcută după cum se vede de către paharnic.

64.

1660, Septemvrie.

Ștefan Vasile Vodă întărește cumpărăturile făcute de Mihalcea Hâncu dela Constantin Hăbășescul în Secăreni. (Regest).

Toată partea din Săcăreni a lui Vasili, ficiorul lui Costandin, fratei Hăbășescului din Bolțunești cumpărătură Mihalcii Hâncului

¹⁾ Originalul rupt în acest loc.

drept 40 taleri dela Vasile cu ispisocu dela Ștefan Voevod din let 7169, săptv.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 5807, I/1816, fila 119 verso. Bolțuneștii este probabil satul Bolțun de astăzi.

65.

1661, Iunie 29.

Ștefan Vasile Voevod întărește trei părți din moșia lor, răzeșilor din Săpoteni din ținutul Orheiului. (Regest).

1-ii. 7169, iuni 29: copie di pi ispisocul sărbăscu dela Ștefan Vvd. prin care întărește stăpânire lui Dațcu și surorii lui Furnica, ficiorii Tenciului și nepotă lui Borgane¹⁾ și fraților lui, ficiorii Sofroniei și rudeniilor lui Grigorașcu și fratele său Soltan, ficiorii lui Simion, strănepoți Stețcului și răzășilor Draganciu, fratele său Tețul cu alți frați ai lor, ficiorii lui Ionașcu și rudeniile lor Vasili și Ursul și popa Merăuță cu frații lor, nepoți lui Grigori și rudeniile lor popa Toader, fecior Suricăi, toți nepoți Stancăi și Dațcu cu frații lui, nepoți Parascăi și altor rudeni a lor, ficiori Săpoteanului și Toader Lucuci, Iosăp și Nechifor, strănepoți lui Săpotianu i Feleşan i Stan pe driaptă moșia lor, giunătăti din satul Săpotenii în ținut Orheiului la sfârșitul Băcului, trii părți cu iazuri, cu mori, după ispisocile ce ar fi înfățoșat dela Irimiea Movilă Vvd., adecă o parte din acele trii să stăpânească Dațcu și sora lui Furnica și frații lor, ficiorii Tenciului și rudeniile Ganii cu frații lui, ficior Sofronii și rudeniile lui Grigorașcu cu fratele său Sultan, ficiorii lui Sămion, toți nepoți și strănepoți lui Feleşan Stețcu, iar doi părți din acele trii să le stăpânească răzășii Draganciul cu fratile său, ficiorii lui Ionașcu și rudeniile lor Vasili Ursul și popa Mireuță cu frații lor, nepoții lui Grigoran și rudeniile lor popa Toderașco, ficior Suricăi, toți nepoții Stancăi împreună cu Dațcu și frații lui, nepoți Parascăi și alte rudeni a lor, ficiorii Săpoteanului și Toader Lucoci și Iosăp, toți nepoți lui Săpoteanu.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. fără număr din 1813, fila 65.

¹⁾ După cum rezultă dintr'un pasagiu de mai jos al aceluiaș regest textul adevărat al documentului ar putea fi: «și nepotă lui lor Gane». O copie a acestui document s'a publicat de L. T. Boga (*Documente basarabene*, XI), însă întrucât unele nume diferă, n'am înlăturat din volum regestul de față. Întrucât satul este Săpoteni îmi pare îndoelnică transcrierea Sipot și Săpoteni în loc de Săpoteanu și Săpoteni.

66.

1662. Iunie 5.

Eustratie Dabija Vodă întărește mănăstirei Hlincea satul Iurieștii din ținutul Lăpușnei în locul satului Măscătești ce avusese la ținutul Neamțului. (Original).

Io Evstratie Dabijea Voevoda, КЖЮ МАСТЮ ГСПДРЪ ЗЕМЛИ МОЛДАКСОН.

Adecă Domniia Mea dăm știre cu această carte a noastră pentru sat pentru Măscătești, ce iaste în ținutul Neamțului, care sat au fost căzut de l-au fost țindu Radul spătariul, ficiorul lui Gavril hatmanul, nepotul lui Vasilie Vodă. După aceeaia fiind Radul spătarul dator lui Ștefan Vasilie Vodă cu cincisute de taleri, i-au pus zi până într'un an să-i dea banii. Neavându-i el la zi banii aceia 500 de taleri, iară Ștefan Vasilie Vodă au luat satul acela Măscătești și l-au dat daanie Svintei mănăstiri ce să cheamă Hlincea, unde iaste hramul Svântului Mare Măcenic Gheorghie, care mănăstire iaste făcută de Vas[i]lie Vodă și satul acela Măscăteștii mai denainte vreamă iar au fost cumpărătură lui Vasilie Vodă încă în boerie în zilele lui Ștefan Vodă Tomșea, care sat au fostu dreptu domnescu de ocolul târgului Pietrei, iar acmu au scos boiarinul nostru Ștefan Boul drease cum iaste a lui daanie satul Măscăteștii dela Costantin Moghila Vodă. Deci s'au socotit să fie pre sama lui acela sat și am ales altu sat pentru acela anume Iurieștii ¹⁾ pre apa Cogâlnicului în ținutul Lăpușnei, care sat iaste drept a Radului spătariul dela tată-său Gavril Hatmanul ce acela sat Iurieștii ca să fie Svintei mănăstiri Hlincei drept aceale 500 de taleri ce au fost dator Radul spătariul lui Ștefan Vasilie Vodă. Pentru aceeaia de acmu înnaite acela sat Iurieștii din ținutul Lăpușnei ca să fie și dela Domniia Mea dreaptă ocină și daanie sventei mănăstiri Hlincei, unde iaste hramul Stî Gheorghii și uric și întăritură cu tot venitul din tot hotarul neclătit nici dănăoară în veaci.

И НИ ДАС НЕЗМНИШАЕТ.

ГЛАМ ГСПДНЪ КЕЛЛА

ОУ ІАС КАТ „ЗРО МЕСЦА ЮН І ДНН.

(L. P.)

Io Eustratie Dabijea Voevod.

Apostol

(Pecetia în ceară roșie căzută).

¹⁾ « un sat Iurieștii, la Lăpușna, pe Cogâlnic, unde să hotărăște cu tătari ». Vezi N. Iorga, *Studii și documente*, XXI, p. 118.

Colecția mea.

Acelaș Voevod întărește din nou la 1662, Noemvrie 20 stăpânirea mănăstirei Hlincea asupra satului Iuriești « *cu vecini și cu heleșteu* » (Paul Mihailovici, *Documente moldovenești găsite la Constantinopol*, Iași, 1933, p. 56).

În 1823 căminarul Manolache Eni și « *dvoreanul* » Ilie Eni numesc strămoașe a lor pe fiica vornicului Ștefan Boul și revendică o jumătate din satele Trilești și Milești, înglobate în moșia Sculeni a vistiernicului Nicolae Ruset. Satele își pierduseră numele și erau situate în jumătatea de peste Prut a ținutului Iașului (Arhiva Statului Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 3117, fila 1). Pârîtul opune paragrafia căci, spune el, pământurile intraseră cu 55 ani mai înainte în stăpânirea bunului său logofătul Nicolae Roset (*Ibidem*, fila 5 verso). La dosar se află actul prin care se încheagă noul sat din cele două jumătăți de Trilești și Milești în mâna lui Nicolae Roset la 1768, Aprilie 30 cum și copia unei anaforale a divanului din 1809, Mai 16 (fila 10 și 11).

67.

1662, Iunie 13.

Eustratie Dabija Voevod întărește lui Luca pârcălabul siliștea Pulberenii din matca Cogâlnicului cu Valea Buciumului pe Târnușea în ținutul Lăpușnei, care îi fuseseră luate sub acuzare de viclenie de Gheorghe Ștefan Voevod. (Original).

Noi Evstratie Dabijea Voevod, КЖІЮ МАСТІЮ ГСНДРЪ ЗЕМАН МОЛДАВСКОН.

Adecă Domniia Mea am dat și am întărit slugei noastre Lucăi ce-au fost pârcălab, ginerele lui Cărabăț pârcălab cu o seliște anume Pulbereanii ce iaste în matca Cogâlnicului cu valea Buciumului pre Târnușea în ținutul Lăpușnei ce acel loc au fost mai denainte vreame dreptu domnescu de ocolul trăgului Lăpușnei, care siliște au fost cumpăratur socru-său lui Cărabăț pârcălabul dela Crstea Drăguș și dela frate-său Vasilie, feciorii lui Drăguș vornicul ce au fost lor dereaptă ocină și daanie den ispisoc ce-au avut părintele lor Drăguș vornicul dela Pătru Vodă. Apoi Vasilie Vodă au fost răscumpărat acel loc dela Cărabăț pârcălab și au fost plătit numai pre giurămate. După acia deacă au vinit Ghiorghe Ștefan Vodă la Domnie aici au dat locul acesta ce mai sus scrie, iar slugei noastre Lucăi pârcălab, ginerele lui Cărabăț pârcălab precum au fost a lor și neplătit deplin, iar deaca au vinit Ghiorghe Ghica Vodă la Domnie au făcut pre Luca pârcălabul viclean, au zis că au ținut cu Ștefan Vodă la răscoala lui Vasilie

Vodă și i-au fost luat satul acesta încă și o samă de direase i-au luat atunci. După aceea deacă au vinit la Domnie Ștefan Vasilie Vodă au socotit și n'au aflat pre Luca întru nimic viclean, ce i-au dat de iznoav satul Pulbereanii cu tot locul precum ne-au arătat și deres dela Ștefan Vasilie Vodă. Pentru acea Domniia Mea încă am dat și am întărit ca să fie și dela Domniia Mea satul Pulbereanii cu valea Buciumului pre Târnușa slugei noastre ce mai sus scrie Lucăi pârcălabul și giupâneasei sale Gherghinei dreaptă ocină și cumpăratur și daanie și miluire lor și feciorilor săi uric și întăritur cu tot vinitul neclătit în veaci. **и нн да с нешмиллет.**

Гаам гспднъ келка.

с нас като 7170 iuni 13.

(L. P.)

Io Eustratie Dabijea Voievod

Poiană

Originalul în colecția mea. Un regist în *Uricar*, XXIV, p. 424.

Știri genealogice asupra lui Luca pârcălabul aflăm într'o spiță de neam (Academia Română, Pachetul cu spițe de neam). Luca ar fi fiul popei Istrate din Cristești-Lăpușna și al preotesei Călina, care împreună cu fratele ei Nacul sunt copiii Oan i, nepoții lui Toader sulgerul și strănepoții lui Hărăbor postelnicul (Vezi mai sus doc. Nr. 29 și 30 și mai jos Nr. 140).

Luca pârcălabul se căsătorește cu Gherghina sau Ghinia fata lui Cărăbăț pârcălabul. Este dar cumnat cu Darie spătarul, căsătorit cu Acsinia fata lui Ștefan vel armaș și cu Ion Cărăbăț căpitanul.

Socrul său Cărăbăț¹⁾ cumpărând dela fiii lui Drăguș vornicul siliștea Pulberenii, care fusese domnească, domnul Vasile Lupu exercitând un ade-vărat «*retrait seigneurial*» răscumpără dela Cărăbăț acea moșie.

Venind Gheorghe Ștefan la domnie acesta îi restituie lui Luca pârcălabul moșia socrului său. Poate numai pentru această bunăvoință din partea noului Domn, poate chiar pe bună dreptate, Gheorghe Ghica Vodă îl acuză pe Luca pârcălabul de violenție față de Vasile Vodă și-i ia moșia. Luca se plânge însă chiar lui Ștefan Vasile Vodă, care nu-l găsește vinovat de violenție și-i restituie din nou moșia. Este boier credincios lui Duca Vodă, pe care îl însoțește și la Țarigrad probabil între cea dintâi și cea de a doua domnie a sa. În 1669 este pârcălab la Chișinău. Tot cu dregătoria de pârcălab al Chișinăului îl găsim arătat ctitor al bisericii sfântul Nicolae din Iași (Vezi *Ioan Neculce*, *Buletinul muzeului municipal Iași*, fasc. 5/1925, p. 122).

După spița mai sus pomenită Luca pârcălabul a avut un singur fecior pe Gavril Luca. Gavril Luca se căsătorește cu Safta fata lui Gorie șetrarul, fiul lui Drăgan Leoa biv armaș (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade* VII. p. 83).

¹⁾ Cu toate că documentul de față îl arată pe Luca ginere pârcălabului Cărăbăț, un act de mai târziu din 1762 îl arată pe Luca nepot al lui Cărăbăț. (Vezi Nicolae Iorga, *Boeri și Răzeși în Bucovina și Basarabia*, p. 33).

Gorie setrarul a mai avut încă două fete și un fecior pe Maria, soția lui Ilie căpitan de darabani, pe Sanda, soția lui Andrei Cujbă și pe Todirașco Gorie din care descindea neuitatul naționalist basarabean Paul Gore. (Sever Zotta, *Paul Gore*, p. VIII).

Gavril cumpără în 1680 o parte de ocină în Ciolănești la Fălciu (Gh. Ghi-bănescu, *Surete și izvoade*, VII, p. 201) iar în 1681, de asemenea, dela mătușa sa Tofana Răcleșoia, fiica lui Drăgan comisul mai multe trupuri de ocină în jurul moșiei Bărboși (*ibidem*, p. 2, 5, 7).

Pare a fi murit între 1718 și 1721 (Vezi *ibidem*, p. 5 și 224).

Gavril Luca a avut patru copii și anume pe Anița căsătorită cu Ioniță Iamandi, biv vel medelnicer, pe Adam Luca sulgerul, pe Ștefan Luca vistier-nicul și pe Tofana, soția comisului Grigoraș Arbore.

Pe Anghelușa o aflăm ca proprietară a moșiei Cighirleni din județul Lăpușna. Ea e mama fraților Cristea, Ioniță și Panait Iamandi. Ioniță Iamandi a mai avut o soție pe Anița, cu care a avut fecior pe Ștefăniță Iamandi. (N. Iorga, *op. cit.*, p. 31).

68.

1662, August 17.

Eustratie Dabija Voevod dă rămași pe răzeșii din satul Bălăurești în pricina ce au pornit ei pentru moșia lor împotriva lui Gheorghe Hăbășescul fost vel paharnic. (Regest).

Ispisoc dela Domnul Evstratie Dabija Vvd. cuprinzătoriu că au venit de față innainte Domnii Sale și a tot sfatul boeriuul său Ghiorghe Hăbășăscul ci au fost paharnic cu niște răzăși ai săi dela satu Bălăureștii de s'au pârît de față zicând boerinul Domnii Sale mai sus pomenit că ari o moșie la satul Bălăureștii cumpărată de părintele dumisale Lupul Hăbășăscul ci au fost visternic dela niște oameni dintr'acel sat precum au arătat și dresă dela Gașpar Vodă de cumpărătură, iară acei răzăși a dums. au zis că n'ari nici o moșie într'acel sat și au zis că nici au fost acii oameni cari zice paharnicul Hăbășăscul că au cumpărat părintili său dela dânșii acē moșie, arătând acei răzăși și un ispisoc bătrân pi acel sat. Așa dar numitul Domn au căutat într'acel ispisoc pi acei oameni care au vândut acē moșie Lupului Hăbășăscul și nu i-au aflat și au socotit cu tot sfatul Domnii Sali di vremi ci au fost cumpără-tura dreaptă a părintilui dums. precum ari dresă dela Gașpar Vodă, Domniea Sa au dat rămași pi acei răzași și au innoit dre-surile cu această carti a Domnii Sale pi câtă moșie va fi a dums. să o ții dumlui și să-i fii dreaptă ocină și moși in veci.

Tribunalul Lăpușna, arhiva veche, dos. Nr. 8044/1819, fila 749 verso.

69.

1662, August 21.

Eustratie Dabija Voevod dă rămași pe niște oameni din Scoposăni care s'au judecat cu Grigore Hăbășescu pentru satul Bălăurești. (Regest).

Cartea Domnului Istrati Dabija Voevod cu aceiaș cuprindiri precum mai sus s'au arătat ¹⁾ deosăbind atâta că Grigori Hăbășescu s'au judecat cu niști oameni din Scoposăni pentru pominita moșie ci ari la satul Bălăureștii cumpărată de părintile său Lupul Hăbășescu și că arătând Grigori Hăbășescu dresăle ci au avut dela Gașpar Vodă pi ace moșie adiveritoare că au cumpărat-o părintili său Lupul Hăbășescu au socotit cu tot sfatul și au dat rămaș din judecată pi acei oameni din toată legea țării.

Tribunalul Lăpușna, arhiva veche, dos. Nr. 8044/1819, fila 749 verso.

Deși în precedentul regest e vorba de un Gheorghe Hăbășescu, credem că numele corect este Grigore Hăbășescu, boerul credincios al lui Ștefan Patriceicu Hășcheu și el răzvrătit odată cu Hâncu contra lui Duca Vodă.

70.

1663, Mai 20

Mihalcea Hâncul serdarul capătă danie doi bătrâni din satul Cornești din Valea Băcovățului și din Așbâca. (Regest).

Un zapis din let 7171 maiu 20 dela o Aftirie, fata unui popa Gavriil, ficiorul Miculii din Cornești prin cari s'au văzut scriind că au dat danii lui Mihalce Hâncul sârdar a ei driaptă ocină și moșii ci au avut dela părinții săi doi bătrâni din sat din Cornești din vale Băcovățului și din Așbâca din vatra satului și din țarină și din vaduri di moară și din tot vinitul cât s'a alegi parte acelor bătrâni.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 607, fila 1487.

Satul Cornești din valea Băcovățului nu este altul decât satul Dolna de astăzi, situat în apropierea celorlalte sate Hânculești. (Vezi pag. 141).

¹⁾ Vezi regestul cu data de 1662, August 17. Scoposeni se găsesc pe malul drept al Prutului, iar Bălăureștii pe malul stâng.

71.

1663, Iunie 8.

Dumitrașcu vornicul de poartă cu soția sa Măriuca vând lui Darie biv vel spătar părțile lor din Dulijeni de pe Botna din ținutul Lăpușnei. (Regest).

7171, iuni 8. Zapis dela Dumitrașco vornic de poartă și fimeia lui Măriuța prin cari au vândut lui Darii ce au fost spatar mare a lor driaptă ocină și moșie și cumpărături din Dulijăni și din Ulmeni ce sînt la ținut Lăpușnii pe vale Botnii, parte lor ci să va alege din vatra satului și cu loc di țarină și cu fânaț și în câmp și cu vaduri de moară, pe apa Botnii drept 10 epi cu mînzii.

Extras din hotărîrea din 18 August 1821 a Judecătoriei ținutului Orheiului aflată în dos. Nr. 400/1819 din Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna.

La 1664, Septembrie 16 Hrizea și soția sa Vambula, sora lui Ianachi postelnicul dăruiesc lui Neniul vornic de gloată a patra parte din Ulmeni și a treia parte din Diecii, ambele sate în ținutul Lăpușnei pe apa Botnei (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, V, Iași, 1908, p. 305).

72.

1663, Iunie 17.

Egumenul și soborul mănăstirii Hlincea vând Doamnei Ecaterina Dabijoaia satul Iuriești dela ținutul Lăpușnei. (Original).

Adec[ă] noi irmonah Dosoftei egumenul și cu tot săborul dela svinta mnstiri Hleancea anume ermonah Tofan și ermonah Neofitu și popa ¹⁾ și ¹⁾ și diiaconul Casiiian scriem și mărturisim noi toți cu acest adevărat zapis al nostru cum noi de nime nevoiți, nice siliți, ce de bună voia noastră, avîndu multă lipsă și scăpare svnta mnstire Hlincea pentru multe nevoi tocmitu-ne-am cu Măriia Sa doamna Ecaterina ²⁾ a Măriei Sale Io Evstratie Dabij Voevoda de i-am vândut Măriei Saale satul Iurieștii cu vecini și cu tot venitul, ce iaste la ținutul Lăpușnei, ce acela sat ne iaste noaă dreaptă daanie de răpăosatul Stefan Vod, ficiorul lui Vasilie Vodă, iar Stefan Vod l-au luat acela sat dela Răducanul,

¹⁾ Loc liber în original.

²⁾ Cuvîntul « Ecaterina » pare a fi fost scris în locul altui cuvînt care a fost ras.

ce-au fost stolnic, ficiorul lui Gavril hatmanul pentru o datorie ce i-au fost rămas Răducanul cu cinci sute de lei bătuți dintr'un hăleșteu ce l-au cumpărat să-l rănează și i-au rămas cu acei bani 500 lei bătuți și neavând bani să-i plătească aceștea bani, i-au luat întâiu satul Mășcăteștii la ținutul Neamțului și acesta sat întâiu ni-l dedeasă noă daanie svinteai mnstiri, iar apoi deacă s'au săvârșit Stefan Vasilie Vod s'au sculat Ștefan Boul, ce-au fost vornic și ne-au adus înaintea Măriei Sali lui Io Evstratie Dabij Vodă și ne-am părît pentr'acesta sat, iar Boul vornicul au scos și un uric dela Costantin Moghila Vod precumu-i satul Mășcăteștii a lui de moșie și pentr'aceaia s'au vinit leagea cu Divan de ne-au luat satul Mășcăteștii și s'au socotit iar cu Divan de ne-au dat noă svintei mnstiri altu sat dreptu sat acesta, sat Iurieștii, ce scriem mai sus, iarăș a Răducanului ce-au fost stolnic în locul Mășcăteștilor și încă mai denainte vream de moartea lui Ștefan Vasilie Vod au pus și zi Stefan Vodă Răducanului stolnicul într'un an să dea banii, aceale 500 de lei bătuți și să-și ia satul. Deci el n'au mai dat banii, nici la zi, nici după zi, până acmu, nici altul nime dintru sementiile lui Gavril hatman sau de a Răducanului.

Pentru aceaia avându noi lipsă întru svnta mnstire și de multe fiindu-ne mnstire slabă și scăpată, noi tot săborul am luat aceia bani 500 lei bătuți dela Măriia Sa Doamna Ecaterina, acea datoriia a Răducanului și i-am vândut Măriei Sale satul Iurieștii la Lăpușna cu tot venitul, ce scrie mai sus, și ne-au dat Măriia Sa Doamna toți banii deplin dinnaintea dumilorsali toți boiarii cei mari și cei mici și pentru credința pus-am pecetea svintei mnstiri și am și iscălit noi cătră acest adevărat zapis al nostru

și eu Apostol uricar am scris. *Дас знаег.*

иис 8 las vlt. 7171 iunie 17 dni.

(L. P.)

Trei semnături grecești ale ieromonahului Dosoftei egumenul Hlincei, a lui Teofan și a ieromonahului Neofit.

(Pecete cu tuș negru. Se văd pe ea două persoane).

Verso: « Cinst. dume. doamă. Dafino. » și « 7171, iuni 17. Ispisoc pre sat pre Iuriești ot vlsto Lăpușna ».

Colecția mea.

Vezi asupra Iurieștilor doc. Nr. 52, 66, 73, 101, 173 și 174.

73.

1663, Iunie 18.

Schimbul ce face Doamna Ecaterina Dabija cu Racoviță Cehan marele logofăt luând cea dintâi satul Buciulești din ținutul Neamțului pentru satele Iurieștii din ținutul Lăpușnei și Șercanii din ținutul Orheiului. (Original).

Ecaterinna ГПДЖА ГПДНН Io Evstratie Dabij Voevoda, КЖІЮ
МАСТІЮ ГПДЖР ЗЕМАН МОЛДАКСОН, scriem și dăm știri cu acesta
 adevărat zapis al meu cum de bună voia mia m'am tocmnit cu
 dumnealui al nostru boiarin Racoviți Cehan, marele logofet și am
 făcut o schimbătură între noi. Dat-am eu doaă sate schimbu
 anume Iurieștii la ținutul Lăpușnei cu vecini și cu tot venitul
 dumisale lui Racoviți Cehan marele logofăt, ce acesta sat Iurieștii
 iastem mie dreaptă cumpărătură pre ai miei drepti bani dela egu-
 menul Dosofteiu și dela tot săborul dela svinta mnstire Hlincea
 dreptu cincisute de lei bătuți, iar mnstirei iaste dreaptă daanie
 de răpăosatul Stefan Vodă, ficiorul lui Vasilie Vodă, iar Stefan
 Vodă l-au luat acesta saat dela Răducănuș stolnicul, ficiorul lui
 Gavril hatmanul pentru o datorie ce i-au fostu rămas cu cinci sute
 de lei bătuți dintrun hălășteu ce l-au cumpărat să-l rânează și
 neavându bani să să poată plăti luatu-i-au satul acesta și i-am mai
 dat dumisale lu Răcoviț logofătul cel mare schimbu ș'altu sat anume
 Șercanii la ținutul Orheiului, iarăș cu vecini, care sat au fost
 cumpărătură dumisali Ducăi, marele vistearnic drept șapte sute
 lei bătuți dela tot săborul, călugării dela mnstiri Agapiia, iar dela
 boiarinul nostru Duca l-am cumpărat Domniia Mea dreptu iarăș
 700 lei bătuți, iar dumnealui boiarinul nostru Răcoviți logofătul
 cel mare mi-au dat mie schimbu dreptu schimbu satul Buciuleștii
 cu curți gata și cu vecini și cu mori în Bistriță, ce iaste la țin[u]l
 Niamțului și cu tot vinitul, ce acesta sat Buciuleștii iaste dumisali
 dreaptă daanie de răpăosatul Stefan Vod, ficiorul lui Vasilie Vodă
 pentru dreaptă slujbă ce i-au slujit, iar Stefan Vasilie Vodă l-au
 fost luat acesta sat dela Ghiorghe Ștefan Vodă și cu alti toate sate
 și moșii ce-au avut Gheorghie Ștefan Vodă, toate le-au luat pre
 sama a Domniei Sale pentru doaăzeci mii de taleri ce-au dat
 tată-seu Vasilie Vodă în mânuile lui Ghiorghe Ștefan Vodă să-i
 ție, încă în boerie, cându l-au pus și logofăt maare, iar el s'au rădicat
 cu aceia bani spre Domnie cu mulți unguri și munteani pre Vasilie

Vodă de l-au scos din domnie și din țară. Cu acestea sate am făcut schimbu cu dumnealui Racoviți, marele logofăt. Deci am dat Domniia Mea dumisali logofătului aceste doaă saate Iurieștii la Lăpușna și Șercanii la Orheiu, carele scriem și mai sus, iar dumnealui Racoviți logofătul au dat Domniei Meale acesta saat Buciuieștii la Neamțu, ce scrie mai sus, schimbu dreptu schimbu, căci acesta sat Buciuieștii iaste mai bun, pentraceaia s'au schimbat un sat pre doaă sate, ca să să poată protivi schimbul întocmaa. Pentru acesta lucru deacmu innainte să fie aceste doaă sate Iurieștii și Șercanii dreapte ocine de schimbare cu tot venitul dumisali lui Racoviți marelui logofăt, iară Dumniia Mea să aibu a ținea satul Buciuieștii cu tot venitul dreaptă ocină moșie de schimbare în veaci. Și pentru credința pus-am peceatea Domniei Meale și aceasta tocmală s'au făcut dinnaintea a toți boiari cei mari și cei mici,

ДАС ЗНАЕТ

și eu Apostol uricar am scris.

Pis u Ias vlt. 7171, iunie 18 dnă.

(P.)

Sava mitropolit Suceavschii

(indescifrabil)

Solomon Bârlădeanu vel dvornic

Stamatie post.

Iordachi vel spatar iscal

Grigorie vel ceașnic

Colecția mea.

Pecetia mică, octogonală purtând stema Moldovei, cu tuș negru. O semnătură indescifrabilă.

Buciuieștii, fostul sat al lui Gheorghe Ștefan este cadrul în care s'au desfășurat două întâmplări povestite de Ion Neculce în *O samă de cuvinte*. (Vezi *Cronica lui Ion Neculce* I, ed. Al. Procopovici, p. 31 și 32.)

74.

1664, Martie 27.

Mihalcea Hâncul serdarul capătă danie părți de moșie în satul Cornești de pe Bâcovăț din ținutul Lăpușnei. (Regest).

Alt zapis dila un Arion, fratele Duralii din let 7172, martii 27 prin care s'au văzut scriindu că au dat danii iarăș acelui Mihalce Hâncu sârdar toată parte sa di ocină și a frăține-său a Duralii și a fratelui lor a lui Vejuncu câtă să va alegi din sat din Cornești a patra parte ci esti pi Bâcovățu la ținutul Lăpușnii din vatra satului și din tot venitul.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 607, fila 1487.

75.

1665, Iunie 12.

Dumitrașcu, fiul lui Mihalcea Hâncul serdarul capătă danie părți de moșie la Scumpia și la Cornești pe Bâcovăț în ținutul Lăpușnei. (Regest).

Zapis dela un Andreiu Horoteianu din Pereni sin lui Ghervasii, nepot Lupului Divirca din let 7173, iunie 12 prin cari arată că au dat danii unui Dumitrașcu ficiorul Mihalciei Hâncul sârdariul toată parte sa di ocină și di moșii din Scumpii ci est pi Bâcovățu la sat Cornești și din Cornești din sat cât să va alegi și din tot vinitul locului.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 607, fila 1487.

76.

1666, August 2.

Iliș Alexandru Voevod întărește lui Hrisoscul, fost medelnicer, ginerile lui Ionașco Rusul fost mare logofăt satul Vistearnicii de la ținutul Orheiului pe care i-l luase Dabija Vodă ca să-l dea târgoveților din Chișinău. (Original).

Io Iliș Alixandru Voevoda. КЖІЮ МЛСТІЮ ГЕНДАРЬ ЗЕМАН МОЛДАВСКОН.

Adecă au vinit innaintea noastră și innaintea boiarilor noștri moldovenești a mari și a mici boiarinul nostru Hrisoscul ce-au fost medelnicear și au făcut jalobă innaintea noastră pentru un sat anume Vistearnicii la ținutul Orheiului carele au fost al său de moșie despre socru-său Ionașco Rusul ce-au fost logofăt mare și i l-au luat Dabija Vodă fără de voia lui și l-au dat târgoveților din Chișinău pentru ca să s[ă] mărească hotarul târgului și boiarinului nostru lui Hrisoscul plată pentr'acel sat nu i-au făcut. Acmu văzind jaloba lui, socotit-am Domniia mea din satele Dabijeii Voda și i-am dat satul Sascutul la ținutul Putnei cu vecini și cu mori și cu vii și cu tot vinitul ca să-i fie lui direaptă ocină și moșie și danie și miluire în veaci. Așijderea și tu vătămane și voi săteani din Sascut dea acmu innainte să aveți a asculta de boiarinul

nostru ce mai sus scriem, de Hrisoscul ce-au fost medelnicear intru tot după poronca lui.

In talt chip să nu fie.

U. Ias lt 7174 av. 2 dni.

(L. P.)

Iliiaș Alexandru Voevod

Stratul

Academia Română. Pachet CXXXIX, documentul 122.

Semnătura originală. — Pecetie aplicată.

77.

1667, Iunie 1.

Onofrei căpitanul hotărniceste moșia Burnărești a mănăstirii Golia despre moșia Cobusca. (Original).

Onofrei căpitanul dăm știr cu ceastă scrisoare a noastră cum au venit omenei egumănelui dela mănăstire lui Gălăi cu cartea Mărie Sale lui Vod să strângem omene megiiși și moșene de pen pregiurul Burnăreștilor să le alegem locul Burnăreștilor despre alțe moșeni ce sintu penpregiurul Burnăreștilor ce sintu pe Bâc la ținutul Orheiului. Deci am strânsu megiiși moșeani și omeni striine și i-am întrebat cine ști cât au ținut Burnărești și până unde au ținut. Alți omeni n'au știut, iar s'au aflat un om de-l chiam Panul om de moșii din Căbusca care moși să hotărește cu Burnăreștii. Au zis c'au apucat dela părinții lui pe unde s'au hotărit moșia lor satul Căbusca și cu Burnăreștii mănăstiri. Deci noă alte sămne nu ni-au arătat ce el au luat cu sufletul lui denaintea altor megiiși și au purces înaintea și noi am purces după dânsu și am pus și stâlpi de piatră cu megiiși striini pen zarea delului Bâcului despre soare răsare unde să vedi prăvulacul Căbuscâi un stâlp am pus lângă drumul ce mergi la Nistru, altul în obârșia Șopronei, unul iasti o moviliță mică lângă ce movil mare despre răsărit și aproape de ce mare unul desupra Budăiului cam den fundul Roșii și cându am pus stâlpii au fost Istrati Brohniciei izbașea și Lefter izbașea și Grigori și Hilip și Lazor de Pohrebeni și Andrei Hăsan și Simion călărașul și Strătulat și Gheorghe și Mitrofan

Chiril dăchiul, Strătulat sluga egumenului dela Golăi și mulți omeni buni și ș'au pus și degete să fie de credințe 7175, iuni 1

Onofreiu iscal (+) Istrate (+) Panul (+) Simion

az Lefter (+) Strătulat

(+) Ghiorghie (+) Mitrofan (+) Chiril (+) Dănilă (+) Lazor

(+) Andreaiu (+) Strătulat Chihae

Hotarnica originală și o copie veche se află la Direcția Cadastrului din Chișinău, în dos. Nr. 7, filele 87 și 9. În original sunt făcute câteva îndreptări cu altă mână și cerneală. Data evident îndreptată a originalului 7180, Iunie 1. Nu se cunoaște data anterioară, originală. În schimb copia indică precis 7175, Iunie 1, care pare a fi fost data inițială din original pe care ne-am în-sușit-o. Vezi mai jos registul asemănător cu data de 1670 (Doc. nr. 95).

78.

1667/1668.

Dumitrașco Hâncul cumpără părți de ocină din moșia Cornești de pe Bâcovăț. (Regest).

Un zapis din let 7176 (dar di la cini ar fi nu s'au știut) fiind hârtie ruptă la începutul scrisorii prin care s'au văzut scriind că au vândut iarăși acelu Dumitrașcu Hâncul a lor driaptă ocină și moșii ci li s'au vinit de pi muma lor la sat la Cornești de pi Bâcovățu.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 607, fila 1487.

79.

1668.

Dumitraș Hâncul cumpără dela Pintilie Drojdie și alții parte din moșia Pașcani¹⁾. (Regest).

Pintelei Drojdii și Andrei cu femeiea sa Năstasiea, fata lui Drojdii și a Măricăi și Eni Mahu cu ficiorii lui Ion și Gheorghii, nepoții Gaftonii au vândut lui Dumitraș ficiorul Mihaleii Hâncului sărdar toată parte lor din moșia din Pășcani, a patra parte

¹⁾ Numele vechi al Pașcanilor a fost Trifeni (Vezi mai jos p. 219).

dintr'un bătrân, care moșiie li-au fost dipe moșul lor Toma Bogheon cu vatră de sat și cu locuri di fânați cu 16 pământuri și giumătate țarină și din heleșteu cât să va alegi parte lor și cu pomăt la rădiul Mâjiului drept 30 lei cu zapis din anii 7176.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 5807-I/1816, fila 122 verso.

80.

1668, August 8.

Apostol părcălabul face hotărnicia moșiei lui Constantin Crucescul din trupul moșiei Tutoveni. (Copie).

Intru tot cinstit și al mieu mai mari ca un părinte dumta Solomon Bârlădean, marele logofăt, să fii dumta sănătos.

Facim știri dumtale că au venit dumi. Costandin Crucescul cu cinstită cartea Mării Sale lui Vodă scriind la mini ca să merg la moșia Tutoveni să aleg toate părțile di ocină și cumpărătură ci ari dum. dispre partea altor răzăș. Deci eu după poronca Mării Sale lui Vodă și a dumtale am mers acolo la moșia Tutoveni și am strâns oameni buni megieși di pin pregiur anumi Gavril căpitan din Zubrești și Arsăni Bou di acolo și Ilii di Tătărești, Ghilasi di Zubrești și popa Dumitrașcu di acolo și Grigoraș di Tătărești și Ilii Aprodu di acolo și Iriimie Tudosă di acolo și popa Vasili din Gălești și Grigori Șărpi di acolo și Sava Roadi Deal din Gălești și Gheorghii Răgan din Negrești și Vasili Panăși din Volosăni și Ștefan Canțar din Tătărești și alți oameni buni și bătrâni megieși și inpregiurași de am mers și am socotit și am ales și am și stălpit. Intâi am mers în capul moșiei din sus și am pus piatră hotar dispre Zubrești la *drumul Gotihorului* din sus și di acolo la vali pin valea lui Hasan tot costișa pân în capul piscului deasupra satului și am pus piatră hotar. Di acolo la vali pisti pârau drept la deal în muchiea dealului și am pus piatră hotar și di acolo tot zarea dealului în gios pâr am agiunsu în hotarul răzășilor din partea din gios ci să hotărăști cu Lunca Mari și am pus piatră hotar și di acolo la vale pin marginea rădiului din sus. . . . mari mari la vali pisti pârau în muchiea dealului și am pus piatră hotar și di acolo la vali pisti pârau drept la deal pin fântâna Hrublii în muchiea dealului și am pus piatră hotar și di acolo tot muchiea dealului în sus pi lângă moșia Huba în capul piscului în marginea

pădurii și am pus piatră hotar și di acole tot muchiea în sus pi lângă păduri pâr am agiunsu la hotarul ci am pus piatră întâiu, undi infundiază Tutovenii dispre Zubrești. Această parti di moșie din hotarul Tătărăștilor și pâră în hotarul Hubii s'au ales a dums. Costandin Crucescu. Deci după cum am aflat cu acești oameni buni făcut-am cu dreptul și această mărturie ca să-ș poată faci și dresă di pre mărturiea ci am făcut și pentru credință am iscălit.

7176, avgst. 8.

Apostol pârcălab hotarnic

« Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4828/1820, fila 189. Originalul se afla la acea dată în posesia păhărnicesei Smaranda Stamati, mama poetului Constantin Stamati.

În anul următor 1669, Martie 25 Carpu obține dela Gheorghe Duca Vodă să răscumpere cumpărăturile făcute de Constantin Clucerul în Tutoveni. (L. T. Boga, *Documente basarabene*, XI, p. 31).

81.

1668, Octomvrie 18.

Ilieș Alexandru Voevod întărește stăpânirea lui Dumitrașcu vătaf de stolnicei asupra părților de moșie din Corneștii de pe Bâc și din Valea Scumpiei ce a cumpărat dela Andrei Horotcianul. (Regest).

O carte gospod dila Ilieș Alicesandru Vodă din let 7177 octv. 18 prin cari s'au văzut volnicindu pe un Dumitrașcu vătaf de stolnicii ca si aibă a opri și a ține a sa driaptă ocină și moșii dela Andrei Horotcianu de la sat dela Cornești ci esti pe Bâc și di pi o vali ci să chiamă Scumpiia și din tot venitul cât să va alegi parte Horotcianului, iar carile să va faci răzăș pi acel loc cu dresi ci va avē să vii di față.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 607, fila 1487 verso. În dosar se află și următoarea însemnare referitoare la acest document:

Însă carte aceasta cu zapisul acel de sus zis dela Andrei Horotcianul s'au văzut nepotrivit căci la zapis arată acela că au dat danii parte sa celui Dumitrașcu Hâncul, iar prin carte arată că ar fi avut-o cumpărătură și la zapis scrii Cornești pi Bâc și paharnic Cozma au dat samă că Bâcul de Băcovăț să diosăbești, fiind aiure mai departe Bâcul, iar nu undi acum ceri schitul să stăpânească și la zapis scrii numili lui Dumitrașcu, ficiorul sâr-dariului Mihălce Hâncul, iar prin carte arată numai numili celui Dumitrașcu vătaf de stolnicii și nu-l numești Hâncul, deci după acești cuvinti zapisul s'au văzut nepotrivit cu carte. (Fila 1487 verso) ».

82.

1669, Februarie 9.

Duca Vodă dă scutire de dări și angarale oamenilor din țări străine ce vor veni să se așeze pe siliștea Burnărești a mănăstirei Golia. (Original).

Io Duca Voevoda, БЖ МЛСТ ГСПДАРЪ ЗЕМАН МОЛДАВСКОН.

Dat-am cartea Domniei Meali rugătorilor noștri egumânului și a tot săborul dela svnta mănăstire dela Golăe și diregătoriului și vătămanului lor dela siliște dela Burnărești ce sintu în ținutul Orheoiului spre aceaia ca să aibă a chema oameni streini de printr'alte țări din Țara Leșască și din Partea Căzăcească și din Ț[a]ra Turcească și de aiuri de pintr'alte țări streine și carii vor veni și să vor așeza acolo la acea seliște ce scrie mai sus dela Domniea Mea vor avea slobozenie în doi ani și vor hi în paaci de dajde și de zloți și de galbeni și de lei și de taleri și de iliș și de sulgiu și de unt (?) ¹⁾ și de alte dări și angherii de câte sintu pre alți mișei în țara Domniei Meali, de toate vor hi în paaci.

Așijderea și voi pârcălabi de acel ținut și olăcari și podvodari și conăcari și deșugubinari și alți globnici, toți să aveți a-i lăsa în paaci, iar cine-i va învălui întru ceva peste cartea Domniei Meali, de mare certare va hi. Intr'altu chip nu va hi. ТОЕ НИШЕМ.

САДМ ГСПДНЪ КЕЛЪА

С ПС ЛТ ХЗРОЗ ФЕК Ө

(L. P.)

Io Duca Voevoda

Enachie.

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 17.

83.

1669, Februarie 12.

Bejan izbașa, căzând la nevoe pentru o pricină de furtișag, se împrumută cu 31 de lei dela Macarie egumenul dela Golia pentru care bani se îndatorește să-i ducă până în trei zile trei cai, iar de nu egumenul să-i trimită un aprod cu ciubote ca să împlinească. (Original).

¹⁾ Cuvântul nu se poate ceti bine din pricina unei mici rupturi.

Adecă eu Bejan izbașea de Burnărești scriu și mărturisesc cu cest adevărat zapis al meu precum am căzut eu la o nevoie pentru un furțișag și la acea nevoie am căzut la părintele Măcarie egumănul de Golăi de mi-au făcut bine cu treizăci și unul de lei bani gata și pentru acei bani m'am apucat de astăzi den 12 zile a lui făurar în 15 zile să-i trimită cai unul sur, altul pleanec, altul negru, iar de nu-i voi trimită caila la zi să trimită apro[d] cu ciubote la mine și pentru mai mare credința mi-am pus și degetul să știe.

let 7177, u las mșta fev. 12.

(+) Bejan

și eu Strătulat de Burnărești încă m'am tâmplat de față eu Roșca dvornicul încă m'am tâmplat la cestă tocmal să știu az Dumitraș.....

eu Anghel am scris să s[ă] știe

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 102. O iscălitură indescifrabilă.

84.

1669, Martie 30.

Duca Vodă întărește lui Apostolachi Rusu, biv pârcălab mai mulți țigani. (Original).

Noi Duca Voevod, БЖІЮ МАСТІЮ ГПДРЪ ЗЕМИ МОЛДАВСКОН.

Dat-am și am întărit boiarinului nostru lui Apostolachi biv pârcălab ¹⁾, feciorul lui Ionașco Rusul ce-au fost logofăt mari cu a lui drepti țigani de moșie și cumpărătură anume Vasilie țigan, fecior lui Vlasin cu featele lui Mărica și Păscălina și cu feciorul său anume Neamțul cu fămeaia lui Stratona și cu feciorii lor Tănase și Aftenie și Gligorașco și Vasilie toți feciorii Neamțului și Enachie hiastrul Neamțului și Ermula frate Neamțului cu fămeaia lui Mărica și feciorul lor Sirco cu alți feciori a lor și Istratie frate lui Ermulai cu fămeaia sa Socolana fata lui Pătrașcu și feciorul lor Bejan și alți feciori a lor și Dumitrașco Papă Borșu cu fămeaia lui Erina și cu feciorii lor Ștefan și Petrea și Măriea și Trohin cu fămeaia lui Ștefana și cu feciorii lor Gligorie și Fădora și alți feciori a lor. Acestea țigani cari mai sus serie am dat Domniia

¹⁾ Peste pârcălab s'a scris cuvântul paharnic.

Mea și am întărit boiarinului nostru căruia mai sus scrie lui Postolachie Rusul pârcălab ¹⁾ ca să-i fie lui și dela Domni'a Mea direpți șerbi țigani ocină și moșie și cumpărătură și uric și întăritură necălătită în veaci. И НИИ ДАТ НЕ СМНИШАЕТ.

И Iaș vltō 7177, mșta Mart 30.

(P. G.)

Bârlădean logofăt

Poiană

Colecția d-lui Petre Lazu din Chișinău. Scris pe hârtie albă. Pecetea aplicată în ceară.

85.

1669, Aprilie 24.

Duca Voevod întărește stăpânirea lui Luca pârcălabul de Chișinău, care l-a însoțit și la Țarigrad, asupra seliștei Pulberenii din fundul Cogâlnicului cu valea Buciumului, pe Târnușa în ținutul Lăpușnei. (Copie).

Noi Duca Vvod cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldavviei.

Facem înștiințare pentru adevăratu și credincios boeriu nostru Luca pârcălab de Chișinău că slujindu mai înainte la alți Domni, ce au fost mai înainte de noi și la vreme în pământ străin au slujit și Domnii Meale când am fost însumi Domnie Mea în Țarigradu, unde este scaunul cinstirii împărăției și acum slujești Domnii Meale și a Țării noastre cu driaptă și credincioasă slujbă. Pentru aceia și Domnie Mea dacă am văzut a lui driaptă și credincioasă slujbă l-am miluit pre dânsul osăbit de a noastră milă, i-am dat și l-am miluit cu o seliște anume Pulberenii, ce este în fundul ¹⁾ Cogâlnicului cu Vale Buciumului pe Ternușea în ținut Lăpușnii, care acel loc au fost mai înainte drept domnescu de cătră ocolul târgului nostru Lăpușnii, carea seliște au fost cumpărătură socru-său Carabăț pârcălab dela Cârstea Drăguș și dela frate-său Vasile, ficiorii lui Drăguș vornic, ce au fost lor driaptă ocină și moșie și danie de ispisocul ce au avut tatăl lor Drăguș vornic dela Petru Vvod. După aceae răposatul Vasile Vvod au răscumpărat acel loc dela Cărbăț pârcălab și i-au fost plătit pe giumatat, iar după aceia cându au venit Ghiorghie Stefan Vvod cu Domnie în

¹⁾ În al doilea suret în loc de «fundul» scrie «găiana».

pământul nostru au dat acel loc carea mai sus scriem credincios slugii noastre Lucăi pârcălab, ginerile lui Cărăbăţ pârcălab precum au fost a lui şi nu i-au plătit deplin, iar după aceia cându au venit Ghica Vvodu la Domnie au făcut asupra Lucăi vicleşug şi au arătat cum că Luca au ținut cu Ştefan Vod., cându s'au sculat Ştefan Vod spre Domnie la Vasile Vvod şi au fost luat acel sat şi dere-surile ce au avut, iar după aceia cându au venit la Domnie Ştefan Vod cel tânăr, ficior răposatului Vasilie Vod, iar Luca au făcut mare jalobă pentru acel sat, deci Vasilie Vvod au socotit au luat seama şi n'au aflat pre Luca nici într'un vicleşug, ce s'au milostivit şi au dat acel sat Pulberenii cu tot locul şi cu tot venitul precum au arătat noao şi dresuri dela Ştefan Vod cel tânăr şi de întăritură dela răposatul Istratie Dabejă Vvod. Pentru aceeaia şi Domnie Mea am dat şi am miluit şi am întărit cu acel sat Pulberenii, ce este în fundul Cogâlnicului, cu vale Buciumului, pe Ternuşea pe sulga noastră şi boer Luca pârcălab ca să-i fie şi di la Domnie Mea driaptă ocină şi moşie şi miluire şi uric şi întăritură lor şi ficiorilor lor neclintită niciodată în veaci şi altul ca s[ă] nu s[ă] mai amestice.

Insuş Domnu au poroncit.

In Eş let 7177, apr. 24.

Noi Duca Vvod

(L. P.)

Andrii Mihul

Asămine de pe sârbii din cuvânt în cuvânt s'au tălmăcit de mine 1796, apr. 5.

Andrei Tălmăciu căpitan

Colecţia mea. Transcris după două surete. Din primul am luat textul, care mi s'a părut mai corect. Din celălalt am luat titlul şi iscălitura, cu data, re lipseau din celălalt. Un regist în *Uricar*, XXIV, p. 424. Cinci surete la Academia Română, Pachet LVIII, doc. nr. 71. Vezi nota de mai sus, sub Nr. 67).

86.

1669, Mai 30.

Hotărnicia şi împărşirea moşiei Iurceni din ținutul Lăpuşnei.
(Copie).

Milostive şi luminate Doamne să fii Mărie Domnie Ta sănătos.

Facem ştire Mării Tale pentru o pără ce au avut Necula căpitan de Iurceni din ținutul Lăpuşnii şi alţi fraţi ai lui cu nişti

răzeș a lui anumi Vasilie Nofit de acolo și cu Vasile Vărzar și Măteeș și cu Ioan și cu alți frați a lor pentru niști părți de ocină ce au avut Necula în Iurceni moșie și cumpărătură. Venit-au cu cinstită carte Mării Tale scriind la noi să mergim la satu la Iurceni și se strângim oameni buni și bătrâni din pren pregiur megieș și să socotim cu dreptate să alegim toate părțile de ocină și de cumpărătură de pe zăpisele ce va ave și se o stălpim și din câmpu și din heleștei și din vatra satului, toate se le socotim și se le alegim și se le însemnăm. Mers-am la sat la Iurceni și am strânsu mulți oameni bun din sus și din gios migieș dipinpregiur anumi: Gavril din Cojușna, Paniș ot Volosăni, Ionașcu Spănachi ot Dânceni, Surucean, Simion Plămădeală ot Boghicieni și Ion ot tam și Ion Cărăbăț căpitan¹⁾ și Neculai ot Ciuciuleni și Dănilă ot Cornești, Costandin ot tam și Costandin ot Nisporeni și Gheorghie din Petrosul și Afteni Vărzariu ot Vărzărești și Latsor (*sic*) ot Mereșeni și Bosii ot tam și mulți oameni buni și am socotit de pe drese și dipe zăpise ce au avut de cumpărătură și le-am ales toate părțile, am măsurat cu fune și în câmpu și în vatra satului, socotit-am locul giunățate de sat parte di gios, coasta dispre apus s'au împărțit în trii părți pre trii bătrâni; parte Neculii s'au venit pe din sus cu frații lui, iar a lui Vărzar s'au venit prin mijloc cu frați lui și lui Vasile Nohit s'au venit pri din gios și s'au socotit acele părți să le ția din matca văii păra în zare dialului despre apus cu păduri cu tot. Așijdirile iarăș fața despre răsărit tot din parte din gios s'au împărțitu în trii părți parte Neculii și cu fraț lui s'au venit pe din gios și lui Vărzar pin mijloc și lui Nohit pre din sus dispi sat. Așa s'au socotit și le-am însămnat, iar din heleștii s'au aflat patru heleștii în parte de gios. Deci Neculii s'au venit un heleșteu din gios de toate și lui Vărzar altul dela acela din sus și lui Nohit altul mai din sus de toate, iar un heleșteu, al patrul s'au socotit să ție cu toții pre părțile ce li s'or veni, iar din giunățate de sat parte din sus s'au ales toate părțile Neculii cu frați lui, moșie și cumpărături toate i s'au ales fața dispre apus în sus până în fundătură, în locul lui Vărzar și i s'au mai dat o bucătea de loc pentru o cumpărătură și în fața despre răsărit piste Vladnic păra în muchi numai giunățate de

¹⁾ Ion Cărăbăț căpitanul era la 1667, Martie 20 pârăcalab de Lăpușna (*Surete și izvoade*, IV, p. 269).

şesu în coada heleşteului din matcă pără în drum ce să faci rogoz să-l înparţi cum l'au împărţit şi pără acum, iar o parte a lui Nchidan ce au arătat Necula zapis de cumpărătură şi Mateeş au arătat zapis de cumpărătură tot pre acea parte şi s'au aflat zapisul lui Măteeş mai de mult de aceia parte este cu acelor părteni şi să ție Măteeş, iar din heleştii din parte de sus i s'au dat Necolii giunărate de heleşteiu din Vladnic pentru cumpărătură dela Hăbăşescul, iar ceia giunărate de heleştiu di Vladnic le este de moşie şi iar o au dat-o [to]ată partea pentru o cumpărătură ce au avut dela Vărzar. Deci i s'au socotit să ție iazul din Vladnic tot Necola şi în iazul cel de moşie a triea parte şi 'n iazul lui Vărzaru iară a trie parte, iar din vatra satului s'au împărţit în trei părţi din giunărate de satu din gios lui Vasile Nohit i s'au venit pe din sus pre lângă izvor, iar lui Vărzar i-au venit prin mijloc, iar Necolii şi fratelui lui i s'au venit pre din gios. Deci aşa s'au socotit casăle ce or fi să le mute cineş la parte unde i s'au venit, o casă a lui Vasile Nohit ce este pre locul Neculii aşa s'au apucat din iunie până la octomvrie să o mute la vatra sa, iar pentru pomi aşa s'au socotit pomii cât or fi pe părţile Neculii să le puia Necula pomi pre locurile lor sau se-i plătească cu bani, cum o vre, iar o cumpărătură ce mai are Necula din parte de sus, i vatra satului s'au ales parte Neculii pe lângă izvor pi din sus şi stălpită de noi precum am socotit cu aceşti oameni buni, le-am făcut această mărturie să le fie de credinţă şi aceşti oameni toţi ş'au pus pecetile şi degitile, iar Mărie Dumnitale vei giudeca cum a fi mila Mării Tale. Să fiie Măriia Domnii Tale sănătos întru ani mulţi şi buni. Ohi. Amin.

7177, meşta mai 30

Gavril ot Cojuşna (P.)	Spânache (P.)	Surcean (P.)	Plămădeală (P.)
Aftenie Vărzar	Ioan	Necola	Costandin
Costin	Bosie	Paniş.	

Mai mic robul Mării Tale pentru credinţă am iscălit

Actul în Arhiva mănăstirii Vărzăreşti. Iurcenii de pe valea Lăpuşnei este de sigur una dintre cele mai vechi aşezări ale ţinutului. Domnul Alexandru cel Bun printr'un ispisoc al său din 10 Aprilie 1429 dăruieşte boierului său Vlad Adiş o serie de sate printre care: « *pe Lăpuşna Iurcenii şi la o Piatră Cruce şi Săcărenii şi Lepoveşna (= Lăpuşniţa?) şi la Fântâna lui*

Ilieș pe Lăpușna, pe din gios de Iurceni și unde au fost Hrâstea giude ». M. Costăchescu, *Documente moldovenesti înainte de Ștefan cel Mare*, I, p. 253 și L. T. Boga *Documente basarabene*, IV, p. 5).

Importanța istorică a satului este aceea că a fost localitatea de baștină a « hieștrilor » Hâncului, dintre care unul Donie ne este cunoscut din cronici. Deși N. Mustea (Cogălniceanu, *Letopisețe*, III, p. 20) și Amiras (*ibidem*, p. 105) numesc pe Donie, feciorul Hâncului în Pseudo Nicolae Costin (Cogălniceanu, *Letopisețe*, II, p. 20) se spune: « Și tot într'acestaș anu, în luna lui Dechemvrie 11 zile, au trimisu Duca Vodă la Donie, fiiastrul Hâncului ce fusese vâtaf de aprozi, iar atuncea era staroste la Putna și dela Focșani aducându-l până la Târgul Frumos, l'au sugrumat în curțile domnești, acolo, Roșca agă, fără de nici o vină, ci tocmai în pismă ce se ridicase țara pre dânsul ». (Cf. Hurmuzachi, *Doc.*, *Supl.* I, V. I, p. 22).

Un regist din 7231, Iulie 31 dintr'un document cu data de 1800 Septembrie, aflat în colecția Municipiului Chișinău spune că moșia Ghețaoani era cerută de Potlogești « di pi Necula tatăl lor și de pe frații Neculii, Doni și Costandin, care au fost hiestri Mihalcei Hâncului și de pi moașa lor Nastasia, pe cari au ținut-o Mihalcea Hâncul ». (Cf. Ion N. Halippa, *Труды*, I, p. 203 și p. Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*). Cei trei frați, hiestri Hâncului, au răscumpărat moșia Ghețaoani zălogită de un neam al lor, pentru ca mai apoi Doni să o dea în schimb lui Dabija Vodă (cca 1662—1665) « apoi iarăși la același domnu s'ar fi stricat acel schimbu rămăind Făureștii loc gospod și Donii și-au luat Ghețaoanii și după ce au perit Doni și au murit și Necola și Costandin ar fi rămas aceli zapise la muma lor ce au ținut-o Mihalcea Hâncul și după moartea iai au rămas la Hâncul ». (*Ibidem*) în același document din Arhiva Municipiului Chișinău mai găsim următoarea precizare: « Costandin Potlog, ficiorii Neculii i Gheorghii Potlog, ficiorul lui Costantin Potlog » trag moșie « de pi Necula tatăl lor și de pi frații Neculii, Doni și Constantin ».

Documente cari n'au avut loc în volumul de față aduc precizări asupra celor doi copii vitregi ai lui Hâncul, Necula căpitanul de Lăpușna și Constantin paharnicul și-i leagă de răzășia Iurcenenilor ca bătrâni de moșie.

În adevăr posed documente în care se spune că părți din moșiile alăturate: Iurcenii, Mârzoaia și Căzăneștii umblă în doi bătrâni și anume Necula căpitanul și Constantin paharnicul.

Necula căpitanul « de Lăpușna », cum spune un document din colecția noastră, se afla în Moldova în cursul domniei lui Antonie Rusă căci semnează ca martor în niște zapise de cumpărătură referitoare la moșia Roșiești de pe valea Elanului în anii 1678—1679 (Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, vol. IV, partea I, p. 22, 23, 25 și 36).

Necula căpitanul s'a căsătorit cu o fată a lui Constantin Potlog « vădan al doile mueri ». Partea de moșie din Iurceni a lui Necula căpitanul s'a împărțit în două: o jumătate a luat-o Vasile Potlog, care a vândut-o paharnicului Gosan și jumătate s'a cuvenit lui Apostol Tăbărță (Document în colecția lui I. Tăbărță din Iurceni.). Numeroasa familie a Tăbărțeștilor din Iurceni descinde din Necula căpitanul de Lăpușna. Pe un Ștefan Tăbărță îl numește însăși Mihalcea Hâncul în diata sa din 1698, Ianuarie 25 (Vezi mai jos Nr. 118) nepot al său.

Din fratele lui Necula, Constandin paharnicul este coborîtor Costandache, fiul popii Ioniță din Florești, de lângă Focșani și Toader Feștilă diacul din Iași. (Doc. în colecția mea).

Sunt publicate două documente referitoare la Iurcenii cu data de 1734 August 18 (L. T. Boga, *Documente basarabene*, XIII, p. 6 și 7).

87.

1669, Iunie 25.

Călărașii și hânsarii așezați pe moșia Burnărești a mănăstirei Golia se învoesc cu egumenul dinaintea veliților boeri asupra zeciuelei ce să dea din pâine și din legume. (Original).

Adec noi Bejan izbașea și Poroseaci și Bejenuț cel mic și Lazor și Toader Hăolianul și Zbârdea și alți călărași, toți din satul svinții sale părintelui Macarie egumenul dela svntaa mnstire dela Golăe, ce să chiamă satul Burnăreștii scriem și mărturisim cu cestu adevărat zapis al nostru de nime nevoiți nici asupriți ce de a noastră bună voe am făcut această tocmală cu svințiia sa ca să ne lasă să trăim pre moșia svintei mnstiri acolo în Burnărești, iară noi călărașii toți să avăm a da svinții sale de a zecea din grâu și din sârjiță și din săcar și din orzu și din mălaiu și din toată pâinea, iară pentru legume din mazăre și din linte și din grădini ne-am rugat svinții sali și ne-au ertat să nu ne ia dintr'aceaste, însă numai noă călărașilor și hânsarilor și tuturor breslașilor, iară oameni țărani ce vor hi pre de laturi și pentre noi să aibă ei a da din tot vinitul ce va hi, nemică să nu scutească nici să opriască vini[tul] svintei mnstiri, nici din pâni, nici din legumi și nu numai noă am făcut acesta zapis, ce ficiorilor noștri și nepoților și toți dintru noi carii vor hi acoalea în Burnărești și hie cine dintru noi sau din ficiorii noștri s'a ispiti a sări la gâlceav sau a strica această tocmală hie la ce scaun și giudeț, să hie de certare, iară acesta zapis l-am făcut noi părintelui denaintea dumlorsale boiarilor celor mari dumnealui Miron Costin vel vornic nij. i Gligorie Hăbășăscul vel dvornic viș i Nicolai Racoviț hatmanul i Stamatie vel postelnic i Gavril Costachi vel spăt. i Ion Răcoviț vel comis i Tălmaci sârdariul și denaintea a mulți boiari și pentru mai mare credința pusu-ne-am și deagetele și ne-am rugat dumlorsale de-au iscălit și eu Anton am scris să s[ă] știe.

U Ias vlt. 7177, iuni 25

și lui Ion, aceia eu o am vândut iar dumisali lui Păun vameșului celui mare din uric dela Bogdan Vod și din ispisoc din întăritură ce-au avut frate-mieu Prohir vameșul dela Vasilie Vod dreptu 85 de lei bătuți toți bani gata și și dumnealui făcutu-mi-au plata deplin la mâna mea de acia bani carii mai sus sântu scriși

¹⁾ lei bătuți și toți bani gata și cându am făcut eu aceasta tocmal și zapisul acesta făcut-am dinaintea vameșilor celor mari și dinaintea starostilor de neguțatori anume vameșii Andronic ce-au fost postel[nic] mare și Crstea vameșul cel mare și Statie vameșul și Alexandru Ramandi ce-au fost ușear mare și Crstea și Alexandru starostii de neguțatorii și Mihaiu schimbătorul și Ghiorghii a Frâncăi ce-au fost vornic de trăg și Necula și Iorga Buta și mulți alții s'au prilejit intr'aceasta tocmal și pentru mai mare credință pusu-mi-i-am inelu peceate și am și iscălit și acești boiari și neguțatori toți au iscălit și au pus peceți cătră acestu adivărat zapis al nostru ca să fie dumisali lui Păun vameșul cel mare dreptă ocină și dela noi cumpăratură cu tot vinitul satul acela carele mai sus iaste scris Ușireștii ce-s pre Prut și cu bălți di pești și cu vad de moară în Prut și din saat din Bărlădeani ce-s pre Prut iar la ținutul Lăpușnii dinn a șasea parte din giu-mătate de saat a triia parte, iar cu tot vinitul ca să fie dumisaal cu tot vinitul neclătit în veaci și uricul cel bătrân dela Bogdan Vod și ispisoc de întăritură dela Vasilie Vod și alte direase de mărturie dela boiarii cei mari toate le-am daat pre mâna dumisali lui Paun vameșul cel mare și să aibă a-ș face și direase domnești de pre acestu adivărat zapis al nostru și eu Tiron diiacul am scris să s știe și am și iscălit.

U Ias vl. 7177, iuni 26 dn.

(P)

Andronic postelnic	Statie vameșul ²⁾	Hristea vameșul
Alexandru Ramandi	Alexandru staroste	(indescifrabil)

(P)

(indescifrabil)	Iorga Buta	(P.)
Mihali	Nicola ²⁾	Ghiorghii a Frâncăi

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 36, fila 23.

¹⁾ Loc liber în original.

²⁾ Iscălitura grecește.

89.

1669, Iunie 26.

Cartea veliților boeri prin care se întărește « prietenului lor » Păun vameșul satul Ușereștii de pe Prut și părți din Bârlădenii de pe Prut, din ținutul Lăpușnei, pe care le are cumpărate dela Iane, fratele lui Prohir ce a fost vameș mare. (Original).

Ген шео ми Голомон бѣраѣдѣнѣа великѣи логѣт и мирон ко-
стин великѣи дворник долнѣи земан и галигорѣе хѣбѣшескѣа великѣи
двѣрник вишнѣи земан и николан ракокиц хетман и нѣркѣлаб сѣ-
чакскон и стаматѣе вел постелник и гакриа костакѣе вел спатар и
лѣнашко бѣхѣи вел чашник и дрѣакѣе вел кистѣрник Іане стѣрѣа вел
стоанник и статѣе вел калучар и хаѣи панант вел шѣтрар и чѣхан
вел армаш и кас[и]аѣе мѣлан кторѣи логѣт и контѣи третѣи логѣт
и дѣмитрашко рошка и рѣсѣа и еримѣичѣк и дрѣсѣа и гнѣргѣиц двѣр-
никѣ глотнѣи и нишнѣх болѣри от двѣра гѣидрѣскон ¹⁾. scriem și noi
toți mărturisim cu această adivărat mărturie a noastră cum
au vinit înaintea noastră Iane, fratele lui Prohir ce-au fostu
vameș mari de nime silit nici asuprit ce de a lui bună voe au
vândut a lor direaptă ocină și cumpărătură ce-au avut frate-său
Prohir vamășul dela Vas[i]lie Banul ce-au fost medelnicear mare
tot satul Ușireștii ce sântu pre Prut la ținutul Lăpușnii și cu vad
de moară în Prut și cu bălți de peaști și cu fănațe și cu tot vi-
nitul și cu tot hotarul, acela sat l-au vândut dumisali priiate-
nului nostru lui Păun vamășului celui mare dreptu ²⁾
lei bătuți, toți bani gata. Așijdirea și din saat din Bârlădeani ce
sântu iarăș pre Prut la ținutul Lăpușnii din a șeasa parte din
giumătate de saat din Bârlădeani a triia parte cu tot vinitul cât
să va aleagi pre acea a triia parte, care parte au fost iar direaptă

¹⁾ În traducere românească: « Iată adică noi Solomon Bârlădeanul marele logofăt și Miron Costin marele vornic al Țării de sus și Grigore Hăbășescul marele vornic al Țării de jos și Nicolae Racoviță hatman și părcălab de Su-ceava și Stamatie mare postelnic și Gavril Costache mare spătar și Lupașcu Buhuș mare paharnic și Ursache mare vistier și Ilie Sturza mare solnic și Statie mare clucer și Hagi Panait mare șătrar și Cehan mare armaș și Vasile Mălai al doilea logofăt și Contăș al treilea logofăt și Dumitrașco Roșca și Rusul și Irimicea și Ursul și Gheorghită vornici de gloată și alți boeri dela Curtea Domnească.

²⁾ Loc liber în original.

cumpărătură fratelui său lui Prohir ce-au fostu vameș mare dela Ștefan și dela frate-său Tănăsie și sora lor Măriia și cumnatul lor Liontie, ficiorii lui Gligorie și dela verii lor Drăgan și soru-sa

1) ficiorii Neaniului Doboșear și dela Dumitra și frate-său Vidruț, ficiorii Maicăi și dela Mărdarie cu frații lui, ficiorii lui Istratie, toți nepoții și strănepoții popei lui Ivașco și lui Ion, aceiaia parte o au vândut Ia[ne] priiatenului nostru lui Paun vămășul cel mare din uric dela Bogdan Vod și din ispisoc din întăritură ce-au avut frate-său Prohir vămășul dela Vasilie Vod di-reptu

2) lei bătuți toți bani gata și dumnealui Păun vămășul i-au făcut plata deplin la mâna lui, aciaia bani carii sus sântu seriși

3) lei bătuți, toți bani gata, care bani fac preste tot

4) di lei bătuți toți bani gata. Pentr'acesta lucru și noi deacă am văzut între dânșii tocmală și diplin plată, noi încă am făcut această adivărat mărturie a noastră ca să fie de mari credință la mâna dumisali priiatenu[lu]i nostru lui Păun ce iaste vameș mare și pentru mai mare credință toți am iscălit cătră această adivărată mărturie a noastră. Și să aibă dumnealui a-ș faci și direase domnești ca să fie dumisali direaptă ocină și cumpărătură cu tot vinitul satul acela carili mai sus iaste scris Ușireștii ce-s pe Prut la ținutul Lăpușnii și din saat din Bărlădeani ce sântu iar la ținutul Lăpușnii dinn a șeasea parte din giumătate de saat a triia parte cu tot vinitul neclătit, nici rușiit in veaci și altul să nu să ameastece și eu Tiron diiacul am scris, să să știe.

8 1669 КТО 26 ИЮНЯ 1669 КС ДНН

43 Solomon Bărlădean vel logofăt iscal Miron ~~vel vor.~~ iscal
Gligorie Hăbășescu vel vor. iscal Stamatie postelnic

Gavril Costache vel spătar iscal

43 Lupul Buhuș vel ceașnic iscal 43 Ursul vel vist iscal

43 Sturza vel stolnic iscal

34 Statie vel clucear iscal

(două semnături grecești indescifrabile).

43 Irimicea vornic

43 Gheorghii vornic iscal

Rusul vornicul di gloată

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 36, fila 19.

1), 2), 3), 4) Locuri libere în original.

90.

1669, Iunie 28.

Duca Voevod întărește lui Păun vameșul satul Ușereștii întreg și o parte din satul Bârlădeni amândouă de pe Prut, din ținutul Lăpușnei, pe care le-a cumpărat dela Iane, fratele lui Prohir vameșul. (Original).

Io Duca Voevoda КЖІЮ МЛСТІЮ ГИДРЪ ЗЕМАН МОЛДАВСКОН. Adecă a vinit innaintea noastră și innaintea a lor noștri boiari moldo-venești a mari și a mici credincios boiarenul nostru Păun vamășul cel mare și ne-au arătat innaintea noastră un zapis făcut de mare mărturie denaintea a mulți boiari și oameni buni neguțatori anume Andronic ce-au fost postelnic mare și Crstea vameșul cel mare și Statie vameșul și Alexandru Ramandi ce-au fost ușear mare și Crstea starostea de neguțatori și Alexandru iară staroste de neguțatori și Mihai schimbătorul și Ghiorghie a Frâncăi ce-au fost vornic și Nicula Grădină și Iorga Bute scriindu și mărturisindu într'acel zapis cum au vinit innaintea lor Iane fratele lui Prohir ce-au fost vamăș mare de nimi silit nici asuprit ce de a lui bună voe au vândut a lor direaptă ocinnă și cumpărătură ce-au avut frate său Prohir vamășul dela Vaslie Banul ce-au fost medelnicear mare tot satul Ușireștii ce sântu pre Prut la ținutul Lăpușnii și cu vad de moară în Prut și cu bălți de pești și cu fânațe și cu tot vinitul din tot hotarul, acela sat l-au vândut a credincios boiarenului nostru lui Păun ce iaste vameș mare direptu ¹⁾ de lei bătuți toți bani gata. Așijdirea și den saat din Bârlădeani ce sântu iarăș pre Prut la ținutul Lăpușnii den a șeasea parte din giurăătate de saat a triia parte cu tot vinitul cât să va aleage pre acea a triia parte din saat din Bârlădeani care parte au fost direaptă cumpărătură fratelui său lui Prohir ce-au fostu vameș dela Ștefan și dela frate-său Tănăsie și sora lor Măriea și dela cumnatul lor Lontie ficii lui Gligorie și dela verii lor Drăgan și soru-sa ²⁾ ficii Neaniului Doboșear și dela Dumitra și frate-său Vidruț, ficii Maicăi și dela Mărdarie cu frații lui ficii lui Istratie, toți nepoții și strănepoții popei lui Irașco și a lui Ion, aceia parte o au vândut iar boiarenului nostru credincios Păun vamășul cel mare din uric dela Bogdana Vod și den ispisoc

¹⁾, ²⁾ Loc liber în original.

de întăritură dela Vaslie Vod și din zapise de mărturie dela boiarii cei mari carii au fost la Vasilie Vod, ce-au avut fratele lui Iane, Prohir vameșul, aceia o au vândut drept ¹⁾ lei bătuți toți bani gata, care bani fac peste tot ²⁾ de lei bătuți, toți bani gata și plata i-au făcut deplin la mâna lui Iane fratelui Prohir vameșul, de acia bani carii mai sus sântu scriși

lei bătuți toți bani gata. Pentru aceia și Domniia Mea deacă am văzut de a lor bună voe tocmal între dânșii și deplin plată, Domniia Mea încă am dat și am întărit credincios boiarenului nostru carili mai sus iaste scris Păun vameșul cel mare cu satul carili iaste scris mai sus Ușireștii ci-s pre Prut la ținutul Lăpușnii și cu vad de moară în Prut și cu bălți de pești și cu fânațe și din saat din Bărlădeani ci sântu iarăș pre Prut la ținutul Lăpușnii denn a șeasa parte din giurătare de saat a triia parte cu tot vinitul ca să fie lui Păun vameșul dreaptă ocină și cum-păratură cu tot vinitul și uric de întăritură neclătit nici rușit în veaci și altul să nu să ameastice *пруд сям листом нашим*.

СЛАМ ГСПДНИКЪ КЕЛЛА ОУ ІАС БАТО ЗРОЗ, МЕСЦА ЮН КИ ДНЪ
(L.P.)

Io Duca Voevod

Tiron пис.

Direcția Cadastrului din Chișinău, Arhiva mănăstirilor străine, dos. Nr. 36, fila 27. Semnătura originală voevodală. Pecetia aplicată pe ceașă, foarte bine conservată.

91.

1669, Iulie 29.

Duca Voevod poruncește iuzbașei de Zaluceni să plătească di a zecea egumenului dela Golia din venitul locurilor arate de oamenii lui în moșia Burnărești. (Original).

Io Duca Voevoda БЖІЮ МЛСТІЮ ГСПДАРЪ ЗЕМАН МОЛДАКСОН.

Scriem Domnia Mea la slugile noastre la Bejan iuzbașea de Burnărești și la iuzbașea de Zalučeani, dămu-vă știre că au venit de ni s'au jăluit rugătoriul nostru egumenul de Golăia zicându că tu iuzbașe de Zalučeani ai avut oamenii tăi la hotarul Burnăreștilor și la alte hotară înpregiur și de a zecea nu veț să daț.

¹⁾, ²⁾ Loc liber în original.

Crezi vă s'au dat cuvântu numai unde şădeţ voi acolo de pre acela hotar nu veţ da de a zeacea iară despre alte hotară pre unde veţ ara să daţ de a zeacea. Deci iată că-ţ scriem numai să căutaţ ce vii hi arat într'alte hotară în latiuri numai să daţ di a zeacea ce să va vini, că apoi voi trimite un aprod de va lua şi ciobote de pre voi şi viţ da şi de a zeacea. Şi tu Bejene iuzbaşe, un om carele iaste acolea, nu ştim călăraş iaste au ţăran şi au sărit pre ficiorul egumănuului de n'au dat de a zeacea. Deci să mergi numai pre câtă pâine va hi avut să-i iai de a zeacea, să dea pre sama mnstirei, iar cui va părea ceva cu strâmbul să vii aicea să stea de faţ cu egumănuul să-ş întreabe. Aceasta Vă scriem. Intr'alt chip să nu faceţ.

САДМ ГСПАНЪ РЕЧ.

§ ІІІ АТ ХРОЗ ІІІ КӨ

(L.P.)

Dosarul Nr. 7 dela Direcţia Cadastrului din Chişinău, fila 21.

92.

1669, Septembrie.

Aniţa Hânculeasa, nepoata lui Petriman şi lui Mihăilă, stră-nepoată lui Marcu Măra vinde lui Petraşcu Iordăchele vătăful de aprozi, părţi de moşie din Corneşti, Bumbăteşti, Hârceşti, Dumbrăviţa, Verdeşeni, Osânzeni, Copăceni, Mireşti, Brătuleni, Băcşani, Ialoveni şi Cristeşti din ținuturile Iaşi, Orhei şi Lăpuşna. (Copie).

Suret scos dipi zăpisă vechi pe câti moşii, după cum arată în gios anumi, cari s'au dat la mâna răzăşilor di aceste moşii cu-prinzătoari că Aniţa Hânculiasă, nepoata lui Petirman şi lui Mihăilă, strănepoată lui Marcu Măra din Mireşti, cari s'au tras din Hârcea vornicul împreună cu toţi ficiorii ei anumi Mărza şi Gavril şi Păvălachi şi fiica ei Rucsanda şi înpreu[nă] cu nepoţii ei Ilii Tâmbur şi Mihălachi Tâmbur scriu şi mărturisăse şi împreună cu alţi nepoţi a lor cari mai gios vor iscăli cu acest adivărat zăpis la mâna dumsali lui Petraşcu Iordăchele vătăvului di aprozi ci di a lor bună voi au vândut a lor dreaptă ocină şi moşii ci au avut dila moşii lor, ce sânt în ținutu Eşului piste Prut întâiaş dată anume Corneştii di supt Codru, cu livez şi cu iaz şi cu loc

di prisăci, a treia parte di sat și Bumbăteștii ¹⁾ cu iaz, iarăș a triea parte de sat și Hârceștii pi Cula supt Codrul Botnii cu livez di pomete și cu locuri di prisăci și cu trii vaduri di moară în Ichil și 'n Cula și Târnușa iarăș în ținut Eșului cu iaz a triea parte di sat și / Dumbrăvița tij în capul ținutului Eșii, iarăș a triea parte de sat / ²⁾ i Verdășânii pă Vladnic a triea parte de sat și Osămzânii ³⁾ în ținut Orheiului iarăș a triea parte de sat și Copăcenii ⁴⁾ din ținut Orheiului pe Ciuluc și pi Răut a triea parte de sat, care aceste moșii umblă câte în trii bătrâni și întru șapte au câte un bătrân carili bătrânul lor să cheamă bătrânul lui Petirman, ficior lui Marcu Mâra din Mirești, carili s'au tras din Hârce vornicul di ș'au scos și Hârceștilor numi pi numili lui Hârceștii, întrunili hotară [nu] ⁵⁾ este dipi moașa lor și într'altili dipi moșul ⁶⁾ lor Petriman. Asijdirea au mai vândut dumisali Iordăchellii giu-mătati di sat din Mirești stâlpită aleasă, în Brătuleni iară în ținut Eșului, carili esti iarăș di pi Marcu Mâra însă în celealante hotară ci scriu mai sus umblă căti în patru bătrâni, iar acum umblă în trei că au fost patru frați cu Măicanu și l-au plătit cei trei frați dila niști Turci și acum să înparte în trei părți. Deci având ei trebuință de bani și nedându-le mâna a le stăpâni și având și alte moșii multi pinte alte locuri s'au socotit cu toții cari s'au numit mai sus și l[e]-au scos vânzătoare și la vânzarea lor au întrebat pe toți răzășii din sus și din gios și nimi nu s'au aflat nici s'au apucat nedându-li mâna ca să cumpere, numai dumlui boeriu Petrașcu Iordăchelea fiind și răzăș dintr'alt bătrân, dintraceste hotară s'au aflat di au sprijinit și i-au dat și ei acest adivărat zapis în mâna dumisali și dumlui încă l-au făcut lor plata deplin în mân[ă], bani gata 328 galbeni ungurești și vinitici di aur și 8 boi într'ales, 6 vaci cu vițai. Deci osăbit di acestea moșii ci s'au vândut mai sus despre soacră lor Anița împreună cu ficiorii ei și nepoții ei și Irimiea Guțul împreună cu soțul său Stratona scriu și mărturisescu având și ei părți di moșii dila

1) In dos. Nr. 8.044/1819, fila 763: Tâmbureștii, în suretul dela Academia Bumbotești.

2) Ibidem, lipsește pomenirea Dumbrăviței. In suretul dela Academie este.

3) Ibidem Cobăcenii. La Academia Cobăscenii.

4) In suretul dela Academie Osincenii.

5) Ibidem, lipsește.

6) Ibidem, strămoșul.

părinții lor anumi Băcșanii pisti Prut în capul ținutului Eșii, din gios, a triea parte de sat și Ialovenii în ținut Lăpușnii pi Ișnovăți și Crâsteștii iarăș în ținutul Lăpușnii și Pocșăștii pi Ichil în ținut Orheiu în tuspătru moșiili aceștea ari câti un bătrân cu iazuri și cu moară din Crâsteștii și Ialoveni. Și Ialovenii și Pocșăștii, trii bătrâni i-au vândut dumisali Iordăcheli drept bani gata 250 bătuți, iar Băcșanii / încă le-au socotit di bună voia sa pentru că di multe ori l-au folosit și l-au scos dela multe nevoi / ¹⁾). Alta văzând și plata bună diplin în mânili lor și i-au prins nevoia încă i-au mai dat și dela dânsul danii Băcșanii un bătrân ca să fii dumisali dila dânsii ocină și moșii nerășuți și neclintiti în veci. Deci din toate hotarâli ci seriu mai sus și din toate vadurili di moară și din toati livezili strămoșilor lor și din păduri și din câmp și din apă și din tot locul cu tot vinitul dumisali și giupânesăi dumisali Saftii și cuconilor și nepoților și strănepoților și a tot neamul dumisali ci ni s'ar alegi mai di aproape, neclintit în veci. Deci înștiințează pi dumlui boeriul Iordăchelea că di multi rășcoali și prăzi ci au dat piste moșii dumilorsali într'aceli părți di loc precum știu toată lumea, s'au răsărit ²⁾ toate dresili și uricili vechi acestor moșii [nu] numai a lor ci a tuturor răzășilor și nicăiurea nu s'au aflat nici s'au ivit pân atunce la vânzarea lor și alte zapisă vechi le-au dat în mâna dumilorsali fără numai un uric a Hârceștilor, iară un uric a Cobățănilor ³⁾ s'au aflat la dumlui, fiind și dumlui părtaș la ace moșii pi alt bătrân. Au mai dat un izvod dumisali făcut după perdirea dresilor, carili arată toati hotarâli în câți bătrâni umblă anumi; le-au dat în mâna dumisali în loc di dresi, iară în urmă după dumlor di s'ar ivi undeva nescaiva dresi sau urice din celi perdute ori la streini ori la oamenii lor să aibă dumlui cu zapisul acesta să li è din mân' dresili ori dintr'a cui mână ar fi, să rămâi rușinat di odată, că nu le-au scos atâta vremi la iveală, să nu li să ții în samă, să-ș stăpânească dumlor moșiili cu paci cu celi di cumpărătură, așa și ce di danii în veci di veci.

Extras din dos. Nr. 351/1822, fila 167 din arhiva veche a Tribunalului Lăpușna. O copie, în care din eroare sunt omiși feciorii Aniței Hânculesei se află la Academia Română, pachet LVIII, Nr. 72. Din această copie

¹⁾ Ibidem: « un bătrân de bună voia sa i-au dat danie pentru multă facire de bine ci au văzut ».

²⁾ Ibidem: « *perdut* ».

³⁾ Ibidem: « *Scobicenilor* ».

reținem următoarele semnături ale zapisului: Maria sora Aniței, Toader părcălabul de Orhei, Neculai izbașa, Vasile Jepchiu, Crăciun călugărul, Istrati, popa Mierăuță, Constantin izbașa și Ioniț, vornicul de Bălăești. În dos. Nr. 8044/1819, fila 774 verso din Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna se găsesc următoarele referințe asupra urmașilor lui Marcu Măra:

« O copie depi o spiți di neam făcută di vornic di poartă Dimitrie Jărdan din cari s'au văzut că familie dumisali Ianblonschi curgi așa:

Vornic Hârce au făcut pe Marcu Mărea, iar Mărea au făcut pi Petriman și pi Mihăilă și Mihăilă au făcut pe Ghervasi Stanciul și pi Zaharie, iar Zaharie au făcut pi Ambrosie și pi Irimie Țarnă și Irimie Țarnă au făcut pi Mărina și pe Ursul Țarnă, iar Ursul Țarnă au făcut șapte feciori anumi: Vasilie Țarnă, Sandul Țarnă, Frăsina, Trohina, Rucsanda, Davidu Țarnă, iar al 7-le nu i să știe numile și Rucsanda au făcut șasă anumi Ioan Brahă, Lazăr, Ioniță, Marie, Ioana și altă Ioană, care această Ioană au făcut pi Vasili Țarnă jignicer și pe Nastasie maica dumisali Iablonschi ».

Socotim că Anița Hânculeasa este o rudă apropiată a lui Mihalcea Hâncul, întrucât Anița, după cum scrie mai sus, are părți de moșie în Băcșeni, Ialoveni și Cristești în care avea împărtășire și Mihalcea Hâncul (v. nota de sub. doc. nr. 61 și 154). Pe de altă parte Tâmburești, arătați în acest document ca nepoți ai ei se întâlnesc răzeși în satul hieștrilor Hâncului, Iurcenii, (v. mai sus doc. Nr. 86). Intr'o spiță de neam aflată de mine la mazilul Gheorghe Teleman din acest sat, se arată că Ionel Nohit, fiul lui Vaslie Nohit, (v. mai sus doc. Nr. 63 și 86) a avut o fiică Anița, mama lui Ștefan Tâmbur, la rândul lui tatăl lui Iftode Tâmbur și al lui Gheorghită Tâmbur.

93.

1669, Septembrie 23.

Duca Voevod rânduește un aprod care să ia dela călărașii de Luțeni, așezați pe moșia Burnăreștilor a mănăstirii Golia de a zecea cum și ciubote. (Original).

Io Duca Voevoda БЖІЮ МАСТІЮ ГСПДРЪ ЗЕМАН МОЛДАКСКОМ.

Dat-am cartea Domniei Meale slugii noastre cestui aprod să fie tare și puternic cu cartea Domniei Meale a merge la sat la Burnărești și să întreabe care călărași din Luțeni și dintr'alte sate ce vor hi de pe delaturi și vor hi arat pe locul și pe hotarul satului Burnăreștilor fie ce feal de oameni vor hi tuturora să aibă a le lua de a zecea din toată pâine din câtă pâine vor hi avut și să aibă a le lua și ciobote pentru căce au mărșu rugătorii noștri călugării dela svnta mănăstire dela Golăia să le ia de a zecea cu cartea Domniei Meale și ei n'au vrut să dea, ce au sărit peste cartea Domniei Meale. Așijdirea să aibă a lua de a zecea și dela nește oameni

ce să fac răzeși acolo, iar lor de le va părea strâmbu să vie de față, iar nime să nu cuteaze a ținea sau a opri preste cartea Domniei Meale.

(L. P.)

САДМ ГСПАНЪК КЕААА

8 Ias vlt. 7178, sept. 23.

Mihul

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 24.

Luțenii era de sigur un punct important de-a-lungul drumului ce lega Iașii de Tighina. Pe lângă faptul că dela această localitate își trag numele călărașii de Luțeni despre care vorbește documentul de față, cronica ne povestește că Ștefăniță Vodă, fiul lui Vasile Lupu a murit aci: « *numai au căutatu lui Ștefăniță Vodă a purcedere și în cale mergându, aproape de Tighinea, pre Băcu, la un sat anume Luțenii, au căzut în boală foarte grea, lungoare* », etc. (*Letopisețele*. Ed. Kogălniceanu I, p. 372). Tot astfel Ghica Vodă rămânând numai cu boierii: « *n'au cutezat să mai zăbăvească la Lăpușna, ce au purcesu pre Băcu spre Tighinea până la Luțeni* » (*Ibidem*, p. 364).

Luțenii era așezat pe malul drept al Băcului, aproximativ în fața Burnăreștilor, — Botnăreștii de azi.

94.

1670, Mai 3.

Tofana, fata lui Vasile Pițurcă vinde lui Vasile Nohit din Iurcenii partea de moșie a tatălui său pentru un cal cu căruță. (Original).

Adec eu Tofana, fata Pițorcăi den Iurcenii scriem și mărturisim că cest adevăratu zapis al meu precum am vândutu parte tătăneu a lui Vasle Pițurcă lui Vasle Nuhitu den Iurcenii dreptu un cal cu căruț cu totu de nem[eni] sălitu, neci văctu (sic) și eu de bun[ă] voia mea am vândut den câmpu den vatra satului și den totu locul cu tot vinitul denainte a mulți oameni buni și bătrâni anum[e] Costantin preutul ot Soltănești și Ionașco ot Petrosul și Gavril Vărzaru ot Vărzărești și M[ă]rijian ot tam și Ștefan ot tam și alți oameni buni s'aau preleajitu într'acesta tocmal[ă] și pentru mai mari credența ne-am pus și iscăliturile ca să hie de credință.

Let 7178, mai 3 dnă.

Constantin Ionașcu Gavril Măriian Ștefan

Colecția d-lui Ion Tăbârtă din Iurcenii.

V. pentru Soltănești un zapis din 1684, Iulie 2 (L. T. Boga, *op. cit.*, XVI, p. 18).

95.

1670.

Onofrei căpitanul de Tudorești pune pietre despărțitoare între moșia Cobusca a feciorilor lui Hasan și moșia Burnărești a mănăstirei Goliei din Iași. (Regest).

O mărturie hotarnică din anii 7178 făcută de un Onofrei căpitan de Tudorești cuprinzătoare că ficiorii lui Hasan au avut pără cu călugării dela mănăstirea Golăii pentru împresurare ci făce călugării la moșia Cobusca și pentru aceia le-au pus și stâlpi di piatră să li să știi cini până unde ține, adică un hotar în Dealu Bâcului deasupra Cobuscăi lângă *Drumul Burnăreștilor* cari mergi la Nestrui și alt hotar dispre obârșiea Șofrona, undi esti o movilă mari și într'alta mai mică dispri soari apuni, tot pi deal și din sus de un budăi la Inpărțitura Roșii, un stâlp lângă drumul ce mergi din Burnărești pi Roșiea, undi să sui pe buza piscului, cari drum mergi la Cimișani.

Extras din dosarul Nr. 20/1816 al Departamentului al II-lea al oblastiei Basarabiei aflat în Arhiva Tribunalului Lăpușna. Moșiile foarte numeroase ale mănăstirii Golia în Basarabia sunt însemnate în studiul d-lui Sever Zotta, *Mănăstirea Golia*, din buletinul *Ioan Neculce* Nr. 5/1925, p. 23. Printre acestea se află și Burnăreștii de pe Bâc.

96.

1671, Februarie 23.

Duca Voevod întărește lui Vasile Nohit și răzeșilor săi din Iurceni stăpânirea pe o pătrime din satul Vărzăreștii din ținutul Iașului, rămânând Corpăceștilor o pătrime din satul Vărzăreștii de pe Bâc. (Regest).

7179, fevr. 23. Carti dila Duca Voevod cuprinzătoare că au dat Domniea Sa lui Vasili Nohit și altor răzăși ai lui din sat din Iurceni ca să fii tari și puternici a-ș ține și a-ș opri a lor driaptă ocină și moșii o a patra parti din sat din Vărzărești, ce sânt în ținut Iașului, pentrucă ace parte di ocină au avut-o împreună cu Corpăceștii și având și în satul Vărzăreștii pi Bâc, ci esti la ținut Orheiului au vândut-o Corpăceștii toată ace a patra parti din Vărzăreștii di pi Bâc Săpoteanului, ce au fost jignicer și au lăsat această o a patra

parti din Vărzărești dela ținut Iașului Iurcenilor, precum ar fi înfățișat și zapis dela mâna Corpăceștilor, făcut la mâna Săpotianului.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 62/1819, fila 10.

Regestul este important pentru că arată că două sate, cu toate că se află la distanță apreciabilă între ele Vărzăreștii de pe Nărnova, fost în ținutul Iașului și Vărzăreștii de pe Bâc, fost în ținutul Orheiului sunt coboritoare dintr'un ascendent comun, întemeietor de răzășie. Acesta nu e altul decât Stan Vărzaru despre care vorbește documentul din 1533, Martie 28 (Vezi mai sus Nr. 6).

97.

1671, Iunie 21.

Duca Vodă dă rămas pe Iosăp care a vândut a doua oară lui Darie spătarul moșia Ciorăști de peste Prut, întărind vânzarea dintâi făcută de acelaș vânzător lui Vrabie. (Regest).

7179, iunie 21 Carti dela domnul Duca Voevod de giudecata ce au avut un Vasili cu nepotul său Iosăp pentru o parti din moșia Ciorăștii di pisti Prut pi cari di cătră Iosăp s'au fost vândut unui moș al său Vrabii cu toemală 14 lei, când atunce i-au și răspuns 7 lei și pentru că nu au răspuns și rămășița de șapti lei numitul Iosăp au vândut-o lui Darii spatar, au hotărît ca să rămâi în stăpânirea lui Vrabii, iar ficiorii lui Darii să-ș priimască banii dela vânzătorul Iosăp, pentru care au poroncit și lui Vasili Călmățuianu ca si indatorească pe Iosăp a faci zapis la mâna lui Vrabie.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 2400, fila 526.

98.

1671, August 8.

Duca Vodă întărește pe egumenul dela mănăstirea Golia să ia deazecea dela călărașii de Lăpușna așezați pe moșia Burnăreștii. (Original).

Io Duca Voevoda БЖ МАСТ ГПДРЪ ЗЕМАН МОЛДАКСОН.

Dat-am cartea Domnii Meale rugătoriului nostru egumănului dela svnta mănăstiri deala Golăi și a tot săborul să hii tar~~k~~ și puternici cu cartea Domnii Meali a-ș lua dea a zeace din sat din

Burnărești deala călărașii cari vor hi viinit dela Lăpușna și vor hi arat sau vor hi cosit la aceli sat și deala carii va hi avându tocmală cu egumănul și cu tot săborul ca să aibă a le lua d~~ek~~ a zeci din pâni și din făneți și din tot locul cu tot vinitul ce va hi la acel sat și nimea să nu cutezi a ține sau opri preastea cartea Domnii Meali, iară cui va părea cu strâmbul să vii dea față la Domnii Mea

ГДАМ ГСНДНЪ КЕЛКА

§ Ias vlt. 7179, avg. 8.

(L. P.)

Manta

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 27.

Așezarea călărașilor de Lăpușna la Burnărești, în valea Băcului, pare a indica creșterea în importanță a drumului «tătăresc» al Tighinei, care a adus după sine ridicarea Chișinăului și căderea Lăpușnei.

99.

1672, Mai 23.

Alexandru Ramandi vel pitarul dăruiește episcopiei Hușului moșia sa Podul lui Topor de pe Prut din ținutul Lăpușnei. (Original).

Adecă eu Alexandru Ramandi vel pitar, ficiorul lui Costantin Ramandi vistearnicului, nepotul Chirițai postealnicului scriem cu cest adevărat zăpis al nostru de nime silit nice asupra ce de a mea bună voe am dat și am întărit svnta ep[i]sc[o]pie dela Huși unde iaste hramul Svinților și slăviților ap[o]st[o]li Petăr și Pavel cu o moșie și cu loc de sat Podul lui Topor pre apa Prutului în ținutul Fălciului¹⁾ care sat și moșie au fost danie moșu-mieu Chirițai postealnicului dela Costantin Moghila Vodă, eu l-am dat svintei episcopii cu tot hotarul și venitul acelu sat ce mai sus iaste scri și când l-am dat la svnta episc[o]pie s'au prilejit dumnealui Panhilie stolnicul și dumnealui dvornicul Dumitrașco Roșca vornic de poartă și dumnealui Postolachie Bujoranul pârcălabul de Fălciu și alți oameni bun carii s'au prilejit la această danie ce am dat noi svintei beseareci și cându am întărit noi cu această moșie au fost episcop părintele Ioan și să aibă a-ș face ispisoc și zăpis domnescu și dela toți boiarii cei mari a Țării, iar cine va vrea să strice această

¹⁾ Cuvântul «Fălciului» a fost scris ulterior în locul altui cuvânt care s'a șters. Probabil «Lăpușnei», căci acesta era în realitate ținutul în care se afla așezată moșia Toporul. Vezi mai jos documentul din 1680, Ianuarie 14.

danie a noastră să fie procleat și neertat de Domnu nostru Is. Hs. că eu l-am dat svintei beseareci pentru sufletul moșu-mieu lui Dumitrachie postealnicului și a părintelui meu Constantin ce au fost vistearnic, iar părintele să aibă a pomeni numele ce-s mai sus scrisă la zîua svinții sale marelui mucenic Sti. Dimitrie și a svinților ingeri arhanghela Mihaila și Gavriila și pentru mai mare credința noi am iscălit și toți câți au fost la acest zapis ș'au pus iscăliturile și peceteile. De iasta scriem și facem știre.

U Huși lt. 7180, mai 23 dni.

Alexandru Ramandi vel pitar Panhilie... iscal

Dumitrașco Roșca dvornic Postolache Bujoran părcălab iscal

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 127, fila 5.

Satul Toporul există și astăzi și-și trage numele dela o familie Topor ce trăia în părțile acestea încă de pe vremea lui Ștefan cel Mare cum rezultă din documentul cu data de 3 Martie 1493, prin care Ștefan cel Mare confirmă lui Stețco o bucată de pământ din hotarul Toporeștilor vechi, în partea de jos, cumpărată dela frații One și Coste, fiii Anei, nepoții lui Ioanăș Topor cu 100 zloți tătarești (Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, p. 3).

100.

1672, Iulie 16.

Duca Vodă rânduește pe Durac ce a fost medelnicer să meargă la satul Hrușova din ținutul Orheiului ca să aleagă părțile de moșie ale Doniceștilor și ale Nițeștilor. (Original).

Io Duca Voevod *БОЖІЮ МИЛОСТІЮ ГОСПОДАРЪ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОН.* scriem Domnia mia la boiarinul nostru la Durac ci au fost medelniceriu mare. Dămu-ți știre dacă vei vedea cartea Domniei-meale, să mergi la sat la Hrușova ce iaste în ținutul Orheiului și să strângi oameni buni megiași de pen prejur să socoteaști cu diriptaate să alegi părțile a Doniceștilor și a Nițeștilor și unor cumpărători anum Nicoară de acolo; să socotești cu acei oameni buni pre câtă partea va ave el să i-o alegi de o parte. Și precum vei socoti d(u)mniata și vei alege în vatra satului în câmpu și n țarină și din hăleșteale i din tot locul să pu(neți) seamne și să ne faceți di acolo și o mărturie, precum vei alege să ni dai știre.

ЗЪ ТОЕ ПИШЕТ

U Ias leat 7180 ioli 16.

(P. G.)

Vel logofăt uć

Documentul transcris de către d-l președinte C. Georgescu Vrancea dela Curtea de Apel din Chișinău.

În 1823 Simion Glavce jignicerul dă zestre ficei sale Ecaterina a patra parte din moșia Hrușova (L. Boga, *op. cit.*, 1, p. 33.

101.

1672, August 9.

Doamna Dafina a răposatului Eustratie Dabija Voevod făcând schimb cu Dumitrașcu Roșca vornicul de gloată, ia dela acesta satul Todireștii din ținutul Cârligăturii spre a-i da în schimb Manuleștii din ținutul Lăpușnei. (Original).

Adecă eu Dumitrașco Roșca vornicul de gloată scriu și mărturisescu cu acestu încredințat zapis al meu precum de nime silit, nici asuprit ce de bună voia mea am socotit și m'am tocmnit cu Măriia Sa Doamna Dafina ce-au fostu a Domnului răpousatului Evstratie Dabija voevoda ce-au fost Domnu Țării Moldovei și am făcut schimbu cu nește ocine, dat-am eu Măriei Sali Doamnei Dafinii o seliște anume Manuleștii ce-s la ținutul Lăpușnii și să înpreună cu hotarul Iureștilor care seliști au fostu mie dreaptă ocină și daanie dela unchiu meu Ghiorghie Roșca vistiarnicul ca să fie Măriei Sali Doamnei Dafinii dreaptă ocină și moșie cu tot vinitul neclătită în veaci, iar Măriia Sa Doamna Dafina datu-mi-au mie o parte de ocină din saat din Todirești ce-i la ținutul Cârligăturii cu vatră de saat și cu pământuri în ț[a]rină și cu locuri de fânaț și din tot hotarul cu tot locul și cu tot vinitul cât să va aleagi dentr'acea parte de ocină care parte de ocină au fostu Măriei Sali dreaptă cumpărătură dela Alecsandra, sora postelnicului Iorgăi ce-au fost postelnic mare, ca să fie mie dreaptă ocină și moșie cu tot vinitul neclătit în veaci și aceasta tocmal și schimbu noi l-am făcut denaintea Svenție Sali părintelui Dosofteiu mitropolitul de Suceav și au fost ș'alți boiari pre nume Vasile biv vel vornic și Toderășco Iordachie vistiarnicul cel mare și Manulachie al doilea comis și Toader Ciocârlie comisul și Iane Hadâmbul postelnicul și Alecsa Arapul și Dămian vornicii din casă și Enachie Crâstea ce-au fost vornic și alții mulți s'au prilejit la tocmala noastră.

Și pentru mai mare credință pusu-mi-am peceatea și am și iscălit și Svenția Sa părintele mitropolitul de Suceav Dosofteiu au iscălit și au pus și peceate și toți acești boiari au iscălit ca să fie

Măriiei Sali Doamnii Dafinii direaptă ocină și moșie cu tot vinitul și să aibă Măriia Sa Doamna a-ș faci și dires domnescu dispre acestu adivărat zapis al mieu. Și eu Tiron diiacul am scris zapisul. Să să știe.

U Ias vl. 7180, av. 9.

Dumitrașco Roșca dvor.

(L. P.)

Dosotheiu mitropolit Suceavschii

Iani Hadâmbul

Vasilie vor. iscal

(indescifrabil)

Toderașco vel vist iscal

Toader Ciocârlii

Enachi vornic iscal (P.)

Documentul în colecția mea. Frumoasă iscălitură autografă a mitropolitului Dosoftei. Schimbul care face obiectul acestui document este atacat 17 ani mai târziu de către Toma neguțitoriul și epitropul casei Iorgăi vameșul, care revendică, fără succes de altfel, dela Solomon și Constantin, feciorii lui Dumitrașcu Roșca, moșia Todirești pe baza actelor vechi de proprietate, care nu fuseseră transmise doamnei Dafina atunci când cumpăraseră moșia dela Alexandra sora Iorgăi (Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, vol. IV, partea I, p. 141). La 8 August — documentul nostru e de a doua zi — se mută tabăra turcească dela Țuțora la Hotin. La 13 August urmează destituirea lui Duca Vodă.

102.

1673, Iunie 17.

Stefan Petru Voevod poruncește lui Mihalcea Hâncul să plătească lui Todosie nepotul lui Ciurar ce au fost hotnog 90 de lei ce a dat lui Ilie Sturza paharnicul cel mare pentru un cal. (Original).

Noi Stefan Pătăr Voevoda, БЖІЮ МЛСТІЮ ГПДАРЬ ЗЕМЛЕ МОЛДАВСКОН.

Scriem la Mihalcea Hâncul ce-au fost sărdar dămu-ț știre că ne-au făcut jalobă la Domniia Mea Todosie nepotul lui Ciurar ce-au fost hotnog pre tine zicându c'au fostu luat el un cal dela boiarenul nostru Ilie Sturzea păharnicul cel mare și au trecutu-l în ceia parte, iar tu l-ai luat acel cal de l-ai datu la ze. . . .cme¹⁾ și acmu el au plătit acel cal de-au dat boiarenului nostru ce mai sus scrie noaăzăci de lei precum ne-au arătatu și scrisoare dela Bejan armanul precum au plătit și tu ai luat calul. Pentr'acesta

¹⁾ Un cuvânt sau două indescifrabile.

lucru deaca vii vedea cartea Domnii Meali, iar tu numai să-i dai
acei noaă zăci de lei de vreami [ce-ai] luat calul să nu mai vii
jalobă la Domniia Mea ca apoi voi trimiti un aprod și vei da banii
și-i da și ciobote. Aceasta scriem.

ГЛАВЪ ГЕНЕРАЛЪ КЕЛКА

s Hotin lt. 7181, iun 17.

(P. D.)

Academia Română. P. CXXXIX, documentul 119. Pecetie cu tuș. Cf.
Creșterea Colecțiilor Nr. XX 1912 Ianuarie—Septemvrie.

103.

1675, Mai 3.

Costanda, femeia lui Vasile Gotcă, fata Mihalcii vinde lui Ghiorghie partea ei de moșie din sat din Rădeni, de pe Ichel, din ținutul Orheiului. (Original).

Adecă eu Costanda, femeia lui Vas[i]lie Gotcă, fata Mihalcii
scriem și mărturisesc eu cu cestu adivărat zapis al meu pe cum
eu de nimi silită, di nimi asuprită ci di bună voe me am vândut
a me dreptă ocină și moșie ce să va alege din sat den Rădeni din
parti lui Păcurar a me ales parte ci să va alegi și am vândut lui
Ghiorghie dreptu 15 lei bătuți ca s[ă] fie a lui dreptă ocină și
moșie și i-am vândut ace parte a me din Rădeni, ce iaste pe Ichil
de ținutul Orheiului și am vândut din câmpu și din țarină și din
păduri și din vatra satului și din apă și din tot vinitul ei ca s[ă]
fie a lui Gheorghie dreptă ocină și moșie lui și fiilor lor ¹⁾ lui și
nipoților lui și a săminții lui iar mai sus scriem iar din frații mei,
din sororili meli, din ficii mei, din nipoți și din strenepoții mei
nimi trabă să n'aibă cu parte ce am vândut lui Gheorghie. Și la
cesta zapis s'au prelejit di faț Chiriiac din Rădeni și Andrei Jule
din Zamciocii și Bălan frate lui Chiriiac și Pavăl Sorăci ot Chi-
șinău și alți omeni buni și bătrâni și Apostul sin Danul ot Zamcioci
și pentru mai mari credința ne-am pus și degetul să s[ă] știe. Eu
Andonie diiac ot Chișinău am scris și Ștefan.

Velet 7183, mai 3 dni.

(+) Costanda (+) Luchian (+) Onofrei (+) Chiriac (+) Bălan
(+) Andrei (+) Pavăl (+) Apostul
Andonie diiac iscal

Colecția d-lui Ioan Pelivan.

¹⁾ Sic!

104.

1676, Aprilie 29.

Apostol și Vlasă, nepoții Draganciului vând și dăruiesc lui Istrate Braha căpitanul părți de moșie din Săpoteni (Regest).

al 2-le, 7184, apr. 29. Copie di pi zapisul lui Apostol și Vlasă, ficiorii Draganciului, nepoții Onacăi ei dau danii doi bătrâni și iară dintr'un bătrân doi părți vând drept 40 lei unui Istrati Brahă căpitan din Săpoteni și din Stângăcenii.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dosar fără număr din 1819, fila 66 verso.

105.

1676, Iulie.

Istrate ficiorul lui Nicolai ce a făcut o moară în apa Bâcului, pe țărmlu orheian se învoește cu călugării dela mănăstirea Goliei, care stăpâneau țărmlu lăpușnean să împartă împreună venitul morei. (Original).

Adecă eu Istratie ficiorul lui Nicolai mărturisăscu cu acestu adevăratu zapis al meu cum am fostu făcut o moară într'apa Bâcului, unde să înpreună ținutul Orheiului cu ținutul Lăpușnei, care iaste țărmlurili dispre Lăpușna a svintei mână[s]tiri a Golăii iarăș și țărmlurili despre Orhei iaste al meu și eu acea moar am fostu făcutu făr de întrebarea călugărilor și acmu neputându-mă răbda călugării m'am tocmii cu călugării într'acest chip de cându am făcut eu iazul și moara sântu doi ani și cât am luat de atunce pân acum din vinitul morii să hie al meu, iară călugării să n'aibă triabă pentru căci ei n'au pus cheltuială cu mini la mori nici la iaz, iară de acum înaintea să ținem morili împreun cu călugării și vinitul ce va hi să ne hie în parte, iară de să vor strica morili sau iazul ca s[ă] avem întocma iarăș împreun și aceasta a noastră de bună voe tocmal s'au făcut denainte dumisali lui Alecsandru Ramandi postelnicul cel mare și denainte lui Căraiman comisul și Hasanachi pârcaľabul de Chișinău și eu Gligorașco Moțoc am scris zapisul și pentru credința eu Istrati mi-am pus degitul.

U Ias lt. 7184, iuli.

Istrati (+) snă Nicolai

Alexandru vel postelnic

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 85. La sfârșitul actului se intercalează: «și acesta loc iaste pe hotarul Hagereilor care iaste danie călugărilor de la Ramandi vel postelnic». De asemenea în textul actului s'a căutat a se corecta, de altfel grosolan, în favoarea mănăstirii faptul că țărmul orheian ar fi și el al mănăstirii. În loc de «unde se împreună ținutul Orheiului» s'a corectat «până unde se împreună etc...» și în loc de «țărurile despre Orhei iaste al meu» s'a corectat «iaste al mănăstirii». Printre martori un pârcaľab al Chișinăului necunoscut până azi: Hasanache, care probabil era proprietar în moșia învecinată Cobusca. (Vezi mai jos Nr. 113).

106.

1676, Iulie 8.

Călugărița Dorofteia dăruiește episcopiei Hușilor trei dugheni ce are în târgul Chișinăului. (Original).

Adecă eu călugărița Dorofteia ce petrec la episcopie la Huș scriu și mărturisăsc cu cest drept zapis al meu de nime silită nice nevoită, ce de a mea bună voe am dat santei episcopii dela Huș trei dugheane la Chișinău cu tot vinitul ce vor avea pentru sufletul meu și pentru sufletul feciorului meu Toader când s'au îngropat la episcopie. Și zapisul s'au făcut dinnaintea dumisali Miron logofetul cel mare și dumnealui Sturzea Ilie vel dvornic și dumnealui Apostolachii vel spătar și dumnealui Dumitrașco vel păharnic și dumnealui Todirașco vel vistearnic și dumnealui Gavrilică biv dvornic și dinnaintea altor boiari carii s'au tâmplat acolo, pentru cesta lucru nime din ruda mea sau din ruda giupânului meu sau din nepoții miei sau strenepoții miei, nime să n'aibă a să amesteca căce o am dat eu pentru sufletul meu și pentru sufletul fiiului lui meu Toader, iar cine să va amesteca la daaniia noastră unii ca aceia să fie trecleați și procleați și afurisiți de 318 otță ce-au fost în cetatea Nicheiului și de 4 ev[an]gheliști și să-i înghiță pământul ca pre Dathan și Aviron.

Pre mai mare credință ne-am și iscălit și ne-am pus și peceteile ca să fie de credință.

și eu Dorofteia încă mi-am pus deagetul ca să s[ă] știe.

○ Dorofteia.

It 7184, iuli 8 dni.

Miron vel logofăt iscal

Apostolachie vel spăt.

Gavril Costachi biv dvornic.

Dumitrașco vel ceașnic

Todirașco vel vist iscal.

Arhiva Statului București. Episcopia Huși. Pachetul 55, doc. Nr. 6.

107.

1678, Februarie 9.

Ioan feciorul Anghelinei și Filip, fecior Gănescului care au vândut lui Darie spătarul părțile lor de moșie din Stolniceni și din Drăgușeni dau spătarului un nou zapis în locul celui vechi perdut când au prădat tătarii țara. (Regest).

7186, fevr. 9. Zapes a lui Ion, fecior Anghelinei, nepot lui Pavăl și Filip fecior Gănescului al 2-le văr lui Ioan au vândut drepte părțile lor ce le ave părințăști adică Ion parte maică-sa Anghelinii și Filip parte tătâni-său a Gănescului din sat din Stolniceni din parte de sus dentru un bătrân și iarăși au vândut den sat den Drăgușăni den partea de sus dentru un bătrân ce este pe Vale Răce, cari dă în Târnușa dela ținut Lăpușnii den bătrânu moșului lor lui Necoară, parte ce să va alege a părinților lor mai sus scrisă lui Darie spătar luând Ioan 20 lei și Filip 30 lei pe aceli părți în care zapis arată că dresăle ce le au avut ei dati mai denainte li-au prăpădit Darie spatar când au prădat tătarii țara și acest zapis l-au dat de al 2-le spre îndreptare.

Arhiva Statului Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 906, p. 220.

Prada Tătarilor de care vorbește acest regest pare a fi cea din vremea lui Dumitrașcu Vodă. Vezi mai jos nota de sub documentul din 1698 Ianuarie 25, nr. 118, p. 142.

108.

1680, Ianuarie 14.

Duca Voevod întărește episcopiei de Huși stăpânirea asupra satului Toporul de pe Prut din ținutul Lăpușnei, pe care îl are danie dela Alexandru Ramandi, fostul mare postelnic. (Original).

Io Duca Voevoda ЕЖІЮ МАСТІЮ ГСПДАРЪ ЗЕМАН МОЛДАКСОН.

Adecă au vinit innaintea Domniei Meali și innaintea a lor noștri moldoveneshti boiari a mari și a mici boiarinul nostru credincios Alecsandru Ramandi c-k au fostu postealnic mare de nime silit nici asuprit ce de a sa bună voe au dat și au dăruit svntei episcopiei de Huși a sa direaptă ocină și moșie satul Toporul care sat iaste pe Prut în ținutul Lăpușnei cu tot hotarul și cu vadu în Prut și pân în Lăpușna, cari moșie acel satu Toporul au fostu și boiarinului

nostru lui Alecsandru Ramandi direaptă ocină și moșie dela părintele său Costantin vistearnicul și dela unchiul său Chirița postealnicul ce i-au fostu danie și unchiului său Chiriții postealnicul dela Simion Voevoda și den dires de întăritură dela Constantin Mighila ¹⁾ Voevoda. Pentr'aceia și Domniea Mea dacă am văzut de a lui bună voe danie și dăruire svntei episcopiei de Huși cu acel satu ce mai sus scriem Toporul și dela Domniea Mea încă am dat și am dăruit și am întărit svntei episcopie de Huși cu acel satu Toporul și cu tot locul și cu tot vinitul ca să-i fie și dela Domniea Mea direaptă ocină și moșie și uric și întăritură neclătit și nerușăit în veaciu peste această carte a Domnei Meali.

U Ias vlt. 7188, mșt. ghenovar 14 dnă.

(L. P.)

Miron Costin vel lof.

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 127 al moșiei Toporul. Pecetia aplicată, a căzut. O copie în Arhivele Statului din București. Documentele Episcopiei Huși. Pachet 53, Nr. 2.

Vezi mai sus doc. Nr. 99.

109.

1680, Ianuarie 27.

Duca Voevod rânduește pe Năstase pârcălabul Chișinăului să cerceteze dacă răzeșii din Hidighiș vor să răscumpere moșia zălogită de Vasile Beni lui Andrei Mihuleț pârcălabul. (Regest).

Intâi, 7188, ghenar 27, Carte dela Domnul Duca Voevod cătră Năstasă vistr., pârcălabul de Chișinău și Frățăman ci au fost căpitan ca să margă să facă cercetare între alte moșii și pentru parte lui Vasile, ficior lui Ștefan Beni din Highidiș ci ari di pi tatăl său și di pre unchiul său Loghin și este zălogită la Andrii Mihuleți pârcălabul pentru 6 boi de negoțu și să întrebi pi răzășii lui di voesc ei să dei acei boi și să ei parte lui, iar de nu or voi, să de mărturii ca să fii Mihuleți în paci.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 1184, fila 10 verso.

¹⁾ Sic!

110.

1681, Martie 29.

Chirvasie, nepotul lui Mamă de Câine dă partea lui de moșie din Cartișa feciorilor lui Zaharia Negru. (Regest).

Copie scoasă dipi asămine copie dipi un zapis din let 7189, luna mart 20 zile, prin care să cuprindă că Chirvasie, ficiorul fetei Giorcăi, fata lui Ionașcu a lui Mamă de Câine au dăruit partea sa din Cartișa lui Dumitrașcul și Enachi, ficiorii lui Zaharia Negru, la cari nici frații lui, nici ficiorii, precum nici fimeia lui să nu aibă trebuinți.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional, dos. Nr. 3600, fila 191 verso.

Cartișa e o localitate din apropierea Chișinăului, așezată lângă comuna Durlești.

111.

1681, Iulie 20.

Ionașco Secher dă lui Necula în achitarea unei datorii, părți de moșie în Highidiș din Petrile Înșirate în sus. (Regest).

Al 2-le, 7189, iuli 20 zile. Zapis dela Ionașco Săchir din Highidiș că luând un cal dela Necola prețăluit drept 30 lei și neavând cu ci plăti, i-au dat parte de moșii din Highidiș ci i să va alege, însă din Petrile Înșirate în sus.

Arhiva Statului Chișinău. Tribunalul regional. dos. Nr. 1.184, fila 10 verso.

Petrile înșirate. Este vorba probabil de aspectul pe care îl avea acum 250 de ani regiunea în care se află actualele cariere de piatră. Pe acele timpuri, depozitele masive reprezentate în actualele cariere — probabil încă neexploatare de locuitori — nu apăreau la suprafața pământului decât ici și colo prin niște blocuri sau pietre mai mult sau mai puțin izolate și înșirate. Atari fenomene se constată adeseori pe diferite văi, în a căror maluri se găsesc ascunse depozite de calcar. (Inf. d-lui prof. Nic. N. Moroșan).

112.

1682, Noemvrie 23.

Ion, ficiorul lui Chirvasie Munteanul din Vâlcănești, vinde o vie cu pomi fratelui său Stan pentru o iapă. (Original).

Adecă eu Ion, ficiorul lui Chirvasi Munteanul din Vâlcănești scriu și mărturisesc cu cest adevărat zăpis al mieu precum am vândut a mea vie cu pomi cu toți ce sântu la vie frăține-mieu

lui Stan drept o iapă ce mi au dat, ca s[ă] hie lui dreaptă ocină și moșie și ficiorilor lui, iar nime dentru oamenii mei să n'aibă a s[ă] amesteca la acea vie și la acei pomi că eu i-am vândut lui Stan pre acea iapă precum mai sus scriem denaintea lui Iliți de Vâlcănești și eu Gligori am scris zăpisul și pentru mai mare credința am pus degetele să s[ă] știe.

lt. 7191, noev. 23.

Ion snă ⊕ Chirvasie Munteanul

Gligorie iscal.

⊕ Ilița ot Vâlcănești

și eu Aftenie Bracic (?) m'am tâmplat la cest zăpis cându au cumpărat Stan acea vie cu pomi și sintu mărturie

× Aftenie Bracic (?)

iar eu Ion m'am apucat să mai fac un giuncu lui Stan căci iaste vie cani puțină, însă să-i fac giuncul cându oi putea.

In josul foaei de-andoasele:

U las lt 7191, oct. 31.

Pe verso, șters cu cerneală: « La slugili noastre la părcălabii de Fălciu să s[ă] de.

Colecția d-lui Vasile Ciorici din Vărzărești.

Vezi pentru Vâlcănești, Vărzărești și Ciretea: *Uricarul*, XXIV, p. 421.

113.

1682.

Duca Voevod împuternicește pe Petrache mazilul să ia venitul părței de moșie a moșului său Hasan din moșia Cobusca. (Regest).

7190. — Carte a domnului Duca Voevod pren care împuternicește pe Petrachi mazilul ot Burnărești ca să fii volnic a lua zăciuiala din moșia Cobusca, di pi partea moșului său Hasan.

Extras din dos. Nr. 20/1816 din Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna, fila 8. Este în legătură cu regestul din 1670 publicat mai sus (Vezi Nr. 95).

În dosar se face mențiune despre o hotărnicie din 1806 făcută de Iordache Crupenschi biv vel spătar, Isaiia medelnicerul, Simion jignicerul și Ioan Meriacri medelnicer care arată că moșia Cobusca din ținutul Orheiului s'a împărțit pe patru bătrâni și anume: Dănuță, Cazacul, Găleată și Hasan.

În urma unei învoiri cu Căzăreștii, Hăsăneștii (dintre cari reclamant este în 1816 registratorul colegial Vasile Hasanov) rămân cu o jumătate din bătrânul Hasan, cealaltă jumătate fiind cumpărată de către hatmanul Sandu Sturza.

Hasan despre care vorbește documentul este poate unul și același cu Hasanache părcălabul Chișinăului despre care vorbește documentul din 1676, Iulie. (Vezi mai sus Nr. 77, 80, 95 și 105).

114.

1686, Martie 5.

Gheorghe Cronța vinde fratelui său Ștefan Croncea a patra parte din bătrânul Apostol Croncea din moșia Hâncești. (Original).

Ade[că] eu Gheorghită Cronța dat-am adivărat și încredințat zăpăsul meu la mâna dumisali frățânelui meu Ștefan Croncea precum să știe că am vândut o parte de moșie din Hâncești dintr'un bătrân a patra parte, ce să numește a lui Apostol Cronce. Această parte ce am vândut-o frățânelui meu ca să-i fie ocină lui și nepoților și strănepoților lui și eu nesilit și neasuprit de nimene am dat acest zăpăsul fratelui meu ca să o stăpânească în pace și pentru mai bună încredințare și întemeiere, neștiind carte am pus numele și degetul și la facire zăpăsului s'au întâmplat și alți oameni cinstiți care mai gios ne-am pus numele și degetile.

let 7194, mart 5

⊕ eu Gheorghită Croncea adiverez

⊕ eu Cununa sor lui Gheorghită am fost față

⊕ eu Ioniță frate lui Gheorghită am fost față

⊕ eu Savin Tabără m'am întâmplat față la prifacire acestui zăpăsul, vechi care esti copie

⊕ eu Vasili Sirghi am fost față

⊕ eu Gligoraș

⊕ eu Ion

Colecția Manuc-bey, Hâncești.

115.

1692.

Izvodul moșiilor rămase după Pistruiul vistiernicul, Rusul și Istrate Caroian printre care sunt trecute în afară de multe altele, moșiile Suruceni de pe Ișnovăț și Divicea de pe Bâc. (Copie).

Copie.

Izvod di moșii ci avem di pi moși noștrii și anumi di pi tatăl nostru Istrate Caroian și di pi mama noastră Soltana di Pistrueni di pi Răut, ci avem di pi strămoșul nostru di Pistrueni, ci au fost visternic mare a opta parte din sat din Pistrueni, sat întreg cu amândoi fețele Răutului, parte Rusoii a fetii Pistruiului și a opta parte din Ciolănești cu a patra parte di giurățate di sat din Coșniță di pi Ciorna și a opta parte din giurățate di sat, din

sat parte din gios, din Crimenciuc ci-i în țărmurile Nistrului și a opta parte di Olișcani, ci este în olatul Ciornii, iară parte din gios și a opta parte din a patra parte din sat din Suruceni di pi Ișnovății din parte din gios și a opta parte di giunățate din sat Divice pi Bâc și a opta parte aceste sate unblă în opt părți și ni sânt ocină, moșii, di pi strămoșul (*sic*) nostru Pistruiul visternicul.

Și strămoșul nostru Rusul are a patra parte din Mihălașa, parte lui Istrate Caroean cu frații săi, cine va fi din Iurculeasă și din Săvușcesă și din Derenoi și a patra parte di sat din Piscani și a patra parte din sat din Sămășcani, parte din gios și iazul din mijloc cu sălci multe. Aceste părți și ocine sânt di pi strămoșul nostru di pi Rusul.

Moșiea și ocină ci mai avem di pi strămoșul nostru di pi Ioan Caroeanu și satul Crăciuneștii, sat întreg ci sânt pi Ciulucu cel mare. Așijdire un sat întreg ci să chiamă Scârnavii ci sânt alături cu Crăciuneștii din sus cu frații săi cini va fi din popa Ciui și din Tribăș și din Niță și din popa Taos (*sic*) și din Istrate Caroean ci ni sint (?) părți și ocini ni sânt di pi Ioan Caroiianu strămoșul nostru și din giunățate di sat din Năpădeni, a cince parte, parte lui Istrate Caroiian, fără di alți frați din parte din sus, iară din parte din gios tij din Năpădeni parte lui Cotârlă ci-i cumpărată din Andrieș și di mătușa noastră Lupa fata Prăbăș 300 ug. au dat *când prada lui Vasile Vodă* di au răscumpărat cumpărăturile a patra parte a lui Istrate Caroiian și din giunățate di sat din Fântâne a patra parte a lui Istrate Caroiian. Aceste părți și ocină sint di pi strămoșul nostru Ioan Caroiian moșii. Și ocină ci avem di pi strămoșul nostru Coromă Lașcul giunățate di sat di Drujăni ci să cheamă Cobolta di Drujinca și să înparte cu Hășdiieni în doiă și din țărmurile Drujăli ci să înpart în doiă la Roșestii (?) și cu Scutăreștii și din giunățate di sat din Titieană di pi Dele a sasa parte, parte Andrăchii fără di alți frați, frații Andrăchii după Geantaonul ¹⁾.

La let 7200 dila zidire lumii

In ce adivărată iscălit Istrate Caroiian.

Fată înaintea me scoțându-să această copie și fiind întocma cu or hinalnica spre tărie am iscălit și cu a me iscălitură.

Ocolaș Bâte

Anul 1814, iuli 27.

¹⁾ S'ar putea citi mai de grabă Geanta Ociul.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche. Dos. Nr. 4705/1825, fila 13. Copia greu descifrabilă din cauza scrisului extrem de încâlcit.

Urmașii unui Dumitru Pistruiul și ai lui Griga Pistruiul trăiau în 1605 în satul Popeni din ținutul Dorohoiului (M. Costăchescu, *Documente moldo-venești dela Ștefan cel Mare*, p. 97) Nepoții Pistruiului din Pistrueni Soroca se judecă în 1631 (G. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, IX, p. 124). În 1589, Iulie 4 un Pistruiul vătaf e rânduit de Domnie să facă o cercetare (L. T. Boga, *op. cit.*, V, p. 45).

116.

1694, Iulie 24.

Pavel sin Andreiu din Boldurești vinde lui Costandin Hâncul moșia ce a avut în sat la Căzănești cu preț de 14 lei. (Original).

Adică eu Pavăl sin Andriiu ot Boldurești scriu și mărturisăscu cu acestu zapis al miu cum de nimine silit, nici asuprit ce de bun[ă] voi a me am vândut o moșii. Am avut eu o moșii la sat la Căzenești pe lângă a lui Dragomir și am vândut-o cu pometi dumisali Costandin Hâncul să fii moșii dumisali și cuconilor dumisali și nepoților dumisali în veci și me-[a]u dat bani gata 14 lei buni dinainte a mulți oameni buni anumi Vrânceani și Stroe și Pintileiu Drojdie și Apostol și Garafon și mulți oameni buni, iar di oamenii mei șin din sămânța noastră cini să va amesteca să fii treclet și proklet și aforisit și blăstămat de Domnul Dumnzeu și de maica Precista și de 300 și 18 oțeți, iar noi acești omeni buni ce ne-[a]m întâmpla în tocmal și am văzut plata deplin și ne-[a]m pus și degitili ca să s[ă] știi.

Pis Pangratie dascalul

Vrânceni

Stroe

Pintileiu

Apostol

Grafon

⊕

⊕

⊕

⊕

⊕

marturi

let 7202, iul 21

Documentul în colecția mea.

În 1679, August 15 un Constantin Hâncul căpitanul se afla împreună cu Constantin Jora serdarul, cu Miron [Hașdeu] căpitanul și cu alți boeri moldoveni la Șangheri Sultan pe Nipru (L. T. Boga, *op. cit.*, XVI, p. 16).

117.

Fără veleat (cca 1695).

Ștefan Darie biv stolnic se învoește cu Dumitrașcu Brad cu care era împreună stăpânitor al unui iaz în Poiana cea Mare din sat din Horotca să iezească în două rânduri singur iazul, căci și Dumitrașco a făcut acelaș lucru de două ori când s'a stricat iazul, odată pe vremea când Darie se afla pribeag fiindcă se răsculase contra lui Duca Vodă. (Original și copie).

Suret depe un zapis vechiu și sfărmat fără de velet.

Ștefan Darie biv stolnic scriim și mărturisim cu acest zapis al nostru la mâna lui Dumitrașco Brad precum am avut cumpărătură de părinții noștri giumătate de iaz în Horotca, în Poiana ce Mari, parte lui Andrei Chirvasie nepotul Horotceanului ce me-au fost dat de părinții mei și am ținut giumătate de iaz și altă giumătate de iaz au ținut Dumitrașcu Brad, care i-au fost lui Dumitrașcu dreaptă și acel iaz s'au tâmplat de s'au rupt de doao ori și tot n'au făcut știre Dumitrașcu Brad ca să mergim să ezim și să dăm la toat cheltuial ce a trebui, iar noi într'un rând am fost pribegit din țar pentru căci ni-am fostu rădicat pe Duca Vod, iar într'altu rându ni-am tâmplat în țar și tot n'am dat nimic la iaz, nici la cheltuial nici la muncă și am stătu cu rugămintे cu oameni buni și mi-au dat din agonisita morii giumătate ce mi-au fostu parte, iar eu încă m'am apucat ca de s'ar rampe iazul să-l ezăsc și eu pâr în doao ezături cu toată cheltuiala mea și cu toată munca mea și Dumitrașcu Brad să nu dea la nimică cum n'am dat nici eu când l-au ezit el și să aibă a-ș lua giumătate din agonisita morii cum am luat și eu din munca lui, iar de s'ar tâmpla să nu ezăsc la aceale doao ezături ce mai sus scriem și s'ar mai rumpe iazul și de a treia ezătură și tot să ezască Dumitrașco Brad pâr la trei ezături cu toată cheltuiala lui și n'am dat agiutoriu nimică nici la muncă, nici i-am întorsu cheltuiala cât au cheltuit el ca să lipsăse eu dintr'ace moșie, nici o treabă să n'aibu eu sau ficiorii miei sau și frații mei pentru căci ace moșie cumpărătură mi-au fost dat mie de părinții noștri și de ar eși zapisul cel de cumpărătură a moșii ce au fost cumpărat părinții noștri să să rumpă macar denaintea Divanului sau denainte a cinstiți mari boiari sau denainte hie a cării giudecăți ce

s'ar tâmpla și la tocmală noastă s'au tânplat Mârze de Pereni și Galafton ot tam și Coțofan ot tam și Necula Carpu ot Ciuciuleni și Ionașco ot tam și Pănteleiu sin Istratie ot tam și Bilan de Conojeni și Petrachi și Chirila otam și Ilie otam și Costantin Hariton ot Stolniceni și Gheorghie Ortul ot tam și Arsănie brat eg ot tam și eu preotul Romașcu am scris ca să fie de credință.

Ștefan Darie biv stolnic

(+) Mârze

(+) Garlaton

(+) Coțofan

(+) Neculai Carpu

(+) Ionașcu Penteleiu

(+) Bilan

(+) Petre

(+) Chirila

(+) Ilie

(+) Costantin

(+) Gheorghie Ortul

(+) Arsănie

erei Romașcu

S'au scris asămenea de pe zapisul veachiu, fiind sfârmat, de mine Matei Mogâlde la anii dela Hs. 1799, avgust 6.

Originalul și o copie la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 134, filele 7 și 10. Am completat cu ajutorul copiei lipsurile originalului.

118.

1698, Ianuarie 25.

Diata lui Mihalcea Hâncul în care se arată împrejurările în care a fost rob la Turci și cum a fost răscumpărat de fiul său Dumitrașcu. (Copie).

Adecă eu Mihalcea Hâncu făcut-am dieata mă la eșitul sufletului meu denaintea dumisale lui Vasile Costrului și denaintea dumisale lui Trunchi și denaintea nepotului meu lui Ștefan Tăbârță și denaintea lui Vasile Luca și alți oameni buni și bătrâni precum, văzând eu apropiarea sufletului meu despre moarte, am făcut această dieată la mâna ficiorului meu lui Dumitrașcu ca să nu aibă despre nimine nici o nevoi, ori despre țigani, ori despre moșii, căci despre moartea giupănesălor mele, dacă au murit, eu cu dânsul am trăit 43 ani până acum, iar moșii sau țigani măcar

că le-am neguțat eu, dar tot cu banii lui le-am cumpărat. Iară moșii sau ȝigani și am dat fetelor mele, fetele să s[ă] ție cu izvod, că dându-ne Dumitrașcu Vodă la robie, ca plătind bani ce mândându-le țara, iară el ș'au plătit partea lui pe giumătate, iară mie nu mi-au agiuns din toată agonisita me 1000 lei și m'au luat turcii rob și m'au dus la Roșiea, iară Dumitrașcu, ficiorul meu, au vândut tot ce au avut după sufletul lui și m'au răscumpărat, iară nepoți sau fiestre sau alți oameni ai mei nu au vrut să de nime nici un ban. Iată că și eu pentru aceia i-am dat și eu această dieată ca să nu aibă nime nici o treabă nici cu ȝigani, nici cu moșii din izvod afară și pentru credință mi-am pus și pecete.

ghenar 25 let 7206.

Mihalce (L.P.) Hâncu

Vasile Co[s]tru eu Ștefan nepot (P.) Tăbărță.

eu Vasile (P.) Luca nepot eu Trunchi (P.)

eu Micleanu dieacu am scris

Pe Mihalcea însuși scriitoriul cu condeiul lui i-au scris numele și porecla.

Documentul acesta foarte important este transcris de mine după o copie, după cum se vede, destul de confuză, deși foarte citeață. Am dat peste ea într'un dosar al mănăstirii Hâncu, care poartă Nr. de ordine 6, la fila 177 verso, dosar care se află în păstrarea P. Sf. arhimandrit Dometian Hodorogea, starețul mănăstirii. În tot dosarul n'am găsit însă nicio altă însemnare despre această diată a lui Hâncu decât următoarea petiție:

« Cătră giudecătoria ținutului Orheiul dela pomeșcicul Toader Piteiu, cîtor și vichil monastirii Hâncul. Jalobă.

La înfățășarea ce am avut în acea giudecătorie cu dumlui. Iordache Tomulețu, în pricina urmată între monastirea Hâncului cu dumlui. pentru locul și pădurea iai când s'au cetit din vipiscă replica mea între altile după o copie de pe o carte de giudecată a unui bătrân din moșiea Dolna, ci mai nainte să numea Cornești, înfățășată de dum-lui Tomuleț, de giudecata ce ar fi avut paharnicul Toma Cozma cu călugării dela acea monastire, să arată: că în vremea aceia daniea mănăstirii ar fi avut și peceate, (care loc a peceții este astăzi rupt) și că fiind fără de nici o iscălitură, nu s'ar fi pus nici un temei pe dânsa. Prin acea replică am arătat: că Mihalcea Hâncul nici odinioară nu să iscălea, ci numai pecetea pune și că voiu dovedi asupra arătării mele când atuncea mi s'au și hotărit ca să înfățășăz acea dovadă. Acum am cînste a alătura diiata Mihalciei Hâncul cătră fiul său Dumitrașcu din 7206, ghenar 25 pentru ȝigani și moșii, în care dieată la sfârșitul iai să zice întocmai ca și în daniea monastirii: « și pentru credință mi-am pus și pecetea » și să veade și pecetea puse, iar numele și porecla Mihalciei Hâncul îi este scris pedeoparte

și pe alta a pecetii de însuș scriitorul ce au scris-o. Socot și aceasta că acea pecete este fără nici o îndoială dreaptă a Mihalciei, când și numele lui este trecut, care scriitor este și iscălit într'însa cu un condei diosăbit de alți marturi, iară dovadă că daniia monastirii fiind numai cu peceate este adevărată fără nici o îndoială și că Mihalcea Hâncul nu să iscăle cu mâna sa sau după obiceiul Domnilor, **fiind și el în ținutul Lăpușnii cât un Domn**, după cum toți știu sau că nu știia a să iscăli și de priimirea aceștii dieți, plecat mă rog giudecătoriei să binevoiască a porunci de a mi să da rospiscă.

1822, Octomvrie 6 zile

Săcăreni ».

Pe care s'a pus rezoluția următoare:

« Când să va cerceta pricina schitului Hâncul și cu dum-lui Tomuleț spre a să da hotărîre, atuncia să se înfățosezi și acea scrisoare a Hâncului, ce Pitei cu jalobă au înfățosat-o ».

Giudicător Paninopol

1823, ghenar 2 zile.

Am păstrat atunci nădejdea că voi găsi în Arhiva Statului din Chișinău dosarul procesului la care se referă petiția de mai sus și după mai multe cercetări am aflat în dos. Nr. 607 al Tribunalului regional la fila 1300 originalul acestei petiții a lui Toader Pitei « *nepotul Hânculeștilor* ». La ea nu era însă alăturată nici în original, nici în copie această diată a vestitului Mihalcea Hâncul. Am fost dar nevoit să dau la iveală copia aceasta dela mănăstirea Hâncului, din care, după toate probabilitățile, copistul a sărit un fragment.

Despre această diată face pomenire o anafora a divanului Moldovei din 1803, August 13. (Vezi mai jos Nr. 201).

Acuzația pe care o aduce Mihalcea Hâncul lui Dumitrașcu Vodă că l-a dat la robie se referă de sigur la Dumitrașcu Cantacuzino. Cronica anonimă tradusă de Amiras (p. 104, Ed. Cogălniceanu) spune: « *și pentru răutățile lui temându-se să nu se scoale țeara asupra lui, cum s'au sculat la Duca Vodă și despre altă parte fiindu îngrijatu să nu vie Petriceicu Vodă din Țara Leșască cu oști, adus-au multă oaste tătarască și i-au ernet în țară în Lăpușna, Orhei, Soroca, Iași, Hotinul, Dorohoiul și Hârlăul și de primăvară când au vrut să purceadă tătarii au robii mulți oameni dintr'acele ținuturi, care până astăzi stau siliștele pustii și nu știu stăpânii lor a cui au fostu* ». Cf. Cronica lui Ioan Neculce, Ed. Procopovici, I, p. 68.

Familia Costru este pomenită în mai multe din documente nepublicate în acest volum, dar transcrise de mine, referitoare la comuna Ciuculeni.

Pentru înrudirea lui Mihalcea Hâncu cu neamul Tăbârță, mazili din satul Iurceni-Lăpușna, vezi mai sus documentul Nr. 86.

Nu pot preciza ce fel de nepot îi era Vasile Luca lui Mihalcea Hâncul. Poate fi din neamul lui Luca pârcălabul (V. mai sus nr. 67).

De asemenea nu pot identifica localitatea Roșia — nu Rosia — unde a fost dus rob Mihalcea Hâncul. Să fie oare vreo localitate din raiaua Benderului său din Bugeac? V. Roșia, o localitate pomenită în regestul cu data de 1670. (Mai sus no. 95).

119.

1698, Iunie 9.

Bogos pârcălabul dăruiește postelnicelului Panaite a treia parte din satul Seceteni din ținutul Lăpușnei. (Copie).

Adică noi Bogos pârcălabul ¹⁾ și cu fimeia mea Sofiea și cu fiul meu Apostol facim știre cu acest zăpis a nostru cum și noi de niminea săliți nici asupriți, ce de a noastră bună voi am dat și am dăruit a treia parte de sat de Săcetenii, bătrânul Sofronii, care este cumpărat de moșul meu Cocioveiu ²⁾, cari este acest sat la ținut Lăpușnii pe apa Ișnovățului și umblă acest sat în trii bătrâni și acest bătrân l-am dat daniie dums. postc. Panaite cu săliște de sat, cu vad de moară, cu câmpu, cu țarină și cu văi de fânați și cu pădure de prisacă și cu tot venitul ce ar fi pe ace a triea parti de sat, pentru căci am fost căzut la o nevoi păgânească și m'au luat dumnlui pi chizășie și mi-au făcut mult bine. Pentru aceia și noi am socotit de am dat danie dums. această ocină ca să fii dums. și giupânesăi dumisale și cuconilor dumisali în veci și de pe zăpisul nostru să aibă dumlui a-ș faci și dres domnesc și la această danie s'au întâmplat Grigoraș Sava pârcălabul de Chișinău și Mihăil a Popii din Suruceni și Enachi sin Sava și Vasilie ficior lui Pricopii și Spei din Todirești și mulți oameni buni și bătrâni și pentru credinți am iscălit și ne-am pus degitile ca să fii dumisale de credință. Să s[ă] știi.

Tribunalul Lăpușna, arhiva veche, dos. Nr. 897/1820, fila 43.

Despre Bogos pârcălabul de Lăpușna vorbește Ion Neculce în Cronica sa la domnia lui Antioh Cantemir: « Venit-au atunce poroncă de la Poartă, de au dus multă somă și mare greu lemn din Moldova la Tighinea și la Cetatea Albă și la Vozia cu mare grabă și cu mulți zăpcii. Boierii au stăut toată vara cu Orheiul și cu Lăpușna și cu toți siimenii din curte, de le-au tăiat, și cu mare greu l-au ridicat până în iarnă. Și încă au închis în turnul Goliei pre Darie Donici sârdarul și pre Chirica și pre Bogos și era să le taie și capetile, fiind ei zăpcii, ispravnici pre lemn și nu putea în grabă să-l ducă ». Cât privește Chirica din cronică cred că e unul și același cu Pavel Chirica pârcălabul care semnează în 1720 un zăpis (Vezi mai jos documentul Nr. 131).

¹⁾ În același dosar, fila 37, ni se dau descendenții lui Apostol Bogos, fiul lui Bogos pârcălabul: « *Apostu Bogos au făcut pe Vicol Bogosu și Vicol Bogos au făcut pe Ștefan Bogos și Ștefan Bogos, socru lui Aftănase [Vârlan] au murit om bătrân piste 70 de ani* ».

²⁾ Probabil Cociorvă, vezi documentele Nr. 32 și 41).

Familia Bogos este deci originară din Seceteni și pentru importanța ei este interesant să se sublinieze faptul că există pe harta alcătuită de geograful I. B. d'Anville, în regiunea Secetenilor o localitate Bogosz. (G. Vâlsan, *Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir, Mem. Acad. Române, secț. ist.* tom. VI, seria III. Cf. T. G. Bulat, *Moldova dintre Prut și Nistru după harta geografului francez I. B. d'Anville în Arhivele Basarabiei*, an I, Nr. 4, p. 5).

D-l D. Bogos, fostul ministru al Basarabiei și primar al Chișinăului, originar din Seceteni, este fără îndoială un descendent al lui Bogos părcălabul Chișinăului.

Grigoraș Sava, părcălabul de Chișinău, care semnează ca martor în documentul de față, era socrul lui Grigorașcu Leca serdarul de Orhei (*Documente din Basarabia*, p. 121).

120.

1698, Septembrie 16.

Ioana, fata lui Damian, nepoata Popii din Rădeni de pe Ichel vinde lui Agapie Panăș și fraților lui un bătrân din moșia Rădeni. care umblă în trei bătrâni, ca să-și scoată un fecior dela robie. (Original).

Adec eu Io[a]na, fata lui Dămiian, nepoata Popii de Rădeni scriu și mărturisescu cu cestu zapes al mieu de neme nevoită năci asuprită avându a me dreptă ocină șă moșăe ce am de pe moșul Poapa den sat din Răden ce iaste pe apa Ichelului a treia parte den sat un bătrân care înblă satul în trei bătrâni și eu bătrânul meu l-am vândut dumisale lui Agapei Panașu șă fraților lui Tacului șă lui Andrei șă lui Iordachi cu tot venitul din câmpu șă din vatra satului șă cu vad de moară în iazul cel nou din jos șă cu tot vinitul den tot locul șă din pomete șă cu loc dă prisacă în Teșova. Această moșie a me am vândutu pentru 40 de lei să fii dumilorsale șă jupănesi dreptă ocină șă moșii șă cu[co]nilor dumisale șă nepoților lor șă această parte *avându eu un fecior la robii* șă neavându cu ce plăti am socotit cu to[ți] răzeșii șă am vândut dumilorsale că voe toturor răzeșilor șă la această tocmală s'au tânplat egumănul de Căpriiana Nechifor șă cu tot săborul șă eu Huțul răze[ș] șă Vas[la]chi Popăscul șă Vas[i]le Talpă tij răzeși șă noi acești preuți carii sântem mai sus scriși văzându de a lor bună voe tocmală noi tooți ne-[a]m iscălit șă am pus șă pecete sfintii mănăstiri să fim de mar[e] credință șă din frații noștri de s'ar scula ceneva asupra acestor cunpărătoru la ce județu

ar merge să fii de mare rușine căci le-[a]m vândut și le-[a]m dat
 și dani pentru căci au scos acel rob dela păgâni și această moșii
 și dani să le fie dumilorsale dreaptă ocină și moșii în veci și
 noi răzășii Huțul, Popăscul, Vas[i]le Talpă, Iona și Gulceoe, fata
 Herții și Gligor cel mar[e], Gligoraș sin Coluniți, noi toți am
 iscălit să fii de mare credință.

U Chișinău lt 7207, sept 16.

az Huțul iscal.

și această moșii cunpăratură și dani o parte este a lui Agapii,
 una a fraților dumisale să le fii în jumătate.

Șorbă (+) răzăș

Ioana (+) vânzătoare

az Vasili Popăscul iscal

Vas[i]le Talpă

(+)

fata (+) Herții

Gligor

(+)

Gligoraș

(+)

Pe verso. Zapisul de Rădeni și cu vadu de moară dela Iona
 fata lui Damian. 7206, sepv. 16. și două iscălituri una: Rusul
 și alta: Toader Carp stolnic.

Colecția d-lui Ioan Pelivan.

121.

1699, Noemvrie 13.

*Vasilie și sora sa Anița, copiii lui Ștefan Popescul din Milești
 dau serdarului Darie Donici partea lor de moșie din bătrânul Milic din
 Rădeni pe Ichil în loc de gloabă pentru că au luat o groapă de pâne a unor
 călugări din Horodiște și pentru «limba strâmbă» a unor oameni
 ce au jurat pentru ei. (Original).*

Adecă eu Vas[i]lie și soru-mea Anița, ficiorii lui Ștefan, fratele
 Popăscului de Milești, nepoții lui Milic de Rădeani scriem și mărtu-
 risim cu sufletul meu și cu cest adevărat zapis al meu precum
 am căzut eu la o nevoe de am luat o groap[ă] de pâni a unor că-
 lугăr[i] dela Horodiști împreună cu Gavril și cu Vas[i]lie din Ho-
 rodiște; apoi călugării fiind păgubaș s'au apucat de saat să li
 plătească pânea, iar satul s'au pus în spinarea mea zicând că

sântu eu vinovat, dar eu întâi am tăgăduit și am pus și doi oameni de-[a]u giurat pentru mini precum sintu om dreptu. Iar când au fostu mai pri urmă soțiile mele au spus drept că au luat ei pânea și 'npreun cu mini. Deci dumnalui Darie Donici sârdaru hiind dumnelui socotitori aice la margini, ne-[a]u adus pe noi pe toți de faț să dăm saam. Deci noi ne-[a]m învoit cu soțiile mele și am dat eu dumisale pentru gloaba mea și pentru gloaba acelor două soții a mele și pentru limbă strâmbă ce-au giurat rău acei doi oameni pentru mini partea mea și a surori mea Aniții, feciorii lui Ștefan de Milești, am dat dumisali sârdariului Darie acea ocină ce ave din bătrânul lui Milii din sat din Rădeani din bătrânul lui Milic din câmpu și din ț[a]rin și din păduri și din vatra satului și cu vad de moar[ă] în Ichil, în iazul cel din gios și cu pomăte ce or hi pe acel bătrân al nostru și din tot locul cu tot vinitul ca să-i hie dumisal dreaptă ocină și moșie în veaci și cuconilor dumisali și nepoților dumisal și cându am făcut aceasta tocmal s'au prilejit mulți oameni buni bătrâni și tineri depinpregiur megiiș anum preutul Samoil de Stețcani și Maței Deacul și Enachi Deacul și Darie Moga de Peresăcina și Toader Frunză de Stețcani și Gavril Bobeică de [l]a Horodiște și alți mulți oameni buni, cari s'au prilejit. Deci și noi acești oameni buni ce mai sus sintem scriș mai sus văzând de bun voe tocmal[ă] ne-[a]m pus deagetul și iscăliturile și de pre acesta zapis al nostru ca să aibă dumnalui a-ș face și dres domnescu și pentru mai mari credința ne-[a]m pus deagetili ca să s[ă] știe.

U Stețcani lt 7203, noev. 13.

Vas[i]lie (+) Anița (+)
 Darie (+) Moga Toader (+) Frunză Gavril (+) Bobeica
 Enache iscal

și eu Lupul am scris zapisul și sânt martur
 az Lupul iscal

Colecția d-lui Ioan Pelivan.

Documentul e foarte important din punct de vedere al vechiului drept penal român, dând informații asupra răspunderii colective a satului pentru o infracțiune comisă de un sătean necunoscut, asupra perceperei gloabei de către serdar, « *socotitor al marginei* » și asupra denumirii tehnice de « *limbă strâmbă* », pentru infracțiunea denumită astăzi « *jurământ mincinos* ».

« *Soțiile* » lui Vasile nu sunt decât tovarășii lui în comiterea furtului, substantiv întrebuințat și astăzi, la feminin, în partea locului, spre a se desemna un tovarăș.

122.

1705, Ianuarie 13.

Ioan Dudei, Luchian sin Vascan și Andronache sin Vascan confirmă zapisul prin care niște rude ale lor vânduseră clucerului Darie Donici și părțile lor din moșia Rădeni. Aceasta fiindcă rudele lor Vasile Popăscul și Vasile Talpă le-au dat în schimb părți de moșie la Milești sub Codru în ținutul Iașilor. (Original).

Adec noi Ion Dudei și Luchian snă Văscan i Andronache snă Văscan i Pangrati snă Ghiorgghi din Horodiște facem știre cu această scrisoar a noastră precum am avut pâr[ă] înainte dumisali logfătului cel mare Antioh cu rudeli noastre cu Vas[i]lie Popăscul și cu Vas[i]lie Talpă pentru niști părți de moșie din sat din Rădeani ot Orhei de pe Ichil carili le-u vândut Vas[i]lie Popăscul și cu Vas[i]lie Talpă dumisali lui Darie Donici clucer tot bătrânul lui Milic din sat din Rădeani în cari bătrân au fost și a noast părță dipreun cu a lor, căci am fost tot dentr'un moș. Deci aflându-s că ne-u vândut și părțile noastre au dat giudețul să ni ținem moșiea, părțili noastre, iar dumnealui Donici să-ș ia pe vânzător de grumază să-i plătească bani. Pe urmă ne-[a]m învoit noi de bun voe noastră cu toat rudeli noastre și am lăsat să-ș ție dumnealui Donici clucer ce-au cumpărat deplin, iar noi pentru părțile noastre să ni de Vas[i]lie Popăscul și cu Vas[i]lie Talpă alte părță a lor din sat din Milești de supt Codru din ținutul Iașilor. Așe ne-am așăzat și ne-m învoit de bun voe noastră și pentru bun credința mai gios ni-am pus degitele ca s[ă] fie de credință.

U Ias lt. 7213, ghen. 20.

(+)	(+)	(+)
Ion Dudei	Luchian snă Văscan	Andronache snă Văscan
		(+)
		Pangrati snă Ghiorgghi
		și eu Albot am scris zapis
		Costantin pitar (?) martur
		Toader iscal martur
		az Ștefan biv clucer iscal martur

Colecția d-lui Ioan Pelivan din Chișinău.

Interesantă informațiunea referitoare la constrângerea corporală, «*luarea de grumaz*» a debitorului rău platnic, ca și întrebuințarea cuvântului «*giudețul*» pentru noțiunea generică de instanță de judecată.

123.

1705, Ianuarie 20.

Antiohie Jora marele logofăt împuternicește pe Darie Donici clucerul, biv serdar și pe Iordache Ruset marele vornic, ce a cumpărat dela Donici, să stăpânească bătrânul lui Milic din sat din Rădeni, căci, deși Popăscul și Talpă vânzătorii acestui bătrân au vândut și partea altor răzeși, s'au îndatorat să le dea acestor răzeși părțile lor de moșie din Mileștii de sub Codru dela ținutul Iașilor. (Original).

Antiohie Jora vel log[ol]ftu, facem știri cu această mărturie noastră precum să s[ă] știe c'au avut pără di faț innainte noastră Ion Dudei și Luchiiian și Văscan și Andronachi, ficiorul lui Văscan și Pangratie, ficiorul lui Gheorghie din Horodiște cu rudili lor cu Vasili Popăscul și cu Vasili Talpă pentru niști părți di moșie din satu din Rădeni dila Orhei de pe Ichel, cari aceste părți di ocin le-[a] vândut Vasili Popăscul și Vasile Talpă dumisali lui Darie Donici ce-au fostu sârdar, tot bătrânul lui Milic din sat din Rădeni, în cari bătrân au fostu și părțili acistor răzeș carii mai sus scriu dinpriun cu a Popăscului și cu a lui Talpă, căci au fostu tot dintr'un moș și dumnealui Darie Donici încăș s'au sculat și au vândut acistu bătrân tot diplin dumisali lui Iordachi Ruset vel vornic și acești răzeș a lor aflându că le-[a]u vândut Popăscul și Talpă și părțili lor, dintr'acel bătrân, s'au giudecat ca să-ș ție părțile lor, iară dumnealui Darie să-ș ia pi vânzători di grumază să-i plătească banii și ei neavând bani să-i întoarcă. Pri urmă s'au socotit și s'au in voit ei în de sine di a lor bună voe dinainte noastră cu toati rudili lor ș'au lăsat cu toți ca să-ș ție dumnealui Darie Donici cluceriul ce-au cumpărat acel bătrân diplin, iar pentru părțili lor așe s'au tocmiț să le dea Vasili Popăscul și cu Vasili Talpă alte părți a lor din sat din Milești de suptu Codru din ținutul Iașilor, așe s'au tocmiț și s'au așezat dinainte noastră. Deci și noi văzând precum s'au așezat ei în di ei, di a lor bun voe, am făcut dela noi această mărturie la mâna dumisali lui Darie Donici cluceriul ca s hie di credință și dumnealui Iordachi Ruset vel vornic să aibă a-ș ține cumpărătura ce-au cumpărat dela dumnalui Darie cluceriul cu bună paci precum îi scriu zapisili celi di cumpărătură și să aibă a-ș faci și dres domnescu di pe mărturie noastră.

U Ias lt. 7213, ghen. 20.

Antiohie Jora vel logft.

Colecția d-lui Ioan Pelivan din Chișinău.

124.

1706, Aprilie 30.

Antiohie Constantin Voevod rânduiește pe Bogos pârcălabul de Lăpușna și pe Panăș mazilul să cerceteze plângerea ce a făcut Mihnea căpitanul împotriva unor răzeși care i-au vândut, fără să fie proprietari, o bucată de loc anume Lunca Mare din sus de Rusești în Botna. (Copie).

Noi Antiohie Costandin Vvod cu mila lui Dumnezeu domnu Țării Moldavii.

Scriem Domniea Mea la Bogos pârcălabul de Lăpușna și la Panăș mazilul, facem știre că aice la Domniea Mea jălui sluga noastră Mihne căpitanul și ne arată și un zapis cu multe mărturii dela niște oameni de acel ținut anume dela Postiț și dela Nițul și dela Ștefan și dela Pahomie și dela Negruț și dela Păntelei și dela fimeile lor și dela ficiorii lor scriind și mărturisind cu acel zapis a lor precum s'au învoit cu toții de bună voia lor și au vândut slugii noastre Mihnei căpitanul o bucată de loc din sus de Rusăști, în Botna, care iaste stâlpită și din sus și din gios, ce să chiamă Lunca Mare cu iazul cu tot care merge de curmeziș piste Botna spre amiazăzi, apoi merge hotarul pin gura Năsipei și să sui la dial până despre Cogâlnic și lovește hotarul pe din gios de gura Văi Corbului și trece de curmeziș peste pâriul Văi Fânului și iar să sue până în dial spre Galbăna giură de bătrân din vatra satului, din Borile cu pomă, cu loc de prisăc și cu tot venitul drept 60 lei bătuț și s'au cheltuit Mihne ș-au gătit și moara, iar acmu s'au sculat unii din răzăș și l-au scos pe Mihne căpitanul dintr'această moșie, căc acești vânzători de mai sus numiț, au fost vândut rău și au avut și întrebare și cu giudecata l-au rămas pe Mihne, căci din toată moșiea aceasta s'au aflat moșie driaptă a vânzătorilor numai a patra parte, iar trei părți s'au aflat altor și Mihne acmu au lipsit din moșie.

De care lucru dacă veț vidé carte Domniei Mele, iar voi să aveț a da strânsoare acelor vânzători pre zisăle lor foarte tare și ori să cumpere acele trei părți ce s'au aflat c'au vândut rău dela răzășii lor și să ție Mihne precum i-au vândut, ori să-i dea altă moșie și locu depotriva locului ce i-au fostu vândut și veț măsura cu fune loc pentru loc deatocma să fie și cu vad de moară cât au fostu acelalalt loc ce-au fostu cumpărat.

Deci așa să aveți a giudeca și precum veți afla mai dreptu și veți așaza să faceți și zapis de mărturie cu peceteile răzășilor și altor oameni buni care s'or întâmpla la această socotială și să iscăliți și voi ca să fie lucru așazat și să dați la mâna Mihnei ca să i să facă și întăritură dela Domnie Mea. Aceasta scriem. Iar de ar lipsi Mihne din moșie ce-i serie zapisul, să aibă vânzătorii a-i întoarce și cheltuiala toată cât au cheltuit la iaz și la moara, iar de s'ar trage la Divan să vie de față.

7214, april 30.

(L. P.)

Nicolai Costin vel vornic nefiind vel logofit

(P. G.) vel logofăt

S'au posleduit Constantin Leondari sulger.

Arhivele Statului Iași. Condica Mitropoliei Moldovei, fila 1008.

125.

1706, Iulie 11.

Antioh Constantin Voevod rânduește pe Ștefan biv serdar, pe Lupul hotnogul și pe Cogălniceanul să aleagă partea din satul Ușerești dăruită de Păun mănăstirei Dancului. (Original).

Noi Antioh Costantin Voevoda boj. milst. gpdară. zemli Moldavscoi.

Scriem Domniea Me la boiarinul nostru Ștefan ce-au fost sârdar și la Lupul hotnogul și la Cogălniceanul, facim știre viind carte Domnii Meli să vă sculați și să mergeți la Prut și să strângiți oameni buni și bătrâni megiaș și răzăși din sus și din gios și împreună cu toți să căutați și să alegeți ei ar fi parte de moșie a Ușereștilor din sat din Ușărești, care ace moșie iaste a lui Păun și o au dat danie svintii mănăstirii lui Danco cu zapis. Deci pi cum viți alegeți parte de moșie a Ușereștilor să o și stâlpiți ca să știți parte de moșie ales a mănăstirii dispe alți răzăși și pe hotărîtură să faceți și mărturie ca să s fac și dres domnescu. Aceasta scriem.

U Ias lt 7214, iul 11.

(L. P.)

Nicolai Costin vel vornic, nefiind vel logofăt.

Direcția Cadastrului Chișinău, Arhiva mănăstirilor străine, dos. Nr. 36, fila 31.

126.

1709, Mai 1.

Iftodie, feciorul Stăviloei din Highidiș vinde lui Darie Donici serdarul o parte din bătrânul lui Bulhat din moșia Drăsliceni. (Original).

Adecă eu Iftodie, ficiorul Stăviloe de Highidiș, nepoata feti lui Bulhat di Drăsliceni făcut-am zapisul meu la mâna dumisali lui Darie Donici sârdariu cum eu de nime silit nici asuprit ci de a mea bună voe am dat ș'am dăruit a me dreaptă ocină și moșie din sat din Drăsliceni, parte mâni-me Stăviloe, ce vă va alege din bătrânul lui Bulhat cu câmpu, cu păduri cu tot locul, cu tot vinitul ce să va alege să-i fie dumisale danie și giupânesii dumisali și cuconilor și nepoților, strănepoților neclătit și nerușit, niciodănoar în veci, iar cini s'ar ispiti a gâlcevi pe dumnealui sau seamînție dumisali, din oamini mei, acela să fie trecleat și proklet și afurisit de 318 oteți. Și cându am dăruit dumisali această parte de loc ci mai sus serie, prilejitu-s'au dumnelui Vârlan de Sferja biv vel armaș și Gavril Goia de Drăgușeni și alți oameni buni și bătrâni și pentru credința mi-am pus degităli să s[ă] știe.

It 7217, mai 1.

Iftodie (+) sin Stăviloe

Vârlan

Gavril Goia ¹⁾

și eu Ștefan Ganea am scris zapisul și sântu martur

Colecția d-lui Aurel Cazacu.

127.

1709, Septemvrie 6.

Lupașcu, feciorul lui Baci din Sireți vinde serdarului Darie Donici o parte de loc din bătrânul Erhan din Drăsliceni. (Original).

Adec[ă] eu Lupașco, ficiorul lui Baci de Seret scriem și mărturisăscu cu cest adevărat zapis cum eu de nime selit nici asuprit ce de a mea bună voe am dat danie o parte de loc din parte de

¹⁾ Semnătura este ștearsă.

gios din sat din Măgdicești dumisali sărdariului Darie Donici din bătrânul lui Erhan cât să va alege partea mea care am această moșie di pe imă-mea Anisia, fata lui Știrbei de Drislceani. Aceasta o am dat sărdariului danie din câmpu și din țarini și din tot locul cu tot venitul ca să-i fie dumisali driaptă ocină și moșie și giupânesăi dumisali și cuconilor dumisali și a toată seminția dumisali în veaci și nime din săminția mea să nu aibă a strica daniea mea iar cei ce s'ar ispiti ca să strice daniea mea să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu ce-au făcut ceriul și pământul și de 318 oteț ot Nicheeai și la această tocmală a noastră s'au tâmplat mulți oameni buni anume Maței Nițul de Binghedir și Gavril Goea de Drăgușeani și preutul Timuș de Stețcani și alți oameni buni carei ș'au pus numerile și iscăliturili mai gios și această parte a mea să pogoară până în satul Pășcanilor și cu loc de prisacă în readiul cel mic care astă parte iaste și stâlpită de moșii noștri mai de mult și eu pentru credință mi-am pus deagetul. Să să știe.

It 7218, săpt. 6.

eu Lupașco snă Baci ot Seret.

Maței Nițu.

Gavril iscal.

popa Timuș.

eu Toader am scris zapisul

Colecția d-lui Aurel Cazacu.

128.

1713, Iunie 27.

Mihai Racoviță Voevod dă rămas pe Sandul Clucerescu în pricina sa cu răzeșii din Tutoveni ținutul Orheiului, pentru o parte din acea moșie. (Copie).

Noi Mihai Racoviță Voevod boj. milst. gspd. zămle Moldavscoi.

Adică s'au pârit di față innaintea Domniei Meli și a tot sfatul nostru Lazor Baico din Gălești și Neculai nepot lui Dănilă și Toader ficior popii Stratului și Agapie Panăș cu Sandul ficiorul lui Costandin Cluceriul pentru moșiea din Tutoveni dela ținut Orheiu zicînd Lazor Baico și cu frații lui cum acel sat Tutoveni mai denainte vremi au fost a moșilor lor a lui Cârjă dintru carile să trag ei cu toții, iară apoi dela o samă di vreme încoaci au încăput și Costandin Cluceriul, tatul Sandului cumpărători acolo în Tutoveni, căci întâmplându-să di au căzut doi fimei în robie anumi

Anghelina și Frăsina, cari au fost neam acestor răzăși di mai sus scriși și di moșie di Tutoveni, atuncea au răscumpărat Costandin Cluceriul pi aceli fimei din robie și au luat el partea lor di moșie din Tutoveni, cari parte di moșie i s'au ales lui Costandin Cluceriul și s'au stâlpit dioparte partea acelor fimei, cari i s'au știut partea lui dintr'o fântână ci să numești Rubla în sus și cât au trăit Costandin Cluceriul tot atâta au ținut locul lui, ci au fost stâlpit și mai pi urmă și ficiorii lui mai mult nu s'au mai întins până acum, iară când acmu dela 5—6 ani încoace s'au sculat ficiorii lui Costandin Cluceriul și au început a eși din stâlpitura locului lor și au început a să întindi și înpresura și părțile acestor oameni di mai sus scriși și le-au dejmuit locul din fântână în gios, arătând ei 5 zăpășă mincinoasă di danii și cumpărături, scriind aceli zăpășă cum că au dat și au vândut niști părți di moșie de acolo din Tutoveni lui Costandin Cluceriul și cu aceli zăpășă scote pi acești oameni din moșie. Deci acești oameni di mai sus numiți Lazor cu frații lui plângându-să di strâmbătate și zicând că aceli zăpășă sânt răli și mincinoasă, căci decând ei să pominesc aceli zăpășă nu s'au mai arătat niciodată, nici au mai stăpânit cu dânseli nici Costandin Cluceriul nici ficiorii lui pâra acum, nici alți oameni bătrâni nimeni nu s'au aflat să știe di aceli zăpășă căci pi acești ci scriu în zăpășă că au vândut și au dăruit nu-i știu, nici au fost. Pentru acest lucru venit-au ei cu toții di au stăut față la Divan și aducând Sandul Clucerescu aceli 5 zăpășă le-au arătat înaintea Domniei Meli și fără de aceli zăpășă au mai arătat Sandul Clucerescul și un ispisoc de la răposatul Ștefan Vodă Gheorghe și stând Domnie Me împreună cu tot sfatul nostru luându-le sama, nici o temelie, nici o dovadă asupra acelor zăpășă cum să fie bune nu s'au aflat, căci nici într'acel ispisoc dela Ștefan Vodă Gheorghii aceste zăpășă nu să află pomenite, niciodată la medean nu să află să mai fi arătat, nici a stăpâni cu dânsule n'au mai stăpânit, fără decât au stăpânit numai locul acela cari să mărturisăști mai sus că au cumpărat dela aceli fimei, cari este stâlpit din fântână în sus și ace parte di moșie s'au aflat și într'acel ispisoc, iară di alti părți nu pomeniști. Și pentru aceia luând Domniea Me sama pi amăruntul s'au cunoscut și s'au dovidit că aceli zăpășă câte cinci sânt răli și mincinoasă și așa am dat rămas pi Sandul Clucerescul ca să fie el răbdătoriu di moșiea ce au arătat într'aceli zăpășă, fără decât ca să ție el numai locul lor cari esti ales și stâlpit din fântână

în sus și aceștiealanți răzăși Lazor Baico cu frații săi să ție din fântână în gios partea lor ci au ținut și mai innainte, iar mai mult nimi să nu să întindă, nici să să mai amestici, că și aceli zapisă câte cinci ci s'au luat dela mâna Sandului Clucerescu și s'au rupt, că precum mai sus am zis s'au aflat răli, că fiind și zapisă vechi di demult și pi aceasta s'au cunoscut că di ar fi fost eli buni într' atâta samă di vreme pentru ci nu le-au mai scos ci numai acmu, dacă au trecut o vremi, ei le-au scos inpresurând moșia acestor oamini cari nu li s'au ținut în samă. Ci această pâră să nu să mai pârască pisti cartea Domnii Meli niciodineoară în veci. Aceasta scriem.

U Iaș 7221, iuni 23.

(L. P.)

Vel vornic, netâmplându-să vel logofăt

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4.828/1820, fila 193.

129.

1713, Iulie 12.

Nicolae Alexandru Voevod întărește stăpânirea mănăstirii Dan-cului asupra satului Ușerești și a părți din siliștea Bărlăteștii (= Băr-lădeni), amândouă de pe Prut din ținutul Lăpușnei. (Original).

Io Nicolae Alexandru Voevoda bj. milst. gsdră. zemli Moldav-scoi.

Dat-am carte Domniei Meale rugătoriului nostru lui Iezechiil egumenului ot Copou și epitrop sfintei mănăstiri lui Danco și pre cin va trimite la moșiili mănăstiri lui Danco la sat la Ușărești ce-i pre apa Prutului la ținutul Lăpușnii și la seliștea Bărlăteștii din giunărate de sat din șeas părți, 2 părți carili iaste alătura cu Ușăreștii și cu baltă de peaște ce sint cumpărătură aceste moșii lui Păun ce-au fostu vamăș, dreptu aceae ca să aibă a lua de pre aceste moșii de a zece din pâine și din fân și din grădini și din cânepi și din prisăci cu stupi și din baltă cu peaște și din tot locul tot venitul după obicei și nime să nu cuateze a sta înprotiva cărții Domniei Meali, iar cui va părea cu strâmbul să vie de faț. Aceasta scriem.

U Ias lt. 7221, iuli 12.

(L. P.)

Vel logofăt uci.

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 36, fila 33.

130.

1715, Februarie.

Apostol Bogos se învoește cu părintele Cociorvă pentru moșia Seceteni din ținutul Lăpușnei. (Copie).

Zapis cu așa cuprindire:

Adică eu Apostol Bogos făcut-am zapisul meu la mâna părintelui Cociorvă pentru moșia de Săceteni dre[a]ptă parte me fără a altor frați ai mei am dat-o pentru o parte ce au dat-o tatăl meu lui Panaitachi și eu să-mi eu pe a me o odei până me-a scoate pe a me dela Panaitache și de oi scoate moșia dela Panaitache să-ș margă părintele la parte, iar eu să-mi eu zapisul dela părintele. Și s'au făcut această scrisoare înaintea lor vornicului Aftenii și denainte lui Cores și pentru credința mi-am pus iscălitura denainte preutului.

Tribunalul Lăpușna, arhiva veche, dos. Nr. 897/1820, fila 43 verso.
Vezi despre Bogosești mai sus, doc. Nr. 119 și mai jos Nr. 166.

131.

1720, Decembrie 29.

Împărțirea moșiiilor rămase pe urma lui Ștefan Darie stolnicul și a surorii sale Mariei. (Copie).

Suret scos asămene dipe împărțala lui Toader Mălaiu med, i a lui Necolaiu Brăescul post. din let 7229, decmv. 29.

Adică eu Toader Mălaiu biv vt. med. gineri lui Ștefan Darie stolnic și nepot mieu Necolaiu Brăescul post., ficior lui Solomon Brăescu biv vel med. tij ginere lui Ștefan Darie stolnic, facem știre cu această scrisoare a noastră precum am avut moșii date de Acsănie spătăroai a lui Darie spătar socrului mieu lui Ștefan Darie stolnic și surorii sale Mariei, cari au ținut-o Gavril Donici pârcălabul și pâru au fost dumlor. vii nu s'au împărțit, ce noi acum ne-am învoit cu ginerile lui Gavril Donici anume preutul Ioan potropopu de Orheiu și cu Toader căpitan de curteni și ne-am împărțit cu acești moșii ci ne-au rămas dila socri și au venit în parte lui Toader Mălaiu med. cu nepotă-său Necolaiu Brăescul post. sati întregi Spărieții și Băbicieni și Petroasa și Tufeștii și giumatati di satu di Perișor, iar în parte ginerilor lui Gavril Donici și a Mariei s'au

venit sati întregi Cățălenii și Mireștii și Stolnicenii și Zămeștii la Vaslui și giunătați di sat de Perișori. Și această împărțal s'au făcut dinainte dum. Mogăldii Brăescul vel med. și dinainte dum. Apostol Leca sârdar și dinainte lui Pavăl Chirichi pârcălabu și dinainte preutului Neculai de Tulburești și dinainte a mulți megieș și oameni buni carii mai gios s'au iscălit.

Toader Mălaiu med. Necolaiu Brăescu post. Mogâlde Brăescu med. Apostol Leca sârdar Pavăl Chirica pârcălab Costandin Donici Furculiș căpitan preutul Neculaiu ot Tulburești Ursul căpitan

Acestu suret scos intoema după împărțala ce vechi am dat la mână vărui meu Ștefan Dahnovici și ce vechi esti la mână me și am iscălit Costandin Dahnovici

Dila is. ținut Soroca

Acest suret de pe împărțala ce adevărată s'au dat la mână lui Ștefan Dahnovici, iar împărțala acei vechi s'au dat la mână lui Costandin Dahnovici și spre încredințare s'au iscălit și de noi.

(Semnătura ispravnicului indescifrabilă)¹⁾

1802 decv. 4.

Colecția Manuc-bey, Hâncești.

Pavel Chirica pârcălabul este probabil Chirica din Cronica lui Niculce. (Ed. Procopovici, p. 223). După documente din colecția mea pe protopopul Ion îl chema Dahnovici.

132.

1722, Mai 26.

Toader Clucerescu hotărniceste părțile Hânceștilor din moșia Perenii. (Copie).

Suret ce s'au scos de pe hotarnică ce adevărată dela Toader Clucerescul.

Toader Clucerescul făcut-am această scrisoare precum am venit la Pereni pe poronca Măriei Sale lui Vodă să aleg moșie Hânceștilor pe zapișă ce vor avê și am ales partea din sus: dispre apus s'au aflat partea lui Ojog vândută Hânceștilor din bătrânul lor din Hârlău și s'au aflat din Lupul, partea lui Cain din Grebezu partea lui

¹⁾ Ar putea fi, socotind după inițiale, Arg[hire] C[uza] b[an].

toată, cari s'au ales din partea lui Ojoc 11 funii la câmpu și 8 funii în poiană din bătrânul lui din Hârlău și s'au aflat parte lui Cain în Grebezu din Lupul 30 funii la câmpu și din poiană 15 funii. Aceste le am stâlpit din Valea Sacă din sus, dispre Săcăreni și din poiana Perenilor din sus s'au ales 23 funii și s'au pus sămnu hotaru puiatră în curmezeș și pe cât s'au venit Hânceștilor în Târnușa și la Petrosul s'au dat Hânceștilor din poiana Perenilor. Așa s'au învoit toț răzeșii din poiana Perenilor să ție Hânceștii, iar în Târnușa și în Petrosul să nu aibă treabă Hânceștii și din poiana Perenilor din sămnu în sus tot drumul cel vechiu în sus până în capul Vladnicului în sămnu cel vechiu în hotaru și tai pin Petrosul la vale pără în piscul de mijloc în buza piscului, apoi faci piscul în sus cu giunărate de codru ci să înparte cu părtenii pân în teiul gârjob, iar în hotarul cel vechiu. Aceia parte iarăș s'au venit Hânceștilor dela părteni dispre apus, iar din sămnu capul piscului e apa Târnușii în gios pâr' în hotarul din gios cel vechiu, iar din apa Târnușii spre apus costișa cu codru, cu câmpu pân' în zarea dealului poenii Perenilor. Aceia parte este a părtenilor dispre apus; Hânceștii să nu aibă treabă, iar din poiana Perenilor, din hotaru cari s'au pus în curmezeș tai dreptu pân' în vale mănăstirii ¹⁾, apoi e vale în gios pân' în sămnu ei s'au pus și iasă din păduri și mergi pin Dumbravă din sămnu în sămnu ci s'au pus pin copaci, pi costișe dispre răsărit pân la un loc. Apoi tai piste Valea mănăstirii de-a curmeziș pi din gios de drumul Blendii și mergi în curmeziș pin voloacă tot din sămnu în sămnu pân' în zarea dealului dispre Săcăreni și mergi pi margine volocii în gios pin dumbravă din sămnu în sămnu pin copaci și treci drumul cari mergi pi dealu și s'au pus puiatră și mergi la vali pi drum pân' iar în puiatră ci s'au pus, apoi tae în curmezeș pân' în costișe și iar s'au pus puiatră și mergi pân' în Valea Sacă. Această moșie ci iaste din sămne în sămne s'au dat Hânceștilor în sus și mergi Valea Sacă în gios pân' în Râpile lui Scânteii și tai la deal până în muchi și ia zarea dealului în gios pân' în hotarul vechiu, înpotriva Hălmăgioaiei și ia apa în sus pi vale Perenilor pân' în săliște Perenilor, iar săliștea să înparte în dooa și ia valea în sus pi din sus di izvorul cel mare și iasă în dealu la ruptura lacului și să pogoară la vale pin capul rădiului la Cuibul Stârcului și lovește la coada lacului și ia vale

¹⁾ Este vorba de mănăstirea Hâncului.

în sus pân' în capul piscului văii bătrâni și mergi în sus pi drumul cel vechiu pin poiană pân' în hotarul ci s'au pus de curmezeș de caută în valea mănăstirii. Acești părți cu sămni pin copaci și cu hotară care sint scrisă mai sus sîntu a părtenilor din sus dispre apus, Hânceștii să n'aibă treabă căci a lor li s'au dat pi din sus dispre Săcăreni și această mărturie s'au făcut denaintea a toți răzeșii cari sântu iscăliți mai gios și ș'au pus degitile ca să le fie de credințe.

let 7230, mai 26.

iscălit Toader Clucerescul

Vasilache Coțofană ot Pereni Măriian tij Pavel Coțofană tij

Istrate vornic tij

Toader Tăbuci

Donie tij. Topa sin Trunchiu

Apostul sin Bălan

iar sălește să ne fie dinpreună, să fie frățește cu Hâncești.

Iscăliturile Hânceștilor ¹⁾).

Neculaiu Hâncul Miron Hâncul căpitan Grigoraș Hâncul
postelnic

Colecția mănăstirei Hâncul. O altă copie în Arhiva Statului Chișinău, dos. Nr. 607, fila 1261 și alta în dos. Nr. 1.339, fila 110 verso.

133.

1723, Iulie 22.

Mihai Racoviță Voevod poruncește serdarului de Orhei Lupul Gheuca să judece pricina dintre răzeșii de Săpoteni, — printre care și Grigorașcu Pârcălabul — pentru venitul unei mori și pentru niște iazuri. (Regest).

al 3-le. 7231, iulii 22: carte dela Domnu Mihai Racoviță Vvd. cătră sârdariul de Orhei Lupu Gheuca, urmată după jaloaba lui Zahariea și Ștefan pentru doi iazuri ce ar fi având pe Bâc la moșiea sa Săpotenii, de pi moașa lor Huhuloai și preutul Moisăi, fiind răzăș, ar fi tocmit un iaz și ar fi făcut moară, din a căriea venit

¹⁾ Iscăliturile au fost scrise de aceeași mână înaintea celorlalte, care, tot de aceeași mână, s'au intercalat, mai târziu, în locul rămas liber.

n'ar fi împărtășind pe ceilalți răzăș și Grigorașcu pârcaľabul ar fi cumpărat un rămnic la capătul celuialant iaz cu cari l-ar fi innecat, cuprinzându-l mai tot și că unii din răzăș, fiind vânduți, ar fi stăpânind împreună cu dânșii și poroncește să facă cercetare și după dreptate să giudeci.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dosar fără număr din 1819, fila 66 verso.

134.

1723, Octomvrie 8.

Mihai Racoviță Voevod rânduește pe Lupul Gheuca serdarul să cerceteze pricina de moșie dintre fetele lui Vasile Nohit și nepoții Istrătoaei din Iurceni. (Original).

Noi Mihai Racoviț Vvda bj. mlst. gpdară zemli Moldavscoi.

Scriem Domniea Me la credincios boiariul nostru Lupul Gheuca sărdariu. Facim știr[e] că aici la Domnie Me jăluir[ă] ceste fimei anum[e] Paraschiva și Iliana, fetil[i] lui Vas[i]lie Nohit din Iurceni și ne arătară și o carte di la răposatul Ștefan Vod[ă] din vălet 7168 dată di volnicie părintelui lor lui Vas[i]lie Nohit ca să opriască și s[ă] stăpâniască parte de moșie a Istrătoae din sat din Iurceni pentru doi boi ce i s'au luat din sat la un slim și s'au aruncat să-i plătiască bucatili Ștefan și Ilii, ficiorii Istrătoae și scrie într'ace carte ca să ție acē moșie cu tot vinitul pâr ci-i vor plăti boi. Ș acest[e] fămei așa dădură sam[a] cum pân acum acei boi nu li s'au mai plătit ș acum vechindu-s[ă] un lucru să scoal[ă] niști nipoț acei Istrătoae și trag ace moșie dela mâna acestor fămii, puind pricini că acei boi s'au plătit și nici o dovadă n'arat[ă] cum să hie plătiț ce numai cu guril[i] lor. Ce pentru acesta lucru iat' că-ț scriem să chiemi faț pi toț acei oameni și să le ei sama și nefiind nici o scrisoare dela mâna părinților acestor fămei cum să hie plătit boi și acii oameni [c]ari tot puni pricină cum c'au plătit să-ș afle ei doi oameni de credință să giure în sfânt[a] bisearic[ă] într'acesta chip cum că ei știu că s'au plătit acei doi boi la părinții acestor fămei și giurând într'acesta chip atunce ei iș vor țini moși[e], iară neaflându-ș dovad ca aceasta, ei să aibă a da doi boi acmu la mâna fămeilor și așa iș vor ține moși[e], iară nevrând să

de boi, să faci o mărturie la mâna fămeilor acestora căci iale or să vândă moșiea cui e-[a]ri găsi, fiind niște fămei sărace să așăzi Dumneta acest lucru, să nu mai vie jalob[ă]. Aceasta scriem.

lt. 7232, oct. 8.

(P. D.)

vel logofăt uci.

Colecția d-lui Ion Tăbărtă din Iurceni, descendent din Necula căpitanul, fiu vitreg al lui Mihalcea Hâncul serdarul.

Documentul este în legătură cu acela din 1660, Iunie 22 publicat mai sus. (V. Nr. 63).

În 1723 era căpitan za Lăpușna, Cârștiian (Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, IV, I, op. 42).

135.

1723, Noemvrie 21.

Lupul serdarul pune un soroc de opt luni lui Mihai Darie, feciorul lui Darie spătarul în pricina lui cu Tonul și cu feciorii Capșii ca să găsească un zapis de cumpărătură pentru moșia Dulijeni. (Regest).

7232, noemvr. 21. Înștiințare Lupului sârdar către domnul din vreme aceia că după poronca ce au priimit ca să cercetezi pricina de giudicată ce au urmat la Divan între Mihai Darie, ficior lui Darie spătar și între Tonul și feciorii Capșii pentru o parti din sat din Dulijăni ce Tonul și ficiorii Capșii voe a-l depărta pe Mihai Darie cu cuvânt că n'ar ave parti acolo. În urmă s'au învoit ei între ei ca Darie să stăpâniască a 3-a parte din Dulijăni pân când va găsi el zapisul de cumpărătură și pentru aceia n'au făcut nicio cercetari, ce au pus soroc lui Mihai Darie pentru găsiere zapisului opt luni, care zapis este cel mai de sus arătat.

Extras din hotărîrea cu data de 18 August 1821 a judecătoriei ținutului Orheiului aflată în dos. Nr. 400/1819 din Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna. Zapisul la care se referă actul este cel cu data de 1663, Iunie 8. (Vezi mai sus Nr. 71). Procesul poartă pentru o parte de moșie din Bardăr. În dosar întâlnesc, la fila 77 și mențiunea: «*din moșie Ulmenii și Dăiceni ci acum să numesc Bardarul*». Dăiceni este poate unul și același cu Dieșanii de care vorbește mărturia publicată în facsimil cu pecetea târgului Lăpușnei (V. mai sus nr. 15 și 71).

136.

1723, Decembrie 22.

Mihai Racoviță Voevod rânduește pe Lupul Gheuca serdarul să judece pricina dintre Grigoraș Hâncul postelnicul și Arsene cu Țoncul vărul lor. (Regest).

Cartea Domnului Mihai Racoviță Voevod din let 7232, Decembrie 22 prin cari scrii Lupului Gheuca sârdar că s'au jăluit boeriul Gligoraș Hâncul postelnic și Arsăni nipoț lui Istrate pe Țoncul vărul lor pentru o parte de moșie ci au răscumpărat-o Istratei singur și ceri și Țoncul, ficiorul lui Carp, cumnatul lui Istrate să intri și el în ace răscumpărătură și poroncești Gheucăi sârdar ca să li ei sama între dânșii.

Arhiva Statului, Chișinău. Tribunalul, dos. Nr. 1.339, fila 157 verso.
Vezi nota de sub documentul din 1657, August 11. Mai sus Nr. 59.

137.

1724, Noembrie 22.

Mărturie de cercetarea și împărțirea pe bătrâni făcută de către Dădachi (= Drăcachi?)¹⁾ serdarul și de Constantin Clucerescul moșiei Pojoreni din ținutul Lăpușnei. Unul din trei bătrâni era bătrânul lui Vodă Cantemir. (Regest).

O scrisoare în copiiie neîncredințată de nimine cuprinzătoare că Dădachi sârdariul și Costandin Clucerescu înștiințează pe Domnul acei vremi că viind la dânșii Ioniță Neagul și Ștefan Bivol, Cârlan și Mihălachi și Săverin cu luminată carte Mării Sali poruncitoare ca să meargă la sat la Pojorâni și să strângă oameni bătrâni de pen pregiur și răzăși din Pojorâni, după poruncă mergând, au strânsu pe preotul Istrati din Bardar i Toma ot tam i Matei Ghinpe ot tam i Trohin din Rusăști i pe Donică din Gârle i Dorin ot tam i Sandul ot tam și răzășii satului din Pojorâni pe Niagul cel bătrân i Antimiea i Ioniță ginirile Antimii și pe alții și așa au dat samă popa Istrate și cu Niagul și ciealanți precum că satul Pojorâni umblă în doi bătrâni, afară di cel domnesc,

¹⁾ Intr'un document din 1725, Mai 9 din colecția municipiului Chișinău: Dracea serdarul.

anumi Cărpoai și-l dă în doă cu Măriuța și că cine va fi dintr'acest neam să-ș meargă la bătrân; al doile bătrân Mager dându-l în doă cu Mână Lungă și cu acei ce s'ar tragi den niamul lor, iar bătrânul lui Vodă Cantimir au dat samă că nu-i știu numile, dar este stâlpit, cum și săliște Domnii Sale iar este stâlpită den râpă în gios. Iar cei doi bătrâni de mai sus scriși sânt stăpâniți den râpă în sus în doă, iar pentru Săverin nepot Horăi, ci ari mărturiea logofătului Ionașcu ¹⁾ n'au vrut moșeni să-i dei moșiie și că după porunca domnească au ales să giuri 4 moșăni precum n'are Horea moșiie și giurând să lipsască supărare. Puind moșeni pricină că mărturiea logofătului n'are velet și pentru aceasta n'au vrut să giure trăgându-să la Divan.

Arhiva Statului Chișinău, Trib. regional, dos. Nr. 3.580, fila 58.

138.

1724, Noemvrie 28.

Stoian vornicul din Pașcani dăruiește lui Darie Donici vel vornic de Țara de jos două părți de ocină din Măgdășești de pe Ichil, dela ținutul Orheiului. (Original).

Adică eu Stoian vornicul din sat din Pășcani și cu femeia me cu Luchița și cu fiiu meu cu Ion scriu și mărturisăscu cu această adevărat zapis al mieu de nime sălit nice asupra ce de a mea bună voe la cinstită mână dumisali Darie Donici vel vornic de Țara de gios ca să s[ă] știe prea[cum] am dat și am dăruit dumisali doă părți dea ocină din sat din Măgdășești dintr'un bătrân ce s'ar alegi, care sânt la ținutul Orheiului prk apa Ichilului care părți în[i] sântu și mie rămas dela un unchiu al meu, frate mamii meli Bejănii anume Iliță și a lui Ghiorghiță ce-au ținut prk o sor a tătăni-mieu, care dintr'acești oameni nu le au rămas nici ficiori, nici altă rudă ca s[ă] mai fie amestecați la cesti 2 părți de moșie, făr[ă] cât mi-au rămas numai mie și nimea nu mai are trabă a să mai amesteca. Dice pentru mult bine ce mi-a făcut și dumnealui cum am zis mai sus le-am dăruit dumisali cu toată voe me ca să fie dumisali dată draptă ocină și moșie în veci și giupânesăi dumisale

¹⁾ Vezi mai sus Nr. 54

și cuconilor dumisali cu tot vinitul și dintru săminție me cine s'ar afla să nu mai abe trabă nime a să mai amesteca la această ade-vărată și de bună voe me danie și de p^k acestu adevărat zapis al meu să aibă dumnalui a-ș faci și dres domnești și acest zapis s'au făcut denaint a boeri m... și a[l]tor oameni buni, cari s'au iscălit mai gios și eu pentru credința și am pus și degitul.

lt. 7233, noemv. 28.

Stoian (+) vornic	Luchița (+)	Ion (+) ficior
Pășcani	femee lui Stoian	lui Stoian vornic

□
Gligoraș Cucoran

Două semnături indescifrabile.

vornic de poartă

Anghelachi vornic glotnii

Gheorghe vornic glotnii

Colecția d-lui avocat Aurel Cazacu.

139.

1724, Decemvrie 27.

Izvod de moșiile ce s'au cuvenit din moștenirea părintească To-fanei Arbore fiica lui Gavril Luca spătarul. (Copie).

Partea surorii noastre Tofanii de moșie ce i s'au venit la în-părțala noastră di pe moș și dela părinți, ce ni s'au venit.

let 7233, dechemvrie 27.

Pulberenii sat întreg la Lăpușna pe Cogâlnic.
Odobeștii la Fălciu să parte din Dințâni
a trie parte din Mogoșăști tij la Fălciu
a patra parte de Vărzărești la Orheiu pe Bâc
a patra parte de Tânjălești la Eși
a trie parte de Ialoveni la Lăpușna pe Ișnovăț.
sat Băcșanii piste Prut la ținut Eșilor.

Ștefan Luca comis

Adam Luca sluger

Departament Pricinilor Streine

Această copie s'au cercetat și s'au încredințat că este întocma cu orghinalul ce au arătat dumlui medelnicer Gheorghie Dimitriu supus rosescu.

In Eși, 1817 avgust 22.

Ioan Neculce post.

poslăduit
Vasile Danu

Academia Română. Pachet CXLII, documentul 175.

Gavril Luca a avut două surori pe Negrușa, care avea moșie în Ialoveni și Pulbereni și pe Irina, căsătorită cu Apostol Costișor, a cărora fiică Maria, mama Irinei, cumpără în 1701 părțile mătușei sale Negrușa din Ialoveni și Pulbereni (Gh. Ghibănescu, *Surete și Izvade*, XXV, pp. 18 și 19).

Tofana fiica lui Gavril Luca spătarul a fost soția comisului Grigoraș Arburi. A avut un fiu pe șetrarul Ioan Arbure, care la rândul său a avut două fete pe Zoița căsătorită cu Dimitriu și pe *Rucsanda*, soția jicnicerului Pavel Bantăș. Un regist al acestui document se află în dos. Nr. 197/1822 din Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna, fila 165 verso. Se judeca Zoița, fiica șetrarului Ioan Arbure cu sfetnicul titular Ivan Iablonschi și cu sfetnicul titular și cavalerul Teodor Crupenschi pentru moșia Ialoveni. Cel dintâi — Iablonschi — spune că: « maica me Anastasia Țărnoae, ce să numește după familia soțului său Iablonschi, să trage din fameliie a vel vornicului de Hârce și din nepotul său Mihălachi, fratele Petermanului » (Ibidem fila 130).

Faptul că între moșiile Tofanei se află atât Bâcșeni cât și Ialovenii, moșii care au fost stăpânite de către Mihalcea Hâncul serdarul ca zestre dela socrul său Costin ar presupune o înrudire a Hânculeștilor cu Luculeștii. Vezi documentul din 1741, April, mai jos Nr. 153). Ipoteza e confirmată și de diata lui Mihalcea Hâncul din 1698 prin care acesta îl numește nepot pe un Vasile Luca (Vezi mai sus Nr. 118).

140.

1727, Iunie 17.

Grigore Ghica Vodă întărește stăpânirea lui Todirașcu Clucerescu biv vel căpitan în moșiile Gălești, Valea Țarinei, Valea lui Bătă, Tătărăști, Drăgușani și Voinova din ținutul Orheiului. (Copie).

Noi Grigori Ghica Voevod, boj. milostiiu gspd. zemle Moldavscoi.

Dat-am cartea Domniei Meli lui Todirașcu Clucerescu biv vel căpitan să fie volnic cu cartea Domniei Meli a ține și a stăpâni

a sale drepti ocini ci ari la sat la Găleşti și la Vale Țarinii și la Valea lui Bătă și la Tătărăști și la Drăgușani și la Voinova, cari aceste părți di moșii sânt la ținut Orheiului. Deci să aibă a lua de a zăcea din pâine și din făneată și din grădini și din prisăci cu stupi și din tot locul cu tot venitul pi obicei, iar di va ave cineva a răspundi să vie di față cu dresă ci va fi având și niminea să nu cuteză a să pune inpotriva cărții Domniei Meli.

(L. P.)

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4828 fila 191 verso.

141.

1727, Iulie 11.

Grigore Ghica Voevod rânduește pe Lupul Gheuca biv serdar să aleagă părțile de moșie din moșiile Măgdicești și Drăsliceni pe care i le împresoară răzeșii. (Original).

Noi Grigorie Ghica Vvoda, boji milostiiu gpdră zemle Moldavscoi.

Scriem Domniea Me la boeriul nostru dumnalui Lupul Gheuca biv sârdar, facem știre că aice la Domniea Me s'au jeluit Aftonie Băț pe Lupașco și pe alți răzăș a lui, zicând cum că el are moșie în Măglicești și 'n Brislișeni, ce 's la ținutul Orheiului pe Ichil și acmu Lupașco și alți răzăși ai lui îi fac strânbătate și vor să-i împresoare parte lui de moșie. Care aice la Domniea Me au arătat Aftonie Băț o carte gospod și o mărturie dela oameni buni și pre carte gospod și pe mărturie dela oameni buni să află că este moșinaș la acele părți de loc. Deci iată că-ț scriem Dumitale să te scoli și să mergi Dumnata acolo și să strângi oameni buni, răzăși și megieași de pe acolo, din sus și din gios și să-ș scoată cineș diresăle și zapisă, cine ce vor hi având și să le iai sam[ă] pe amănuntul și cu bună dreptate și precum a hi mai drept să-i giudeci și aflând Dumnata cum că acest Aftonie Băț a hi moșinaș acolo acel Lupașco [...rupt...] să alegi partea lui de moșie ce s'ar veni, deosăbit de răzășii lui și precum vii alege să le și stâlpești cu petre în sâmne, ca să nu mai aibe strânbătate și gâlceavă cu răzășii lui și să faci Dumnata și mărturie cu iscălitura dumitale și să

iscălasă și alți oameni buni ca să i să facă și dires de la Domniea Me di 'ntăritură. Aceasta scriem.

u Ias lt 7235, iuli 11.

(P. G.)

Vel logofăt uci.

Documentul în colecția mea.

Numele satelor s'au scris greșit. E vorba de Măgdicești și de Drăslideni.

142.

1728, Iunie 5.

Andrei Turcu dă mărturie lui Iftodi Strătan că soția lui este din seminția lui și ca atare are împărtășire în moșiile neamului lor. (Original).

Adică eu Andrei Turcul [s]criu și mărtor[ri]săscu sufletul miu cum au vinit Iftodi Strătan gine[ri] meu și cu Arvasie socră-sa de ne-u întrebat de sâme[n]ții și am daat că esti de sămănța me nepotă de var primar. Deci pe unde avăm moșii pen Vârca și în Pitrosul și pentr'alti săliști pen înde avăm noi, ari și nepotă-me și gineri-miu lui Iftodii Strătan. Deci unde var mergi pe un[de] avăm noi moșii și ar hi alți răzăș să n'aibă a-i împengi că-i sângili miu și namul miu și cându m'au întrebat s'au tânplat Ionăș și Ghilțu și Gligorașco Băriacul și pentru cridința ne am pus și degitili ca s cred.

let 7236, iun 5.

(+) Ionăș (+) Ghilțu

az Turcul (?) iscal

Colecția d-lui Ioan Pelivan

143.

1729, Iulie 7.

Grigore Ghica Voevod împuternicește pe David Țărnă să stăpânească la Iurceni, Guțești, Tâmbureni și Bălăneasa din ținutul Lăpușnei, moșiile ce are dela părinții și socrii săi.

Io Grigorii Ghica Vvda bj. mlst. gspdară zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea Domnii Meli lui David Țărnă ce-au fost căpitan să fie volnic cu carte Domnii Mele a ține și a stăpâni a lui dreaptă

ocin[ă] și moșii ce are dipe părinții lui și dipe socrii lui la Iuriceni și la Guțăști și la Tâmbureni și la Bălăneasa cari ocini sînt la ținutul Lăpușnii și cu livezi de pomăt și cu hăleștiia și cu tot vinitul să fie volnic a ține și a stăpâni și a-ș lua de a zece din pâine și din fânaț și din prisăci cu stup[i] și din grădini și din tot locul pe obicei din toate hotarali ci i s'ar alege părțili lui de moșie și de cumpărătur[ă] și de danii pe dresă ce va fi având, iar carii ar ave ceva a răspunde să vie de față la Divan cu dresă ce v'or fi avându și nim[e] să nu cuteză a să puni împotriv pista carte Domnii Meale. Aceasta scriem.

U Ias lt 7237, iul 7.

(L. P.)

Vel logofăt uci

Colecția Ana Nani născută Bănzari din Iurceni.

Pecetie frumoasă roșie cu tuș. Actul rău conservat.

Vezi o însemnare genealogică asupra Țârneștilor în nota de sub doc. Nr. 92.

144.

1731, Mai 25.

*Izvodul hotarelor moșiei Hânceștii din ținutul Lăpușnei. (Ori-
i nal).*

Izvod de moșie pe und am să s[ă] știe anumi și cum ublă. Moșie Hânceștii den Agapi Ulmanul, dentr'o fată a lui Balăe, den Adoni snă Balăi în toat moșie care hotarale le-[a]m scris pe unde sânt: în gura Nemisnicului, în buza piscului esti hotar înfundat, cari bate peste gura Nemisnicului pin colțul bisericii pân din sus de sat în movilă, hotar și trece în cee parte pest Nemesnic asupra Mereșenilor pe den vale de Răduț și trece pân în zare delului Mereșănilor și bate în gios zare delului pe de a[su]pra Mereșenilor pin la movila săpată, hotar și de acolo tae spre răsărit peste Alghina asu (sic) Cogâlnicului pin la copacii înșirați la movila Movilenilor, hotar, și bat în cee parte peste Cogâlnicu pe din gios de gura Văi Carului în buza piscului, este hotar, și acole tae la del asupra Galbinii în zare delului, esti hotar și de acolo tae în sus zare delului pen fundul văii Carului și merge și pin fundul Văii Cucului, tot zare delului pân la drumul Bățenilor și acolo esti hotar și de acole

tai la vale, iar asupra Cogâlnicului la hotarul cu Ulmii înspre apus și în buza piscului Văii Chetricelilor, esti hotar și de acolo bat pân în matcă Cogâlnicului în drum despre răsărit, este hotar și treci în cie parte pest[i] Cogâlnicu înspre apus gura Nemisnicului, iar la hotarul infundat, care am purces întâi și am făcut această înșămnaire ca să s[ă] știe la toț răzășii să ste la dâ[n]și.

Și la această înșămnaire scrisă când s'au făcut, s'au tâmplat faț Toader Bogos și Sandul vornicul den Văsieni și Cărlan den Rusăști i vornicul Mihaci den Gârle i vornicul Ioniț de Buțani și căpitanul Dănilă i eu Vasile snă Tănas, nepot lui Doni den Hâncești și cu toț frați răzăș al noștri.

let 7239, mai 25.

Colecția Manuc bey.

O copie a acestui izvod la Academia Română. Pachet CXXII, documentul 4. La Bățenii se afla o căpitanie pentru paza marginii către Bugeac. (L. T. Boga, *Paza marginii*, 1932, Chișinău, p. 21). Astăzi Bățenii se numesc I. G. Duca!!

145.

1732, Iulie 5.

Grigore Ghica Voevod întărește stăpânirea lui Sandul Bucuță asupra moșiei ce are la Hâncești în ținutul Lăpușnei. (Original).

Io Grigorie Ghica Vvda, bjiu. milst. gpdară zemli Moldavscui.
Dat-am carte Domnii Meale lui Sandul Bucuță, ficior lui Simion Căpățână biv vel căpitan să fie volnic cu carte Domnii Meli a ține și stăpâni a sa driaptă ocin[ă] și moșie ce-a zis că are la Hâncești la ținutul Lăpușnii pi Cogâlnic, care moșie did[u] sam[ă] că ar fi baștină dila părinții săi, să aibă a-ș stăpâni moșie parte lui și a lua di a zăci din țarini di fânaț, din grădini cu legumi, din prisăci cu stupi, din tot locul cu tot vinitul pi obicei, iar car ar avè ceava a răspunde să vie di faț și nim[e] să nu ste inpotriva cărții gospod.

U Ias lt. 7240, iuli 5.

(P. D^o)

vel logofăt.

Colecția mea.

Pecetia domnească mare cu tuș roșu.

146.

1732, Septembrie 19.

Grigore Ghica Voevod rânduește pe Lupul Gheuca serdarul să judece pe Apostol Bulboacă din Nisporeni cu mai mulți răzeși din Vâlcănești ce au pricină pentru dijma unor stupi. (Original).

Io Grigorie Ghica Voevoda bj. mlst. gspdară zemli Moldavscoi.

Scriem Domnie Mea la credincios boiarinul nostru dumnealui Lupul Gheuca sârdar; facem știri că aicea au jăluit Apostol Bulboacă din Nisporeni dela ținutul Lăpușnii pe Andrei Bânzar și pe Simion, nepotul lui Iliță și pe Vasili Căpeciu și pe Alexandru a lui Toader Muntianului zicând că au avut 40 de stupi cu roi cu tot la Vâlcănești știindu-să că au și ei moșie, iar acește s'au sculat fără de giudecată și i-au luat 3 stupi de a zece din patruzăci. Deci să l*k* ei dumnata sama cu bun[ă] dreptate și de să va afla că ar*k* și el moșie acolo ș'a fi moșie nehotărită să-i plinești dumnata stupii cum ar fi fostu stupii lui când i-au luat, iar de vor dovedi ei cu oameni buni că n'ari moșii pentru căci să-i ia ei trii stupi din patruzăci, că obiceiul iaste să ia din 50 de stupi unul, iar nu mai mulți. Pentru aceia fiind așa cum au jăluit să socotești dumnata din 50 de stupi să ia unul, iar ceia stupi să-i plinești dumnata și să le dai dumnata și câte o certari să s[ă] veaghi și alții a lua stupi de a zece și aflându-să că are moșii să-i plinești dumnata și din pâine ce i-a fi luat de a zăce și pe cum vii afla dumnata dreptu să faci s'o mărturii să avem știri. Aceasta scriem.

(L. P.)

U Ias lt 7241, săp. 19.

Vas[i]lii ur[icar]

Pe verso: Proč. Vas. cămăraș.

Colecția d-lui Vasile Ciorici din Vărzărești.

147.

1732, Septembrie 20.

Mărturia serdarului Lupul Gheuca în pricina unui iaz din satul Suriceni, de pe apa Ișnovățului din ținutul Lăpușnei, ce se împarte pe cinci bătrâni, urmașii și neamurile lui Dumitru Suriceanu. (Copie).

Suret scos di pi o mărturii făcută di sărdar Gheuca a moșii Surucenilor.

Facem știri cu această scrisoare a noastră că viindu la noi răzășii de Surceni di pi Ișnovăț din ținutul Lăpușnii di ș'au întribat giudecata pintru un iaz mari ci iasti în apa Ișnovățului precum le-au umblat părțile în iaz fiindu aice de fați înainte noastră Apostol Suriceanul, vornicul di Suriceni, strănepot lui Ștefan Sur[i]cean și Ștefan Frunzi, vornicul di Ialoveni tij strănepot și Mihalachi, vornicul ot Buican tij strănepot și Grigoraș strănepot lui Vasili Suricean și Ștefan Bivol tij strănepot lui Vasili și Vasili sin Ionașcu tij strănepot lui Vasili și Ionu Vadrău tij strănepot lui Vasili Suriceanul și Sandul Costin, strănepot lui Zgarbură și Grigoraș vornicul di Malcoci (?), strănepot lui Ionașcu Iurcu și Lupașcu sin Postolachi strănepot lui Macsin și Grigorat brat lui și așa au dat samă înainte noastră Apostol Surcean vornic di Suriceni că au apucat din părinții lui precum sat Surcenii au umblat în patru bătrâni: Un bătrân Dașcu și un bătrân Hare și al triele bătrân Popa di Zubrești și al patrule bătrân Dumitru Suri[i]cean și cându au început să s[ă] facă acel iaz din pajiști l-au ezit ficiorii lui Dumitru Surcean pri numi Ștefan și frati-său Vasili și cumnat lor Andrei Zgarburu și Ionașcu văr lor și Macsin cumnat lui Ionașcu Iurcu fiindu al patrule bătrân dintru Suriceanul cu cumnat său Iurcu ce au ținut pi sora lui Dumitru și acești frați și ver întrebându pi neamul celor trei bătrâni a lui Dașcu și a Popii di Zubrești și a Harii ca să s[ă] apuci cu toții să facă acel iaz, pricum li umbla și câmpul și neamul acelor trii bătrâni s'au lepădat, n'au vrut să ezască și au dat răspunsu cini a ezi să stăpânească și așa s'au apucat neamul lui Dumitru, ficiorii și nepoții lui de au ezit acel iaz din pajiște și au făcut doi mor[i] una într'un mal, alta într'alt mal și stăpâne ficiorii lui Dumitru: Ștefan și Vasili și Andrei Zgarbură cumnat lor trei părți și Ionașcu Iurcu văr lor și Macsin, cumnat lui Ionașcu Iurcu stăpâne doi părți și au apucat Apostol vornicul și pi tat-său Istrat Suriceanul *di la Conețchi incoaci pân la Moscali* stăpânindu trusteei părțile Suriceneștilor și neamul lui Iurcu doi părți. Deci fiindu aceștie dintr'acești cinci bătrâni din toți aici față, înainte noastră, au priimit și ei precum au apucat din bătrâni să stăpânească Suriceneștii trii părți și Iurceștii doi părți și cin a fi din Ștefan Sur[i]cean a mergi la parte lui și cin a fi din Vasili Suricean iarăș la parte lui și cin a fi din

Andrieu Zgarbură iarăși la parte lui și cin a fi din Ionașcu Iureu a mergi iarăși la parte lui și cin si va tragi din Moisa (= Macsin) cumnat lui Ionașcu Iureu, iar va merge la parte lui.

Și așa precum am aflat că le-au umblat părțile cu dreptat am făcut mărturii la mâna Suricenilor și alta la mâna Iurceștilor si si știi cin cum a țini. Să s[ă] știi.

Lupul Gheuca sărdar

7241, săpt. 20.

și s'au scris la anul 7291, mai 14, iar di la Hristos 1783.

S'au luat suret acesta dintr'o mărturii iar suret dila Tănas Băraiac și Tănas au luat dila Toader Gonța și Toader au luat dila Ion Horban din Olișcani.

Documentul în colecția d-lui C. Georgescu-Vrancea președinte la Curtea de Apel din Chișinău.

Este foarte interesantă determinarea unei durate de timp prin două evenimente istorice: «*dela Conețchi incoaci până la Moscali*».

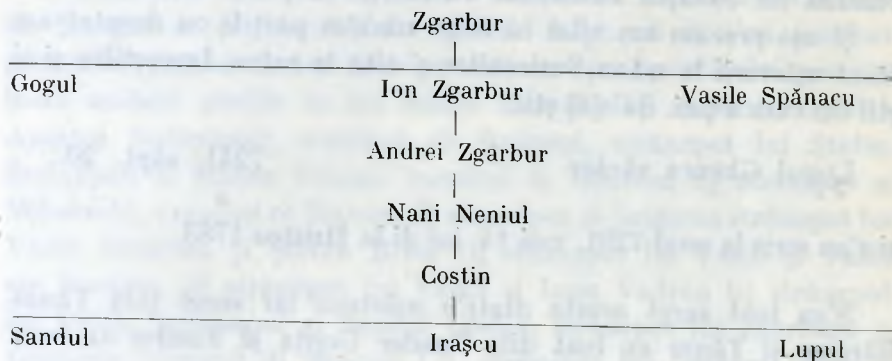
Cel dintâi amintește pe hatmanul căzăcesc — supus Poloniei — Kunicki care asistă pe Ștefan Petriceicu Hasdeu în luptele lui pentru domnie cu Duca Vodă. Sub conducerea sa vin la oaste — în anii 1682–1683 — Lăpușnenii alături de Soroceni și Orheieni. Ei prădă Bugeacul și ajung până sub porțile Cetății Albe. (Vezi *Cronica lui Ion Neculce*, ed. Al. Procopovici, I, pp. 93, 94, 102; N. Iorga, *Studii istorice asupra Chilie și Cetății Albe*, Buc. 1900, p. 235; I. Moga, *Rivalitatea polono-austriacă și orientarea politică a țărilor române la sfârșitul secolului XVII*, 1933, Cluj, pp. 98–100; 102–105, 108). Moscalii la care face aluzie sunt aceia ai lui Petru cel Mare în 1711. Poate, în special, își amintesc Suriceni de generalul Seremet, din avantgarda ru-sească care «*au venit pre la Orhei. Și s'au rădicat toți Orheeni, Soroceni și Lăpușnenii de au venit cu dânsul până au trecut Prutul*». (Cronica lui Neculce II, p. 282) ».

Pentru Siuriceani: «*одно село на Гюрччи на имѣ Гюрччани*» este cunoscut un uric dela Petru Rareș din 1528, Martie 17 prin care se împarte satul în trei părți între Luca Siurici și surorile lui Varna și Panca (L. T. Boga, *Documente basarabene*, V, p. 8).

La 1649, August 15 Vasile Lupu întărește lui Petre din Suriceni o parte din Suriceni, din jumătatea satului partea de sus, o jumătate de bătrân, partea lui Miron, feciorul lui Năsoi, nepotul Nastei (L. T. Boga, *Documente basarabene*, VIII, p. 12).

Cu două zapise din 1652 și 1656 Postolache dobândește moșie în Suruceni (L. T. Boga, *Documente basarabene*, XV, pp. 13 și 16). În amândouă zapisele iscălesc ca martori dintre cei pomeniți în mărturia serdarului Lupu Ghenca: Suriceanul Vasilie și Ștefan Suriceanul cu fiul său Istrate.

O spiță de neam a moșiei Bulboaca — aflată în colecția mea — începând cu Zgarbur ne dă următoarele indicații genealogice care lămuresc documentul de față:

Sandul Costin de care pomenește și documentul de față e arătat ca tată al lui Ioniță Costin, la rândul lui tatăl remarcabilei personalități chișionene dela începutul veacului al XIX-lea protopopul Stăvărachi Costin, străbun al d-lui Ioan Costin, actualul primar al Chișinăului.

148.

1735, Ianuarie 30

Costandin Nicolai Voevod întărește stăpânirea lui Varlam episcopul Hușului asupra a trei dughene din Chișinău dania Dorofteiei călugărița și asupra unei pivnițe din Târgul Lăpușnei pe pământ domnesc, dania lui Matei Alcazi biv clucer (Original).

Io Costandin Nicolaiu Voevod вѣѣю мѣстѣю госпдарѣ земли мелдаксон.

Iată au venit înaintea Domnii Meale și denainte boiarilor noștri a mare și mici cinstit părintele și rugătoriul nostru Sfinția Sa chir Varlam episcopul de Huși ș'au arătat înaintea Domnii Meale un zapis de mărturiia din velet 7184 dela Doroftiia călugărița dela Huși, fiind iscăliț întru acest zapis Miron vel logof. și Apostolachi vel spat. și Gavril Costachi biv vornic și Dumitrașco vel pah. și Toderașco vel vist. scriind și mărturisind precum Doroftiia călugărița de a a sa bună voe au dat la svnta episcopiia a Hușilor trii dughene la Chișinău cu tot vinitul pentru sufletul ei și a ficiorului său lui Toader, fiind îngropat la svnta episcopiie

și nime dintru niamul ei ca să n'aibă a să amesteca la dugheanele acele fiind drepte a ei. Asijdere al doile zapis din velet 7242 dela Mătei Alcazi biv eluē. fiind iscăliț în zapis ieromonah Naftanail Șepteliē și ieromonah Nican egumenul de Brădiceaști și preotul Șerban protopop ot Lăpușna și Andrei diiacon și preotul Iliie și Ioniț Abăza scriind și mărturisind cum au vinit innainte Sfinții Sale părintelui chir Varlam, Mătei Alcazi de a sa bună voe au dat ș'au dăruit la svnta episcopiiie a lui ocină și moșie o pivnițe ce-au făcut-o el pe drepti banii săi în târgu în Lăpușna în mijlocul uliții din dial de lângă bărbieriia și lângă pivnița și dughiana Mătăsariului și între jidovi. Această pivnițe au dat-o daniie svntii episcopii Hușilor pentru sufletul lui și a părinților lui, însă pământul iaste loc domnescu. Dreptă aceasta dară și Domnia dacā am văzut a lor bune zapise încredințate cu atâte iscălituri și cu voe lor, daniia am crezut și am dat și am întărit și dela Domnia Mea cu acestu ispisoc Sfinții epscopii ca să-i fie aceali trii dugheane cu pivnița driaptă danie și moșeia neclătite și nerușeite cu tot vinitul stătătoarea în veaci și nime altul să nu să amestece piste acestu ispisoc al Domnii Meale.

Aceasta scriem.

Оу іас келетъ хѣмѣ, мѣшѣ гѣнѣ ѿ днѣ

(L. P.)

Costantin vel logofăt.

Verso. Ispisoc de trii dugheni a episcopii din Chișinău.

Documentul se află la Arhiva Statului din București, Episcopia Hușilor, pachetul 55, doc. nr. 7.

Zapisul Dorofteiei din 7184 la care se referă documentul este publicat mai sus sub nr. 106.

Dania unei pivnițe în Târgul Lăpușnei făcută de Matei Alcazi biv clucer este interesantă fiindcă ne arată regimul juridic al proprietăților târgoveților. Mențiunea că « pământul iaste *loc domnesc* » indică neîndoios prezența unei proprietăți embaticare în Târgul Lăpușnei.

Ar părea că veșnicul proprietar este « Domnia ». Poate să fie însă o greșală a copistului, căci, încă din 1694, August 23 domnul Constantin Duca Voevod dăruise mănăstirei sfântului Ioan Zlataust din Iași: « o moșie domnească anume Târgu Lăpușnii... cu vatra târgului Lapușna ». (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XI, pag. 55).

149.

1735, Mai 23.

Constantin Nicolae Voevod întărește stăpânirea mănăstirii Dancu asupra moșiei Ușereștii de pe Prut în ținutul Lăpușnei. (Original).

Noi Costandin Nicolae Vvoda bojiu mlstiiu gspdră zemli Moldavscoi.

Dat-am carte Domniei Mele rugătoriului nostru lui Ionichiie egumenul dela snta mntire Dancul de aice din Iași și omului său pre cine va triimite, să fie volnec cu carte domnii Mele a opri și a stăpâni moșia mntirei anume Ușereștii pe Prut în ținutul Lăpușnii. Nime fără voe omului mntirei, să nu are, nici să cosască, nici bucate să-ș pășunezi și să aibă a lua dejma din pâni, din fănaț, din prisăci, din tot locul cu tot vinitul pre obicei și nime să nu stē inpotriva cărții Domnii Meale, iar cine va ave a răspunde să vie la Divan.

U Ias It. 7243, mai 23.

(L. P.)

Proci. 3 logft.

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 35, fila 38. Pecetie mică, octogonală, cu tuș roș.

150.

1740, Aprilie 25.

Grigore Ghica Voevod rânduește pe Ștefan pârcălabul de Lăpușna și încă pe alți doi să cerceteze dacă în adevăr Nicolae Grosul a avut scrisori de răscumpărarea satului Lohănești dela Postolache Covrig și alții pe care pretinde el că le-ar fi pierdut când i-a ars casa. (Original).

Noi Grigorie Ghica Vvod bji. mlstiu. gpdară. zemle Moldavscoi.

Scriem Domniia Mea la Ștefan pârcălabul de Lăpușna și la Onofrei Pojoga căpitan și la Ursul vornecul de Stolniceni, vă facem știre că aice la Domniia Mea s'au jăluit Neculaiiu Grosul din Ciuciuleni pe un Postolache Covrigu și pe alte rude ai lui și arată o carte gospod din vălet 7245, săp. 30 seriindu la Lupul stolnicul și la dumnalui Lupul ce au fost sârdariu zicându Neculaiiu Grosul cum el s'au știut moșanu de pe părinții lui în sat în Lohănești, dară mai innainte vreme, la domniia Domniei Sale lui

Mihaii Vodă s'ar hi fost aflat un zapis dela tatul acestui om și dela alți moșeni din Lohănești de vânzare pe tot satul Lohăneștii cum că ar hi vândut lui Cărbăț și multă pâră ar hi avut cu acel Cărbățu pentru acel zapis ș'ar hi rămas lucrul dela giudecată să întorcă banii lui Cărbățu și dede sama Neculaii Grosul c'ar hi întorsu banii lui Cărbățu cincizăci de lei ș'au răscumpărat tot satul Lohăneștii și ar hi luat dela Cărbățu și zapisul acel de vânzare și alte scrisori de răscumpărare. Numai dede sam' că tâmplându-să de i-au arsu casa lui de vro 5 ani, atunce i-au arsu și acele scrisori, da că oameni marturi ar hi avându de știu c'au fost răscumpărat el acel sat Lohăneștii, iar acmu să scoală acel Postolache Covrigu și cu alte rude a lui și să facu și ei moșeni în Lohănești și să întindu să stăpânească fără nice o dreptate, neavând nice o triabă din vreme că acestu satu au fost vândut de moșenii cei bătrâni și l-ar hi răscumpărat singur acest Neculaii Grosul, precum arătăm mai sus.

Drept aceia, iată vă scriem să chemați față pe Postolache Covrigu și pe alte rude a lui și să luați sam' și de va fi așe pe cum jelui Neculaii Grosul din vreme că el dă sam' că n'au mai avut el giudecată la acei boeri ce s'au scris mai sus și îndreptându-să cu marturii lui s'au răscumpărat tot satul Lohăneștii, să-i faceți dreptate despre Postolache Cârligu (sic) cu rudele lui după cum viți cunoaști că să cade și cu driaptă giudecată să-i așăzați ca să nu mai vie jalobă, iar de a fi altă poveste și nu ei putut așeza să le dai sorocu să vie la Divan cu mărturie, să avem știre.

Aceasta scriem.

U Ias. lt. 7248, ap. 25.

(P. G.)

vel lgft.

Proci. 2 logft.

Colecția Manuc bey.

151.

1740, Iunie 20.

Neculai Grosul răscumpără dela Sandul și Constantin Cărbăț siliștea Lohăneștii din ținutul Lăpușnii. (Original).

Adecă eu Sandul Cărbățu și eu Costantin ficiorul Sandului făcut-am zapisul nostru la mâna lui Neculai Grosului precum să să știi că i-am vândut siliște cu loculu Lohăneștii pi Cogâlnicu

la ținutul Lăpușnii, cari săliști să hotărăști cu Iurieștii, care și noi ne-au fostu cumpăratură dela moșii noștri cumpărându-o de un Bălanu și deala Ionașcu și deala un Toderelu și dela un Gligori Oală și fiindu acestu Neculai Grosului dintr'acel niamu cari au fostu cumpăratu moșii noștri au fostu răscumpăratu ace săliști acist Neculai Grosul. Ni s'au datu cincizăci di lei și i-am fostu făcutu și altu zapis innainte. Acum vini la noi zicând că i-au arsu casa și ar hi arsu și zapisul acela și uriculu cel vechiu. De[ci] noi i-am făcutu și de al doile zapis să fii dumisali drită ocină și moșii, cuconilor dumisali și strănepoților in veci și pentru mai mare credința am pus și degitili și la făcutul zapisului s'au tâmplatu mulți oameni buni, cari mai gios au pus iscăliturili și degitili.

It. 7248, iuni 20.

eu Costantin (+) ficiorul Sandului Cărabăț am vândut.

Colecția Manuc bey.

152.

1740, Noemvrie 17.

Grigorie Ghica Voevod rânduește pe Toader Carp biv vel medelnicer să cerceteze câți bani a plătit Niculai Grosul lui Cărabăț pentru o parte de moșie din Ciureni, pe care acum răzeșii din Ciureni vor la rândul lor să o răscumpere. (Original).

Io Grigorie Ghica Voevod, bojiiu. milostiiu. gpdară. zemli Moldavscoi.

Scriem Domnia Mea la credincios boiariul nostru dumnlui Toadir Carpu biv vel med; facem știre dumtale că aice s'au pârit di față Postolachi Covrigu și Apostul zetu Covrigu și alți frați și răzeș a lor din siliști din Ciureni di pe Ciuta din ținutul Lăpușnii cu Neculai Grosul din Ciuciuleni pentru o parte di moșie din satu din Ciureni di pe Ciuta, ce-au fostu luat Cărabățu cel bătrân dila un răzeșu din Ciureni anume Gligorie Oală pentru o gloabă și dila Cărabățu cu multă pără au răscumpărat-o Neculai Grosul cu cinzăci di lei dând doi boi și un cal pentru acei bani, știindu-să el din părinții lui moșan acolo și Cărabățu fiindu streinu. S'au avut și zapis di răscumpăratură dila Cărabăț și carte di pără și di rămas și dide samă că arzindu-i casa i-au arsu și scrisorili toate și neavând

el cu ce răspundi s'au sculat pe urmă acești răzeș di mai sus numiți și l-au tras la giudecată la Lupul stolnicul zicându ei că le stăpânești și părțile lor a tuturor fără dreptati și nici o scrisoare n'are și Lupul stolnicul l-au triimis acolo la ace moșie pe Mihălachi vornicelul di Gârle și Enachi Martin pârcălăbuțul și Ion Muntianul vameș ca să socotească cu megieși și mărgându acolo au socotitu cu mulți răzeși și megieși ș'au ales parte lui Grigore Oală măsurându cu fune di 27 stânjini pol în curmezișul din petrili carili s'au arătat parte lui Oală în parte din sus până în hotarul Stolnicenilor și s'au găsit 51 di funi și din hotarul lui Oală în parte din gios până în hotarul Iureștilor s'au aflat 52 di funi cu siliști cu totu și s'au dat parte lui Oală la stăpâniri lui Neculai Grosul care au răscumpărat-o dila Cărăbăț, iar parte din gios până în hotarul Iureștilor au rămas să o stăpânească Postolachi Covrigu cu săminție lui, măcară că atunci au răspunsu Neculai Grosul că ar ave parte di moșie di baștină di pe părinții și în parte din gios, dară dovadă n'au arătat și di cându au răscumpărat Neculai Grosul moșie dila Cărăbăț au trecut vr'o 20 di ani și di cându au tras pâra mai pi urmă cu Neculai Covrig și cu săminție lui la Lupul stolnicul sint iar 6 ani și ei au tot prăvitu pe Neculai Grosul stăpânindu-și; până era scrisorili toati la mâna Grosului n'au putut nimică să-i răspundă și nici și giudecata dila Lupul stolnicul n'au putut să-l scoată dintr'această moșie, nici cu un feliu de pricină. Iar acum di iznoavă trăgându Postolachi Covrig cu săminție lui pe Neculai Grosul la Divan i-au pus multe pricini, zicându că el nefiindu moșan acolo au intratu di au răscumpărat moșie dila Cărăbăț și acel Gligori Oală este niamul lor și li s'au căzut lor să întoarcă și Neculai Grosul fără dreptat stăpânești ace moșie, că nici le iaste neamu, nici răzeș și încă cu pricina aceștii moșii au stăpănită câtăva vreme și părțile lor și li-au dijmuitu pintru cari au cerut ei dreptate. Ce Domniea Mea i-am orându it la cinstitu și credincios boeriul nostru dumnlui Sandul Sturze vel logofăt di li-au luat sama și măcară că cu giudecată driaptă n'au avut cale ei ca s[ă] poată împinge pe Neculai Grosul dintr'ace răscumpăratură piste atâte ani ce-au privitu cu ochii lor purtându-să gâlceava și ei mai innainte n'au răspunsu pricinile aceste, numai, și Neculai Grosul văzând el atâta gâlceavă și cheltuială asupra lui și prăpădindu-ș scrisorili neavându cu ci răspunde și fiindu și om sărac și datoriu, di bună voe lui au priimitu să-i întoarcă răzeșii di

Ciureni banii ce-au datu lui Cărbățu și cheltuiala lui și s[ă] le de moșie și au priimitu și răzeșii să-i întoarcă, numai iarăș au pus pricină răzeșii că Neculai Grosul îi asuprești căci el ar fi datu mai puțin și cere mai mult pintru aceasta. Iată că i-am triimis acolo la Dumneta ca s[ă] cerci să adeverești ce-au dat Neculai Grosul pe ace moșie lui Cărbăț și cât au dat, atâta să-i întoarcă răzeșii însă și cheltuială driaptă ce vii adiveri c'au cheltuit Grosul di cându poartă el gâlceava moșii, iarăș să lămurești cu dreptate și să-i întoarcă răzeșii și cheltuiala; iar ce-ar fi luat Grosul dijmă di pe acê moșie, parte lui Oală sau di pe părțile altor răzeș, lătu să fie să nu s[ă] socotiască și nici el dobândă pe bani să nu ia, că așe s'au hotărît giudecata lor și di această pâră să nu s[ă] mai pârască piste carte a Domnii Meale.

U Iaș lt 7249, noem. 17.

(P. D.)

VI. logofăt

Procit 2 logft.

Colecția Manuc bey.

153.

1741, Aprilie 3.

Mărturie dela Toader Carp biv vel medelnicer că neputând dovedi răzeșii de Ciureni că Nicolae Grosul a dat Cărbățeștilor mai puțin decât 50 de lei pentru o parte din moșia Ciureni și neaducând răzeșii acești bani lui Nicolae Grosul ca să răscumpere ei moșia, a rămas bun stăpânitor Nicolae Grosul. (Original).

Milostiv și luminate doamne, s[ă] fii Mărie Ta săn[ă]tos. Fac știre Mării Tal[e] că vini Neculai Grosul di Ciuciuleni cu luminat carte Mării Tali intru care ne poroncești Mărie Ta să-i luăm sama cu Postolache Covrig și Apostul zăt Covrig și alți frați și răzeș a lor din săliște [din Ciu]reni, din Ciuta din ținutul Lăpușnii care având ii giudecat[ă] de fați innainte a luminat Divanul Mării Tal[e] n'au putut dovedi Postolache Covrig cu namul lui pe Neculai Grosul ca să-l scot din moșie, ce au rămas Neculai bun moșinan în sat în Ciureni pe parte ce au răscumpărat Neculai Grosul dela Căr[ă]băț, care parte o avê Căr[ă]băț dela Grigorie Ol[ă], care acea parte după cum mărturisescu hotarnicii care i-au fost trimis dum. Lupul stolnecul să socotească acea moșie, având iar Covrig

giudecat[ă] cu Neculai Grosul la dumnalui și socotind acii hotarnici au aflat parte lui Gligorie Olă 51 funi și fun[e] de 27 stânjini pl. în parte de sus pân în hotarul Stolnicenilor, iar în parte de gios 52 funi cu săliște cu tot și au rămas parte lui Olă la stăpânire lui Neculai Grosul și parte de gios la stăpâniri lui Covrig cu namul lui și acmu la luminat Divanul Mării Tal[e] au fost priimit Neculai Grosul să-i înto[a]rcă banii și el și el să lipsască din moșie, supărându-s[ă] cu giudecății[i] ce-l trăge Covrig cu namul lui totdeauna și fiind acmu și om bătrân și rămâind și la sărăcie și Covrig cu namul lui au fost zis că-i vor da banii, numai au fost pus pricin[ă] că n'ar hi dat Neculai Grosul 50 de lei lui Căr[ă]băț pe acea moșie ce ar hi dat mai puțin, la care ne poroncești Mărie Ta ca să[ă] le luăm sama și cât s'ar dovedi cu dreptat[e] că au dat Neculai Grosul lui Căr[ă]băț pe acea moșie atâta să-i întoarcă Covrig și cu răzeșii lui și să-i întoarcă și cheltuiala ce s'ar dovedi cu dreptat c'au cheltuit Grosul trăgând multe giudecăți pentru această moșie, și așe dându-i banii și cheltuial[a] să ias[ă] Neculai din moșie. Deci noi dup[ă] luminat poronca Mării Tali i-am chemat pe toți de fați și n'trebând pe Covrig cu ci dovedești că n'au dat Culai 50 de lei lui Căr[ă]bățu pe parte lui Olă și Covrig, au zis că ari o[a]meni care au fost fați când s'au tocmnit Neculai Grosul cu Căr[ă]bățu și i-am dat zi ca să-ș aduc[ă] ominii să mărturisască și n'au adus și pe urmă vinind Covrig și cu Neculai iar de fați am întrebat pe Covrig unde is marturii; el au zis că n'au vrut să vie să mărturisască și Neculai cerându-ș banii ce-au dat pe moșie acii 50 di lei s'au apucat Covrig cu namul lui că i-or da banii și cheltuiala și ș'au pus zi și la zi nu i-au dat și le-[a]m pus și altă zi și iar nu i-au dat și așe l-au tot urnit din zi în zi dela Noevri pân la april și banii nu i-au mai dat. Deci vinind Neculai Grosul și jeluind că-l po[a]rtă de atâta vrem[e] și banii nu-i dau, i-am dat și eu această mărturie la mâna lui Neculai ca să-ș stăpânască moșie cu pace dispre Covrig și dispre toți răzeșii lui, iar de s'ar mai trage la luminat Divanul Mării Tal[e], Mărie Ta vii giudeca pe cum a hi mila Mării Tal[e].

Să fii Mărie Ta săn[ă]tos.

lt 7249, ap. 3.

Robul Mării Tal[e].

Toder Carp.

biv vel med.

Colecția mea.

154.

1741, Aprilie 11.

Grigore Ghica Voevod împarte moșiile rămase pe urma lui Mihalcea Hâncul serdarul între urmașii săi. (Original).

Noi Grigorie Ghica Voevod bj. mlstiiu gspdară zemli Moldavscoi.

Facem știre cu această carti a Domnii Mele pentru multă pără ce au avut Tofana și ficiorul ei Apostol ce s'au răspunsu că să trag din Alexandra fata lui Mihalcea Hâncul cu Miron Hâncul ficiorul lui Dumitrașco Hâncu nepot de ficior lui Mihalce Hâncul zicând Tofana cu Apostol ficiorul ei că strămoașa lor Alexandra ar avea parti în toati moșiile și țigani ce-au avut Mihalce Hâncul arătând și moșiile anume : Săcărenii, Cârsteștii, Perienii, Ialovenii, Moleștii, Pășcanii, Ghețeoanii ce-s lângă Chișinău și Băcșeanii la Prut ce sint toate aceste moșii în ținutul Lăpușnii și le stăpânește numai Miron Hâncu și lor parte nu le face, iar Miron Hâncul, au dat samă că aceste moșii nu sint toate di pe Mihalce Hâncul ce unile sint și cumpărătură tătâne-său lui Dumitrașco snă Mihalce Hâncul în carele Alexandra sora lui n'are triabă, iar în unile are parte tată-său Dumitrașco dipe fămeaia sa, fata lui Costantin cluceriul carele și până astăzi le stăpânește el împreună cu rudele sale Clucereștii și cu toate acestea zisă Miron Hâncul că iaste și împărțala la ce ș'au împărțit Mihalce Hâncul moșiile și țigani ficiorilor săi și el numai parte tătâne-său lui Dumitrașco stăpânește, iar de alti părți a altor ficiorii a lui Mihalce Hâncul nu să atinge nici la moșii, nici la țigani, cari împărțală au adus-o de față și să află scris la împărțală că Mihalce Hâncul au avut patru ficiori, trei fete și un făt pe Dumitrașco Hâncul tatul lui Miron Hâncul și împărțindu-le moșiile și țigani au dat în parte Măricăi fetii cei mai mari moșiea Cundreștii și pe Lohan țiganul, iar lui Dumitrașcu i-au dat Săcărenii fiindu cumpăratur lui Mihalce Hâncul depreună cu ficiorul său Dumitrașco, iar la doi feti Alexandrii și Chelsiei au dat aceste moșii Băcșeanii, Cârsteștii, Perienii, Ialovenii, Pocșeștii, unde au fost baștina lui Costin, socrul lui Mihalce Hâncul, tatul Marulei giupănesii lui Mihalce Hâncul, iar parte din Ghețeoani o au dat nepotului său de ficior lui *Ghiorghiță* ¹⁾, frate mai mare lui Miron

¹⁾ Din eroare în loc de Grigoraș, cum de altfel rezultă tot din acest document.

Hâncul și acea moșie să află acum la stăpânirea Lupii giupânesii lui Mogâldea Brăescul ce au fost medelnicer mare, fata lui Dumitrașco Hâncul, sor mai mare lui Miron Hâncul. Așijdere și din țigani pe Curchiu cu fâmeaia lui i-au dat în parte Alexandrii și pe Căruțe țig. cu fâmeae lui i-au dat în parte Chelsiei și pe Toader țig[an] cu fâmeae lui i-au dat în parte lui Dumitrașcu tatul lui Miron Hâncul; iar pentru moșie din Pășcani arătat-au Miron Hâncul doi zapise pe niște părți dintr'acea moșie cumpărătură tătâne-său lui Dumitrașco; iar pentru Molești au dat sam[a] Miron Hâncul că-i sint dipe măsă ¹⁾ fata lui Costantin Cluceriul cari-i îi stăpânește cu rudele ce are dipe maică-sa anume cu Clucereștii. Pentru cari pricin[ă] fiind din poronca noastră orânduiți la cinstit și credincios boeriul nostru dumlui Sandul Sturzea vel logofăt și luindu-le dum. sama pe amănuntul pus-au Tofana cu ficiorul ei Apostol pricină că acea împărțală nu iasti bună adevărată, nici o au mai văzut ei până acum i altă pricină au mai pus cum Alexandra nu iaste sor[ă] bună cu Chelsiea, că pe Alexandra o ar fi făcut Mihalce Hâncul cu Marula fata lui Costin, iar pe Chelsiea o au făcut cu altă fâmee și în ce chip ar fi încăput Chelsiea a stăpâni împreună cu Alexandra moșii ce era depe Marula, la cari Miron Hâncul el au răspunsu că de suti de ani nu poate da samă într'alt chip fără cât el pe Chelsiea o știe sor[ă] bună cu Alexandra și împărțala aceia așa cum iasti o au apucat și el dela tată-său, cari socotindu dumnalui în tot chipul așe au aflat că numai cu pricinile aceste ce arată Tofana cu ficiorul ei asupra acei împărțiri a lui Mihalce Hâncul nu-i cu cale a să strămuta sau a să călea, macar că atâta de temelnică nu o au aflat nici dumnlui, fiind numai cu o pecete și cu un martur și fără velet ³⁾ anume un Mi[h]ai diiac lui Mihalce Hâncul. Drept aceia au giudecat să giure Miron Hâncul că și el așe au apucat dela tată-său acea împărțală, iar nu știe asupra ei nici un chip de meștersug. Ce n'au priimit ei pe Miron Hâncul să giure răspunzindu să s[ă] pue la giurământ Lupa medelniceroaia Mogâldii și *Gligoraș* fratili cel mai mare a lui Miron Hâncul carii fiind oameni bătrâni și fără ficiori netrebuindu-le nici moșii, socotindu dumnlui logofăt că s'or

¹⁾ Loc liber în original.

²⁾ Adăogat ulterior «fără velet».

³⁾ Litera h lipsește în original, care e rupt în acest loc.

feri nici pe dreptul n'or vrea să giure și au ales giudecata acelora să li s[ă] facă carte de blăstăm și ei de or ști vr'un chip de meștersug asupra împărțării or arăta adevărul n'or tăgădui, iar pe Miron tot l-au dat la giurământu, dară n'au lăsat Tofana cu ficiorul ei Apostu pe Miron Hâncul să giure zicându că or cerca ei pe urma lui și cându or afla cu dovadă vicleșugul lui Miron Hâncul, atunce or răspunde și ș'or cere dreptatea lor și la aceasta giudecata le-au dat voe să cerce. Așijdere și pentru parte Chelsii ce au dat sam Tofana și Apostul ficiorul ei că nu-i nime din Chelsiea, li-au dat cale Miron Hâncul să stăpânească tot ei cum parte Alexandrii așea și a Chelsiei și au rămas ca să stăpâniească Tofana cu ficiorul ei în Bă[c]șani și Cârstești și 'n Perieni și 'n Ialoveni și 'n Pocșești unde au fost baștina lui Costin și țigani ce s'or afla că s'ar fi trăgându din Curchiu și din Căruțe și din țigancele lor după cum scrie la împărțala strămoșului lor lui Mihalce Hâncul iar la alti moșii sau țigani să nu s[ă] atingă mai mult fără, de n'a fi nici din Mărica nim, parte ei din Condrești și țigani ce s'or afla din Lohan să stăpâniească giumătate Miron Hâncul și giumătate Tofana cu ficiorii ei. Aceast[a] facem știre.

U Ias lt 7249, ap. [11] ¹⁾.

(P. D.)

Vel logofăt

Academia Română. Pachet CXXX, documentul 203.

Pentru genealogia Hânculeștilor a se consulta în special doc. Nr. 61, 118, 132, 136, 177 și 201. O serie de documente privitoare la familia Hâncu s'au mai publicat de Gh. Ghibănescu în *Surete și izvoade*, XXIV, pp. 97—100. Ele nu pot fi folosite decât cu greutate din cauza evidentelor erori de transcriere, în special a datelor.

155.

1741, August 24.

Grigore Ghica Voevod rânduește pe Vasilache Mazarachi vist. să aleagă lui Toader Darie o cumpărătură a lui Darie spătarul din Ulmeni și Dulijeni. (Regest).

7249, avg. 24. Carti dela Grigori Ghica Voevod cătră boeriul Vasilachi Mazarachi vistier. ce este cuprinzătoare că s'au pârît

¹⁾ Am completat data documentului folosind regestul cuprins în anaforaua Divanului Moldovei din 1803, August 13. V. mai jos Nr. 201.

de față Toader Darie cu Andrei Capșa și Grigori Tonul răzăși de moșiia Dulijăanii și că Toader Darie au arătat un zapis dela un Dumitrașcu Roșca vornic de poartă și soția sa Măriuța cu cari au vândut parte lor a triia parte din sat din Ulmeni și iarăș parte lor ci să va alegi din satul Dulijăanii lui Darie spatar drept 10 epi cu mânzi prețăluite drept 150 taleri și fiind că în zapis nu să arată câtă parte esti în moșiia Dulijăanii poroncești numitului Mazarachi să facă cercetari la fața locului și câtă parti să va dovedi că are Darie să o aliagă deosăbit și să să dei în stăpânire lui.

Extras din hotărîrea cu data de 18 August 1821 a Judecătorei ținutului Orheiului aflată în dos. Nr. 400/1819 din Arhiva veche a Tribunalului Lăpușna. Vezi mai sus Nr. 71.

156.

1742, Iunie 8.

Hotărnicia moșiei Petrosul din ținutul Lăpușnei. (Original).

Satul Pietrosul dila ținutul Lăpușnii; s'au măsurat tot hotarul din poronca Măriei Sali lui Vodă, fără parte dumisali vorneec Costandin Rusăt.

Vlt. 7250, iuni 8.

111 funii, 11 stânjin lungul moșii despri apus și funie de 30 stânjin și stânjinul di 7 palmi pol gospod.

75 funi lungul dispri răsărit cu dumbravă pi o parti di costișe

31 funi capul hotarului den sus, cari acolo o știrbezi o hliză di loc a Hălăștienilor ci o ține Mădițe

72 funi curmezișul pi mijloc moșiei pi lângă siliște și s'au împărțit moșie pi acești 72 funii curmezișul pi mijloc fiind capătul mai îngust cel din sus.

Și dând samă răzeșii că această moșie au înblat din veci în 7 bătrâni și s'au făcut părți pi acei bătrâni și s'au vinit di parti câți zeci funii și opt stânjin palmă și întâi au dat răzeșii parte Neculaiu ispravnic 10 funi, 8 stânjin palmă a 7 parte și dumisali Sturzii vel logofăt parte ci au luat dila Costân păh[arnicul] 10 funi, 8 stânjin palmă și au rămas 5 părți a cinci bătrân și mai zicând răzeșii că dintr'acești bătrâni den 2 nu să află nime și fiind neam a lor au zis că n'or da nimărue parte și au împărțit-o îi pi trii bătrâni ci sânt vii și li s'au vinit pi parti câți:

17 funii, 4 stânjin, 1 palmă bătrânul Irimie, cari tragi Sandul Blănariul și Iancul

17 funii, 4 stânjin, 1 palmă bătrânul lui Ion Guțul cari o tragi
 Tănasă sin Toader başbulubaş şi David Țărnă şi Velişcu
 17 funi, 4 stânjin, 1 palmă bătrânul lui Dumitru Beri, cari
 îl tragi Mârze şi Onică

Răzeşii ci au fost la măsuratul moşiei şi au dat samă acesti
 ci serie mai sus şi au pus degitile întru acist izvod

Onică (+) din stâlpul lui Dumitru Beri

Velişcu (+) din stâlpul Ion Guțul

Sandul Blănar (+) din stâlpul Irimiei

Irimie ot Zberoe. Tij din Zberoe oamin înpregiuraş ci s'au
 tâmplat la măsurat şi la împărţit

Echim vornic ot Mereşti

Nechifor ot Zberoe

Ion Vasilachi ot Poiceşti

Dumitraşcu Stroice m'am tâmplat

Ion Vartolomeiu Cernat vornic ot Zberoe

Cât şi pentru o carti domnescă di giudăcată ci esti la dumnelui
 Mărdariu Țărnă

Documentul se află în colecția mea, dăruit mie de d-l avocat Aurel Cazacu.

157.

1743, Ianuarie 20.

*Copiii Saftiei, fata lui Darie stolnicul își împart averea rămasă
 pe urma mamei lor. (Original).*

Viindu Catrina Prodăneasă cu luminată cartea Mării Sal Vod
 ca să-i luăm sama pentru odoară ce-au avut depre tată-său Hă-
 băşăscul şi le-au prăpădit Solomon Brăescul tatăl lui Neculai
 luind pre maica Catrinii. Aşijdirea şi pentru moşii ce au depre
 părinții lor dipre Dărieşti şi dipre Boeşti, ce după cât ne-au dat
 conoştința fiindu şi lucruri vechi cu ani trecuți la mijloc pentru
 moşii cât au dat samă ei că le ştiu, le-am împărţit pre doi frați
 bătrâni, o parte Mălăes, alta Catrina Prodănias, cu Neculai şi
 cu Marie toți frați, ficiorii Saftii, sora Mălăes şi s'au dat Sinicăi
 Mălăes sat întreg la Suceav cu vecini Stejăreanii, care tot ia i-au
 stăpânit acel sat de cându s'au măritat la domniea lui Antioh
 Vod dintâi până acmu şi giu[m]tate sat Corlăteştii cu vecini iar
 la Suceav, alătura cu Stejăreanii şi a patra parte din sat de Pe-
 rişor ce-i la ținutul Lăpuşnii, iar Prodănes Catrinii, nepoată de

sor Mălăes și frățini-său Neculai și Mariei sora lor s'au dat sat întreg Spărieții la Lăpușna și giumatate sat Corlăteștii cu vecini și a patra parte de sat de Perișor, iar pentru alte sate ce mai au ei neștiindu-le cui ce s'a vini pân ș'or lua izvod de pe împărțala ce s'au împărțit Mălai cu Neculai Brăescul și cu nepoții lui Darie și atunci aducându și aceala izvod li s'a faci și de aceale împărțală, iar pe giumatate cu Mălăias și di pe Dăriești și di pe Boești ce s'or mai afla li s'a faci împărțală. Iar pentru odoară ce-au fost a Catrinii Prodăneasă de pre tatul ei Hăbășescul s'au dovedit că le-au prăpădit muma Catrinii dinpreună cu Solomon Brăescul, bărbatul ei cel di pre urmă și nimică n'au rămas la Neculai precum arată izvod anume iscălit de mine la mâna Prodăneasă și cât s'au aflat rămasă la dânșii s'au însămnat la izvod să le dea, dar pentru o blană și altele ce s'au prăpădit Prodănes i s'au dat părțili din Mărginen dela Neamțu, carile le-au vândut ia și părțile din Lucaș și s'au învoit Prodănias cu frati-său Neculai și s'au împărțit între ei dinaintea mea giumtat de sat Spărieții s'au dat Catrinii Prodănes și giumtat surori-sa Mariei, iar Neculai Brăescul au luat giumtat sat Corlăteștii la Suceav, mai prost decât partea Prodănes, iar pentru un inel a Prodănes ce au prăpădit Mălăias să-i dea șapte lîi pe inel, căci nici Mălăias n'au tăgăduit. La aceastea la toat au priimit alți frați, numai Mălăias au pus pricină că ari fi mai bun satul Spărieții decât Stejăreanii și trăgè să ia giumtat sat ia, giumtate soru-sa îma Catrinii Prodănes și din Stejărean iar să ții giummătat dar m'am uitat și de pre un răvaș a unchiu-mieu lui Vasilașco Cantacozino spăt. ce-i la Mălăias, fiindu și el rudenie și epitrop au dat acest sat Stejăreanii Mălăias cându au măritat-o la domniea lui Antioh Vod dintâi și sintu câțiva ani și tot ia i-au stăpănit acel sat cu vecini și am lăsat tot pre socotiala acelui boeriu să-ș ție Stejăreanii de vreame că-i stăpâneaste mai bini de patruzăci de ani și au și vecin Stejăreanii, iar Spărieții n'au. Pentru altili ce-au mai arătat Mălăias că n'ar fi luat zestre de-a tocma cu soru-sa îma Prodănes, nici o dovadă n'au arătat și muma lor i-au dat acea zestre și Mălăias au trăit cu soru-sa îma Prodănes câțiva ani într'un loc pân la moarte și n'au mai zis nimic, ci n'am putut alege nemic dintr'acea jalobă de vro 60 ani și mai bini și am dat aceast scrisoare la mâna Catrinii Prodănes.

lordachi Cantacozino vornic

lt 1743, ghen. 20

Documentul se află în colecția mea.

158.

1743, Iulie 24.

Apostol Bolboacă și cu neamurile lui se leapădă de moșia Vâlcănești din ținutul Iașului pentru că au jurat în biserică « din trei bătrâni trei oameni » că ei n'au împărțășire în această moșie. (Original)

Adecă eu Apostol Bolbocă și eu Ursul și eu îma Ursuli Truhina și eu Onică sin Truhinii și eu Paraschiva fata Truhinii făcut-am zăpisul nostru la mâna lui Ștefan Brah și lui Andrei Bânzar și lui Tănas nepot lui Stan și lui David nepot tij lui Stan și lui Vasile Chipecii și sin Neculii Ion și lui Mihăil zet Homi și lui Ifrim nepot Canșii sin Petrașcu pentru o moșie anum Vâlcănești de ținutul Eșului că avându noi multă pricină pentru ace moșii și dându-i giudecata să giuri din trii bătrân trii oameni cu poronca Mării Sali lui Gligor Voevod și au măs trii oamen anum Andrei Bânzar bătrân din Chirvas și Tănas din Capșe și Costantin din Homă la sfânta bisărică și au giurat pe cum pe noi nu ne-u știut moșinen în Vâlcănești, nice au auzit de nime, dar noi văzându că au giurat și ne-u dat afar din moșie și noi încă neștiind la ce bătrân om merge, am făcut acesta zăpis al nostru la mânule dumolorsal ce mai sus scrie ca să le dăm tot ce am luat dintr'a[ce] moșie și să nu ne mai aculesăm de ace moșie în veci de veci, nice noi, nice ficiorii nostri nice nepoți noștri nice strănepoții noștri în veci de veci, iar pentru niști pom ce i-am fost pus eu pe ace moșie și neavând să-l întorcu cheltoiala i-am dat lor pento cheltoial și aceasta tocmal s'au tâmplat mulți oamen bon car mai gios s'ur iscăli ca s să crează.

lt. 7251, iul. 24.

eu Costantin nemesnec martor Pârțac (+)
 eu Costantin Fărâm martor (+)
 eu David Țărnă martor (+)
 eu Mihălachi vornecul sin Adam (+)
 și eu Sămion Vraghi martor (+)
 și eu Vișan (+) sin Deliț martor
 și eu Ghorghie (+) Berehoi martor
 Irei popa Dumitrașcu ot Păniicești
 și mulți oameni bon bătrâni și tiner megieș din sus și din gios
 eu Ștefan am scris zăpisul cu zisa lor să s știe
 Colecția d-lui Vasile Ciorici din Vărzărești.

159.

1743, Noemvrie 28.

Ioan Voevod, judecând pâra dintre strănepoții lui Cârste cu strănepoții lui Colun întărește celor dintâi o parte și celor de pe urmă două părți din moșia Colunești de pe Prut, din ținutul Lăpușnei. (Original).

Milostiiu bojiu Io Ioan Voevod, gospodar zemli Moldavscoi.

Facem știre precum s'au pârit de faț Toader Guțul și Ianachi, ficiorul Lucăi vist[iernic] și Neculai post[elnic], ficior Negrușii, fetii Guțului și Sandul armaș și Onică snă Truhinii și Sandul Blănar sin Ilincăi i Tănasie Mârza și Ioniți Pântii zăt Pătru și Nuor și alți frați ai lor, toți nepoții și stră[ne]poții Cârstii cu Maței și Chiriiac brat ego, nepoți lui Șandru și cu Vasili Tânjală, nepot Faurului și cu Vas[i]lie Velicico, nepot lui Șandru și cu alți frați ai lor, toți nepoții și strănepoții lui Colun pentru moșie din Colunești, parte den gios, ce este pe Prut la ținutul Lăpușnei, zicând acești oameni de mai sus numiți, nepoții și strănepoții Cârstii că au și ei parte de moșie în Colunești, în parte den gios, numai neavând scrisori au rămas ace moșie necăutată de cătră dânșii de multă vreme și acu vrând ei a o cerca și răzășii de acolo nevrând să li de parte au făcut carte de blăstăm asupra răzășilor, ca de ar priimi ei blăstămuli asupra lor cum că strănepoții Cârstii n'au avut moșie în Colunești, ei să răbde, sau nepriimind răzășii blăstămuli, atâta să ție.

Deci răzășii de Colunești de mai sus numiți Maței și Chiriiac snă Dochiții și Vas[i]lie Tânjală și Vas[i]lie Velicico și alți frați ai lor, ei au răspunsu înaintea noastră că nu știu pe acești oameni moșăni în Colunești, nici din părinții lor n'au apucat să fie ei moșăni, dar nici carte ce de blăstăm nu pot priimi cu sufletili lor nu pot a-i lepăda din moșie, că poate să aibă și ei moșie; numai de vremi ce scrisori nu sântu nici la o parte, nici mărturi de îndreptare, nici un fel de lumină și ca să nu să vatăme nici suflet'le lori, ei de bună voe lor au scos a trie parte den toată moșie cât au stăpânit ei ș'au dat-o acestor oameni, la strănepoții Cârstii. Pentru cari, și strănepoții Cârstii s'au priimit cu acea a trie parte, de vremi ci nici ei n'au cutezat a priimi carte ce de blăstăm și să poată lua mai multă moșie, căci și lor li s'au dat ace voe de la giudecată. Ș'au priimit și strănepoții lui Colun, acii de mai

sus numiți să priimască ei, strănepoții Cârstii carte ce de blăstăm cum c'au avut mai multă moșie și pe câtă or rădica cu suflurile lor atâta moșie să li să dea și ei n'au cutezat carte ce de blăstăm a priimi și s'au așăzat ei în de ei denaintea credinciosului și cinstit boeriul nostru dum. Sandul Sturzea vel logofăt ca să ție toți nepoții și strănepoții Cârstii a trie parte și doai părți să rămâe la strănepoții lui Colun din toat[ă] moșie cât au stăpânit pân acu strănepoții lui Colun den sat den Colunești din parte din gios cu parte din bălți cu pește și din tot venitul afară din parte Măcăreștilor ci este aleasă și stâlpită pe den sus.

Și pe giudecată și așăzământul ce arată mai sus li-am dat și li-am întărit și dela Domnie Mea ca să le fie lor moșie stătătoare și uric de întăritură cu tot vinitul neclătit în veci. Și de această pâră să nu s[ă] mai pârască.

let 7252, noev. 28.

(P. D.).

vel logofăt.

Documentul în colecția Prefecturii jud. Lăpușna. Pe hârtie albă. Pecetie domnească mică, roșie, de tuș.

160.

1744, Ianuarie 4.

Ioan Neculae Voevod rânduește pe Dimitrachi vel serdar, pe Toader Carp biv vel medelnicer și pe Vasilache Măzărachi biv vel jîtnicer să aleagă și să stâlpească moșiea lui Andrei Rusăt biv vel ban dela satul Rădeni din ținutul Orheiului. (Original).

Io Ioanu Neculae Voevodu bojiu. mlstiiu gspdră. zemli Moldavscoi.

Scriem Domniia Mea la credincioși boiarii Dmnii Meale dum-nialor Dimitrachi vel sărdariu i Toadir Carpu biv vel med. i Vas[i]-lachi Măzărachi vel jît. Facem știre dumlorvoastre, viindu-vă carte Dmnii Meli să mergiți la satu la Rădeni ce iaste acolo la ținutul Orheiului pintru care moșie jălui dumnlui credincios boiariul nostru Andrii Rusăt biv vel banu zicându că este ace moșie a dum-sali și ari ave și scrisori pe ace moșie și i s'ar înpresura moșie dispre alți răzeși și iată au trimis și omul dumsal cu scrisorili moșii acolo. Deci mergând acolo să chemaț pe acei răzeș față și s[ă] strângeț

și oameni buni megieș di pin pregiur și s[ă] luați sama foarte cu amănuntul și cu bună dreptat pe scrisori și pe mărturii a oameni bătrâni și precum viți afla și-ț cunoaști dreptate să îndriptați hotarâli acei moșii a dumisali pe unde or fi inblatu hotarâli di vacu și precum veți hotări și-ț stâlpi cu pietre ace moșie a dumisali banului să daț și mărturie în sămne ca s[ă] dăm și dila Dmniia Mea întăritură.

U las lt. 7252, ghenar 4.

(L. P.)

Vel logofăt.

Pecetie mare rotundă, cu tuș roșu.

Colecția d-lui Ioan Pelivan.

161.

1744, Iunie 28.

Ioan Nicolae Voevod împuternicește pe Sandul Blănariul să stăpânească bucata de pământ ce a luat prin judecată dela Pascal Hoștină în siliștea Coluneștii din ținutul Lăpușnei, iar de se va ivi vreo pricină să o judece jignicerul Vasilache Măzărachi. (Original).

Io Ioan Niculai V[oe]v[o]d bjiiu. milst. gpdră zemli Moldavscoi.

Dat-am carte Domnii Mele Sandului Blănariul di Eș să fii volnic cu cartea Domnii Meali a-ș popri și a-ș stăpâni a sa driapt ocină și moșii o bucat di loc ci iast eșit din săliștea Coluniștii ot Lăpușna pi cari bucat di loc mai dinaint au fost-o stăpânit Pascal Hoștin și cu giudecat zis c'au luat-o Sandul Blănariul la stăpânirea sa dila Pascal. Pintru aceai dar să aibă a-ș lua diazeacea dipi acea bucat di loc din pâni, din fănaț și din prisăci cu stupi și din grădini cu legumi și din tot locul cu tot vinitul ci să va afla pi acea bucat di loc, după obiceiau și nimini să nu stea înpotriva cărții gospod., iar di ar avea cineva a răspundi să margă la Vaslachi Măzărachi să li ei sama pre amăruntul, căutându-li și scrisorili ci or arăta și după cumu-i cunoaști că s'a cădea cu cali și cu dreptati să li hotărăști giudicata și să dai și mărturie încredințat[ă] la care parte să va cădea, ca di nu s'ar ținea odihnîț cu giudicata ci li-i faci și s'ar tragi la Divan, să avem știre. Aceasta scriim.

u Ias lt. 7252, iun. 28.

Jitnicher Vaslachi Măzărachi di a hi vro pricină să iai sama cu dreptat.

(P. G.)

Vel logofăt.

Colecția Prefecturei județului Lăpușna. Pecetie mare, rotundă, de tuș roș. In text s'a scris cu o altă mână « *Vaslachi Măzărachi jit* » in locul cuvintelor « ispravnicul ținutului și dumlui ispravnicul ». Cu aceeași mână și cerneală s'a adăogit și la urmă, scriindu-se peste pecetie și adaosul către același jignicer Vasilache Măzărachi.

162.

1744, Iulie 27.

Ioan Nicolai Voevod rânduește pe Vasilache Măzărache jitnicherul, pe Bogos mazilul, pe Tiron vornicul de poartă și pe Ștefan Iamandi postelnicul să hotărască moșiile Toporul și Plopul din ținutul Lăpușnei, proprietăți ale episcopiei Hușului. (Original).

Io Ioan Necolai Vvod bojiu mlsti gspod. zemli Moldavscoi.

Scriem Domniea Mea la boiariul nostru Vas[i]lachi Măzărachi jit. i Bogos mazil i la Tiron vornicul de poartă și la Ștefan Iamandi post., facim știre dacă viț vide cartea Domnii Mele să vă sculaț și să mergiț la niști moșii anumi Toporul și Plopul care sânt la ținutul Lăpușnii pentru cari ni au spus cinstit părintile și rugătoriul nostru Sfintia Sa chiar Erotheiu episcopul di Huși zâcând cum că sânt dreapte moșii a episcopiei și are înpresurare despre hotarăle de pe înpregiur. Pentru aceasta mergând acolo să strângiț pi toți răzășii și înpregiurași acelui loc, să luaț sama cu amăruntul foarte cu bună dreptate, pe scrisori, cine ce vor arăta și pe mărturii a oamin buni și bătrâni de acolo și precum să va dovidi și viți afla mai cu dreptul să hotăriț moșieli episcopii de înbe părțili și să le stâlpiți cu petre înpregiur pi unde s'or cădea și pi cum viț afla și viți hotări să dați și mărturie încredințată din seamne în seamne ca să li să facă și dela Domnie Mea întăritură. Aceasta scriem.

(L. P.)

It. 7252, iuli 27.

vel logofăt

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 127, fila 13. Pecetie mare. rotundă, cu tuș roșu.

163.

1746, Octomvrie 30.

Ioan Nicolai Voevod judecă pricina de moștenire dintre urmașii lui Simion Plămădeală pentru părți de moșie în Policeni și Cumpănești din ținutul Lăpușnei și pentru un iaz și o moară de pe apa Botnei. (Copie).

Noi Ioan Niculai Vvda, boji milostiu gospodari zămli Moldaviei.

Facim știri precum s'au pârît di fați innainte Domniei Meli Todirașcul Borș și frații săi Silii și Costandin, ficiorii Sinicăi fetii lui Simion Plămădeală și alți frați ai lor ficiorii lui Iosăp și ficiorii lui Damaschin și ficiorii Măriei Hariton cari toți aceștiea să trag din frații Sinicăi cu Agapi și Guțul și alți frați ai lor, ficiorii lui Costiță, nepoți di ficiori lui Simion Plămădeală și cu Mihălachi sin Ștefan, nepot Neculii pentru o moară din sat din Policeni ci-i pi apa Botnii la ținut Lăpușnii, jăluind Todirașcul Borș cu frații săi de mai sus numiți cum că moșul lor a tuturor anumi Simion Plămădeală ci au fost gineri lui Baicu au avut 2 fimeî și fimeia lui ce dintâi fata lui Baicu, ci au fost moșancă în Policeni, au făcut un rând di ficiori pi Costiță și Nițul și alți frați ai lor pe cari i-au lăsat moștenitori pe moșiea di baștină în Policeni, ci au avut dupi fimee sa dintâi, fata lui Baicu. Și murind fata lui Baicu au luoat a doa fimei pe moașa lui cu cari au făcut și alți 5 ficiori pe muma lor Sinica și Iosăp și Damaschin și Mărie și Hariton și întâmplându-si di au eșit în vânzari o parti di moșii într'acelaș sat di Policeni și în Cumpănești dintr'alt bătrân a Onciului din 6 părți ci s'au împărțit bătrânul Onciului în două părți, părțili a doi frați au cumpărat moșul lor Simion Plămădeală aceli 2 părți di moșii împreună cu ficiorul său din cii mari făcut cu fata lui Baicu anumi Costiță și cu Ștefan sin Neculii, cari acel Necula au fost iar gineri lui Baicu, cari cumpărătură s'au împărțit în 3 părți: o parti lui Simion moșul lor și alta Costiți ficiorul său și alta Ștefan sin Neculii și parte lui Simion Plămădeală moșul lor el au dat-o copiilor celor mici făcuți cu a doa fimei ca să aibă toți ficiorii lui moșii în Policeni: cii mai mari cu baștina, cii mici cu cumpărătura. Apoi sculându-si Costiți ficiorul lui Simion împreună cu Ștefan, ficiorul Neculii au făcut ii amândoi și o moară pi parte acê di cumpărătură și au ținut-o ii 30 ani acê moară și pi ficiorii lui Simion Plămădeală pi acei mai mici, făcuți cu a

doa fimei nu-i priime soții la moară cu dânșii cerând la dânșii cheltuiala ezitului și a morii, socotind ii uiumul morii ei au luat di atâta ani la cari fiind fați și ficiorii lui Postiți și ficiorii lui Ștefan ii s'au tăgăduit și au mărturisit adivărul că știu și ii că Simion Plămădeală parte lui de cumpărătură au dăruit-o copiilor celor mai mici, iar iazul și moara esti făcută cu cheltuiala lor, arătând cheltuiala di ¹⁾ lei și au cerut să le întoarcă din cheltuială pe parte lor și să între și în moară părtași cu dânșii. Ci fiind rânduit cu judecata la cinstit și credincios boeriul nostru dumlui Andrii Rusăt ²⁾ logofăt și luându-li sama cu amăruntul ci vinit au avut acē moară pi an s'au socotit că în 30 di ani de când moara ș'au întorsu cu asupra cheltuiala iazului și a morii și au hotărit judecata dumisali di acum innainti să întri și acești oameni, neamul ci să trag din ficiorii cii mai mici a lui Simion Plămădeală părtași în moară să-ș ei vinitul pe parte lor ci li s'a cădē și atâta locul câmpului cât și din moară ci va fi parte lor să o stăpânească cu paci, însă din cumpărături, iar la baștină ii triabă să nu aibă și di această pâră să nu să mai pârască. Inșă să să știi că fiind aice toți răzășii așă dădură oamini că satul Policenii au înblat în 3 bătrâni acum (= anumi?) Baicul și cu Onciul și Barbat și tot așa s'au împărțit pe trii bătrâni părinții lor ci ca să să știi ace parte di cumpărătură cât cuprindi și câti părți și acești oameni pe parte lor din câmpu și din vinitul morii s'au însămnat la această carte, ci s'au dat la mâna lor. Aceasta scriem.

(P.) let 7255, octv. 30.

vel logofăt.

Din poronca presudstviei poslăduindu-să copia aceasta cu orghinalul și fiind întocmai s'au încredințat de cătră mine.

1827, dechemvr. 9 zile.

Stolonacealnic Țincoc.

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 4754/1827, fila 8. In petiția cu care începe procesul dvoreanul Maței Borș spune că moșiei Policeni și Cumpănești fi zic acuma Ulmul. Cf. hotărîrea din 1819, Mai 29 a Judecătoriei ținutului Orhei, în colecția mea și în special regestul cu aceeași dată care în parte are un cuprins asemănător. Copia de față pare a fi defec-tuoasă.

¹⁾ Loc liber în original.

²⁾ In copie scris din greșală Andrii Rovim.

164.

1747, Septembrie 4.

Grigore Ghica Vodă împuternicește pe egumenul dela Golia să strângă zeciuiala de pe moșiile Burnăreștii, Bălăneasa, Bubuiogii, Hăjerei și Marinicii. (Original).

Noi Grigorie Ghica Vvoda bj. milst. gspdară. zemli Moldavscoi.

Dat-am carte Domnii Mele rugătoriului nostru svnții sale lui Gherasim egumanul de Golăe și pe cine va trimite să fie volnec a merge să ia di a zece dipe părțile de moșie ce are Golăe în sat în Burnărești ce sint în ținutul Lăpușnii din pâni, din fănaț, din prisăci și dintr'altel, din toate pe obicei și nime să nu ste înpotriva cărții Domnii Mele, iară având cineva a răspunde să vii de față.

Și să dejmuiască ș'alte seliști ce mai are mănstire la ace parte: Bălăniaș și Bubuiogii și Hăjerei și Mărinicii.

(L. P.)

lt. 7256, săpt. 4

Procit vti. pit.

Documentul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 105. Pasajul dintre cuvintele «și să dejmuiasă» și «Mărinicii», adăogat de aceeași mână, cu aceeași cerneală, între sfârșitul documentului și pecetie. Pecetie mică octogonală cu tuș roșu.

165.

1749, Septembrie 20.

Hotarnica satului Gangura făcută de Ursul părcălabul în care se arată mersul pe bătrâni al răzășilor. (Original)

Cinstit dumn-ta giupâni Vasilachi vel sârdar, să fii dumn-ta snătos. Fac știr[i] dumitali că viindu Apostul Curnic și Ghiorghit Onofrei și Avram și Zatic și Mihail și Ionit[ă] Stănil[ă] și Sandul Botnarul cu cinstit răvașul dumitali întru careli im scrii dumnta ca s[ă] mărgu la Gangura, avându ei multă pricin[ă] pentru niște racle de moșii carele-m fostu măsurat iarăș cu porunca dumtali și le-[a]m și stâlpit carele-m făcut și hotarneca la mâna lor dar ceindu și Sandul Botnarul să-i facem și la mâna lui însemnare, i-am făcut această scrisor ca să s[ă] știi bătrânii și cini la ce bătrân a merge. Racla lui Musteț și a lui One înblă în doi bătrân: Sandul stăpânește bătrânu lui One cu Zatic și cu alți fraț ai lor,

dar la bătrânul lui Musteț stăpânește Mihail Grebence și Ioniț Stănil și cu frații lor. Racla lui Ojog și a Guțumăneștilor, iar în doi bătrân Sandul la bătrânul lui Ojog și cu ficiorii lui Soltan, dar la bătrânul Guțumăneștilor este Mihail Andoni și Costantin Vâcul și Opre și Tudora Andreie[a]s cu frații lor. Racla din gios înblă în trii bătrân: Apostul Curnic cu frații lui stăpânește bătrân Albului ¹⁾, Sandul Botnarul și cu frații lui stăpânește bătrânul lui Ojog, Gheorghiț Onofrei cu frații lor stăpânescu bătrânul lui Alieru. Și pentru să s[ă] știi cin' la ce bătrân a merge le-am făcut acestu suret dipe hotarnecă ca s[ă] nu aibă pricini, năvălindu unul la bătrânul altui, numai să-ș margă cineș la bătrân. Și pentru credința ne-[a]m iscălit noi toț moșenii dela aceste racle de moșii.

let 7258 sep. 20.

Ursul pârcălab hotarnec

Apostol Curnic eu Mihail Grebence Gheorghiț Onofrei
și eu Sandul Botnaru și eu Opre Vicol și eu Mihail Andon

Verso: Adec și eu Toader Bogos fiindu orânduit de dumnalui serdarii Vaslache Saecgiul și de dumnalui Vaslache Măzărache, mărgându moșanii aceștei, nehodinendu-s[ă] cu hotărit pârcălabului Ursului, m'au orânduit dumnalor ca să eu sama și am mersu de am văzut și am socotit că o hotărit-o bin[e] și moșen toț au fost împreun cu mine șe pentru credința m'am iscălet

Toader Bogos

Arhiva Statului, Chișinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 3.641, fila 57
O copie în același depozit, dos. Nr. 2030, fila 354. În legătură cu acest document v. mai jos Nr. 180.

166.

1754, August 6.

Lupul sin popa Toader din Chișinău dă danie nepotului său de văr primar, lui Ștefan sin Vicol Bogos a șasea parte din partea tatălui său din moșia Suricenii. (Original).

Adec eu Lupul sin popa Toader ot Chișinău sin popa Postolachi ot Suriceni făcut-am zapisul meu la mâna nepotu-meu lui Ștefan

¹⁾ La fila 21 verso din același dosar i se spune bătrânului: Albul serdarii. Vezi mai jos Nr. 180 și 204.

sin Vicol Bogos cari im esti nepot de văr primar precum să s[ă] ştii
că eu am dat a me driaptă ocin şi moşii nepotu meu lui Ştefan ce
să va alege a şessa parti din parte tătâni-meu popii lui Toader
din Suriceni, parti ei să chiamă Suriceni ca s[ă] fii volnic acestu
nepot al meu anumi Ştefan să stăpâniască această parti în veci,
făr nici o pricin, iar alţii din fraţii mei nimi să n'aibă a-l supăra
pintru parte me şi la aceasta s'au mai tâmplat şi alţi oameni buni
cari mai gios s'au iscălit şi eu încă pintru mai mari credinţi am şi
iscălit ş'am pus şi degitul.

It. 7262, av. 6.

eu Lupul (+) sin popa Toader ot Suriceni am dat
eu Postic (+) Chepte m'am tâmplat martur ot Chişinău
eu Ioniţi (+) sin Ghiorghiţi Iosip tij ot tam martur
şi eu Andrei popa brat Lupul am scris şi cu voe me

Pe verso: « Fraţii ce-au fost acestui zăpis: Lupul cari au dat
zăpis, Grigoraş, Costandin, Ioniţ frat Lupului, Andriiu, Safta
moartă, Vasilachi » Peste cuvântul Safta moartă o ştersătură cu
cerneală. Vasilachi adăogat cu altă mână, probabil în locul Saftai
care a fost ştersă.

« Apost Bogos tat lui Todiraşcu şi lui Pavăl şi Vicol, Ioana
Nina (?) şi Ştefănie »

Originalul în colecţia d-lui C. Georgescu-Vrancea, preşedinte la Curtea
de Apel din Chişinău.

167.

1755, Septembrie 10.

*Matei Ghica Voevod rândueşte pe Niculi serdarul de Orhei să
cerceteze dacă răzeşii din Hânceşti sunt drepti proprietari ai moşiei
lor spre a dispune ca în anul viitor să li se deie uşurul ce li se cuvine
de pe moşia lor, care a fost vândut la Cochii Vechi. (Original).*

Noi Matei Ghica Vvoda bojiu milst. gpdară. zemli Moldavscoi.

Credincios boeriul Domnii Mele dum. Niculi vel sârdar de
Orheiu, Iţi facem Domnie Me în ştiri că aice la Domnie Me au dat
jalobă aceşti oameni anume Grigoraş Liupeiu şi Ştefan Cronce şi
Trohin Ulinici şi Vasile Bujor şi alţi fraţi şi răzăş ai lor zicându
precum că au o moşie pe Cogâlnic în ţinutul Lăpuşnii anumi
Hânceştii, pe cari moşie au făcut ţarină nişte tătari şi vrând

oamini aceştia ca să-ş strângă dejma, iară uşurgii n'au vrut să le de, pentru care de aice altu răspunsu nu li s'au dat făr' numai vii şti că la vindere uşorului cându s'au strânger (sic) la Cochi vechi într'acesta chipu s'au strigat: adecă oamenii cari vor fi având moşii şi au arat tătari şi li să vor fi dat pâne în anul trecut să li să de şi într'acestu an, dar şi cari n'au luat şi s'a îndrepta cu bună încredinţare cum că-i adivărat moşani să li să de şi aceloralanţi; ce aceşti oameni măcar că au arătat innainte dum. vel logofăt o carti dila pre fericit răpousatu părintile Domnii Mele Măriia Sa Grigori Vod[ă] cu cari îi volniceşti să-ş stăpânească acea măşii Hânceştii. Dar pentru dejmă au răspunsu că n'au luat în anul trecut dar pentrucă sânt cu adivărat moşeni nu li s'au putut crede, ce iată că-ţ scriem dum. după ce vii lua carte Domnii Mele să viie cu toţii moşenii faţi şi să-ş aducă ei dovad încredinţat cum că sânt dreپţi moşeni într'acel sat făr de nici o pricină şi aducând dovad într'acesta chipu să li dai mărturiia a dum. cum că s'au îndreptat şi pe mărturiia dum. la anul viitor să li s[ă] de şi lor pâne, iar nu într'acestu anu, după cum s'au hotărit de aice. Aceasta şi fii sănătos.

Lt. 7264, săpt. 10.

(P. D.)

Vel logofăt

Colecţia Manuc bey.

168.

1756, Iulie 8.

Mărturie dela oamenii din Hânceşti dată la mâna răzeşilor de acolo că nu mai pot stăpâni moşia din pricina tătarilor dela Bei Mârze care nu vor să dea nici dijma pentru venitul locului. (Original).

Noi ómenii ot Hânceşti, carii mai gios ne-[a]m iscălit, făcut-am încredinţat mărturie no[a]stră la mâna dumilorsali lui Ştefan Cronce i Sandul Lupeiu i tutor (sic) răzeşilor lor de acolo precum ştim cu sufletel[e] no[a]stre că i-am apucat că sint dreپţi moş[en]i di când trăim dela părinţii noştri şi noi acu sintem bătrân, tot pe aceşti oameni, cari mai sus s'au numit i-am [a]puCAT luindu dejmă şi stăpânind ace moşii de pe Cogălnic, la Hânceşti. Dar deosăbit pe

acè moşii mai mult să hrănescu tătarii dela Bei Mârze cari dunta. vii şti că ne-[a]u inpins tătarii pe noi pân în sat cu aratul şi cu cositul şi nu putem să ne hrănim noi pe loc, să ne hrănim şi vinitul locului să-l dăm, dar tătarii să hrănescu şi vinitul locului nu-ş dau, ce ne rugăm mili dumitali să avem dreptate.

eu vornicul Antohi ot Hânceşti martur eu Ştefan Chişcă martur
eu Tanas Ivan mar. eu Ştefan Cociul mar. eu Damaschin mar.
şi noi tot satul martur

den răzeşi anumi Andrei Căr[ăman]

ai dumitali mici şi plecaţi şi gata la slujbă.

eu vornicul Antoh şi Ştefan Chişcă şi Tănas Ivan şi carii mai
sus sintem numiţ.

şi eu preutul Panhil am scris cu zisa lor.

let 7264, iulii 8 zil[e].

Colecţia mea.

169.

1756, August 16.

Constantin Mihai Cehan Racoviţă Voevod împuterniceşte pe Grigoraş Lupei şi pe Vasile Tălmaciu să ia dijma de pe moşia Hânceşti din ținutul Lăpuşnei până ce se va împlini cheltuiala făcută cu dezbătutul moşiei. (Original).

Io Costandin Mihai Cehan Racoviţ Vvod. boj. milst. gpdar.
zemli Moldavscoi.

Dat-am carte Domnii Mele lui Grigoraş Lupei şi lui Vasile Tălmaciu să fie volnici cu carte Domnii Mele a opri toată dejma ce s[ă] va face de pe moşie Hânceştii ce este la ținutul Lăpuşnii, pân să va împlini toată cheltuiala ce s'au făcut cu dezbătutul aceştii moşii, ce au cheltuit aceşti de mai sus arătaţi şi după ce s[ă] va împlini cheltuiala, de atunci înainte să-ş ia fiişticare ră[zăş] parte lui ce i să va vini.

Intr'alt chip să nu fie că aşa este poronca Domnii Mele.

(P. G.)

V let. 7264, av. 16.

Colecţia Manuc bey.

170.

1757, Mai 7.

Mărturie hotarnică dela Ion Cehan și Constandin Gotcă pentru moșia Cighirleni din ținutul Lăpușnei a lui Ștefan Iamandi biv vtorî paharnic. (Copie).

Milostive și Pre luminate Doamne să fii Mărie Ta sănătos.

Cu plecată scrisoare noastră facim știre Măriei Tale că ne-au venit o luminată carte Măriei Tale ca să mergim să hotărîm moșie Cigârlenii ci este la ținut Lăpușnii pe Botnișoara, fiindcă ace moșie este a dumisale Ștefan Iamandi biv 2 paharnic dreaptă ocină și moșie părintască anume Cegârlenii pe Botnișoara la ținut Lăpușnii și dums. încă este ace moșie dela maica dumisale anume Anușca și maicii dumisale încă este dela părinți și dată și dila frații dumisale de zăstre Ștefan Luca biv vel vist. și dela dum. Adam Luca biv vel sulger ¹⁾ și după luminată poronca Mării Tale am mersu și am strânsu oameni pe dinpregiur megieș pe care i-am găsit pe aproape, carei oameni au știut și sălește Cigârleni și au mersu di ne-au arătat și am văzut selește Cigârlenilor pe Botnișoara la ținut Lăpușnei, dar hotarale vechi nu s'au găsit, numai după cum ne-au spus oamenii și au dat samă megieșii și oameni bătrâni că au auzit și au apucat și ei din oamenii cei bătrâni ai lor, carei să hotărâsc cu ace moșie prinpregiur, spuind că pe acolo au înblat hotarul vechiu di demult pin sămnile ce am făcut și noi hotarnică, după cum au dat samă și după cum ne-au spus ei că au auzit din bătrânii lor așa am urmat și noi. Și am căutat și după stare locului și după stăpânire oamenilor și după cum am socotit și noi cu oamenii denpreună scriind și sămnile locului giosu anume ca să ție dumlui hotarale penpregiurul moșii dumisale Cegârlenii depi Botnișoara dela ținut Lăpușnii, după cum scrie anume mai gios, începându-să hotarul Cegârlenilor din hotarul Moleștilor până în zare dealului Galbenilor și pe zare dealului Galbinii tot în gios și până pe din gios de Vale Gradiștei și pe din gios de Vâlceaova Vișinilor și merge tot în gios pe dealul Grădiștei și pe din gios de Rădiul Căușului și iar pe din giosu de Fântâna lui Tărpan și lovește pe din gios de Volocele și de acolo pe din giosu de o movilă de dealul Botnișoarei și de acole pista valea Botnișoarei drept până în zarea dealului

¹⁾ V. mai sus doc. Nr. 139.

Botni cei mari și în sus tot pi zare dealului Botni cei mari până în hotarul Băleștilor și până în hotarul Moleștilor și așa să închei tot hotarul a moșiei Cigârlenilor și după cum ne-au spus și ne-au arătat și oameni bătrâni megieș și înpregiuraș de pe acolo spun-du-ne și sămnille aceste ce scriu mai sus a moșiei și așa am socotit și noi și am dat această mărturie și scrisoare a noastră la mâna dumisale Ștefan Iamandi biv 2 pitar, fiul răpoosatului Iamandi biv vel medelnicer, dându-i această scrisoare a noastră și mărturie în mâna dumisale ca să știe și câț oameni bătrâni și tineri au fost la această hotăritură s'au pus numele și degetile mai gios pentru credința.

Ion Cehan hotarnic	Costandin Gotcă hotarnic, ruptaș	
eu Arhirie Binde	eu Anton Ungurul	
eu Gheorghie Roman	eu Ion Preda	
eu Darie sin Tănasi	eu Mihai	eu Lupul
eu Anton vătăman ot Epureni		
eu Năstasi sin Mihălachi vornic ot Molești		
eu Istrati sin Tănasi ot Molești		
eu Gligori Bortă ot Molești		
eu Dumitrașcu Melțul ot Molești		
eu Irimie Margine ot Molești		
eu Ion Coat sin Alexandru Arteni ot Epureni		
eu Axinti Codreanul ot Epureni.		

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 5331 din 1814, fila 277 verso

171.

1757, Mai 25.

Scarlat Grigore Ghica Voevod rânduește pe Constantin Gândul biv utori vistiernic, ispravnicul ținutului Iași să judece plângerea ce a făcut Grigore din Iurcenii împotriva răzeșilor din moșia Vărzărești, care topind cânepile în iazul lui Grigore îi omoară peștii. (Original).

Noi Scarlat Grigori Ghica Vvoda bojiu mlstiiu gpdar zemli Moldavscoi. Boeriului Domnii Meale Costandin Gândul ¹⁾ biv vt.

¹⁾ 1744 Constantin Gândul medelnicer (4 documente inedite, Arhiva Statului, Iași, Pachet. 105.

vist. ispravnic di ținut Iașului îț facem știre că ni-au dat jalobă Grigori din Iurceni ot Lăpușna, zicând că are trei bătrân de moșie în satul Vărzăreștii în ținut Iașului, pe care moșie are iazu cu peaște și s'au obișnuit oamenii de-ș topăsc cânepile în iazul lui de-i omoară peștile și-i împresoară și iazul cu butuci și-i calcă și moșiea de-i fac multă stricăciune. Pentru care iată că-ț scriem dum. să chemi de față pe oamenii carii pun cânipă de topăscu în iazu și-i calcă și moșie și să le ei sama și dovedindu-să că i să face păgubirea din pricina cânepilor să oprești pe acei oameni ca să nu mai puie cânepă în iazu și să cercetezi și pentru călcarea moșii și de l-or fi păgubind, să-i așăzi ca să nu-i mai facă stricăciune odihnind pe jăluitoariul acesta cu dreptate lui, ca să nu să mai jăluiască, hotărînd prin carte de giudecată. Aceasta scriem.

(P. D.)

lt. 7265, mai 25.

Proč vel logofăt

Colecția d-lui Vasile Ciorici din Vărzărești.

172.

1757, Iunie 23.

Scarlat Ghica Voevod împuternicește mănăstirea Dancului să ia tot venitul moșiei Ușereștii de pe Prut din ținutul Lăpușnei, iar ușurgii să nu mai ia pâine dela Tătarii care ară și cosesc pe această moșie. (Original).

Io Scarlat Ghica Voevod boj. milst. gpdar. zemli Moldavskoi.

De vremi că cinstit părintele și rugătoriul nostru Sfinție Sa chir Ioanichie vlădica de Sinadon au arătat cărți domnești și zapise de cumpărătură ce are sfânta mănăstire Danco, unde să prăznuește hramul stei. Arhanghel pe aceste moșii anumi Ușereștii și Bârlădeștii pe apa Prutului la ținutul Lăpușnii și pe aceste moșii ar fi arând și cosind Tătarii și ușurgii eu pâine de pe la Tătari și mănăstire nici un folos nu are de aceli moșii, pentru care cercetându-să scrisorile cu amăruntul ce are mănăstire pe aceste moșii de cătră cinstit și credincios boeriul nostru dum. Radul Racoviță vel logofăt, s'au doveditu că sintu drepte moșiile sfintii mănăstiri. Pentru care iată că am dat Domnie Me volnicie Sfinții Sali părintelui Sinadon și pe cini va trimite Sfinție Sa să fie volnic cu carte Domnii Mele a strânge și a lua toat dejma din pâine și din

fănațe dela Tătari și dela alții ce or faci pe aceste moșii, iar ușurgii întru nemică să nu s amestece nici să scrie dejma acestor moșii. Și porăncim Domnie Me dum. boeri ușurgii și tuturor altora carii viți fi orânduieț cu slujba ușurului întru nemică să nu vă atingeți de aceste moșii a face supărare, că oricarii s'ar ispiti piste carte Domnii Mele, unii ca aceia să vor pedepsi de cătră Domnie Me.

Aceasta poroncim.

(L. P.).

Vlt. 7265, iun. 23.

Noi Scarlat Ghica Voevod

Procit vel logofăt

Direcția Cadastrului Chișinău, Arhiva mănăstirilor străine, dos. Nr. 36, fila 49. Frumoasă semnătură domnească. Pecetia octogonală cu tuș roș.

173.

1757, Iulie 6.

Carte dela Scarlat Ghica Vodă către Vasile Rusăt vel vornic pentru alegerea și stălpirea moșiilor Iurieștii și Manoleștii din ținutul Lăpușnei, ale lui Ioniță Cantacuzino biv vel ban (Original).

Io Scarlat Ghica Vvd bj. mlst. gpdar zămli Moldavscoi.

Cinstit și credincios boeriul Domnii Mele dum. Vasile Rusăt vel vornic, it facem știre că ne-au spus cinstit și credincios boeriul Domnii Mele dum. Ioniță Cantacozino biv vel ban precum că de la giudecata ce-au avut cu mănăstire Hlince pentru satul Iurieștii dela ținut Lăpușnii s'au dovidit din scrisorili dum. banului cum că acel sat Iurieștii este drept a dum. banului și s'au dat în stăpânire dum. cu hrisovul Domnii Mele pentru cari scriem dum. să rânduiești 2 mazili pe cari vii socoti dum. să fie oameni de isprav[ă] ca să margă la acel sat Iurieștii și să aduni pi toți megieșii și să cercetezi di oameni marturi pe unde vor fi hotarile vechi și nefiind hotară petri, să cercetezi pe unde s'au stăpânit Iurieștii de vac și de pe cum să va dovidi cu bună dreptate să s[ă] hotărăscă satul cu petri pinpregiur, alegându-l de cătră cei ce-l vor fi înpresurat și să dă mărturie în sămne în cari să întărești și dum. cu iscălitura dum. Așijdere ni-au mai spus dum. banul că mai are un sat anume Manoleștii iarăș lângă Uriești, ci și pentru acesta sat să cercetez dum. de să țină cineva cu stăpânirea de acel sat să le pui acelor oameni zi ca să vie la Divan, iar de nu-l vor fi stăpânit nime acel sat Manoleștii, iarăș să-l hotărăști dum. pinpregiur și

să-l lipești lângă Iurești și iarăș pe cum s'a dovidi să dai mărturie dum. în scris la mâna vichilului ce va avè dum. banul acolo.

Aceasta scriem.

7265, iuli 6 dn.

(P. D.)

Proč vel logofăt

Colecția mea. Un regist în Condica de Anaforale pe 1805—1806 în Arhiva Statului Iași, fila 251—258. Cf. *Uricarul*, VI, p. 205.

174.

1757, August 13.

Hotarnica satului Iuriești din ținutul Lăpușnei (Copie).

Suret asămini scos di pi hotarnica a moșii Iurieștii din velet 7265, avg. 13.

Cinst. dum. giupân Vasili Rusăt vel vor. să fii dum. sănătos. Cinst. răvaș dum. ci ni-ai trimes împreună cu luminată carte Mării Sali lui Vodă întru cari ne scrii dum. să mergim la moșie Iurieștilor, cari acè moșii să numești a dum. Ioniță Cant[a]cozino vel ban. Pe poronca dum. am mersu la acè moșii Iurieștii ș-am strâns câțva oameni bătrâni și megieși pe cari i-am adevérit că știu hotarali Iurieștilor și am purces din Hâncești în sus pi dial pinte Cogâlnic și pinte Nămesnic și am găsit hotară din sus di Hâncești, nu diparte și di acole am purces spre apus piste Nămesnic și în dial diasupra Merişienilor am găsit piatră hotară ș'am purces dialul în sus pi diasupra Zgârcului pân la un lac ci esti în rădiu și de acole am purces asupra Nămisnicului la un puțu ci este din gios di iaz și di acole am mersu asupra Cogâlnicului în curmeziș pe hotaru Iurieștilor pi din sus și ni-am pogorit în Cogâlnic la Salce spânzurat și de acole ni-am suit la dial spre răsărit și în dial am găsit hotar vechiu. De acole am mersu pin fundul văi Iurieștilor și ni-am suit în dial diasupra Galbinii ș-am purces în gios zare dialului și am purces asupra Cogâlnicului pi la Cornu din gios di lacu și am mersu pi la rămnic ci este din gios de săliște și am trecut piste șăs și ni-am suit la dial pe Cărârii înnalti pinte doi rădueci și am încheet tot hotaru Iurieștilor după cum au mărturisit oameni buni și bătrâni cari mai gios ș'au pus și degitili.

A dum. mai mici și plecati slugi

ca să mai ia ei moșie dila Pereni tot cu acel zapis vechi și noi cercetând zapisul și măsurând noi și lanțul și stânjării hotărîturii vechi de 38 ani n'am cutezat a strica hotărîtura vechi pi gura lor, fiindcă părinții lor Hânceștii tustrei frații sânt iscăliți intra aceli hotarnice, unii la alții au priimit după giudecata Mării Sale Mihai Vodă și după hotărîre acelui boeriu și cu mulți oameni buni ce au hotărît cari s'au adiverit și aceasta că acel Toader Cruceresc postelnic au fost unchiu Hânceștilor ¹⁾ și am socotit și noi că acela au tras la dreptatea și n'a fi făcut strâmbătatea neamului și pentru aceasta noi n'am cutezat a strica hotărîtura vechi de 38 ani fiind priimită de părinții lor și iscăliți părinții unii la alții în mărturiile hotarnice, căci așăzările părinților nu socotim cu cale să le strice feciorii și i-am întreat pe Hâncești au zapise mai nouă dela hotărîtură încoace să le cercetăm și ce a fi pe dreptul să le de moșie răzășii și ei nici un zapis dela hotărîtură încoace n'au mai arătat și pentru aceasta le-am dat noi zi dela noi la Sfânta Mărie Mare ca să aște afle ei cu toții la Divan ș'atuncea cum va alegei Divanul așa va fi.

7267, iuni 9 zile.

Au iscălit Simion Cheșcul uricariul

Sandul biv stegar de copii martur

Osăbit mai sânt iscăliți anume:

Noi acești oameni din Ciuciuleni anume Acsinte, Grigoraș Guțu ot tam, Iancul ot tam și alți oameni știm cu sufletele noastre pe cum știm și așe ori la ce giudecată s'ar întâmpla.

Arhiva Statului Chișinău. Judecătorești. Dos. Nr. 607, fila 1259 și dos. Nr. 1339 fila 118 ²⁾.

176.

1763, Iuni 25.

Dionisie egumenul Căprienei recunoaște că Lupul, feciorul lui Irimia logofătul și proprietarul moșiei Bâta din ținutul Orheiului are drept să-și facă moară în Bâc, căci numai Orheienii au dreptul la vaduri de mori în Bâc. (Copie).

¹⁾ A fost unchiul Hânceștilor fiindcă Dumitrașcu Hâncul a avut de soție pe fata lui Constantin Clucerul (Vezi mai sus Nr. 154, p. 180).

²⁾ In acest din urmă dosar se arată alți martori în Ciuciuleni și anume: « Arsăni, Gligorășcuți și Oncul... ».

Eu Dionisie egumenul dela Sfânta mănăstiri Căpriiana fac ştiri cu această scrisoare a me că dum. răposatul Irimiea logofătul având moşie la ținut Orheiu ci să chiamă Băta, carile mergi pâr în apa Bâcului ş-au fost făcut moară încă de când era egumen părintile Chirilă şi cât au fost egumen au stăpânit moara cu paci, dar făcându-mă eu egumen şi fiind moara dispre Lăpuşna piste Bâc pi moşiea mănăstirii, Volosăni, n'am îngăduit pi Lupul ficiorul Irimiei logofăt ca să stăpânească moara, pentru cari în multi rânduri am avut pricini întri noi, iar acum mai la urmă dând jalobă Lupul la Măriea Sa Vodă, au scos luminată cartea gospod la dum. sulger Gheorghii, fiind vechil sărdăriei şi luându-ne sama din scrisori şi din oameni marturi, osăbit că scrisoarea di danie pi această moşie nu arată vad de moară, au mărturisit câţiva oameni buni mazili şi vornicei cum că din bătrâni lor ştiu că moşiile din Lăpuşna ci merg pân în apa Bâcului n'au vaduri di mori, ci numai moşiile di Orheiu şi văzând şi eu aşa, am priimit să-ş stăpânească moara cu paci, numai casa morii ci esti pi moşia mănăstirii să şi-o mute piste Bâc pi moşiea sa dispre Orheiu şi pentru alti cheltueli şi paguba morii ci mai ceri Lupul la mini ne-am aşăzat şi ne-am învoit, căruia dându-i opt lei s'au mulţămit.... [mai departe rupt...].

Tribunalul Lăpuşna, Arhiva veche, dos. Nr. 4828/1833, fila 198. (Următoarele două file lipsesc, din care cauză lipseşte şi sfârşitul actului de faţă).

177.

1763, Iulie 20.

Copiii lui Miron Hâncul căpitanul împart moşiile şi ȝiganii rămaşi moştenire pe urma tatălui lor. (Copie).

Împărţala ci s'au făcut de moşie şi de ȝigani între ficiorii lui Miron Hâncu căpitan, cum arată în gios anume.

Anul 7271, iuli 20 zile.

Partea Lupului.

Un bătrân întreg din satul Săcărenii, la ținutul Lăpuşnii, care sat umblă în trei părţi şi cu vad de moară întreg într'această a trie parte şi cu săliştea cea vechi şi cu casăle cele părintăşti şi cu livadă de lângă casă şi cu altile ce vor veni pe ace parte.

Un bătrân și giumătate și dintr'alt bătrân cât s'ar alege și cu vad de moară întreg și dintr'alt vad a patra parte din satul de Perenii la ținutul Lăpușnii și a patra parte din satul Singera tij otam, care acest sat s'au socotit în patru părți.

Partea Catrinii, ci-i fată împărțită.

Giumătate de bătrân din Săcăreni și cu livadă de pomi ci vor veni pi ace parte, la ținutul Lăpușnii; giumătate de sat de Molești cu lacuri de heleștei și cu locuri de prisăci tij otam; giumătați de sat de Condrești și cu vad de moară întreg și cu locuri de prisăci ci s'ar veni pe această parte: aceasta i s'au socotit pentru zăstrea ei, tij otam și a patra parte din satul Singera otam.

Partea Sinicăi, surorii cei mai mici și împărțită.

Giumătate de bătrân din satul Săcărenii și un vad de moară întreg și cu livezi ci i să vor veni pe această parte în ținutul Lăpușnii, giumătați de satu Moleștii, cu locuri de heleștei și de prisăci tij otam; giumătate de sat de Condrești și cu locuri de prisăci ci i să va veni pe partea ei. Acestea i s'au socotit pentru zăstrea ei. A patra parte din satul Singera tij otam, Lăpușna.

Partea Mariei, surorii ce-i mai mari.

Brătenii, sat întreg ce este hotărit și cu vad de moară întreg și cu locuri de prisăci cu pomi la ținutul Lăpușnii; giumătați de vad di moară a Istrătoai în Ciuciuleni pe Cogâlnicu și cu partea ci s'ar alege din câmpu cum scrie zapisul și alt vad de moară a lui Mârzacu tij otam. Aceste vaduri sânt cu prici[ni] de giudecată și s'au priimit Mariea de li va pute scoate, partea ci s'a alege să n'aibă triabă alți frați, dar di vor rămâni să le ia să nu mai aibă a ceri altă parti, nici să ceai cheltuială la frați. A patra parte din satul Singera tij la ținutul Lăpușnii.

Partea Lupii, ci o ține Hrănaci.

Giumătate de bătrân de Pășcani și a patra parte din iaz cu 2 zapisă. Acesta i l-au fost dat tatăl său Miron Hâncu. Bondeștii, sat întreg și cu locuri de heleștei. Acesta i l-au dat frații la împărțală.

Partea Nastasiei, ci o țini căpitan Neculai Iacomî.

A triea parte din tot satul Săcărenii și cu vad de moară întreg și cu livezi ei i să vor vini pe această parte, carele și stăpânește după zapisul ei i-au dat socrul său Miron Hâncu la logodnă înaintea starostilor, însă după cum i-a fi scriind zapisul ei, ei i-au dat la logodnă, toate deplin să le stăpânească și cu vadul cel de moară ce scrie mai sus.

Țigani, după cum s'au socotit și s'au împărțit în patru părți, pe patru frați: Lupul, Mariea, Catrina și Sinica, bez partea Lupului¹⁾ și a Nastasiei, ci o ține căpitanul Neculai Iacomî, fiind aceste doi surori scoasă cu părțile lor de țigani de Miron Hâncu tatăl lor. 44 de suflete di țigani au dat samă că sânt, însă cu cei care sânt vânduț de dânșii și fieștecare țigan de cine s'au vândut, la partea aceuia s'au pus și li să vine de parte către (sic) doisprăzece suflete de frati, adecă patruzăci și opt.

Partea Lupului.

- 1 Andrunachi țiganul l-au vândut șătr. Vasilachi Cozma
- 1 Tudora, țigancă lui Andrunachi, tij.
- 1 copil a lor tij vândut otam
- 1 Ursu țigan sin Chimingeriului
- 1 Paraschiva fata lui cu țigancă cea dintâiu
copii partea Paraschivii
- ½ copil tij partea Paraschivii
- 1 Toader Chifane, holtei
- 1 Marin țigan bătrân
- ½ țigan ficiorul lui Iftimie cizmari la mănăstire Căprienii
- 1 copil a Iusteniei țigancii sora lui Toader Gratie din neamul
lui Șapte Epi.
- 2 țiganci surori lui Ioniți a Armencii Lenții, țigani de Bugiac
- 12 facu

Partea Mariei surorii cei mai mari.

1 Mariea, fata lui Costantin Costin au vândut șătrariului Vasile Abaza; 2 copii al ei tij vânduți; 1 Măriuța țigancă au vândut-o lui Anastasie Lipițanu; 1 Măriuța țigancă au vândut-o cumnată-său

¹⁾ Probabil Lupa, care încă din 1761 vinde țigani de zestre. (*Buletinul comisiei istorice*, VIII, p. 129).

căpitanu Neculai Iacomî; 2 copii a ei tij vânduți; 1 copil de țigan a Pacului l-au vândut lui Neculai Cogălniceanu; 1 Gafița țiganka, fata Ilenii Băbănesii o ține un țigan a Dobrovățului; $\frac{1}{2}$ copil partea Gafiții; $\frac{1}{2}$ copil al Măriuții fetii lui Murachi; 1 Istina țiganka soră lui Toader Gratie din Șaptei Epi; 1 Catrina, sor lui Toader Mogaiu — 13 facu, cu unul ci i s'au lăsat mai mult de cei vânduți pentru 42 lei ci avea să mai ia să i să îplinească 126 lei cum răspunde cartea de giudecată.

Partea Catrinii, ci-i fată împărțită.

1 fată lui Toader Ștefănuță, țigan au vândut lui Vasile Potlog. 1 copil al ei tij l-au vândut lui. 1 Mariea sor Ursului țigan au vândut șătrariul Vasile Abăza. 2 copii ai Anghelenii surorii lui Mogaiu. 1 Neculai ficiorul lui Marin. 1 Safta fata Tudorii. 1 copil a lui Ioniță, ficiori lui Ștefănuță; 1 copil a Iusteniei sora lui Toader Gratie de niamul lui Șaptei Epi. 1 Tudora sor lui Mitachi; 2 copii al ei tij = 12 fac.

Partea Sinicăi ce-i mai mici și împărțită.

1 Ștefănie țigancă au vândut stolnicului Tomii Lucăi; 1 copil al ei tij vândut lui; 1 copil al Mariei surorii Ursului țigan vândut șătr. Vasile Abaza; 1 Toader Mogaiu vândut de Lupul Hâncul; $\frac{1}{2}$ copil parte lui; 1 Anghelina sor lui Mogaiu; 1 copil al iai; 1 Ioniță ficior lui Ștefănuță; 1 copil a lui tij vândut de Marii la Rășcanul; $\frac{1}{2}$ a lui Neculai, ficiorul lui Miron; 1 Ioniță ficior Furnicăi; 1 Măriuța fata lui Murachi; 1 copil a Istinii surorii lui Toader Gratie, neamul lui Șapte Epi. 12 fac.

15 suflete de țigani ci le-au luat dum. visternicu Ioniță Cant au să să giudece, de vor rămâne bani să să împartă iar pe acești patru frați Lupul, Mariea, Catinca, Sinica, iar pentru șasă țigani ci sânt fugiți li să vin câte un țigan și giumătate de frate.

Iar pentru 30 de chile de grâu și 70 chile de mălai ci au dat samă fetile că știu că s'au luat dejma anului din Singera, s'au socotit chila de grâu câte doi lei și chila de mălai câte un leu și să facu 130 lei și dintr'acești bani să ia Catrina și Sinica 58 lei pentru patru boi și două vaci și să ei Lupul 18 lei pentru un cal, care vite le-au fost luat sora lor Mariea cu cartea gospod dela dânșii cu giudecata Măriei Sale Scarlat Vvd și s'au prețăluit cu vornicii de

poartă și cialalți bani câți mai rămân să scoată întâi cheltuiala ci s'a dovedi că au făcut cu dezbătutul moșiei Singera și apoi ci a rămâne să împartă frățăște, iar di nu s'a cuprinde cu dejma di anul, tot să să îplinească acestea cu dejma din ista anu.

După socotiala noastră așa am găsit a fi drept și fieștecarile după împărțală, așa să stăpânească partea sa.

Anul 7271, luna avgust 4.

Aceasta este copie adivărată după vechile scrisori.

Iscălit. Marcu sârdariu

Colecția Arhivei Statului Chișinău.

Pentru genealogia Hânculeștilor a se consulta în special dcc. Nr. 61, 118, 132, 136, 154 și 201. Vezi și L. T. Boga, *Documente basarabene*, X.

178.

1763, Decembrie 10.

Grigore Ioan Voevod întărește stăpânirea mănăstirii Goliei pe satele Burnărești și Bubuiogii din ținutul Orheiului, afară din cele 2 ceasuri, pe care ajung totuș de se hrănesc și Tătarii. (Original).

Noi Grigorii Ioan Vvoda, boj. milst. gpdar. zemle Moldavscoiu.

Dat-am carte Domnii Mele rugătoriului nostru egumnu de Golăe și pe cini ar trimet la moșiile mănăstirii ce sintu la satile de gios la ținutul Orheiului pe apa Bâcului la moșie Burnăreștii și Bubuiogii să fie volnic a lua de a zăce după obicei den țarin cu pâni și den fâneță și den tot locul cu tot venitul, cari moșii sintu afar de cele 2 ceasuri pe cari agiungu de să hrănescu și Tătarăi, iar cine ar ave a răspunde să-ș e dres și scrisori ce a fi având și să vie de faț la Divanu.

lt. 7272, dec. 10.

Aceasta poruncim.

(L. P.)

Proci. vel logofăt.

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 7, fila 30. Pecetie mare, roșie, rotundă pe care pe lângă marca țării se deosebesc inițialele: « IO », « GR », « IO », « VV » și « 1761 ».

179.

1764, Iunie 12.

Mărturie dela Toma Dragu pârălabul Lăpuşnii şi dela Ursul pârălab de Stolniceni pentru moşia ce are Alexandru Suriceanu în satul Pojorăni. (Regest).

O mărturie a lui Toma Dragu pârălab Lăpuşnii şi Ursul pârălab Stoilniceni că den porunca domnească şi a dumisali banului Arghire au mersu la sat Pojorăni de au luat sama şi au mărturisit câţiva oameni streini şi din răzăşi pentru Alixandru Suriceanu zât lui Ştefan Bihol şi acel Ştefan Bivol au fost ficior Vesălinii şi Vesălina au fost fată lui Magir şi acest Magir este baştină, moşan din Pojorăni, care arată şi o mărturie de danie pe un pogon de viie dela Neagul, care au ținut pe Axenia lui Ştefan.

Arhiva Statului Chişinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 3580, fila 52.
Numele de familie Dragu ne pare suspect. În orice caz e o familie din afara ținutului Lăpuşnei.

180.

1765, Martie 29.

Carte domnească dela Grigore Alexandru Ghica Vodă prin care dă scutiri de goştină, deseatină şi bir oamenilor dela Puhoi, ținutul Lăpuşnei fiindcă sunt aşezaţi la marginea ţării şi fac de straje către Tătari şi Benderlii. (Copie).

Copii asăme[ne] dipe carte gospod.

Noi Grigorii Alecsandru Ghica Voievod, boj. milost. gospod. zemli Moldavschi. Facem ştiri cu această carte a Domnii Mele pentru oamenei den satu Puhoiul, ce este la ținut Lăpuşnei, carî sat fiind la o parte cu acei de margine, unde megieşindu-s[ă] cu raiao Binderului şi cu Tătarii, pentru multe supărări ce avê despre Tătari şi dispre Benderlii deapurare s'au aflat în deosăbită milă după cum şi cărţi domneşti ne-au arătat. Care socotind Domnie Me pentru stare acestui sat, aflându-să locu de margine ca aceie şi mai vârtos la locul acela fiind trebuinţa a s[ă] afla oameni lăcuind, găsim a fi cu cale a avê deosăbită milă şi iată milostevin-du-ne Domnie Me asupra lor le-am dat această carte a Domnii

Mele la mâna lor, prin care hotărîm la vreme goştenii pe toate bucatele lor ce vor avè să plătească goştina câte 2 părale vechi de oai şi la vreme desătinei iarăş pe toate bucatele lor ce vor avè să plătească desătina câte 4 părale vechi de stupu şi rămători, însă numai pe drepte bucate lor ce vor avè şi de vreme că acest sat să află loc de păduri şi find şi cam straj[ă] altor sate din parte acei, când să va întâmpla să s[ă] rânduiască chereste şi salahori la parte Orheiului ca să să trimată la vreo cetate, ei cu chereste sau salahor[i] să nu să supere ce să fii apăraţi şi scutiţi, iar cât pentru dare birului vor fi tot în orânduiala celorlalte sate a ţarei după cum au fost şi pâr acum, numai pentrucă să află stărele lor mai la margine decât toate alte sate, poroncim Domnie Me dumi-tale vel sârdari să scuteşti şi la rânduiala birului, să le fii dare mai cu uşor şi mai cu lesnire decât alte sate, fiind şazători la margeni şi la loc ca acela unde să află de strajă (?) ca o straj celorlalte sate. Deci, la toate, dum[ita]le poroncim Domnie Mea şe să s[ă] urmezi. Aceasta scriem.

1765, Mart 29.

(P. D.)

Noi Grigorie Ghica Voevod.

Procit vel vist.

S'au trecut la condeca visterii

Mihălache Scoghehor

Această copii am scos dupe carte gospod şi am iscălit.

Ion Mazil

Arhiva Statului Chişinău, Tribunalul regional, dos. Nr. 3641, fila 51.

Intr'altă jalbă cu data de 7 August 1828 aflată în acelaşi dosar, fila 117 dvoreaninul Costandin Stoienev vorbeşte astfel despre întemeierea satului Puhoi: «...când pi vremile aveli (30 de ani în urmă) nici alţi răzăşi mai vechi pi locuri aceste nu stăpâne din pricina tătarilor, că au fost sat tătărăsc pi această moşii, în margine hotarului din gios pi vali şi aici în locul satului era numai doă odăi, ce întâi a Cotorobăeştilor dilă Budăi şi a postelnicului Enacachi Mâr-zacu şi era şi câţiva oameni streini şi anumi Ştefan Turcanu, Climinte Bălan şi alţi doi trii împreună şi cu un răzăş străbun al meu Ioniţă Muste şi mai pi urmă şi Lupu Căldari, cari aceştia au discălecat sălişte acestui sat... ».

În acelaşi dosar la fila 11 se află o jalbă cu data de 16 Septemvrie 1828 a răzeşilor din Puhoi în care ei afirmă că «să trag din Băcioianu, cari au fost fiiori lui Andrii Băcioi şi Andrii Băcioi, ficior lui Gheorghii şi Gheorghii au avut frati pi Ioan şi Onofrei şi soră pe Chelsia Mustioae şi tuspatri ficiorii lui Cozma Răzanu şi Cozma Răzanu clironom clironom bătrânului Alieriu, cari aceştia toţi din acei cari şi noi ne tragim s'au pogorit din neam în neam

in somă di 360 ani până acum și moștea umblă în trii bătrâni adică cel întâi Alieriu și al doile Ojog și al triele Albu sârdariu și așa cu această rânduială din vechimi au stăpânit strămoșii și moșii noștri până acum cei mai dipi urmă nepoți și strănepoți stăpânim și noi cu această însă rânduială ni împărțim după spița neamului și tragim fiușticari cu niamurile sali din bătrânu său ».

Vezi și doc. Nr. 164 și 205.

181.

1765, Iunie 3.

Grigore Alexandru Ghica Voevod rânduește patru boeri mari să judece pricina dintre Catrina, jupâneasa lui Lupu Donici și Sirghie pentru moșia Rădeni și pentru altă moșie al cărei nume nu e trecut în act. (Original).

Io Grigorie Alexandru Ghica Vvoda boj. milst. gdar. zemli Moldavscoi.

Dum. Manolachi Costachi vel logoft.

Dum. Ioniț Păladi vel vor[nic]

Dum. Enachi Costandachi vel vor[nic]

Dum. Vasile Raz hat[man],

adunându-Vă la un loc să luați sama între Catrina giupăniasa Lupului Donici biv. vel med. și între Sirghiie pentru pricina de giudecată ce au pentru moșie Rădenii și altă moșie anumi ¹⁾ ce sint la ținut Orheiului și după cum veți afla cu dreptati, în frica lui Dumnezău să-i giudecați, înștiințind și pe Domnie Me cu anafora.

1765, iuni 3.

(L. P.)

Pecetie mică, octogonală cu tuș roș.

Colecția d-lui Ioan Pelivan.

182.

1766, Februarie 10.

Grigore Alexandru Ghica Voevod întărește stăpânirea lui Lupul Hâncu asupra moșiei ce are la Secăreni în ținutul Lăpușnei. (Copie).

Noi Grigore Alexandru Ghica Voevod, bojii miloste gospodariu zămli Moldavschii.

¹⁾ Loc liber în original.

Dat-am carte Domnii Mele Lupului Hâncul să fie volnic cu carte Domnii Meli a ține și a stăpâni a lui dreaptă otcină de moșie, ce zisă că are la ținutul Lăpușnii anume Săcărenii și să aibă a lua di a zăcea din țareni cu pâne, din fănață, prisăci cu stupi din cinzăci unul, iar fiind mai puțin să ia câte o pară de stup și din bălți cu pești și din livezi cu pomi și din tot locul cu tot venitul după obicei și după hotărîre ponturilor Domnii Meli.

Așijdire și pădure ci este pe această moșie despre Pereni și despre Miclăușăști și despre Lozova, pără în obârșiea Târnușii dispre Dolna, nime să nu fie volnic a tăia orice feliu de lemn pără nu să va tocmi cu stăpânul moșiei, iar lemnul de are să tai cum și dela oamenii ce vor fi șazători pe numita moșie să aibă a lua de tot căsariul câte un leu de gospodariu, au să lucreză 2 zile de primăvară, 2 zile de vară și 2 zile de toamnă după hotărîrea Domnii Mele. Numai din grădini cu legumi să nu ă, iar din curechi ce vor faci de vânzare cum și din tiutiun să ia. Și poroncim Domniea Me dumilor vel sărdari, di să vor arăta vreunii înproivitoriu a nu-ș da venitul moșiei, după obicei să-i supui și să împlinești tot pără cel mai puțin, iar de vor avē ceva cineva a răspunde cu scrisori să vie față la divan. Aceasta poroncim. 1766 februarie 10.

(Locul Pecetei)

Iscălit Proci vel logofăt

Urmează adeverirea copiei, la 1818, ghenar 31 de protoereul Stăvărachi Costin.

Copia se află în Arhiva mănăstirii Hâncul din județul Lăpușna.

183.

1766, Februarie 28.

Frații Grigoraș și Constantin Cazimir vând și dăruiesc totodată mănăstirei Driano din Rumelia la care este închinată mănăstirea Sfântului Ioan Zlatoust din Iași jumătate din satul Sperieți din ținutul Lăpușnei. (Original).

Adecă eu Grigoraș Cazămir i eu Costandin brat Grigoraș Cazămir făcut-am acest adivărat și încredințat zapis al nostru la mâna Svinții Sali părintelui arhimandrit egumen de Sveti Ioan Zlatoust din Iaș chir Paisie să să știe că di nimi săliți, nici asupriți ci de a noastră bună voe am dat a noastră driaptă ocină și moșie giământate de sat di Spărieți ot ținutu Lăpușnii însă această a noastră parte giământate di sat făcând-o in dooi am dat jumătate

danie și afierosire la Svânta mănăstiri Driiano dela Rumile unde să cinstește și să prăznuește hram Adormire Precistii, cari la această svânta mănăstiri iasti închinată mănăstirea Svântului Ioan Zlatoust din Iaș, iar ceialantă parti am vândut-o la Svânta mănăstiri drept 100 lei bătuți, adică o sută, cari această moșie driaptă iaste a noastră giumatate de sat Spărieți ci ni să tragi de pi părinții noștri Ion Cazmir și părintelui nostru i-au fost zăstri dată dela moașa noastră Sănica Mălăias, ci au avut-o și moașa noastră de pi tată-său Ștefan vel armaș după cum arată ispisocul lui Vasili Vodă din let 7149, april 22 ¹⁾ ci au dat-o danie Vasili Vodă lui Ștefan armaș și această giumatati de sat iasti a noastră aliasă diosăbit din ceialant jumătate ²⁾ di sat a Gorieștilor, verii noștri și am datu la mâna părintelui arhimandritu ispisocu ci arată mai sus a lui Vasili Vodă ca să aibă a stăpâni și a ține Svânta mănăstiri această jumătat di sat a noastră moșii Spărieții, că aceasta am dat-o cum s'au pominit mai sus giumatat danie și am vândut-o drept 100 lii cu tot vinitul din câmpu, din păduri, din vatra satului și din tot locul cu tot vinitul și oricini din niamul nostru au din fiei noștri au dintr'alții, oricini ar vre să strici ori să strămuti a noastră această de bună voe danie cum și vânzari, unii ca aciea să fie blăstămați di domnul Dumnizău și di pre curată maica sa și di 318 svinți părinți di la Nichia, să-ș aibă parti cu Iuda și cu cel di trii ori blăstămat Arie, iar noi pentru mai mari și adivărată credință ni-am iscălit și am pus pecete ca să să ciază. Și la această așezari a noastră, întâmplându-să boeri și oameni di cinsti s'au iscălit mai gios, pentru mai bună intimieri și întăriri zapisului nostru.

It. 7274, fev. 28.

Grigoraș Cazmir căpitan adiverez (P.)

Costantin Cazimir adiverez (P.)

Dumitrașcu Niță căpitan cumunatul vâzătoarelor adiverez.

Tanas Vasili martur (o semnătură grecească indescifrabilă)

și eu Mănnoli Gotcă căpitan m'am întâmplat

și eu Ilii ot Lăpoșna m'am întâmplat

și am scris eu cu zisa lor acest zapis și am iscălit.

Iordachi Vasili mart.

Colecția d-lui inginer Eugen Ursu din Chișinău.

¹⁾ Vezi mai sus Nr. 36.

²⁾ Diacul scrie când jumătate, când giumatate.

184.

1766.

Mărturie de judecată dela Divan în pricina dintre Sofronia, soția lui Toader Dariie cu Ursache Izbașa, Constantin Tânburi și Constantin Bucuță pentru moșiile Călimănești și Mândăoaia de pe Nărnova din ținutul Lăpușnei (Original).

Facem știrea că din luminată poronca Pre Innălțatu Domnul nostru Mărie Sa Grigorie Alexandru Ghica Vvoda s'au giudecatu de față innainte noastră Sofroniea fămeia lui Toader Dariie, a fratelui lui Vasilachi, nepoții lui Dariie ce-au fost spat[ar] mari cu Ursachi ficior Izbașii și cu Costandinu Tânburi și cu Costandinu Bucuță, Izbășeștii pentru acești 2 moșii anumi Călimăneștii și Mândăoaia piste Prutu pe Nărnova ot ținutul Lăpușnii, cari moșii să hotărăscu alătura pe din gios cu Cățălenii, moșiea răpăosatului Sandului Sturzii ci-i esti cumpărătură dela niamul Dărieștilor, iar pe din sus să hotărăscu cu Mărinieșul moșiea vor[nicului] Costandin Rosătu, iar în capeti dispre răsăritu pisti Nărnova acești moșii să hotărăscu cu Drojdienii și cu Șișcanii a Izbășeștilor și cu Drojdienii și cu Șișcanii înpresura acești 2 moșii Căli[mă]neștii și Mândăoaia a Dărieștilor pentru cari pricină la văletu 7254, iuni 12 au avutu ei și giudecată la răpăosatul logofăt Sandul Sturze și li-au rânduit acolo pe Simionu Cheșco uricariul, fiindu față Izbășeștii i Dărieștii și alți razeși și megieși și Izbășeștii nici o scrisoare sau dovadă n'au avutu, ce numai cu gurile lor trăge aceli 2 moșii de piste Nărnova, Călimăneștii și Mândăoai, c'ar fi de moșiile lor Drojdienii și de Șișcani, dar negăsindu nici oameni giurători, nici Izbășeștii n'au vrutu să giuri, s'au lăsatu ei cu voia lor denainte giudecătii să stăpâniască Dărieștii aceli 2 siliști di pe Nărnova pe hotarnica lui Simionu Cheșco uricar ce-i din vălet 7254, iuni 12 ci scriie semnile hotarălor în semni, pe carile dela ace giudecată și hotăratură în 23 ani au stăpănit și o parte și alta moșiile lor, iară anu sculându-să Izbășeștii cu înpresurarea asupra acelor 2 moșii Călimăneștii și Mândăoaia a Dărieștilor au mers cu carte gospodu hotarnicu Tudori Lupul vor[nic] de poartă și au și hotăritu moșiile aflându-să drepti a Dărieștilor, iar acei Izbășești acolisitori după cum pre largu arată hotarnica și a vor[nicului] Tudori ce-i din vălet 7273.

Deci acum fiindu de față Sofroniea fămeia lui Toader Dariie de s'au giudecatu cu Ursachi, ficiorul Izbașii și cu Costandin

Tâmburi și cu Costandin Bucuță totu pentru acești moșii Călimăneștii și Mândăoaia, fămeia lui Toader Dariie s'au îndreptatu cu acești 2 hotarnici că moșiile sintu drepti Dăriești și cu driaptă giudecată, pe hotarnici, au rămas să stăpâniască numitile moșii, iar pe Ursachi, ficiorul Izbașii și pe Costandin Tâmburi și pe Costandin Bucuța, ca pe niști acolisitori de Călimănești și de Mândăoaia s'au dat rămaș să nu să mai acolisască de aceasta moșii, ce să aibă a să împlini Sofronii dela aceștiea și banii cheltuiala ce-a fi datu lui Tudori vor[nicul] de poartă cu hotărătura de al doile rându, de anu, cum și venitul moșiilor ce-ar fi luate ei de anu dela hotărîtu și până acumu. Și după hotărîrea giudecății s'au datu această cartă de giudecată la mâna Sofronii, fămei lui Toader Dariia, să-i fii de credință.

1766.

Costachi (?) vel logofăt

Palade vel vornic

Enachi Costandachi vel vornic

Colecția d-nei Pulheria Bodescu din Chișinău.

185.

1768, Februarie 5.

Grigore Ioan Calimah Voevod împuternicește pe răzeșii de Hâncești să ia venitul din stupi și din scumpie cu care fac negustorie niște oameni așezați pe moșia lor. (Original).

Noi Grigorii Ioan Calimah Vvoda, bojiu mlstiiu gspdară zemli Moldavscoi.

Scriem Domnie Me la credincioș boerii noștri dum. Darie Doniț biv vel pah. i Dumitrache biv vel ușer, vel sărdar, vă facem știre dum. că Domnii Mele au jăluit acești oameni anumi Trohin Ulinici și Gligoraș Lupeiu și alți răzăș a lor de moșie Hânceștii di pe Cogălnec dela ținutul Lăpușnii, zicând că acē moșie Hânceștii este driapt[ă] a lor și sânt câțva oameni șezători acolo și pun pricină că este margine și nu vor să-ș de vinitul locului din toat[e] adică din stupi și din scunchie¹⁾, ce o strângu și fac neguțitorie și

¹⁾ Scunchie (= Scumpie) = Cotinus Coggygia întrebuințată la obținerea unor coloruri naturale. Vezi Al. Borza, *Basarabia noastră* în revista *Societatea de mâine*, an XIII, Nr. 2, p. 28. O mărturisire prețioasă că scumpia era o marfă apreciată și căutată, precum și că Hânceștii își datoresc începuturile sale comerciale acestei interesante materii prime.

cerându-ş dreptate, iată că vă scriem dum. să chemaţi faţă pe toţi
acei oameni ce să hrănescu pe moşie Hânceştii şi să luaţ sama şi
fiind jalba lor adivărată să-i supuneţ dum. şi să împliniţ vinitul
locului din toat[e] pe obicei, după hotărîre ponturilor, atâta din
stupi, din scumpie, din ţarnă cu pâini, din toat[e] pe obicei, sau
neodihnindu-s[ă] acolo şi având mai mult a răspunde şi trăgându-să
vreo parte la Divan, prin mărturie dum. să avem ştire. Aceasta
scriem.

let. 7276, fev. 5.

(P. D.)

Procit vel logofăt.

Colecţia mea.

186.

1768, Iunie 1.

*Mărturie întărită de vel serdari pentru hotarele moşilor Boghi-
ceni, Târgul Lăpuşnei şi Spărieţii din ținutul Lăpuşnei ale mănă-
stirii Sfântului Ioan Zlataust din Iaşi (Copie).*

Suret de pe hotarnica Svintii mănăstiri Svântului Ioan Zla-
taostu din Iaşii din moşiile ce arată mai gios, scos de pe hotarnică
asămine după cum arată în gios. 1785, iuli 20.

Facem ştire cu această mărturii hotarnică a noastră că din
luminată poronca Pre innălţat Domnului nostru Mărie Sa Gli-
goriie Ioan Calimah Vvod, fiind orânduţi cu carti gospod ca să
hotărască şi să alegim părţile di moşii ce ari Sfânta mănăstirea
Sfeti Ioan Zlataostu din Eşi la ținutul Lăpuşnii anumea: locul
târgului Lăpuşnii ci-l ari cu ispisoc gospod şi Boghicieni ci-i ari
cunpărătură di pi la răzeş, cari sânt lângă locul târgului Lăpuşnii
pe Călmăţui şi Spărieţii ci sint iarăş lângă locul târgului Lăpuşnii,
cari acesti doi sate l-au cumpărat Sfinţia Sa părintele Paisiia
arhimandritul igumen di Sfeti Ioan, cari părţi di moşia a locului
tirgului Lăpuşnii fiindcă să înpresurasă di cătri unii şi alţii poron-
ceşti Mărie Sa Vvod ca după carte di blăstem ce s'au făcut di
cătră PreoSfinţia Sa părintele mitropolitul chir Gavriil, cetindu-s
întu auzul tuturor târgoveţilor din Lăpuşna i a înpregiuraşilor
şi după carte di blăstem pe mărturiia şi aratare a oameni bătrâni,
pe unde s'ar dovedi hotarale vechi pe acolo să alegim şi să hotărîm

atita locul tirgului Lăpuşnii cum şi alti hotară di pinpregiur ei s'au arătat mai sus, cari carti gospod di poroncă scriia către dumnalui Dariie Donici biv vel pah. şi cătri dumnalui Dumitrachi vel sârdar ca însuş dumnalor să s scoale şi să viia la hotărit, iar nepu-tând vini dumnalor să orânduiască pe un mazil din parte locului pe cine or socoti că esti om di isprav şi fiind că dumnalor au avut alti trebuinţi a ținutului au rânduitu din parte dumnilorsale pe Sfinţie Sa Anthim igumen dila sfânta *mănăstire Sfeti Arhanghel din Chişinău* şi pe Simeon Roade Dial mazil.

Deci fiind de faţi şi Sfinţie Sa Paisiie arhimandritul igumen de Sfeti Ioan, am mersu întâi la moşia Boghicienii ci esti în fundul Călmăţuiului şi am strânsu şi pe alţi răzăşi şi înpregiuraş anumea pe preutul Ioan Boghian ci o fostu răzeş di Boghicienii şi pe Grigori sin Istrate din Costeşti răzăş şi pe Dănilă brat Istrati răzăş şi pe Iovul brat altui Istrate Ciobotariul şi pe Manole Gotcă căpitan din Bujor şi pe Costandin sin Gligoraş călăraş din Borzeşti şi am purces cu toţii a căuta semnale hotarului Boghicienilor după un suret di hotarnică ci ni-au arătat Sfinţie Sa egumen di Sfete Ioan dila Ştefan Vvod din velet 6997, ghen. 9 ¹⁾ şi după arătare răzăşilor ce s'au arătat mai sus purcegând întâi dintr'o piatră hotar ci am pus în capul moşii din gios în colţul dispre apus în faţa Călmăţuiului la mişlocul Zăpodii şi în capul moşii Oii drept ruga văii So-cilor unde au dat samă că au fost hotar vechiu şi di acolo am purces drept la vale ispre răsărit la matca Călmăţuiului la lacă unde esti şi hotar vechiu din gios di lacă ci disparti locul târgului Lăpuşnii în gios şi Boghicienii în sus şi di acolo tot ispre răsărit curmezis tot alături cu locul târgului pesti dial la Fântâna Mare unde esti hotar în dial şi di acolo tot ispre răsărit pi la capul Mladenului, la *ruptură* în zare Lăpuşnii şi din sus di *ruptură* esti ppiatră hotar şi di acolo purcede în sus tot zare dalului Lăpuşnii pe despre apus şi tot alături cu locul tirgului Lăpuşnii pâra la Cuibul Brahnii unde o fostu şi *bour* într'un stejar şi au dat samă că au fostă şi piatră hotar lângă o beşică di moviliţi şi acolo am pus ppiatră hotar în moviliţi coastă Boghicienilor şi până acolo o mersu tot alături cu locul tirgului, iară di acolo au purces tot în sus zare

¹⁾ Vezi un regist mai amănunţit al acestui suret în M. Costăchescu, *Documente moldoveneşti dela Ştefan cel Mare*, p. 130 şi L. T. Boga, *Documente basarabene*, IV, p. 12.

Lăpușnii alături cu Mlădineștii pin Dumbravă și cu *Trișeni ce li zic acum Pășcanii* și tot fați Lăpușna în sus alături cu moșia Hâncului și cu Perienii și cu Săcărenii și cu Corneștii tot în sus fața Lăpușnii și treci pintr'o linbușoară di pădure și tot în sus pin dumbrav alături cu Dragomireștii până undi să întâlnești cu fundul Bojorului moșia Pitroșeni a mănăstirii Bărboiului și acolo în prăvalul apii în dumbrav am pus piatră hotar fundu și di acolo purcede drept în gios și can la vale pin dumbrav pe prăvalul apii alături cu Petroșeni drept în movila Petricăi și di acolo tot în gios până în capul Dumbrăvii într'o moviliți și di acolo tot în gios și la vale can pe costiși tot alături cu Chetroșeni și trece pentre niște stejari și unde să sfârșescu stejarii esti un cap de piscu în costiși și acolo am pus piatră hotar coasti Boghicenilor și di acolo și di acolo tot în gios costișe tot alături cu Petroșeni pără piste o vâlceică cu stejari și în costiși din jos să sfârșescu Petroșenii, undi sintu și petri hotară, una proprești pe Petroșeni și alta caută în gios pân la capul moșii Mârzeștilor și acolo am mai pus o pîiatră hotar ci caută innapoi la pîiatra cē ci am pus în piscu în costiși și di acolo mergi tot în gios alături cu capul Mârzeștilor piste dr[um] la o pîiatră hotar vechiu ci esti în capul unui piscu, cari pîiatră disparti Mârzeștii din Boghiceni și di acolo tot în gios și can la vale și piste vale și la dial și piste dial și iar la vale piste drum și piste vale și la dialu într'un piscu nalt iar esti pîiatră hotar cari disparti Mârzeștii din Boghiceni și di acolo tot în gios can la vale tot alături cu Mârzeștii piste zăpodii pără într'o pîiatră vechi ce esti în *șlahul cel mari* ci esti fundul Mârzeștilor și di acolo tot în gios șlahul și can la vale tot alături cu Mârzeștii pâr într'alt pîiatră ci disparti Mârzeștii di moșia Oi și di acolo tot în gios și can la dial costișe, fața Călmățuiului alături cu capul moșii Oi și pără în pîiatra ci am pus întâi drept ruga vâii Socilor și acolo s'o închietu hotarul moșii Boghicenilor.

Deci vrând ca să ne apucăm și pentru hotarul tirgului Lăpușnii am strânsă întâi pe târgoveți din tirgul Lăpușnii oameni bătrâni și tineri cum și pi alți înpregiurași anumea pi Pascal sin Isacă om bătrân și pe Andrei Cărpă bătrân și pe Savin Podolanul bătrîn și pi Apostul Tucă bătrân și pe Gheorghii Muntanul și pe Neculai Ciobotariul și pe Ioniți sin Iosăp și pe Ioniți sin Cununii și pe Pa[r]fene Mârza și pi Stahi Codranul toți târgoveți din Târgu Lăpușnii și pe Savin bătrân din Hăncești ce o fost mai innainte și vornicel în

târgul Lăpuşnii şi pe Antohi Grosul din Păşcani şi aşe fiind cu toţii adunaţi întei li-am cetit carte di blăstem întru auzul tuturor ca să mărturisască adivărul pe undi au apucat din bătrâni lor şi ştiu că au înblat hotarile locului târgului Lăpuşnii din vechi. Şi după carte di blăstem am purces ca să ne arăti locul târgului şi am mersu întei la hotarul târgului din gios pe apa Lăpuşnii în gura Negrii şi acolo ni-au mărturisit Savin Tabără ot Hănceşti şi Pascal sin Isacă cum că ei o fostă faţi când au hotărit locul târgului Lăpuşnii un Lupul Matafagiul în zilele lui Mihai Vod Racoviţi cari acel Lupul Mataragiul au adus pe un Antoni Mârza din Țara Turcească om bătrân şi pe un Grigorăscuţ din Ciuciuleni om bătrân şi pe Ştefan Vrabie din Drăguşani bătrân care fusese trăitor mai innainte aice în Lăpuşna şi aşe au arătat acei oameni bătrâni atunce că aşe au apucat din bătrâni lor că hotarul târgului Lăpuşnii din movila Horjii ci esti în şesul Lăpuşnii lângă Gloduri şi treci drept pisti apa Lăpuşnii ispre răsărit şi drept în gura văi Negre şi după arătare ci-au aratat acei oameni bătrâni atunce aşe ni-au arătat şi ei acum, fiind că ei o fostă atunce împreună cu Lupul Mataragiul la ace hotărire şi di acolo apuca drumul Măjilor drept la dal ispre răsărit alătore cu Mărgilaţii pâră în vârful dalului într'o moviliţi şi tot ispre răsărit tot drumul Măjilor şi alătore cu Cărpnenii ce sint dispre Sărata şi tot ispre răsărit şi piste dialuri în curmeziş pin dumbravă şi alătore cu Redul Nantu pe din sus şi tot ispre răsărit şi la vale şi pisti Sărata alătore cu Merişeni până în vârful dialului diasupra Caprii şi diasupra Zgârcului şi acolo în vârful dialului am pus pîiatră hotar colţi şi di acolo mergi drumul în sus pe muchi pi diasupra Zgârcului până în fundul Zgârcului în dal în Poeniţi, undi vine drumul Lăpuşnii şi mergi la Hănceşti şi în margine drumului despre Zgârcă am pus doi petri colţi innuntru în moşie târgului şi di acolo drept ispre răsărit la vale pin pădure prin Lacul Negru şi la vale piste cânpă şi piste vale Nemesnicului pi la Fântâna lui Maftai şi lângă fântână dila dal s'au pus pîiatră hotar şi de acolo la dial înspre răsărit pâră în vârful dialului despre Cogălnecu şi alătore cu Iurieştii şi în dial am pus pîiatră hotari şi di acolo drept la vale pe Cărările Nante înspre răsărit până în apa Cogălnicului la iazul Iurieştilor şi di acolo drept în susu apa Cogălnicului până în moşia Cărabăţului şi de acolo tai drept ispre apus pin rughe văi Fănaţului alătore cu Cărabăţul la dial pin pădure pâră în vârful dialului şi di acolo apucă zare dialului drept în sus

până în hotarul Spărieților și di acolo purcede drept la vale ispre apus ispre târgul Lăpușnii pi diasupra Ciocârlanului undi esti și hotar vechiu și tot înspre apus alături cu Spărieții pără la ruptura Făureștilor și esti hotar vechiu și di acolo purcede zare dialului Făureștilor în sus tot alături cu Spărieții pără în zare dialului Dezbrăcății și esti hotar vechiu și di acolo face drept la vale înspre apus pără în matca Făureștilor și esti hotar vechiu în matca Făureștilor unde să disparti locul târgului di Conojeni și di acolo tot ispre apus și la dial pără în zare dialului Lăpușnii la o movilă și am pus pîiatră hotar undi o dat samă că au fost hotar vechiu și di acolo drept la vale înspre apus la apa Lăpușnii și în malul Lăpușnii dispre răsărit au dat samă că au fost hotar vechiu dar nu s'au găsit și acolo am pus hotar cari disparti locul târgului di Mlădinești și acolo pîsti apa Lăpușnii drept la dalu în capul dumbrăvii undi au dat samă că au fost și bour într'un stejar undi să chiamă la Cuibul Brahnii într'o pîiatră hotar ce esti în costile Boghicenilor într'o moviliț și di acolo purcede zare dialului Lăpușnii în gios alături cu Boghicienii pără la ruptura undi esti și pîiatră hotar din sus de ruptură și di acolo taie drept ispre apus pin capul Boghicenilor și pin capul Mladinului pi la Fântâna Mari și tot înspre apus și la dial și în dial esti hotar vechiu și di acolo tot înspre apus și tot alături cu Boghicienii drept la ruga văi Socilor undi să cobore drumul și la vale la matca Călmățuiului la lacu și din gios di lacu esti hotar vechiu și piste matcă Călmățuiului tot înspre apus în costiși la o pîiatră ce esti în capul moșii Oii drept ruga văi Socilor și di acolo purcedi drept în gios costișa alături cu capul Oii și pără într'o pîiatră ce s'au găsit în costiși în cari pîiatră esti cruce săpată într'insa, cari disparte moșie Oii di Strâmbeni și esti și alt pîiatră ci esti colțu și fund Oii și di acolo purced tot în gios alături cu Strâmbenii și cu Horjești și piste Călmățui înspre răsărit cheziș pîsti dialuri pân la apa Lăpușnii la movila Horjii drumul pără la Gloduri la matca Lăpușnii di undi am purces întâi și așe s'au închietu totu locul târgului Lăpușnii.

Deci vrând să hotărîm și Spărieții am strânsu pe răzeș și pe alți înpregiurași anumea pe Savin Tabără și pe Pascal sin Isacă și Pavăl Buruian din Drăgușeni și Sandul Mălai Rău ot tam și Niți sin Vasili ot tam și Iliia Buruian ot tam și alții cari sint arătat la hotarul târgului și am purces întâi din hotarul Dizbrăcății ci esti în zare dialului cari desparti moșia Conojenii din Spărieți

și di locul târgului și di acolo purced drept în gios ispre târgul Lăpușnii la vale multe pe deasupra Făureștilor pen ruptură și din dial di ruptură esti pîiatra hotar vechiu și di acolo drept ispre răsărit pe podiș pâră dasupra Ciocârlanului și di acolo apucă drumul dialului ispre răsărit pâră dasupra Ciolanului și di acolo apucă drept în sus dialul pi dasupra Ciolanului pâră într'o poianiț și tot în sus până în dumbrăviță și tot pe dasupra Ciolanului și pe câmpu pâră în fundul Ciolanului și acolo din gios de drum esti hotar vechiu cari disparti Spărieții de Conojeni și di acolo purced drept la vale și can pe podiș înspre apus alătore cu Conojenii și mergi tot înspre apus și alătore cu Conojenii până în hotarul deasupra Dezbrăcății de unde am purces întâi și așe s'au închietu și hotarul Spărieților cu semnile di mai sus arătate.

Și după hotărîre și alegire ce am făcut după arătare și mărturiile oamenilor am făcut și dela noi această mărturie la mîna Sfinției Sale părintelui Paisiie arhimandritului igumênului de Sfete Ioan Zlataustă și am iscălit. Let 7276, iuni 1.

egumen dela Chișinău Anthimos hotarnicu

Carpu Picioroga vornicu de poartă hotarnicu

Simionu Roadi Dial mazil hotarnicu

și această hotarnică am cercetat-o și noi și găsindu-o că este făcută cu cali am iscălit-o împreună cu sârdariul Dimitrachi fiind aice la Chișinău vel sârdariu ¹⁾

Dumitrachi sârdariu Darii Donici biv pah.

Documentul se află în Arhiva castelului Manuc Bey dela Hâncești.

Am în colecția mea o copie din 1794, Martie 12 sub iscălitura Dimitrii Sturza spat intitulată « Hotarul Spărieților » și care reproduce textual hotarele Spărieților din hotarnica de mai sus.

Vezi referitor la moșia Oaia documentul publicat de St. Berechet în *Rev. Soc. Istórico-arheologice bisericești din Chișinău*, vol XVI, p. 128.

187.

1774, Iulie 4.

Mărturie dela Darie Donici paharnicul pentru hotărnicia moșiei Strășeni din ținutul Lăpușnei, proprietatea mănăstirilor Frumoasa și Sfânta Vineri din Iași. (Original).

¹⁾ O informație precisă că reședința serdarului era la Chișinău.

Facim știri cu această mărturie a noastră că aducându-ne Sfintia Sa părintile Meletie egumenu di Sfintili mănăstiri Frumoasa și Sfânta Vineri o carti dila Divanu pintru hotărîrea moșii Strășanii ei ari la ținutu Lăpușnii, pi apa Băcului, cari ace moșii i-ar fi înpresurând-o răzășii înpregiurași cu alte moșii. După poronca Divanului am mersu la numita moșii și am strânsu răzășii di Cojoșna cari sântu pi din gios și răzășii di Curluceni cari sântu pi din sus cum și o hotarnică dila mănăstire Căpriana cari arată că s[ă] hotărăști cu aceste moșii dispre codru pi o zari di dial și arată că moșie Cojușna să tâlnescu în prăval apii cu moșie Căprienii și Strășanii iarăș fiind alătura cu Cojușna tot într'acẽ zare di dial să tâlnești cu moșie Căprienii și alte moșii cari sântu alătura purcegând toati din apa Băcului și în zare dialului aceuia în Codru să tâlnescu toati cu moșie Căprienii, dar parte Strășănilor dispre Cojoșna fiind la apa Băcului o piatră vechi hotar lângă *drumul cel mari*, cari piatră disparti Cojoșna di Strășani și di acolo drept la dial într'o movilă săpătă iarăș esti altă piatră și di acolo tot la dial spri amiazizi în fundul unii văi ei s[ă] chiamă Murzița esti altă piatră, cari nu stă după rânduiala celor 2, stă sucită can cheziș di nu să potrivești nici cu stare moșii cum să cadî, nici cu celilanti pietri ei s'au arătat la vali. Și dintr'acẽ piatră răzășii de Cojoșna poprescu moșie Strășănilor di nu lasă să margă tot în curmezîș pân în zarea dialului undi răspundi hotarnica Căprienii. Și din piatra aceia cari am pominit-o îndată purcedi spre apus pâr la un loc într'un podiș undi să cunoaști că esti giuământati di loc a mușii când esti pâr în apa Băcului atâta și di acolo pâr în zarea dialului undi să tâlnescu cu moșia Căprienii și într'acel loc în mijloc undi am arătat au pus Ioniță Meleghi vornicu de poartă 2 pietri și di acole am purces drept în sus spri miazănoapti pin mijlocul moșii Străș[ă]nilor tot în sus pâr au agiunsu în moșie Curlucenilor, cari esti alătura pe din sus și s'au dispicat Strășanii drept în doai și giuământati di moșie au luat Cojoșnenii și Strășănilor li-au rămas giuământati, cari esti un lucru foarte viderat, fiind într'acẽ bucată di loc și dovadă cu o vale ei să chiamă vale Strășănilor, ei curgi în matea văi Cojoșnii din sus di sat Cojoșna, undi să cadî să fie drept hotar dispărțitoare Strășănilor di Cojoșna, cari acẽ bucată di loc să cunoaște că cu strâmbătati s'au apucat la stăpânirea răzășilor di Cojoșna, nefiind moșia Strășănilor căutată dup cum să cadî dispre stăpânire mănăstirii și să mai dovedești și însuș din

măsurătoarea lui Ioniți Mileghi vornicu di poartă ce-au făcut-o la satul Cojoșna că la apa Bâcului în curmezișul moșii s'au găsit 132 di odgoani iar la celalant cap di moșiea undi să tâlnescu cu Căpriana s'au găsit 309 di odgoani și pi această încă să cunoaști că la cap moșii în Codru esti înneacă toată parte Strășănilor într'a Cojoșnii dispri ace parti a Codrului și la acești moșii pintru ca s[ă] lipsască strâmbătați hotarălor dintri răzăș într'alt chip nu să poati numai să s[ă] măsoari toați moșiile câti mergu alătura din apa Bâcului la dial spre Codru pâr undi să tâlnescu cu hotar Căprienii: întâi capitile dispre Bâc, fiindcă au hotară vechi și acolo nu esti pricină între dâșii și asăminea la celilanti capiti dispre Căpriana în zare acelui dial, undi arată hotarnica și așa făcându-să socotială di odgoani să să dea la fiiști cari moșia câti cât s'a cădea, fiindcă hotară vechi cari să arăti sămnile moșilor nu sânt nici la o parti, nici la alta și așa cu împărțala după măsură să poate ca să s[ă] odihniască cu toții. După poronca Divanului mergând singur și cerce-tând stare acelor moșii așa am cunoscut că ari mănăstire strâmbă-tati și esti păgubită di giuătați di moșia Strășăanii cari o stă-pânesc răzășii di Cojoșna di atâta vremi cu strâmbătați, căci și mai innainti în câtiva rânduri au tras giudicată pintru ace bucată di loc mănăstire carile sântu dovezi mărturii di față și sfârșit cu hotărire n'au mai luat.

Deci eu văzând stare locului și mărturii încredințati în cari și într'acele mărturii arată că ari mănăstirea strâmbătați, vrut-am după poronca Divanului ca s[ă] hotărăsc stâlpind-o și cu petri, dar fiind învăluit acmu în multi poronci împărătești, n'am avut vremi ca s[ă] stau pân a lua sfârșit hotărîrea și acmu diodată arăt și Divanului toată pricina prin mărturie aceasta ca să s[ă] pliroforisască și viindu-mi dila Divan după mărturie aceasta al doile poroncă voi mergi și voi stâlpi-o. Aceasta. 1774, iul. 4.

Darie Donici pah[arnic].

Originalul la Direcția Cadastrului din Chișinău, dos. Nr. 120, fila 3.

188.

1774, Iulie 23.

Departamentul judecăților din Divanul Moldovei dă rămași pe Gheorghe, Ion și Costache Gorie și pe Grigoraș Talpă postelnicul care cereau să răscumpere o jumătate de sat din Sperieți cumpărată de Ioan Sturza marele vornic dela mătușa lor Catrina Prodăneasa. (Original).

Dela boerii Divanului a Cnejii Moldovii.

Carte de giudecată.

La Divan, la Departamentul giudecăților, au avut pâra și giudecată Gheorghie i Ion i Costache Gorăeștii și Gligoraș Talpă post. din ținutul Dorohoiului cu cinst. fratele nostru dum. Ioan Sturz[a] vel vor. arătându acești mazili cum că ei au avut giumtate de sat de Spărieți la ținut Lăpușnii, pe care au și stăpânit-o și dum. vornecul acmu li-au poprit acea giumtat de sat zicându cum că iaste cumpărătură răposatului părintelui dum. dela o mătușă a lor Catrina Prodăniasă și ei de acea vânzare n'au știut nimic pân acmu, nici sântu iscăliți în zăpis, cerându ei ca s[ă] întoarcă bani dum. vor. și să ia moșiia suptu stăpânirea lor. Dum. vor. Ioan Sturz, de faț fiind la Divan, au arătat întâi o împărțală din 1743, ghen. 20 dela răpăosatul Iordache Cantacoz marele logofăt ¹⁾ întru care scrie și arată cum că din poronca domniască au împărțit moșiile pe doi frați bătrâni deosăbit de altele, adec o parte Mălăiasă și altă parte Catrina Prodăniasă cu Neculai și cu Mariia frați, ficiorii Saftii sora Mălăiasii. Și Sinicăi Mălăiasii s'au dat sat întreg Stejăreni la Suceav cu vecini și cu alte părți di moșie ce i s'au mai venit, iar Catrinii Prodănesii și lui Neculai și Marii, fraților Prodănesii s'au dat sat întreg Spărieții la Lăpușna și cu alte părți de moșie ce li s'au mai venit. Apoi Catrina Prodănias s'au învoit innaintea răposatului logofăt Iordache Cantacoz cu frati-său Neculai și s'au împărțit între ei și giumtate de sat de Spărieți au luat Catrina Prodănias și giumtate soru-sa Mariia, iar Neculai au luat giumtate de sat de Corlătești la Suceav. Al doilea au arătat dum. vor. și un zăpis din 7254, av. 17 dela Catrina Prodănias, iscălit fiind acestu zăpis de un Vârlan Bontăș și de un Dumitrașco Stroiici ce-au scris zăpisul întru care scrie Catrina Prodănias că de nimeni silită, nici asuprită, ce de a ei bună voe au vândut a sa driaptă moșie și ocină giumtate de sat de Spărieți ce sântu lângă Târgul Lăpușnii răposatului Sandului Sturz vel logofăt dreptu: ²⁾ lei, care moșie i să trage depre moșul său Ștefan sârdarul și de pre Darie spăt[arul], iar ceilaltă giumtate de sat de Spărieți au rămas suptu stăpânirea surorii sale Marii Gorioai. Au mai arătat dum. vor. cum că cu aceste scrisori au stăpânit răposatul părintele dum.

¹⁾ V. mai sus Nr. 157.

²⁾ Loc liber în original.

acea giومتate de sat de Spărieți cât au trăit și dup moartea părintelui său au rămas la stăpânirea dum., mai arătându dum. vor. și aceasta că mai naintea de tulburarea vremilor cu doi ani acești Gorăești au fost vândut acestu sat Spărieții întreg igum. de Sfeti Ioan de aicea din Eși și igum. viind la Divan și arătând acel zapis al vânzării Gorăeștilor și alte scrisori ca s i s fac întăritură dela Divan și dându dum. vor piste acel zapis al vânzării și dum. știind că giومتate de sat de Spărieți iaste al dumisale, au întrebat pe igum. dela cine l-au cumpărat și igum. au dat sam[ă] cum că l-au cumpărat dela Gorăești și pentru această pricin dum. vor. au avut întrebare cu igum. innaintea dum. boerilor Divanului și dela boeri au rămas ca s aduc igum. pe vânzători să stea la giudecată pentru acea vânzark a satului Spărieții și igum. aducându pe Gorăești la Divan ei au dat sam că acel sat l-au vândut un Cazimir și aducându de al doilea și pe Cazimir la Divan el au dat sam cum că scrisorile și împărțelile lor ce au între dânșii niamurile nu sântu la dânsul și Cazimir puindu această pricin, au rămas dela acea vreme giudecata lor, sfârșit n'au luat și de atuncea au trecut 7 ani și aceștiea ce să scoal acmu de cer ca s răscumpere de a treia oară această giومتate de sat de Spărieți dela dum. vor. numai cu gura și fără scrisori ei toți au știut că această giومتate de sat au fostu suptu stăpânirea logft. Sturz și cumpărată de răposatul părintele dum. vor. și ei nimic n'au mai zis pân acmu și că acești Gorăești de au arătat cum că ei mai nainte n'au știut, dar de 7 ani încoace au știut și giudecat n'au cerut, nici să răscumpere trecându la mijloc 28 de ani de cându această giومتate de sat de Spărieți iaste cumpărată și stăpânită și de dum. vor. și de răposatul părintele dumisale. Deci dar dup cercetarea cea cu amăruntul ce s'au făcut de cătră Divan, dup dovezile ce-au arătat dum. vor. Ioan Sturz trecându 28 de ani la mijloc de cându s'au cumpărat acea giومتate de sat de Spărieți de părintele dum. vor. și s'au stăpânit pân acmu tot de dumnealor și nimeni dintr'aceștiea ce să trag din niamul Prodănesii n'au eșit ca s ceară giudecată sau să răscumpere, mai vartos de 7 ani încoace fiind ei tot în țar aicea față, care la o pricin ca aceasta căutându-s și pravila, așa hotărăște: Armenopol, în file 193: « *Pravila silește pre cei carei să protimisăscu la vreun lucru și sântu de față pân în 30 de zile să întoarcă prețul și să ia lucrul* », iar dup hrisovul răposatului Grigorie Vvod Ghica ce iaste făcut dup pravilă și cu sfatu de obște hotărăște pân în 6 luni de zile cine nu va

întoarce lucrul rudenii sale moșie sau orice, să nu mai fie volnic a cere răscunpărare sau protimisire. Deci dela Divan dup hotărîrea pravilii cum și dup hotărîrea hrisovului de mai sus arătat, am giudecat și am și hotărît dum. vor. Ioan Sturz să aibă a stăpâni acea giumtate de sat de Spărieți de lângă Târgul Lăpușnii cu bun[ă] pace precum au stăpânit-o și pân acmu, iar pe Gorăeștii de mai sus arătați și pe Gligore Talpă cu niamul lor dela Divan s'au dat rămași fiind ckrerea lor înpotriva pravilii și a dreptății.

Lupu Balș logofăt

Alexandru Neculce pah.

(Grigore) Crupenschi vor.

Procit vel logofăt

Maior Chirilov

S'au trecut la Condică.

1774

Iuli 23.

Documentul se află în colecția mea. Prezintă deosebită importanță pentru istoria organizării noastre judecătorești. Cartea de judecată emană dela « *Departamentul giudecăților* », creat de curând în sânul Divanului sub ocupația rusească (Vezi Aurel V. Sava, *Departamentul criminalicesc*, extras din *Revista de Drept Penal și Știință Penitenciară* Nr. 7—9, 1933, pag. 2). Numirea exactă este așa dar « *Departamentul giudecăților* » nu « *Departamentul de Justiție* ». (Cf. Ioan C. Filitti, *Vechiul drept penal român*, extras din *Revista de Drept Penal și Știință penitenciară* 1934, p. 68). Pe lângă cei trei boieri judecători, care citează pasaje din pravile, semnează rusește maiorul Chirilov, obligat pare-se să contrasemneze, pe timpul ocupației rusești, hotărîrile judecătorești ale departamentului, fără însă a avea căderea să se amestece în desbaterile orale ale pricinilor (Vezi L. T. Boga, *A doua ocupație a Țărilor române*, 1930, Chișinău, p. 19).

189.

1777, Februarie 22.

Carte de judecată a marelui logofăt în pricina dintre Sandul și Hilimon Cârlig din Nisporeni cu Ioan Toma sin Neculaiu Robul și Onosă Bâtcă sin Ștefan Bâtcă prin care se recunoaște celor din urmă calitatea de moșeni și răzăși în moșia Pelpeștilor, de pe Nârnova, la ținutul Lăpușnei. (Copie).

Facim știre cu această carte di giudecată că din poronca Pre Innălțat Domnului nostru Măriia Sa Grigorii Alicsandru Ghica

¹⁾ Semnătură rusească.

Voivod s'au giudicat di față innainte noastră Sandul Cârlig și Hilimon Cârlig, ci să află trăitori la satul Nisporeniei ot Lăpușna cu Ioan Toma sin Neculaiu Robul și Onosă Bâtcă sin Ștefan Bâtcă pintru o parte di moșii din hotarul Pelveștilor ci sânt pi Nârnova la ținutul Lăpușniei a căroră pricină după cercitare ci am făcut atât răspunsurilor dispre amândoaș părțile cât și scrisorilor ci au arătat innainte mea într'acista chip s'au aflat, precum în gios arată:

Sandul Cârlig și Hilimon Cârlig prin jaloba lor ci au dat la Măriia Sa Vodă și i-au rânduit la mine au arătat că ei să știu că sânt di baștină răzăș și moșani într'acel hotar a Pelveștilor ș'acum și cum că pi acest Ioan Toma împreună cu frații săi nu-i știu să fii di baștină moșani și răzăș la acel hotar împreună cu dânșii ci acum di la o vreme cu nîdreptati s'au arătat că sânt răzăș și s'au făcut stăpânitori împreună cu dânșii, pentru care au cerut dreptati. Di față fiind Ioan Toma cu frații lui di sus scriș i-am întrebat ci răspund și cu ci scrisori și dovadă au intrat di să fac răzăș la acel hotar a Pelveștilor. Ei ne-au arătat întâiu o carti di giudicată dila Dumitrachi sârdariu di Chișinău din 7269, dec 1) 11 și altă carte de giudecată tot dila acelaș boeriu și tot dintr'acelaș velet. ap. 1) 13, ci au trecut pără acum 16 ani intrucare arată că s'au giudecat de față Toma, tatăl lui Ioan di sus scris și Toader și Mariea, ficiorii lui Niculaiu Robul și Anastasii, fata Stratoaniei cu Toader Hârcă și cu alți neamuri a lui, părinții și neamurile Sandului și a lui Hilimon Cârlig tot pintru această pricină, zicând Toader Hârcă cu neamul său cum că ficiorii lui Niculai Robul ar fi acolisitori și cum că n'ar ave moșii într'acel hotar a Pelveștilor și arată numitul boeriu în carte de giudecată că ni dând credință la jaloba și arătare lui Toader Hârcă și a neamului său ci au fost pâriș au scris răvaș întâiu răzășii celorlanți mai bătrâni la popa Năstasă, fiind om bătrân și la un Ștefan vornicu și la Toader pârcălabul și la alți răzăși bătrâni s'au încredințat din mărturiea ce au făcut mărturisind cu sufletile lor precum că știu cu adivărat pe Neculaiu Robul că este adivărat răzăș și moșan într'acel hotar a Pelveștilor împreună cu dânșii și cum că livezile ci le stăpânește neamul Robului sânt făcute di Neculaiu Robul și la *înpărțala dejmii ce să strânge*

1, 1) Lunile sunt greu de cetit și transcrise cu aproximație. O nouă mențiune că serdarul avea reședința la Chișinău, v. mai sus nr. 186.

au luat parte pi parte sa ci i s'au vinit, cu a căroră mărturii a răzăşilor dovidindu-să la giudecata di atunci însuș mai pi urmă Toma Robul cu neamul său au priimit cerând că Toader Hârcă cu neamul său să primească să giuri cum că neamul Robului nu sânt moșani într'acel hotar, nice au parte și giurând el să va lăsa să fii lipsit di moșii și niprimind Toader Hârcă cu neamul său, să giure însuș ei au dat mărturii la mâna lui Toma Robul ca să fii stăpânitoriu neamul Robului într'acel sat pi parte ci le va vini împreună cu dânșii. Și așa dovidindu-să într'acesta chip înainte sârdariului Dumitrachii au hotărît giudecata că neamul lui Nicolaiu Robul, Toma cu frații săi să-ș stăpânească parti lor ci au la acel sat Pelpeștii împreună cu levezile cele ci să vor dovedi că au fost drepti a lor.

Deci, s'au întrebat iarăș pi Sandul Cârligu și pri Hilip ci au să răspundă împotriva acestor giudecăți și ci dovadă au; ei iarăș tot acista răspuns: au arătat cum că pi neamul Robului nu-l știu să fii răzăș și cum că ei pintru giudecățile aceste nu știu nimică, mai arătând o mărturii inseris dila Ștefan Cârlig, tată lor făcută la mâna ficiilor săi în care mărturisăște pintru neamul lor din cini să trage și arată pentru un Toader Tulbure și pintru Robul cum că aceștea nu le-ar fi rudenii, nici răzăș, cari mărturiia, nifiind cu nici un chip încredințare sau iscălită di cinevaș marturi, s'au socotit a nu fi adevărată și nici s'au ținut în samă. Deci dar la aceasta luând sama cu amărunt, după dreptati, s'au socotit că Sandul Cârlig cu frații lui di sus scriș nu ari nici o dreptate, nici poate a lipsi pi neamul Robului din moșii di vreme că întâiu să dovedește din cărțile ce s'au văzut de giudecată, dila Dumitrachii sârdariu, întru care arată că în doao rânduri s'au căutat giudecata acistor de sus scriș, i-au mărturisit pintru neamul Robului că sânt dreptă moșani și răzăș într'acel hotar a Pelpeștilor; al 2-le că tot atunci la giudecata di pi urmă s'au priimit Toma Robul ca să giuri răzășii, părinții acestora pintru neamul Robului cum că știu că nu sânt moșani și ei atunci n'au priimit să giuri, ci mai vârtos ei au dat mărturii priimind pi neamul Robului ca să fii împreună cu dânșii moșani și răzăș. Și di atunci, dela acă giudecată și pâr acum au stăpânit împreună, ci acum să rădică di-i cir ca să-i lipsască cu toată dreptate au giudecat hotărând, dându-să rămaș din giudecată pi neamul lui Cârlig, mai multă supărare să nu facă, iar neamul Robului di sus scriș Ioan Toma, îndreptându-să. Cu buni și

adivărate dovezi ci s'au arătat mai sus, să-ș stăpânească parte lor di moșii dintr'acel sat Pelpeștii împreună cu livezile ci vor dovidi că au fost părințăști cu bună pace, în veci, fără di nici o supărari. Aceasta înștiințăm.

1777, fiv. 20.

iscălit visternic ¹⁾ vel logofăt.

Am scris intocmai dipi ce adivărată.

pisariu Spătariul.

Colecția d-lui Andrei Chirică Popa din Nisporeni.

190.

1777, iunie 7.

Zapis prin care Vasile Berehoiu și cu soția sa Vasilca vând marelui logofăt Vasile Razul partea lor de moșie din Visăști din ținutul Lăpușna, și anume din Marcu Rangul, unul din cei doi bătrâni pe care umblă moșia. (Copie).

Copii zapis di Visăști.

Adică eu Vasile Berihoiu din satul Boldureștii ot ținut Eșii împreună și cu fimeie me Vasilca și cu fiica noastră Nastasiie făcut-am adivărat zapisul nostru la cinst. mâna dum-i. giupânului Vasile Raz vel logofăt precum să s[ă] știi că de nimi săliți nici asupriți ce de a noastră bună voi am vândut parte noastră de moșii din Visăști ce esti piste Prut ot ținut Lăpușnii pe apa Nărnovii, cari moșii unblă în doi bătrâni și vânzând alți răzăși părțili lor de moșii din Visăști, eu încăș am vândut parte mē cu voie mē și mi-am luat și plata deplin întru mânule mele, adică câte doizăci părale pe triizăci și cinci pol stânjăni ce mi s'au ales parte me din bătrânul Marcu Rangu ce mi să tragi și mii aciastă parte di moșii dipi moașă-me Haritoana și de acum innainte să aibă dum-i. giupănu Vasile Raz vel logofăt a stăpâni parte aciastă de moșii de mai sus arătată cu bună pace ca pe o driaptă ocină și moșii a dumisale, cari moșii să fii dum. și giupânesăi și cuconilor dum. și nepoților și la niam din niamul dum. moșii neclătită niciodineoar și nimi din niamul nostru să nu fii volnic a răspundi înprotiva vânzării aceștiie, căci cu voie și știre tuturor fraților am vândut

¹⁾ Probabil Vasile Razu. Copistul a transcris greșit semnătura greu descifrabilă a marelui logofăt al vremii.

și mi-am luat și plata deplin întru mânule noastre pe parte ce s'au arătat în zăpăsul acesta, iar la alți părți a altor răzăș nu ni-am amestecat însă alți scrisori vechi n'am dat dum. pentru că toate scrisorile noastre vechi și noi ce am avut s'au prăpădit din pricina răzmeriților, dar eșind vreo pricină asupra vânzării aceștii noi să răspundem, iar dum-i. giupân Vasile Raz vel logofăt să stăpăniască cu bună pace ca pe o driaptă ocină și moșii a dum. Și pentru credința ni-am pus degitile. 1777, iuni 7.

eu (+) Vasile Berihoiu am vândut cu voe me

eu (+) Vasilca soț lui Vasile tij cu voie me

eu (+) Nastasiie sin lor cu voie me

eu (+) Dumitru Gorii m'am tâmplat

Andrii Iancu pah.

eu irei Toader ot Măcărești m'am tâmplat

și eu Lupul Stegariul am scris cu zisa acestor arătaș în zăpăsul
Urmează adevărarea copiei din 1820, ghenar 17 a Departamentului Pricinilor Străine din Iași (președinte Andronachi Donici vel vornic) și adevărarea din 1820, Ianuarie 28 a consulului rusesc Andrei Pizani.

Colecția Ec. Tvetinovici.

Marco Rangu era « hotnogu ot volost Lăpușna » în 1592. (Vezi T. G. Bulat, *Documentele mănăstirii Văratec* în Arhivele Basarabiei, an VII, Nr. 1, p. 92).

191.

1778, Aprilie 26.

Gheorghiuța și Agapie Meghea, fii lui Miron Meghea, statornicindu-se peste Prut în ținutul Iașului vînd partea lor de moșie din sat din Suriceni din ținutul Lăpușnei răzeșului lor Vasile Onofrei biv vtori vistiernic. (Original).

Adică eu Gheorghiuț și eu Agapie, frate lui Gheorghiuțe, ficior lui Miron Meghe din Suriceni făcut-am adevărat zăpăsul nostru la mîna dumisale Vasile Onofrei biv vtori vist[ernic] precum să știe că avînd noi o parte de moșie în moșie Suriceni ot ținutu Lăpușnii pe Ișnovăț, unde are și dumnealui moșie, care parte de moșie o avem depe bătrînul nostru Meghe și acest Meghe moșul nostru mai avînd doi frați să împărția parte noastră aceasta mai înainte pe trei frați, dar apoi *tâmplându-se de s'au robît de tătăr*

pe unul din frați anumi Ștefan Meghe, s'au împărțit moșie pân acum pe doi frați, dela robire lui Ștefan Meghe încoace și noi fiind trăitori dela o samă de vreme încoace piste Prut în ținutu Eșii și nefiindu-ne trebuitoare parte noastră de moșie din Suriceni, am mersu de am măsurat bătrânul nostru și s'au aflat treizăci și patru pol stânjini și împărțindu-se în doi s'au venit parte noastră șaptesprezăci stânjini și mai bine și fiindcă dumnealui Vasile Onofrei biv vtori vist. este răzeș în moșie Suricenei și Ioana sora lui Miron Meghe mătușa noastră nevrând să cumpere parte noastră, ni-am socotit amândoi noi frații și din bună voe noastră am vândut-o dumisale Vasile Onofrei biv vtori vist. stânjinelu câte treizăci și doi parale.

Deci de acum înaintea să aibă dumlui Vasile Onofrei biv vtori [vist.] a-ș stăpâni parte noastră de moșie din Suriceni ot ținutu Lăpușnii de pe Ișnovăț 17 stânjini și mai bini cu bună pace în veci, dumnealui și giupâniasa și fii dumisale și niam din niamul dumisale și să-și facă dumnealui și întărituri gospod și nime din niamul nostru să nu fie volnici a întoarce vânzare aceasta căci când s'au măsurat parte noastră de moșie au fost toți de față atât mătușe me Ioana cât și alte niamuri a noastre și li-am răspunsu că parte noastră vom să o vindem trebuitoare nefiindu-ne și nimi n'au vrut să zică că vor cumpăra-o. Pentru aceia dumnealui Vasile Onofrei biv vtori vist. ca unul ce au cumpărat cu știre tutor altor niamuri a noastre și fiind și răzeș vechiu cu baștină și cu cumpărături, să-ș stăpâniască parte aceasta a noastră și să-ș ia și venitul din toate după obicei. Și pentru mai adevărată credința ni-am pus degitile și numele ca să să ciază.

1778, ap. 26.

eu (+) Gheorghițe Meghe am pus degitul

eu (+) Agapie Meghe frate lui Gheorghiț am pus [de]getu

Iar pentru parte moșului nostru Ștefan Meghe, care s'au robit, de să va tâmpla când[va] să vie dela robie să-ș ceaie parte sau el sau ficiorii și alte niamuri a lui, noi să avem a răspunde, adică noi și mătușa noastră Ioana, fiindcă parte lui au intrat la măsurătoare în părțile noastre.

1778, ap. 26.

eu (+) Gheorghițe Meghe am pus degetul și am luat și toți banii deplin

eu (+) Agapie Meghe am pus degitul și am luat și toți banii deplin
Gavril (?) cupeț mart.

Andrei izbaș m'am tâmplat în Divan când s'au făcut acest
zapis.

Ion Teleman is[cal] m'am tâmplat

Ioniț condicar am scris în Divanul gospod cu zisa lor

Colecția d-lui Constantin Georgescu-Vrancea, președinte la Curtea de
Apel din Chișinău.

192.

1780, Mai 8.

*Hotărnicia moșiei Mănecștii a mitropoliei Iașului făcută de către
căpitanul Ioan Popa și de Andrei Sârbu cupeț din Chișinău (Copie).*

După luminată poronca Pre Innălțatului nostru Domnu Cos-
tantin Dimitriu Moruz Vvod. fiind orânduși di dumlor veliți
sărdari Costantin Rășcanu biv vel spătari i di dumlui Darie Donici
biv vel paharnic ca să luom sama moșii Mănecștilor a Sfintii
Mitropolii Iașului dispre alți răzăși cari ar fi înpresurând-o fără
dreptati și după cum vom găsi cu dreptati după arătare a oameni
bătrâni și megieși să o și stălpim măsurându-o în sămni, după cari
poroncă adunând pre toți răzășii atât din partea din sus cât și
din partea din gios i din fundu anumi Miron Stănilă i căpitanu
Vasili Purcel i Vasili Bocan răzăș di moșiea Rusca i Grosul și Co-
stantin Silie cu alți răzăș a lui di moșiea Cueștii și Sandul Tobultoc
cu neamurile lui răzăș di moșiea Malușcenii și alții mazili și înpre-
giurași cari mai gios să vor iscăli și mergând la numita moșii s'au
întrebat di au niscăi scrisori răzășii cu cari să poată dovidi că au
dreptati a impresura moșiea, la cari, niavând scrisori, fără cât că
stăpânescu din bătrâni, s'au întrebat pe megieși di știu hotarali
moșii Mănecștilor, la cari au răspuns un Tănasă Bălan cari au trăit
în Mănecști, om ca di 60 di ani, cum că știi hotarali moșii și am
mersu în capătul moșii din sus di săliște Mănecștilor, în marginea
Băcului, din gios di movilă și am pus piatră hotar în marginea
Băcului și dintr'acel hotar am purces măsurând cu funii di 35
stânjini tot pi apa Băcului în gios, pâra la un hotar vechi ci iasti cu
jgheabu intri drumuri ci mergu dila Chișinău la Sângera, cari

hotar ari și jgheabu, la cari au răspunsu Silie că nu iasti drept hotar, iară cetindu-să cartea di blăstăm ci s'au triimes di Preo-sfinția Sa părintili mitropolit asupra răzășilor cari cu năpăstuiori vor inpresura moșiea cât și asupra celor ci vor ști și nu vor arăta adivărul, cari auzind Constantin Silie, n'au mai putut sta inpotrivă atât lui Tănase Bălan cât și hotarălor și am căutat drept pi jgheabu la deal și puind sămnă în deal, s'au măsurat di la hotarul ci s'au pus în marginea Băcului și am găsit, însă la coada iazului, cari iaz esti al Sfintii mitropolii cu amândou malurile:

Funii Stânj.

46	15	pără la hotaru cu jgheabu și di acolo am mers drept la sămnul alăturat cu moșiea Cueștii la deal și am găsit alt hotar vechi în podiș dila vali di drumul ce mergi dila Chișinău la Sângera și am găsit funii:
16	12	și di acolo tot la deal, tot alătura cu moșiea Cueștii drept spre amiazăzi pi din gios di Movila Lungă și am pus alt hotar piatră și am găsit funii:
11	7	și di acolo am mers tot la deal pără în zarea dealului și am pus piatră hotar din sus di ariea lui Silie și am găsit funii:
9	6	și di acolo tot în sus spre amiazăzi pi din gios di dou movili ci sânt în zarea dealului pără în scapăt dila deal di o moviliță mică și am pus piatră hotar din sus di acē beșică di movilă și am găsit funii:
6	7	și di acolo tot spre amiazăzi, alătura cu moșiea Cueștii pără la un drum părăsit ci să numești Leșul și am pus altă piatră hotar în marginea drumului și am găsit funii:
6	25	și s'au închiet toată partea din gios ci să hotărăști cu moșiea Cueștii a lui Costantin Silie cu răzășii lui și di acolo am făcut în sus spre apus alătura cu moșiea Maloșcenii pin fundu și alătura cu o Movilă Găunoasă și pără la o movilă și am pus piatră hotar în movilă și am găsit funii:
8	17	și di acolo am purces zarea dealului în sus tot

- prăvalul apii și s'au pus piatră hotar în marginea unui pământ, întrî niști spinișori di marginea drumului ce mergi dela Chișinău la Băcioiu, alătura cu moșia lui Toboltoc și s'au găsit funii:
- 11 21 și di acolo tot la deal și s'au pus alt hotar și am găsit funii:
- 6 14 și di acolo am purcis tot dealu alătura cu Mo-lușcenii și am găsit o piatră hotar vechi drept în zari și am găsit:
- 6 30 și s'au închiet fundul moșii ci să hotărăști cu Tobiltoceștii și di acolo am purces la vali înspre Băcu alătura cu moșia [H]rusca a lui Miron Stănilă i Vasili Bocan pără în prăvalul Curvii și am pus piatră hotar în marginea unii tufi și am găsit funii:
- 3 19 și di acolo am purces curmeziș pisti Valea Curvii, pisti cracul Curvii pără într'un piscu pi di la deal di dou târli di oi vechi și s'au găsit funii puind și hotar nou:
- 13 27 și di acolo am purces drept podișu la vali spre Băcu prin mijlocul pământurilor pi din gios di aria lui Miron pără la o piatră hotar vechi tot alătura cu moșia [H]rusca într'un piscușor și am găsit funii:
- 17 19 și di acolo am purces înspre Băc, alătura cu moșia Grosului a lui Vasili Purcel și pără în piscușor dila deal di drumul cel mari ci mergi dila Chișinău la Sângera pi Băc și am găsit altă piatră hotar vechi pi din gios di drumul ci să numești Drumul Timilii și s'au găsit funii:
- 6 7 și di acolo am purces drept spre Băc pisti drumuri pi din gios di Movila Calului și pi din gios di movila ci iasti în șăs pără în malul Băcului la hotar cel pus întâi și am găsit funii:
- 11 9 și s'au închiet toată moșia digiurinpregiur și după cum am găsit cu dreptati am dat mărturie hotarnică și am iscălit.

Adunarea somilor.

Funii Stânjâni

46	15	partea dispre Bâc
49	22	partea dispre Silie din gios.
33	12	fundul moșii
52	11	partea din sus
181	25	iară stânjini fac 6360.

Ioan Popa căpitan [d]i mazil hotarnic
 eu Andrii Sârbul cupeț din Chișinău hotarnic
 eu Simion Bocan cu fiiul meu Vasili Bocan răzăși di moșiea
 Rusca ne-am priimit.

eu Miron Stănilă răzăș tot Rusca m'am primit
 eu Vasili Grosul răzăș m'am tâmplat
 eu Darii Ionașcu răzăși m'am tâmplat
 eu Costantin Silie împreună cu frații mei răzăși di moșiea
 Cueștii ne-am priimit

eu Nicolai Tobultoc cu Sandul Tobultoc și alți răzăși din neamul
 nostru di moșiea Malușcenii ne-am priimit

Tănasă sin Postică Bălan m'am tâmplat
 Dumitrașcu sin Dărauți m'am întâmplat
 Alicsandru Maftei m'am întâmplat
 eu căpitanu Vasili Purcel răzăși di moșiea Grosului m'am
 priimit

ierei Feodor ot Ghițioani m'am întâmplat, cercetând și noi
 această mărturie făcută de rânduții ci au fost ca să cercetezi
 hotarali aceștii moșii împreună și cu toți răzășii și înpregiurașii
 și viind de fați innaintea noastră am văzut că pi undi s'au așăzat
 hotarali iasti cu voia și priimirea tuturor și fiind bună cercetarea
 aceasta am iscălit și noi.

Costantin Rosit ¹⁾, biv vel spătari, sărdari

1780, mai 8.

Am scris cu zisa dums. eu dascal Toma Ghiorghie

Tribunalul Lăpușna, arhiva veche dos. Nr. 8463/1834 fila 107.

¹⁾ Probabil copistul n'a descifrat bine semnătura lui Constantin Rășcanu.

193.

1781, August 2.

Sandul și Mardare Darie, strănepoții lui Darie spătarul când marelui vistiernic Enache Canta 1100 de stânjeni din două siliști Mândoaia și Călimăneștii de pe apa Nărnovei din ținutul Lăpușnei. (Original).

Adecă eu Sandul și eu Mărdarii brat Sandului, ficior lui Vasă-lachi Darii, strănepoți lui Darii spătariu adiverim cu acest încredințat zapis al nostru la cinst. mâna dum. Enachi Canta vel vist. precum să s[ă] știi că de nimi săliț, nici asupriți ce de al noastră bună voi am vândut dum. al noastră dreaptă ocină și moșii ce est pest Prut ot ținutul Lăpușnii pe vali Nărnovii, care moșii este cu 2 săliști anumi Măndăoi i Călimăneștii ce am avut-o și noi de pe părintili nostru Vasă-lachi Darii, nepotu lui Darii ce au fost spatariu mari. Deci și noi rămâind de părinții noștri și neputând ca să stăpănim am socotit cu bună voe noastră ca să o vindem dum. vel vist. și măsurând numita moșii în lungu cum și în curmeziș s'au găsit 1400 stânjani la capul despre răsărit și la capul moșii despre apus s'au găsit 800 stânjani și adunându-să suma capetelor amândoaș s'au făcut 2200 stânjani și lepădându-să giumatati de sumă au rămas buni de plat 1100 de stânjani din curmezișul moșii de mai sus arătați și făcând tocmală cu dum. vel vist. ne-au dat dum. pe tot stânjănul câte cinsprezăci parali și noi încăș văzând plata deplin întru mânuli noastre după tocmala ce am avut cu dum., am vândut dum. și de acum înainti să aibă dum. a stăpâni moșie aceasta cu bună paci ca pe dreaptă ocină și moșii al dum. cari moșii să-i fii dum. și giupănesăi și cuconilor dum. moșii neclintită niciodănoară căci moșiea aceasta au fost dreaptă al noastră și am stăpănit de sumi de ani noi și părinții și moșii noștri fără de pricini încă și scrisori vechi și noaă ce am avut pe moșiea aceasta le-am dat tot la cinst. mâna dum. vel vist. după cum pe larg s'au arătat și în hotarnică, iar eșind vre o scrisoare pe urmă la cineva să nu să ții în samă și să s[ă] ia dela mâna aceuia să s[ă] de iarăș la cinst. mâna dum. vel vist. căci noi al noastră dreaptă moșii am vândut și ne-am luat plata deplin întru mânuli noastre adecă patrusute doisprezăci lei pol pe 1100 stânjini, câte cinsprezăci parali după cum mai sus s'au arătat, iar ispitindu-să cineva cu

vreo pricină asupra vânzării noastre, noi să răspundem, iar dum. să stăpânească cu bună paci ca pe o dreaptă ocină și moșii al dum. și pentru credința am iscălit.

Sandul Dari

Mardar Dari

1781.

Viind innainte noastră acești de mai sus numiți vânzător și arătându-ne cum că din bună voia lor au făcut vânzare aceasta la dum. vel vist., spre încredințare am adiverit și cu iscăliturile noastre.

1781, avgst. 2.

vel logofăt

vel vor.

vel vor.

hatman

eu Lupul Stegar căpitan am scris zapisul cu zi[sa] ficiorilor lui Vasăli Darii de mai sus arătați.

Pe verso: Zapisul Dărieștilor pentru moșiile Mândăoaia și Călimăneștii dela ținut Lăpușnii ce am cumpărat dela eii.

Colecția d-nei Pulheria Bodescu din Chișinău.

194.

1784, August 3.

Izvodul moșiilor neamului lui Bulat în care se arată și că mănăstirea Hârjauca a fost făcută de Mihul Bulat. (Copie).

Suret dipi cea adivărată copii a hotarnicii ci au triimes Ștefan Bulat lui Toader sin Bulat cadetul dila Coșniță din cea parte.

Adecă eu Ștefan Bulat dat-am această scrisoare la mân[a] ficiorului meu Toader sin Bulat în Țara Moldavii în ținutul Orheiului la satul Văsienii la casa lui Vasile Badiul innainte lui priot și eu ce am știut cu sufletul am mărturisit și innainte lui Costachi Leca căpitan i cătră alți oameni ci s'au întâmplat am arătat tot adivărul de moșii cari să tragi din neamul lui Bulat anumi mai jos să arată: Să începi moșiili ot Săsăni pi Cula pi Măetini la Bogzăști i Crăsnășanii, Văsienii, Sângurenii, Deșcova, Ghitilova pi Ciuluc la Virijăni di acolo la Răut: moșan la Breanova, la cari Breanova să tragi dipi bătrânul Burcă, au fost bărbat bunii meli Aniții cari Anița au fost fată bună a lui Ermurache Bulat, iar Anița au făcut

pi tatăl meu pi Toader Bulat, iarși moșan sintu la Voinova in giumătate cu Lupul Dan ci au fost cupar la Măriea Sa voivod Mihai, moșan drept Țigăneștii pisti Ichel la Onești pi vali Voinovii undi dă in Bâc la Chicirea și săliști o cheamă Drăgușanii. Tij moșan drept sântu pi Bâcu dila Călăraș din sus in fundul Oricovii, unde au fost a moșului meu Vârlan Bulățel și curțile, iarși pi Bâc moșii esti pi valea Nitcovii și săliște o numescu Nitcova; încă moșan drept aproape de Orhei, drept Isacova in cea parte de Răut la săliște Bravicienii tij pi Vatici făcută di tată-meu o moară di apă in giumătate cu Grigoraș Dânga și încă să mai pominești mănăstire Hârjauca anume ci esti făcută di tatăl lui Ermurachi di Mihul Bulat, iar mai pre urmă tată-meu Toader Bulat când au trăit in Călăraș pe Bâcu, au cupărat o moșie iarăș pi Răut într'o sută lei și moșii o chemă Clișova la cari moșia in vremi di demult într'o un puț au dat un armăsari a unui tătar și s'au innecat și neavând moșinii acei banii să plătim s'au sculat tată-meu și au plătit deplin bani, la cari la toată moșiea ci mai sus arătată ci sânt di niamul lui Bulat di pi bătrânul Bulat cu adivărat sântu drept, la cari sânt și eu moșan pe un bătrân a lui Bulat; nimini di la aceli moșii n'ari să mă dei in laturi, ci ari și pi copii mei a-i priimi moșani la toati. Pentru aceia această mărturii incredințată cu suflet nevătămat am dat ficiorului sin Toader Bulat și m'am iscălit.

Ștefan Bulat niștiind carti s'au pus cruce (+)

Vasili Badiul (+)

la let 1784, avgust 3.

Insămnări s'au făcut de cătră boerii hotarnici ce s'au întâmplat in zilili lui Costantin Moruz Voivod și cari izvod să arată s'au ales și parte lui Ștefan Bulat părți dă moșii anume prin hotarnici di divan vornici di poartă Darii Carpu, Ion Ciogole, Ion Carpu.

De câti stânjini parte de cânpu.

Stânjini	palme	parmace	
291	2	3	bătrânul Bulat in Singureni
171	1	4	bătrânul Bulat in Bogzăști
191	2	3	bătrânul Bulat in Crasnășeni
125	5	2	bătrânul Bulat in Săseni

Săliștiii parte lui Bulat.

37 parti în Sângureni bătrânul Bulat

20 săliște în Bogzești a lui Bulat

29 săliște în Crăsnășani parti din jos

21 săliști în Săseni bătrânul Bulat.

Moșan Bulat în Moldova dipi bătrânul Mihul Bulat cari au fost vornici di poartă ci să numără den zilili lui Mihai Vovd. gospodar zemli Moldavei în Iaș să tragi moșea lui Bulat nimul dila 1641 ani s'au hotărit moșii lui Bulat.

Din actele Sf. mănăstiri Frumoasa aflate în păstrarea S. Sale părintelui ieromonah Simon dela Sf. mănăstire Țigănești-Orhei.

Documentul are mare importanță prin faptul că este cât se poate de precis în arătarea ctitorului mănăstirii Hârjauca, ctitorie până astăzi necunoscută: «*mănăstire Hârjauca ci esti făcută di tatăl lui Ermurachi di Mihul Bulat*», care, pare a spune același document ar fi fost vornic de poartă pe vremea domnului Mihai Racoviță. (St. Ciobanu, *Basarabia, monografie*, p. 219).

Am găsit la d-l Olimp Bulat maior de rezervă din Chișinău mai multe acte vechi dela începutul veacului al XIX-lea și o însemnare a ascendenților săi, pe care o reproduc:

1. biv vel vist. Milo Calugher Bulat
2. vt. vistiernic Mihul Bulat
3. serdar Ermurache Bulat
4. Paladi Bulat
5. Andrei Bulat
6. Moisei Bulat
7. Gavril Bulat
8. Vasile Bulat
9. Olimp Bulat

Documentul se referă după cât se pare la o ramură a Bulățeștilor, din Anița fata lui Ermurache Bulat care s'a stabilit la Coșnița «*din ceia parte*», adică de peste Nistru. In documentele din colecția d-lui Olimp Bulat se află și copia unei porunci a Departamentului I din oblastia Basarabiei către Sărdăria Orheiului din 18 Martie 1815 ca să se cerceteze și să se aleagă părțile de moșie ce se cuvin dvoreaninului (nobilului) Zaharia Bulat «*ce să află cu lăcuința din satul Târnovata din gubernia Hersonului*», prin urmare tot transnistrian ca și Ștefan Bulat dela Cosnița, din moșiile Singurenii, Săsenii, Ghetelova, Văsienii, Bogzeștii, Crăsnășenii și Cruceștii, moșii care sunt pomenite și în actul de față. Zaharia Bulat a avut un fiu Procopie și o fată Ileana, căsătorită cu Chirică.

Un Vasile Bulat, pârcălab semnează ca martor într'un zapis din 1682 referitor la moșia Dănești-Fălcui (Gh. Ghibănescu, *Cuzeștii*, p. 127).

195.

1785, Iunie 17.

Carte de judecată a Divanului prin care se împuternicește Ioniță sin Nicolai Răhtivanu să răscumpere dela mănăstirea sfântului Ioan Zlataust o jumătate din satul Sperieții din ținutul Lăpușnei, vândută mănăstirii de către unchii săi Grigoraș și Constantin Cazimir. (Original).

La Divan de fațe innainte noastră s'au giudecat Ioniți sin Necolai Răhtivanul și cu Paisiie egumenul mănăstirii Sfântului Ioan a cărora pricină după ce cu amăruntul cercetare ce s'au făcut de cătră noi într'acestaș chip s'au aflat precum în gios s'au arătat.

În trecutul an 84 prin jaloaba ce-au dat numitul Ioniți, au arătat că Costandin Cazamir și Grigoraș Cazamir, frații maică-sa având pol sat Spărieții dela ținutul Lăpușnii clironomie părințască fără de știre maică-sa l-au vândut mănăstirii Sfântului Ioan, după cari vânzare întâmplându-să fără zăbavă de au murit maică-sa și el rămâind fără de vârstă au rămas moșie înstreinată dela niamul său, iar acum după ce el au venit la vârsta de 30 ani au cerut dreptati și protimisire ca să întoarcă mănăstirii 100 lei ce-au dat unchilor lui pe acel pol sat Spărieții și să rămâia moșie la a lui stăpânire. Dar fiind că egumenul au arătat zapis din anul 7274, februar 28 iscălit de unchii lui Grigoraș Cazamir și Costandin Cazamir întru carile arată că această pol sat Spărieții i-au făcut în doao părți giumătati au dat-o danie la mănăstire iar giumătati au vândut-o drept 100 lei¹⁾, hotărîre atunce nu s'au dat, ce s'au îndatorit pe jăluitoriu ca să aducă la Divanu pe unul din unchii lui ca să s poată afla adevărul de au fost numai vânzare după cum zice el, au și danie au dat după cum arată zapisul. Acum dar numitul Ioniță au adus la Divan innainte noastră pe unchiul său Costandin Cazamir vânzatoriul moșiei carile au mărturisit, fiind fațe și egumenul mănăstirii zicându că poate și giura că acel pol sat l-au vândut drept acea 100 lei, iar danie n'au dat și pentru ca să nu poată răscumpăra niamurile lui pentru aceia au făcut zapisul cu iconomie ce să vede. Înpotriva a căriea mărturisire, egumenului alt cuvânt de răspunsu nu i-au rămas, fără decât s'au rugat ca piste 19 ani ce-au trecut să nu i să ia moșiea dela mănăstire. Dar fiind

¹⁾ V. mai sus Nr. 183.

că întâi s'au dovedit că zapisul iaste cu iconomie, al doile muma jăluitoriului într'insul nu iaste iscălită, al triile că la vânzare aceasta jăluitoriul au fost fără de vârstă și acel fără de vârstă după pravilă are voie a căuta celi instreinate dela 25 ani a vârștii încă zeci ani care să fac 35 ani, iar el fiind numai de 30 ani, după cum zice, încă i-au mai rămas cinci ani. Apoi egumenul cu acestu răspunsu nimică nu să poate agiuta. Drept aceia fiind pricina precum mai sus s'au arătat, după dreptate am giudecat și am hotărit ca numitul Ioniți să de egumenului sfântului Ioan banii acea 100 lei și să-ș ia moșie supt a lui stăpânire ca un nepot ce iaste vânzatoriului, pe care să o stăpânească cu bună pace, iar egumenul de va ave prepus asupra vânzatoriului că n'au mărturisit adevărul, cum și asupra numitului Ioniță că ari științe că iaste de treizeci și cinci ani și innainte noastră au mărturisit că iaste numai de treizeci ani să le facă carte de blăstăm și priimindu-o apoi s'au sfârșit toate.

Drept aceasta s'au dat dela noi această carte de giudecată la mână lui Ioniță sin Necolai Răhtivanul. Aceasta înștiințamu.

1785, iunie 17.

N. Roset vel logft. vel vor. vel vor.

I. Canta vel vor. Lascarache Roset vel vor. Neculai Balș vel vor.

Colecția d-lui inginer Eugen Ursu din Chișinău.

196.

1792.

Divanul Moldovei împarte averea rămasă în urma morței jicnicerului Ștefan Iamandi, aplicând, în ce privește procedura împărțelei, obiceiul pământului. (Copie).

Iacov mitropolit Moldaviei.

Impărțala ce am avut de rămășițurile răposatului unchiului nostru Ștefan Iamandi jicniceriu, fiind sterpu. 1792.

Trei moșei lămurite ce au rămas și trei moșii cu pricini de inpresurare.

Doroșăuții sat întreg la ținut Cernăuții pe Nistru în Cordon

Epurenii sat întreg la ținut Fălciului

Porceștii sat întreg la ținut Lăpușnei ci treci piste Prut

Ghidișanii la ținut Fălciului

Călmățuii Sărădeoani la Lăpușna

Cegherlenii pe Botnișoara tij la Lăpușna

Cum s'au împărțit aceste moșii după suma veniturilor ca să să facă deopotrivă în trei părți

giumătate de satul Doroșiuii

Călmățuiu Săredeoani

Această giumătate de moșie și cea una întreagă din celi ce să arată mai sus să fie o parte. Aceasta să fie parte dumisale Gavril fiiu răpousatului stolnic Iordachi Iamandi și a verilor săi, copiii lui Toader Iamandi paharnic.

Vasile Iamandi

Iordachi Vârnav biv 3 post.

După cerire ce prin multe jalobe către Mărie Sa au făcut Iordachi Vârnav biv 3. post, nepot de sor stolnicului Vasile i stolnic Tomii Iamandiești ca să să împartă moșiile ce le-au rămas dela unchiul lor Ștefan Iamandi jignicer să-ș ia fiiște care dreaptă parte sa ce i să cuvini, Divanul, la o pricină ca aceasta, după rânduală, au dat întâi voe boerilor Iamandiești fiind mai bătrâni ca să să împartă toate moșiile ce sânt arătate printr'această scrisoare în trei părți, prin trei izvoade potrivite foarte bine ca să fie deopotrivă fiiștecare parte și apoi să le dei în mâna acestor doi nepoți anumi Iordachi Vârnav și Gavril Iamandi ca să-ș aleagă și să-ș ia câte un izvod care le va plăcē și al treile izvod care va rămâne să-l ia dumlor și să să mulțămască după hotărîre Divanului. Dumlor n'au vrut să facă izvoadile pentru care nepoții jăluind Măriei Sale lui Vodă au găsit Mărie Sa cu cale hotărîre noastră și au poroncit prin țidulă ca boerii Iamandiești așa întocma să urmezi cu facire împărțalii după dreptate și pravila pământului, iar de nu vor vre dumlor să facă nepoții dumlor aceli trei izvoade pe care le-au și făcut dânduli-să voe și chemându-să de față la Divan pe stolnic Vasile Iamandi vechil fiind și fratelui său stolnic Toma i s'au dat voe ca să să aleagă din trei izvoade unul în parte lor care le va plăcē și din izvoade care vor rămâne să le ia nepoții dumlorsale și dumlui stolnic Iamandi vrând tot să să prelungească împărțala n'au vrut să ia niciun izvod. Pentru care arătându-să Măriei Sale lui Vodă și cunoscând Mărie Sa că prelungire o fac numai și numai ca să rămâe moșiile neîmpărțite și ca să poată ei mânca venitul Doroșiuiților din Cordon cum și dintr'alte moșii și de aice innainte după cum și pân acum, au poroncit Mărie Sa ca să alegim noi un izvod, care vom socoti, și iscălindu-l nepoții dumisale să-l ia dumlor Iamandieștii.

Deci noi socotind ca nici Iamandieștii să mai cei cheltuiala acareturilor ce zic că ar fi făcut la moșie ot Cordon, măcar că cunoscut este că sânt făcute de cătră cei ce au avut moșie în orândă afară de fasăile împărătești și de tocmala ce au avut să de bani gata nici nepoții dumlor să mai cei venit pe anii trecuți, am ales dar un izvod cu pol sat Doroșiutii din Cordon și sat întreg Cighărlenii și s'au dat Iamandieștilor adecă stolnic Vasile și stolnic Toma, post. Iordachi frați; și un izvod care cuprinde trei moșii Epurenii sat întreg, Porceștii sat întreg și Ghideașeni sat întreg s'au dat lui Iordachi Vârnav biv 3 post, Nastasiei Stămătioi, Saftei Micleascăi bănesii fiind surori și acest izvod ce este iar cu pol sat Doroșiutii și alt sat întreg Călmățuiiu cu Săredeoanii s'au dat lui Gavril Iamandi și verilor lui, copiilor unchiului său Toader Iamandi paharnic și spre încredințare s'au adiverit cu a noastre iscălituri.

Neculai Roset vel logofăt Ioan Canta vel logofăt
Costandin Paladi vel vornic

și cu asămine întărituri iscălite de dumlor veliții boeri s'au dat la trustele părțile în trei izvoade de împărțeală ce s'au făcut.

1792.

Divanul

Această copie de împărțială fiind scoasă întocma după ce adi-vărată, ci este trecută în Condica Divanului s'au încredințat

1817, iuni 13.

Costandin Balș vel logft. Andronache Donici vel vornic
Costandin vornic Ioan Tăutul ban
Intocmai de pe condică
Matei Costin cluceri

Departamentul Pricinilor Streine

Această copie s'au arătat în Departament și este adiverită de dumlor boerii Divanului iscăliți mai sus și de duml. clucer Matei Costin condicariul Divanului. Pentru aceia s'au încredințat de cătră noi.

In Eși 1817, Iunie 14.

Ioan Neculce post.

Iordachi comis

Cercetat Vasile Danu

Tribunalul Lăpușna, Arhiva veche, dos. Nr. 5331/1814, fila 274 verso.
Vezi asupra Iamandieștilor și Cighirlenilor mai sus Nr. 170.

197.

1792, Iulie 22.

Ioan Canta vel logofăt, Iordache vornicul și Constantin Greceanu vornicul, aleși judecători arbitri prin act de compromis de către Grigorașco Sturza vel spatar și de către stolnicul Iordache Crupenschi, judecă pricina ce era între aceștia pentru moșia Tohatinel, de pe valea Tohatinului, pe care o cerea stolnicul Crupenschi în stăpânire sub numele de Budești. (Original).

Facem știre cu această carte de giudecată că după alte multe pricini și giudecăți ce s'au tras mai înainte între dumnealui Grigorașco Sturzea biv vel spatar și dum. stolnic Iordachi Crupenschi pentru o moșie de pe Valea Tohatinului, ce den vechi s'au numit Tohatinel, dela ținutul Orheiului, care moșie dumnealui spatarul Sturzea o are în stăpânire cu numele de Dumești și dum. stolnic Crupenschi o trăgea supt numele a unii moșii a dumisale Budeștii, care iaste mai din gios tot pe aceeași numită vale, cu pricină că și sătul Dumeștii, la locul unde se află se numește iar Budeștii și cu pricina și a unii văi de pe hotarul Budeștilor ce, după niaște zapise vechi s'au numit Valea Lucoaia, cerând supt numele aceai văi se cuprindă o vale ce iaste în dreptul seliștii vechi a satului Dumeștii cu care se cuprinde și tot hotarul Dumeștilor. Apoi, fiindcă acea moșie Budeștii au avut-o în stăpânire răposatul logofăt Negel cel bătrân în viața sa, cum și clironomul său banul Vasile Negel și alătura cu Budeștii pe din sus mai fiind încă o hliză stăpânită de niște răzeși, ce să numesc Popenceștii, care și acea hliză o trage dum. stolnic Crupenschi într'un hotar cu Budeștii și pe din sus de aceea hliză, fiind al triilea hotar satul Dumeștii, ce s'au stăpânit de niște răzeși numiți Gorieștii până când unul dintru acel niam anume Andrei Sirbul au dat tot satul Dumeștii la răposatul Diumitrașco Sturzea biv vel logofăt părintele dumisale spatar Grigorașco cu un zapis de danie din 1784, Iunie 5 și alt zapis de vânzare tot dintru acelaș an Avgust 30 și prin cercetări ce în câteva rânduri s'au făcut, atât de boeri rânduiți acolo la fața locului cât și aicea la divan, neîndestulându-să divanul la tot adevărul cum pentru stările acestor moșii și pentru acea din vechi stăpânire ce s'ar fi urmat, încă mai învăluind și niște împotrivă mărturii ce s'au văzut și la o parte și alta, care au

pricinuit a nu să putea da curmare pricinii aceştie. La cea de pe urmă, de cătră divan s'au găsit așe cu cale ca de iznoavă se margă acolo la starea locului hotarnici cu bună înțeleagere și prin megiiși și înpregiurași, oameni bătrâni vrednici de credință, după carte de blăstăm se facă acest feliu de cercetare: întâi, pentru stăpânire veche a logofătului Negel se afle pân' în ce semne anume au stăpânit și cu ce numire. A dooa, pentru acea vale ce s'au numit a Lucoae se afle cu adevărat în ce loc iaste și pre care dintr'aceste moșii vine: pe Budești ori pe Dumești sau pe hliza Popenceștilor. A triia, pentru aceale împotriva mărturii se afle adevărul cu ce pricină s'au dat așe. Apoi, după aflarea și cunoștința și a stărilor moșilor se facă și măsurare și hartă potrivită după starea locului și mărturie în scris a cercetării, cu toate pricinile prk largu arătate și lămurite la parte ce s'a cădea, ca după această cercetare, după dreptatea ce s'a cunoaște prin giudecata divanului se se dea curmare.

Pe de altă parte, fiindcă dum. spatar și dum. stolnic cu bună priimire s'au învoit și prin compromes iscălit de amândoi de ni-au ales pe noi pe tustrei se le fim giudecători, cu așe legătură ca după cercetarea ce vom face în frica lui Dumnezeu, fără hatâr la vreo parte, se dăm noi și hotărîre și dumnealor după acea hotărîre se fie legați a se ținea și să nu mai tragă altă giudecată, care spre mai mare incredințarea au pus dumnealor și ștraf 100 galbeni olandeji se deae acel ce nu să va ținea de a noastră driaptă hotărîre, cum arată compromesul din 1789, ocv. 28.

După aceste arătate chipuri, cu cartea divanului din 1791, sept. 6, s'au orânduit pe portariul Marco, fiind serdar la Orheiu și pe treti logofăt Ioniță Ursuianul, om al divanului, ispitit la trebi, poruncindu-li-să ca să urmeze se facă cercetarea acestii pricini la starea locului, cum mai sus se arată, scriindu-să dela divan și dumisale stolnicului se margă însuși, ori se-și trimată vechil cu scrisorile (după cum au trimes dumnealui spatar) se fie față la cercetare. Și fiindcă dum. stolnic. au găsit pricini și n'au vrut se margă, nici vechil ca se-și trimată, în vreme când dum. spatar au adaos cheltuială, cu rădicare de hotarnici și cu adunarea de megiiși și înpregiurași, după osebită carte dela divan din 1791, octv. 17, orânduiții hotarnici, făcând acea poroncită urmare, prin oamenii ce la fața locului au fost adunați și prin carte de blăstăm, precum au aflat și au dovedit pricinile au dat la mâna dumisale

spatarului Sturzii hartă și mărturie iscălită de treti logofăt Ioniță Ursuianul și căpitan Vasile Haitul din Chișinău ¹⁾, ce-au fost rânduit din partea serdariului și de toți câți s'au întâmplat, incredințată și cu iscălitura a numitului serdar, după înfățișarea marturilor și osebită cercetarea ce și de cătră însuși sărdariul li s'au făcut, după cartea de blăstăm.

Acum dumnealui stolnic Iordachi Crupenschi însuși dând jalbă la Prea înălțatul domnul nostru Alexandru Costandin Muruz voevod și cerșind ca să aibă giudecată cu dumnealui spătar Grigorașco Sturzea și prin domniască țidulă fiind rânduiți iarăși la noi erete criteii ca să cercetăm pricina după compromes ce-au dat dumnealor și cum vom afla drept se dăm hotărîre se nu să mai prealungească, din poronca Innălțimii Sale ni-am adunat la un loc, unde fiind din poroncă și dum. vel vornic de aprozi, numai spre a lua curmare și sfârșit pricina aceasta și stând noi a cerceta cu bună luare aminte din hartă și din mărturie dela numiții hotarnici intru care curat se arată atât starea locului a numitelor moșii și a altor de pinprejur cât și a pricinilor după vremi urmarea, mai întâi s'au înțeles că pe locul cât să cere acmu de dum. stolnic Crupenschi supt un nume numai de Budești, acolo se află trii seliști vechi și cu țințirimurile lor, osebit de altă seliște noai care aceeaia iaste știută de oameni în ce vreme s'au făcut de niște bejenari, care iarăși pustie au rămas. Și pentru acele 3 seliști vechi se află și locul dispărțit cu pietri hotară vechi. Pe Dumeștii dumsale spat. se află și scrisori vechi care dau adeverință și bună dovadă că Dumeștii sint pe Tohatinel osebit și întreg hotar, arătând și niște semne pe la marginile moșiei Dumeștii, care și aceale numtei semne toate se află de față. Pe moșiia Popenceștilor, care iaste între Dumești și între Budești iarăși au fost hotarnică veche prin aceliași semne și altele din sus de cătră Dumești, mai ales Gura Crăpăturii și din gios pe despre Budești, care după darea de

¹⁾ Tatăl lui Dumitrașcu Haitul, bunicul « dvoreaninului » chișinăian Ioan Haitul (A. V. Sava, *Crâmpeie din viața Basarabiei sub ruși*, sub tipar, p. 63), Ioan Haitul se plânge la 17 Mai 1819, judecătoriei ținutului Orhei că are clironomie părințească, după mama sa Maria Haituleasa în moșiile Brițcanii și Ungureșii dela ținutul Neamțului. Pârîți sunt « *cumnații părintelui meu căpitanul moldovenesc Ștefanache Cumpănă ot Ghetilova* », tatăl canțeleristului Toader Cumpănă și « *Costandin Jărdan dela satul Rădenii* ». (Colecția mea).

samă a răzășilor s'au luat dela mâna lor la giudecata ce-au avut cu dum. stolnic Crupenschi în anii trecuți.

Pentru stăpânirea logofătului Negel cum și a banului Vasile Negel, atât după mărturii înscris de mai innainte (care sint încredințate cu iscăliturile serdariului de atuncea dum. aga Aleco) cât și după înnoite mărturii dela această mai din urmă cercetare, se dovedește că boerii Negelești, cât au trăit, ș'au stăpânit hotarul Budeștilor numai pân' în pietrile hotară care sint și acum față despre hliza Popenceștilor, iar dela acelea pietri mai în sus nu s'au întinsu și hliza aceaia cum și moșiia Dumeștii s'au stăpânit de răzeși, neamul Popenceștilor și al Gorieștilor.

Pentru pricina văii, care s'au numit Lucoaia iarăși pe acel loc cât se cere de dumnealui stolnic Crupenschi supt un nume numai de Budești se află acolo trii văi, adecă la aceste trii seliște vechi, în dreptul a fiește căriia seliște iaste câte o vale și măcar că numele văilor, ceale din vechi acum sint schimbate, dar după încredințate mărturii, ce în doai rânduri au dat pe carte de blăstăm un Eremie Grosul și Ioniță Sava și Nechita Rachierul, răzeși de moșiia Merenii de alătura cu Budeștii, Valea Lucoae se dovedește că iaste acea mai din gios, adeverind și din ce pricină ș'au câștigat acest de pe urmă nume, cum și seliștea veche a Budeștilor că iaste acea mai din gios, în dreptul văii Lucoae despre răserit, iar seliștea unde iaste acum satul numit Budeștii, aceaia iaste seliștea veche a Dumeștilor, iar pentrucă și seliștea depe hliza Popenceștilor când au avut lăcuință de oameni, cum și seliștea Dumeștilor unde acum iaste sat s'au numit tot cu nume de Budești, aceasta se dovedește că au urmat din pricină că după a locului nestatornicie, dacă s'au răsipit odată satul Budeștii și s'au pustiit seliștea aceaia, aceai oameni, când pentre vremi s'au mai adunat spre lăcuință la acelaș loc, ei n'au mai adaos a să statornici tocma pe acea seliște a Budeștilor, ce acele mai den urmă adunări a lor s'au făcut când pe seliștea Popenceștilor, când pe a Dumeștilor. Intru care vreme pe acolo alte sate ne mai fiind ș'aceai oameni aflându-să supt ocrotirea logofătului Negel, mai la urmă și a fiiului său și pentrucă Budeștii era a Negeleștilor ei ori în care seliște se punea cu lăcuința tot Budeștii se numiia, de pe numele seliștei Budeștilor. Inșă cu toată numirea aceaia, răzeșii niamul Popenceștilor și al Gorieștilor își lua ei venitul moșiilor lor dela aceai oameni, fără a avea despre boerii Negelești vreo asuprire sau silnicie la dreptul lor.

Pentru aceale împotriva mărturii pricina se cunoaște a fi din faptele a unui vechil ce l-au avut acolo dum. stolnicul Crupenschi anume Ioniță Călcăiu, care s'au silit a face prin oameni feliuri de amestecături cu viclene chipuri și cu beții pe la crișme, iar un om bătrân anume Andrei Dănuță, asupra căruie se dedese acest prepus cum că s'ar fi schimbat mărturiia lui, acela au priimit cartea de blăstăm cum că el la acea faptă nu să știe atinsu și au mai întărit acea dintâi mărturiia lui. Pentru toate arătatele pricini la care au fost trebuință a să descoperi adevărul și dreptatea, mai prea largu arată ceale în scris mărturiile oamenilor dela partea locului megiiși și inpregiurași și mărturiia hotarnicilor care de către noi cu amărunt s'au cercetat.

S'au întrebat pe dum. stolnic Iordachi Crupenschi cu ce cuvânt și dreptate cere să cuprindă trii seliști vechi și cu hotarale lor supt numele numai de un hotar Budeștii și trii văi supt nume numai de o vale și împotriva cercetării și a dovezilor arătate despre celelalte părți ce are se mai răspundă și dum. au răspunsu că această cerere o face cu putere de scrisori. Apoi scrisori ce-au avut ni li-au arătat acmu, adecă:

o mărturie din anii 7170 [1661], septemvrie 9 iscălită de boerii aceai vremi scriind că un Panhilie, ficior Petranei au dăruit toată parte sa, giuătate de bătrân din sat din Budești pe Tohatinel, în ținutul Orheaiului postelnicului Neculai Racoviță,

un zapis din anii 7171 [1663], aprili 7 iscălit de un Grigorie Bujor, ficior Roșcăi, nepot Buzovanului de Budești și Mihăilă, frate lui Grigori și sora lor Alba și Vasile, ficior lui Luchian, nepot lor și Anuța și soru-sa Varvara și Vasilca și Bejana, fetele Petranei Baidahuzoe scriind că au vândut giuătate de sat de Budești hatmanului Neculai Racoviță drept 100 galbeni, însă cu partea lui Panhili, acea care o dăruisă cu zapisul de sus arătat, încredințat fiind acest zapis cu multe iscălituri.

un zapis din anii 7171 [1663], mai 3 iarăși dela Panhilie, ficioru Petranii scriind că au vândut toată partea mumii sale Petranii (ce iaste din Lucoaia, la ținut Orheaiului din obârșia Lucoae spre răsărit cu vatra de sat în gura Lucoae) hatmanului Neculai Racoviță drept. . . ¹⁾ galbeni și iarăși zicând că au vândut toată partea lui cum și a altor frați tot într'un loc și banii i-au luat toți prin mâna lui, de va eși vr'o gâlceavă el să răspundă răzășilor lui, încredințat

¹⁾ Loc liber în original.

fiind și zăpăsitul acesta cu iscăliturile boerilor celor mari dintr'aceași vreme,

un zăpăsit fără velet dela un Nichifor, ficior Ganului din sat din Budești cu ficiorii săi Mihăile și Panhili și Echim, scriind că au vândut a lor driaptă ocină și moșie ce-au avut în sat în Budești în ținutul Orheiului dintr'o giură de sat a opta parte din cotoș s'a alege hatmanului Neculai Racoviță drept... taleri, bani de argint fiind încredințat și cu iscălituri a boeri mari.

un zăpăsit, fără velet, cu iscălituri Eleana, fata lui Doiciul și a Tudoscăi și ficiorii lor Mardari și Iftodi scriind că au dăruit hatmanului Neculai Racoviță partea lor, ce s'a alege din sat din Budești dintr'un bătrân ce se chiamă pre valea Lucoae, însă din a triia parte, ce iaste bătrânul lor, a triia parte.

Pe lângă aceste 5 zăpăsite vechi ni-au mai arătat:

o carte domniască dela răposatul domnu Costandin Dimitrie Muruzi voevod din anii 1781, iuni 1 prin care carte s'au sorocit pe răzășii Popencești ca să vie la divan se se giudece cu dum. spatar Ianacachi Milu pentru moșia Budeștii,

altă carte gospod iarășii dela răposatul domnu Costandin Muruzi voevoda tot dintru acelaș an decv. 19 scriind cătră dum. spat. Iancul Razul (fiind la aceiași vreme serdar la Orhei) precum la divan înainte veliților boeri s'au giudecat dum. spatar Ianacachi Milu, prin vechil, cu Ion Popenco și cu Pahomi Măguriță pentru moșia Budeștii și atât un surer de pe o mărturie hotarnică cu veletul 7185 [1677], mart 8, ce-au arătat Popenceștii cum și al lor răspunsu den gură că moșia Budeștii ar fi umblat in doi bătrâni din care unul ar fi drept al spatariului Ianacachi Milu, iar unul ar fi al lor, după cercetare s'ar fi aflat și s'ar fi dovedit făr' de nice un temei și că după scrisorile ce-au arătat dum. spatar Milu de cumpărături și danii ar fi cuprinzând toată moșia Budeștii, iar Popenceștii ar fi înpresurători. Apoi spre mai bună aflarea adevărului și ca și spat. să-și îndrepteze hotarul moșiei, s'au scris serdariului se orânduiască mazili la starea locului se cetiască carte de blăstăm întru auzul tuturor ca să arăte de câtă vreme au intrat acolo Popenceștii cu înpresurare cum și hotarale moșiei pe unde au umblat din vechi și de s'au numit moșiile aceste vr'odată Dumești precum au arătat Popenceștii și de câtă vreme sau de s'au numit Budești, cum arată scrisorile spat. Milu și se trimite mărturie la divan ca să se facă întăritură spat Milu.

O mărturie iscălită de spatar Iancu Razu i banul Darie Donici i şatrar Ursul Agapi şi un vornic de poartă, let 1785 iuni 21, scriind că din poronca domnului Alexandru Ioan Mavrocordat voevod fiind rânduiţi se cerceteze şi se hotărăscă moşia Budeştii, după cercetarea scrisorilor ceale pe Budeşti au arătat şi Popenceştii o copie de hotarnică cu veletul 7185 (1677) dela un căpitan căruia nu i s'au putut ceti numele şi dela un vornicel Gheorghe şi alţi seteni din satul Budeşti întru care arăta semne de hliză, dar numele moşiei, nici cui au ales acea hliză nu arăta şi căutând şi hotarnica acea ruptă, veche, pe cât s'ar fi putut citi, nici velet nu s'au văzut, nici nume de moşie şi ei numai cu gura ar fi răspunsu că s'ar fi chemând acea hliză Popenco şi că ar fi a lor şi că au stăpânire veche, arătând şi pentru seliştea unde este acum satul numit Budeştii că acolo sint Dumeştii. Şi după ce la starea locului au strânsu pe toţi răzăşii şi înpregiuraşii arată că după cercetarea ce-au făcut s'au găsit 3 selişti vechi şi una mai nooi şi întrebându-i pe răzeşi au arătat că aceale selişti se chiamă tot Budeşti şi cum că în cele doo selişti ce sint mai din sus au apucat sate, iar în seliştea cea mai din gios ce este aproape de marginea hotarului despre moşia Mihutenii a Gărieştilor, această selişte nu s'au putut şti când au fost lăcuită cu oameni, dar tot Budeştii s'au numit. Apoi măsurând moşiile, pe tustr~~ke~~lela un loc, au făcut şi hartă cu măsurile arătate şi cu 3 văi.

O carte de giudecată iscălită de răposatul Gheorghe Sturza, fiind vel logofăt din 1786, iuni 28, scriind că s'au giudecat dum. stolnic Iordachi Crupenschi, prin vechil un Ioniţă Moschici cu Ion Popenco şi după vederea scrisorilor s'ar fi cunoscut că această moşie Budeştii ar fi umblat în trii bătrâni. De pe hotarnica lui Popencu arată că au văzut suret cu veletul 7185, mart 8, făcută de un căpitan căruia nu i-ar fi fost arătat numele şi un Gheorghe vornicel şi alţii, întru care arăta cum că ar fi mersu cu mulţi oameni de li-au ales o parte de moşie despre dum. logofăt şi arăta şi semnele, dar nice numele moşiei nu arăta cum să chiamă, nici cui au ales anume. Apoi după ce şi cu giurământ l-au îndatorit pe Popenco, adec' di-au stăpânit acolo moşii şi părinţii lui şi de s'au numit tot Popenco acea hliză şi de iaste driaptă a lor, cum şi de n'ar fi avut el ştiinţă că ar fi tot de Budeşti şi el au răspunsu că moşie cu giurământ lui nu-i trebuiaşte, hotarnica lui Popenco au anerisit-o şi pe dânsul din giudecată l-au dat rămas cu tot niamul lui,

hotărând se stăpâniască dum. stolnic Crupenschi și acea hliză cătră hotarul Budeștilor.

Cu aceste scrisori pretenderisește dum. stolnic Crupenschi supt numele de Budești locul cât ține din hotarul Mihuțenilor și al Merenilor în sus pân' în hotarul Grecilor și mai cu deadânsu după chipul ce se arată la cartea de giudecată dela răposatul Gheorghe Sturza logofăt, cum că satul Budeștii ar fi umblat în trii bătrâni gășind cuvânt de răspunsu cum că aceale trii seliști vechi ar fi a tustrei bătrânii.

Iar după cercetarea ce de cătră noi s'au făcut acum prea cu amăruntu și cu bună luare aminte atât scrisorilor și dovezilor ce-au arătat dumnealui spatar Grigorașco Sturzea cât și scrisorilor și răspunsurilor dumisale stolnicului Iordachi Crupenschi, această cerere a dumisale stolnicului noi n'am găsit-o, nici cu cale nici cu dreptate. Întâi că dum. stolnicul cu acele 5 zapise vechi nu cuprinde satul Budeștii întreg, după cum s'au înțeles că trii zapise sint tot pe o parte, adecă pe giumătate de sat, ce-au fost partea a unui Panhili, depe muma lui Petrana cu alți frați și semințenii a lui, iar dooi zapise sint pe alte dooi mici părțiceale din ceaialaltă giumătate de sat. Dintru care îndată s'au cunoscut că au mai rămas din Budești, parte răzășască și dacă și pietri vechi se află despărțitoare la acea hliză atât pe dispre Budești cât și pe despre Dumești se cunoaște dar că aceai răzeși di atuncea pe partea lor ș'au avut și seliștea osebită, unde li-au fost lăcuința și de acea răzășască parte se țin acum Popenceștii și acea hotarnică veche ce-au avut-o ei, care se anerisește de răposatul logofăt Sturzea deși n'au eșit acum la meidan, după a noastră cunoștință nu putem se zicem cum că n'au fost bună și adevărată numai pe cât se arată că s'au înțeles dintr'însa, căci de nu numește într'acea hotarnică numele moșiei, nici anume nu arată cui au ales-o, dar dacă zice curat cum că un Gheorghe vornicu și cu alți săteni din satul Budeștii au mersu cu mulți oameni de li-au ales o parte de moșie despre dum. logofăt și arată și semnele, apoi iaste îndestul a să înțelege că din Budești, despre logofătul Negel au ales atuncea partea acea răzășască și pentru aceae alt nume părții aceaia n'au putut să-i deae, iar aceai mulți oameni căroră zice că li-au ales se înțelege că au fost răzășii și dacă acei alegători și hotarnici au fost din satul Budeștii, iaste de a să pune și mai mare temeiul la acea hotarnică pentrucă ei au putut se aibă și știința cea mai

bună decât alții ce nu era trăitori acolo, iar că au fost cercat Popenco cu chipul giurământului cum s'au arătat mai sus, iaste cunoscut că aceasta lui i-au fost peste putință, știut fiind că tocma la acea parte de loc nime n'au putut să aibă vro statornică stăpânire la moșii.

Deosebit de pricina părții aceai răzășești, care într'acestaș chip s'au înțeles și s'au cunoscut acum, după niște scrisori vechi ce se află și pe Dumești, care s'au văzut de noi acum, adecă:

un zapis dela o Ioana, fata lui Pavăl de vânzarea a unui părți din Dumești.

Așejderea o mărturie hotarnică iscăliți fiind un Gheorghe și alt Gheorghe Berlea vornic și un Lupul diiacon și Agapie și un Manea căpitan și Ștefan, care deși din vechime iasti ruptă dela început lipsind câteva cuvinte, dar noi am cunoscut-o de adevărată și pe cât s'au putut înțelege scrie penpregiurul Dumeștilor aceste semne, adecă: din muchea sau zarea dialului și dela un pisc lovește într'o vale și pre acea vale în gios pă la Drumul Bubuiogilor, ce iaste diacurmeziș și pân' în prăvalul apii și de acolo se întoarce în sus, iarăși spre Dumești pân' în hotarul Drăgoncii. Așjderea și în partea despre miazănoapte din matca Tohatinelului iarăși dintr'acelaș drept cum scrie în dreptul locului pân la o moviliță și de acolo pe prăvalul apii pân' să lovește în hotarul Boșcănenilor. Aceasta scrie într'această veche hotarnică.

Apoi un suret de pe o mărturie hotarnică a moșiei Grecilor din anii 7268 (1759), noemvrie 29., iscăliți un Tănasi Hâncul și Toader Bătu din Chișinău și Ursul pârcălab ot Lăpușna și Istrate vornic ot Boșcana și Vlasi Gori și Simion Gori din Onețcani, adeverind și într'acea hotarnică că hotarul Drăgoncii se întâlnește cu Dumeștii și arătând semne alătura cu Dumeștii adecă o movilă în fundul Hârtopului Berbeciului și de acolo din colțu asupra Tohatinului peste un crac de coluniță și în zarea Tohatinului la o piatră hotar și de acolo în Tohatin și din apa Tohatinului asupra Ichelului pân' la o movilă într'un fund de hârtop ce să chiamă Movila Cârneului.

După aceste mărturii hotarnice toate aceale numite semne fiind de față, iar mai aliasă dovadă că moșia Boșcana și moșia Grecei amândooi acestea au megieșie cu Dumeștii, iar nu cu Budeștii, adecă Boșcana fiind cap la cap cu Dumeștii și Grecei fiind alătura coaste cu Dumeștii, iată dar că moșia Dumeștii

dintru început ș'au avut osebit hotarul ei și seliștea acea mai din sus, unde iaste acum satul iaste driaptă seliștea Dumeștilor.

La pricina care s'au născut acmu între aceste hotară iaste lucru cunoscut că acea de demult numire numai a unii moșii Budeștii, ce prin toate seliștele acealea s'au purtat, care acea numire nici pân' acmu nu s'au ștersu, de unde ei nu i să cuvine ca să fi rămas numai la locul ce i să cuvine; aceasta au dat pricină a aduce după vremi îndemnare la urmași ca să tragă atât parte de moșie acea răzășască dela Popencești cum și o întriagă moșie Dumeștii cătră hotarul Budeștilor, iar după arătatele dovezi și după curată cunoștință numai cu această pricină pe dum. stolnic Crupenschi nici o dreptate nu-l duce a să întinde pân acolo și în scurt ca să ceaie loc supt numele de Budești mai mult din cât au stăpânit logofăt Negel cum și clironomul său banul Vasile Negel, când după a oamenilor mărturisire și adeverință ese la meidan și această dovadă că unii dintr'aceai oameni den vremile vechi, ce-au fost trăitori la locul acesta cu numirea lor de Budești au agiuns și prin Leșasca și acolo unde urmașii lor să află și până astăzi cu lăcuința tot Budeștii se numesc și știut fiind că aceasta la multe locuri obicinuiăște. Apoi la cea de pe urmă că nici poate dum. stolnic cu un nume numai de o seliște ca să cuprindă trii seliști cu trii hotară și cu numele numai de o vale ca să cuprindă trii văi, când nici scrisorile nu-l agiută și mai ales dovedindu-să din mărturiile megiiășilor și a inpregiurașilor că atât seliștea Budeștilor iaste acea mai din gios dela marginea hotarului dispre Mihuțeni, cum și Valea Lucoaia iaste iarăși acea mai din gios din drumul seliștii Budeștilor, cum și la un zapis dintr'acele vechi o arată și nici cu acel cuvânt după giudecata răposatului logofăt Gheorghe Sturza cum că Budeștii ar fi umblat în trii bătrâni nu să poate agiuta când din scrisorile ce le are, aceasta adeverință noi n'am aflat-o și nici după măsuri nu să potrivește.

Deci cu toate că dum. stolnic Crupenschi după a noastră cercetare și acum neodihnit s'au arătat, eșind și din rânduiala compromesului și gășind pricină cum că nu se mulțemește cu cercetarea care acum mai pe urmă la fața locului s'au făcut și cerșind să mai margă un boeriu acolo ca de iznoavă se cerceteze, dar când cercetarea aceasta făcută de tretii logofăt Ioniță Ursoianul de cătră noi s'au cunoscut făcută cu rânduială și cu indestulă înțelegere din hartă și din mărturie, încă potrivindu-să și agiutându-să și cu

mărturiia și harta dela dum. spatar Iancu Razul i banul Darie Donici, atât pentru că și cu a dumilorsale cercetare s'au găsit trii seliști vechi și una mai noai și că s'au numit tot Budești, iar seliștea cea din sus unde iaste acum satul numit Budești ar fi Dumești și pentru seliștea cea mai din gios că nu s'au putut ști când au fost lăcuită cu oameni, dar tot Budești s'au numit, cum și că se află trii văi, adecă drept fiștecare seliște câte o vale, apoi dacă dum. stolnic mai voiaște se-ș ducă acolo hotarnici, la aceasta dumnealui cuvânt nu are acum, iar noi după tăria compromesului și după a noastră cunoștință la adevăr și dreptate ce-am cunoscut, am giudecat și am hotărit dumnealui spatar Grigorașco Sturze se-și stăpâniască satul Dumeștii întreg după zapisele dela Andrei Sirbul de sus arătat și după semnele hotarălor vechi ce să arată prin ceale mai vechi scrisori și hotarnice iarăși de sus arătate și din poronca Mării Sale lui Vodă se-și ducă hotarnic se-i stălpască numita moșie și cu pietri hotară pe unde a fi trebuință din giur înpregiur, iar dum. stolnic Iordachi Crupenschi mai mult din cât îi cuprind zapisele vechi și din cât au stăpânit boerii Negelești se nu să întindă și de va mai avea cu alții megiași pricină se-și caute, iar pe dum. spatar Sturzea pentru Dumești mai mult să nu-l supere, neavând nici o dreptate dum. stolnic la cererea dumisale, dând și această carte de giudecată dumnealui spatar Grigorașco Sturzea.

1792, iuli 22.

Ioan Canta vel logofăt Iordachi vornic Costandin Greceanu
vornicu

Colecția d-lui avocat Luca Brânză din Chișinău.

198.

1794, Septembrie 28

*Mihail Suțul Voevod dă hrisov de așezarea târgului Tuzora
din ținutul Orheiului (Copie).*

Noi, cu mila lui Dumnezeu Mihail Suțul Voivod, Domn Țării Moldaviei.

Temeiul bunii oblăduiri a ighemonilor Domni iaste înmulțire norodului și odihnile îndămânii alijvirișului lor. Aceasta dar dintru început păzindu-să în toate locurile, agiuns-au a să sălășlui codrii, munții și locurile pustii cu noroade întregi, făcându-să

târguri și sate. Cu cât mai vârtos dar în pământul dumesnic și lăcuit di oameni să nu aibă înlesnire alijverișului și a hranii lor. Drept aicia dar, Domniia Me, cu neadormit cuget fiind spre înmulțire norodului stăpânirii noastre și tot scoposul nostru privind spre buna statornicii și înlesnire aflărilor alijverișului și a hranii acestui norod, ca un părinte al patriei, luat-am aminte și pentru *târgul Tuzora* dela ținut Orheiului, ci însă mai din innainte prin voia ci s'au dat dela stăpânitori s'au fost făcut adunari de norod și fiiște care au fost cu casă și dugheni di alijviriș, fiind acest târgu de opt ceasuri dipărtat de Iaș și de târgul Chișinăul asămine, dar neavând zilile di târgu și iarmaroaci rânduite prin domnești hrisoave, încă tot nu s'au întimiet precum să cade; care târgu fiind trebuinciosu a să faci și a să întimii cu statornicie, disăvârșit, cu rânduiala altor târguri, fiind cu voia și primire stăpânului moșiii, adică a cinstit și credincios boeriului Domniei Mele dumnialui Grigoraș Rășcanu biv vel căminar, Iată, Domnia Me, pren acesta al nostru Domnescu Hrisov hotărîm și rânduim: zioa târgului pi toată săptămâna să fii gioia și iarmaroace rânduim să să facă doi pi an, adică: unul în Postul Mare, în duminica a treia când să prăznuești Inchinarea Cinstitii și di viață făcătoarii Cruci și al 2-le iarmaroc în postul sfinților Apostoli în zioa nașt'rii cinstitu'ul, slăvitului Prooroc Innainte Mergătoriului și botezătoriului Ioan, la care iarmaroace să să facă adunari di norod, di vite și să fii slobozi fiiștecine a-ș faci alijverișul său nisupărat.

Deci spre mai bună întimiere și statornicii acestuia târgu s'au dat dumisale cămenariului Grigoraș Rășcanu acesta al nostru Domnescu Hrisov întărit cu al noastră Domniască iscălitură și pecete.

Scrisu-s'au hrisovul acesta la Scaunul Domniei Mele în orașul Iașii întru ce dintâi Domnii al noastră la Moldaviia, în anul al 2-le.

La anii 1794, săpt. 28.

Iscălit, Mihail Suțul Voivod

Domn Țării Moldaviei.

S'au trecut la condica visterii

iscălit: Iordachi Bârcă pitar.

Actul în colecția mea; copie neîntărită de nimeni. Asupra Tuzorei vezi L. T. Boga, *Documente basarabene*, VII, p. 24 și XIII, pag. 11 și XII, pag. 24. Documentul este extrem de important pentru istoria Tuzorei, actuala

comună urbană Călărași din județul Lăpușna. În 1794, August 12 Mihail Sutu a dăruit bisericii din Târgul Herței mortasipia târgului Tuzora (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XII, p. 73). În 1817 «târgul Tuzăra» aparținea stolnicului Matei Rășcanu și în el se aflau în total 109 gospodării (I. N. Halippa, *Труды*, III, p. 155). La 1822, mai 26 medelnicerul Grigori Melișăscu «*supus othomanicesc*» cere judecătoriei ținutului Orhei partea ce i se cuvine «*în moșia Neșcani i Sferja și Tuzora de pe Bâc și Ichel...*, care sântu împărțitoare din vechime pe șase bătrâni, din care unul poartă numire Căzac». (Colecția mea).

199.

1798, Februarie 5.

Divanul întărește prin hotărîrea sa învoiala intervenită între banul Costache Sturza proprietarul moșiei Ciumeșenii și biv vel vornicul Teodor Balș proprietarul moșiei Păduchenii ce este într'un trup cu Tohatinul privitoare la hotarul dintre moșiile lor. (Original).

După jalubă ce-au dat duml. banul Costache Sturze asupra dums. Theodor Balș biv vel vornic cu arătare că moșie dums. Ciumeșenii dela ținut Orheiului s'ar fi împresurând de duml. vornicul cu moșie Păduchenii ci esti într'un hotar cu Tohatinul și au cerșut ca după o mărturie în chip de hotarnică din anii 7208, mart 27 iscălită de un Ion Leca căpitan i de un Vasile vornicel nemesnic ot Davida să i se îndrepteze hotarul despre moșie dums. vor., prin care se cuprind hotarale a câteva moșii și între altele arată și pentru hotarul moșiei Ciumeșenii că se începe din Fântâna lui Studenschi care se hotărăște cu hotarul Păduchenilor (de unde este și pricina acum între duml. banul și între duml. vor.) prepuind duml. banul că ar fi fost ace fântână a lui Studenschi unde sint niște ceșmele pe hotarul dums. vor. S'au înfățoșat la Divan înaintea noastră amândoo părțile vechil fiind și deplin răspunzătoriu la giudecată din partea dums. banului omul dums. Gavril Jerdan, undea văzindu-se și ace mărturie mai sus zisă pe care au arătat-o vechilul dums. banului și înprotivă răspunzind duml. vor. că ar fi neadevărată și că de fântâna lui Studenschi nu s'ar fi po-menit niciodată se fi fost hotar despărțitoriu între moșie dums. și între Ciumeșeni și că de au și fost vreo fântână cu acest nume, n'au fost acolo undea sint ceșmelile. După cercetarea ce s'au făcut de cătră giudecată acei mărturie nu s'au putut pune nici un temei asupra ei, fiind fără nici o încredințare și mai vârtos că la ace cercetare ce arată acei iscăliți printr'insa nimine din stăpânii

moșilor n'au fost, nici după scrisori nu este făcută, care la urmă cât pentru acele ceșmele ci le prepune a fi unde ar fi fost Fântâna lui Studenschi nici vechil dums. banului n'au mai tăgăduit, ci au mărturisit însuș că sint pe moșie dums. vornicului. Apoi fiind că duml. vornicul au arătat un ispisoc vechiu dela domnul Vasilie Vvod din anii 7158, iulie 28 cuprinzătoriu înpregiur pe hotarul moșiei Tohatinul prin carele se arată anume sămnile părții moșiei Tohatinului care dela un loc se agiunge și cu Ciumeșenii, adică dela un stâlp de piatră ce-l numește Stâlpul Fârliei, drumul spre apus pân înprotiva Movilei Hrubestii într'o beșicură lângă drum la un stâlp de piatră. De-acii la vale pân în muche la altă piatră. Deacii muchea la deal pân în podiș într'o beșicură asupra Ciocârlanului la o piatră. De acoloa pân la Piatra bătrână ce-i scrie cruce într'insa, care la această piatră au arătat amândoo părțile că este colțul Tohatinului, adică la ace cu cruce, din care sămne au arătat dum. vor. că Stâlpul Fârliei, beșitură dinprotiva Movilei Hrubestiei, beșitura asupra Ciocârlanului, piatra ace bătrână cu cruce sint și acum știute și cunoscute și prin aceste și stăpânește, care sămne nici vechil dums. banului nu le-au tăgăduit și înprotiva ispisocului acestue mai mult n'au pricinuit, ci mai vârtos au răspunsu că și duml. banul este priimit și mulțămit se stăpânească duml. vornicul după semnale acestea.

Drept aceae, de vreme ce amândoo părțile s'au mulțămit ca după sămnile ispisocului acestue a domnului Vasilie Vvod să s urmeze stăpânire între aceste moșii și altă pricină mai mult n'au rămas, asemenea dar și dela giudecată s'au hotărit ca duml. vornicul Theodor Balș să-ș stăpânească moșie Tohatinul de către Ciumeșeni întocma prin aceleș sămne a ispisocului ce s'au zis mai sus și nici o parte, nici alta mai mult să nu să întindă cu stăpânirea, dându-se dela Divan dums. vornicului și această carte de giudecată și asămine s'au dat și dums. banului Costachi Sturze.

1798, fev. 5.

Canta vel logft Constandin Grecean vel logoft

Constantin Balș vel vornic Alexandru [Ianculeu] vel vornic

Vasile Costache vel vornic (indescifrabil) vel vornic

S'au trecut în condică

Matei condicar

Colecția d-lui Anatolie Iaroșevici din Vadul lui Vodă, jud. Lăpușna.

200.

1803, Iunie 5.

*Mărturie hotarnică pentru alegerea și hotărîrea moșiei Galbena.
(Original).*

Facem știre cu această mărturie hotarnică la mâna lui Vasile Tonu ot Bardăr i Neculaiu Tonu i Roman Tonu i Agape Tonu i Costantin Tonu i Vas[i]le i Ștefan Tonu răzăș di moșia Galbăna ci s[ă] trag din Dochîța fata lui Leunte Erhan, fiindu că după luminat carte gospod și cinstit răvaș dumisale spat. Fteodurache Dibzade sârdariu di Orheiu ce ne-u adus Ion și Toader Erhană ca să alegim și să hotărîm doi bătrâne ai lor din trupul moșiei Galbinii adică Ilii și Andriuți Erhană, după cercetare ce s'au făcut scrisorilor cu adivărat s'au găsit trii bătrâni în moșia Galbăna adecă unu a Erhăneștilor și unu a Tonuleștilor, care bătrân să numești Dochîța sor lui Elii și Andriuți și făcându noi funii di treizece stânjene și stânjănu di opt palmi gospod s'au măsurat toată moșia pi trii locuri și analoghisindu-să s'au găsit optsute patruzăci stânjene și dintr'acei stânjene s'au dat întâi lui Ion și Condre ce să nume Erhăneștii a opta parte după hotărîre giudecății ce au avut doaosute șapte-sprăzăci stânjene în curmezișu moșii la cap moșii dispre Bățâni pentru 205 stânjăne ci ave să e în lungu moșii apoi ceilantă după invoiala ce au avut răzășii ei în de ei după zapisăle ce ș'au dat unul altuia s'au dat cin[ci]sute șăszăci stânjene în curmeziș din sus de Ion și Condre ce să nume Erhănești pentru doaosute patruzece ce ave să e în lung și pentru parte din sat și pi 440 s'au dat lui Ion și Toader Erhană adecă dela Tonulește în sus moșia piste tot cu sat cu tot și am purces a măsură întâi dila un loc în pădure în vale Eleșului și acole la lac s'au pus pe[a]tră hotar și boor într'un carpănu lângă drumu ce mergi la Hâncești și di acole am purces spre amezăzi pân păduri și am eșit afară și pin dumbravă și s'au înplinit 500 stânjene și s'au pus petră hotar dispărțitoare rămăindu moșia a lui Ion și Condre ce să nume Erhănești din gios și a Tonuleștilor din sus și di acole purcegându la vale spre apa Galbinii pâr undi s'au înplinit 222 stânjene s'au pus hotar în coștișă în câmpu și di acole tot la vale pâr în șăs și s'au pus doua pietri chio-toari în mijlocu șăsului, una caută innapoi di undi am purces și disparte rămăindu moșia a lui Ion și Condre ce să nume Erhănești din gios și a Tonuleștilor din sus și s'au înplinit 222 stânjene din

petra din coștișă și s'au încheet costa moșii dispri Ion și Condre ci să nume Erhănești și s'au făcut stânjene 744. Și di acole am purces în sus pi șes pi margine părâului Galbinii și s'au împlinit 560 stânjene fundul moșii dispre amiză (?) și s'au pus petre hotar a lui Ion și Toader Erhan și di acole la deal am purces a măsura și piste vale Râșneții pâr în costișă s'au împlinit 400 stânjene și s'au pus petre hotar tot a lui Ion și Toader Erhană dispărțitoari, rămâindu Tonuleștii din gios și Ion Erhan și Toader din sus și de acole tot la deal pără undi s'au împlinit 170 stânjene s'au pus boor într'un stejar și di acole tot la deal și pâr în zare delului s'au împlinit 270 stânjene și s'au pus doo petre hotar cheotoari a lui Ion și Toader Erhană cu neamurile lor și s'au închiet costa moșii dispre Erhănești și s'au făcut 840 stânjene și de acolo am purces zare delului în gios pin pădure pără la lacu di unde am purces întâi și s'au împlinit 560 stânjene fundul moșii dispre răsărit și s'au dat această mărturii hotarnescă la mâna numiților din sus cât și la mâna lui Pahomi Ioanăș și la mâna lui Toader Iremiia răzăș.

1803, iuni 5.

(+) eu Condire Erhan adiverez răzăș

(+) eu Ionu Erhană adiverez răzăș

și eu am fost fați Costandin Suruceanu

Cășian Suruceanu căpitan hotarnic.

Documentul în colecția d-lui C. Georgescu-Vrancea președinte la Curtea de Apel din Chișinău.

201.

1803, August 4.

Jaloba, anafora și hrisovul domnesc în pricina ce au ridicat Ion și Ioniță Hâncu, urmașii medelnicerului Mihalcea Hâncu asupra moșiei Hânceștii dela ținutul Lăpușnei (Original).

Pre Innălțate Domne,

Jăluim Innălțimei Tale asupra răzășilor ci să număsc dă moșiea Hâncești, pi Cogâlnic, ținut Lăpușnii anume un Ioniță Poparce ot Pășcane și un Vasile ci-ș zici Hâncu ot Brătuleni i un preut Ioniți Prale de aice din Eși i un Iani Cășapu iarși di aici din Eși și alții ai lor, pricină fiind că acmu ne-am înștiințat pentru această moșii

că ii ar fi stăpânind cu numele strămoşului nostru Mihalce Hâncul meddelnicer, iar până acum noi n'am ştiut că ei s'ar fi numit că să trag din Mihalce Hâncul, ce iai să numea că stăpânesc această moşii de pi Balii şi de pi Istrati Căpătână. Acum văzând chipul ei urma iei, căci cătră noi să tăgăduia şi arăta de pi aceste numi că stăpânesc şi osăbit am mai aflat că dila o vreme ar fi mai adaos a puni şi alt numi pi această moşii lipind şi zicând Movileni şi Hânceşti, pentru care ne rugăm Innălţimei Tale ca pren cercetare giudecăţii să ne aflăm dreptate, să să înfăţoşăzi dovezali ei au iai că s'ar tragi din Mihalce Hâncu, dipi care zic iai că au moşiea aceasta şi noi om dovedi cu dovezi vrednici de credinţă că nu sânt cum iai să număsc iai depe stramoşul nostru Mihalce Hâncu, ci cu acolisiri viclene stăpânesc această moşii, fiind în loc pustiiu şi până la o vreme *fiind stăpânită de tătari*¹⁾, apoi lipsind stăpânire tătarilor s'au făcut ne[a]mul lor stăpâni cu aceste chipuri şi noi dovedind că sintem cu adevărat din Mihalce Hâ[ncul] şi iai sânt acolisitori că sânt din strămoşul nostru, după dreptaate cerem ca să să de întru a noastră stăpânire şi mare pomenire a fi Innălţimii Tale.

Robii Mării Tale.

Ion Hâncu

Ioniţă Hâncu

Verso: Dum. vel vornic de aproz, prin a dumlor veliţilor boeri cercetare să fii pus la cali.

No. 1287.

1803, avgust 4.

vt logofăt.

Noi Alexandru Constandin Muruz Voevoda cu mila lui Dmne-zău Domn Țării Moldaviei.

Arătându-s[ă] nemulţămii jăluitoarii cu giudecata dumr. veliţilor boeri poroncit-am de s'au înfăţoşat şi la Divan înaintea Domnii Meli i a tot sfatul, unde după cercetare ce am făcut şi insumi Domnie Me asupra pricini aceştie osăbit că alte scrisori dovezi n'au arătat, care să s[ă] agiute la cerire lor, nici au stăpânit acolo vreodată, cum singuri n'au tăgăduit, dar şi carte acea domnească dela răpousatul Domn Grigorie Ghica Vvod bătrânul s'au

¹⁾ V. mai sus Nr. 168 şi 169.

dovedit în faptă vicleșugul ce s'au urmat la aceasta, adecă unde scrie, după cum să vedi acum moșie Hânceștii, au fost numele moșii Pocșăștii cum s'au dovedit dintr'un zapis din 7251 [1743], dela acel ce arată carte domnească că au avut giudecată atunci anume Apostul, feciorul Tofanii de vânzare ce faci părților lui din moșiile cuprinsă la această carte și dintru aceasta viderat văzându-să plastografie ce au făcut la carte aceasta, osimbând (sic) numele Pocșăștilor și zicând Hânceștii, care n'au fost, ca pe unii ce-au meșteșugit vicleșug împotriva adivărului și răi acolisitori, s'au dat rămași dela Divanul Domnii Mele, hotărînd ca răzășii să-și stăpânească moșie lor nesupărați mai mult de cătră jăluitoarii aceștie sau neamul lor și carte aceasta a Domnului Grigorie Ghica Vvod s'au luat dela dâșșii de vremei că iai au dres-o cu vicleșug și părțile celui ce s'au giudecat atunci Apostul, ficiorul Tofanii sânt vândute cu zapisul arătat din 7251 și s'au dat medc. Ursoianul, care stăpânește una din părțile acele anume Băcșăni, iar lor pentru că să cuprind și alte părți li s'au dat asemenea copie adivărită de dumlor veliții boeri. Drept aceia hotărîm ca această pricină să nu să mai caute nici odinioară întărîndu-să anaforaia aceasta și cu a noastră domnească pecete.

(P. D.)

795

1803, avgust 13.

Procit vt. logofăt.

Pre Innălțate Doamne,

Infățășindu-s[ă] pe jăluitoari cu pârîții innaintea noastră și zicându-s[e] jăluitoarilor ca să arăti dovezi, întâi di iaste moșiea Hânceștii driaptă a lor și al doilea de au avut stăpânire și cât pentru că ar fi a lor au arătat o diiată din 7206, ghenar 26 dela un Mihalcea Hâncul ce au făcut la mâna ficiorului său Dumitrașc ca să stăpâniască moșiile și țigani, dar ce moșii anumi nu arată¹⁾. Au mai arătat o carte din 7249, apr. 11²⁾ dela răpousatul Domnu Grigori Ghica Vvod bătrânul de giudecata ce-au fost între Miron Hâncul ficiorul lui Dumitrașc Hâncul, nepot lui Mihalcea Hâncul și între rudenia sa Tofana, ce s'au răspuns că să trage din Alexandra, fata

¹⁾ V. mai sus Nr. 118.²⁾ V. mai sus Nr. 153.

lui Mihalcea Hâncul pentru moșii și țigani în care să arată și moșia Hânșești însă căutându-și de cătră noi s'au văzut că au fost scris alt numi și au tocmnit făcând Hânșești, iar asupra stăpânirii n'au arătat nici o dovadă zicând singuri ei că stăpânire n'au avut, știind că pâriții ar fi din neamul Hâncului și pentru aceia i-au lăsat de au stăpânit, iar acum aflându-i că nu sânt dintr'acel niam, pentru aceia cer să-i lipsască din stăpânire. Deci fiind că numili moșii în cartea domniască de sus pomenită, cu care cerea ei să află plastograf și stăpânire încă n'au avut, iar la pâriți să vedi dovadă de stăpânire de 60 de ani, nici o dreptate n'am găsit jăluitorilor la cerirea lor, iar hotărîre cea desăvârșit rămâne la Innălțimea Ta.

1803, avgust 13.

A Innălțimii Tale

Pre plecați slugi.

Costandin Balș vel logofăt.

Mihail Sturza vel logofăt

Vasilie Costache vel vornic

Vasile Rosăt vel ban

S'au trecut în condică

Matei condicar

Colecția mea.

202.

1803, Noemerie 9.

Vasile Hâncu ispravnic de copii vinde sulgeresei Catrina Bantaș părțile lui din moșia Hânșești. (Original).

Adică eu Vasile Hâncul isprav[n]ic di copii adiveriscu cu acist zapis al meu fiindu că eu în ani trecuți am fostu vân[du]t parte me din moși Hânșești dimisale sulgeresi Bă[n]tășoai pi apa Boni-cului drept cizăci de lei banii și acum la alegire știginiloru s'au ales și drepta parte me 10 stânjini și tri palime și doa parmaci care pre largu arată și în țidula hortacului (sic) și findă că părintile Ioniț Pralea este vichil dumisale sulgiresi Catrinii Bântășo[i] au primit aicei stânjini mai di sus arătaț pentru acei cinzăci di lei și dumii ai și s[ă] stăpâniscă moși[e] cu pace ca pre ocină strămoșască în veci vecilor, care mai pre larg arată în zapisul di vânzare care

l-am dat întâi și la această învoială a no[a]stră alți oameni buni și răz[ă]și care ș'au și iscălit.

leat 1803, noivre. 9.

(+) și pentru mai adivărat credința niștin[d] carte me-[a]m pus numile și degitul Vasile

(+) și eu Pavăl Hâncul, frate vânzătorului am fostu fați

(+) eu Silion ot Vărzărești răzăși am fostu față.

eu Căpitanul Eni Ghica am fostu fați și am pus peceti me (L. P.).

Documentul în colecția mea.

203.

1812, Mai 13.

Hotărnicia moșiei Vărzăreștii de pe Bâc făcută de spătarul Constantin Catargiu în care sunt pomenite documentele vechi ale moșiilor înconjurătoare și ale mănăstirei Căpriană și în care se arată hotarul între ținuturile Lăpușnii și Orheiului. (Original).

După porunca cinstiului Divan dela maiu a trecutului anu 1811 ce mi-au adus dumi. stolnic Zamfirache ca să mărg la ținut Orheiului la satul Vărzăreștii de pe Bâcu în care are și dumi. împărțășire, ca să cercetez pricini de hotar ce sânt între moșiele dumi. și a megieșlor celoralalte moșii, mergând la stare locului și făcând plan ingineresc arătătoriu atât de moșea aciasta Vărzăreștii cum și de celelalte moșii ce sânt înpregiurul aceștie, am intrat și în cercetare scrisorilor.

Deci mai întâi dumi. stolnic au arătat un ispisoc sârbăsc den velet 7041, mart 28 a lui Petru Vvod în care arată că nepoții lui Stan Varzariu au jăluit cu mare jalobă și cu mare mărturie și cu megieși de prin pregiur zicând că dresurile ce au avut ei de danie dela cei mai denainte domni, dela Ilieș și dela Ștefan Vvodu și dela părintele Domniei Sale Ștefan Vvod pe giunătare de sat pe Nârnova la Gura Socilor, care atunce s'ar fi chemat Văscoaia, giunătare ce din gios și pe din gios un loc de sat la Fântâna Husului și pe giunătare de sat la Pitușca Sacă, la Fântâna Varcina și pe un sat pe Bâc la fântâna din malul Bâcului, acele dresă li-ar

fi pierdut ei când au prădat Tătarăi țara, pierzând împreună și alte dresă ce ar mai fi avut și văzând Domnie Sa mare jaloba și mărturie cu megieși de prin pregiur, care au mărturisit înaintea Domniei Sale și înaintea boerilor Divanului, au dat și au întărit slugilor sale, nepoților lui Stan Varzar stăpânirea moșieiilor, arătate mai sus în hotarăle cele vechi pe unde au umblat din vacu.¹⁾

Și fiind că moșiea Pitușca, care acum să chiamă Vărzăreștii și cu satul dela Fântâna din malul Bâcului de la o vreme nu să stăpânesc până în Bâcu, după cuprindire ispisocului, spre mai bună încredințare dumi. stolnicu au mai arătat un zăpis din let 7247, iunie în 28 prin care Costandinu, feciorul lui Vasili Ciudin post, nepot lui Gheorghii Ciudin, ce au fost stolnic mare să învoește cu unchiul său Toader Carp vel medelnicer și face schimbu a patra parte din sat din Vărzărești ce sânt la ținut Orheiului, pe apa Bâcului cu tot venitul din tot locul din câmp, den păduri, den săliște, den pomăt și cu vad de moară în apa Bâcului care parte de moșie au fost cumpărat-o moșul său Gheorghie Ciudin stolnic dela Pavăl, feciorul Dolocăi den Greblești, nepot lui Mihăilă Săpotianului și lui încă i-ar fi fost cumpăratură dela Zamfira, fata lui Vartic vornicu, nepoatei lui Mihăilă Corpaciu²⁾ și dela feciorul ei Toader biv vel cîhodar și Irina și Patrașcu și Vasile și Antonu și Marie, toți feciorii lui Costandin Corpaciu stolnic și Mariei, fetei lui Ștefan Corpaciu, toți nepoți lui Mihăilă Corpaciu, dându-i medelnicer Carpu pentru aciasta a patra parte de sat den Vărzărești, 45 matce dela Bursuceni den ținut Sucevii, care zăpes iaste încredințat și de boerii Divanului vremii aceie.

Deci după aceste doi scrisori, fiind că să dovedești că moșie Pitușca Sacă și cu satul dela Fântâna din malul Bâcului au avut vadu de moară în Bâcu, au zis dumi. stolnicu că cu tot cuvântu drept moșiele aceste a dumi. cere trebuința a-ș ave ființa lor până în Bâcu încă și pe o parte și pe alta a Bâcului de vreme ce zăpesul lui Costandin Ciudin arată curat că pe ace a patra parte den Vărzărești ce au dat-o în schimbu au fost și vadu de moară în apa Bâcului, și dacă mănăstirea are niscaiva scrisori mai bune cu care să opriască mergere la Bâcu a Vărzăreștilor să le arăte.

Și cerându-să dela mănăstire scrisorile în pricina aciasta, mai întâi au arătat:

¹⁾ V. mai sus doc. Nr. 6.

²⁾ V. mai sus doc. Nr. 39 și 46.

un ispisoc sârbâsc den velet 6928, apr. 25 dela Alexandru Vvodu prin care face danie lui Vana vornicu aceste sate anumi Corneştii, Miclăuşăştii şi Loznova şi Săcrienii şi Dvornicenii şi Dumeştii şi Țigăneştii şi Lăvreştii¹⁾ şi Sadova şi Homiceştii ce sânt toate pe Băcovăţ a căroră hotar să începe dela mănăstirea lui Varzar şi merge pe la vârful prisăcii lui Acipeo şi pe la zarea Cetăţuei, la fundul Loznovii şi de acolo la Podul lui Grelanici, dela fântâna mică la ce mare, iar dela fântâna mare pe zare la poiana Târnauca şi dela Poiana Caprienei pe Molovatile la Băcu, den Luncuţa mică spre porosăci, ce să tălmăcescu ponorături²⁾ şi dela porosăci la gura Pituşcăi, la sălişte lui Tigomir, iar dela seliştea lui Tigomir pe zarea Homiceştilor şi pe zare Sadovii, iar de la zarea Sadovii la gura Cunilei şi de acolo pe zare pâra la mănăstirea lui Varzar³⁾.

Şi fiind că după noima acestui ispisoc mănăstirea nu poate să triacă apa Băcului ce trebuie să-ş păzască hotarale pe zărele ce sânt în dreptul săliştilor Homiceştii şi Sadova care sânt între Bucovăţu şi între Băcu, apoi moşie Pituşca şi cu satul dela fântâna din malul Băcului trebuie a-ş lua înpresurare pe amândoi părţile Băcului, căci în malul Băcului în partea den driapta s'au găsit şi fântâna den malul Băcului, care iaste den fire făcută şi să numeşte şi acum Fântâna Inpuţită, unde s'au găsit şi sălişte. Şi zicându-i-să egumenului de Căpriana că cu ispisocul acesta a lui Alexandru Vvodu nu poate ca să triacă Băcul ce trebuie ca să-ş stăpâniască moşiele mănăstirii ce sânt pe apa Băcovăţului în hotarale ce să arată pe zărele ce sânt spre faţa Băcovăţului, au adaos a zice egumenul că

¹⁾ Probabil Lăureni, azi dispărut. În 1822, Mai 26 mazilul Grigoraş Agărici din Ruseşti pretinde a treia parte din moşiile « *Lăoreni şi Sferja de jos pe Băc* ». În Lăureni răzeşii au mărit numărul bătrânilor din trei la şase, ca să-i ia jumătate din ce a stăpânit pâua atunci. În Sferja nu poate stăpâni de loc. Se arată că bătrânii din Lăureni şi din Sferja au împărtaşire « în moşiile Hogineştii şi alte locuri di pi ada Culii », (Colecţia mea).

²⁾ Porosăci = ponorături. O nouă explicaţie toponimică în legătură cu moşia şi satul Peresecina.

³⁾ Documentul este cel publicat de Mihai Costăchescu. *op. cit.*, I. p. 135—141, al cărui original bănuiesc că a fost în stăpânirea călugărilor bulgari ce se aflau la mănăstirea Căpriana mai înainte de război. Hotarnica de faţă foloseşte la identificarea mai multor silişti pomenite în hrisovul din 1421. Mai rezultă încă că « *сѣкрѣни* » sunt în realitate Săcrienii nu Secărenii satul de baştină al lui Mihalcea Hăncu, situat în valea Lăpuşnei. Traducerea Horodcei prin Cetăţue e justificată şi filologică şi prin faptul existenţei unei cetăţi de pământ lângă satul Horodca.

după noima acestui ispisoc neaparat socotești că mănăstire încă ar fi înpresurată de cătră Vărzărești și că ar trebui să să mai suia mănăstire cu hotarale în sus de săliște ce veche a Vărzăreștilor ca să triacă la locul ce-l numește Țigla Naltă pe drept locul undi să unesc pâraile Pitușcei cu a Vărzăreștilor, zicând în părerea sa că acolo ar fi gura Pitușcăi și că drept Țigla Naltă supt Păulești trebuie să fie și săliște lui Tigomir. Dar socotința aceasta a egumenului iaste cu totul fără temei, întâi că mutându-să mai sus hotarale mănăstirei săliște ce veche a Vărzăreștilor și cu o indestulă parte de loc trebuie să rămâie în hotarale moșelor mănăstirei; al doile, socotindu-să gura Pitușcei la locul undi să unesc pâraile trebuie să să cuprindă în hotarul moșilor mănăstirei și Fântâna Varcina, care iaste cel mai cu temei samn pentru deosăbirea a giumătate de sat de Pitușca ce s'au dat danie lui Stan Varzar den trup întreg al moșiei Pitușcei și, în sfârșit, socotința aciasta a egumenului strică hotărîre ispisocului acestue, căci trecând Bâcul să depărtiază cu totul de zărele moșilor Homiceștii și Sadova ce sânt pe apa Bâcovățului. Strică încă cu totul și ispisocul lui Petru Vvodu cu care întărește nepoților lui Varzar giumătate de sat de Pitușca Sacă la Fântâna Varcina și satul dela fântâna din malul Bâcului, iar netrecând Bâcul rămân amândoi ispisocile bune și rămâne gura Pitușcei a fi undi dă păriu în Bâcu și zicându-să egumenului că aciastă părere a sa iaste cu totul fără cuvânt și nu poate să-l agiute la cerire ce face și de are niscaiva scrisori mai bune să le scoată spre îndreptare, au scos și o condică, care nu iaste încredințată de nimene și să vede că iaste și noi, din cari au arătat o copie de hotarnică dela Petru Vvodu din velet 7053, în care copie cuprindi hotarale tuturor moșilor ce are mănăstirea și în ținut Lăpușnei și în ținut Orheiului¹⁾, de pe care copie zice că s'ar fi stăpânit moșiele aceste de multă vreme în hotarale ce să stăpânesc și acum, dar nefiind indestulă copie ce au arătat den condică spre a să odihni dum. stolnicu i s'au cerut ca să arăte ace adevărată hotarnică a lui Petru Vodă și au dat răspuns egumenul că s'ar fi prăpădit de mult, dar spre încredințare că mănăstirea ș'au urmat stăpânirea după aciastă copie ce iaste în condică au arătat un ispisoc dela Matei Ghica Vvodu den velet 7262, săptv. 28 prin care să arată că la prigonire ce au avut preotul Gavril,

¹⁾ V. mai sus doc. Nr. 7.

Ion Chirița, Ursul Mârza, Vasile Chiusa și Grigoraș aprodu, ce s'au răspuns că să trag din niamu lui Mihosc moșăni den satul Ciorăștii ce sânt la fundul Bâcului în ținut Orheiului despre Bâcovătu cu Chiril egumenul de mănăstirea Căpriana că li-ar fi stăpânind acest sat Ciorăștii fără dreptate și orânduți fiind cu giudecata la boeriul Domniei Sale Radul Racoviță vel logofăt undi înfătoșându-să după cercetările ce s'au făcut tuturor scrisorilor mănăstirei, care s'au arătat prin vechilul egumenului Daniil Mihnea monah s'au pus temeiul mai mult asupra copiei depe hotarnica lui Petru Vvodu și mai întrebându-să pe jăluitori de au a mai răspundi ceva înprotiva arătărilor mănăstirei, altă n'au răspuns decât au cerut acei jăluitori ca să scoată mănăstirea hotarnica ace adevărată a lui Petru Vvodu, căci copie ce au arătat nu poate fi adevărată și poruncindu-să vechilului mănăstirei să scoată ace hotarnică, ar fi dat răspuns că ace adevărată hotarnică ar fi răsărit den hârtiele mănăstirei în vreme lui Costandin Neculai Voevodu când s'au cerșut dela mănăstire scrisorile ca să să puie la condica Domniei și Domnie Sa luând sama și aceștii pricini a suretului și socotindu-să și aflându-să adeverința lui că iaste scos din sârbie de Miron Gafenco uricariul, care fiind știut că au fost om de ispravă, slujind multă vreme curții domnești și iscălit fiind suretul cu slova lui, nu s'au putut pune pricină de împiedecare, ce s'au crezut că iaste adevărat suretul și cu cuvântul acesta s'au dat rămas atunce pe pârâșii mănăstirea pentru moștea Ciurăștii.

Au mai arătat egumenul mănăstirei și alt ispisoc dela Grigorie Ghica Vvodu den velet 7238, maiu 16 protocolit de Ilie Catargiu vel logofăt, fiind iscălit și Mironu Gafenco uricariul prin care să arată că Chiril egumenul cu tot săborul dela sfânta mănăstire Capriana au jăluit că uricile și ispisoacile ce au avut mănăstire pe moșii dela Domnii ctitori sfintei mănăstiri și dela alții s'au învechit și au început a să strica. Deci Domnie Sa i-au rânduit la dumi. Ilie Catargiu vel logofăt ca să ei sama acelor urice și dresă și mergând au arătat toate uricile ce au avut mănăstirea care s'au trecut fiește care anumi cu veletul său într'acest ispisoc și că după aceste doin ispisoace socotește mănăstirea că nu să pot strămuta hotarale mănăstirei den sămnele acele ce să cuprind în suretul hotarnicii lui Petru Vvodu, dar luindu sama cu amăruntul den însuș ispisoacele aceste să poate dovedi că nici odată n'au putut fi o hotarnică ca aciasta dela Petru Vvodu și suretul tălmăcit de

Mironu Gafencul nu poate fi socotit că iaste tălmăcit de pe vreo adevărată hotarnică den pricinile arătate mai în gios, întâi că Daniil Mihnea monahul, vechilul mănăstirei Caprienei în vreme Domniei lui Matei Vvodu, când s'au giudecat cu preotul Gavril și cu ceilalți ai lui din satul Ciorăștii au dat samă că hotarnica ci adevărată a lui Petru Vvodu ar fi răsărit den hârtiele mănăstirei în Domnie lui Costandin Neculai Vvod, când s'au cerut de la mănăstire scrisorile mănăstirei ca să să triacă la condica Domniei și că Domnie Sa Matei Vvodu nefiind ace adevărată hotarnică ar fi pus temei pe copie hotarnice ce au fost tălmăcită de Mironu Gafencu uricar. Constandin Neculai Vvodu au domnit în urma lui Grigori Vodă Ghica. Deci de ar fi fost bună hotarnica aceia a lui Petru Vvod, care zice că s'au tălmăcit de Gafencu uricariul de ce nu s'au trecut în ispisoc lui Alexandru Vvodu ce iaste făcut de Gafencu uricariul în mână a căruie pentru cercetare au fost toate scrisorile mănăstirei. Dar să socotești că sau n'au fost o hotarnică ca aciasta la mănăstire, sau de au și fost vreun suret sărbăsc și s'au tălmăcit de acel Mironu Gafencu uricar, socotindu-l a nu fi adevărat n'au vrut să-l triacă în ispisocul lui Grigorie Vodă Ghica. Al doile în ispisocul lui Grigorie Vvodă Ghica din velet 7238, Maiu în 16, care s'au pomenit mai sus să arată că la cercetarea ce s'au făcut scrisorilor mănăstirei Căprieni au arătat Chirel egumenul mai întâi un uric dela Alexandru Vvodă den velet 7060 și alt uricu dela Ștefan Vodă, feciorii lui Petru Vvodă scriind precumu au dat și au miluit sfânta mănăstire Căpriiana care iaste de iznoavă zidită de părintele lor Petru Vvodă cu sate anumi Miclăușanii și Loznova și Lucenii și Vornicenii — cu Dumenii și Glăușanii ce să chiamă Țiganca și Bezărghicanii, aceste toate sate întregi și într'un hotar den sus de mănăstire în fața Bucovățului dispre Lăpușna în ținutul Lăpușnei. Dacă Alexandru și Ștefan Vvodu, feciorii lui Petru Vvodu facu danie la mănăstire satele arătate mai sus și alte sate ce să mai arată în ispisoacele aceste la anul 7060 cum să putē cu 7 ani mai înainte de danie adică la anul 7053 să facă Petru Vvodă hotarnică pe aceste moșii când mănăstirea aceste moșii atunce nu le avei (căci după glăsuirea ispisocului lui Alexandru Ghica Vvodă să dovedești că ispisoacele lui Alexandru și Ștefan Vvodă, feciorii lui Petru Vvodă sânt ispisoacele de danie, iar nu de întăritură, căci nu zic ispisoacele că au întărit, ce zic cu lămurire că au dat și au miluit) și dacă moșiele mai sus pomenite și cu altele ce să cuprindu

în ispisocul de întăritură a lui Grigori Ghica Vvodu sânt date danie la mănăstire în urma Domniei lui Petru Vvodu cum poate fi socotită de bunu suretul hotarnicei ce zic că iaste din zilele lui Petru Vvodu; niciodată suretul hotarnicei nu să poate socoti de bunu. Al treile dacă Petru Vvodă la velet 7041 întărește nepoților lui Stan Vârzar stăpânirea pe giurădate de sat de Pitușca Sacă la Fântâna Varcina și un sat la Fântâna den malul Băcului, cum iarăș acelaș Domnu după 12 ani la velet 7053 pute să anerisască ispisocul său cu îndrăptarea hotarălor moșeilor mănăstirei tocmai pin talpa casălor lui Stan Vârzar. Și în sfârșit să înțelegi de sine aciastă copie că nu iaste de pre vro adevărată scrisoare sârbască tălmăcită, pentru că nici glăsuirea ei nu iaste cuvinte ce în vreme de demult pe limba sârbască să alcătuia scrisorile, ce urmiazi toată noima și glăsuire după aciasta mai de pre urmă obicnuită voroavă. Cu toate aceste s'au cerut dela egumen să arăte macar acel suret ca să să vază de iaste scris de Miron Gafinco uricar și nici acela nu l-au arătat dând samă că și acela s'ar fi prăpădit, cu toate că de ar fi și fost la mănăstire, loc nu poate prindi nesocotindu-să di adivărat den pricinele mai sus arătate, oprește pe mănăstire ca să nu triacă apa Băcului cu moșeile den ținut Lăpușnei și alte multe ispisoace de prigonirele ce au avut moșanii den ținut Orheiului cu acei den ținut Lăpușnei, arătând spre incredințare dumlui. stolnicu un suret de un ispisoc a lui Mihai Racoviță Vvodu de prigonirea ce au avut Mogâldea căpitanu, ginerele Hâncului și Grigori feciorii Hâncului cu Bogos pârcălabul pentru niște mori ce au făcut Bogos pârcălabul în apa Băcului la Ghețaoani în dreptul Chișinăului și după cercetările ce s'au făcut den porunca domniască prin boerii Ghiorghită Apostol biv vel vist. și Ioan Sturza sârdar, întrebat fiind de dumlui sârdarii și dumi. Neculai Donici biv vel logofăt au dovedit că *niciodată Lăpușna n'au avut nici o împărțășire în apa Băcului* a-ș face mori sau iazuri cum și înainte Domniei Sale au mers oameni bătrâni fruntaș den ținut Orheiului și a Lăpușnei anumi Ghiorghieș vornic de poartă, Chirica pârcălabul, Loghinu pârcălabul, Crâstea căpitan de curteni, Măgariul Chihaia, Toader șoltuzul den Chișinău și Vasili Chihaia cu alți oameni buni și cu sufletele lor au mărturisit că niciodată ținut Lăpușnei n'au avut împărțășire în apa Băcului să facă mori sau iazuri și așa după aceste mărturii s'au dat rămas pe Bogos Pârcălabul, dându-să morile în stăpânirea lui Mogâlde căpitanu și a lui Grigori

Hâncul¹⁾. Dacă dar moșiele den ținut Lăpușnei nu pot ave înpărtășire de apa Bâcului (cu totul și fără de nici o dreptate mănăstirea trece Bâcul cu moșiele Bezărcicani drept satul Găleștii în ținut Orheiului, undi să pornești a înpresura o îndestulă parte de loc din moșiele den stânga Bâcului înputernicindu-să numai în puterea suretului aceștii neadevărate hotarnici, iar nu în niscaiva ispisoace adevărate și oricând s'au întâmplat de s'au giudecat mănăstire cu moșiele den ținut Orheiului ce sânt de a stânga Bâcului ca să-ș urmezi stăpânire după aciașă copie, niciodată cu acei cu care s'au giudecat n'au tăcut a ceri înfătoșare cei adevărate hotarnici a lui Petru Vvodu, dovedit fiind suretul acesta de neadevărat, dar chipu n'au fost să să scoată ace adevărată hotarnică decât egumenul după vreme prin chipuri îș întăresc stăpânirea nu după ispisoaci ce după suretul cel neadevărat și sfârșindu-să cercetare despre apa Bâcului m'am pornit cu cercetare în sus spre Ichel. Deci despărțirea între satul Vărzăreștii cu Pitușca rămâne ca să să facă în aceștaș chip adică măsurându-să la un loc Vărzăreștii și cu Pitușca să va despărți drept prin mijlocu și parte den sus va rămâne a răzășilor den Pitușca, iar partea ce den gios care iaste despre Fântâna Varcina va rămâne a dumi. stolnicului cu răzășii, căci după ispisocul lui Petru Vvodu să dovedești că Pitușca Sacă au fost un sat întreg și numai giumătat de sat, partea ce din gios despre Fântâna Varcina s'au dat lui Stan Vărzar. Să vede dar că ceialaltă giumătat, partea ce den sus au fost dată mai denainte la niamu răzășilor ce stăpânescu acumu. Am vrut să intru și în cercetare părții despre apa Ichelului, cerând dumi. stolnicu Zamfirachi ca să să pogoare cu moșia Pitușca și Vărzăreștii până în apa Ichelului arătând că deși nu are niscaiva scrisori să pominească că moșia Pitușca nu merge până în Ichel, dar după arătarea răzășilor că părinții bătrânilor de acumu au stăpânit până în Ichel și ei în urma lor de n'au și stăpânit până în Ichel dar au stăpânit până piste Poiana Turiei și că dum. Dinul Rusul de la o vreme încoace ar fi luat în tărie partea aceasta dela Poiana Turiei spre Vărzărești și întrebându-să pentru aciașta pe dumi. Dinul Rusul au arătat o carte de giudecată din 1804 ghenar 4 intru cari să cuprinde că la pricina de giudecată ce au avut Păuleștii cu Neșcani ar fi arătat o carte gospod de la Ștefan Vvodu den let 7169, săptv. 28 în care scrie că

¹⁾ Cf. I. N. Halippa, Труды, I, Chișinău, 1900, p. 201.

s'au giudecat Grigoraș Rusul spătar cu un Pavăl Ciocârlan nepot lui Frățăman (răzăș de Bravice) pentru o bucată de loc în Poiana Bravicei cu fânaș ce iaste în Ichel în hotarul satului Păuleștii la ținut Orheiului, dovedindu-să din ispisocul de întăritură dela Vasilie Vvodu ce au arătat că ace poiană iaste cumpărătură lui Ioanașc Rusul ce au fost logofăt mare, tatul numitului Grigoraș Rusul spat. și s'au hotărit ca să stăpânească Grigoraș Rusul spat. ace poiană despre apus până în matca Ichelului din capul poenii den gios pâra în capul poenii den sus, arătând și alte scrisori că satul Păuleștii are poiană mare den trupul Păuleștilor pe apa Ichelului și că are și mărturii precum că au avut moșii și părinții dumi. prisăci în drept poenii Turiei cu care aceste toate dovedești că ace poiană pentru care s'au giudecat că iaste în dreptul satului moșiei Bravicei și în dreptul capătului Vărzăreștilor și cu aceste dovezi oprește pe Vărzărești de a merge la Ichel, arătând că are și alte scrisori spre a dovedi pentru acel loc ce să arată prin hartă că să stăpânește de Păulești în dreptul Vărzăreștilor, cari scrisori să află la Eș, zicând că niciodată Vărzăreștii n'au avut stăpânire pâra în Ichel, rămâne dar ca să găscă scrisori dovezi Vărzăreștii cu care să încredințazi că au avut stăpânire pe locul acela ce să stăpânești de Păulești în dreptul Vărzăreștilor, iar pentru înpresurare ce pătimeste Vărzăreștii despre Gălești precum să vede în hartă, nu s'au putut face nici o cercetare căci răzășii de Gălești au dat samă că scrisorile pe parte den moșie Găleștii despre Vărzărești, care acum să chiamă Vale Țarinei nu sânt la dânșii fiind date din poronca Divanului împreună cu aciastă vale a Țarinei dumi. polcovnicesei Iordanii Gomanova după multele prigoniri ce au avut răzășii cu dumei și fiind că dumei. podpolcovniceasa să află la Eș va arăta scrisorile de le va ave înaintea cinstiului Divan de unde să va da și hotărîre de așzare hotarilor între Vărzărești și între Gălești. Aceste fiind toate cercetările și dovezile și de la o parte și de la alta după a me giudecată cu tot cuvântu și după dreptate niciodată nu poate treci cu arătările scrisori mănăstirea Căprienei piste apa Băcului, cu care face o mare înpresurare moșiei Pitușcei și a satului de la Fântâna din malul Băcului, care să află față după cuprinderea ispisocului lui Petru Vvod. Și locul aceste de înpresurare nici cu un chipu nu să cuprinde în scrisorile mănăstirii în câte au arătat, afară de copie ce singură să dovedește de ne adevărată, căci deși s'au urmat

stăpânirea după aciaastă copie de multă vreme, dar vederat să cunoaște că cu ră credință au fost aciaastă stăpânire, care după obiceiul pământului, înpresurare hotar nu are și fiind că egumenul nu s'au mulțămît au rămas ca să margă la Divan de unde să va da ce desăvârșită hotărîre.

1812, Maiu 13.

Constandin Catargiu. spatar

Colecția d-rei Ec. Țvetinovici din Chișinău.

204.

1821, Septembrie 6.

Grigori Stăvilă împreună cu răzeșii lui înfățișează ispisocul dela Ștefan cel Mare din 1502 și cere, ca urmaș al lui Cozma Răzanul, a patra parte din moșia Mălușcenii. (Original).

Cătră giudecătoria ținutului Orheiul
dila Grigori Stăvilă, jalobă ¹⁾

În moșiea ci acum să numești Malușcenii ²⁾, pi cari să află lăcuit satul Băcioiu din bătrânul Cozma Răzanul, ci după ispisocul Domn Ștefan Vvd. din 7010 ³⁾, cari de față este la mine ari înpărtășire, mi să cuvine și mie cu răzășii mei o a patra parte, adică parte lui Tofan Mațgras. Deci fiind că răzășii ce stăpânesc aciaastă moșii nu-m dau venitul cuviincios supt cuvânt că acolo nu mi s'ar cuvini înpărtășire, cu plecăciuni fac cunoscut giudecătoriei înpregiurările următoare: întâi, cât pentru că Cozma Răzanului în ace moșie i să cuvini o a patra parte dovedește însuș ispisocul ci l-am pomenit mai sus; al doile, pentru că și Tofan Maț Gras dipi care trag eu cu alții părți esti cu adivărat urmaș Răzanului, dovedești nu numai urmare stăpânirii ci am în moșiea Răzării tot dela

¹⁾ În dosar nu se găsește decât petiția și copie după ucazul judecătoriei ținutului Orhei ca să orânduiască o cercetare la fața locului. Ce curs a avut acest ucaz nu se poate deocamdată preciza.

²⁾ Dela Malușcă frate lui Cozma Răzanul. Vezi mai sus nota de sub documentul Nr. 180.

³⁾ Un regist din același an în M. Costăchescu, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, p. 254 și o mențiune despre existența lui în Zamfir Arbore, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, p. 180.

D. Balan

ținutul Orheiului, dar și doo scrisori di învoială săvârșite între răzășii mei cu alți urmași a Răzanului cari și acum stăpânesc nu numai în Răzăni ci încă și în Malușcenii, în alte părți stăpânim neclintiți numai aceștia din Băcioiu ni să împotrivesc. Pentru aceia spre întărire acestor arătări, mă rog giudecătorii ca să să aducă di faț și să să cercetezi și celi în ființă a lor dovezi și după dreptate să facă căzuta punere la cale a mi să întări nu numai stăpânire pi a patra parte dintr'un bătrân, dar și veniturile să mi să împliniască.

Grigori Stăvilă

Anul 1821 luna săptv. 6 zile.

Tribunalul Lăpușna, arhiva veche dos. Nr. 7465/1821.

Există o mare controversă istorică în legătură cu întemeierea satelor dela marginea sud-estică a ținutului Lăpușna, situate între Botna și Botnișoara, pe de o parte, și Ișnovăț și Bâc, pe de altă parte. (Zamfir C. Arbore, *Basarabia, Țara lui Ștefan cel Mare în Voința Națională* cu data de 2 Iulie 1904, și *Dictionarul geografic al Basarabiei*, p. 175; I. Bogdan, *Documentul Răzănilor din 1484 și organizarea armatei moldovene în secolul XV în Analele Academiei Române* seria II. Tom. XXX, *Memoriile Secțiunei istorice*, p. 364—365; I. Gh. Pelivan, *Biserica veche din satul Răzenii în Arhivele Basarabiei* anul VI, Nr. 3, p. 246—253; Dimitrie I. Balaur, *Documentele Răzenilor*, Studiu de istorie critică în *Biserica ortodoxă română*, anul LIV, Nr. 5—6, p. 273—304).

Punctul de plecare al discuțiilor este documentul numit al Răzănilor. La 8 Iunie — după Zamfir Arbore care a dat documentul la iveală — la 8 Iunie 1484 — după Ion Bogdan care îl publică critic — Ștefan cel Mare dăruiește lui Mălușcă și fratelui său Neicea cum și lui Cozma Răzan și fratelui său Drăguș, ostași din ceata boierului Gangur, pârălabul Orheiului, pentru slujbele făcute țării prin paza împotriva Tătarilor, un loc pustiu pe apa Vișnovățului, ca să-și facă sat și să-l stăpânească în două părți egale: o parte Mălușcă și Neicea, alta Cozma Răzan și fratele său Drăguș.

Un alt document din 12 Martie 1502 (D. I. Balaur, *loc. cit.*, p. 286), la care se referă și petiția de mai sus a lui Grigore Stăvilă, care în 1821 se pretinde posesorul originalului, are un cuprins aproape identic. Deosebirile sunt numai în ce privește enunțările accesorii. Mai importante sunt că cel din 1485 face pomenire de ceata boierului Gangur și de rostul ei istoric în această parte a țării, fragment care lipsește în cel de al doilea și că în cel dela 1484 se pomeneste printre martori și Alexandru, fiul domnului, pe când la 1502 nu se mai face pomenire despre el, ceea ce ar corespunde știrilor diplomatice ce avem din acea vreme.

În sfârșit, se mai cunoaște regestul unui al treilea document tot cu data de 1502 — fără lună și zi — (M. Costăchescu, *Documente moldovenești dela Ștefan cel Mare*, p. 254—255), care foarte sumar pomeneste că Ștefan Vodă

a miluit pe Cozma Răzănianu și pe alți frați a lui cu loc de sat pe apa Botnii Mare și peste Apus peste Botnișoara și până în șleahul cel mare.

Nu s'a găsit până acum originalul niciunuia dintre aceste documente. I. Bogdan se îndoia întru câțva despre autenticitatea celui dintâi document și aceasta fără să cunoască cuprinsul identic al celui de al doilea. Socotesc în adevăr neverosimil ca sub domnia aceluiași Ștefan cel Mare să se dea de două ori acelorași persoane, aceeași moșie. Sunt convins că n'a putut exista decât numai unul și anume cel din 1502. Confuzia a provenit probabil din faptul copierei repetate a unuia și aceluiași document.

Din documentul de față se vede, contrar celor ce crede Balaure, că și urmașii lui Cozma Răzanul aveau împărțășire în Mălușceni, Băcioiul de azi. Din Cozma Răzanul descind răzeșii multor sate din regiune. La lista acestor sate urmează să se adauge și Puhoiul (vezi mai sus Nr. 165 și 180).

REGESTELE DOCUMENTELOR

1. 1502, *Martie 11*. Ștefan Voevod dă lui Duma Hurduescu și altora un loc din pustie la Schinoasa, lângă locul ce este mai sus de Ulmi, ca să-și așeze sat (Regest).

2. 1521, *Iunie 14*. Ștefan Voevod întărește împărțirea satului la Păr, anume Perenii de pe Lăpușna. Jumătatea din jos rămâne Bradului, feciorul Giurgei și verilor lui Balș, Buda și Ileana, copiii Anei, iar jumătatea din sus curgătorilor din Andrușca Hârlău și Duma Hârlău (Copie).

3. 1528, *Martie 1*. Petru Voevod întărește Oanei și fraților ei Iurie și Ion o parte din satul Tutovinești cumpărat de ei dela Ana, fiica Șendrei, nepoata lui Martin (Copie).

4. 1528, *Martie 30*. Petru Voevod întărește nepoților lui Lașco din Ișnovăț două sate unul din sus și altul din jos de Cheile Ișnovățului și un al treilea din sus de Salce (Regest).

5. 1529, *Martie 9*. Petru Voevod întărește stăpânirea lui Petre Măgdici și a fraților lui pe jumătate de sat din Măgdicești, pe Ichel, pe care a cumpărat-o tatăl lor Mihul Măgdiciu dela Șandru Onescul (Suret).

6. 1533, *Martie 28*. Petru Voevod întărește stăpânirea urmașilor lui Stan Vârzaru pe jumătate de sat pe Nârnova, la Gura Socilor, care se numește Vâscoaia, jumătatea din jos și pe din jos la Fântâna Husului și pe jumătate de sat la Pitușca Sacă, la fântâna Varcina și un sat pe Bâc la fântâna din malul Băcului, moșii ale căror drese s'au pierdut când au robii Tătarii Moldova (Original).

7. 1545. Că pia suretului unui ispisoc dela Petru Voevod în care se arată hotarele moșiilor mănăstirii Căpriană (Copie).

8. 1552, *August 15*. Alexandru Voevod întărește lui Stan, Floarei și lui Dumitru o parte din satul Conojeni cumpărat de ei dela Călmățui, Stanca și surorile lor, soțiile lui Hrâmbul părcălabul, lui Frunteș și lui Leon vameșul (Regest).

9. 1560, *Martie 6*. Alexandru Voevod întărește lui Anton și surorii lui Sofiei, copiii lui Neghină a patra parte din satul Tutoveni, ce au cumpărat dela Andreica și femeea acestuia Nasta (Copie).

10. 1579, *Septemvrie 21*. Petru Voevod întărește lui Zaharia o jumătate de sat din Ciutești de sub Codru, la obârșia Nârnovei în ținutul Iașilor, pe care Zaharia a cumpărat-o dela copiii lui Toma Spancioc și ai Marinei (Original).

11. 1582, *Decembrie 13*. Petru Voevod întărește Anei, jupâneasa lui Ioan Golăe fost mare logofăt și fiului său Mihail și ficei sale Cristina un sat Bubuiojii cu mori în apa Băcului (Original).

12. 1583, *Aprilie 8*. Petru Voevod judecând pe Frățian și frații lui Toader și Ionașcu, copiii Mărinei, nepoții Armancăi și strănepoții Oanei cu Poroseaci biv stolnic, Gavril Hagerău, Ungureanul și Iutcu dă rămas pe cei din urmă, recunoscând celor dintâi dreptul la o bucată de loc din Hăjerăi, cumpărată de strămoșul lor Oană. Se pune fierăie (Original).

13. 1589, *Mai 8*. Petru Voevod întărește lui Simion sulgerul și Giurgii și lui Ion Tofan și lui Marcu satul Ușăreștii, pe Prut în ținutul Lăpușnii, partea lui Vlad, sat pe care l-au cumpărat dela Grigore păhărnicele, fiul lui Veveriță (Suret).

14. 1589. Petru Voevod întărește lui Ciobanu și Grigore părțile de moșie ce au cumpărat în Tăbănești pe Nărnova, la ținutul Lăpușnei dela strănepoții lui Iuga Pârjoltă (Original).

15. *Fără vealeat (cca 1590)*. Mărturie dela Mihalcea și Constantin marii vătăfii ai ținutului Lăpușnei precum și dela șoltuzul și cei 12 pângari ai târgului Lăpușnei și dela mulți oameni buni precum a vândut Grigore, fiul lui Isac, nepot Oanii lui Toader Cehan parcălabul a treia parte din a treia parte din sat din Dieșeni pe care o avea Oană cu ispisoc de cumpărătură dela Petru Voevod (Original).

16. 1596, *Iunie 28*. Eremia Movilă Voevod întărește visternicelelui Ignat și lui Procopi, fecior lui Coste a șasea parte din satul Ciuciuleni și Voloșani, pe cari au cumpărat-o dela nepoții lui Danciul Loze șetrar (Copie).

17. 1598, *Mai 26*. Eremia Movilă Voevod întărește Anei, jupâneasa răposatului Ion Golie logofătul parte din țigani rămași dela tatăl ei Burnar vornicul, în urma împărțirii ce a făcut cu surorile sale Anghelina și Ileana (Suret).

18. 1598, *August 15*. Eremia Movilă Voevod întărește împărțirea averii rămase de pe urma Antimii Burnăresei, între cele trei fete ale ei și întărește uneia din ele Aniței, cneaghina lui Golie logofătul, a treia parte din Bilavinți, a treia parte din Burnărești, a treia parte din Turcești și un loc ce se cheamă Colacul (Original).

19. 1598, *August 17*. Eremia Movilă Voevod dă rămase pe Anghelina și Ileana, fetele Antimii Burnăresei, care s'au jeluît împotriva surorii lor Anița, cneaghina lui Ion Golăi fost logofăt pentru averea rămasă pe urma mamei lor în sat la Vrăbieni, care avere s'a prăpădit și s'a jefuit de Tătari și de Poloni, când a pierit Ion Voevod și când a fugit parcălabul Huru din cetatea Hotinului în Țara Leșască (Original).

20. 1603, *Noembrie 9*. Eremia Movilă Voevod imputernicește pe cneaghina lui Golăi să stăpânească ocina Colacul din ținutul Lăpușnei (Original).

21. 1604, *Mai 30*. Eremia Movilă Voevod întărește mănăstirei Vatoped mai multe moșii și țigani pe care le-au dăruit mănăstirei cneaghina Ana văduva marelui logofăt Ion Golăi, spre pomenirea neamului ei și al soțului ei, îndatorindu-se și călugării s'o îngrijească dacă va cădea în sărăcie sau de va fi bolnavă (Original).

22. 1609, *Noemvrie 30*. Constantin Movilă Voevod întărește lui Chiriță Dumitrașcu vel postelnic jumătate de sat din Ciocănești de pe Prut, dela ținutul Lăpușnei ce a cumpărat dela nepoții lui Vlașin (Original).
23. 1610, *Noemvrie 26*. Constantin Movilă Voevod întărește lui Dumitrachi Chiriță marele postelnic un sat Highidișeuți pe Bâc, care se numește acum Hăgereni, cu loc de iaz și moară în Bâc, pe care l-a cumpărat dela strănepoții lui Hăgerău și neamurile lui (Original).
24. 1612. Surița, fata Nastei din Drăgușeni vinde un bătrân de moșie lui Petre și fratelui său Ionașcu, feciorii Milei din Stolniceni (Original).
25. 1615, *Ianuarie 17*. Ștefan Voevod judecă și dă rămas pe Ursul stolnicul cu ai săi cari pretindeau să se împărtășască într-o a treia parte din satul Lunca Mare de pe Bâc pe care păritul Avram cu ai săi o cumpărase dela un Anton bătrân, nepot Ursului (Copie).
26. 1619, *Decemvrie 18*. Gaspar Voevod întărește lui Lupu logofătul partea de moșie ce a dobândit dela nepoți ai lui Mihul Pupăză în satul Bălăurești, de pe Prut în ținutul Lăpușnei (Regest).
27. 1628, *Februarie 3*. Miron Barnovschi Movilă Voevod întărește lui Ionașcu Rusul pe lângă alte moșii a patra parte din satul Volosânii de pe Bâc în ținutul Lăpușnei (Regest).
28. 1632, *Iulie 13*. Alexandru Iliș Voevod întărește cumpărăturile lui Ionașcu Rusul vornic de gloată printre care a patra parte din Volosânii de pe Bâc (Regest).
29. 1634, *Ianuarie 30*. Carte de pără și de rămas dela Moisi Movilă Voevod dată preotului Istrate și preotesei sale Călina, strănepoții lui Hărăbor postelnicul împotriva neamurilor lor, răzeșii din satele Vărzăreștii de pe Bâc și din Vărzăreștii de pe Nărnova. Se pune fierăie (Original).
30. 1634, *Februarie 10*. Carte de pără și de rămas dela Moisi Movilă Voevod la mâna preotului Istrate din Cristești și a preotesei sale Călina, nepoata lui Toader sulgerul împotriva răzeșilor din satele Vărzăreștii de pe Bâc și Vărzăreștii de pe Nărnova (Original).
31. 1637, *Noemvrie 28*. Vasile Voevod întărește lui Busuioc căpitanul și soției sale Antimiei părțile lor de ocină și cumpărătură din moșiile Salcea, Salotfenii sau Vrăbienii și Călimăneștii de pe valea Nărnovei din ținutul Lăpușnei, Colacul de pe Prut și Brădiceștii din ținutul Fălciului (Suret).
32. 1639, *Aprilie 16*. Ionașcu, fiul Sofroniei și Dragotă vând lui Ștefan Cociorvă hotnog partea lor de moșie din satul Săcetenii (Copie).
33. 1640, *Mai 18*. Divanul întărește lui Darie și Ghiniei, copiii lui Cărbăbăț parcălabul daniile ce li-au făcut în sat în Ciuciuleni și în Voloceni, Varvara din Voloceni, părți de sat pe care și aceasta le avea dela tatăl ei Gheorghe diacul și dela unchiul ei Dumitru comisul (Regest).
34. 1640, *Mai 18*. Vasile Voevod întărește lui Darie și surorii sale Ghiniei părți de ocină în Ciuciuleni, Voloceni și Drăgușeni (Regest).
35. 1640, *August 13*. Vasile Voevod întărește stăpânirea lui Ionașcu vornicul asupra unui sfert din Volosânii de pe Bâc (Regest).
36. 1641, *Aprilie 22*. Vasile Voevod face danie lui Ștefan vel armaș siliștea Sperieții, ascultătoare de ocolul târgului domnesc al Lăpușnei, ca să-și așeze sat (Original).

37. 1641, *Mai 10*. Vasile Voevod dă rămas pe Andronic din Sireții de sus în pricina de judecată ce a avut cu Vășian și Ștefan pentru o parte de ocină din satul Porturești de pe Bâc din ținutul Orheiului (Regest).

38. 1642, *Ianuarie 30*. Vasile Voevod dă câștig de cauză lui Toader Văscan din Iuriești contra lui Hariton din Cheile Ișnovățului pentru o parte de ocină din Bâzdăgeni (Regest).

39. 1643, *Februarie 23*. Danul vinde jgincierului Mihăilă Săpoteanu partea sa de moșie din Vărzăreștii de pe Bâc (Regest).

40. 1643, *Martie 31*. Vasile Voevod face danie lui Ionașcu Rusul biv vornic, părcălabul Orheiului, satul Tohatinului de pe Nistru din ținutul Orheiului, sat care a fost din vechile vremi domnesc (Original).

41. 1643, *Septembrie 9*. Vasile Voevod întărește nepoților lui Vasile Drăguș vel pitar mai multe părți de moșie din Săciteni pe care le-au răscumpărat prin judecată dela Vasile Suruceanu (Copie).

42. 1644, *Iunie 28*. Vasile Voevod întărește lui Ilie Bânzar stăpânirea asupra unui loc de sat anume Hârjauca, căruia i se spune și Poiana Gacăi, loc cumpărat dela fii Irinei Șanțoaia (Regest).

43. 1644, *August 22*. Vasile Banul marele medelnicer vinde lui Profir marele vameș întreg satul Ușereștii de pe Prut din ținutul Lăpușnei, pe care-l avea baștină și cumpărătură dela neamurile sale (Original).

44. 1644, *Septembrie 5*. Cartea veliților boieri prin care se întărește « prietenului » lor Profir vameșul satul Ușereștii de pe Prut din ținutul Lăpușnei, cumpărat dela Vasile Banul marele medelnicer (Original).

45. 1644, *Septembrie 6*. Vasile Voevod dă rămas pe Hariton din Cheile Ișnovățului care a pârît fără dreptate pe Toader Văscan din Hurdești pentru o parte de ocină din sat din Bâzdăgeni (Copie).

46. 1645, *Ianuarie 15*. Zamfira fata vornicului Vartic vinde lui Mihăilă Săpoteanu partea ei din moșia Vărzărești de pe Bâc (Regest).

47. 1645, *Aprilie 25*. Vasile Voevod întărește lui Profir vameșul cel mare o parte din satul Bărlădeni de pe Prut, dela ținutul Lăpușnei pe care a cumpărat-o dela strănepoții popii lui Ivașcu și lui Ion (Original).

48. 1647, *Martie 20*. Răzmeriță vinde lui Ștefan, armașu cel mare părți de moșie în Drăgușeni (Regest).

49. 1647, *August 12*. Vasile Voevod întărește lui Ștefan vel armaș între altele și jumătate din satul Trifeni din ținutul Lăpușnei (Regest).

50. 1649, *August 12*. Vasile Voevod întărește feciorilor lui Petre sin Suruceanu o danie dela unchiul lor Simion Puiu în satul Bosneceni (Regest).

51. 1654, *Martie 24*. Gheorghe Ștefan Voevod întărește lui Dumitrașcu Brad feciorul Gligorcii Brad din Ciuciuleni părțile de moșie ce i-a dăruit mătușa sa Anastasia, nepoata Horotceanului din satele Horotca, Drăgușeni și Stolniceni din ținutul Lăpușnei (Suret).

52. 1654, *Mai 9*. Chirilă Colivă vinde lui Gheorghe Roșca visternicul satul Manulești de pe apa Cogălnicului din jos de Iuriești, până la locul domnesc, cumpărat de tatăl său Mihail Colivă dela Gheorghe fiul lui Nicoară (Original).

53. 1655, *Februarie 20*. Gheorghe Ștefan Voevod întărește lui Mihașcu Pancu și fraților săi Todirașcu, Mereuță și cumnatului său Grigore

părțile de moșie ce au cumpărat în satul Negrești de pe valea Ișnovățului în ținutul Lăpușnei dela Buculei și neamurile lui (Copie rusească).

54. *Fără veleat (circa 1655), Iulie 14.* Carte de judecată dela Ionașcu Rusu vel logofăt prin care împuternicește pe feciorii Horei să stăpânească partea lui Gherman din sat din Pojoreni dând rămași pe Mager, Pătrașcu și Cârpoia (Regest).

55. *1655, August 5.* Gheorghe Ștefan Voevod dăruiește lui Luca pârcălabul Lăpușnei siliștea Pulberenii de pe Cogâlnic și valea Nemesnicului, moșii domnești din ținutul Lăpușnei (Original).

56. *1657.* Mihalcea Hâncul armașul și cu fratele său Ștefan izbașa cumpără partea de moșie a Condrei din Condrești (Regest).

57. *1657, Ianuarie 14.* Gheorghe Ștefan Voevod rânduește pe Marcea din Ciuciuleni și pe Simion din Policeni să judece pricina dintre Dumitrașcu Brad și cumnatul său Ion pentru o parte de moșie rămasă dela Nastasia sora mamei lor (Suret).

58. *1657, Martie 3.* Gheorghe Ștefan Voevod judecă pricina dintre Dumitrașcu Brad și vărul său Andrei pentru partea de ocină din Horotca a Anastasiei Horotceanu mătușa lor și îi dă drept lui Dumitrașcu să întoarcă lui Darie comisul banii cu care cumpărase dela Andrei o parte de moară în Horotca (Original).

59. *1657, August 11.* Darie comisul se învoește cu răzeșii de Ciuciuleni ca să se poată și ei așeza în Voloseni când se va face sat (Regest).

60. *1658, Iulie 26.* Vasile Căpotici face hotărnicia moșiei Bostancea din ținutul Lăpușnei (Regest).

61. *1659, Mai 2.* Gheorghe Ghica Voevod dăruiește lui Mihalcea Hâncu serdarul satul Mănești dela ținutul Trotușului ce s'a luat pentru viclenie dela Vasile Hatmanul (Copie).

62. *1660, Martie 5.* Ștefan Vasile Voevod întărește cumpărăturile și daniile lui Constantin biv vornic din satele Gălești, Voinova, Tătărăști, Tutoveni, Drăgușeni, Inești, Holboca și Ciuciuleni (Copie).

63. *1660, Iunie 22.* Ștefan Vasile Voevod împuternicește pe Vasile Nohit din Iurceni să oprească partea de ocină a Istrătoaiei pentru doi boi ce au luat paharnicul de i-au dat la slim (Original).

64. *1660, Septembrie.* Ștefan Vasile Voevod întărește cumpărăturile făcute de Mihalcea Hâncul dela Constantin Hăbășescul din Secăreni (Regest).

65. *1661, Iunie 29.* Ștefan Vasile Voevod întărește trei părți din moșia lor, răzeșilor din Săpoteni în ținutul Orheiului (Regest).

66. *1662, Iunie 5.* Eustratie Dabija Voevod întărește mănăstirei Hlincea satul Iurieștii din ținutul Lăpușnei în locul satului Mășcăteștii ce avusese la ținutul Neamțului (Original).

67. *1662, Iunie 13.* Eustratie Dabija Voevod întărește lui Luca pârcălabul siliștea Pulbereni din matca Cogâlnicului cu Valea Buciumului pe Târnușa în ținutul Lăpușnei, care îi fuseseră luate sub acuzare de viclenie de Gheorghe Ștefan Voevod (Original).

68. *1662, August 17.* Eustratie Dabija Voevod dă rămași pe răzeșii din satul Bălăurești în pricina ce au pornit ei pentru moșia lor împotriva lui Gheorghe Hăbășescul fost vel paharnic (Regest).

69. 1662, August 21. Eustratie Dabija Voevod dă rămași pe niște oameni din Scoposăni care s'au judecat cu Grigore Hăbășescul pentru satul Bălăurești (Regest).

70. 1663, Mai 20. Mihalcea Hâncul serdarul capătă danie doi bătrâni din satul Cornești din Valea Băcovățului și din Așbâca (Regest).

71. 1663, Iunie 8. Dumitrașcu vornicul de poartă cu soția sa Măriuca vând lui Darie biv vel spătar părțile lor din Dulijeni de pe Botna din ținutul Lăpușnei (Regest).

72. 1663, Iunie 17. Egumenul și soborul mănăstirii Hlincea vând Doamnei Ecaterina Dabijoaia satul Iurieștii dela ținutul Lăpușnei (Original).

73. 1663, Iunie 18. Schimbul ce face Doamna Ecaterina Dabija cu Racoviță Cehan marele logofăt luând cea dintâi satul Buciuiești din ținutul Neamțului pentru satele Iurieștii din ținutul Lăpușnei și Șercanii din ținutul Orheiului (Original).

74. 1664, Martie 27. Mihalcea Hâncul serdarul capătă danie părți de moșie în satul Cornești de pe Băcovăț din ținutul Lăpușnei (Regest).

75. 1665, Iunie 12. Dumitrașcu, fiul lui Mihalcea Hâncul serdarul capătă danie părți de moșie la Scumpia și la Cornești pe Băcovăț în ținutul Lăpușnei (Regest).

76. 1666, August 2. Iliș Alexandru Voevod întărește lui Hrisoscul fost medelnicer, ginerele lui Ionașcu Rusul fost mare logofăt satul Vistieruicii dela ținutul Orheiului pe care i-l luase Dabija Vodă ca să-l dea târgoveților din Chișinău (Original).

77. 1667, Iunie 1. Onofrei căpitanul hotărâncește moșia Burnărești a mănăstirii Golia despre moșia Cobusca (Original).

78. 1667/1668. Dumitrașcu Hâncul cumpără părți de ocină din moșia Cornești de pe Băcovăț (Regest).

79. 1668. Dumitrașcu Hâncul cumpără dela Pintilie Drojdie și alții, parte din moșia Pașcani (Regest).

80. 1668, August 8. Apostol pârcălabul face hotărâncea moșiei lui Constantin Crucerescul din trupul moșiei Tutoveni (Copie).

81. 1668, Octomvrie 18. Iliș Alexandru Voevod întărește stăpânirea lui Dumitrașcu vătaf de stolnicei asupra părților de moșie din Corneștii de pe Bâc și din Valea Scumpiei ce a cumpărat dela Andrei Horotcianul (Regest).

82. 1669, Februarie 9. Duca Voevod scutește de dări și angarale pe oamenii din țări străine ce vor veni să se așeze pe seliștea Burnărești a mănăstirii Golia (Original).

83. 1669, Februarie 12. Bejan izbașa, căzând la nevoie pentru o pricină de furțișag, se împrumută cu 31 de lei dela Macarie egumenul dela Golia pentru care bani se îndatorește să-i ducă până în trei zile trei cai, iar de nu, egumenul să trimită un aprod cu ciubote ca să împlinească (Original).

84. 1669, Martie 30. Duca Voevod întărește lui Apostolache Rusul, biv pârcălab mai mulți ȡigani (Original).

85. 1669, Aprilie 24. Duca Voevod întărește stăpânirea lui Luca pârcălabul de Chișinău, care l-a însoțit și la Țarigrad, asupra seliștei Pulberenii din fundul Cogâlnicului cu valea Buciumului, pe Târnușa în ținutul Lăpușnei (Copie).

86. 1669, *Mai 30*. Hotărnicia și împărțirea moșiei Iurceni din ținutul Lăpușnei (Copie).

87. 1669, *Iunie 25*. Călărașii și hânsarii așezați pe moșia Burnărești a mănăstirii Golia se învoiesc cu egumenul dinaintea veliților boeri asupra zeciuelei ce să dea din pâine și din legume (Original).

88. 1669, *Iunie 26*. Iane, fratele lui Prohir vameșul cel mare vinde lui Păun vameșul cel mare satul Ușereștii și parte din satul Bârlădeni, ambele pe Prut, în ținutul Lăpușnei. Martori din lumea negustorească a Iașului (Original).

89. 1669, *Iunie 26*. Cartea veliților boeri prin care întăresc « prietelui » lor Păun vameșul satul Ușereștii de pe Prut și părți din Bârlădeni de pe Prut din ținutul Lăpușnei, pe care le are cumpărate dela Iane, fratele lui Prohir ce a fost vameș mare (Original).

90. 1669, *Iunie 28*. Duca Voevod întărește lui Păun vameșul satul Ușereștii întreg și parte din satul Bârlădeni amândouă de pe Prut din ținutul Lăpușnei, pe care le-a cumpărat dela Iane, fratele lui Prohir vameșul (Original).

91. 1669, *Iulie 29*. Duca Voevod poruncește iuzbașei din Zaluceni să plătească deazecea egumenului dela Golia din venitul locurilor arate de oamenii lui în moșia Burnărești (Original).

92. 1669, *Septembrie*. Anița Hânculeasa, nepoata lui Petriman și lui Mihăilă, strănepoată lui Marcu Măra vinde lui Petrașcu Iordăchele vâtaful de aprozi părți de moșie din Cornești, Bumbătești, Hârcești, Dumbrăvița, Verdeșeni, Osânzeni, Copăceni, Mirești, Brătuleni, Băcșani, Ialoveni și Criștești din ținuturile Iași, Orhei și Lăpușna (Copie).

93. 1669, *Septembrie 23*. Duca Voevod rânduește un aprod care să ia dela călărașii de Luțeni așezați pe moșia Burnăreștilor a mănăstirii Golia deazecea cum și ciubote (Original).

94. 1670, *Mai 3*. Tofana, fata lui Vasile Pițurcă vinde lui Vasile Nohit din Iurceni partea de moșie a tatălui său pentru un cal cu căruță (Original).

95. 1670. Onofrei căpitanul de Tudorești pune pietre de hotar între moșia Cobusca a feciorilor lui Hasan și Burnărești a mănăstirii Golia din Iași (Regest).

96. 1671, *Februarie 23*. Duca Voevod întărește lui Vasile Nohit și răzeșilor săi din Iurceni stăpânirea pe o pătrime din satul Vărzăreștii din ținutul Iașului, rămânând Corpăceștilor o pătrime din satul Vărzăreștii de pe Bâc (Regest).

97. 1671, *Iunie 21*. Duca Voevod dă rămas pe Iosăp care a vândut a doua oară lui Darie spătarul moșia Ciorăști de peste Prut, întărind vânzarea făcută de același vânzător lui Vrabie (Regest).

98. 1671, *August 8*. Duca Voevod întărește pe egumenul dela mănăstirea Golia să ia deazecea dela călărașii de Lăpușna așezați pe moșia Burnărești (Original).

99. 1672, *Mai 23*. Alexandru Ramandi vel pitar dăruiește episcopiei Hușului moșia sa Podul lui Topor de pe Prut din ținutul Lăpușnei (Original).

100. 1672, *Iulie 16*. Duca Voevod rânduește pe Durac ce a fost medelnicer să meargă la satul Hrușova din ținutul Orheiului ca să aleagă părțile de moșie ale Doniceștilor și ale Nițestilor (Original).

101. 1672, August 9. Doamna Dafina a răposatului Eustratie Dabija Voevod făcând schimb cu Dumitrașcu Roșca vornicul de gloată ia dela acesta satul Todireștii din ținutul Cârligăturii spre a-i da în schimb Manuleștii din ținutul Lăpușnei (Original).
102. 1673, Iunie 17. Ștefan Petriceicu Voevod poruncește lui Mihalcea Hâncul să plătească lui Todosie nepotul lui Ciurar ce au fost hotnog 90 de lei ce a dat lui Ilie Sturza paharnicul cel mare pentru un cal (Original).
103. 1675. Mai 3. Costanda, femeia lui Vasile Gotcă, fata Mihalcii, vinde lui Gheorghe partea ei de moșie din sat din Rădeni de pe Ichel din ținutul Orheiului (Original).
104. 1676, Aprilie 29. Apostol și Vlasă nepoții Draganciului vând și dăruiesc lui Istrate Braha căpitanul părți de moșie din Săpoteni (Regest).
105. 1676, Iulie. Istrate fiul lui Niculai ce a făcut o moară în apa Băcului pe țărmul orheian se învoește cu călugării dela mănăstirea Goliei care stăpânesc țărmul lăpușnean să împartă împreună venitul moarei (Original).
106. 1676, Iulie 8. Călugărița Dorofteia dăruiește episcopiei Hușilor trei dugheni ce are în târgul Chișinăului (Original).
107. 1678, Februarie 9. Ioan, feciorul Anghelinei și Filip, fecior Gănescului care au vândut lui Darie spătarul părțile lor de moșie din Stolniceni și din Drăgușeni dau spătarului un nou zapis în locul celui vechiu pierdut când au prădat Tătarii țara (Regest).
108. 1680, Ianuarie 14. Duca Voevod întărește episcopiei de Huși stăpânirea asupra satului Toporul de pe Prut din ținutul Lăpușnei, pe care îl are danie dela Alexandru Ramandi fostul mare postelnic (Original).
109. 1680, Ianuarie 27. Duca Voevod rânduește pe Năstase pârcălabul Chișinăului să cerceteze dacă răzeșii din Hidighiș vor să răscumpere moșia zălogită de Vasile Beni lui Andrei Mihuleț pârcălabul (Regest).
110. 1681, Martie 29. Chirvasie, nepotul lui Mamă de Căine dă partea lui de moșie din Cartișa feciorilor lui Zaharia Negru (Regest).
111. 1681, Iulie 20. Ionașcu Secher dă lui Necula în achitarea unei datorii părți de moșie în Highidiș din Petrile Înșirate în sus (Regest).
112. 1682, Noembrie 23. Ion, feciorul lui Chirvase Munteanul din Vălcănești vinde o vie cu pomi fructiferi fratelui său Stan pentru o iapă (Original).
113. 1682. Duca Voevod împuternicește pe Petrache mazilul să ia venitul părții de moșie a moșului său Hasan din moșia Cobusca (Regest).
114. 1686, Martie 5. Gheorghe Cronța vinde fratelui său Ștefan Croncea a patra parte din bătrânul lui Apostol Croncea din moșia Hâncești (Original).
115. 1692. Izvodul moșiilor rămase după Pistruiul visternicul, Rusul și Istrate Caroian printre care sunt trecute în afară de multe altele, moșiile Suriceni de pe Ișnovăț și Divicea de pe Bâc (Copie).
116. 1694, Iulie 24. Pavel sin Andreiu din Boldurești vinde lui Constantin Hâncul moșia ce a avut în sat la Căzănești cu preț de 14 lei (Original).
117. Fără veleat (cca 1695). Ștefan Darie biv stolnic se învoește cu Dumitrașcu Brad cu care era împreună stăpânitor al unui iaz în Poiana cea Mare din sat din Horotca să iezească în două rânduri singur iazul, căci și Dumitrașcu a făcut același lucru de două ori când s'a stricat iazul, odată

pe vremea când Darie se afla pribeag, fiindcă se răsculase contra lui Duca Vodă (Original).

118. 1698, *Ianuarie 25*. Diata lui Mihalcea Hâncul în care se arată împrejurările în care a fost luat rob la Turci și cum a fost răscumpărat de fiul său Dumitrașcu (Copie).

119. 1698, *Iunie 9*. Bogos pârcălabul dăruiește postelnicelui Panaita a treia parte din satul Seceteni din ținutul Lăpușnei (Copie).

120. 1698, *Septembrie 16*. Ioana, fata lui Damian, nepoata Popii din Rădeni de pe Ichel vinde lui Agapie Panăș și fraților lui un bătrân din moșia Rădeni, care umblă în trei bătrâni, ca să-și scoată un fecior dela robie (Original).

121. 1699, *Noembrie 13*. Vasile și sora sa Anița, copiii lui Ștefan Popescul din Milești dau serdarului Darie Donici partea lor de moșie din bătrânul Milic din Rădeni pe Ichel în loc de gloabă că a luat o groapă de pâne a unor călugări din Horodiște și pentru «limba strâmbă» a unor oameni ce au jurat pentru el (Original).

122. 1705, *Ianuarie 13*. Ioan Dudei, Luchian sin Vascan și Andronache sin Vascan confirmă zăpisele prin care niște rude a lor vânduseră clucerului Darie Donici și părțile lor din moșia Rădeni. Aceasta fiindcă rudele lor Vasile Popăscul și Vasile Talpă le-au dat în schimb părți de moșie la Milești sub Codru în ținutul Iașilor (Original).

123. 1705, *Ianuarie 20*. Antiohie Jora marele logofăt împuternicește pe Darie Donici clucerul, biv serdar și pe Iordache Ruset marele vornic care la rândul său a cumpărat dela Donici, să stăpânească bătrânul lui Milic din sat din Rădeni căci, deși Popăscul și Talpă, vânzătorii acestui bătrân, au vândut și partea altor răzeși, s'au îndatorat să dea acestor răzeși părțile lor de moșie din Mileștii de sub Codru dela ținutul Iașilor (Original).

124. 1706, *Aprilie 30*. Antiohie Constantin Voevod rânduește pe Bogos pârcălabul de Lăpușna și pe Panăș mazilul să cerceteze plângerea ce a făcut Mihnea căpitanul împotriva unor răzeși care i-au vândut, fără să fie proprietari, o bucată de loc anume Lunca Mare din sus de Rusești în Botna (Copie).

125. 1706, *Iulie 11*. Antioh Constantin Voevod rânduește pe Ștefan biv serdar, pe Lupul hotnogul și pe Cogălniceanu să aleagă partea din satul Ușereștii dăruită de Păun mănăstirii Dancului (Original).

126. 1709, *Mai 1*. Iftode, feciorul Stăviloei din Highidiș vinde lui Darie Donici serdarul o parte din bătrânul lui Bulhat din moșia Drăsliceni (Original).

127. 1709, *Septembrie 6*. Lupașcu, feciorul lui Baci din Sireți vinde serdarului Darie Donici o parte de loc din bătrânul Erhan din Drăsliceni (Original).

128. 1713, *Iunie 27*. Mihai Racoviță Voevod dă rămas pe Sandul Clucerescu în pricina sa cu răzeșii din Tutoveni ținutul Orheiului pentru o parte din acea moșie (Copie).

129. 1713, *Iulie 12*. Nicolae Alexandru Voevod întărește stăpânirea mănăstirii Dancului asupra satului Ușerești și a părți din siliștea Bârlădeni, amândouă de pe Prut din ținutul Lăpușnei (Original).

130. 1715, *Februarie*. Apostol Bogos se învoește cu părintele Cociorvă pentru moșia Seceteni din ținutul Lăpușnei (Copie).

131. 1720, *Decembrie 29*. Impărțirea moșiilor rămase pe urma lui Ștefan Darie stolnicul și a surorii sale Mariei (Copie).

132. 1722, *Mai 26*. Toader Clucerescu hotărânește părțile Hânculeștilor din moșia Perenii (Copie).

133. 1723, *Iulie 22*. Mihai Racoviță Voevod poruncește serdarului de Orhei Lupul Gheuca să judece pricina dintre răzeșii de Săpoteni, printre care și Grigorașcu pârcălabul pentru venitul unei mori și pentru niște iazuri (Regest).

134. 1723, *Octombrie 8*. Mihai Racoviță Voevod rânduește pe Lupul Gheuca serdarul să cerceteze pricina de moșie dintre fetele lui Vasile Nohit și nepoții Istrătoaei din Iurcenii (Original).

135. 1723, *Noembrie 21*. Lupul serdarul pune un soroc de opt luni lui Mihai Darie, feciorul lui Darie spătarul în pricina lui cu Tonul și cu feciorii Capșii ca să găsească un zapis de cumpărătură pentru moșia Dulijeni (Regest).

136. 1723, *Decembrie 22*. Mihai Racoviță Voevod rânduește pe Lupul Gheuca serdarul să judece pricina dintre Grigoraș Hâncul postelnicul și Arsene cu Țoncul vărul lor (Regest).

137. 1724, *Noembrie 22*. Mărturie de cercetarea și împărțirea pe bătrâni a moșiei Pojoreni din ținutul Lăpușnei făcută de către Dădachi serdarul și de Constantin Clucerescul. Unul din cei trei bătrâni era bătrânul lui Vodă Cantemir. (Regest).

138. 1724, *Noembrie 28*. Stoian vornicul dăruiește lui Darie Donici vel vornic de Țara de Jos două părți de ocină din Măgdășești de pe Ichel, dela ținutul Orheiului (Original).

139. 1724, *Decembrie 27*. Izvod de moșiile ce s'au cuvenit din moștenirea părintească Tofanei Arbore, fiica lui Gavril Luca spătarul (Copie).

140. 1727, *Iunie 17*. Grigore Ghica Voevod întărește stăpânirea lui Todirașcu Clucerescu biv vel căpitan în moșiile Gălești, Valea Țarinei, Valea lui Bătă, Tătărești, Drăgușani și Voinova din ținutul Orheiului (Copie).

141. 1727, *Iulie 11*. Grigore Ghica Voevod rânduește pe Lupul Gheuca biv serdar să aleagă părțile de moșie din moșiile Măgdicești și Drăsliceni pe care i le împresoară răzeșii (Original).

142. 1728, *Iunie 5*. Andrei Turcu dă mărturie lui Iftodi Strătan că soția lui este din seminția lui și ca atare are împărțire în moșiile neamului lor (Original).

143. 1729, *Iulie 7*. Grigore Ghica Voevod împuternicește pe David Țarnă să stăpânească la Iurcenii, Guțești, Tâmbureni și Bălăneasa din ținutul Lăpușnei, moșiile ce are dela părinții și socrii săi (Original).

144. 1731, *Mai 25*. Izvodul hotarelor moșiei Hâncești din ținutul Lăpușnei (Original).

145. 1732, *Iulie 5*. Grigore Ghica Voevod întărește stăpânirea lui Sandul Bucuță asupra moșiei ce are la Hâncești în ținutul Lăpușnei (Original).

146. 1732, *Septembrie 19*. Grigore Ghica Voevod rânduește pe Lupul Gheuca serdarul să judece pe Apostol Bulboacă din Nisporeni cu mai mulți răzeși din Vălcănești ce au pricină pentru dijma unor stupi (Original).

147. 1732, *Septembrie 20*. Mărturia serdarului Lupul Gheuca în pricina unui iaz din satul Suriceni de pe apa Ișnovățului din ținutul Lăpușnei, ce se împarte pe cinci bătrâni, urmașii și neamurile lui Dumitru Suriceanu (Copie).

148. 1735, *Ianuarie 30*. Constantin Nicolae Mavrocordat Voevod întărește stăpânirea lui Varlam, episcopul Hușului asupra a trei dughene din Chișinău, dania Dorofteiei călugărița și asupra unei pivnițe din Târgul Lăpușnei, pe pământ domnesc, dania lui Matei Alcazi biv clucer (Original).

149. 1735, *Mai 25*. Constantin Niculae Mavrocordat Voevod întărește stăpânirea mănăstirii Dancu asupra moșiei Ușereștii de pe Prut din ținutul Lăpușnei (Original).

150. 1740, *Aprilie 25*. Grigore Ghica Voevod rânduește pe Ștefan pârcălabul de Lăpușna și încă pe alți doi să cerceteze dacă în adevăr Nicolae Grosul a avut scrisori de răscumpărarea satului Lohănești dela Postolache Covrig și alții, pe care pretinde că le-ar fi pierdut când i-a ars casa (Original).

151. 1740, *Iunie 20*. Neculai Grosul răscumpără dela Sandul și Constantin Cărăbăț siliștea Lohăneștii din ținutul Lăpușnei (Original).

152. 1740, *Noembrie 17*. Grigore Ghica Voevod rânduește pe Toader Carp biv vel medelnicher să cerceteze câți bani a plătit Niculai Grosul lui Cărăbăț pentru o parte de moșie din Ciureni, pe care acum răzeșii din Ciureni vor la rândul lor s'o răscumpere (Original).

153. 1741, *Aprilie 3*. Mărturie dela Toader Carp biv vel medelnicher că neputând dovedi răzeșii de Ciureni că Nicolae Grosul a dat Cărăbățeștilor mai puțin decât 50 de lei pentru o parte din moșia Ciureni și neaducând răzeșii acești bani lui Nicolae Grosul ca să răscumpere ei moșia, a rămas bun stăpânitor Nicolae Grosul (Original).

154. 1741, *Aprilie 11*. Grigore Ghica Voevod împarte moșiile rămase pe urma lui Mihalcea Hâncul serdarul între urmașii săi (Original).

155. 1741, *August 24*. Grigore Ghica Voevod rânduește pe Vasilache Mazarachi vist. să aleagă lui Toader Darie o cumpărătură a lui Darie spătarul din Ulmeni și Dulijeni (Regest).

156. 1742, *Iunie 8*. Hotărnicia moșiei Petrosul ținutul Lăpușnei (Original).

157. 1743, *Ianuarie 20*. Copiii Saftei, fata lui Darie stolnicul își împart averea rămasă dela mama lor (Original).

158. 1743, *Iulie 24*. Apostol Bolboacă și cu neamurile lui se leapădă de moșia Vălcănești din ținutul Iașului pentru că au jurat în biserică « din trei bătrâni trei oameni » că ei n'au împărțășire în această moșie (Original).

159. 1743, *Noembrie 28*. Ioan Voevod, judecând pâra dintre strănepoții lui Cârste cu strănepoții lui Colun întărește celor dintâi o parte și celor de pe urmă două părți din moșia Colunești de pe Prut, din ținutul Lăpușnei (Original).

160. 1744, *Ianuarie 4*. Ioan Niculae Voevod rânduește pe Dimitrachi vel serdar, pe Toader Carp biv vel medelnicher și pe Vasilache Măzărachi biv vel jitnicer să aleagă și să stâlpească moșia lui Andrei Rusăt biv vel ban dela satul Rădeni din ținutul Orheiului (Original).

161. 1744, *Iunie 28*. Ioan Nicolae Voevod împuternicește pe Sandul Blănariul să stăpânească bucata de pământ ce a luat prin judecată dela Pascal Hoștină în siliștea Colunești din ținutul Lăpușnei, iar de se va ivi vreo pricină să o judece jitnicerul Vasilache Măzărachi (Original).

162. 1744, *Iulie 27*. Ioan Nicolai Voevod rânduește pe Vasilache Măzărache jitnicerul, pe Bogos mazilul, pe Tiron vornicul de poartă și pe Ștefan

Iamandi postelnicul să hotărăscă moșiile Toporul și Plopul din ținutul Lăpușnei, proprietăți ale episcopiei Hușului (Original).

163. 1746, *Octomvrie 30*. Ioan Nicolai Voevod judecă pricina de moștenire dintre urmașii lui Simion Plămădeală pentru părți de moșie în Policeni și Cumpănești din ținutul Lăpușnei și pentru un iaz și o moară de pe apa Botnei (Copie).

164. 1747, *Septemvrie 4*. Grigore Ghica Voevod împuternicește pe egumenul dela Golia să strângă zeciuiala de pe moșiile Burnăreștii, Bălăneasa, Bubuiozii, Hăgereii și Mărinicii (Original).

165. 1749, *Septemvrie 20*. Hotarnica satului Gangura făcută de Ursul pârcălabul în care se arată mersul pe bătrâni al răzeșilor (Original).

166. 1754, *August 6*. Lupul sin popa Toader din Chișinău dă danie nepotului său de văr primar, lui Ștefan sin Vicol Bogos, a șasea parte din partea tatălui său din moșia Suricenii (Original).

167. 1755, *Septembrie 10*. Matei Ghica Voevod rânduește pe Niculi serdarul de Orhei să cerceteze dacă răzeșii din Hâncești sunt drepti proprietari ai moșiei lor spre a dispune ca în anul viitor să li se deie ușurul ce li se cuvine de pe moșia lor, care a fost vândut la Cochii Vechi (Original).

168. 1756, *Iulie 8*. Mărturie dela oamenii din Hâncești dată la mâna răzeșilor de acolo că nu mai pot stăpâni moșia din pricina Tătarilor dela Bei Mârze care nu vor să dea nici dijma pentru venitul locului (Original).

169. 1756, *August 16*. Constantin Mihai Cehan Racoviță Voevod împuternicește pe Grigore Lupei și pe Vasile Talmaciu să ia dijma de pe moșia Hâncești din ținutul Lăpușnei până ce se va împlini cheltuiala făcută cu dezbătutul moșiei (Original).

170. 1757, *Mai 7*. Mărturie hotarnică dela Ion Cehan și Constantin Gotcă pentru moșia Cighirleni din ținutul Lăpușnei a lui Ștefan Iamandi biv vtori paharnic (Copie).

171. 1757, *Mai 25*. Scarlat Grigore Ghica Voevod rânduește pe Constantin Gândul biv vtori visternic, ispravnicul ținutului Iași să judece plângerea ce a făcut Grigore din Iurcenii împotriva răzeșilor din moșia Vărzărești, care topind cânepile în iazul lui Grigore îi omoară peștii (Original).

172. 1757, *Iunie 23*. Scarlat Grigore Ghica Voevod împuternicește mănăstirea Dancului să ia tot venitul moșiei Ușereștii de pe Prut din ținutul Lăpușnei, iar ușurgii să nu mai ia pâne dela Tătarii ce ară și cosesc pe această moșie (Original).

173. 1757, *Iulie 6*. Scarlat Ghica Voevod rânduește pe Vasile Rusăt vel vornic să aleagă și să stâlpească moșiile Iuriești și Manolești din ținutul Lăpușnei ale lui Ioniță Cantacuzino biv vel ban (Original).

174. 1757, *August 13*. Hotarnica satului Iuriești din ținutul Lăpușnei (Copie).

175. 1759, *Iunie 9*. Mărturie de cercetare dela Simion Cheșcu uricarul și dela Sandul biv stegar în pricina dintre Hânculești și răzeșii de Pereni (Copie).

176. 1763, *Iunie 25*. Dionisie egumenul Căprienei recunoaște că Lupul, feciorul lui Irimia logofătul și proprietarul moșiei Băta din ținutul Orheiului are drept să-și facă moară în Bâc, căci numai Orheienii au dreptul la vaduri de mori în Bâc (Copie).

177. 1763, *Iulie 20*. Copiii lui Miron Hâncul căpitanul împart moșiile și ȣiganii rămași moștenire dela tatăl lor (Copie).
178. 1763, *Decembrie 10*. Grigore Ioan Voevod întărește stăpânirea mănăstirii Goliei pe satele Burnărești și Bubuiogii din ținutul Orheiului, afară din cele 2 ceasuri, pe care ajung totuși de se hrănesc și Tătarii (Original).
179. 1764, *Iunie 12*. Mărturie dela Toma Dragu pârălabul Lăpușnei și dela Ursul pârălab de Stolniceni pentru moșia ce are Alexandru Suriceanu în satul Pojorăni (Regest).
180. 1765, *Martie 29*. Grigore Alexandru Ghica Voevod dă scutiri de goștină, deseatină și bir oamenilor dela Puhoi, ținutul Lăpușnei fiindcă sunt așezați la marginea țării și fac de straie către Tătari și Benderlii (Copie).
181. 1765, *Iunie 3*. Grigore Alexandru Ghica Voevod rânduește patru boieri mari să judece pricina dintre Catrina, jupâneasa lui Lupu Donici și Sirghie pentru moșia Rădeni și pentru altă moșie al cărei nume nu este trecut în act (Original).
182. 1766, *Februarie 10*. Grigore Alexandru Ghica Voevod întărește stăpânirea lui Lupul Hâncul asupra moșiei ce are la Secăreni în ținutul Lăpușnei (Copie).
183. 1766, *Februarie 28*. Frații Grigoraș și Constantin Cazimir vând și dăruiesc totodată mănăstirii Driano din Rumelia la care este închinată mănăstirea Sfântului Ioan Zlataust din Iași, jumătate din satul Sperieți din ținutul Lăpușnei (Original).
184. 1766. Mărturie de judecată dela Divan în pricina dintre Sofronia soția lui Toader Darie cu Ursache izbașa, Constantin Tâmburi și Constantin Bucuța pentru moșiile Călimănești și Mândăoia de pe Nârnova din ținutul Lăpușnei (Original).
185. 1768, *Februarie 5*. Grigore Ioan Calimah Voevod împuternicește pe răzeșii din Hâncești să ia venitul din stupi și din scumpie cu care fac negustorie niște oameni așezați pe moșia lor (Original).
186. 1768, *Iunie 1*. Mărturie întărită de vel serdari pentru hotarele moșiilor Boghicieni, Târgul Lăpușnei și Sperieți din ținutul Lăpușnei ale mănăstirii Sfântului Ioan Zlataust din Iași (Copie).
187. 1774, *Iulie 4*. Mărturie dela Darie Donici paharnicul pentru hotărnicia moșiei Strășeni din ținutul Lăpușnei, proprietatea mănăstirilor Frumoasa și Sfânta Vineri din Iași (Original).
188. 1774, *Iulie 23*. Departamentul judecăților din Divanul Moldovei dă rămași pe Gheorghe, Ion și Costache Gorie și pe Grigoraș Talpă postelnicul care cereau să răscumpere o jumătate de sat din Sperieți cumpărată de Ioan Sturza marele vornic dela mătușa lor Catrina Prodăneasa (Original).
189. 1777, *Februarie 22*. Carte de judecată a marelui logofăt în pricina dintre Sandul și Hilimon Cărlig din Nisporeni cu Ioan Toma sin Neculaiu Robul și Onosă Bâtcă sin Ștefan Bâtcă prin care se recunoaște celor din urmă calitatea de moșneni și răzeși în moșia Pelpeștilor de pe Nârnova la ținutul Lăpușnei (Copie).
190. 1777, *Iunie 7*. Zapis prin care Vasile Berehoi și cu soția sa Vasilca vând marelui logofăt Vasile Razul partea lor de moșie din Visăști din ținutul Lăpușna și anume din Marcu Rangul, unul din cei doi bătrâni pe care umblă moșia (Copie).

191. 1778, *Aprilie 26*. Gheorghiță și Agapie Meghea, fiii lui Miron Meghea statornicindu-se peste Prut în ținutul Iașului vând partea lor de moșie din sat din Suriceni din ținutul Lăpușnei răzeșului lor Vasile Onofrei biv vtori vistiernic (Original).

192. 1780, *Mai 8*. Hotărnicia moșiei Mănecștii a mitropoliei Iașului făcută de către căpitanul Ioan Popa și de Andrei Sârbu cupeț din Chișinău (Copie).

193. 1781, *August 2*. Sandul și Mardare Darie, strănepoții lui Darie spătarul vând marelui vistiernic Enache Canta 1.100 de stânjeni din două siliști Mândăoaia și Călimăneștii de pe apa Nârbovei din ținutul Lăpușnei (Original).

194. 1784, *August 3*. Izvodul moșiilor neamului Bulat în care se arată și că mănăstirea Hârjauca a fost făcută de Mihul Bulat (Copie).

195. 1785, *Iunie 17*. Carte de judecată a Divanului prin care se împuternicește Ioniță sin Nicolai Răhtivanu să răscumpere dela mănăstirea Sfântului Ioan Zlataust o jumătate din satul Sperieții din ținutul Lăpușnei, vândută mănăstirii de unchii săi Grigoraș și Constantin Cazimir (Original).

196. 1792. Divanul Moldovei împarte averea rămasă în urma morței jicnicerului Ștefan Iamandi, aplicând în ce privește procedura împărțelii obiceiul pământului (Copie).

197. 1792, *Iulie 22*. Ioan Canta vel logofăt, Iordache vornicul și Constantin Greceanu vornicul, aleși judecători arbitri prin act de compromis de către Grigorașcu Sturza vel spătar și de către stolnicul Iordache Crupenschi, judecă pricina ce era între aceștia pentru moșia Tohatinul, de pe Valea Tohatinului, pe care o cerea stolnicul Crupenschi în stăpânire sub numele de Budești (Original).

198. 1794, *Septemvrie 28*. Mihail Suțul Voevod dă hrisov de așezarea târgului Tuzora din ținutul Orheiului (Copie).

199. 1798, *Februarie 5*. Divanul întărește prin hotărîrea sa, învoiala intervenită între banul Costache Sturza proprietarul moșiei Ciumeșenii și biv vel vornicul Teodor Balș proprietarul moșiei Păduchenii, ce este într'un trup cu Tohatinul, privitoare la semnele despărțitoare dintre moșiile lor (Original).

200. 1803, *Iunie 5*. Mărturie hotarnică pentru alegerea și hotărîrea moșiei Galbena (Original).

201. 1803, *August 4*. Jaloba, anaforaua și hrisovul domnesc în pricina pretenției ce au ridicat Ion și Ioniță Hâncul, urmașii medelnicerului Mihalcea Hâncul asupra moșiei Hânceștii dela ținutul Lăpușnei (Original).

202. 1803, *Noemvrie 9*. Vasile Hâncu ispravnic de copii vinde sulgeresei Catrina Bantaș părțile lui de moșie din Hâncești (Original).

203. 1812, *Mai 13*. Hotărnicia moșiei Vărzăreștii de pe Bâc făcută de spătarul Constantin Catargiu în care sunt pomenite documentele vechi ale moșiilor înconjurătoare (Original).

204. 1821, *Septemvrie 6*. Grigori Stăvilă împreună cu răzeșii lui înfațișază ispisocul dela Ștefan cel Mare din 1502 și cere, ca urmaș al lui Cozma Răzanul, a patra parte din moșia Mălușcenii (Original).

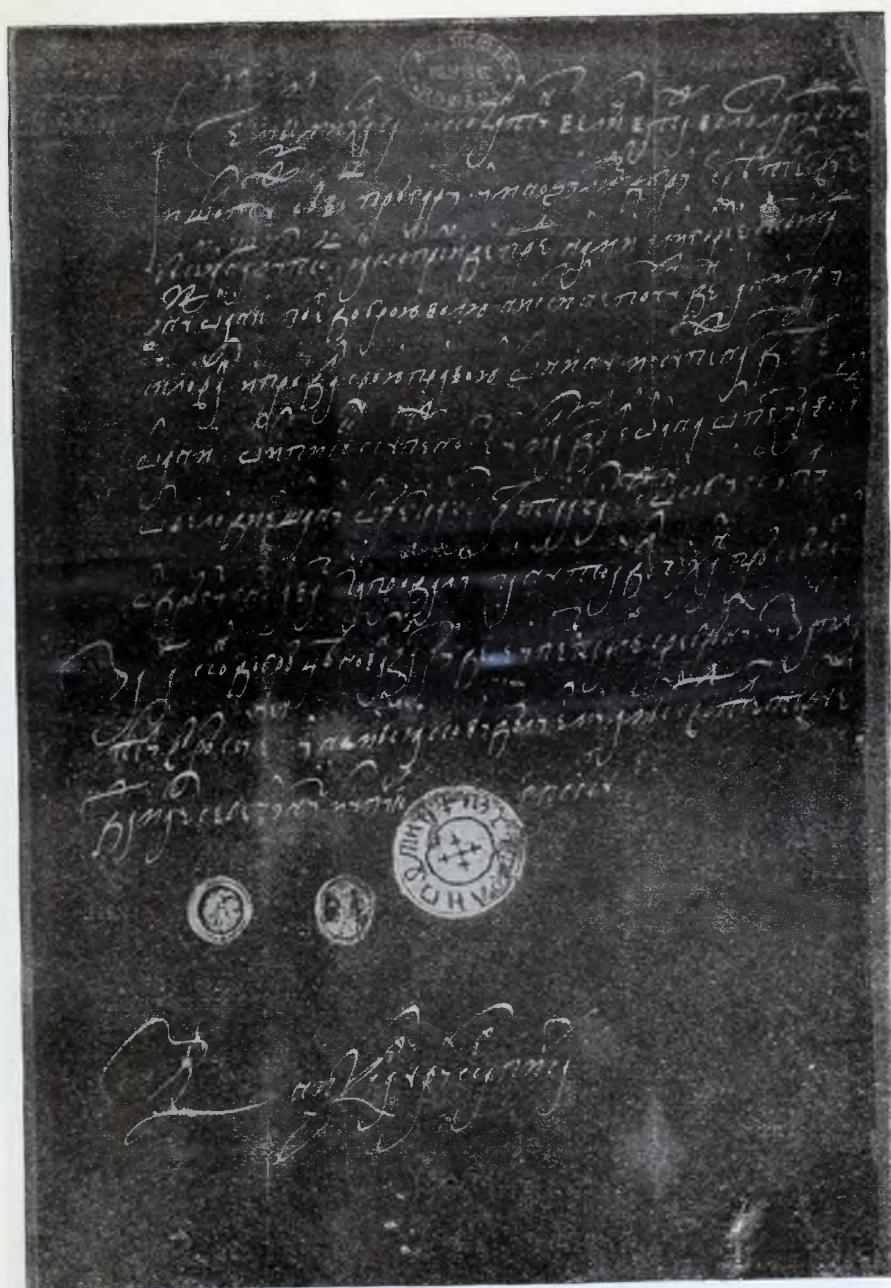

Fig. 1. — Zapis de vânzare dela sfârșitul veacului al XVI-lea cu pecetiile văta-
filor ținutului Lăpușnei și cu aceia a șoltuzului și celor 12 pângari ai târgului.
(Vezi documentul Nr. 15).

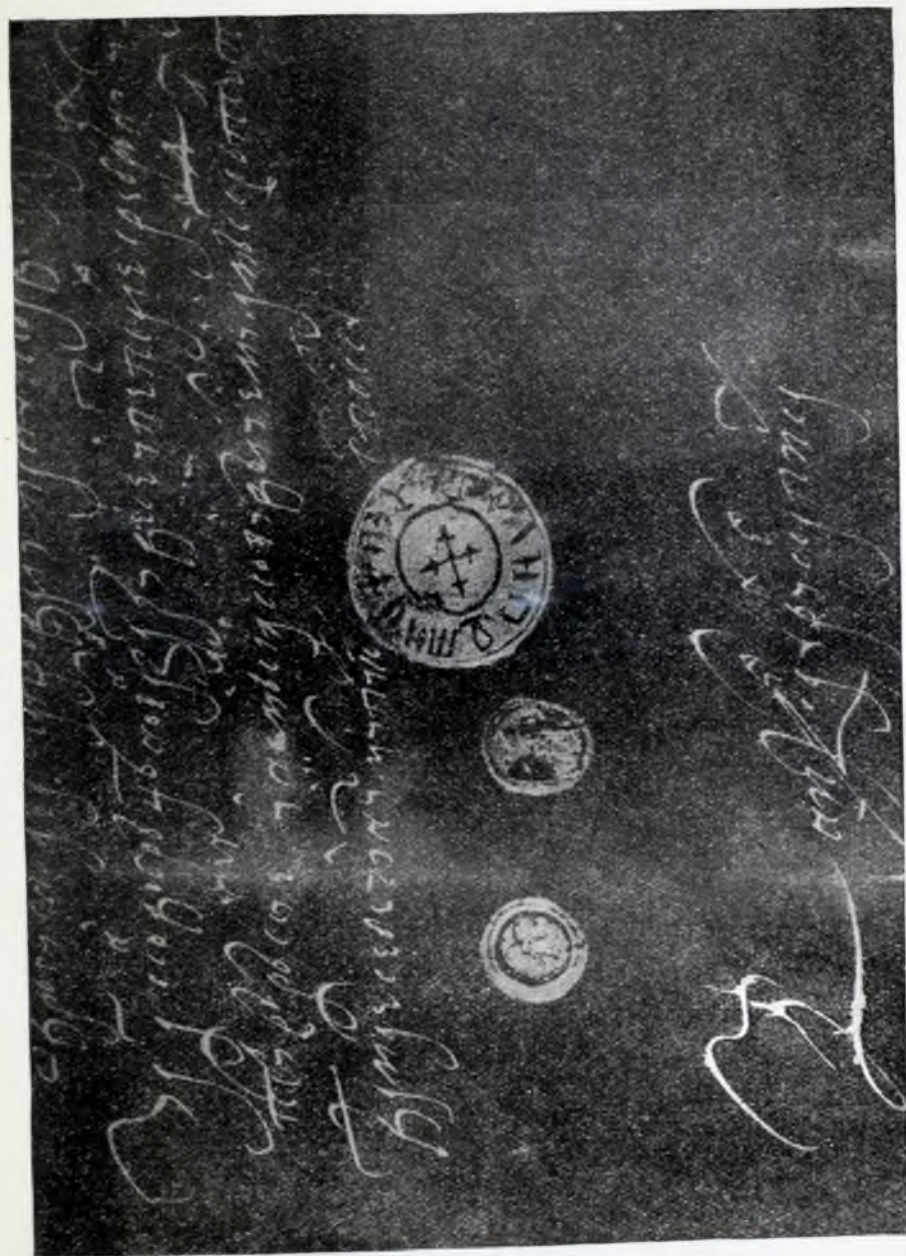

Fig. 2. — Pecetea târgului Lăpușna (Finele veacului al XVI-lea; Vezi documentul Nr. 15).

INDEX

I N D I C E

A

- Abaza Ioniță* 173; — *Vasile șetrar* 207, 208.
Acipco, poiana lui — 266.
acolisire 186, 215, 216, 228.
Acsana 64, 65.
Acsinia 87.
Acsinte 204.
Adam 186.
Adiș Vlad, boier 109.
așierosire 214.
Aftenie 105, 108, 109, 155.
Aftinia 94.
Agapi Ulmanul 167; — *Ursul, șetrar* 251.
Agapia, mănăstire 97.
Agapie 191, 253.
Agarici Grigoraș, mazil 266.
agonisita morii 139.
Agrăpina, țigancă 27.
Alba 249.
Albotă, pisar 147; — *postelnic* 8, 9.
Albu, serdarul 194, 212.
Alcazi Matei, biv clucer 173.
Aleco, aga, serdar 248.
alegere (partaj) 242—244.
Alexandra, sora Iorgăi *postelnicul* 127, 128.
Alexandru 169; — *Constantin Moruzi Voevod* 247, 261; — *Iliș Voevod* 44; — *pretendent la tron* 13; — *staroste de negustori* 113, 116; — *uricar* 88; — *Voevod, cel bun* 2, 23, 48, 109, 266; — *Voevod, Lăpușneanul* 13, 14, 33, 269.
Alghina 167.
Alieru 194, 211, 212.
Ambrosie 31, 121.
Amiras, *cronicar* 110, 142.
Ana 2, 4, 26, 27, 40, 126; — *Șendrea* 3.
Anastasia 43, 228.
Ancușa 249.
Andoni Mihail 194; — *sin Balăi* 167.
Andrăchi 137.
Andrei 44, 64, 72, 73, 101, 129, 138, 144; — *diacon* 173; — *izbașa* 233; — *logofăt*, 19; — *preot* 195.
Andreiasa Tudora 194.
Andreica (*Andriica*) 5, 14, 35, 36, 65.
Andrieș 137; — *Manolache medelnicer* 22.
Andronachi — 207; — *sin Vascan* 147, 148; *vel ușiâr* 72.
Andronic 23, 27, 57; — *biv vel postelnic* 113, 116; — *Roșca* 40; — *serdarul* 52.
Andrușca Hârlău 2.
anerisește 252.
angarale (*angherii*) 104.
Anghel, pisar 105.
Anghelachi, *vornic de gloată* 163.
Anghelina 27, 40, 43, 87, 132, 152, 208; — *călugărița* 51.
Anisia 27, 38, 86, 152.
Anița 64, 65, 121, 145, 146.
Antemia (*Antimia*) 27, 42, 48, 161.
Anthim, *egumen dela Sf. Arhangheli din Chișinău* 218, 222.
Antiohie aga 52; — *Constantin Voevod* 143, 149, 184, 185; — *vel logofăt* 147, 149, 150.

Antohi, vornic Hâncești 197.
Anton 14, 42, 256; — uricar 111; — vătăman 199.
Anușca 2, 7, 8, 64, 65, 198.
d'Anville I. B., geograf francez 144.
Apostol 85, 129, 130, 138, 158, 180—182; Gheorghiță, biv vel vistier-nic 270; — pârcălab 102, 103; — pârcălab de Hotin 59, 60; — postelnicul 59, 60; — sin Danul 129; — uricar 90, 96, 98.
Apostolache, vel spătar 131, 172.
aprod 102, 104, 105, 118, 121, 129, 268.
Aprodu Ilie 102.
Arapul Alexa, vornic de casă 127.
Arbore Grigoraș 93, 164; — Ioan 164; — Rucsanda 164; — Tofana 93, 163, 164; — Zoița 164; — Zamfir 63, 273, 274;
Arghire, ban 210.
Arion 98.
Armanca 2, 19, 20, 207.
Armenopol, manualul de legi 226.
Aron Voevod 13.
Arsenie 140, 161.
Arteni Alexandru 199.
aruncare 88.
Arvasie 166.
Arvat 25.
Așbăca 85, 94.
Avram 27, 42, 193; — biv dvornic 42.
Axinia 210.

B

Babadag, seraschier 83.
Băbălița 27.
Băbăneasa Ileana, țigancă 208.
Băbicieni 155.
Băc, râu 5—7, 9—11, 18, 19, 34, 36, 39—47, 50, 52, 53, 56—58, 66, 82, 84, 89, 100, 103, 122, 123, 130, 136, 137, 158, 163, 204, 205, 209, 223, 224, 233—236, 239, 257, 264—268, 270—272, 274.
Baci din Sireți 151, 152.

Băcioi, sat 235, 273—275; — familie 211.
Băcioianul 211.
Băcovăț, râu 12, 85, 94, 98, 99, 101, 103, 266—269.
Băcșeni, sat 85, 118, 120, 121, 163, 164, 180, 182, 262.
Badiul Vasile 238, 239.
Bădrăsoaia, moșie 22.
Baico Lazor 152, 154.
Baicu 191, 192.
Baidahuzoaia Petrana 249.
Balăe 167, 261.
Bălan 87, 129, 158, 176; — Climente 211; — comis 54, 56; — pârcălab de Hotin 59, 60; — Postică 236; — Tănase 233, 234, 236; — Teodor 19.
Bălăneasa 166, 167, 193.
Bălășești 121.
Balaur I. D. 274.
Bălăurești 22, 43, 93, 94.
Bălea, bătrân de moșia Pojoreni 54.
Bălești 199.
Balica, portar de Suceava 16, 17.
Bălina 61, 62.
Balomo Grecul 27.
Balș 1, 2; — Constantin, logofăt 22, 244, 263; — Constantin, vornic 258; — Ion, camerher 22; — Lupul, logofăt 227; — Teodor, vornic 257, 258.
Bantaș Catrina sulgereasa 263; — Pavel, jicnicer 164; — Rucsanda 164.
Banul Vasile, vel medelnicer 22, 63—65, 112—114, 116.
Bânzar Andrei 169, 186; — Cozma 62; — Ilie 62.
Băräiacu Gligorașcu 166; — Tănase 171.
Barbat 192.
bărbierie 173.
Bărboi, mănăstire 22, 219.
Barboși 93.
Barboțchi, portar de Suceava 5.
Bărcă Iordache, pitar 256.
Bărdar, sat 25, 160, 161, 259.
Bărlad, râu 34, 36, 46.
Bărlădeanu Solomon vel logofăt 98, 102, 106, 114, 115.

- Bârlădeni* (Bârlădești) 22, 67, 68, 112—117, 154, 200.
başbulubaş 24, 184.
Băseanul Elie, diacon 20, 21, 35, 37.
Băţ Aftenie 165 — Toader 253.
Băta, moşie 204, 205.
Bătă 86; — Gheorghe 42; — vale 164, 165.
Bătă Onosă 227, 228; — Ştefan 227, 228.
Băte, ocolaş 137.
Băţeni (Buţeni) 168, 259.
Batin 64, 65.
bătrân 70, 74, 79, 86, 87, 94, 108, 119, 120, 130, 132, 143—148, 161, 162, 169, 170, 183, 184, 186, 191—194, 206, 211, 230—233, 239, 240, 249—251, 257, 259.
Bătrâna 25.
Băzdăga 22.
Băzdăgeni 1, 4, 57, 65, 66.
Bei Mârze, localitate 196, 197.
Bejan armanul 128; — Ciocârlan 86; — izbaşa 104, 105, 111, 112, 117, 118; — ȧigan 105.
Bejana 162, 249.
Bejenuţ cel mic 111, 112.
benderlii 210.
Beni Ştefan 133; — Vasile 133.
berărie 34, 36.
Berechet Ştefan 10, 33, 37, 50, 222.
Berehoi Gheorghe 186; — Nastasia 230, 231; — Vasilica 230, 231; — Vasile 230, 231.
Beri Dumitru 184.
Berlea Gheorghe, vornic 253.
beşică 218, 234.
beşicură 258.
Bezărghicani 269, 271.
Bilacău 61.
Bilan 87, 140.
Bilăi, boier 16, 17.
Bilavinţi 28, 29.
Binde Arhirie 199.
Binghedir 152.
bir 211.
Bistriţa, râu 97.
Bivol (Bihol) Ştefan 161, 170, 210.
Blacăş Vasile 76.
Blanarul Sandul 183, 184, 187, 189.
Blăneşti 46.
Blendii, drum 157.
Bobeiică Darie, zăsidatel 26; — Gavril 146; — Toader 42.
Bobuiog Toader, părcălab 19.
Bobuiogii, sat 18, 19, 52, 56, 193, 209, 253.
Bocan Simion 236; — Vasile 233, 235, 236.
Boeştii, neam 184, 185.
Boga T. L. 12, 14, 19, 41, 44, 52, 56, 57, 58, 70, 73, 82, 84, 89, 103, 110, 111, 122, 177, 178, 167, 171, 209, 218, 227, 256.
Bogdan Ion 6, 126, 274; — fiul lui Petru Voevod 3, 5; — fiul lui Alexandru Voevod 14—16; — Voevod 7, 9, 14, 16, 20, 27, 40, 41, 67, 68, 113, 115, 116.
Bogheon Toma 102.
Boghian Ion, preot 218.
Boghiceni, sat 108, 217—219, 221.
Bogos Afanasie 144; — Apostol 144, 155; — Dimitrie 144; — Ioana 195; — localitate 144; — maziul 190; — Nina 195; — părcălab de Lăpuşna 143, 144, 149, 270; — Pavel 195; — Sofia 143; — Ştefan 143, 194, 195; — Toader 168, 194; — Vicol 143, 194, 195.
Bogzeşti 80, 238—240.
Bogzovici Grigore, diacon 4.
Boldureşti, sat 138.
Bolţuneşti (Bolţun) 88.
Bondeşti 206.
Bonicul, apă 263.
Bontăş Vârlan 225.
Borăle 149.
Borăleanu, diacon 48.
Boreschi 40.
Borgane 89.
Borş Maştei, dvorean 192; — Todirăşcu 191.
Bortă Gligore 199.

- Borza Alex.* 216.
Borzești 218.
Bosancea (Bostancea), apă 4, 70.
Bosânceni 70.
Boșcana 253.
Bosie 108, 109.
Bostancea, moșie 80. V. *Bosancea*.
Botna, râu 12, 34, 36, 95, 119, 149, 191, 199, 274, 275.
Botnărești v. *Burnărești*.
Botnaru Sandul 193, 194.
Botnișoara 198, 242, 274, 275.
Boul Arsenie din Zubrești 102; — Ștefan, biv vornic 90, 91, 96.
Bracic Aftenie 135.
Brad 2; — Dumitrașcu 70, 71, 77, 78, 139; — Gligorcea 70, 71.
Brădicești, mănăstire și sat 48, 173.
Brădescu Maria 225; — Mogâlde, vel medelnicer 156; — Nicolae, postelnic 155, 156, 184, 185, 225; — Solomon, biv vel medelnicer 156, 184, 185.
Braha Ioana 121; — Ion 121; — Ioniță 121; — Istrati, căpitan 130; — Lazăr 121; — Maria 121; — Ruc-sanda 121; — Ștefan 186.
Brahni, cuibul — 221.
braniștea domnească 21, 22, 34, 36.
Braniștea, ocol 22.
brănișteri 22.
Brânză, pârclăb de Neamț 16, 17.
Brăteni 85, 206.
Brătilă 5.
Bratul 2, 27.
Brătuleni, sat 22, 118, 119.
Bravicea 272.
Bravicieni 239.
Breanova 238.
bresle, breslași 111.
Breșcanii 247.
Brohnic Istrati 100.
Bubuiogi v. *Bobuiogi*.
Buciuiești 97, 98. *cu cutie*.
Buciumului, vale — 91, 92, 106, 107.
Buculei 73.
Bucuța Constantin 215, 216; — Sandul 168.
Buda 2.
budăi 123.
Budăi 100, 211.
Budești 245—255.
Bugeac 83, 88, 142, 168, 171, 207.
Buhuș Lupașcu, vel paharnic 114, 115.
Buicani 170.
Bujor 22, 218; — Grigore 249; — Vasile 195.
Bujoran Postolache, pârclăb 125, 126.
Bulat G. T. 144, 228.
Bulat, neam 238—240.
Bulățel Vârlan 239.
Bulboacă Apostol 169, 186.
Bulhat 151.
Bumbătești 118, 119.
Bunescu 48; — Drăghici 49; — Ion 49.
Burcă 238.
Burlă călugărul 84.
Burnar Anghelina 26—32; — Anița v. Golăe; — Antemia 27—32, 34, 36; — Dumitru, vornicul 26, 30, 31, 34, 36, 48, 49; — familie 34, 36; — Ileana 26—32.
Burnărești (Botnărești), sat 28, 29, 34, 36, 50, 100, 104, 105, 111, 117, 121, 123, 124, 135, 193, 209.
Bursuceni — Suceava 265.
Burte, boier 16, 17.
Buruiană Ilie 221; — Pavel 221.
Busca 50.
Busuioc Antimia 48—50; — căpitanul 48—50.
Bute Iorga 113, 116.
Buza Vasile 42.
Buzovanul 249.
Buza *Bisembu*

C

- cadet* 238.
Cain 156, 157.
călărași 69, 100, 111, 118, 121, 122, 124, 125.
Călărași, târg 239, 257, v. *Tuzora*.
Călcăi Ioniță 249.

- Căldare* Lupul 211.
Căldăroasa, vale 11.
Calea 27, 35, 36.
Calimah Grigore Ioan Voevod 216, 217.
Călimănești, sat 48, 51, 216, 217, 237, 238.
Călina, preuteasa 44—47, 92.
Călmățui din Conojeni 13.
Călmățui, sat și vale 6, 217, 218, 242, 244.
Călmățuiianu Vasile 124.
Cămenița 83.
Camenschi, familie 79.
Candachia 63, 65.
cânepă 199, 200.
Canșe 186.
Canta Enache, vel visternic 237; — I, vel vornic 242; — Ion, vel logofăt 244, 245, 255, 258; — Ioniță, vistiernic 208; — Nani, ban 22.
Cantacuzino Ioan, vel logofăt 203; — Ioniță, ban 201, 202; — Iordachi, vornic 185, 225; — Vasilașcu, spătar 185.
Canțar Ștefan 102.
Cantemir Voevod 74, 161, 162. V. și Antioh Voevod.
Căpățână Istratie 261; — Simion, vel căpitan 168.
Căpeciu (Chipeciu) Vasile 169, 186.
căpitan de curten 155, 270; — de darabani 52 — de lefecii 82.
Căpotici Vasile 80.
Capra, deal 220.
Căpriana, mănăstire 11, 12, 80, 144, 204, 205, 207, 223, 224, 264, 266—272.
Capșa 160, 186; — Andrei 183.
capul, și-a plătit — 87.
Cărăbăț 175—179, 220; — Constantin 175, 176; — Darie 51, 52; — Dumitru 51; — Gherghina (Ghinia) 51, 53, 92; — Ion, căpitan 92, 108; — moșie 53, 220; — părcălab 51, 75, 76, 91, 92, 106, 107; — părcălab de Vaslui 51; — Petrea, vornic 51; — Sandul 175, 176.
Caragea, postelniceasă 22.
Cărăiman, comisul 130.
Cărările Inalte 202.
Carastati Dumitru, negustor 17, 22.
carieră de piatră 134.
Cărjă 152; — părcălab de Neamț 5.
Cărjeu, movila lui — 253.
Cărlan 161, 168.
Cărlani, poiană 12.
Cărlig Hilimon 227, 228; — Sandul 227, 228, 229; — Ștefan 229.
Cărligătura, ținut 127.
Caroian Ioan 137; — Istrati 136, 137.
Carp 71, 79, 103, 161; — Darie 239; — Ion 239; — Necula 140; — Toader, stolnic 145; — Toader, vel medelnicer 176, 178, 179, 188.
Cărpă Andrei 219.
Cărpineni 220.
Cărpoaia 73, 74, 162.
Cărste (Criste) 187, 188; — mare vameș 113, 116; — staroste de negustori 113, 116.
Cărstești (Cristești) 12, 24, 47, 84, 85, 92, 118, 120, 121, 180, 182.
carte de blestem 182, 187, 217, 220, 234, 242, 246, 248.
Cartișa 134.
Căruță, țiigan 181, 182.
Casapu Iani 260.
Casian, diacon 95.
Caspiroasa 1.
Catargiul 82; — Apostol, postelnic 54, 56; — Constantin, spătar 12, 264, 273; — Ilie, vel logofăt 268.
Catarha 12.
Cățel Cozma, diac 8, 10.
Cățeleni 22, 52, 155, 215.
Catrina 27.
Căușului, rediu 198.
Cazac, bătrân Cobusca 135; — bătrân Sferja 257.
Căzăcească, Partea (Țara) — 104.
Cazacu Aurel 151, 152, 162.
Căzănești 12, 84, 110, 138.
Cazimir Constantin 213, 214, 226, 241; — Grigoraș 213, 214, 226, 241; — Ion 214.

- Cehan* Ion 199; — *Racoviță*, vel lo-
 gofăt 64, 65, 72, 97, 98; — *Toader*,
 părcălab 24, 25; — vel armaș 114.
Cergoaia Măricuța 86.
Cerna, 2, 4.
Cernat, vornic ot Zberoaia 184.
Cernăuți, ținut 242.
Cernica 63, 65.
Cernita 7, 8.
ceșmelele 257.
cetate 211.
Cetatea-Albă 143, 171.
Cetățuia (Hordîște) 266.
Cetireni, sat 22.
Cheile Ișnovățului 4, 57, 65, 66.
Chelșca cazacul 82.
Chepte Postică 195.
Cheșcu Ion, stolnic 6; — *Simion*, uri-
 car 19, 24, 203, 204, 215.
Chicera 239.
Chifane Stratulat 207.
Chihaia Măgariul 270; — *Stratulat*,
 101; — *Vasile* 270.
Chimingeriul 207.
Chiperceni 42.
Chirana 21.
Chiriac 187; — de Rădeni 129.
Chirica *Pavel* părcălab 143, 156,
 270; — *zet* Bulat 240.
Chiricești 48.
Chiril, dichiu 100, 101; — *egumen*
Căprienii 205, 268, 269.
Chirilă 140.
Chirilov, maior rus 227.
Chirina 21.
Chiriță Dumitrachi (Dumitrașcu) pos-
 telnic 38—41, 125, 126, 133; —
 Ion 268.
Chirvase 134, 186; — *Andrei* 139.
Chișcă Ștefan 169.
Chișinău 1, 4, 5, 26, 82, 85, 92, 99,
 106, 125, 129—131, 133, 143, 144,
 145, 172, 180, 194, 195, 218, 222,
 228, 233—236, 247, 256, 270.
Chiusa *Vasile* 268.
Cighirleni (Cegărleni), sat 93, 198, 199,
 242, 244.
Ciobanu 23, 24; — Ștefan 10, 240.
Ciobotariul Istrati 218; — *Neculai* 219.
Ciocan 86.
Ciocănești 38, 39.
Ciocărlan *Bejan* 86; — *Pavel* 272.
Ciocărlanul 221, 222.
Ciocărlie *Toader*, comis 127, 128.
Ciogole *Constantin*, vornic de gloată
 64, 65; — *Ion* 239.
Ciogolești, familie 56.
Ciolănești — *Fălciu* 93, 136.
Ciolanul 222.
Cioplescu Mănăilă 6.
Cioprâca 27, 35, 36.
Ciorăști, sat 12, 48, 124, 268.
Ciorca 134.
Ciorici *Vasile* 135, 169, 186.
Ciorna, olat și apă 136, 137.
Ciretea 135.
ciubote 104, 105, 118, 121, 129.
Ciuciuleni, sat 26, 44, 51, 53, 70, 71,
 77, 79, 86, 87, 108, 140, 142, 174,
 176, 178, 204, 206, 220.
Ciudin *Constantin* 265; — *Gheorghe*,
 stolnic 265; — *Vasile*, postelnic 265.
Ciuhur, râu 36.
Ciui, preot 137.
Ciuluc, râu 119, 137, 238.
Cimișeni (Ciumeșeni) 123, 257, 258.
Ciurar, hotnog 128.
Ciurea *Ionașcu* 27.
Ciureni 176, 178.
Ciuta 176, 178.
Ciutești 15—17.
Clișova 239.
Clucerescu *Constantin* 102, 103, 152,
 153, 161, 180; — *Sandul* 152, 153,
 154; — *Toader* 156, 158, 164.
Clucereștii, familie 180; v. *Crucereștii*.
Coadă *Manolache* 80.
Coat 199.
Cobăleni 70.
Cobăsceni 119, 120.
Cobolta 137.
Cobusca, sat 100, 123, 131, 135.
Coceală *Dumitrașcu* 42.
Cochii Vechi 195, 196.
Coadă *isazulu*

- Cociorvă* 48, 143; — (Cociovei) Ștefan, hotnog 50, 61, 62; — preot 155; — Vasile 62.
- Cociul Ștefan* 197.
- Cocoară*, stolnicul 16, 17.
- Codranul Axenti* 199; — Stahi 219.
- Codru* 15—17, 118, 147, 223, 224.
- Codru. Botnii* 92.
- Codru, ocol* 17.
- Cogălnic* 1, 71—72, 74—75, 84, 90, 91, 106, 107, 149, 163, 167, 168, 175, 195, 196, 202, 206, 216, 220, 260.
- Cogălniceanu* 150; — Iancu 22; — Mihail 81, 82, 83, 110, 122, 142 — Neculai 208.
- Cohărmănești* 52.
- Coiceni* 82.
- Cojoca*, boier 17.
- Cojușna*, sat 11, 223, 224.
- Colacul* 28, 29, 32, 33, 48, 50.
- Colivă Chirilă* 71, 72; — Mihail 71, 72.
- Colun* 187, 188; — stolnicul 8, 9.
- Colunești* 22, 187—189.
- Coluniș* 145.
- colunișă* 253.
- comănd* 35, 37, 71, 78, 86, 87, 125, 131, 173.
- Comisia Hotărîturilor* 63.
- conăcari* 104.
- condica domniei* 268.
- Condre* 27, 36, 76.
- Condrești* 77, 85, 180, 182, 206.
- Conetchi* v. *Kunicki*.
- Conojeni* 13, 221, 222.
- Constantin* (Costandin) 108, 109, 140, 186, 191, 195, 218; — Basarab Voievod 82; — biv vornic 86, 87; — Clucerul (Crucerescu) 83—85, 103, 152, 153, 180, 181, 204; — izbașa 121; — mare vătaf de Lăpușna 24, 25; — Moruzi Voievod 233, 239; — Movila Voievod 38—41, 90, 96, 125, 133; — nemesnic 186; — Nicolae Voievod 172, 174, 268, 269; — paharnicul 110, 111; — pitar 147; — preot 87, 122; — Racoviță Voievod 197; — vel logofăt 173; — vornic 244.
- Constantinopol* 91.
- Contăș*, al treilea logofăt 114; — uricar 75, 76.
- Copăcenii* 118, 119.
- Copou*, mănăstire 154.
- Corbului*, vale 149.
- Cordon* 242—244.
- Cores* 155.
- Corlătești-Suceava* 184, 185, 225.
- Cornești pe Bucovăț* (Dolna) 12, 84, 85, 94, 98, 99, 101, 103, 108, 141, 219, 266.
- Cornești de sub Codru* 118.
- Cornu* 202.
- Coroiu* Vasile, paharnic, 22.
- Coromă Lașcu* 137.
- Coropcinești*, bătrân Voinova 86.
- Corpăcești*, neam 123, 124, 265.
- Corpaci* Constantin, stolnic 259; — Maria 265; — Mihailă 66, 259; — Ștefan 265.
- Coșnița* 137, 238, 240.
- Costăchescu* Mihai 46, 110, 138, 218, 266, 273, 274.
- Costachi* Gavril vel spătar, vel vornic 111, 112, 114, 115, 131, 172; — Manolache, vel logofăt 212; — Vasile, vel vornic, biv vel logofăt 12, 258, 263.
- Costandache* Enache, vel vornic 212; — sin popa Ioniță 111.
- Costân*, paharnicul 183.
- Coste* 11, 26, 40, 86, 126, ...; — comis 59, 60.
- Costea*, valea lui — 11.
- Costești*, sat 218.
- Costin* 109, 164, 172, 180—182; — Constantin 207; — Ion, primarul, Chișinăului 172; — Ioniță 172; — Irașcu 172; — Maria 207; — Marula, soția lui Hâncu 85, 86, 180, 181; — Matei, clucer 244; — Miron, vel vornic, vel logofăt 56, 81, 111, 112, 114, 115, 131, 132, 172; — Lupul 172; — Nicolae vel vornic 150; — Sandul 170, 172; — Stăvărache, protopop 172, 213.

Costișor Apostol 164; — *Irina* 164.
Costiță 191.
Costru Vasile 140—142.
Costuleni 22.
Cotârlă 137.
Coțofană 140; — *Pavăl* 158; — *Vasilache* 158.
Cotocova, vale 34, 36.
Cotorobai, familie 79, 211.
Covor Gligoraș 203.
Covrig Apostol 176, 178; — *Nicolai* 177; — *Postolache* 174, 175, 176, 178, 179.
Cozma 40; — *paharnicul* 103, 141; — *Vasilachi*, șetrar 207.
Crăciun 39, 40, 51; — *călugărul* 121; — *părcălab* de *Roman* 8, 9.
Crăciunești 137.
Crăpătura 247.
Crăsnășeni 238—240.
Crâstea, bătrân *Băzdăgeni* 66; — *căpitan* de *curteni* 270; — *Enache*, *biv* *vornic* 127; — *Damian*, *uricar* 45, 46.
Crețul 51, 61, 62.
Crimenciuc 137.
Cristian, *căpitan* de *Lăpușna* 160.
Croncea (*Cronța*) Apostol 136; — *Cununa* 136; — *Gheorghită* 136; — *Ioniță* 136; — *Ștefan* 136, 195, 196.
Crucești 240.
Crupenschi Grigore, *vornic* 227; — *Iordache* *biv* *vel* *spătar* 135; — *Iordache* *stolnic* 245, 247—249, 252, 254, 255; — *Teodor*, *sfetnic* *titular* 164.
Cucoranu Grigoraș, *vornic* de *poartă* 163.
Cuesci, *moșie* 233, 234, 236.
Cuibul Brahnii 221.
Cuibul Stărcului 157.
Cumpănești 191, 192.
Cundrești v. *Condrești*.
Cunila 11, 12, 266.
Cununa 136, 219.
Cupcea 1.
Curchiu, *țigan* 181, 182.
curechi 213.

Curluceni, sat 223.
Curnic Apostol 193, 194.
Curva, vale 235.

D

Dabija Evstratie *Voevod*, v. *Eustratie*.
Dabijoaia *Dafina* 96, 127, 128; — *Ecaterina* 95—97.
Dădachi, *serdarul* 161.
Dahnovici *Constantin* 156; — *Ioan*, *protopop* 156; — *Ștefan* 156.
Dăiceni 25, 160.
dajde 104.
Damaschin 191, 197.
Damian 144, 145; — *Crâstea*, *uricar* 45, 46; — *vornic* de *casă* 127.
Dan 40; — *Lupul*, *cupar* 239.
Danciul 27; — *părcălab* de *Neamț* 8, 9; — *Loze*, *șetrar* 26.
Dancu, *mănăstire* 150, 154, 174, 200.
Dănești-Fălciu 240.
Dânga Gligoraș 239.
Daniil *Mihnea*, *monah* 268, 269.
Dănilă 70, 101, 108, 152; — *căpitan* 168.
Danul 58, 129; — *Vasile* 164, 244.
Dănuță *Andrei* 249; — *bătrân* *moșia* *Cobusca* 135.
Dănuțeni 22.
Dărauți 236.
dări 104.
Darie 51, 53, 199; — *Acsinia* 57, 69, 92, 155; — *Andrei* 69, 70; — *Cărăbăț* 51, 53; — *comisul* 78, 79; — *Iordache*, *spătar* 70; — *Mardarie*, 237, 238; — *Maria* 155; — *Mihail* 160; — *Safta* 184; — *Sandul* 237, 238; — *Sinica* 57, 184; — *spătarul* 52, 56, 92, 95, 124, 132, 155, 160, 182, 183, 215, 225, 237; — *Ștefan*, *stolnicul* 19, 57, 139, 140, 155, 184, 185; — *Sofronia* 215; — *sulger* 57; — *Toader* 182, 183, 215; — *Vasile* 215, 237, 238.

- Dașcu*, bătrân Suruceni 170.
Dațcu 89.
David 42, 87, 186.
Davida 257.
Deacul Enache 146; — *Maței* 146.
Dealul domnesc 36.
deazecea 111, 117, 118, 121, 124, 165, 168, 169, 193.
Debrici (Debriț) Pavel, polcovnic 3, 49.
dejma 174, 196, 197, 201, 209, 228.
Dele 137.
Deliță 186.
departamentul judecăților 225, 227.
departamentul pricinilor străine 163, 231, 244.
Derenoi 137.
Deșcova 238.
deseatină 211.
Despot Vodă 33.
deșugubină 104.
Deva 7, 9.
Dezbrăcății, deal, hotar 221, 222.
Dibzade Feodorachi, spătar 259.
Diecii, sat 95.
Dieșeni 24, 25.
Dimitrachi (*Dumitrachi*), vel serdar 188, 222, 227.
Dimitriu Gheorghe, medelnicer 139; — *Zoița* 164.
Dințani 163.
Dionisie, egumen Căpriană 204, 205.
diregător 104.
Divicea pe Bâc 136, 137.
Divirca Lupul 99.
Doboș[ar] Neniul 67, 68, 112, 115, 116.
Dobrovăț, mănăstire 208.
Dochița 187.
Doiciul 250.
Dolna 94, 141, 213; V. Cornești.
Doloca 265.
Domneasca, vale 11.
domnesc, bătrân, loc 54, 55, 58, 60, 72, 74—76, 90, 91, 106, 161, 162, 172, 173.
Donică 161.
Doniceștii, familie 126.
Donici Andronache 231, 244; — *Ca-*
trina 212; — *Constantin* 156; — *Darie*, serdar 143, 145—148, 151, 152, 162, vornic 162; — *Darie*, biv vel paharnic 216, 218, 222, 224; *Gavril*, pârcălab 155; — *Iordache* 4, 15; — *Maria* 155; — *Lupu*, biv vel medelnicer 212; — *Nicola*, vel logofăt 270;
Donie 158, 168; — *vătaf* de aprozi și staroste de Putna 110.
Dorin 161.
Doroșteia, călugărița 131, 172.
Dorohoi, ținut 138, 142.
Doroșeuți 242—244.
Dosoștei, egumen Hlincea 95—97; — mitropolitul Moldovei 127, 128.
Dracea serdarul 161.
Drăgan, localitate 19.
Drăgan 51, 68, 112, 115, 116; — *comisul* 93; — *Leca*, biv armaș 92, 93; — *Urescul* 64, 65.
Draganciu 89, 130.
Drăghiciu 25, 49.
Drăghina 39, 40.
Dragna Huhuloaia 49, 50.
Dragomir 138.
Dragomirești 25, 219.
Dragoncii, hotar 253.
Dragoș 1.
Dragotă 50.
Drăgșan, spătar 5, 8, 9.
Dragu Toma, pârcălab de Lăpușna 210.
Drăguna 63, 65.
Drăguș 274; — *Cristea* 91, 106; — *Vasile*, vel pitar 61, 62, 91, 109; — *vornic* 75, 76, 91, 92, 106.
Drăgușeni sat 41, 42, 51—53, 69, 70, 71, 86, 87, 132, 151, 152, 164, 165, 220, 221, 239.
Drăguța 64, 65.
Drăsliveni, sat 151, 152, 165, 166.
Draxin, comis 8, 9.
Driana, mănăstire în Rumelia 213, 214.
Drojdie Pintilie 101, 138.
Drojdieni 215.
Drujălii, țărmurile — 137.
Drujăni 137.

Drujinca 137.
drumul Blendii 157.
drumul Bubuioșilor 253.
drumul Burnăreștilor 123.
drumul cel mare 223.
drumul Gotihorului 102,
drumul Lăpușnii 220.
drumul Leșul 234.
drumul măjilor 220.
drumul Nistrului 100.
drumul tătarăsc 125.
drumul Temelii 235.
Duca Constantin Voevod 173; —
 Gheorghe Voevod 81—83, 92, 97,
 103—107, 110, 116, 117, 123—126,
 128, 132, 133, 135, 139, 142, 171; —
 vel visternic 97.
Dudei Ioan 147, 148.
dugheni 34, 36, 131, 256.
Dulijeni 95, 160, 182, 183.
Duma Hârlău, 1, 2; — Hurdiescu 1.
Dumbravă 157, 219.
Dumbrăvița-Iași 118, 119.
Dumeni 269.
Dumești pe Băcovăț 266.
Dumești pe Tohatin 245—248, 250—
 255.
Dumitra 13, 38, 39, 170.
Dumitrașcu 64, 65, 71, 104, 134; —
 Cantacuzino Voevod 83, 132, 140,
 141, 142; — Chiriță, v. Chiriță; —
 preot 102, 186; — paharnic 131,
 172; — serdar, vel ușer 188, 216,
 218, 222, 228; — sin Dărăuță 236; —
 Vlățea, uricar 65, 67, 68; — vornic
 de poartă 95.
Dumitru 13, 38, 39, 170; — bătrân în
 Suruceni 170; — comisul 51; — Hus-
 covici, uricar 28, 29, 31, 32; — Po-
 povici, uricar 6.
Dumșa, vistiernic 5.
Durac Apostol serdar 83; — biv me-
 delnicer 126.
Duralia 98.
Durlești 134.
Durubățoaia Maria 22.
Dvorniceni 266.

E

Echim 250; — vornic Molești 184.
El Agasi 83.
Elan 110.
Eleana 250.
Elena 73.
Eleşul, vale 259.
embatic 173.
Enache 105, 134, 143; — Cristea, biv
 vornic 127, 128; — Deacul 146; —
 uricar 104.
Eni Ilie, dvorean 91; — Mihalachi, că-
 minar 91.
episcopia Hușului 74, 125, 131—133
 172, 190.
Epureni 199, 242.
Eremia 27, 35, 36; — Băseanu, uricar
 35, 37; — Movilă Voevod 26—37,
 43; — vel șetrar 64.
Erhan 151, 152; — Andriuță 259;
 — Condre 259, 260; — Dochița
 259; — Ilie 259; — Ion 259, 260;
 — Leonte 259; — Toader 259,
 260.
Erina 105.
Ermula[i] 105.
Erotheiu, episcop de Huși 190.
Eustratie Dabija Voevod 82, 90—95,
 99, 107, 110, 127,
Evloghie Gheorghe, dascalul 19, 21,
 22, 41.

F

fabrica de bere 34, 36.
Fădora 105.
Fălciu, ținut 48, 52, 83, 125, 135,
 163, 240, 242.
Fănașului, vale 220.
Fântâna din malul Băcului 266, 270,
 272.
Fântâna Hrublei 102.
Fântâna Husului 6—9, 264.
Fântâna Impușită 266.

Fântâna lui Ilieș 109, 110.
Fântâna lui Maștei 220.
Fântâna lui Studenschi 257, 258.
Fântâna lui Târpan 198.
Fântâna Mare 218, 221.
Fântâna Varcina 6—9, 264, 267, 270, 271.
Fântâne 137.
Fânului, vale 149.
Fărămă Constantin 186.
Fârlui, stâlpul — 258.
farmutale 88.
Făsea Ciobotar 27, 34, 36.
Faur 187.
Făurești 110, 221, 222.
Feleşan 89.
Feodor, preot 236.
Feona, mare vornic 64.
Feștilă Toader, diac 110.
Fetița 86.
fierie (hierie) 19, 20, 30, 32, 42, 44, 45, 46, 57.
File, paharnic 5.
Filip, 132.
Filitti C. Ioan 227.
finlandrăș, 67, 68.
Floarea (Florea) 13, 39, 40.
Florești - Putna 111.
Florișoia 22.
Focșani 110.
Foltea Nicolae 79.
Foltești 4.
a Frâncăi Gheorghe, vornic de târg 113, 116.
Frangule vameș 64.
Frăsina 153.
Frăsinești 22.
Frățăman, biv căpitan 133.
Frățian 19, 20, 39, 40.
Frățiman de Bravice 272.
Frumoasa, mănăstire 26, 222, 223.
Frunteș 13.
Frunză Ștefan, vornic Ialoveni 170; — *Toader* 146.
Furculiță, căpitan 156.
Furnica 89, 208.
furtișag 104, 105.

G

Gafenco Miron, uricar 268—270.
Gafița 79, 208.
Gaftoana 101.
Galafton (Garafon) 138, 140.
Galbena, vale, sat 149, 168, 198, 202.
galbeni 42, 47, 63, 72, 104, 249; — *ungurești* 62, 119.
Găleată, bătrân Cobusca 135.
Gălești, sat 4, 11, 86, 102, 152, 164, 165, 271, 272.
Gălușcești 24.
Gândul Constantin, ispravnic 199.
Gane 89.
Ganea Ștefan 151.
Gănescul 132.
Gangur, pârălăb de Orhei 274.
Gangura 193.
Ganul 250.
gârjob 157.
Gârle, sat 161, 168, 177.
Gaspar Voevod 43, 93, 94.
Gasta 27.
Gâța 63.
Gatca 63.
Gavril 7, 9, 38, 43, 49, 51, 53, 63, 65, 118, 145; — *căpitan de Zubrești* 102; — *cupeț* 190; — *din Puținței* 86; — *hatmanul* 54, 55, 59, 60, 64, 90, 96, 97; — *mitropolit* 217; — *ot Cojușna* 108, 109; — *preot* 94, 267, 269; — *vel logofăt* 49.
Gavrilaș Matieș vel logofăt 51, 55, 56.
Gavriliță 88; — *Costachi, biv vornic* 131.
Geantaoanul 137.
Georgescu-Vrancea C. 127, 171.
Gheanghea, vel logofăt 45—47.
Ghelasi 102.
Gheorghe 71, 72, 73, 86, 100, 108, 129, 147, 148; — *biv armaș* 48; — *diacul* 51, 53; — *a Frâncăi* 113, 116; — *logofăt* 16, 17, 26; — *paharnic*, 54, 56, 59, 60, 64; — *Ștefan, al treilea logofăt* 64, 65; — *Ștefan Voevod* 52, 70, 72, 74—78, 81, 91, 92, 97, 98,

- 106, 107, 153; — sluger 205; — vornic 251—253; — vornic de gloată 163.
- Gheorghies*, vornic de poartă 270.
- Gheorghiuță* 101, 162; — pârcălab de Roman 54, 56; — vornic de gloată 114, 115, 163.
- Gherasim*, egumen Golăi 193.
- Gherghina* 92.
- Gherman* 73, 74; — Magir 74.
- Ghervasie* 99; — Stanciul 121.
- Gheșoani* 82, 84, 85, 110, 180, 236, 270.
- Gheuca* Lupul, serdar 158—161, 165, 169, 170, 171, 174.
- Ghibănescu* Gh. 4, 6, 10, 24, 25, 33, 46, 49, 52, 61, 69, 77, 82, 92, 93, 95, 110, 128, 160, 164, 173, 182, 240.
- Ghica* Alexandru Grigore Voevod 210—212, 215; — Eni, căpitan 264; — Gheorghe Voevod 80, 81, 82, 91, 92, 107, 122; — Grigore Voevod 164—166, 168, 169, 174, 176, 180, 182, 186, 193, 196, 226, 261, 262, 268—270; — Grigore Scarlat Voevod 199—201; — Matei Voevod 195, 267.
- Ghidighiș* (Hidighiș) 87.
- Ghidișeni* 242, 244.
- Ghilțu* 166.
- Ghimpe* Matei 161.
- Ghindă* Lefter 203.
- Ghinea* 35, 36.
- Ghinia* 51, 53.
- Ghitilova* 238, 240, 247.
- Giosan* 63, 65.
- giudeț* 111.
- Giurca* 33.
- Giurescu* C. C. 13, 33, 51, 98.
- Giurgea* 1, 2, 4, 21.
- Glăușeni* 269.
- Glăvan*, visternicul 8, 9.
- Glavce* Ecaterina 127; — Simion, jignicer 127.
- Gliga* 27.
- Gligorie* v. *Grigore*.
- Gliguță* 39, 40.
- gloabă*, *globnici* 87, 104, 145, 146, 176.
- Gloduri* 221.
- Goia* Gavril 151, 152.
- Goisa* 27.
- Golie* Ana, logofeteasa 18, 26—36, 50; — Cristina 18; — Ileana 34, 36; — Ion, logofăt 18, 26—32, 34—36, 50; — familie 34, 36; — Lazor 34, 36; — Mihail 18; — pârcălab de Roman 16, 17; — Șteful, pârcălab de Neamț 16, 17.
- Golie* (Golia), mănăstire 100, 101, 104, 105, 111, 117, 121, 123, 124, 130, 193, 209.
- Golăești*, sat 34, 36.
- Gomanova* Iordana, polcovniceasă 272.
- Gona* 27.
- Gonța* Toader 171.
- Gorăeștii* (*Gorieștii*), familie 92, 93, 214, 225, 226, 245, 248, 251.
- Gore* Paul 17.
- Gorie* Costache 224, 225; — Dumitru 231; — Ion 224, 225; — Gheorghe 224, 225; — Maria 93, 225; — Pavăl 93; — Safta 92; — Sanda 93; — șetrarul 92, 93; — Simion 253; — Todorășco 93; — Vlase 253.
- Gosan*, paharnic 110.
- goștina* 211.
- Gotcă* Costanda 129; — Costantin 198, 199, 203; — Manoli, căpitan 214, 218; — Vasile 129.
- Gotihorului*, drum 102.
- Grădină* Nicula 116.
- grădină* cu legume 213.
- Gradiștea*, deal, vale 198.
- Gratie* Toader 208.
- grâu* 111.
- Grebence* Mihail 194.
- Grebezu* 156, 157.
- Greblești* 265.
- Greceanu* Constantin, vornic, logofăt 245, 255, 258.
- greci* 81, 83.
- Grecii*, moșie 252, 253.
- Grecul* Balomo 27; — Damian 71.
- Grelanici*, podul lui — 266.
- Grigoran* 89.
- Grigoraș* (Gligoraș) 102, 136, 137, 145,

170, 195; — aprodu 268; — vornic de Malcoci 170.
Grigorașcu (Gligorașcu) 89, 105; — pârcălabul 158, 159.
Grigorășcuță 204, 220.
Grigorcea 58, 63.
Grigore (Gligorie) 23—25, 27, 35, 36, 38, 39, 64, 65, 67, 68, 70—73, 89, 100, 105, 112, 115, 116, 135, 145, 218, 249; — Bogzovici, uricar 4; — din Iurceni 199, 200; — Ioan Voevod 209; — Ioan Cal'mah Voevod 216, 217; — păhârnicelul 21; — paharnicul 82; — Șaidir, uricar 55, 56, 60, 61; — vel ceașnic 98.
groapă de pâine 145.
Grosul 38, 39, 233, 235; — Antohi 220; — Eremie 248; — Nicolae 174—179; — Vasile 236.
Grozav 71.
Grozava 27, 64, 65; — vornicul 5.
Grozești 13.
Grumaz 147, 148.
Gug Oana 39, 40.
Gulceoia 145.
Gura Crăpăturii 247.
Gura Socilor 7—9, 264.
Guțești 166, 167.
Guțul 64, 65, 191; — Grigoraș 204; — Ion 184; — Irimia 119; — Stratoana 119; — Toader 187.
Guțumăneștii 194.

H

Hăbășescul 83, 88, 109, 184, 185; — Caterina, căs. Prodan 184, 185; — Constantin 88; — Gheorghe, biv vel paharnic 93, 94; — Grigore 94, 111, 112, 114, 115; — Lupul, logofăt 43, 93, 94; — Vasile 88.
Hadâmbul Iani, postelnic 127, 128.
Hăgerăi 19, 20, 130, 193.
Hăgerău Gavril 19, 20, 39, 40; — Hilimon 40; — Ion 40.
Hăgereni, sat 40, 41.

Hagi Panait, vel șetrar 114.
Haitul Dumitrașcu, căpitan 247; — Ioan 247; — Maria 247; — Vasile, căpitan 247.
Halil-Pașa, serascher 83.
Halippa N. Ion 17, 82, 84, 85, 110, 257, 271.
Hălmăgioaia 157.
Han Iavițchi 73.
Hâncești, sat 136, 167, 168, 195—197, 202, 216, 217, 219, 220.
Hâncești (Hânculești), familie 81, 83, 156—158, 203.
Hâncu Alexandra 85, 86, 180—182; — Anița 118—121; — Apostol 85, 180—182, 262; — Catrina 206—208; — Constantin, căpitan 138; — Donie, hiastru 110; — Dumitrașcu 84—86, 99, 101, 103, 180, 181, 206, 262, 270; — Gheorghită 180; — Grigoraș, postelnicul 158, 161, 181, 270; — Ion 260, 261; — Ioniță 260, 261; — Lupa 181, 206; — Lupul 205, 207, 208, 212, 213; — Maria (Marica) 85, 180, 182, 206—208; — Marula 85, 86, 180, 181; — Mihalcea, serdarul 69, 80—86, 88, 94, 98, 99, 101, 103, 110, 121, 128, 140, 141—142, 164, 180, 181, 261, 262, 263; — Miron, căpitan 158, 180—182, 205—207, 262; — Nastasia 85, 110, 207; — Nicolae 158; — Pavel 264; — Sinica 206—208; — Ștefan, izbașa 69, 77, 85; — Tănase 253; — Tofana 85, 180—182, 262; — Vasile 260, 263, 264.
Hâncu, mănăstire 11, 12, 84, 141, 142, 157, 158.
Hâncului, moșie 219.
hânsari 111.
Hăolianul Toader 111.
Hărăbor Jurj 46; — Maxim, postelnic 10, 44—47, 92; — pârcălabul 13, 14.
Haraga, uricar 33.
Hârbotă Grigore 72.
Hârbovăț, mănăstire 63.
Hârcă Toader 228—229.
Hârcea vornicul 118, 119, 121, 164.

- Hârcești* 118—120.
Harea, bătrân Suruceni 170.
Haritoana 230.
Hariton 57, 58, 65, 66, 191; — Constantin 140; — uricar 38, 39.
Hârlău Andrușca 1, 2; — din Pereni 156, 157; — Duma 1, 2.
Hârlău, ținut 83, 142.
Hârjauca sat și mănăstire 62, 63, 238, 239.
Hârtopul Berbeciului 253.
Hasan Andrei 100, 101; — bătrân în Cobusca 123, 135; — valea lui 102.
Hasanache, pârcălab de Chișinău 130, 131, 135.
Hasanov Vasile, colejschii registrator 135.
Hașdeu Miron, căpitan 138.
Hășdieni 137.
Heleştieni 183.
herie v. fierie.
Herța 145.
Herțul Toader 40.
Herson, gubernie 240.
hiastru 105, 109, 141.
Hilip 100, 229.
Highidiș 133, 134, 151.
Highidișeuți 41.
Hlincea, mănăstire 90, 91, 95, 96, 97.
Hloboca Nacului 87.
Hodorogea Dometian, arhimandrit 141.
Hoginești 266.
Holboca 86, 87.
Homicești 266, 267.
Hora 73, 74, 162.
Horban Ion 171.
Horja, movila lui — 220.
Horjești 22, 221.
Horodiștea 11, 145—148.
Horodiștea, călugării dela — 145.
Horotca 70, 71, 78, 139, 266.
Horotceanul 70, 71, 78, 139; — Andrei 78, 84, 99, 103; — Ghervasie 99; — Nastasia 77, 78; — Vasile 10.
Hoștină Pascal 189.
hotărnicie 70, 80, 100, 102, 107, 193, 198, 233, 246, 251, 259.
hotarul celor două ceasuri 209.
Hotin 5, 6, 8, 9, 30, 31, 32, 46, 54, 55, 59, 60, 83, 128, 129, 142.
hotnog 50, 69, 128, 150, 231.
Hrăjavna Manea 63.
Hranaciu 206.
Hrâmbul, pârcălabul 13.
Hriș 38, 39.
Hrisoscul, biv vel medelnicer 99, 100.
Hristea, jude 110.
Hrizea 95.
Hrubeștea 258.
Hrublii, fântâna — 102.
Hrusca 233, 235, 236.
Hrușova 126, 127.
Huba, moșie 102, 103.
Huhuloaia 159; — Dragna 49, 50.
Hula 87.
Huma (Homa) 186.
Humorului, mănăstire 19.
Hurduescu Duma 1.
Hurdești 1, 65, 66.
Hurmuzachi 32, 110.
Huru, pârcălab de Hotin 30, 31; — pârcălab de Neamț 5; — vornic, 7, 9.
Huși 4, 10, 74, 125, 131—133, 172, 190.
Husul Stanciul 10.
Husului, fântâna — 6, 264.
Huțul 144, 145.

I

- Iablonschi* Ivan, sfetnic titular 121, 164; — Nastasia 121, 164.
Iacomî Neculai, căpitan 203, 207, 208.
Ialov 62; — Sava 62.
Ialoveni, sat 1, 4, 50, 61, 62, 85, 118, 120, 121, 163, 164, 170, 180, 182.
Iamandi Anghelușa 93; — Anița 93; — Anușca 198; — Cristea 93; — Gavril 243, 244; — Ioniță 93; — Ioniță, biv vel medelnicer 93, 199; — Iordachi, stolnic 243, 244; — Panait 93; — Ștefan(iță) biv pitar 93, 190, 198, 199, 242; — Toader, paharnic 243, 244; —

- Toma, stolnic 243, 244; — Vasile, stolnic 243, 244.
- Iancu* Andrei, paharnic 231; — Ileana, postelniceasa 22; — Voevod 27.
- Iancul* 183, 204; — Constantin 24.
- Ianculeu* Alexandru, vel vornic 258.
- Iane* 112, 114—117.
- Iani* (Ianachi) Hadâmbul postelnic 127, 128; — postelnicul 16, 17; — slugerul 19, 52.
- Iarali* (Dumitrașcu), mare clucer 64, 65.
- Iaschevici* Andrei, pisar 6.
- Iași*, mitropolie 22, 49.
- Iași*, târg 16—23, 26, 34—41, 43, 45—47, 55, 56, 59, 61, 64, 65, 67, 68, 72, 73, 75, 76, 78, 81, 83, 88, 90, 92, 96, 98, 100, 104—107, 111—113, 115, 117, 118, 122, 123, 125, 126, 128, 130, 133, 147, 148, 150, 164, 167, 178, 182, 189, 217, 222, 256, 260, 272.
- Iași*, ținut 15, 16, 17, 22, 45, 83, 91, 118—120, 123, 133, 142, 147, 148, 163, 180, 231, 232.
- iaz* (heleșteu) 39, 40, 89, 96, 97, 120, 130, 139, 144, 146, 158, 159, 169, 170, 186, 191, 192, 200.
- Ichel*, râu, 5, 83, 120, 129, 144—148, 162, 165, 239, 257, 271, 272.
- Iezechiel*, egumen Copou 154.
- Ifrim* 186.
- Iftimie* 207.
- Iftodie* 151, 250.
- Ignat* 27; — visterniculul 26.
- Ilca* (Ilcina) 8, 9, 10, 47.
- Ileana* 1, 2, 8, 9, 23, 26, 27, 34, 36, 159.
- Iliaș* (Ilieș) Voevod 3, 4, 5, 7, 8, 21, 52, 82, 99, 100, 103.
- Ilie* 88, 140, 159; — aprodu 102; — căpitan de dărăbani 93; — din Tătarăști 102; — ot Lăpușna 214; — preutul 173; — Voevod 5.
- Ilieș*, fântâna lui 109—110.
- Ilinca* 187.
- iliș* 104.
- Iliță* 132, 162, 169.
- impresurare* 123, 153, 188, 233, 250.
- inel peceate* 113.
- Inești* 86, 87.
- Ioan*, comisul 5, 6; — (Dahnovici), protopop de Orhei 155, 156; — Neculai Voevod 187—191; — Teodor Voevod 203; — Vasile Voevod 14, 27, 30, 31; — episcop de Huși 125.
- Ioana* 13, 144, 145, 253.
- Ioanăș* Pahomie 260.
- Ioanichie*, vlădică Sinadon 200.
- Ion* 3, 9, 27, 38, 40, 42, 67, 68, 77, 101, 108, 109, 113, 115, 116, 132, 136, 162, 217, 218, 222; — nepot Bunescului 49; — Mazil 211; — pârcălab de Hotin 17.
- Ionăș* 166.
- Ionășcu* 19, 27, 36, 39—41, 49, 50, 71, 73, 87, 89, 122, 134, 140, 162, 163, 170, 175; — Ciurea 27; — Darie 236; — logofătul 162; — vornicul 53.
- Ionită* 161, 195, 207, 208, 219; — condicar 233; — preot 110; — vornic de Bălăești 121; — vornic de Buțani 168.
- Iordache* 144; — comis 244; — spatar 98; — Todirașcu, vel visternic 127, 128; — vornic 245, 255.
- Iordăchelea* Petrașcu vătaf de aprozi 118—120; — Safta 120.
- Iorga* Bute 113, 116; — postelnic 127, 128; visternic 59, 60, 64. V. Iurgachi.
- Iorga* Nicolae 25, 51, 53, 82, 83, 90, 92, 93, 171.
- Iosip* (Iosăp) 77, 89, 124, 191, 219; — Gheorghită 195.
- Iovul* 218.
- Irimia* 1, 183, 184; — logofătul 204, 205; — pârcălabul 32; — Toader 260; — Tudosă 102.
- Irimicea*, vornic de gloată 114, 115.
- Irina* 2, 7, 8, 256.
- Isac* 24, 25, 219—221.
- Isacova* 239.
- Isaicani* 22.
- Isaia* 40; — medelnicer 135.
- Ișnovăț*, râu 1, 4, 11, 80, 120, 136, 137, 143, 163, 169, 170, 231, 232, 274.

Ișnovățului, cheile — 4.

Istrate 67, 68, 101, 105, 112, 115, 116, 121, 130, 140, 161, 199, 218; — din Ciuciuleni 79, 206; — preot 44—47, 92, 161; — vornic 158, 253.

Istrătoaia 88, 159, 206.

Iucaș 185.

Iurașcu, diac 16, 17; — logofăt 33.

Iurcenii, sat 66, 88, 107, 108—111, 121—123, 142, 159, 166, 167, 199, 200.

Iurcu Ionașcu 170, 171.

Iurculeasa 137.

Iurgachi visternicul 54, 56; — vel spatar 59, 60.

Iurie 3.

Iuriești 57, 71, 72, 90, 91, 95—98, 127, 175, 177, 201, 202, 220.

Iusca 40.

Iustina, țiganka 207.

Iutcu 19, 20.

Ivan 27, 40; — Tănase 197, 203.

Ivașcu, preot 67, 68, 112, 115, 116.

izbașa 67—69, 77, 100, 104, 105, 111, 117, 118, 121, 233.

Izbășeștii, familie 215.

J

Jepchie Vasile 121.

Jerdan Constantin 247; — Dumitru, vornic de poartă 121; — Gavril 257.

jidovi 35, 37, 173.

Jigora Ion 14.

jir 47.

Jora Antioh vel logofăt 147, 148; — Constantin, serdar 138.

județ 144, 147.

Jule Andrei 129.

jurământ 146, 159, 162, 181, 182, 186, 229, 231.

jurători 20, 45, 46, 215, 251.

Jurja 5.

K

Kogălniceanu M. 81, 82, 83, 122, 142.

Kunicki, hatman căzăcesc 170, 171.

L

Lacul Negru 12, 220.

Lambrino, pârcălab de Roman 54, 56.

Lăpușna, târg 25, 53, 55, 57, 69, 84, 91, 124, 174, 203, 210, 214, 217, 218—222.

Lăpușna, ținut 12, 21, 23—25, 32, 33, 38, 39, 43, 48, 52—55, 61, 63—75, 80—84, 90—92, 95—99, 106, 107, 111—118, 120, 124, 127, 130, 132, 133, 142, 143, 149, 154, 161, 163, 166—170, 174—176, 180, 183—185, 187, 189—191, 193, 197, 198, 200—202, 210, 213—217, 230—232, 237, 238, 241, 242, 260, 264, 267.

Lăpușna, vale și râu 1, 2, 22, 84, 85, 109, 218—221.

lăpușnenii 171.

Lașco 4; — Coromă 137.

Latsor 108.

Lăurenii (Lăvrești) pe Băcovăț 266.

Lazor 40, 111, 112, 152; — de Pohribeni 100, 101.

Leca Apostol, serdar 156; — Costachi, căpitan 238; — Grigorașcu, serdar 144; — Ion, căpitan 257.

Lefter, izbașa 100, 101.

legea țării 47.

legume 111, 168, 189.

lei 24, 104, 105, 128; — bătuți 67, 68, 87, 96, 97, 112, 114, 115, 129; — buni 138; — noi 86, 87.

Lența 207.

Leoa Drăgan, biv armaș 92, 93.

Leondari Constantin, sulger 150.

Leon(te), biv vameș 13.

Leonte 67, 68, 112, 115, 116.

Lepoveșna 109.

Leșasca 254.

Leșul, drum 234.

Liciul, pârcălab de Neamț 8, 9; — postelnic 5.

limbă de moarte 31, 32.

limbă strâmbă 145, 146.

Lipițanu Anastase 207.

loc domnesc v. *domnesc*.

Loghin 86, 87, 133; — pârcălabul 270.
logodnă 207.
Lohan, țiganul 180, 182.
Lohănești, sat 174, 175.
Loze Danciul, șetrarul 26.
Loznova 266, 269.
Lozova 84, 213.
Luca 4, 40, 42; — Adam, sulger 93, 163, 198; — Anița 93; — Gavril, spătar 92, 93, 163, 164; — Gherghina (Ghinia) 92; — Ienachi 187; — Irina 164; — Negrușa 164; — pârcălabul 47, 52, 74—76, 91, 92, 106, 107; — Safta 92; — Ștefan, visternic, comis 93, 163, 187, 198; — Surici 171; — Tofana 93, 163, 164; — Toma, stolnic 208; — Vasile 140—142, 164; — visternicul 187.
Luceni 269.
Luchian 129, 147, 148, 249.
Luchița 162, 163.
Lucoaia, vale 245, 246, 248—250, 254.
Lucuci Toader 89.
Luda 35, 36.
Luca Mare 42, 102, 149.
Lupa 79, 137, 206, 207.
Lupașcu 151, 152, 165, 170.
Lupei Grigore 195, 197, 216; — Sandul 196.
Lupu (Lupul) 146, 156, 157, 194, 195, 199, 204, 205; — diacon 253; — Divirca 99; — hotnogul 150; — logofăt 43; — Matafagiul 220; — pisar 146; serdar 174; — stegariul 231; — stolnicul 174, 177, 178.
Luțeni, seliște domnească 121, 122.

M

Măcărescu Ilinca 10; — Pavel 10.
Măcărești 22, 188, 231.
Macarie 72; — egumen la Golia 104, 105, 111.
Măcișii — Tutova 52.
Macșin 7—10, 87, 170, 171.
Mădițe 183.

Maetini 238.
Maștei 87, 187; — diacul 146; — Alecsandru 236.
Maștei, fântâna lui — 220.
Măgariul Chehaia 270.
Magda 4, 7, 8, 9.
Magdalena 27, 38, 39, 43.
Măgdici Mihul 5; — Petru 5.
Măgdicești (Măgdășești), sat 5, 152, 162, 165, 166.
Mager (Magir) 73, 74, 162, 210; — Gherman 74.
Măgurișă Pahomi 250.
Mahu Eni 101.
Maica 67, 68, 86, 112, 115, 116.
Maican 119.
Măjilor, drumul — 220.
mălai 111.
Mălai Sinica 57, 183, 185, 214, 225; — Toader, biv vt. medelnicer 57, 155, 156; — Vasile, al 2-lea logofăt 114.
Mălai Rău Sandul 221.
Mălanca 35, 36.
Malcoci, sat 170.
Mălușceni, moșie 233—236, 273—275.
Mălușca 273.
Mamă de Căine 134.
Mamuda 27, 34, 36.
Mănăilă Cioplescule 6.
Mănăilești 22.
Mână Lungă Hortolomei 74, 162.
mănăstiri:
Agapia 97.
 a lui *Vârzar* 10.
Bărboi 22, 219.
Brădicești 173.
Căpriana 11, 12, 80, 144, 204, 205, 207, 223, 224, 264, 266—272.
Copou 154.
Dancu 150, 154, 174, 200.
Driana din Rumelia 213, 214.
Frumoasa 26, 222, 223.
Golia 100, 101, 104, 105, 111, 117, 121, 123, 124, 130, 193, 209.
Hâncu 11, 12, 84, 141, 142, 157, 158.
Hârbovăț 63.
Hârjauca 238, 239.

- Hlincea* 90, 91, 95—97.
Horodiștea 145.
Humorului 19.
Neamț 22.
 din cetatea *Neamțului* 81.
sfinții Arhangheli din Chișinău 218, 222.
sfântul Ioan Zlataust 173, 213, 214, 217, 222, 241, 242.
sfânta Vineri 222, 223.
Varatec 231.
Vatoped 27, 34, 36.
Măncești 233.
Mândăoaia, seliște 50, 215, 216, 237, 238.
Mândău armașul 31, 48, 49, 50; — Anghelina 50.
Mândila 27.
Mândra, poiană și sat 63.
Manea, căpitan 253.
Mănești — *Trotuș* 80—82.
Manole, vornic 203.
Manta, uricar 125.
Manulache, al 2-lea comis 127.
Manulești pe Cogălnic 71, 72, 127, 201.
Mănzăteștii vechi 22.
Mara 2, 40.
Măra Marcu 118, 119, 121.
Marcea de Ciuciuleni 77.
Marcu 21, 34, 36, 39, 40, 51; — cel roș 76; — *Măra* 118, 119, 121; — serdarul 209, 246.
Mardarie 67, 68, 112, 115, 116, 250.
Margilații 220.
margine 69, 146, 168, 210, 211.
Margine Irimia 199.
Mărgineni — *Neamț* 185.
Maria (*Măria*) 24, 27, 51, 67, 68, 105, 112, 115, 116, 121, 191, 206, 208; — sora Aniței Hâncu 121.
Marian 122, 158.
Mărica 39, 40, 48, 49, 87, 101, 105.
Marin 207, 208.
Mărina 4, 19, 20.
Mărinici, sat 22, 193, 215.
Măriuca 95.
Măriuța 162, 207, 208.
Martin(a) 3, 7, 8, 9, 73.
Martin Enache, pârcălăbuțul 177.
Marușca 24.
Mârza (*Mârze*) 118, 140, 184; — An-toni 220; — Parfeni 219; — Tănase 187; — Ursul 268.
Mărzești 219.
Mărzoaia 110.
Mărzacu 206; — Enacachi, postelnic 211.
Mășcătești — *Neamț* 90, 96.
Matafagiul Lupul 220.
Mătălești 22.
Mătăsariu 173.
Mateeș 108, 109.
Matei condicar 258, 263.
Matei Ghica Voevod 195, 267, 269.
Maț Gros Tofan 273.
Matiaș Gavrilas, vel logofăt 51, 55, 56.
Mățiu 102.
Mavrocordat Ioan Alexandru Voevod 251.
Mazarachii Vasilache 182, 188—190, 194.
mazili 113, 121, 135, 149, 190 201, 205, 218, 222, 236.
medean 153.
Meletie, egumen Frumoasa și Sf. Vineri 223.
megieși 86, 100, 102, 126, 150, 165, 177.
Meghea 231; — Agapie 231, 232; — Gheorghită 231, 232; — Ioana 232; — Miron 231, 232; — Ștefan 232.
Melchisedec, 10, 22, 51.
Meleghi Dumitru, vornic de poartă 12; — Ioniță, vornic de poartă 223, 224.
Melișescu Grigore, medelnicer 257.
Melțul Dumitrașcu 199.
Mereni 248, 252.
Mereșeni 108, 167, 202, 220.
Mereuță 72, 73.
Meri acri Ion, medelnicer 135.
meșterșug 182.
Miclăușeni 84, 269.
Miclăușești 213, 266.

- Micleanu*, diacu 141.
Miclescu Safta 244.
Micula 94.
Mierăuță 49.
Mihaci, vornicelul de Gârle 168, 177.
Mihai 199; — a Popii 143; — diacul lui Hâncu 181; — schimbătorul 113, 116; — zet Humii 186.
Mihail Voevod v. *Racoviță*, v. *Suțul*.
Mihail(ă) 87, 118, 121, 193, 249.
Mihailovici Paul 52, 91.
Mihalachi 161, 164, 191, 199; — vornicul 170, 177, 186.
Mihălașa 137.
Mihalcea 129, 250; — mare vătaf de Lăpușna 24, 25.
Mihna 27.
Mihnea, căpitanul 149, 150; — monah 268.
Mihoci, țiganul 27. V. *Mihaci*.
Mihosc 268.
Mihul 7, 8; — pârcălab de Hotin, 5; — portar de Suceava 8, 9; — Pupăză 43; — Andrei, uricar 107, 122.
Mihuleț Andrei, pârcălab 133. V. *Mihul* Andrei, uricar.
Mihuțeni 251, 252, 254.
Mile 4, 41.
Milești 72, 91, 145—148.
Milic (Milii) 145—148.
Milu Ianacachi, spatar 250.
Mimoreni 11, 80.
Mirăuță (Mierăuță) preot 89, 121.
Mirești (Mierești) 118, 119, 156, 184.
Miron 27, 171, 208; — căpitanul 138.
mișei 104.
Mitachi 208.
Mitrofan 100, 101.
mitropolia Iași 22, 49, 233.
Mladenul 218, 221.
Mlădinești 70, 219, 221.
moară 26, 39, 40, 63, 87, 89, 130, 139, 143, 144, 145, 149, 158, 191, 192, 204—207.
moarte de om 87.
Moga Darie 146.
Moga Ion 83, 171.
Mogaiu Toader 208.
Mogâlde (Brăescu), căpitan, medelnicer 156, 181, 270; — Matei, 71, 78, 140; — Lupa 181.
Mogoșești — Fălciu 163.
Mohilău 83.
Moisa 171.
Moisăi 50.
Moisei, preot 158.
Moisi Moghila Voevod 44, 45, 47, 48.
Molești 85, 180, 181, 198, 199, 206.
Molovatele la Bâc 266.
Moroșan N. Nic. 134.
mortasipie 257.
Moruzi Constantin Voevod 233, 239, 250; — Constantin Alexandru Voevod 247, 261.
moșani (moșeni) 100, 175, 176, 177, 162, 194, 196, 210.
moscali 170, 171.
Moschici Ioniță 251.
Moțoc, vornic de gloată 64.
Movila Calului 235.
Movila Cârjeului 253.
Movila Găunoasă 234.
Movila Lungă 234.
Movila Petricăi 219.
Movilă (Moghila) Constantin Voevod 38—41, 90, 96, 125, 133; — Eremia Voevod 26—37, 43, 89; — Ion, logofăt 14; — Miron Barnovschi Voevod 43, 44; — Moisi 44, 45, 47, 48; — Simion Voevod 133.
Movileni 261.
Munteanu Alexandru 169; — Chirvase 134, 135; — Gheorghiță 219; — Ion 134, 135, 177; — Toader 169.
munteni 97.
Mura 27, 34, 36.
Murachi 208.
Murgu Cozma, vornic 16, 17; — pârcălab de Roman 16, 17.
Murzița, vale 223.
Mușa 4.
Mustea Ioniță 211; — N., cronicarul 109.
Musteț 193, 194.
Mustioaia Chelsia 211.

N

Nacul 44—47, 87, 92.
Nani Ana 167; — *Neniul* 172.
Năpădeni 137.
Nărnova, râu 6, 8, 10, 15, 17, 23, 24, 44, 46, 47, 48, 215, 230, 237, 264.
Năsipa, vale 149.
Năsoi 171.
Nasta 7—10, 14, 40, 41, 86, 87, 171.
Năstase 199; — pârcălabul Chișinăului 133; — preot 230, 231.
Nastasia 27, 36, 43, 44, 63, 65, 71, 77, 78, 86, 102.
Neaga 40.
Neagra, vale 220.
Negru, lac 220.
Neagșa 2.
Neagu 48, 161, 210; — cel bătrân 161; — Ioniță 161.
Neamț, mănăstire 22.
Neamț, mănăstirea din cetate 81.
Neamț, ținut 90, 96—98, 185, 247.
Neamțul, Țigan 105.
Neaniul 71, 112, 115, 116.
Nebojatco, uricar 40, 41.
Nechidan 109.
Nechifor 27, 38, 39, 89, 184, 250; — egumen de Căpriana 144.
Nechița 67.
Necoară (Nicoară) 61, 71, 72, 126, 132.
Necodim, dicheu Căpriana 11.
Necula 71, 72, 113, 134, 186, 191; — căpitan de Lăpușna 107—110.
Neculai 152, 208; — Bătrânu 203; — ispravnic 183; — ot Ciuciuleni 108; — preot de Tulburești 156.
Neculce Alexandru, paharnic 227; — Ioan, postelnic 164, 244.
Neculce Ion, cronica lui — 83, 88, 98, 142, 143, 156, 171.
Negel cel bătrân, vel logofăt 245, 256, 248, 252, 254, 255; — Vasile, ban 245, 248, 254, 255.
Neghina 14.
negoș 87, 133.
Negrești, sat 72, 73, 102.

Negrilă, boer 5.
Negru 86; — Dumitrașcu 134; — Enachi 134; — Zaharia 134.
Negrușa 164, 187.
Negruță 149.
Neicea 274.
nemesnic 186, 257.
Nemesnicului, vale 51, 74, 76, 202, 220.
Neniul Doboșar 67, 68, 112, 115, 116; — Nani 172; — vornic de gloată 95.
Neofit eromonah 95, 96.
Neșcani, sat 7, 257, 271.
Nicoarea 126.
Nicoară, uricarul 25.
Nicolae Alexandru Voevod 154; — 130, 152; — izbașa 121.
Nicon ieromonah 172.
Nicul 87.
Nicula Grădină 113, 116.
Niculi, serdar de Orhei 195.
Nipru 138.
Nisporeni, sat 108, 169, 227—229.
Nistru 58, 60, 83, 100, 123, 137, 240, 242.
Niță 137, 221; — Dumitrașcu, căpitan 214.
Nitcova 239.
Nișetii, familie 126.
Nițul 149, 191; — Maftei 152.
Noarba, vale 12.
Nohit (*Nofit*) Ileana 159; — Ionel 121; — Paraschiva 159; — Vasile 88, 108, 109, 121—123, 159.
Nuor 187.

O

Oaia, moșie 218, 219, 221.
Oală Grigorie 176—179.
oameni străini 104.
Oana Gug 39, 40.
Oană (*Oanea*) 3, 19, 20, 25, 40, 45—47, 92.
Oanță, pisar 2.
obiceiu 169, 174, 189, 193, 209.
Obileni, sat 52.
Obreja 48.

ocinaș 47.
ocolul târgului 53—55, 90, 91, 106.
Odobești-Fălciu 163.
Odochia 27, 35, 36.
Ojog 156, 157, 194, 212.
olăcari 104.
Olești 71.
Olișcani 137, 171.
Onaca 130; — preot 38, 39.
Onciu 191.
Oncul 204.
One 126, 193.
Onecu 6.
Onețcani 253.
Onescu Șandru 5, 6.
Onești 11, 239.
Onică 6, 184, 186, 187.
Onițcu 7—9.
Onițcani, târg 61.
Onofrei 129; 211; — căpitanul 100, 101, 123; — Gheorghită 193, 193; — Maria, serdăreasă 22; — Vasile, viv vt. vistiernic 231—233.
Onțești 22.
Opre 194.
Orhei, târg 6, 58, 60, 61, 121, 155, 171, 195, 211, 239, 246.
Orhei, ținut 1, 2, 4, 7, 42, 45, 46, 52, 57—60, 63, 83, 84, 87, 89, 97—100, 104, 118—120, 123, 126, 129, 130, 131, 142—144, 147, 148, 152, 162—165, 188, 204, 205, 209, 211, 212, 238, 245, 249, 250, 255—257, 264, 265, 267, 270—274.
orheieni 83, 171.
Oricova 239.
Ortul Gheorghe 140.
orz 111.
Orzea, țișan 27.
Osânzeni 118, 119.
Osinceni 119.

P

Pacul 208.
Păcurar 129.
Păducheni 257, 258.

pădure 129, 213.
Pahomie, familie 79, 149.
pag 69.
Pagul Ștefan, izbașa 67—69.
Paisie, egumen Sf. Ioan 213, 217, 218, 222.
Palade Constantin, vornic 74, 244; — Ioniță, vel vornic 212, 216.
pământ domnesc v. domnesc.
Panait Hagi, vel șetrar 114.
Panait(achi), postelnice 143, 155.
Panăș Andrei 44, 144; — Agapie 44, 144, 145, 152; — Iordache 44, 144; — mazilul 149; — ot Volosăni 108, 109; — Tacu 144; — Vasile 102.
Pănășești 44.
Panca 171.
Pancu Mereuță, Mihalașcu și Todirașcu 73—73.
Pangratie 147, 148; — dascălul 138.
Panhil, preot 197.
Panhilie 249, 252; — stolnicul 125.
Pănicești 186.
Paninopol, giudecător 142.
Pântea Ioniță 187.
Panul 100.
Papă Borș Dumitrașcu 105.
Păr, la — 2.
paraclise 37.
Parasca 27, 89.
Paraschiva 86, 159, 186, 207.
părcălabi 13, 24, 51, 76, 80, 82, 104 — 106, 133, 143, 155, 158, 159, 203, 270. — *de Chișinău* 92, 106, 130, 131, 133, 135, 143, 144. — *de Fălciu* 125, 126, 135. — *de Hotin* 5, 8, 9, 16, 17, 30, 31, 46, 54, 55, 59, 60. — *de Lăpușna* 74, 75, 143, 149, 174, 210, 253. — *de Neamț*, 1, 8, 9, 54, 55, 59, 60. — *de Novograd (Roman)* 5, 8, 9, 16, 17, 19, 54, 56, 59, 60. — *de Orhei* 58—61, 104, 121, 274. — *de Stolniceni* 210. — *de Suceava* 54, 55.
părcălăbuș 177.

- pârgari* 24, 25.
Pârljoltă Iuga 23, 24.
Pârljoleni 24.
Pârjotă 86.
Pârțac 186.
Partea (Țara) Căzăcească 104.
Pascal sin Isac 221.
Pascălina 105.
Pașcani pe Ichel, sat 83, 152, 162.
Pașcani pe Lăpușna 70, 85, 101, 180, 181, 206, 219, 220.
Pașco 39.
Patiniotis Antoni, medelnicer 22.
Pătrașcu, vel logofăt 41; — Savin, pârcălab de Neamț 54, 55; v. *Petrașcu*.
Păuleasca, vale 11.
Păulești, sat 11, 267, 271, 272.
Păun Enacache 73; — vameșul 22, 112—117, 150, 154.
Pavăl (Pavel) 23, 86, 87, 132, 195, 253, 265; — sin Andrei 138.
Păvălache 118.
Pazașco 26.
Pelivan Gh. Ion 146, 147, 148, 189, 274.
Pelpești, moșie 227—230.
Pentelei Ionașcu 140.
Perecop 51.
Pereni, sat 2, 84, 85, 99, 140, 156, 157, 180, 182, 203, 204, 206, 213, 219.
Peresecina 146, 266.
Perișor 52, 155, 156, 184, 185.
Petcu Simion, mazil 66.
Petrachi 140; — mazilul 135.
Petrana 249, 253.
Petrașcu v. *Pătrașcu*; 26, 39, 73, 74, 105, 186, 256.
Petrașcu Iordăchelea, vătaf de aprozi 118—120.
Petre (Pătru, Petrea, Petru) 2, 4, 9, 10, 26, 40, 41, 51, 105, 171, 187; — din Suriceni 171; — Măgdici 5; — Voevod 2—6, 8, 9, 11, 14, 15—21, 23—25, 27, 75, 91, 106, 171, 264, 267—272.
Petrica 38, 39.
Petricăi, movila — 219.
Petriceicu Toader, vel vornic 51, 54, 55, 59, 60; — Voevod 142.
Petrile Inșirate 134.
Petriman 118, 119, 121, 164.
Petroasa 155.
Petru cel Mare, împăratul 171.
Petru Rareș Voevod 171.
Piatra, târg 90.
Picioroga Carp, vornic de poartă 222.
Pietrosul 48, 108, 122, 157, 166, 183.
Pintelei (Păntelei) 149.
Pintilie Drojdie 101, 138; — sin Istrati 140.
Pistrueni-Soroca 136, 138.
Pistruil Dumitru 138; — Griga 138; — Rusoaia 136; — vătaf 138; — viștiernicul 136, 137.
Pitei Toader 118, 141, 142.
Pitroșeni 219.
Pițurcă Tofana și Vasile 122.
Pitușca, sat, pârau 11, 265, 266, 267, 271, 272.
Pitușca Seacă 6, 8, 9, 264, 267, 270, 271.
Pizani Andrei, consul rus 231.
Plămădeală Simion 108, 109, 191, 192.
pleanec 105.
Plop Ion 42.
Plopul, localitate 190.
Pocreaca 52.
Pocșești, sat 85, 120, 180, 182.
Podoleanu Savin 219.
Podul lui Grelanici 266.
Podul lui Topor 39, 69, 125.
podvodari 104.
Poeniță 220.
Pohribeni 100.
Poiana Căprienii 266.
Poiana Cărlanilor 52.
Poiana Cărnului 52.
Poiana cea Mare 139.
Poiana Danciului 63.
Poiana Gatcăi 63.
Poiana Măndrei 63.
Poiana Turiei 271, 272.
Poiană, uricar 92, 106.
Poicești 22, 184.

Pojoga Onofrei, căpitan 174.
Pojoreni 12, 73, 74, 161, 210.
Policeni 77, 191, 192.
poloni (leși) 30, 31, 83.
Popa, 143, 144; — bătrân Suruceni 170; — Ioan, căpitan 233, 236.
Poparce Ioniță 260.
Popăuți 37.
Popencești, răzeși 245—254.
Popenco 251, 253; — Ion 250, 251.
Popeni-Dorohoi 138.
Popescu Anița 145, 146; — comis 17; — din Milești 145; — paharnic 8, 9; — pârcălab de Hotin 54, 55; — Ștefan 145, 146; — Vasile 144—148.
Popești 52.
Popovschi Nicolae 82.
Porcești 242, 244.
porosăci (ponorături) 266.
Porosăci (Poroseaci) 111, 112; — biv stolnic 19, 20, 40.
portar de Suceava 5, 8, 9, 54, 55.
Porturești pe Bâc 57.
Posești 6.
Postiță 149, 192.
Postolachi 170, 171.
Pollog 85, 110; — Constantin 110; — Gheorghită 110; — Nasatasia 85, 110; — Vasile 110, 208.
Prabăș 137.
pradă 9, 132, 137.
Prăjescu Savin, pârcălab de Neamț 54, 55, 59, 60.
Pralea Ion, preot 260, 263.
pravila pământului 243.
pravulac 100.
Preda Ion 199.
pribegie 139.
Pribeștii-Cohărmănești 52.
Pricopie 143.
Procop Magdalena 27.
Procopi 26.
Procopovici Al. 88, 142, 156, 171.
Prodăniasa Catrina 184, 185, 224, 225.
Profir (Prohir), vameșul 22, 63—65, 67, 68, 112—117.
protopop de Lăpușna 173.

protopop de Orhei 155, 156.
Pruncu Ion, căminar 22, 70.
Prut, râu 21, 22, 34, 36, 38, 39, 43, 48, 52, 63—65, 67, 68, 91, 112—118, 120, 124, 125, 132, 150, 154, 163, 171, 174, 180, 187, 215, 230, 231, 237, 242.
Puhoi, sat 210, 211.
Puiu Visarion 10.
Puiul Simion 70.
Pulbereni 51, 75, 76, 91, 92, 106, 107, 163, 164.
Pupăză Mihul 43.
Purcel Vasile, căpitan 233, 235, 236.
Purcelul, localitate pe Bâc 19.
pustie 1.
Puținței 86.
Putna, ținut 99, 110.

R

Răcătlău 12.
Rachierul Nichita 248.
raclă 193.
Răcleșoaia Tofana 93.
Racoți 82.
Racoviță Ion, comis 111, 112; — N. postelnic 249; — Nicolae, hatman 111, 112, 114, 249, 250; — Mihai Voevod 88, 152, 158, 159, 161, 175, 203, 204, 220, 239, 240, 270; — Radu, vel logofăt 200, 268; — vel logofăt 88.
Racoviță Cehan Mihail Constantin Voevod 197; — II-lea logofăt 64; — vel logofăt 72, 97, 98.
Rădeni, sat 129, 144—148, 188, 202, 247.
Radu spătarul 90; — vel logofăt 71; — Voevod 37.
Răducani-Lăpușna 52.
Răducanu, biv stolnic 95—97.
Răduț 167.
Răgan Gheorghe 102.
Răhtivanu Ioniță 241, 242; — Nicola 241, 242.

- Raia* zlătar 34, 36.
Ralea Zamfirache, căminar 22.
râmnic 159.
Râncea 27, 34, 36.
Ramandi Alexandru, biv uşer, biv postelnic 113, 116, 125 126, 130—133; — Constantin, vistiernicul 125, 126, 133.
rânează 96, 97. *Yanayaz*
Rangu Marcu, hotnog 230, 231.
Răpile lui Scânteii 157.
Râşcanul 208; — Constantin, biv vel spătar 233, 236; — Grigoraş, biv vel căminar 256; — Matei, stolnic 257.
Râşcăvici Andrei, pisar 6.
râscoală 91, 120.
Raşcov 83.
râscumpărare 61, 91, 103, 106, 174—178.
Râşniţa, vale 260.
Răspopi 48.
Răut, râu 82, 119, 136, 236, 238, 239.
Răzanul Cozma 211, 273—275.
Răzeni, sat 273, 274.
Răzmeriţă 248.
Razu Iancu, spătar 251, 255; — Vasile, hatman 212, 230, 231.
Recea, vale 132.
Rediul căuşului 198.
Rediul Inalt 220.
Rediul Măiului 102.
retract seniorial 51, 92.
Road Deal Sava 102; — Simion 218, 222.
robie 140, 141, 144, 145, 152, 231, 232.
Robul Ionaşcu 69; — Maria 228; — Nicolai 227—229; — Toader 228; — Toma 229.
Roman (Novograd) 5, 8, 9, 54, 56, 59, 60.
Roman Gheorghe 199.
Romaşcu, preot 140.
Roşăşti 137.
Roşca 249; — aga 110; — Constantin 123; — Andronic 40; — diac 18, 19; — Dimitraşcu, vornic de gloată 114, 115, 125, 126—128, 183; — Gheorghe vistiernic 71, 72, 127; — Mă-
riuţa 183; — Solomon 128; — Vasile, vornic de gloată 64; — vornic 104.
Rosetti Radu 22.
Roşia 84, 100, 123, 141, 142.
Roşieşti 110.
Rubla (Hrubla), fântână 153.
Rucsanda 118.
Ruhuleanca 4.
Ruhuleni 80.
Rujinţi pe Ciuhur 34, 36.
Rumelia 213, 214.
Rusăşti (Ruseşti) 149, 161, 168, 266.
Rusăt (Roset) Andrei, biv vel ban, vel logofăt 188, 192; — — Antonie Voevod 84, 110; — Constantin, biv vel spătar 236; — Constantin, vornic 183, 215; — Iordache, vel vornic 148; — Lăscărache, vel vornic 242; — Nicolae, vel logofăt 91, 242, 244; — Nicolae, vornic 91; — Vasile 201, 202; — Vasile, vel ban 263.
Rusca v. *Hrusca*.
Rusoia 136.
Rusii 34, 36.
Rusu Apostolache, pârălab 105, 106; — Dinu 271; — Grigoraş, spătar 272; — Ionaşcu 43, 44, 53, 58—61, 72, 73, 99, 105, 272; — vornic de gloată 114, 115. *Amalia C. Hruşca*
Rusul 136, 137, 145.

S

- Săbruci* 50.
Săcăreni (Secăreni) 12, 82, 84, 85, 109, 142, 157, 158, 180, 203, 205—207, 212, 213, 219, 266.
Săcetenii (Secetenii) 50, 51, 61, 62, 143, 144, 155.
Săcrieni 266.
Sadova 266, 267.
Sae(c)giu Vasilache, serdar 194.
Safta 48, 120, 184, 185, 195.
Şaidir Grigore, uricar 55, 56, 60, 61.

Scumpia 99, 103.
scunchie 216.
Scutărărești 137.
secară 111.
Secăreni v. *Săcăreni*.
Seceteni v. *Săceteni*.
Secher Ionașcu 134.
Seliștea 24.
Seliștea Veche, sat 17.
Șendrea 3.
Șendreni 24.
Șepilici Naftanail, eromonah 173.
Șerban, protopop de Lăpușna 173.
Șerbești-Vaslui 52.
Șercani-Orhei 97, 98.
serdar de Orhei 80—84, 111, 144—148, 150, 156—161, 174, 188, 193—195, 209, 211, 216, 218, 225, 246, 248.
serdar de Chișinău 227.
Șeremet, generalul 171.
Seret, sat 151, 152.
Severin 161, 162.
Sferja 151, 257, 266.
Sichiraș, Țlen 3.
Sile, preot 74.
Silie 191; — Constantin 233, 234, 236.
Silion ot Vărzărești 264.
Silistra, pașa de — 82.
Silvestru 72.
Siman Ilie 24.
Simion 34, 36, 77, 89, 101, 169; — călărașul 100; — dascalul, cronicar 13, 51; — (Glavce), jignicer 126, 135; — sulgerul 21.
Sinadon 200.
Singurenii 238—240.
Sinica 191, 207, 208, 214.
Sirco 105.
Sireți de sus 57; v. *Seret*.
Sirghi Vasile 136.
Sirina 4.
Șișcani, sat 215.
Sisco 87.
Siurici Luca 171.
Slăvilă, vornic 16, 17.
șleahul cel mare 219.
slim 88, 159. *vezi Sift-Candrea*

- slobozenie* 104.
Socilor, vale 218, 219, 221, 264.
Socolana 105.
socolitor al marginei 146.
Sofia 14.
Sofica 23.
Sofronia 27, 35, 36, 50.
Sofronie 73, 143.
Solomon Stoian, moșier 22.
Solotfeni 48.
Soltan 89, 194.
Soltana 136.
Soltănești 22, 24, 122.
șoltuz de Chișinău 270.
șoltuz de Lăpușna 24, 25.
Șoprona (Șofrona) 100, 123.
Șorăci Pavel 129.
Șorbă 145.
Soroca, târg 82—84.
Soroca, ținut 138, 142, 156.
sorocenii 171.
Spânachi Ionașcu 108, 109.
Spânacu Vasile 172.
Spancioc Andronic, Costanda, Ionașcu, Marina, Nicoară, Toma 15—16.
Spătarul 230.
Spei 143.
Sperieți, sat 52—55, 57, 155, 185, 213, 214, 217, 221, 222, 224—226.
Spiroasa 1.
spița neamului 212.
stâlp, stâlpit 33, 87, 100, 102, 108, 150, 153, 161, 162, 188—190.
Stâlpeni-Fălcu 52.
Stâlpul Fărlii 258.
Stamate Constantin, poetul 85, 103; — Smaranda, pahârnic 103; — Toma, paharnic 26.
Stamatie, vel postelnic 98, 111, 112, 114, 115.
Stămătioaia Nastasia 244.
Stan 13, 89, 134, 135, 186.
Stana 13, 27, 35, 36.
Stanca 2, 13, 64, 65, 89.
Stanciul Ghervasie 121.
Stancul 49.
Stângăceni 130.
Stănilă Ioniță 193; — Miron 233, 235, 236.
Stârcea Constantin, pârcălab de Hotin 54, 55.
Stârcului, cuibul — 157.
staroste de neguțători 113, 116.
staroste de logodnă 207.
Statie, vameș 113, 116; — vel clucer 114, 115.
Stăvilă Grigore 273.
Stăviloaia 151.
Ștefan 42, 57, 67, 68, 87, 88, 105, 112, 115, 116, 122, 129, 149, 158, 159, 186, 191, 210; — armașul 53—57, 64, 69, 92, 214; — biv serdar 150; — biv clucer 147; — izbășa 67—69, 76, 77; — pârcălab de Lăpușna 174; — serdar 52, 57, 225; — Ungurean 5; — vornicul 230.
Ștefan cel Mare, 1, 6, 7, 8, 63, 126, 218, 273—275.
Ștefan Petriceicu Voevod 83, 128, 142, 171.
Ștefan Tomșa Voevod 33, 90.
Ștefan Vasile Voevod 54, 55, 59, 60, 82, 86, 88, 89, 90, 95, 96, 107, 122, 271.
Ștefan Voevod 1, 2, 3, 5, 7, 8, 13, 38, 39, 42, 82, 264, 269.
Ștefana 105.
Ștefania 40, 208.
Ștefăniță Vodă 51.
Ștefănuță Toader, țigan 208.
Stejăreni 184, 185, 225.
Stețcu 89, 126; — Feleșan 89.
Stețcani 146, 152.
Știrbei din Drăsliceni 152.
Stoian Solomon, moșier 22; — vornic de Pașcani 162, 163.
Stoianov Constantin, dvoreanin 211.
Stolniceni, sat 41, 52, 71, 132, 140, 156, 174, 177, 178, 210.
Stolnicescu Mihai ot Divan 203.
straje 211.
Strâmbeni 221.
Strășeni 222—224.
Stratan Iftode 166.

Stratoana 105, 119, 229.
Stratul, preot 152; — uricar 100.
Stratulat 101, 105.
Stroe 138.
Stroici Dumitrașcu 184, 225; — vel logofăt 20, 21, 26—29, 31, 32, 35, 37.
Studenschi, fântâna lui — 257, 258.
stupi 168, 169, 189, 211, 216.
Sturza (Sturzea) Costache, ban 257, 258; — Dumitrașcu, biv vel logofăt 245; — Gheorghe, vel logofăt 251, 252, 254; — Grigoraș, vistiernic 22; Grigorașco vel spătar 245, 247, 252, 255; — Ilie, paharnic 128, 131; — vel stolnic 114, 115; — Ion, serdar 270; — Ion, vel vornic 225, 226; — Mihail, vel logofăt 263; — Sandul, hatman 135; — Sandul, vel logofăt 177, 181, 183, 188, 215, 225, 226.
Suceava, târg 2, 5, 8, 9, 27, 28, 29, 31, 32, 54, 55, 59, 60, 114.
Suceava, ținut 184, 185, 225, 265.
sulgiu 104.
Surica 89.
Suricea, vale 12.
Suriceni (Suruceni) 136, 137, 143, 169—171, 194, 195, 231, 232.
Surița 41.
Suruceanu (Suriceanu) 70, 108, 109; — Alexandru 210; — Apostol 170; — Casian, căpitan, pitar 74, 260; — Condratie 260; — Dănilă 70; — Dumitru 169, 170; — Grigore 70, 170; — Ion 73; — Istrate 170, 171; — Petre 70; — Ștefan 170, 171; — Vasile 61, 62, 170, 171.
Șuș(t)man Constantin 72; — Ioana 72.
Suful Mihail Voievod 255, 256.

T

Tăbănești 23, 24.
Tabără Savin 136, 203, 221.
Tăbărță Apostol 110; — familie 85, 142; — Ion 88, 110, 122, 160; — Ștefan 110, 140—142.

Tăbuci Toader 158.
Tacu 144.
Țâgla Inaltă 257.
Talabă, boier 5.
taleri 42, 43, 58, 64, 69, 73, 88—90, 97, 104, 183; — bătuți 86; — de argint 25, 26, 38—41, 48, 63, 250.
Talmaci Andrei, căpitan 107; — serdar 111; — Vasile 197.
Talpă Grigoraș, postelnicel 224—227; — Vasile 144, 145, 147, 148.
Tâmburi (Tâmbul, Tâmbur) Constantin 215, 216; — Gheorghică 121; — Iftode 121; — Ilie 118; — Mihălachi 118; — Ștefan 121.
Tâmbureni 166, 167.
Tâmburești 119.
Tănase 67, 68, 87, 105, 112, 115, 116, 168, 184, 186, 199; — logofăt de taină 29; — preot 72.
Țangul 27.
Tânjală Vasile 187.
Tânjelești 22, 45, 46, 163.
Taos, preot 137.
Țara Căzăcească, v. *Partea Căzăcească*.
Țara Leșască 30, 31, 104, 142.
Țara Turcească 104, 220.
Țara Ungurească 81, 82.
Târgu-Frumos 110.
Târgu-Pietrii, v. *Piatra*.
Țarigrad 92, 106.
Țărnă David, căpitan 121, 166, 184, 186; — Frăsina 121; — Irimia 121; — Mardare 184; — Mărina 121; — Nastasia 121, 164; — Rucsanda, 121; — Sandul 121; — Trohina 121; — Ursul 121; — Vasile, jignicer 121.
Târnauca (Târnoaca) 12, 266.
Târnovata, gubernia Hersonului 240.
Târnușa, râu 2, 13, 51, 53, 84, 91, 92, 106, 107, 119, 132, 157, 213.
Târpan, fântâna lui — 198.
Tătărăști, sat 3, 4, 86, 102, 164, 165.
tătarii 7, 9, 30, 31, 51, 82, 83, 84, 85, 88, 132, 142, 195, 196, 197, 200, 201, 209, 231, 239, 261, 265, 274.
Tătaru Grigore 86.

- Tăutul* Ion, ban 244.
Tecuci, ținut 46.
teiul gârjob 157.
Teleman Gheorghe, 121; — Ion 223.
Temelii, drumul — 235.
Tenciu 89.
Terchilești pe Sărata 34, 36.
Teșova 144.
Tețul 89.
Țiganca, moșie 269.
Țigănești 239, 266.
țigani 26, 27, 29, 34—36, 105, 106, 140, 141, 180—182, 207, 208.
Tighina 122, 125, 143.
Tighinean 71.
Tigomir, siliștea lui 266, 267.
Timuș, preot 152.
Țincoca, stolnacealnic 192.
Tiron, diacul 113, 115, 117, 127; — vornic de poartă 190.
Titienii 22, 137.
Titii, a — 87.
tiutiun 213.
Toader 7, 8, 19, 20, 39, 40, 51, 62, 131, 147, 152, 172; — bașbulubaș 184; — biv vel ciohodar 256; — căpitan de curteni 155; — Ciocârlie, comis 127, 128; — logofăt 4, 6, 8, 10; — Lucuci 89; — pârcălabul 228; — pârcălab de Hotin 8, 9; — pârcălab de Orhei 121; — Petriceico, vel vornic 51, 54, 55, 59, 60; — preot 89, 194, 195, 231; — stolnic 5; — sluger 45—47, 92; — ȝigan, 181; — Ungurul 63, 65; — șoltuz de Chișinău 270.
Tobultoc Neculai 236; — Sandul 233, 235, 236.
Toderașco Ianovici, vel logofăt 59, 60, 64, 65, 67, 68; — Iordachie, vel vi-sternic 127, 128, 131, 172; — vel vornic 54, 55; — vornic de gloată 64.
Toderel 176.
Todirești-Cărligătura 127, 128.
Todosie 128.
Tofan ieromonah 95, 96; — Ion 21; — Maț Gros 273.
Tofana 40, 85, 93, 180—182.
Togan 87.
Țogoe din Răspopi 48.
Tohatin, ocol 61.
Tohatin, sat 58—61, 257, 258.
Tohatin, vale 245, 247, 253.
Tohatinel, moșie 245, 247, 253.
Toma 40, 161; — stolnicul 54, 56, 59, 60; — Gheorghe 236; — Ioan 227; — neguțătorul 128; — Trifan 203.
Tomescu C. C. 10, 22.
Tomuleț Iordachi 141, 142.
Țoncul 161.
Tonul 160; — Agapie 259; — Grigore 183; — Neculai 259; — Roman 259; — Constantin 259; — Vasile 259; — Ștefan 259.
Tonulești, familie 259, 260.
Țopa Sava 42; — sin Trunchi 158.
Topor Ioanăș 126.
Toporul, sat 22, 39, 69, 126, 132, 133, 190.
Trăisteni 22.
Tremurici Ionașcu 35, 36.
Tribăș 137; v. Prăbăș.
Trifeți (*Pașcani*) 69, 70, 101, 219.
Trilești 91.
Trofana 64, 65.
Trohin 105, 161.
Trotuș, ținut 80, 81.
Trotușan, boier 7, 9; — vel logofăt 2.
Truhina 186, 187.
Trunchi 140, 141, 158.
Trușeni, sat 11, 80.
Țucă Apostol 219.
Tudora 207, 208; — Andreiasa 194.
Tudorești (*Todirești*), 123, 143.
Tudori Lupul, vornic de poartă 215; — Pascal, sulger 22.
Tudosă Irimia 102.
Tufescu Parascovia 22.
Tufești 155.
Tulbure Toader 229.
Tulburești 156.
Țurcanu Ștefan 211.
Turcești — Vaslui 28, 29, 34, 36, 50
turci 82, 83, 88, 119, 140—141.
Turcu Andrei 166.

Turiei, poiana 271, 272.
Țuțora 128.
Tutova, ținut 52.
Tutoveni 4, 14, 86, 102, 103, 152, 153.
Tutovinești 3, 4.
Tuzora 11, 255, 256, 257.

U

ughi 137.
uium 192.
Ulinici Trohin 195, 216.
Ulmanul Agapie 167.
Ulmeni 95, 160, 182, 183.
Ulmi 1, 168.
Ulm 192.
Unești, v. *Onești*.
Ungheni 22.
Ungurași — Neamț 247.
Ungureanu 19, 20, 40; — Ștefan 5.
Unguri 97.
Ungurul Anton 199; — Toader 63, 65.
unt 104.
Urâta 87.
Ureche Grigore, spătar 13, 51, 52, 54, 56, 59, 60; — Nestor, vornic 4; — V. A. 52, 56.
Urescul Drăgan 64, 65.
Ursache izbășa 215; — vel vistiernic 114, 115.
Ursești 22.
Ursoianul Ioniță, al treilea logofăt 246, 247, 254; — medelnicer 262.
Ursul 27, 40, 89, 186, 207, 208; — Agapi, șetrar 251; — Antimia 42; — căpitan 156; — pârcălab de Lăpușna și de Stolniceni 194, 203, 210, 253; — vel stolnic 42; — vornic de gloată 114; — vornic de Stolniceni 174.
Ușerești, sat 21, 22, 63, 112—117, 150, 154, 200.
ușur, *ușurgii* 195, 196, 200, 201.

V

Văcul (*Vicol*) Constantin 194.
vad de moară 34, 36, 53, 87, 89, 94, 95,

112—114, 130, 139, 143, 144, 145, 149, 158, 191, 192, 204—207.
Vadrău Ion 170.
Vălcănești 134, 135, 169, 186.
Vălcineț 12.
Valea Buciumului 91, 92, 106, 186.
Valea Carului 168.
Valea Chetricelele 168.
Valea Corbului 149.
Valea Cotocovei 34, 36.
Valea Cucului 168.
Valea Fânașului 220.
Valea Fânului 149.
Valea lui Bătă 164, 165.
Valea lui Coste 11.
Valea lui Hasan 102.
Valea mănăstirei 157.
Valea Nemesnicului, v. *Nemesnicul*.
Valea Noarbe 12.
Valea Râșneșii 260.
Valea Rece 132.
Valea Sacă 157.
Valea Socilor 218, 219, 221, 264.
Valea Țarinei 164, 165, 272.
Valea Trăisteni 22.
Valea Vișinei 198.
Vâlsan G. 144.
Vambula 95.
Vana, vornicul 266.
Varatec, mănăstire 231.
Vârca 166; v. *Verchia*.
Varcina; v. *Fântâna Varcina*.
Varlam, episcop Huși 172.
Vârlan Afanasie zet Bogos 143; — biv vel armaș 151.
Varna 171.
Vârnav Iordache, biv III-lea postelnic 243, 244.
Vartic, pârcălab de Hotin 16, 17; — vornic 66, 256; — Zamfira 86, 256.
Vartolomei Ion 184; — Iordachi, serdar 22.
Varvara 51, 53.
Vârzar, mănăstirea lui 10, 266.
Vârzaru Afteni 108, 109; — Gavril 122; — Stan 6—11, 46, 124, 264, 265, 267, 270; — Vasile 108, 109.

- Vărzărești*, mănăstire 10, 24, 109.
Vărzărești pe Bâc 6, 10, 11, 44—47, 58, 66, 123, 124, 163, 264—266, 271, 272.
Vărzărești pe Nârnova 44—47, 66, 108, 122—124, 135, 199, 200, 264.
Vasca 4.
Văscan 23, 70, 147, 148; — pârcălabul 80; — Toader 57, 65, 66.
Vasco 27.
Văscăia 7—9, 264.
Văsian 57.
Văsieni, sat 33, 168, 238, 240.
Vasilachi 195; — Ion 184; — vel serdar 193, 194.
Vasilica 63, 249.
Vasile 27, 34, 36, 61, 62, 64, 65, 87—89, 105, 124, 133, 143, 145, 146, 168, 221, 249, 256; — Călmățuiianul 124; — cămăraș 169; — hatmanul 81; — lordache 214; — nemesnicul, vornic 257; — preot 102; — Tănase, 214; — uricar 169; — vel vornic 127, 128; — Voevod 19, 51—62, 65—70, 75, 76, 81, 90—92, 97, 98, 106, 107, 113, 115, 117, 137, 171, 214, 258, 272.
Vaslui, târg 6, 34, 36.
Vaslui, ținut 49, 50, 52.
vătăman 99, 104, 199.
vătaf mare 24, 25, 138.
Vătcărău, familie 1, 4.
Vatici, pârâu 239.
Vatoped, mănăstire 27, 34, 36.
vechilul serdăriei 205.
vecini 91, 95, 97, 99, 184, 185.
Vejuncu 98.
Velicico Vasile 187.
Velișcu 184.
Verchea 11.
Verdeșeni 118, 119.
Verejeni, v. *Virijeni*.
Veress A. 32.
Vesălina 210.
Veveriță Grigore, păhărnicele 21.
viclean (viclenie) 51, 80, 81, 91, 92.
vicleșug 107, 182, 262.
Vicol Constantin 194; — Opre 194.
Vidruță 67, 68, 112, 115, 116.
vinutici de aur 119.
vinovat 146.
vipiscă 141.
Virijeni (Verejeni) 238.
Vișan 27, 186.
Visăști 230.
Vișina, vâlcea 198.
Vistiernicii (Visterniceni) 99.
Vlad 21; — pârcălab de Hotin 5, 8, 9; — ușeriul 2.
Vladnic 108, 109, 119, 157; v. *Vlamnic*.
Vlăicoaia 27.
Vlamnic, mănăstire 84.
Vlase 130.
Vlașin 38, 39.
Vlășea Dumitrașcu, uricar 65.
Voicescovski, căpitan de lefecii 82.
Voinova 86, 164, 165, 239.
Voinovanul Sava 86.
Volniești 72.
Voloacă 157.
Voloate 11.
Volocene 198.
Volocu 76.
Volosăni (Voluceni) 11, 26, 43, 44, 51—53, 79, 102, 108, 205.
vornic de târg 113, 219—220.
vorniceii 168, 177, 205, 219.
Vorniceni 266, 269.
vorovaș 270.
Vovinești 63.
Vozia 143.
Vrabie (Vraghie) 124; — Simion 186; Ștefan 220.
Vrăbieni 28—31, 48, 49.
Vrânceanu 138.
Vulpești 22.
Vutcărau, v. *Vătcărău*.

X

Xenopol A. D. 13.

Z

Zaharia 15, 16, 121, 158.
zălog 133.

Zaluceni 117.
Zamciocii 129.
Zămești-Vaslui 156.
Zamfirache, stolnic 264, 271.
zapcii 143.
Zăpeni 12.
zapisă mincinoasă 153.
Zăpodia 218.
Zatic 193.
Zbârdea 111, 112.

Zbiare, 2; — părcălab de Roman 5, 8, 9.
Zberoaia 22, 184.
zeciuială 111, 135.
Zgarbură 170; — Andrei 170—172; —
 Ion 172; — Gogul 172.
Zgârcul 202, 220.
zloți 45, 46, 51, 104; tătarești 3, —
 13, 16, 21, 23.
Zotta Sever 32, 50, 93, 123.
Zubrești 102, 170.

CUPRINSUL

Introducere	1-11
Capitolul I	12-25
Capitolul II	26-45
Capitolul III	46-65

Printa n. 17 Nov. 1937.

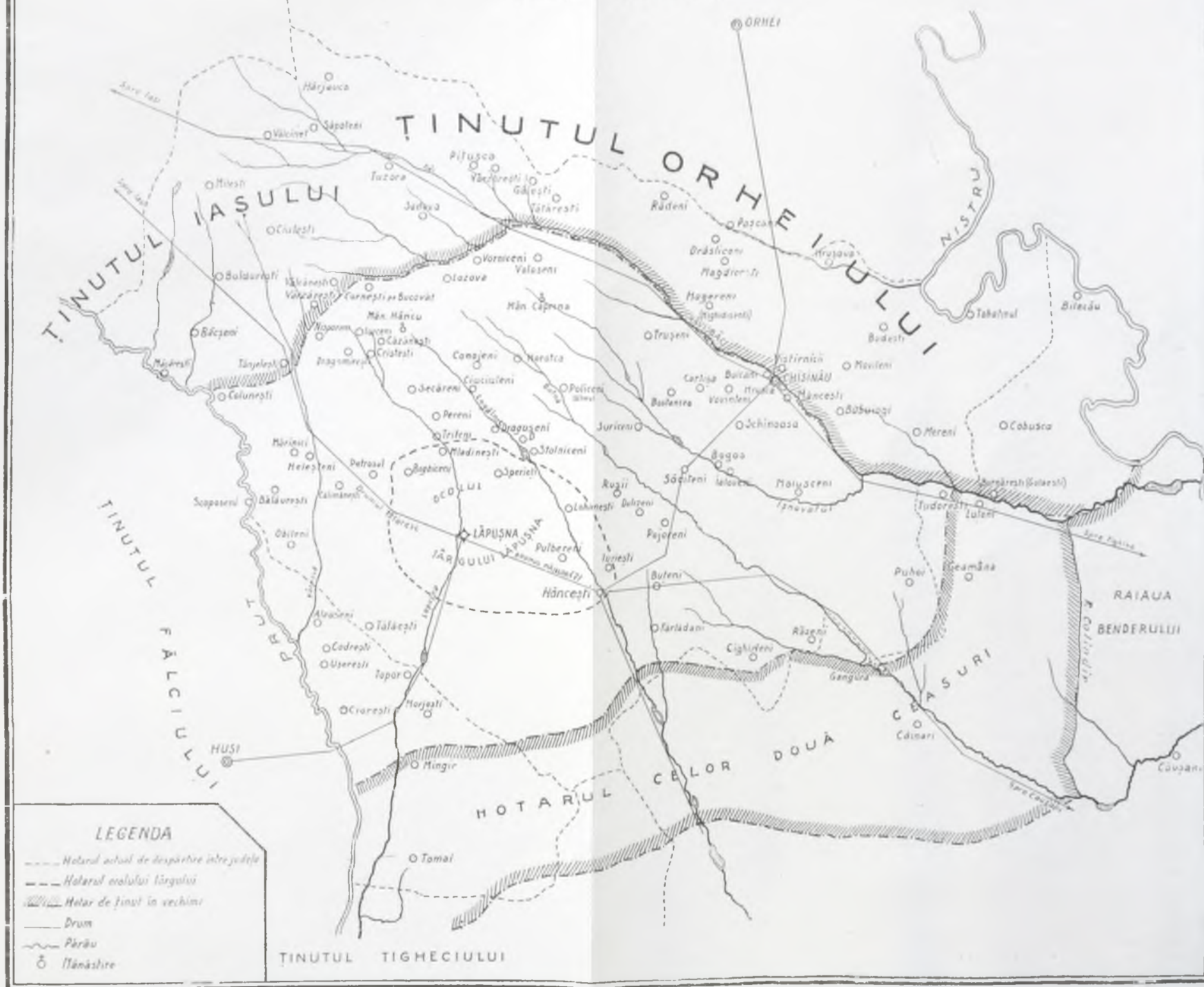
CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
Târgul și ținutul Lăpușnei (Studiu introductiv)	V—XXV
Documentele	1—276
Regestele documentelor	277—289
Indice	290—323

HARTA

ISTORICĂ A TINUTULUI LĂPUȘNA

la sfârșitul veacului al XVII-lea

MONITORUL OFICIAL ȘI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI, 1937

FUNDATIA REGELE CAROL I
SECTIA ISTORICA
INTEMEIATA DE
MAJESTATEA SA REGELE CAROL II
CONDUSA DE
AL. TZIGARA-SAMURCAȘ ȘI CONST. C. GIURESCU

I. BIBLIOGRAFIE

- Dr. ANDREI VERESS, *Bibliografia română-ungară, vol. III. Românii în literatura ungară și Ungurii în literatura română. (1839—1878)* București, 1935, XVIII + 387 p. in 8° . . . Lei 300
(Vol. I—II au apărut în editura Fundației Regele Ferdinand I).

II. DOCUMENTE

- P. P. PANAITESCU, *Documente privitoare la istoria lui Mihai Viteazul*, București, 1936, 177 p. in 8° Lei 100
EMIL VÎRTOSU, *Tudor Vladimirescu. Pagini de revoltă*, București, 1936, 80 p. in 8° Lei 45
GR. NANDRIȘ, *Documente românești în limba slavă din mănăstirile Muntelui Athos. (1372—1658)*, București, 1937, 309 p. in 8° Lei 150
AUREL V. SAVA, *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București, 1937, 326 p. in 8° Lei 160

Sub tipar

- Dr. ANDREI VERESS, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. IX (1614—1648).
(Vol. I—VIII au apărut în editura Fundației Regele Ferdinand I).

III. STUDII

- P. P. PANAITESCU, *Mihai Viteazul*, București, 1936, 269 p. in 8° Lei 150
V. CHRISTESCU, *Apărarea militară a Daciei Traiane*, București, 1937, 272 p. in 8° Lei 140

Sub tipar

- M. LAMBRINO, *Céramique d'Hisiria.*